

Leksikon vukovarskih franjevac

Jagodić, Ivica

Authored book / Autorska knjiga

Publication status / Verzija rada: **Accepted version / Završna verzija rukopisa prihvaćena za objavljivanje (postprint)**

Publication year / Godina izdavanja: **2023**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:270:147987>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom](#).

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-18**

Repository / Repozitorij:

[Croatian Emigrant Press - Repository](#)

FRANJEVAČKI SAMOSTAN VUKOVAR

LEKSIKON
VUKOVARSKIH
FRANJEVACA

Fra Ivica Jagodić

LEKSIKON
VUKOVARSKIH FRANJEVACA

LEKSIKON VUKOVARSKIH FRANJEVACA

Vukovar, svibanj 2023.

Autor:

Fra Ivica Jagodić

Nakladnik:

Franjevački samostan Vukovar

Za nakladnika:

Fra Josip Poletto, gvardijan

Urednik:

Petar Elez

Recenzenti:

Doc. dr. sc. fra Daniel Patafta

Dr. sc. Robert Skenderović

Lektura i korektura

Žaklina Kurmaić

Grafička priprema

Beleriand j.d.o.o.

Tisak

Kerschoffset d.o.o.

ISBN

978-953-48596-2-9

Cip zapis

CIP zapis dostupan je u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001175074.

Vukovar, svibanj 2023.

SADRŽAJ

Riječ urednika.....	IX
Uvodne napomene.....	XIII
Izvadci iz <i>Kronike franjevačkog samostana Vukovar</i> (I-II) povodom 300. jubileja od postavljanja kamena temeljca za crkvu sv. Filipa i Jakova u Vukovaru.....	XIX

LEKSIKON

Franjevci gvardijani od nastanka samostana i rezidencije do danas.....	29
Franjevci kapelani i đakoni u Vukovaru.....	173
Franjevci predstojnici i kapelani u Borovu naselju.....	207
Franjevci lektori, predavači i profesori u Vukovaru.....	231
Franjevci pisci u Vukovaru.....	307
Franjevci glazbenici u Vukovaru.....	317
Franjevci knjižničari i obnovitelji knjižnice u Vukovaru.....	331
Franjevci iz Vukovara (rođeni ili proveli djetinjstvo u Vukovaru).....	341
Franjevci koji su ostavili znamenit trag u Vukovaru.....	365
Vukovarski franjevci u Domovinskom ratu.....	377
Franjevci spasitelji kulturne baštine u Vukovaru.....	389

Umrli i sahranjeni franjevci u Vukovaru.....	417
Popis franjevaca provincijalnih ministara.....	427
Popis svjetovnih i duhovnih poglavara i dužnosnika.....	431
Kazalo osoba.....	437
Izvori i literatura.....	445
Posveta.....	457
Pogovor (recenzije <i>Leksikona vukovarskih franjevaca</i>).....	465

RIJEČ UREDNIKA

Pisanje i objavljivanje leksikona, bilo u formi jezičnog, bilo u formi predmetnog rječnika, kao i drugih njima srodnih leksikografskih izdanja, oduvijek je bio dugotrajan, samozatajan i metodološki zahtjevan proces. U većini slučajeva riječ je o dugoročnim znanstvenim i kulturnim projektima od nacionalnog značaja čiji su nositelji specijalizirane leksikografske ustanove, i koji podrazumijevaju suradnju i intelektualnu interakciju većeg broja autora i stručnjaka.

*Leksikon vukovarskih franjevac*a, u autorskom je i istraživačkom smislu, naprotiv, umnogome autonomni i samostalni pothvat fra Ivice Jagodića, župnika Župe sv. Filipa i Jakova u Vukovaru i bivšeg gvardijana Franjevačkog samostana Vukovar. S obzirom na tematiku koju obrađuje on je, također, i jedinstveno djelo u dosadašnjoj hrvatskoj leksikografiji, a napose u kontekstu znanstvene i stručne literature o hrvatskim franjevcima koji su djelovali na području Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Budući da franjevci kao *duhovni sinovi* sv. Franje Asiškoga imaju tu karizmu da postanu i *duhovni sinovi* podneblja u kojem vrše svoju pastoralnu službu, tako se i franjevci koji su djelovali i do dana današnjega djeluju u Vukovaru u određenom smislu mogu, pa i trebaju, smatrati *vukovarskim franjevcima*. U svjetlu navedenog zaključka, odnosno činjenice da su u Vukovaru među ostalima svoj trag ostavili i brojni franjevci teolozi, umjetnici, znanstvenici i školnici, može se zaključiti da će spomenuti *Leksikon* zasigurno dodatno obogatiti biografsku komponentu vukovarske historiografije te možda u doglednoj budućnosti biti poticaj za pisanje i drugih leksikografskih djela srodne tematike, a moguće i prvog vukovarskog biografskog leksikona.

Vjerojatno nije pretenciozno utvrditi kako su mnogi Vukovarci duboko, štoviše intuitivno, svjesni okolnosti da je povijest Vukovara neodvojiva od franjevačke fizičke i duhovne prisutnosti. O tome da su franjevci stoljećima bili praktički jedina stvarna i organizirana duhovna (katolička) snaga u Slavoniji i Srijemu te da su u doba velikih društveno-političkih i civilizacijskih prevrata i demografskih lomova, nerijetko praćenih ratovima (npr. ratovi za oslobođenje Slavonije i Srijema od osma-

nlijske vlasti, Prvi svjetski rat, Drugi svjetski rat i poraće, Domovinski rat, prognaništvo i povratak prognanih Hrvata u Vukovar itd.), zahvaljujući svojoj iznimnoj pokretljivosti, odigrali praktički presudnu ulogu u opstanku Hrvata i drugih katolika na spomenutom prostoru te ujedno bili jedan od ključnih faktora u procesu njegove vjerske, kulturološke i nacionalne integracije svjedoče, također, i povijesni izvori poput *Kronike Franjevačkog samostana u Vukovaru*. O značaju franjevac za vjerski, društveno-gospodarski, kulturni i demografski razvoj Vukovara, a u konačnici i razvoj Vukovara i vukovarsko-srijemskog kraja u duhu vrijednosti zapadno-europske civilizacije i uljudbe tijekom posljednjih 300 godina, koliko je vremena proteklo otkako se njihova vukovarska rezidencija posve osamostalila od samostana u Baču, na jasan i nedvosmislen način, putem biografskih crtica vukovarskih franjevac, svjedoči naposljetku i ovaj vukovarski franjevački leksikon.

Zahvaljujući njemu mnogi će od njih, *sabrani* na jednom mjestu, unutar korica jedne knjige, široj vjerničkoj i čitateljskoj publici odsada biti poznati ili nanovo prepoznati ne samo po imenu i prezimenu nego i po vlastitim boguugodnim djelima. Djelima vjere i djelima nade, djelima tijela i djelima intelekta, riječi i duha, djelima svjedočenja i djelima žrtve, djelima izgradnje i djelima obnove. Djelima koja su zapravo jedno jedinstveno vukovarsko franjevačko djelo koje traje u kontinuitetu već puna tri stoljeća.

Petar Elez, prof.

UVODNE NAPOMENE

Leksikon vukovarskih franjevaca nastao je kao plod izdanja *Kronike Franjevačkog samostana u Vukovaru* koja se prevodi i objavljuje povodom 300. obljetnice franjevačke crkve u Vukovaru. U *Leksikonu* se upravo nalaze naša braća franjevci koji su u Vukovaru ostavili svijetli trag svog života, koji su po Božjoj providnosti u nekom povijesnom trenutku živjeli, boravili i djelovali u vukovarskom samostanu.

S namjerom je ispred svakog imena stavljeno FRA. Ovim mnoštvom FRA koje se ponavlja uz svako ime želi se istaknuti 300 godina franjevačke prisutnosti i djelovanja u gradu Vukovaru. Uvijek s FRA, jer u povijesti grada Vukovara ništa ni nije bilo bez FRA. Uvijek ih je bilo barem trojica, kao što nas je i danas, a s braćom iz Borova naselja petorica FRA. Nadalje, FRA je skraćena za manjeg brata (*fratrum minorum*), što izražava blizinu i bliskost s narodom koju franjevci oduvijek žive. Naslovna prezimena, poradi značaja i preglednosti, pisana su verzalom.

Biografski opisi obuhvaćaju braću franjevce kroz tri stoljeća i u trima franjevačkim provincijama (Provincija Sv. Križa Bosne Srebrene, skraćeno Provincija Bosne Srebrene; Provincija sv. Ivana Kapistranskog i Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda) u sastavu kojih je bio vukovarski samostan bio kroz dosadašnju povijest. Vukovarski su franjevci tijekom stoljeća djelovali u okolnostima različitih društveno-političkih i administrativno-teritorijalnih uređenja. Zbog toga se kao dodatak izdanju, uz popis provincijala iz svih triju provincija, nalazi i popis poglavara svjetovnih i crkvenih vlasti koji su u nekom trenutku povijesti imali nadležnost nad vukovarskim samostanom.

Kako je nastao ovaj *Leksikon*? Sve zapravo polazi od *Kronike* koja je postupno otkrivala braću franjevce i sve što su činili. Čitajući o događajima i proučavajući franjevce rađa se znatiželja koja vodi prema sve većem saznanju i proučavanju, kao da ti isti franjevci još uvijek govore i žele nam prenijeti dio svog života i svoje povijesti.

Franjevci su razvrstani prema njihovu djelovanju. Time se naglašava koliko su širinu rada obuhvaćali svojom službom. Biografski opisi gvardijana i predstojnika kuća u Borovu naselju jedini slijede kronološki

niz jer s naslijeđem čine kontinuitet, a u kontinuitetu daju jednu cjelinu. Dobrim dijelom povijesti službe gvardijana vremenski nisu dugo trajale, ali se već i u kratkom vremenu može vidjeti koliko su toga uspjeli učiniti. Nadalje, može se uočiti da su neki gvardijani i dalje ostali u samostanu iako više nisu bili gvardijani, no kao franjevci u snazi svog stečenog duhovnog autoriteta nastavili su djelovati i ostavljati svoj trag. U opisima gvardijana, a i drugih službi kao što su lektori, pisci i glazbenici, može se čitati i povijest toga vremena jer su oni u tom periodu bili aktivni sudionici društva, što se osobito može uočiti u vremenu narodnog preporoda. Za razliku od gvardijana i predstojnika kuća u Borovu naselju svi ostali franjevci, tj. njihovi biografski opisi, slijede abecedni niz iz praktičnih razloga kako bi ih bilo lakše pronaći.

U opisu su obuhvaćeni i franjevci koji su ostavili znamenit trag u samostanu i izvan samostana iako nisu vršili ni jednu od istaknutih službi. To su „tihi pregaoci“ koji su marljivo doprinosili Crkvi i društvu, iako je većinu takve braće ipak obuhvaćala služba gvardijana ili lektora pa su među njima opisani.

Biografski opisi franjevaca iz 18., 19. i prve polovice 20. stoljeća kraći su u odnosu na mlađu i sadašnju povijest ponajviše zbog nedostatnih informacija. Za njih je upravo ponajviše poslužila samostanska *Kronika* iz koje sam često citirao sve što sam našao. Kod nekih se tako može naći i sporednijih podataka, ali i oni doprinose uvidu u život pojedinog franjevca. Tako sam uz pomoć *Kronike* za fra Rogerija Schumachera, brata laika vrtlara, otkrio da je upravo on napisao kantual čuvan u samostanskom arhivu, dok se o njemu do danas ništa nije znalo. To izuzetno otkriće, potvrđeno u biografskom opisu, nalazi se u poglavlju *Franjevci glazbenici*.

Za biografske opise braće iz starije povijesti kao osnovne izvore koristio sam prije svega samostansku *Kroniku* (osim otuđene *Kronike* 1940. – 1960.), zatim *Maticu Franjevačke provincije sv. Ivana Kapistrana* iz 18. i 19. stoljeća iz samostanskog arhiva u Slavonskom Brodu (digitalizirana građa), provincijske šematizme, više vrsta nekrologija, *Hrvatski franjevački biografski leksikon* (HFBL, 2010.), *Hrvatski biografski leksikon* (HBL, 1983.), kao i druge leksikone. Od druge polovice 20. stoljeća podataka je puno više i opisi su širi. Tada već imamo tiskane *Obavijesti Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* u kojima sam ponajviše koristio rubriku *Naši pokojni*. Tu se na jednom mjestu nalaze sabrana djela naše braće. Ostalu literaturu donosim na kraju ovoga izdanja posebno navedenu. Ovom prigodom zahvalio bih na suradnji braći fra-

njevcima jer sam velik dio njih osobno kontaktirao putem obrasca s potrebnim upitima. Literatura, tj. izvori informacija ili nova saznanja o osobama u stvaranju ovog *Leksikona* bili su najveća radost, pravo otkriće.

Oblik biografskog opisa svakog pojedinog brata sastoji se od osnovnih podataka o rođenju i školovanju, mjestima u kojima je boravio i službama koje je vršio, a zatim od dijela s naglašenim *vukovarskim pečatom* (česti citati iz *Kronike*) koji sadrži: popis djela (tiskanih ili u rukopisu) koja su (ako su) ostala za njim, informaciju o nagradama i priznanjima koja su mu eventualno dodijeljena i na koncu citat iz *Nekrologija*. Nisam uvijek mogao slijediti ovaj oblik ako nije bilo svih navedenih podataka. Ovim se modelom već poslužio dr. sc. Vine Mihaljević primjenjujući ga u svom radu *Vukovarski franjevci od 1991. do 2020. – Svjedoci, obnovitelji, graditelji i navjestitelji nove nade*, tiskan u zborniku radova *Franjevci u Vukovaru – povijest, duhovnost, baština* (Vukovar – Zagreb, srpanj 2020.). No, bez obzira na koncept ili oblik biografskog opisa pojedine osobe uvijek su uz nju opisani i važni događaji, stanja, okolnosti, povijesni trenutci i sl. Tako se putem opisa osoba može saznati kakvi su bili ratovi koji su se vodili tijekom povijesti, osobito u 20. stoljeću, kakvo je bilo stanje u društvu u burnim vremenima povijesti, kao npr. u vrijeme ilirskog pokreta, kakvo je bilo stanje u Provinciji ako se u njoj nešto izvanredno događalo, kao npr. osnivanje novih provincija (1757. i 1900.) i sl. Ovi opisi o franjevcima u navedenim razdobljima nisu puka zabilješka golih činjenica, već predočavaju trajne vrijednosti što su ih pojedini vukovarski franjevci svojim ljudskim, kršćanskim i franjevačkim življenjem utkali u Crkvu i društvo.

Ovo izdanje prvotno je bilo zamišljeno tako da se biografski opišu isključivo svi gvardijani i lektori kao nositelji samostanskog djelovanja, međutim, pri sastavljanju sam shvatio da pritom ne mogu izostaviti franjevce pisce i franjevce glazbenike. Nakon tog proširenja uslijedila je neizostavna uloga braće franjevaca u Domovinskom ratu i povratku te obnovi kompletnog franjevačkog kompleksa s dodatnim sadržajima koje samostan nikada do tada nije imao. Posebno su prošireno opisani franjevci u Domovinskom ratu, uključujući spasitelje sakralne umjetničke kulturne baštine fra Marka Kurolda i fra Marka Malovića. Svi oni živi su spomen i iskustvo autentičnih svjedoka evanđeoskog i franjevačkog poslanja.

Zbog sadašnjeg vremena i ne tako odviše stare novoosnovane Župe sv. Josipa radnika i rezidencije u Borovu naselju bilo je neizostavno nabrojati i opisati župnike i predstojnike kuća u Borovu naselju. Iako ih

nema puno, gotovo su svi dali ogroman obim za Vukovar u vrijeme svog djelovanja. U *Leksikonu* su biografski opisani svi župnici i predstojnici Župe sv. Josipa radnika u Borovu naselju od njezina osnutka do danas, a kapelani župe, zbog kratkog vremena boravka i djelovanja u župi, samo su navedeni bez biografskih opisa. No, u središnjoj vukovarskoj Župi sv. Filipa i Jakova bilo je više kapelana s dužim vremenskim djelovanjem i boravkom (time i značajem) te su biografski opisani oni koji su služili posljednjih 50 godina. Dodatni je razlog tomu što su gvardijani kao nositelji samostana i župe, opterećeni gradnjom i administracijom, evangelizacijski zamah prepustili kapelanima, osobito među djecom i mladima, što su vjernici uvijek znali prepoznati i cijiniti. Među braćom kapelanima uzeti su u obzir i đakoni koji su tek započinjali kleričku službu. Jedan od đakona koji je vršio đakonsku službu punih pet godina jest i fra Henrik Ivan Damjanović koji nije član Reda manje braće već Reda cistercita koji je osnovao sv. Bernard iz Clairvauxa. Stavljjen je među franjevce iz prijateljstva i poštovanja jer je svoju đakonsku službu vršio uzorno, a jednako tako bio je uključen i u društveni život Vukovara.

Na kraju odabira franjevaca za biografski opis uzeti su u obzir i franjevci koji su rođeni ili proveli djetinjstvo u Vukovaru. Sve njih veže vukovarsko tlo i vukovarski samostan u kojima su živjeli i djelovali franjevci kao uzor i primjer nasljedovanja, koji su nadahnuli mlade na odaziv poziva života u vjeri u Redu manje braće.

Kao dodatak ovim biografskim opisima navedena su još i preminula i sahranjena braća franjevci u Vukovaru. U novijoj povijesti sve se češće događa da braća franjevci iz opravdanih razloga ne budu sahranjeni u mjestu gdje su preminuli, već u drugom mjestu za koje su na neki način vezani. Kao što su fra Marko Kurolt (preminuo u Zemunu) i fra Marko Malović (preminuo u Slavonskom Brodu) s velikim poštovanjem i dostojanstvom sahranjeni u Vukovaru, što se može vidjeti u njihovim biografskim opisima.

Kako su neki franjevci bili i gvardijani i lektori i glazbenici i pisci, kao npr. fra Marijan Jaić, bilo je potrebno odabrati gdje ih staviti. Takvi su stavljjeni samo na jedno mjesto, a na drugom mjestu upućuje se na njih na način „obrađen u poglavlju...“.

Na kraju *Leksikona* nalazi se kazalo osoba putem kojeg se uvijek može doći do tražene osobe. U navedenim stranicama spominju se dotične osobe, a broj stranice koji je podebljan (*bold* ili masna slova) označava biografski opis.

U ovim opisima nalazi se pravo bogatstvo osoba – hrabrih ljudi, izvrsnih propovjednika, duhovnih i pobožnih redovnika, jednostavnih i skromnih, prave *manje braće*, nadarenih intelektualaca, pisaca, glazbenika – te otkrića i saznanja o njima. Unatoč tome, sve njihove biografije i dalje su otvorene i sve nadopune koje će uslijediti dobrodošle.

Ovo pisano djelo posvećujem bratu franjevcu i ujaku fra Milivoju Marušiću. Njegovom zaslugom došao sam u franjevački samostan među franjevce. On me je dopratio u sjemenište i bdio nada mnom, propovijedao mi na mladoj misi, a ja njemu na njegovoj Zlatnoj misi. Od svih mjesta u kojima je bio Vukovar mu je ostao najveća ljubav. Nije bio dugo u Vukovaru, ali je ostavio znamenit trag među ljudima u centru, Bogdanovcima i Borovu naselju. Sve ostalo o njemu piše u biografskom opisu koji mi je pomogla dopuniti Nataša Šantić, vjeroučiteljica, kojoj je fra Milivoj također bio potpora u životu.

Biografski opisi franjevacca, njih 200, otkrivaju nam snagu i ljubav braće franjevacca koji su držali, nosili i zadužili grad Vukovar. Svi oni opisani su svojim divnim djelima i zaslužuju trajan spomen, da im imena ostanu trajno upisana u knjigu povijesti pod nazivom *Leksikon vukovarskih franjevacca*.

Fra Ivica Jagodić

IZVADCI IZ *KRONIKE FRANJEVAČKOG*
SAMOSTANA VUKOVAR (I-II)
POVODOM 300. JUBILEJA OD POSTAVLJANJA
KAMENA TEMELJCA
ZA CRKVU SV. FILIPA I JAKOVA U VUKOVARU

<Jamstvo i svjedočanstvo ocima reda svetog oca Franje Male braće opservanata Provincije Bosne Srebrene za gradnju župne crkve>

György Kapucsi, prepošt svetog Ivana Krstitelja od Pečuškog Kaštela, kantor i kanonik časnoga kaptola katedrale pečuške crkve, župnik grada Pečuha, kao i vikar u duhovnim predmetima i glavni sudac u crkvenim parnicama preuzvišenog, presvijetlog i mnogopoštovanog gospodina, gospodina grofa Svetog Rimskog Carstva Wilhelma Franza Nesselroda, biskupa pečuškog, prepošta slobodne i izuzete prepoziture u Stolnom Biogradu, velikog i trajnog župana županija Baranjske, Tolnanske i Vukovarske itd., tajnog savjetnika Svetog Carskog i Kraljevskog Veličanstva. Povjeravam sjećanju sadržajem ovoga pisma svima kojih se tiče, da je ponizno i veoma pobožno predana molba prije spomenutome preuzvišenom, presvijetlom te mnogopoštovanom gospodinu, gospodinu ordinariju i premilostivom prelatu u ime i osobno časne redovničke braće otaca reda svetog oca Franje Male braće opservanata Provincije Bosne Srebrene, koji su kroz mnogo proteklih godina imali rezidenciju u trgovištu Vukovar, koje se nalazi u Kraljevini Slavoniji, a inače po zakladnim ispravama i darovnicama blaženih kraljeva Ugarske pripada i mora biti pod nadležnošću Pečuške biskupije, pod strašnim turskim jarmom neprijatelja kršćanskoga imena, te su rečeni redovnici svetog reda, u nedostatku drugih crkvenih osoba koje ondje nisu mogle biti zbog turske vlasti, krijepili podjelom sakramenata i Božjom riječju narod koji je ispovijedao pravovjernu rimokatoličku vjeru te su sve ostale duhovne dužnosti marljivo i vrlo vješto obavljali, da odluči samim spomenutim ocima redovnicima kako u sadašnje tako i u buduće vrijeme u

gore imenovanom vukovarskom trgovištu dodijeliti ne samo boravište i rezidenciju već također milostivo dopustiti da na zemljištu rezidencije koju sada nastanjuju mogu izgraditi novu crkvu posvećenu svetim apostolima Filipu i Jakovu. A da što brže dobiju to dopuštenje, izložili su određeno svjedočanstvo koje su sastavili građani vukovarskoga trgovišta 20. prosinca godine Gospodnje 1722. radi njegove pohrane za buduće čuvanje u arhivu navedenoga časnog Pečuškog kaptola.

Zbog toga je rečeni preuzvišeni, presvijetli i mnogopoštovani gospodin, gospodin ordinarij, u skladu sa svojom urođenom revnošću i pobožnošću koja ga približava navedenome svetom redu serafskoga oca Franje, te promislivši i razmotrivši dosadašnju neumornu brigu i trud navedenih redovnika Provincije Bosne Srebrene u vinogradu Gospodnjemu za korist duša milostivo dodijelio, štoviše, drage volje dao ponizno traženu dozvolu i premilostivo dopuštenje za gradnju crkve posvećene svetim apostolima Filipu i Jakovu na za to određenome mjestu, no pod izričitim uvjetom da se gore navedeno svjedočanstvo stanovnika vukovarskoga trgovišta oslanja na neokaljanu istinu.

U suprotnome, naime u slučaju da je na toliko puta rečenome mjestu koje je određeno za gradnju crkve ikada stajala župna crkva ili rezidencija, takvo bi se <mjesto> (čim bi se za to saznalo) odmah smatralo i bilo dio župe te će oci tražitelji samim time bez ikakvih prigovora i priziva na pravo morati crkvu prepustiti; naime, onaj koji gradi na tuđemu zemljištu, ne gradi sebi, već vlasniku zemljišta.

Za vjerodostojnost ove isprave odlučili smo ovo naše svjedočanstvo kao nužno za buduće jamstvo izdati i dodijeliti rečenim ocima franjevcima reda svetog Franje serafskoga pod našim vikarskim i uobičajenim pečatom.

Dano u Pečuhu 8. travnja godine Gospodnje 1723.

György Kapucsi, generalni vikar Pečuške biskupije te sudac u crkvenim parnicama.

Vlastoručno

DAROVNICA

Na spomen

<Očitovanje Andrije Natalija, generalnoga vikara i župnika u Nijemcima, o darovanju njegove kuće u Vukovaru ocima reda svetog oca Franje Male braće opservanata Provincije Bosne Srebrene>

Želeći dati maleni zalog, no ne malene, već moje vrlo posvećene poslušnosti i vrlo naklonjene odanosti prema prečasnome serafskom redu po podjeli Duha Svetoga i zaslugama Spasitelja, Gospodina našega Isusa Krista, gledajući na Presvetu Majku Mariju, vazda djevicu, na hvalu svetih apostola Filipa i Jakova, a na slavu i čast serafskoga oca svetog Franje te cijeloga nebeskog dvora.

Ja, dolje potpisani, mjesto ili prostor moje kuće koja se nalazi u Vukovaru, koje je mene Bog u mojem položaju učinio posjednikom, svojevolutno i slobodno dajem, prepisujem, prepuštam i darujem za potrebe velečasnih otaca franjevacu Male braće opservanata Provincije Bosne Srebrene i na korist vjernih katolika za zemljište za gradnju crkve na Božju ugodu, bez ikakvog budućeg opiranja mene i mojih rođaka. Osim toga, trajno povjeravam i preporučujem sebe živoga i nakon smrti i sve moje u svakodnevne molitve rečenoga reda te za odsluženje presvetih misa. Kao znak vjerodostojnosti dao sam ovo svjedočanstvo vlastoručno i osnaženo pečatom.

Dano u Vukovaru

5. svibnja 1723. godine.

Andrija Natali,
generalni vikar i župnik u Nijemcima.
Vlastoručno

Ovdje su zabilježeni neki događaji proteklih vremena za spomen u budućnosti

Nije mnogima, čak ni onima koji žive u sadašnje vrijeme, poznato ono što se događalo prije malo godina u našem vukovarskom samostanu svetih apostola Filipa i Jakova, a još manje ono što se dogodilo u davnini. Zato, na korist naših nasljednika, ovdje želim zabilježiti ponešto, dijelom ono što sam čuo, a najviše ono što sam vidio i što sam osobno saznao.

Da su naši redovnici serafskoga reda bili na ovome mjestu i na usluzi dušama koje su otkupljene Kristovom krvlju, čak i u tursko vrijeme i za turske vlasti, i sada ima onih koji živim glasom ispovijedaju; a to je očigledno i iz svjedočanstva koje je već uneseno na početku ove knjige.

Ne treba dokazivati da smo ovdje bili neprestano nakon oslobođenja od Turaka, jer je to poznato svim ljudima i od svjetla jasnije. Ipak, potrebno je znati da ovdje nije bilo niti samostana niti rezidencije (kažem, poslije oslobođenja, inače ne znam što je bilo u davnini), nego jednostavna župa podređena i podvrgnuta bačkome samostanu i gvardijanu. A gvardijan, kako je vidio potrebu, najviše u korizmi, slao je ponekad jednoga, a ponekad dvojicu, jer jedan nije bio dovoljan, budući da je župnik morao ići i do filijala, i tako je to trajalo sve do 1704. godine.

A kada je izbila pobuna Mađara u Ugarskoj protiv njihova kralja i našega cara Leopolda, izbile su i mnoge nevolje, nedaće i jadi, tako da ni katolicima i njihovim crkvama nije dan mir. Tako se dogodilo bačkoj crkvi i samostanu: kada je Rákóczy stigao sa svojim vojnicima radi osvajanja bačke tvrđave 1704. godine, spaljena je crkva, samostan i zvono u zvoniku te sve ostalo što su jadni franjevci posjedovali.

Predvidjevši te nevolje velečasni otac Antun Oršić, u to vrijeme mjesni gvardijan, učinio je ono što je trebalo da nadređeni učini: od pokretnina, kao što je sakristija, srebrnina i ostalo, dio je poslao u Petrovaradin, a dio ponio sa sobom u Vukovar. Isto je tako redovnike dijelom poslao u Petrovaradin, a dijelom u Ilok i Šarengrad, a sâm je pak gvardijan s nekima došao ovamo u Vukovar u svoju župu i tu se smjestio.

Ipak je redovnicima ondje bilo veoma neudobno zbog malenoga broja soba, jer ih nije bilo osim tek dvije sobice, kako obično biva u župama. Stoga se otac gvardijan Antun Oršić, vođen potrebom, odmah prve godine pobrinuo da se za veću udobnost braće izgradi blagovaonica

te ispod podrum, kuhinja i četiri sobe. Međutim, sve je to bilo izgrađeno od drva, kao što se ovdje i sada može vidjeti. Crkva je također bila neupotrebljiva i suviše udaljena od rezidencije, smještena niže u dolini, pa je redovnicima uzrokovala nemalu nepriliku.

Zato je isti velečasni otac Antun Oršić, gvardijan, želeći iskazati čast Bogu i slavu svetim apostolima Filipu i Jakovu te osigurati udobnost redovnicima, započeo graditi crkvu pored rezidencije, te ju je i dovršio. I on, ispunjen zaslugama, na kraju svojega gvardijanata završio je svoj život i dušu predao svojemu Stvoritelju.

Poslije smrti gvardijana blage uspomene na prvoj skupštini za provincijalata mnogopoštovanog oca Marka Bulajića, na posljednjem je sastanku za bačkoga gvardijana izabran velečasni otac Martin Balić, koji je svoje tri godine pohvalno završio. Ipak, nije učinio ništa plemenito što bi se moglo zabilježiti.

Poslije njega je na posljednjoj skupštini, a za provincijalata mnogopoštovanog oca Andrije iz Imotskog, izabran velečasni otac Petar Pastirović, koji je samo jednu godinu bio gvardijan, premda se ponašao veoma pohvalno, na veoma veliku izgradnju puka, i zbog svojih je izvrsnih kreposti odmah izabran za provincijalnoga ministra. Isti mnogopoštovani otac Petar kao provincijalni ministar na svoje je mjesto za bačkoga ili vukovarskoga gvardijana izabrao velečasnog oca Martina Zubanovića, koji je ovdje bio jednu godinu, a preostale dvije godine dovršio je u Petrovaradinu.

A zatim, nakon velečasnog oca Martina Zubanovića, na prvoj je skupštini mnogopoštovanog oca Petra Pastirovića, koja je bila u Bosni, za gvardijana izabran velečasni otac Marko Dragojević, muž dostojan svake hvale pred Bogom i ljudima, koji je u svoje tri godine učinio puno dobra; među ostalim, nadahnut Duhom Svetim i uz pomoć mnogopoštovanog oca Petra Pastirovića, djelatnog provincijalnog ministra, i uz sudjelovanje, mimo ostalih, poštovanoga oca Antuna Čerkića, djelatnog vikara (koji je u to vrijeme uvijek ondje boravio i imao službu), napravio je na bačkoj crkvi krov i očistio ju te izgradio jedno krilo i tako ga potpuno dovršio da je njegov nasljednik sa svojim redovnicima mogao ondje ugodno boraviti.

Na prvoj skupštini mnogopoštovanog oca Petra iz Lašve za bačkoga gvardijana izabran je velečasni otac Andrija Barišić, a za vikara velečasni otac Marko Dragojević. Gvardijan je po odluci provincije trebao otići u staro sjedište gvardijanata, to jest u bački samostan, a vikar Marko

Dragojević, premda je bio podređen bačkome gvardijanu, trebao je ostati u Vukovaru.

Na drugoj pak skupštini mnogopoštovanog oca Petra iz Lašve ponovo je za gvardijana izabran velečasni otac Marko Dragojević, a za vikara poštovani otac Martin Balić. Gvardijan je ostao u Baču i ponovo je učinio puno dobra: nabavio je orgulje, osigurao veliko zvono i postavio ga u zvonik. Vikar je trebao ostati kao predstojnik u Vukovaru i premda je imao dobre gospodarske uvjete za daljnju gradnju, nije podigao nijednu građevinu.

Velečasni otac Marko Dragojević, nakon što su završile njegove tri godine, imao je za svojega nasljednika velečasnog oca Martina Zubanovića, koji je na drugoj skupštini mnogopoštovanog oca Filipa Surkovića izabran za bačkoga gvardijana, a za vikara je ponovo izabran velečasni otac Marko Dragojević. Gvardijan je ostao u Baču, vikar pak u Vukovaru.

Gvardijan je pak kao opunomoćenik u Baču i Vukovaru nekoliko puta po svojemuh nahodjenju slao redovnike iz Bača u Vukovar i pozivao ih natrag iz Vukovara u Bač. I zbog toga je došlo do nemale pomutnje jer se nije znalo tko bi toj braći trebao dati odjeću. Zbog pomutnje se naime nije znalo koliko su dugo braća boravila na kojemu mjestu.

Stoga je na posljednjoj skupštini mnogopoštovanog oca Filipa Surkovića za vukovarskoga predstojnika bio izabran otac Marko Dragojević te je dobio zasebnu tablicu obitelji. Tada je uklonjena ovlast bačkome gvardijanu da premješta redovnike s jednoga mjesta na drugo, ali mu nije oduzeta punomoć za ostalo, već je bački gvardijan uvijek imao istaknutost i pravo prvenstva, kako u blagovaonici tako i u ostalome. I u to je vrijeme bio izabran prvi novi vikar za bački samostan, poštovani otac Ivan iz Tuzle, kao i orguljaš, jer su inače vikari morali ostati u Vukovaru.

Velečasnog oca Martina na kraju njegove treće godine naslijedio je velečasni otac Antun Bibić, koji je izabran na drugoj skupštini mnogopoštovanog oca Andrije iz Kutjeva. To se dogodilo 1722. godine. Kao predstojnik potvrđen je velečasni otac Marko Dragojević. Otac Antun Bibić imao je pravo prvenstva u prvoj godini svojega gvardijanata, kao što su imali i njegovi prethodnici.

Ipak, vraćajući se s požeškog kapitula, koji se održao 1723. godine, na kojemu je za provincijalnoga ministra izabran mnogopoštovani otac Augustin iz Tuzle, bez ikakva naloga ili nekoga dekreta provincije,

otac Antun Bibić odrekao se sve svoje vlasti, časti i mjesta u blagovaonici u korist velečasnog oca Marka Dragojevića, djelatnog predstojnika, premda uz prigovor nekih otaca. Ipak, izjednačenje te dvojice bilo je prihvaćeno i u to je vrijeme vrijedilo, vrijedi i sada i vrijedit će, te od onoga vremena, **to jest od 1723. godine, gvardijani iz Bača nemaju u Vukovaru nikakvoga prava.**

Od godine Gospodnje 1723.

Ovdje je zabilježeno ono što se događalo u samostanu ove godine

Premda je misao i želja svih otaca provincije, zbog mnogih razloga i okolnosti i ponajviše zbog potreba redovnika koji su pristizali i odlazili, **uvijek bila da se započne neka čvrsta građevina u Vukovaru**, ipak nisu mogli tako brzo postići željeni cilj zbog prekomjernih, različitih i mnogih protivština i opiranja, kako od strane upravitelja Carskoga Veličanstva tako i od strane Njegove Preuzvišenosti, biskupa pečuškog od Nesselrodea, a i od strane prečasnoga gospodina apostolskoga vikara Andrije Natalija zbog njegove zemlje, jer se određeni dio novoga samostana protezao na njegovo zemljište. Također, nisu nedostajale ni nedaće od strane stanovnika ovoga trgovišta zbog ceste koja ipak na cijelome ovom potezu nije uništena, već štoviše načinjena na bolji način.

Naposljetku, uz pomoć s neba, po zagovoru svetih Filipa i Jakova, Kristovih apostola, na čiju je slavu i čast sve učinjeno, te također uz pomoć, znoj i rad velečasnog oca Petra Pastirovića te provincijalnoga ministra i velečasnog oca Marka Dragojevića, djelatnoga predstojnika, kao i svih redovnika iz obitelji koji su u to vrijeme ovdje boravili, **sva opiranja, protivljenja i nesreće bile su savladane i pobijeđene, tako da su sami protivnici ne samo postali prijatelji već i promicatelji ove gradnje, da se što brže započne.** Za nadvladavanje tih protivljenja i opiranja nije nedostajalo pomoći gospodina generala od Petrassa, u to vrijeme zapovjednika u Osijeku i u Slavoniji, te zaštite presvijetlog gospodina Aleksandra de Kallaneka, vrhovnog upravitelja cijele Slavonije te najmilostivijeg zaštitnika našega reda i provincije te ovoga mjesta i samostana.

I tako, nakon svega toga, došlo se do toga da prvi kamen bude blagoslovljen i postavljen; za taj je blagoslov i postavljanje

imao mandat i ovlast od preuzvišenoga gospodina, gospodina Wilhelma Franza Nesselrodea, pečuškoga i našega biskupa, prečasni gospodin Andrija Natali, apostolski i vanjski vikar pečuškoga biskupa. I tako je rečeni prečasni Andrija Natali, želeći izvršiti nalog svoga nadređenog te udovoljiti traženju redovnika, 24. lipnja, o blagdanu svetog Ivana Krstitelja, godine poslije Kristova rođenja 1723., obučen u svećeničko ruho, svečano služio uz asistenciju pjevanu misu na mjestu na kojemu je imala biti izgrađena nova crkva.

Naposljetku, kada je misa završena, blagoslovio je prvi kamen i mjesto te ga položio na uobičajeni način s relikvijama svetaca i Svetim pismom, u nazočnosti mnogopoštovanog oca Petra Pastirovića, bivšega provincijala, velečasnoga oca Marka Dragojevića, djelatnoga predstojnika, velečasnoga oca Antuna Bibića, djelatnoga bačkoga gvardijana, velečasnoga oca Martina Balića i velečasnoga oca Filipa Rošćića, u to vrijeme lektora moralne teologije ovdje u Vukovaru, te ostalih otaca i braće. Ondje su također bili nazočni presvijetli gospodin carski provizor, gospodin de Jasser, gospodin upravitelj pošte te ostali vukovarski puk.

To što smo nakon te službe zahvalili Gospodinu Bogu, bilo je dostojno i pravedno, a to što smo također bili radosni u Gospodinu, nije bilo nedolično; jer, kada je bio dan radosti, nije trebalo biti mjesta žalosti.

Doista, zaglavni kamen bio je postavljen, ali sada treba znati od koga je i po kome je gradnja nastavljena. Svatko treba znati da ovaj samostan nikada nije imao nekoga posebnog fundatora koji bi dao preko stotinu forinti, a i oni koji su dali manje bili su malobrojni. Koliko znam, gradnja je nastavljena jedino od preostatka novca iz milostinje i štolarine.

Ovo svjedoči velečasni otac Marko Dragojević, koji je ovdje bio mjesni predstojnik kroz neprekinutih šest godina, prvo dvije godine prije postavljanja prvoga kamena, kada je pripremio građevni materijal: vapno, cigle i ostalo potrebno za buduću gradnju, i druge četiri godine nakon postavljanja prvoga kamena, kada su u zemlju položeni temelji crkve, samostana i zvonika. Povrh toga, jedno krilo samostana iznad blagovaonice, kuhinje i spremišta te iznad nužnika bilo je dovršeno na obje razine, s krovom, u cijelosti, tako da je u njemu svatko mogao prikladno obitavati. U krilu su pak nasuprot glavnim vratima crkve bila podignuta samo dva bočna zida, a i krov je bio pripremljen te pokriven crijepom. Na krilu su pak od velikih vrata samostana sve do zvonika bila podignuta

samo dva zida do visine prve razine. Ne samo to već i mnogo drugoga u ovome je razdoblju učinjeno **na čast Božju te svetih apostola Filipa i Jakova.**

FRANJEVCI GWARDIJANI OD NASTANKA REZIDENCIJE I SAMOSTANA DO DANAS

(od – rezidencije 1719., neovisnosti 1723., samostana 1730. – do 2023.)

Dolazak franjevacu u Slavoniju i Srijem povijesno je utvrđen već u 14. stoljeću. Prvi samostan koji je ostavio pisani trag jest samostan u Baču koji se spominje 1301. godine, a upravo će taj samostan imati važnu ulogu u osnivanju franjevačkog samostana u Vukovaru. U Vukovskoj županiji bilo je sedam samostana: u Iloku, Tordincima, Đakovu, Alšanu, Vrbici, *Athiai* (Šarengradu) i *Perecku* (Beraku). U vremenu prije dolaska Osmanlija iz navedenih samostana djelovali su na šire slavonsko i srijemsko područje, a tako su obuhvaćali i tadašnje Vukovo, tj. Vukovar.

Za vrijeme osmanlijske vlasti život franjevacu bitno se mijenja jer više ne mogu djelovati slobodno, već mirno, tiho i povučeno, skriveni u svom narodu obavljajući dušobrižničku službu. Većina je samostana stradala i nestala, ali neki su uspjeli opstati kao samostan u Šarengradu, Iloku i Baču.

Za dušobrižničko djelovanje u vukovarskom području franjevci su imali bazu u malom selu Laze, uz crkvicu sv. Elizabete, odakle su, nakon odlaska Osmanlija prema povijesnim pretpostavkama, 1688. došli u Vukovar gdje su zatekli ruševnu drevnu crkvicu, što je bio znak da su u tom teškom vremenu pod Osmanlijskom vlašću izgradili malenu crkvicu.

U Vukovaru su svoje boravište pronašli u ulici Šlezija, gdje su započeli upravljanje Vukovarom, te u Sotinu gdje je samostan srušen 1526. godine. Tako su se iz Sotina dušobrižnički skrbili za vjernike okolnih naselja Beraka i Tompojevaca, a iz Vukovara za vjernike iz Jankovaca, Slakovaca, Svinjarevaca, Nuštra, Otoka i Drenovaca, kao i za duhovna dobra ostalih susjednih naselja.

U pisanim tragovima kao prvi vukovarski župnici spominju se fra Josip Matijević 1688. godine i fra Martin iz Nijemaca 1695. godine. No,

kako u Lazama nije bilo samostana, vukovarski su franjevci sa svojom rezidencijom bili vezani uz samostan u Baču, čiji su gvardijani biti upravitelji sve do 1723. godine, a tada je vukovarska franjevačka rezidencija postala neovisna.

Od prvog dolaska upravno sjedište bilo je u bačkom samostanu, a upravitelj među vjernicima bio je kapelan sve do 1704. godine. Od 1704. vukovarska rezidencija dobiva upravitelja **fra Marka Dragojevića**, komu je, kao vikaru samostana u Baču, određeno da predsjedava redovničkom zajednicom rezidencije u Vukovaru ovisno o gvardijanu u Baču. Tako je bilo sve do 1723. godine kada je vukovarska zajednica razriješena navedene sveze i stekla svoju neovisnost.

Kao vrlo poduzetni upravitelj vukovarske rezidencije bio je **fra Antun Oršić** koji je 1704. godine nadogradio i proširio drvenu vukovarsku rezidenciju i uz nju započeo gradnju drvene crkve u čast svetih apostola Filipa i Jakoba. *Stoga se otac gvardijan Antun Oršić, vođen potrebom, odmah prve godine pobrinuo da se za veću udobnost braće izgradi blagovaonica te ispod podrum, kuhinja i četiri sobe. Međutim, sve je to bilo izgrađeno od drva, kao što se ovdje i sada može vidjeti (Kronika Franjevačkog samostana Vukovar, knjiga I).*

Dobro je napomenuti da je bilo i razloga za proširenjem rezidencije jer je vukovarsko bratstvo poslužilo kao utočište bačkom samostanu koji je u protuhabsburškoj pobuni Franje Rakoczia u osvajanju bačke tvrđave 1704. godine bio opustošen, a crkva razorena, pa su se braća franjevci, osim upravitelja, sklonili u vukovarsku rezidenciju (1704. – 1715.).

U tom periodu za vukovarsku franjevačku rezidenciju u osnivanju bili su zaduženi:

Fra Martin iz Nijemaca (1695.)

Fra Josip Matijević (1698.) *Iz Kronike Franjevačkog samostana, knjiga I: objavljujemo svima i svakome kojega god su staleža ili položaja, časti te prominencije ili dostojanstva kako je časni otac Josip Matijević, propovjednik reda Male braće redovničkog opsluživanja svetog oca Franje Provincije Bosne Srebrene, kao i vukovarski župnik, godine Gospodnje 1698. obratio kalvina Matiju Grubanovića s njegovom ženom Suzanom i troje djece, koje je krstio u selu Bogdanovci. Zatim je u istome selu obratio Jurja Matijevića s bratom Nikolom i njihovim ženama. Zatim Tomu Brkanovića sa ženom i dvoje djece. Zatim Mihaela Terzića s bratom Jakovom, sa ženama i četvero djece, koje je krstio. Zatim iste godine Valentina Kolaševića sa ženom. Zatim iste godine*

Vitala Kolaševića s njegovim bratom Matijom, sa ženama i šestero djece, koje je krstio. Zatim je na vjeru obratio Mihovila Leku, čija je žena bila katolkinja, i krstio četvero djece. Zatim je obratio Ivana Landeku, čija je žena bila katolkinja, i krstio troje djece. Zatim Izaiju Čoju, čija je žena bila katolkinja, i krstio troje djece. Zatim 1699., kada je vjenčao dvojicu pravoslavnih, i to Maksimilijana i Iliju, sa ženama naše vjere, njih je same obratio na istinsku katoličku vjeru i javno su ispovjedili vjeru te ih je naposljetku odmah krstio. Zatim je 17. siječnja iste 1698. godine krstio jednoga turskog dječaka od tri godine, kome je nadjenulo ime Nikola. Zatim je iste godine krstio jednu tursku djevojku od 20 godina, kojoj je nadjenulo ime Marija. Kao znak veće vjerodostojnosti tih događaja izdali smo ovo potvrdno pismo i opremili ga uobičajenim pečatima.

Fra Franjo Sukonović (1700.) Iz *Kronike Franjevačkog samostana, knjiga I: Poslije oslobođenja ovoga mjesta od Turaka ovdje je, još prije 1698. godine, bio župnik velečasni otac Josip Matković, nakon njega bio je Franjo Sukonović, a nakon njega velečasni otac Martin Balić iz Svinjarevaca.*

Fra Martin Balić iz Svinjarevaca.

BAČKI GWARDIJANI U VUKOVARU

ORŠIĆ, fra Antun (1704.)

PASTIROVIĆ, fra Petar (1710.)

BALIĆ, fra Martin (1707.)

ZUBANOVIĆ, fra Martin iz Bača (1711.)

DRAGOJEVIĆ, fra Marko (1712.)

BARIŠIĆ, fra Andrija iz Bača (1715.)

DRAGOJEVIĆ, fra Marko iz Bača (1716.)

ZUBANOVIĆ, fra Martin iz Bača (1719.)

DRAGOJEVIĆ, fra Marko, predstojnik rezidencije u Vukovaru (1719.)

Nakon vrlo burnog provincijskog kapitula u Visovcu 26. lipnja 1720. novoizabrani provincijal fra Andrija iz Kutjeva s tajnikom fra Michaelom Punovićem poći će i boraviti čitavih pet mjeseci u Beču i Požunu kucajući od vrata do vrata na carskom dvoru i na drugim visokim dvorovima poradi mohačke i vukovarske župe jer su u tome periodu biskupi (Petar Bakić, bosansko-đakovački, Wilhelm Franz von Nesselrode-

Ehreshoven, pečujski, i Franjo Josip Vernić, srijemski), namjeravali oduzimati župe franjevcima. Za ono vrijeme bio bi to teški udarac za Provinciju Bosne Srebrene koja je bila vrlo siromašna. Ipak, stiglo je blagotvorno rješenje u kojem je car Karlo VI. Habsburgovac ostavio župe franjevcima. Svojim drugim potvrdnim pismom 23. listopada 1722. godine ponovno je potvrdio prava Provinciji Bosne Srebrene u upravljanju župama u Slavoniji i Srijemu. Kasnije je, nakon smrti Karla VI., Marija Terezija svojim pismom 4. kolovoza 1741. godine pohvalila dušobrižnički rad franjevacu u Slavoniji, Srijemu i Ugarskoj te potvrdila sve postojeće samostane i rezidencije. Ipak, ovaj događaj u odnosu na biskupe odrazit će se kasnije na posveti crkve 7. svibnja 1738. godine, kako opisuje *Kronika Franjevačkog samostana, knjiga I*

Gradnja samostana započela je 1722. godine. Pečujski biskup Nesselrode protivio se podizanju samostana u Vukovaru, ali zato novi zagrebački biskup Juraj Branjug (1723. – 1747.) ne samo da se nije protivio već je od svih dobročinitelja najviše dao. A razlog je bio taj što je vikar zagrebačke biskupije postao upravo bivši provincijal fra Andrija Ivanagić.

Dozvolom carske dvorske komore u Beču vukovarski predstojnik fra Marko Dragojević mogao je započeti s izgradnjom nove crkve i samostana. Provincijal Bosne Srebrene fra Ivan Stražemanac (Koprijarević) dobio je na kapitulju Franjevačkog reda u Milanu 1729. godine dozvolu da se šest rezidencija na oslobođenom području podigne na rang samostana u skladu s odredbama Svete Stolice (Franjevci u Vukovaru, fra Danijel Patafta, Vukovar, 2020., str. 50.). Tada je, među ostalim samostanima, posebnom poslanicom izdanom 20. svibnja 1730. godine dotadašnja vukovarska franjevačka rezidencija proglašena franjevačkim samostanom sv. Filipa i Jakova u Vukovaru s pravom gvardijanata, a prvi gvardijan postao je fra Marko Dragojević.

PROVINCIJA SV. KRIŽA BOSNE SREBRENE

DRAGOJEVIĆ , fra Marko	(1719. – 1726.) – predstojnik
PAUNOVIĆ , fra Mijo	(1726. – 1729.) – predstojnik
DRAGOJEVIĆ , fra Marko	(1729. – 1730.) – predstojnik
DRAGOJEVIĆ , fra Marko	(1730. – 1733.) – prvi gvardijan u Vukovaru
BIBIĆ , fra Antun	(1733. – 1735.)

BERNATOVIĆ , fra Tomo	(1735. – 1736.)
ŠAGOVAČ , fra Ivan	(1736. – 1736.)
BIBIĆ , fra Antun	(1735. – 1737.)
ĐURĐEVIĆ , fra Lovro iz Đakova	(1737. – 1738.)
BIBIĆ , fra Antun	(1738. – 1741.)
LIPLJANIĆ , fra Bernardin	(1741. – 1742.)
MATANOVIĆ , fra Anđeo	(1742. – 1742.) – upravlja kao vikar
SEKUTIĆ , fra Bernardin	(1742. – 1745.)
FILIPOVIĆ , fra Franjo Vukovarac	(1745. – 1746.)
Fra Lovro VUKOVARAC	(1746. – 1748.)
ĐURĐEVIĆ , fra Lovro iz Đakova	(1748. – 1749.)
BRKIĆ , fra Ivan	(1749. – 1752.)
BLAGOJE , fra Josip	(1752. – 1755.)
JANKOVIĆ , fra Ivan	(1755. – 1757.)

PROVINCIJA SV. IVANA KAPISTRANSKOG

Fra Gerard IZ VALPOVA	(1757. – 1760.)
PENIĆ , fra Filip	(1760. – 1761.)
TRGOVČEVIĆ , fra Klement	(1761. – 1764.)
Fra Filip IZ FOJNICE	(1764. – 1765.)
KOZAREVIĆ , fra Lovro	(1765. – 1766.)
BARIĆ , fra Matej	(1766. – 1767.)
GLAVAŠ , fra Kapistran	(1767. – 1768.)
KOZAREVIĆ , fra Lovro	(1768. – 1769.)
GARZIA , fra Mijo	(1769. – 1770.)
MARINKOVIĆ , fra Jakov	(1770. – 1771.)
LUKAČEVIĆ , fra Antun	(1771. – 1774.)
PLANCK , fra Rafael	(1774. – 1775.)
HEITZER , fra Andrija	(1775. – 1776.)
LUSTER , fra Antun	(1776. – 1779.)

- FILIĆ**, fra Kuzma (1779. – 1782.)
- ČAVČIĆ**, fra Petar (1782. – 1783.) – gvardijan i
lektor moralne teologije
- GLAVAŠ**, fra Kapistran (1783. – 1784.)
- MARINOVIĆ**, fra Josip (1784. – 1785.)
- VALEŠIĆ**, fra Celestin (1785. – 1788.)
- ČURČIĆ**, fra Blaž (1788. – 1794.)
- PEŠTALIĆ**, fra Juraj (1794. – 1797.) – obrađen u
poglavlju *Franjevci lektori*
- STOJANOVIĆ**, fra Josip (1797. – 1800.)
- MAKAY**, fra Martin (1800. – 1803.)
- STOJANOVIĆ**, fra Josip (1803. – 1806.)
- MATIJAŠEVIĆ**, fra Martin (1806. – 1807.) – obrađen u
poglavlju *Franjevci lektori*
- KOLAR**, fra Emerik (1807. – 1808.)
- OCKL**, fra Cecilijan (1808. – 1809.) – obrađen u
poglavlju *Franjevci lektori*
- OROVČANIN**, fra Klement (1809. – 1810.) – obrađen u
poglavlju *Franjevci lektori*
- ORŠIĆ**, fra Stjepan (1810. – 1813.) – obrađen u
poglavlju *Franjevci lektori*
- MAKAY**, fra Bernard (1813. – 1814.)
- HRABECZ**, fra Anđelik (1814. – 1814.) – nije prihvatio,
u rujnu je imenovan Herodek
- HERODEK**, fra Ivan Dukla (1814. – 1816.)
- LUKAČEVIĆ**, fra Bonaventura (1816. – 1817.)
- KRALJ**, fra Teodor (1817. – 1818.)
- ORŠIĆ**, fra Stjepan (1818. – 1819.) – obrađen u
poglavlju *Franjevci lektori*
- PUSTAIĆ**, fra Tobija (1819. – 1820.)
- ČEVAPOVIĆ**, fra Grgur (1820. – 1821.) – obrađen u
poglavlju *Franjevci lektori*
- ABRAMOVIĆ**, fra Andrija (1821. – 1823.)

PUSTAIĆ , fra Tobija	(1823. – 1824.)
STRIZAN , fra Žigmund	(1824. – 1827.)
HORVAT , fra Adam	(1827. – 1828.)
MATZEK , fra Josip	(1828. – 1830.) – obrađen u poglavlju <i>Franjevci lektori</i>
JAIĆ , fra Marijan	(1839. – 1833.)
NINKOVIĆ , fra Stjepan	(1833. – 1834.)
KLASZ , fra Benvenut	(1834. – 1835.)
TOMEČEK , fra Erazmo	(1835. – 1837.)
NINKOVIĆ , fra Silvester	(1837. – 1839.)
AGJIĆ , fra Kajo	(1839. – 1845.)
FILIPOVIĆ , fra Mihael	(1845. – 1850.)
PETROVIĆ , fra Dominik	(1850. – 1853.)
MIKŠIĆ , fra Ksaverije	(1853. – 1863.)
RODIĆ , fra Ivo	(1863. – 1866.)
KRKVARIĆ , fra Solan	(1866. – 1875.)
VUJEVIĆ , fra Stjepan	(1875. – 1878.)
KRKVARIĆ , fra Solan	(1878. – 1880.)
OSJAK , fra Aleksander	(1880. – 1885.)
ZOLTNER , fra Kalasancije	(1885. – 1900.)

HRVATSKA FRANJEVAČKA PROVINCIJA SV. ĆIRILA I METODA

SPAČEK , fra Adjut	(1900. – 1904.)
ROZMAN , fra Robert	(1904. – 1907.)
SPAČEK , fra Adjut	(1907. – 1910.)
MATKOVIĆ , fra Bono	(1909. – 1914.)
BENCETIĆ , fra Đuro	(1914. – 1918.)
BORŠTNIK , fra Bazilije	(1918. – 1921.)
VEREN , fra Klement	(1921. – 1923.)
ŠLIBAR , fra Augustin	(1923. – 1930.)

KUJUNDŽIĆ , fra Radoslav	(1930. – 1933.)
SBÜLL , fra Siksto	(1933. – 1939.)
ANDRAŠEC , fra Dionizije	(1939. – 1942.)
KUJUNDŽIĆ , fra Radoslav	(1942. – 1945.)
FORJAN , fra Florencije	(1945. – 1948.)
BANIĆ , fra Stanko	(1948. – 1954.)
AMENT , fra Antun	(1954. – 1960.)
MAJNARIĆ , fra Mladen	(1960. – 1966.)
KOVAČ , fra Ivan	(1966. – 1972.)
ANDRAŠEC , fra Tomislav	(1972. – 1975.)
GRĐAN , fra Božo	(1975. – 1977.)
KARLOCI , fra Radoslav	(1977. – 1978.)
OSTROGNAJ , fra Martin	(1978. – 1984.)
TRETNJAK fra Josip	(1984. – 1990.)
KOSEC , fra Branimir	(1990. – 1999.)
ŠPEHAR , fra Zlatko	(1999. – 2008.)
PROPADALO , fra Gordan	(2008. – 2014.)
JAGODIĆ , fra Ivica	(2014. – 2020.)
POLETO , fra Josip	(2020. –)

BIOGRAFSKI OPISI FRANJEVACA GWARDIJANA

DRAGOJEVIĆ, fra Marko

(1716. – 1719.; 1719. – 1726.; 1729. – 1733.)

Rodio se u Baču, a umro 21. rujna 1738. godine u Vukovaru.

Slovi kao prvi gvardijan u Vukovaru, iako je već prije službenog gvardijanata bio u više navrata predstojnik vukovarskog samostana u osnivanju (1716. – 1719; 1719. – 1726; 1729. – 1733). Za gvardijana je izabran 1730., od kada je boravio u vukovarskom samostanu. Prije uspostave vukovarskog samostana Provincija Bosne Srebrne odredila je da upravitelj vukovarskog samostana bude gvardijan iz najbližeg samostana, samostana u Baču. Fra Marko Dragojević za

bačkog je gvardijana, a time i predstojnika vukovarskog samostana, izabran 1712. godine. U vukovarskoj *Kronici I* za fra Marka stoji napisano: *za gvardijana izabran velečasni otac Marko Dragojević, muž dostojan svake hvale pred Bogom i ljudima, koji je u svoje tri godine učinio puno dobra; među ostalim, nadahnut Duhom Svetim i uz pomoć mnogopoštovanog oca Petra Pastirovića, djelatnog provincijalnog ministra, i uz sudjelovanje, mimo ostalih, poštovanoga oca Antuna Čerkića, djelatnog vikara (koji je u to vrijeme uvijek ondje boravio i imao službu), napravio je na bačkoj crkvi krov i očistio ju te izgradio jedno krilo i tako ga potpuno dovršio da je njegov nasljednik sa svojim redovnicima mogao ondje ugodno boraviti.* Za vrijeme njegova mandata kao gvardijana u Baču, dok je uređivao bački samostan nakon odlaska Osmanlija, nekoliko braće franjevac poslao je u Vukovar da za to vrijeme budu u vukovarskoj rezidenciji, u kojoj je pak bilo mjesta za svega nekoliko franjevac. Za bačkog gvardijana ponovno je izabran 1716. godine gdje će kroz sljedeće tri godine za bačku crkvu nabaviti orgulje, a u zvoniku će postaviti novo zvono. Nakon fra Marka Dragojevića gvardijanat bačkog samostana preuzima također Bačanin fra Martin Zubanović za čije će vrijeme 1719. godine provincijal Bosne Srebrne fra Filip Surković odrediti predstojnika vukovarske rezidencije s punom vlašću nad kućom i župom u Vukovaru, a tu ulogu povjerit će fra Marku Dragojeviću. Bački gvardijan nije više mogao po svojoj volji mijenjati braću u vukovarskom samostanu, ali mu je i dalje ostavljena prednost u blagovaonici za predmoljenje molitve, a od te prednosti i časti fra Antun Bibić, kao bački gvardijan, 1723. godine odrekao se u korist fra Marka Dragojevića koji je kao predstojnik rezidencije već od 1719. godine bio neovisan o bačkom samostanu, što će se pokazati dobrim jer su fra Marko Dragojević i njegov nasljednik fra Mijo Paunović mogli uspješno započeti s izgradnjom samostana i crkve u Vukovaru.

Zbog važnosti događaja kao što je postavljanje kamena temeljca u okviru biografskog opisa o fra Marku Dragojeviću donosimo zapis iz *Kronike I: Naposljetku, uz pomoć s neba, po zagovoru svetih Filipa i Jakova, Kristovih apostola, na čiju je slavu i čast sve učinjeno, te također uz pomoć, znoj i rad velečasnog oca Petra Pastirovića te provincijalnoga ministra i velečasnog oca Marka Dragojevića, djelatnoga predstojnika, kao i svih redovnika iz obitelji koji su u to vrijeme ovdje boravili...*, došlo se do toga da prvi kamen bude blagoslovljen i postavljen; za taj je blagoslov i postavljanje imao mandat i ovlast od preuzvišenoga gospodina, gospodina

Wilhelma Franza Nesselrodea, pečuškoga i našega biskupa, prečasni gospodin Andrija Natali, apostolski i vanjski vikar pečuškoga biskupa. I tako je rečeni prečasni Andrija Natali, želeći izvršiti nalog svoga nadređenog te udovoljiti traženju redovnika, 24. lipnja, o blagdanu svetog Ivana Krstitelja, godine poslije Kristova rođenja 1723., obučen u svećeničko ruho, svečano služio uz asistenciju pjevanu misu na mjestu na kojemu je imala biti izgrađena nova crkva.

Fra Marko Dragojević u svome je mandatu predstojnika rezidencije od 1719. godine najprije prema zapisima *Kronike I* pripremao građevni materijal: vapno, cigle i ostalo potrebno za buduću gradnju, i druge četiri godine nakon postavljanja prvoga kamena, kada su u zemlju položeni temelji crkve, samostana i zvonika. Povrh toga, jedno krilo samostana iznad blagovaonice, kuhinje i spremišta te iznad nužnika bilo je dovršeno na obje razine, s krovom, u cijelosti, tako da je u njemu svatko mogao prikladno obitavati. U krilu su pak nasuprot glavnim vratima crkve bila podignuta samo dva bočna zida, a i krov je bio pripremljen te pokriven crijepom. Na krilu su pak od velikih vrata samostana sve do zvonika bila podignuta samo dva zida do visine prve razine. Ne samo to već i mnogo drugoga u ovome je razdoblju učinjeno na čast Božju te svetih apostola Filipa i Jakova. Nakon njegova neumorna rada 1726. godine naslijedit će ga fra Mihael Paunović koji će nastaviti izgradnju samostana i crkve, ali već nakon tri godine, na provincijskom kapitolu u Čuntiću 28. svibnja 1729. godine, fra Marko će opet preuzeti ulogu predstojnika, a 1730. godine na intermedijalnom provincijskom kapitolu u Sinju 23. svibnja postat će i službeno prvi gvardijan u franjevačkom samostanu u Vukovaru jer je tada prema zapisima *Kronike I* na intermedijalnoj skupštini vukovarska rezidencija proglašena i objavljena samostanom, u kojemu je istome novom samostanu za prvoga novog gvardijana novoga samostana izabran velečasni otac Marko Dragojević, za vikara poštovani otac Nikola iz Dubočca, za propovjednika poštovani otac Šimun Blažević, a za propovjednika na njemačkome poštovani otac Paškal König... U ovoj prvoj godini zidovi crkve u cijelosti su podignuti i također je pripremljena drvena građa za krov crkve, jednako su tako podignuti zidovi onoga krila koje ide od glavnih vrata do zvonika. Također je podignut zid onoga krila koje se nalazi pored crkve te je u donjemenu hodniku izgrađen i svod.

Nakon što su se stekli uvjeti za preseljenje iz stare drvene crkve u novu crkvu 15. studenoga 1732. fra Marko kao gvardijan organizirao je svečanu proslavu na kojoj je bio blagoslov nove crkve, što jed-

nostavni zapis kroničara samostana donosi: *Dolazeći u procesiji sa svećenicima i pukom iz stare crkve blagoslovio je onako kako se običavaju blagosloviti nove crkve.* No zato drugi dan, 16. studenoga 1723., nakon blagoslova crkve zapisničar *Kronike* donosi svečani opis: *Taj je dan bila dvadeset i četvrta nedjelja po Duhovima i rano ujutro krenula je procesija iz stare u novu crkvu i presveti je sakrament, uz najveću moguću svečanost i pobožnost po poštovanom ocu Antunu Bibiću, djelatnom vikaru samostana, prenesen u novu crkvu. Taj je dan bilo veliko mnoštvo ljudi, kako zbog preseljenja tako i radi oprosta grijeha. Napomena: Ovdje dolazimo u novu crkvu. Premda je bilo mnogo redovnika, ipak nisu uspjeli ispovjediti sav puk jer su oprosti bili dopušteni samo za jedan dan. Danas je poštovani otac Juraj Dubravčević, djelatni bački vikar, koji je bio usrdno pozvan na ovu svečanost, držao prvu propovijed u novoj crkvi. Mnogopoštovani otac Petar Pastirović, dekan provincije, također se udostojao doći na ovo preseljenje i danas je slavio pjevanu misu uz asistenciju: s desna je imao poštovanoga oca Bernardina Koračevića, djelatnog propovjednika, a s lijeve strane oca Karla Miloševića. Na koru je uz orgulje pjevao poštovani otac Filip iz Kapošvara.*

Mandat gvardijana u Vukovaru fra Marku prestaje 1733., ali će i dalje ostati pridruženi član vukovarskog samostana jer mu pripadaju velike zasluge ne samo u izgradnji samostana i crkve već i u procvatu samostanskog života, što potvrđuje i činjenica da je u vrijeme njegova preminuća u Vukovaru boravilo 24 redovnika.

Na provincijskom kapitulatu u Iloku 24. lipnja 1737. godine postao je defnitor.

U jesen 1738. godine pojavila se kuga, no nije nam poznato je li preminuo od kuge ili neke druge bolesti.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 21. rujna 1738. godine i s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: *O. Marko Dragojević, dodijeljen Kapistranskoj provinciji, umro u dubokoj starosti.*

PAUNOVIĆ, fra Mihael (1726. – 1729.) – predstojnik

Ne znamo kada i gdje se rodio, a umro je 17. ožujka 1751. godine u Cerniku.

U Provinciju Bosne Srebrne stupio je 1706. u Velikoj, a nakon novicijata u Velikoj upisao je studij filozofije u Osijeku, gdje je imao

priliku sudjelovati na polaganju kamena temeljca za franjevačku crkvu u Tvrđi. Nakon studija filozofije studij teologije pohađao je u Ferrari u Italiji.

U Provinciji Bosne Srebrne obnašao je više službi:

- predavač filozofije na učilištu u Đakovu (1715. – 1718.)
- tajnik Provincije Bosne Srebrene (1720. – 1723.); kao tajnik zajedno s provincijalom fra Andrijom Ivanagićem Kutjevčaninom boravio je u Beču kako bi branio prava svoje Provincije (1720.)
- defnitor Provincije Bosne Srebrene (1723. – 1726.)
- kao defnitor vršio je ulogu ispitivača za utvrđivanje sposobnosti studenata za studiranje na Generalnom učilištu u Budimu, kao i ulogu povjerenika za suzbijanje krivovjertja i pravovjernost sadržaja u čitanju knjiga te je čuvao knjige koje su bile na popisu zabranjenih knjiga (1723.)
- kustos (1732. – 1735.)
- gvardijan samostana u Đakovu (1719. – 1720.); u Cerniku je uz službu gvardijana bio i župnik (1724. – 1726.; 1731. – 1732.; 1735. – 1738.; 1741. – 1743.; 1747. – 1750.) te u Požegi (1729.)
- predstojnik rezidencije u Vukovaru (1726. – 1729.)
- generalni vizitator Provincije Bosne Srebrene te predsjednik kapitula u Osijeku (1748.), što u ožujku te godine vrlo lijepo bilježi samostanski zapisničar u *Kronici I: Od prečasnog generalnog ministra za generalnog povjerenika vizitatora postavljen je mnogopoštovani otac Mihael Paunović, sada kustos i bivši defnitor, čovjek svakako istaknut, revni ljubitelj pravila i poštovatelj opservancije te nasljedovatelj pravde i čestitosti, bez pristranosti prema pojedincima.*

Nama je značajno ono što je učinio za samostan u Vukovaru, a zapisničar samostana 1726. godine (*Kronika I*) vrlo pomno bilježi ostvarenje njegova poduzetnog djela: *Nakon što je završilo njegovih šest godina, velečasni otac Marko Dragojević za svojega je nasljednika imao velečasnoga oca Mihaela Paunovića, tada tajnika provincije i bivšega defnitora, koji je izabran na kapitolu održanome u Našicama 24. lipnja 1726. godine, na kojemu je mnogopoštovani otac Pavao Nikolić iz Dalmacije izabran za provincijalnoga ministra. Velečasni otac Mihael Paunović bio je ovdje mjesni predstojnik neprekidno tri godine, tijekom kojega su razdoblja učinjena mnoga dobra djela, a ponajviše za vukovarsku rezidenciju i crkvu. Ono krilo koje se nalazi nasuprot glavnim vratima crkve i na kojemu su bila podignuta samo dva bočna zida, doduše pokrivena krovom, u cijelosti je dovršeno i dobro uređeno sa svime onim što pripada sobama,*

onako kako se vidi i sada. U isto su vrijeme podignuti zidovi crkve uokolo, no ipak ne do potpune visine, već je malo nedostajalo. Zvonik je također podignut, i to do visine zidova crkve. Crjepovi za pokrivanje crkve također su pripremljeni. Također je u isto vrijeme nabavljeno blagdansko ruho s plaštem i antependijem te ruho crne boje bez plašta. Jednako tako nabavljen je i jedan blagdanski kalež izrađen u Veneciji. Na kraju svoje treće godine omogućio je da rezidencija bude jako dobro opremljena vinom i pšenicom te drugim, kako u hrani tako i u namještaju. Redovnike je predbro uzdržavao u svemu, kako u hrani tako i u piću te ostalim potrebama. Povrh toga osigurao je osamdeset forinti za daljnji nastavak gradnje. Naposljetku je po odluci poglavara otišao odavde za gvardijana u Požegu. Kad su se navršile tri godine, za nasljednika je dobio istog onoga kojega je imao za prethodnika, to jest velečasnoga oca Marka Dragojevića.

U sljedećoj, 1727., godini zapisničar dopunjava vrlo važnu činjenicu da su se braća franjevci preselili iz rezidencije u samostan: *Treba zabilježiti još ovo: u drugoj je godini njegova upravljanja, to jest velečasnog oca Mihaela Paunovića, 24. lipnja 1727. godine, istoga dana kada je bio položen prvi kamen, prvi put u novoj blagovaonici bio svečano poslužen objed. Od istoga su dana, ali postupno, iz stare rezidencije u novi samostan jedan za drugim pristizali radi stanovanja.*

Za vrijeme svih ovih važnih i velikih službi bio je generalni vikar zagrebačkog biskupa za Slavoniju od 1729. do 1751., kada je preminuo u Cerniku.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 17. ožujak 1751. godine i s mjestom preminuća u Cerniku, stoji zapisano: *o. Mihael Pavunović, bivši defnitor i kustod, komisar i generalni vizitator, od preuzvišenoga gospodina biskupa zagrebačkog imenovan vikarom za Slavoniju.*

BIBIĆ, fra Antun (1733. – 1735; 1736.; 1738. – 1741.)

Rodio se u Vukovaru, a umro 10. veljače 1749. godine u Vukovaru.

O fra Antunu nemamo drugih podataka osim onih koje nalazimo u *Kronici Franjevačkog samostana u Vukovaru*. Kao bački gvardijan je 1723. godine, još prije nego što se počela graditi crkva u Vukovaru, za vukovarsku rezidenciju učinio gestu neovisnosti od bačkog samostana, što su neka braća nerado prihvatila: *otac Antun Bibić odrekao se sve svoje vlasti, časti i mjesta u blagovaonici u korist velečasnog oca Marka Dragojevića, djelatnog predstojnika, premda uz prigovor nekih ota-*

ca. Ipak, izjednačenje te dvojice bilo je prihvaćeno i u to je vrijeme vrijedilo, vrijedi i sada i vrijedit će, te od onoga vremena, to jest od 1723. godine, gvardijani iz Bača nemaju u Vukovaru nikakvoga prava (Kronika I).

Te iste godine kao djelatni bački gvardijan sudjelovao je na polaganju i blagoslovu kamena temeljca za novu crkvu sv. Filipa i Jakova 24. lipnja 1723. godine.

Na provincijskom kapitulatu 24. kolovoza 1732. godine u Brodu fra Antun je izabran za vikara samostana u Vukovaru. Iste godine, kao vikar samostana, za svetkovinu serafskog oca Franje predvodio je veliku svečanu misu uz asistenciju braće svećenika, a na svečanosti su bili ugledni dobročinitelji samostana koji su bili i na svečanom objedu. Sudjelovao je u velikoj svečanosti prijelaza iz stare drvene crkve u novu crkvu sv. Filipa i Jakova, što se dogodilo 16. studenoga 1723., a taj događaj zapisničar samostana opisuje: (...) *presveti je sakrament, uz najveću moguću svečanost i pobožnost po poštovanom ocu Antunu Bibiću, djelatnom vikaru samostana, prenesen je u novu crkvu. Taj je dan bilo veliko mnoštvo ljudi, kako zbog preseljenja tako i radi oprosta grijeha (Kronika I).*

Prema zapisu u *Kronici* vidi se da je fra Antun bio vrlo aktivan u liturgiji. Predvodio je zornice, blagdanske mise, zahvalnice, vjenčanja, euharistijska klanjanja s procesijom i kađenjem, blagoslov vode i druge liturgijske obrede. Bio je aktivan među laicima kao ravnatelj bratovštine koju je vodio prema njihovim propisima. Vodio je brigu i o svom duhovnom životu odlazeći na duhovne vježbe.

Za gvardijana samostana u Vukovaru izabran je na kapitularnoj skupštini 20. kolovoza 1733. godine na Visovcu, a dužnost je preuzeo 14. rujna 1733. U njegovo vrijeme vukovarska se zajednica povećala na broj od 23 redovnika. No, unatoč povećanom broju redovnika, za vrijeme njegova mandata bilo je obilje pšenice i ostalih namirnica, tako da su se redovnici mogli na vrlo prikladan način uzdržavati.

U njegovu mandatu crkva je iznutra u cijelosti ožbukana i obijeljena, zajedno s korom i korskim rešetkama, crkva je osvijetljena jednom većom i dvije manje svjetiljke, postavljen je pod crkve, to jest crkva je popločena opekama, pribavio je veliki oltar zajedno sa svetohraništem i svijećnjacima. Postavio je dva stara oltara. Izradio je klupe u crkvi, velika i mala vrata samostana, ožbukana su i obijeljena sva četiri unutrašnja hodnika i jedan dio izvana. Kao dar primio je

sliku sv. Josipa i sv. Ivana Nepomuka. Kripte ispod crkve u cijelosti su izgrađene, jedna za redovnike, druga za svjetovnjake. Sakristija je ožbukana i obijeljena, a u sakristiji je izrađen ormar za potrebe sakristije, osobito za misno ruho. Nabavljena je jedna nova misnica. U samostanu je izgrađeno spremište za sijeno koje je bilo vrlo neophodno.

Sotinska župa pridružena je na brigu braći u vukovarskom samostanu, a do tada je pripadala mohačkom samostanu.

Premda je gvardijan bio na dužnosti samo dvije godine, ipak je morao završiti mandat jer je 10. lipnja 1735. godine po apostolskom nalogu morao preuzeti ulogu defnitora koja mu je onemogućila punu aktivnost oko dovršetka izgradnje samostana i crkve. Zapisničar u *Kronici I* bilježi da je kao gvardijan *predao je svojemu nasljedniku 260 forinti koje su njemu bile predane, i povrh toga je osigurao više od stotinu; samostan je bio opremljen svime: vinom, pšenicom, konjima, govedima, ciglama, vapnom i drugim stvarima.*

Kao defnitor djelovao je iz vukovarskog samostana i pobrinuo se da vukovarski samostan, koji još uvijek nije imao izgrađen zvonik, dobije zvono 28. listopada 1737. godine. To će zvono čekati 5 godina jer je zvonik izgrađen 1742. godine. Fra Antun je za vrijeme mandata gvardijana u Osijeku darovao još dva zvana, jedno veće drugo zvono u zvoniku, a jedno manje korsko zvono koje je imalo funkciju da saziva braću na božanski časoslov.

Za gvardijana vukovarskog samostana izabran je treći put 8. lipnja 1738. godine na kapitolu u Baču. Ovaj mandat obilježili su nesretni događaji, najprije zarazna bolest kuge u jeseni 1738., a 5. veljače 1739. dogodio se veliki potres s velikom štetom za crkvu i samostan. Zapisničar u *Kronici I* bilježi: *Toga je dana bio šest puta i treslo se osam dana i nekoliko puta nakon toga, ali nikada tako dugo i tako snažno kao prvi put.*

Ovi navedeni nesretni događaji uzrokovali su nesigurnost u kretanju i krizno vrijeme, odnosno glad.

U vrijeme ovoga mandata 1740. godine u cijelosti je podignuta i završena kapela svetog Roka s druge strane mosta. Zapisničar u *Kronici I* navodi: *Za kapelicu su nešto udijelile Švabe iz toga sela, ali je gospodin upravitelj Anton Pöhr sve učinio te je bio kao utemeljitelj, no nije želio nositi to ime. I prva misa ondje slavljena je na blagdan svetog Roka po ocu Antunu Bibiću; na taj smo dan hodali u procesiji veoma svečano i s pro-*

povijedi na hrvatskome i njemačkome. Mnoga su gospoda Osječani bili na toj pobožnosti. Zatim u svibnju 1741. godine stanovnici Vukovara započeli su graditi kapelu na groblju iz zavjeta danoga u vrijeme kuge. Za njezinu gradnju samostan je pripomogao ili darovao 31 (trideset jednu) urnu vapna.

Unatoč nesretnim nepogodama fra Antun je napravio jako puno. Postavio je oltar Blažene Djevice Marije sa svijećnjacima, oltar sv. Antuna sa svijećnjacima, postavio je Božji grob ispod kora, 14 postaja križnog puta i 7 drvenih stolova za blagovaonicu koje je primio iz beogradskog samostana i crkve. Misna ruha: dvije misnice crvene, dvije ljubičaste, dvije misnice od brokata zlatom vezenim, dvije bijele i dvije zelene, jedna crna misnica i još nekoliko misnica koje su primljene na dar. Crkveno posuđe: dva kaleža venecijanskih majstora, jedan kalež od srebra izrađen u Vukovaru, ciborij i vrčići od srebra.

Uz sve ovo navedeno zapisničar Kronike I opisuje i ostalo stanje u samostanu: Nabavljeni su gotovo svi novi konji jer su neki od starih uginuli, a drugi su zbog nesposobnosti prodani. Samostan je bio dobro opremljen stolnjacima, ubrusima i pokrovima. Samostan je vrlo dobro opskrbljen pšenicom otprilike do polovice iduće godine, a vinom do božićnih blagdana. Ostalom hranom do određenog vremena. Sa sijenom stoji jako dobro, tako da budući gvardijan neće morati razmišljati ni o čemu do novoga sijena. Samostan nije bio nikome dužan, ali postoje dugovi prema samostanu. Budućem će gvardijanu biti predano dvije tisuće forinti, to jest 2000, i to je predloženo za podizanje zvonika, a uz to i dvadeset forinti za kuhinju, bez izračuna. Otac gvardijan Antun Bibić otišao je na kapitul 16. kolovoza o blagdanu svetog Roka i pozdravio se.

U 1736. godini vukovarski samostan promijenio je tri gvardijana. Fra Toma Bernatović smijenjen je nakon godinu dana službe zbog lošeg gospodarenja, novi izabrani gvardijana fra Ivan Šagovac zbog bolesti iznenada je preminuo, zbog čega je provincijal fra Luka Karagić otvorenim pismom za poglavara odredio aktualnog definitora fra Antuna Bibića koji je preuzeo tu službu treći put s namjerom da ostane do sljedećeg kapitula koji se održao 24. lipnja 1737. u Iloku, a na njemu je za gvardijana samostana u Vukovaru izabran Lovro Đurđević iz Đakova.

Kako je njegov prethodnik fra Ivan Šagovac zbog krize pribavio vino i ostale stvari potrebne za samostan bez da ih je platio, jer je ipak

u samostanu boravilo 25 redovnika, trebalo je urediti zaostalo plaćanje. *Kronika I* donosi si nam zabilježeno: *Poslije smrti blagopokojnoga došlo je do nemale zbrke. Naime, nije se znalo kome i koliko smo dužni, a bilo ih je mnogo, ponajviše za vino i ostale stvari; i kako nije zatekao nikakav novac tako ga nije niti ostavio u to malo vremena. Svakako su dugovi, kakogod bilo, iznosili više od 130 forinti.*

Fra Antun je vrlo vješto primirio cijelu situaciju tako da samostan nije pretrpio nikakvih nevolja. Zapisničar u *Kronici I* donosi: *Štoviše, sve je bilo dobro, kako sa svjetovnjacima tako i s poglavarima, koji nisu pronalazili ništa ni protiv koga. Sve je bilo u miru.*

U međuvremenu nastavio je izgradnju samostana, prema *Kronici I*: *sve su sobe ožbukane i obijeljene; vrata, prozori, brave i kreveti postavljeni; uređeni su hodnici gdje su sobe, kat i drugo. Zidovi u klausturu s unutrašnje strane izvana su ožbukani i obijeljeni, kao što se vide sada, to jest u ovo vrijeme.*

Kako niti fra Lovro Đurđević iz Đakova nije bio vješt u gospodarenju samostanom, nakon godinu dana, 8. lipnja 1738., na kapitulu u Baču bio je smijenjen. Na istom kapitulu na mjesto gvardijana i četvrti put biraju već prokušanog gvardijana fra Antuna Bibića.

Mandat gvardijana trajao je do kapitula u Našicama 20. kolovoza 1741. kada je izabran novi gvardijan fra Bernardin Lipljanić iz Požege, a fra Antun je ostao u Vukovaru kao bivši gvardijan i defnitor. Iako nije više obnašao službu gvardijana, i dalje je snagom izgrađenog poštovanja i autoriteta u samostanu vodio brigu oko svega pribavljenog i izgrađenog.

Fra Antun Bibić izabran je za gvardijana samostana u Osijeku 1743. gdje je boravio i kao drugi put izabrani defnitor.

Iako je 12. travnja 1747. proživio moždani udar, nakon četiri mjeseca se oporavio i poživio još nepune dvije godine.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 10. veljače 1749. godine i s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: *o. Antun Bibić, bivši defnitor, često bio gvardijan, lijepo uredio gvardijanat tog samostana.*

BERNATOVIĆ, fra Toma (1735. – 1736.)

Nemamo podataka o rođenju i smrti fra Tome Bernatovića. Jedino što o njemu nalazimo jest to da je 12. lipnja 1735. godine defnitorij

izabrao fra Tomu Bernatovića za gvardijana samostana u Vukovaru nakon što je dvije godine boravio u Baji. Fra Toma je došao u Vukovar odmah nekoliko dana nakon izbora, i to zadovoljan jer je zatekao uređen i opremljen samostan. Vrlo je zanimljiv podatak koji donosi zapisničar samostana (*Kronika I*): *Ovaj gvardijan, kao što ga je dobro zatekao, tako ga je u svemu održao u napretku. Bila je vrlo plodna godina uz veliko obilje vina, pšenice te svega što se tiče potreba redovnika. Ipak je jednoga nedostajalo itd. – pameti.* I doista, iako je bila jako plodna godina, ubrzo je puno toga nestalo, od vina do svih ostalih stvari, a zapisničar ukratko bilježi kako je, zbog lošeg gospodarenja samostanom, brzo završio svoj gvardijanski mandat: *Svotu koju je primio od svojega prethodnika u cijelosti je potrošio, osim što je trideset forinti preostalo nasljedniku. Na kraju krajeva, jednom riječju, gospodarstvo nije bilo dobro vođeno. Ovdje je velečasni otac Toma Bernatović završio svoj gvardijanat.*

Prije njegova mandata prijašnji gvardijan fra Antun Bibić izvrsno je vodio gospodarstvo, no kako je postao definator, svoju je službu prepustio novome gvardijanu kako bi se mogao posvetiti upravi Provincije.

Sve to što se tako brzo izdogađalo do kapitula u Našicama 1. srpnja 1736. godine promatrao je fra Antun Bibić koji je kao aktualni definator boravio u Vukovaru. Na istome kapitulju fra Toma nije ponovno izabran za gvardijana.

ŠAGOVAC, fra Ivan (1736. – 1736.)

Nemamo podatke o njegovu rođenju, a umro je 29. studenoga 1736. u Osijeku.

Nakon što je njegov prethodnik fra Toma Bernatović zbog lošeg gospodarenja samostanom dobio nepovjerenje braće, na provincijskom kapitulju 1736. u Našicama fra Ivan je izabran za gvardijana samostana u Vukovaru. Kada je preuzeo svoju novu službu, u samostanu je bilo 25 redovnika. Zapisničar samostana u *Kronici I* bilježi sljedeće: *Budući da velečasni otac gvardijan zbog nekih prepreka nije mogao ranije obraniti opću teologiju, branio ju je kao gvardijan na početku svojega gvardijanata u nazočnosti mnogih otaca provincije te gospodina upravitelja, a teze su bile posvećene presvijetlom gospodinu Ferdinandu Kuefsteinu, zemaljskom gospodaru vukovarskoga vlastelinstva.* Prije gvardijanske službe u Vukovaru najprije je bio lektor filozofskog

učilišta u Vukovaru od 1733. do 1735. Na kapitulu na Visovcu 20. kolovoza 1733., kada je za gvardijana samostana u Vukovaru izabran fra Antun Bibić, fra Ivan Šagovac postavljen je za prvog lektora vukovarskog samostana, a 1735. godine prema *Kronici I prvi su put, to jest 24. lipnja, bile teze ili javna rasprava, u crkvi, po ocu Ivanu Šagovcu*“. Svoju gvardijansku službu vrlo je ozbiljno shvatio i odmah s velikim žarom nastavio započetu gradnju crkve i samostana. On je samo nastavio tamo gdje se stalo. Tako je ožbukao i obojio sobe koje su ostale nedovršene. Već postavljenim oltarima izradio je tri kožna antependija sa šest jastuka. Iako je te godine bila nestašica vina i ostalih potrebnih stvari, on se ipak pobrinuo da svega bude s nakanom da će platiti čim prije. No, nažalost, kako mu je iznenada pozlilo u Osijeku na mladoj misi fra Polikarpa, preminuo je u 51. godini života kao aktualni gvardijan samostana u Vukovaru. Sahranjen je ipak u Osijeku. Taj zapis za dan 29. studenog 1736. donosi nam *Kronika I: Naposljetku je sutradan, to jest 29., otišao za Osijek s jednim klerikom. Dolazeći u Osijek ugušio se krvlju. Umro je iznenadnom smrću i na istome je mjestu pokopan. Nije to bilo neobično. Naime, cijelo vrijeme svojega studija i lekture bio je slab i boležljiv, pa je ne jednom, već mnogo puta pretrpio izljev krvi iz usta.*

Uz službu lektora bio je ravnatelj bratovštine sv. Franje (OFS), a prema *Kronici I kroz svoje trogodišnje razdoblje puno napravio za bratovštinu. Najprije je bio osiguran pristanak ordinarija jer, iako je bratovština već dosad postojala, ipak je bila bez pristanka. Kip sv. Franje s habitom, baldahin, štapovi, odjeća za oblačenje, zastava – to i mnogo drugoga bilo je osigurano uz potporu oca ravnatelja i ostalih službenika bratovštine.*

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 29. listopada 1736. godine i s mjestom preminuća u Osijeku, stoji zapisano: *o. Ivan Šagovac, gvardijan, umro u Osijeku iznenadnom smrću.*

ĐURĐEVIĆ, fra Lovro iz Đakova (1737. – 1738.; 1748. – 1749.)

Rodio se u Đakovu, a umro 11. ožujka 1750. u Šarengradu.

U zapisima *Kronike* njegovo je ime uvijek vezano uz mjesto podrijetla, tako da su ga nazivali fra Lovro Đurđević iz Đakova. Službu gvardijana u Vukovaru vršio je u dvama navratima.

Za propovjednika je postavljen 1734. i tu službu vršio je do 24. lipnja 1737., kada je na kapitolu u Iloku izabran za gvardijana samostana u Vukovaru. Na početku mandata uspio je, kao gvardijan i propovjednik, isprositi propovjedaonicu koja je postavljena 14. kolovoza 1737.

No, da se u toj ulozi ipak nije snašao, potvrđuje nam zapis iz *Kronike I: polažući pred kapitulom račun za milodare, osigurao je svotu od trideset forinti i također je osigurao 56 forinti koje je imao od svojega prethodnika. Dakle, samostan u blagajni nije imao više nego ukupno 86 forinti. Samostan nije bio opskrbljen pšenicom, vinom, slaninom, maslacem, brašnom ni suhim zeljem.*

Za vrijeme njegova mandata 13. travnja 1738. samostan u Vukovaru pohodio je kao vizitator Zsigmond Berényi, pomoćni biskup Pečuške biskupije. Taj zapis donosi *Kronika I: (...) čim je došao u procesiji je s narodom posjetio crkvu, oltare i drugo, uz veliku povorku i ljutnju, prijeteći nam i pitajući gdje li su milodari crkve za župu. Naposljetku nije želio odsjesti kod nas, već je po gostoprimstvo otišao kod gospodina upravitelja. Taj isti dan pozvao je Lovru iz Đakova, gvardijana, i Antuna Bibića, defnitora, kojima je prigovorio puno toga, ali je u svemu bio pobijen... Drugoga dana došao je slaviti misu te je posvetio prijenosne oltare koje je dan prije oholo odbio. Toga istog dana ponovo je pozvao gore rečene oce i neke od župljana te je dovršio svoju vizitaciju, u kojoj nije pronašao ništa protiv župnika i franjevac. Štoviše, zahvalio je i lijepo govorio o crkvi. Trećega je dana posvetio, odnosno blagoslovio zvona, veće i manje, jer je srednje već bilo blagoslovljeno. Četvrtoga je dana došao slaviti misu i iz crkve je otišao za Sotin i u druge župe. Konačno je sedmoga svibnja ponovo stigao u Vukovar i otišao ravno u samostan jer su ga otac gvardijan i defnitor zamolili da blagoslovi crkvu. I dok su pripremali relikvije i ostalo što je potrebno za budući blagoslov crkve, stigla je noć i zbog toga je i prenoćio u samostanu. Sutradan, odnosno osmog svibnja, na blagdan Ukazanja svetog Mihaela arkandela, posvetio je crkvu uz svu svečanost i pjesmu bez ikakve pomutnje i odlučio da se dan posvećenja crkve uvijek treba slaviti na prvu nedjelju po blagdanu Ukazanja svetog Mihaela arkandela.*

Tako je u vrijeme njegova mandata 8. svibnja 1738. godine posvećena vukovarska crkva sv. Filipa i Jakova.

Ipak, zbog lošeg upravljanja gospodarstvom samostana dok je u samostanu bilo 25 redovnika bio je smijenjen 8. lipnja 1738. u Baču, a novi je gvardijan bio četvrti put izabran fra Antun Bibić. Unatoč

tome što je vladala nestašica samostan je bio jednim dijelom i opskrbljen, ali te godine nailazili su vojnici koji su puno trošili.

Drugi je put za gvardijana samostana u Vukovaru izabran na kapitolu u Osijeku 25. kolovoza 1748. godine. Za vrijeme njegova mandata u travnju 1749. godine započela je gradnja novog vlastelinskog dvoraca, a u istome mjesecu 30. travnja položen je kamen temeljac za gradnju kapele sv. Ivana Nepomuka, sa svim svečanostima: *zvukom bubnjeva i truba nakon svečanog pjevanog bogoslužja sa sviranjem, a položio ga je mnogopoštovani gospodin Ivan Penić, vanjski vikar i župnik u Nijemcima. Pri izgradnji kapele najveći je dobročinitelj bio presvijetli gospodin Jakob Anton Pöhr de Rosenthal, vitez Svetog Rimskog Carstva, vukovarski upravitelj. Pomoć za izgradnju dijelom je stigla i od drugih dobročinitelja, a dijelom napokon i od ovoga časnog samostana; milodare za samu izgradnju molbama je isprobio otac Luka Herold, zavjetovani laik. Dovršena je 24. rujna 1749. (Kronika I).*

Nakon godinu dana mandata na prvom intermedijalnom kapitolu 25. lipnja 1749. godine u Vukovaru prestaje njegov mandat jer je za novoga gvardijana izabran fra Ivan Brkić.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 11. ožujak 1750. godine i s mjestom preminuća u Šarengradu, stoji zapisano: *o. Lovro iz Đakova, upravitelj župe u Tovarniku.*

LIPLJANIĆ, fra Bernardin (1741. – 1742.)

Ne znamo dan i mjesto njegova rođenja, umro je 20. ožujka 1742. u Vukovaru.

Prvi zapis u *Kronici Franjevačkog samostana u Vukovaru* navodi da je fra Bernardin Lipljanić ili fra Bernardin iz Požege 1738. godine određen za propovjednika, a drugi zapis navodi da je 10. svibnja 1739. godine sudjelovao kao jedan od oponenta na studentskim raspravama.

Na kapitolu u Našicama koji je održan 20. kolovoza 1741. za gvardijana vukovarskog samostana izabran je fra Bernardin Lipljanić iz Požege. Na početku svoga mandata *u predvečerje blaždana svetog Mihaela arkanđela ovamo je stigao mnogopoštovani gospodin Martin Palinić, vanjski vikar, pred kojim je ispovijed vjere javno u crkvi iznio velečasni otac gvardijan Bernardin Lipljanić, pa mu je ovaj naposljetku dao ovlast obavljanja župničkih dužnosti. Što je to bilo učinjeno tako javno, nekima*

od nas redovnika nije bilo po volji, ali smo bili suzdržani; naime, inače se to nije tako radilo (Kronika I).

Nažalost, njegov mandat nije dugo trajao zbog brze bolesti i preminuća. Okolnosti kako je brzo preminuo donosi nam zapisničar *Kronike I*: *Poslije toga smo u velikom veselju proslavili poklade i svi smo zdravi započeli svetu korizmu i bili zdravi sve do četvrte korizmene nedjelje, sve dok se u samu tu nedjelju, to jest 4. ožujka, nakon Večernjice, otac gvardijan nije počeo loše osjećati, sutradan još gore, i tako sve gore iz dana u dan. Pozvani su osječki liječnik i mjesni ranarnik, koji su davali dobre nade. Otac gvardijan imao je ospice jer ih nije prebolio u mladosti, a naši dobri liječnici nisu to razabrali, te je naposljetku naš gvardijan, velečasni otac Bernardin Lipljanić, okrijepljen svim sakramentima, dobro pripremljen, opraštajući se sa svom braćom, svoju dušu predao svojem Stvoritelju 20. ožujka 1742. godine.*

Nažalost, nakon njegovog preminuća nastala je velika zbrka jer su milodari bili rasuti, i samostan je ne samo ostao u dugovima za ovu godinu već je u blagajni mnogo nedostajalo za buduću gradnju zvonika (Kronika I).

Dakle, fra Bernardin Lipljanić svoju gvardijansku dužnost vršio je samo šest mjeseci, a preostalo vrijeme do budućeg kapitula nastavio je mjesni vikar, poštovani fra Anđeo Matanović.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 20. ožujak 1742. godine i s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: *o. Bernardin Lipljanić, gvardijan.*

MATANOVIĆ, fra Anđeo (1742. – 1742.)

Rodio se u Brodu, a umro 14. siječnja 1759. godine u Brodu.

Prije nego što je pismenim putem određen za gvardijana već je boravio u Vukovaru kao vikar samostana od 20. kolovoza 1741. godine, pa je bilo razumljivo da naslijedi prethodnog gvardijana fra Bernardina Lipljanića koji je iznenada preminuo. I nakon isteka mandata, kada je 12. svibnja 1742. izabran novi gvardijan fra Bernardin Sekutić, izabran je za vikara samostana.

Za gvardijana je imenovan jednostavnim pismom, ne službenim ili javnim, već običnim pismom, što je bilo neobično za provincijala fra Filipa iz Očevije. Fra Anđeo kroz sljedeće kratko vrijeme sve do skupštine mnogo je toga učinio, posebno u barem djelomičnom nadoknađivanju

izgubljenih milodara. Naime, u malo vremena, to jest od 20. ožujka do 12. svibnja, položio je u blagajnu oko dvjesto i nešto forinti, osim odjeće za braću itd. (Kronika I).

Nadalje, 1744. godine *na blagdan zaštitnika, svetih Filipa i Jakova, velečasni otac Anđeo Matanović, bački gvardijan, koji je tada s ocem propovjednikom Antunom iz Vukovara bio ovdje kroz šest dana zbog svojih poslova, pjevao je misu (Kronika I).*

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 14. siječanj 1759. godine i s mjestom preminuća u Brodu, stoji zapisano: *o. Anđeo Matanović.*

SEKUTIĆ, fra Bernardin (1742. – 1745.)

Rodio se 1705. u Osijeku, a umro 27. svibnja 1771. u Baču.

Za gvardijana u Vukovaru dolazi nakon nekoliko kratkih mandata njegovih prethodnika. Izabran je 12. svibnja 1742. na kanonskoj intermedijalnoj skupštini. Kao vikar samostana ostao je prethodni gvardijan fra Anđeo Matanović. Na istoj službi bit će potvrđen na kapitulju 12. svibnja 1743. u Baji.

Prema zapisima samostana u *Kronici* uočava se širina njegova djelovanja, kako unutar samostana tako i izvan, u suradnji s vjernicima. U jesen *11. listopada uz pljesak i svečano slavlje velečasni otac gvardijan Bernardin Sekutić blagoslovio križ koji je potom podignut na zvonik i na istome mjestu postavljen i učvršćen u ime Božje i svetih Filipa i Jakova apostola.*

Očito je da je stekao povjerenje u očima braće i provincijskih poglavara, što zapažamo prema delegacijama i dopuštenjima. *Na blagdan svetih apostola Šimuna i Jude redovnički je zavjet položio brat Jakov Preitkopff u rukama velečasnog oca gvardijana Bernardina Sekutića pred velikim oltarom. Polaganje je inače trebalo biti na blagdan svetog Franje, ali uz dopuštenje mnogopoštovanog oca provincijala, jer je bilo {...} odgođeno je sve do tada (Kronika I).*

Da je vodio je brigu o filijalnim pripadajućim crkvama govori nam zapis od 3. travnja 1743. kada su *postavljeni su temelji nove crkve u selu Svinjarevci, filijali ove župe, i svečano ih je blagoslovio mnogopoštovani gospodin Martin Paljug, vanjski vikar, u nazočnosti velečasnoga oca gvardijana Bernardina Sekutića i ostale zajednice toga mjesta (Kronika I).* A 3. svibnja 1744. *na blagdan Našašća svetog Križa bila je procesija do*

Bogdanovaca... otac Bernardin Sekutić, gvardijan, koji je došao s gvardijanom iz Bača te njegovim propovjednikom, održao je propovijed puku. Nakon pobožnosti bili su na objedu u istome selu... (Kronika I).

Da je bio široka duha i srca kao domaćin u samostanu donosi nam zapis: 17. veljače 1745. započeli su sastanak u 8 sati ujutro i trajao je do 11. Poslije ručka također od 4 sata pa sve do 6. Poslije večere toga dana došao je mnogopoštovani otac Stjepan Vilov, lektor jubilat, i ovih je dana velečasni otac Bernardin Sekutić, mjesni gvardijan, zbog velikoga broja otaca naložio da se doda stol na sredini blagovaonice, gdje su rečeni oci bili veoma ljubazno dočekani, ne samo glede jela i pića, već i glede uslužnosti i redovničkih poslova. Po završetku su se, dobivši dobru i umjerenu pratnju, svi po redu razišli (Kronika I).

Kao gvardijan nastavio je s uređivanjem crkve i samostana koji još uvijek nisu dovršeni. Tako je objelio zvonik s naznakom završetka 8. srpnja 1743. godine, a iste godine na blagdan sv. Franje poradi obnove manjega zvona pošao je čak u Budim koje je teško 160 funti i za koje je dao pedeset forinti i deset kila žita. Istoga mjeseca stiglo je veće zvono težine 640 funti, koje je nabavljeno od milodara danih u tu svrhu (Kronika I).

Na kraju njegova gvardijanskog mandata zapisničar donosi: *Nota bene! Ovdje se moralo upisati u kakvom je stanju ostao samostan i što je velečasni otac gvardijan Bernardin Sekutić dobroga učinio u ovome trogodišnjem razdoblju, stoga, iako napreskok, ipak je vrijedno truda da se upiše, kako slijedi. Prije svega, ove 1744. godine izgrađen je zvonik od sredine uvis, ali ne sa sadašnjim milodarima, nego s preostalima od prethodnika, to jest dvije tisuće forinti. Ipak, da je bio oprezniji, nije morao toliko potrošiti koliko je potrošio. Također je izgrađena i prostorija za posuđe ili kačarnica, ali opekom i drvom preostalima od zvonika te je samo zidare platio iz sadašnjih milodara. Na zvonik je postavljeno 5 zvona; veće je platio jedan dobročinitelj, koji je dao 300 forinti, no taj dobročinitelj nije iz Vukovara. Budući da je zvono stajalo 429 forinti, po trgovištu je isprošeno 129 forinti. Još uvijek nisu isplatili {...} ove 1745. godine, nego još preostaje nešto platiti (Kronika I).*

Zbog uloženi radova oko zvonika i zvona samostan je ostao bez milodara, a zapisničar jednostavno piše: *stoga se nasljednik mora dobro preporučiti Gospodinu Bogu; i nijedna druga stvar nije ostala samostanu, osim što su tek u pšenici {...} kila, 30 urni vina, a zajednica je mala, i tako nam je jednom riječju ostala samo strpljivost.*

Kao što smo mogli primijetiti, o fra Bernardinu Sekutiću zapisi *Kronike Franjevačkog samostana u Vukovaru* govore o radovima i zaduženjima, ali i to da je u svome mandatu stabiliziralo ulogu gvardijana koja je prije njega bila nestalna i nestabilna.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 27. svibanj 1771. godine i s mjestom preminuća u Baču, stoji zapisano: *o. Bernardin Šekutić iz Osijeka, upravitelj župe u Plavni, umro u 66. godini života i 42. redovništva.*

FILIPOVIĆ, fra Franjo Vukovarac (1745. – 1746.)

Rodio se 1692. godine u Vukovaru, a umro 8. srpnja 1779. godine u Vukovaru.

Kronika samostana u Vukovaru navodi ga uvijek pod imenom 'Franjo iz Vukovara'.

U Red manje braće ušao je kao član Provincije Bosne Srebrene, a od 1757. godine kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog. Školovanje je završio u Italiji, a za svećenika je zaređen 1717. godine.

Službu gvardijana vršio je u Baču (1729. – 1732.), Brodu na Savi (1741. – 1743.), Vukovaru (1745. – 1746.), Zemunu (1746. – 1748.) i Osijeku (1757. – 1760.). Upravljao je župom Sot (1760. – 1766.). U Vukovaru, uz gvardijansku službu, boravio je od 1743. te kasnije od 1769. do 1779. godine. Već kao pridruženi član vukovarskog samostana imao je svoje pozitivne učinke. Tako je 1743. i 1744. godine, *brigom velečasnog oca Franje iz Vukovara, pridruženog člana, i uz pomoć gospodina upravitelja Antona Pöhra, izgrađena je dosta udobna i lijepa kuća za redovnike u selu Bogdanovci (Kronika I)*. Fra Franjo iz Vukovara u samostanu je najprije boravio kao pridruženi član, što vidimo iz podatka u *Kronici I*, npr. da je trećega dana po Božiću vodio svečanu misu Večernjicu, a na Cvjetnicu i na Veliki petak 1744. s propovjedaonice je pjevao *Muku*.

Bio je tajnik fra Josipu Jankoviću kao generalnom vizitatoru u Provinciji Presvetog Otkupitelja (1741.). Bio je ekonom Bosne Srebrene neposredno prije uspostavljanja nove Provincije sv. Ivana Kapistranskog (1754. – 1757.). Bio je i član uprave Provincije sv. Ivana Kapistranskog (1760. – 1763.).

Kako bilježi *Kronika Franjevačkog samostana u Vukovaru*: *gvardijanat fra Franje iz Vukovara bio je pod sretnim znacima preuzvišene kraljice*

Ugarske itd., nasljednice austrijske kuće Marije Terezije, dok je na zemlji sretno vladao poglavar papa Benedikt XIV., general našeg reda bio (...), a provincijalni ministar mnogopoštovani otac Franjo Ivanović, lektor jubilat. Ovaj gvardijanat došao je do najveće bijede; ništa nije zatekao, pa je tako krenuo s nemalom bijedom, ali je pod sretnijim zvijezdama napredovao i završio s pohvalom, jer su budući događaji doveli do pohvalnog konca.

Nakon godinu dana gvardijanskog mandata fra Franjo 15. svibnja 1746. godine izradio je obračun i izvještaj, i to pohvalno, tako da nitko nije ništa prigovorio; svi su dugovi isplaćeni i zadovoljeni, a samostan je dobro opskrbljen (Kronika I). A odmah nakon te godišnje bilance dovezeno 1600, to jest tisuću šesto dasaka za krovšta kuća, sjenika, kuhinje i štale, koje je kupio otac Franjo iz Vukovara, gvardijan. Ovdje se otac gvardijan pobrinuo da se na sve prozore blagovaonice s unutrašnje strane postave ploče, kako se vidi sada, kao i drvene rešetke na donje sjeverne vanjske prozore prema gradu, kao i jednu gore na hodniku kod nužnika. Pobrinuo se također za jedna lagana kola za jednog konja, udobna i korisna.

Prema karakteru bio je vesele naravi, omiljen među franjevcima jer je okupljao društvo, skladno pjevao, svirao na orguljama. I duša mu je bila umjetnička, ne samo zbog pjevanja i sviranja već i zbog umjetničkog slikanja kojim je uljepšavao crkve i u njima oltare. Imao je oko sebe istomišljenike, neslužbenu školu iz koje su proizlazili dobri pjevači, osobito orguljaši i vrlo ugledni slikari.

Sastavio je kantual s misama i popijevkama na hrvatskom i latinskom jeziku. Na naslovnici kantuala je zapis: *Missae compositae per R.PFr. Franciscum de Budrio ac descriptae per Fr Franciscum de Walchovarino Provinciae Bosnae Argentinae Alumnum Ferraria diest 1722*. Uvezan je u bijelu kožu, 30 cm x 20 cm, pisan rukom. Na prvoj stranici je slika sv. Paškala Baylon 1707. skinuta u Modeni. Na trećoj stranici je rukom naslikana slika – cvijeće, a u sredini je oval s natpisom: *Missae compositae per R.PFr. Franciscum de Budrio ac descriptae per Fr Franciscum de Walchovarino Provinciae Bosnae Argentinae Alumnum Ferraria diest 1722*. Iz toga zapisa izlazi da je ovaj Kantual prepisao brat Franjo Vukovarac 1722. kao student bogoslovlja u Ferrari iz Kantuala fra Franje de Budria. Imao je tada 30 godina jer je rođen 1692. Doživio je visoku starost, jer se 4. siječnja 1778. spominje u vukovarskoj samostanskoj zajednici kao isluženi definitor: *u Vukovar došao preuzvišeni i presvijetli gospodin Božičković, biskup unijat grčkog obreda, koji je sa svojim ceremonijarom 5. i 6. ovoga mjeseca u našem oratoriju s pošto-*

vanjem slušao misu, koju je služio velečasni otac Franjo Filipović, isluženi definitor (*Kronika Franjevačkog samostana Vukovar, knjiga I*).

Kanuta fra Franje Filipovića Vukovarca donosi uglavnom mise i nešto pjesama; na popisu je 28 misa do 63 stranice, a postom slijede pjesme. Na kraju se nalazi kazalo (*Indeks Missarum et rerum quae in hoc libro continentur*).

Na intermedijalnom kapitulju 28. svibnja 1746. u Budimu za gvardijana je izabran fra Lovro iz Vukovara koji je naslijedio fra Franju iz Vukovara.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 8. srpanj 1779. godine i s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: *o. Franjo Filipović iz Vukovara, bivši definitor, dvos-truki jubilarac, umro u 86. godini života i 66. redovništva.*

Fra Lovro VUKOVARAC (1746. – 1748.)

Rodom je Vukovarac, što se može zaključiti iz njegova imena.

Fra Lovro je izabran za gvardijana na intermedijalnom kapitulju 28. svibnja 1746. u Budimu, a mandat gvardijana preuzeo je svojim dolaskom u Vukovar 15. lipnja 1746. Već 10. srpnja otišao je u Pečuh da se predstavi mjesnom biskupu, a potom 14. kolovoza pisao je *pre-svijetlom gospodinu grofu, gospodaru ovoga vlastelinstva, koji ima vlastelinstvo i pravo patronata, izlažući nevolju samostana i njegovo vjerno služenje. Odgovorio je da ne želi samo da mi njegovim podanicima budemo skrbnici, već i da on nama uvijek bude pomoćnik i zaštitnik* (*Kronika I*).

Za vrijeme njegova mandata ne spominje se daljnje uređenje crkve i samostana, već samo da je *podignuta zgrada za pečenje rakije. Godina je također bila dosta siromašna vinom i pšenicom, premda bogata voćem* (*Kronika I*).

Na kapitulju u Osijeku 25. kolovoza 1748. godine prestaje mandat fra Lovri iz Vukovara, a za novog gvardijana izabran je fra Lovro iz Đakova.

BRKIĆ, fra Ivan (1749. – 1752.)

Rodio se 19. studenoga 1707. godine u Vukovaru, a umro 29. lipnja 1781. u Iloku.

U Red manje braće, kao član Provincije Bosne Srebrene, stupio je 8. svibnja 1724. u samostanu u Baču, gdje je nakon godinu dana boravaka u novicijatu 8. svibnja 1725. godine položio prve redovničke zavjete.

Ime fra Ivana Brkića nalazimo u *Kronici franjevačkog samostana u Vukovaru* u 1741. godini gdje je prema premjestaju ili Tabuli uz njegovo ime navedeno da je lektor teolog. Za definitora Provincije Bosne Srebrene izabran je 1755. godine, a za kustoda iste Provincije izabrana je na kapitulu u Našicama 10. kolovoza 1767. godine.

Za gvardijana samostana u Vukovaru izabran je na prvom intermedijalnom kapitolu 25. lipnja 1749. godine u Vukovaru. Prije dolaska u Vukovar upravljao je rezidencijom u Valpovu (1746. – 1749.).

Za vrijeme njegova mandata uz pomoć i potporu dobročinitelja obnovljena je crkva u Sotinu. U jesen 1750. godine morao je obnavljati zvonik koji je stradao prigodom jedne jake vremenske nepogode, a 1. listopada sklopljen ugovor za iskapanje bunara u većem dvorištu izvan samostana, a sve potrebno kupili su iz milodara samostana. 5. listopada započelo je kopanje bunara, za koji je presvijetli gospodin opunomoćenik i sindik ovoga samostana obećao dati opeku, i dao je 14 tisuća, a samostan je povrh tog kupio 2 tisuće, koje su u cijelosti potrošene na gradnju bunara (*Kronika I*). Bunar s krovom završen je 3. travnja 1751. godine. Fra Ivan, gvardijan, sve je majstore isplatio.

U prosincu 1750. godine zapisničar donosi izvještaj o održavanju samostana u protekloj godini: *ove godine samostan je bio dosta dobro opskrbljen vinom, pšenicom i drvom. Također je krajem godine dovršena sadnja novoga vinograda, koja je počela prošle godine, a posađeno je i preko sto stabala različitih vrsta voća (Kronika I)*. Zatim zapisničar nastavlja: *ove godine završena kapela na groblju za koju je samostan nabavio, mimo druge unutrašnje opreme, slika i drugoga, i vapno za žbukanje kapele kako iznutra tako i izvana, te se pobrinuo da se naprave prozori, kao i željezna žica na prozorima (Kronika I)*. Nastavak unutrašnjeg opremanja kapele bio je 1751. godine kada je kapela bila ukrašena te su postavljene slike iz samostana, a samostan je ujedno dao i zvono, zvonik i ostalo (*Kronika I*).

Na redovitom kapitolu u Radni 10. svibnja 1751. za gvardijana samostana u Vukovara izabran je drugi put fra Ivan Brkić. Na istom kapitolu za provincijala je izabran fra Josip Janković, generalni definitor.

U izvještaju za 1751. zapisničar donosi: *Ove je godine pročelje crkve zajedno s dijelovima koji su s njime povezani s desne i lijeve strane samostana, odnosno od glavnih vrata koja vode u dvorište, potpuno ožbukano i obijeljeno. Taj je posao dovršen krajem rujna... Isto tako, zajednica je, kako se vidi iz prihoda i inventara u cijelosti iznova podigla jedno zvono za umiruće, a drugo je slomljeno, pa je preliveno u novo. Postavljena su tri križa na groblju i jedan ispred crkve. I mnogo toga drugoga učinjeno je i nabavljeno za korist samostana, i sve to neka bude na veću slavu Božju (Kronika I).*

U godini pred završetak mandata fra Ivan se zauzeo da se u većem klausturu iskopa bunar dubine 19 hvati, također da se na kapeli na groblju postave prozori te žbuka iznutra. Osim toga, od milodara samostana postavio je na istoj kapeli zvono, koje i sada ondje stoji (Kronika I).

Na redovitom kapitulu u Somboru 24. lipnja 1752. fra Ivanu je završio mandat gvardijana jer je na istome kapitulu izabran za novoga gvardijana fra Josip Blagoje.

Govorio je hrvatski i talijanski jezik.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 29. lipanj 1781. godine i s mjestom preminuća u Iloku, stoji zapisano: *o. Ivan Brkić iz Vukovara, bivši defnitor, posljednji lektor filozofije u Beogradu, odlikovao se pobožnošću, umro u 74. godini života i 49. redovništva.*

BLAGOJE, fra Josip (1752. – 1755.)

Rodio se oko 1720. u Našicama, a umro 18. listopada 1765. godine u Vukovaru kao aktualni provincijal.

Studij teologije pohađao je u Rimu (1744. – 1748.), gdje je slavio i svoju mladu misu (1746.). Ispit za lektora filozofije položio je na filozofskom učilištu u Brodu na Savi (1748.), gdje je odmah i predavao (1748. – 1751.).

Bio je propovjednik u Brodu na Savi (1751. – 1752.), zatim gvardijan u Vukovaru (1752. – 1755.), te u Osijeku (1756. – 1757.). Ispit za lektora Dogmatske teologije položio je 1756. godine. No, kako je preuzeo upravne službe u svojoj Provinciji, napustio je lektorsku službu. U novoosnovanoj Provinciji sv. Ivana Kapistranskog postao je defnitor (1757. – 1760.) u vremenu provincijalata fra Filipa Penića, a za vrijeme provincijala fra Maksimilijana Leisnera bio je kustod

i provincijski zamjenik (1760. – 1764.). Na izborima za trećeg provincijala novoosnovane Provincije sv. Ivana Kapistranskog izabran je za provincijala, ali je, nažalost, nakon 16 mjeseci, u pola mandata, 1765. godine preminuo.

Kao provincijal bio je vrlo aktivan. Odredio je i dao tiskati liturgijski kalendar svoje Provincije pod naslovom *Directorium officii divini pro animo 1765.* u Osijeku. Napisao je predgovor u izdanju *Križnoga puta* na latinskom jeziku.

Kao provincijal poznao je stanja na svim provincijskim učilištima, pa je prema tome i donosio uredbe kojima je bitno zahvatio djelovanje visokih filozofskih škola. Tako je 17. rujna 1765. proglasio novi nastavni plan filozofije *Elenchus pro Provincia s. Ioannis a Capistrano a Patribus Philosophiae lectoribus... inviolabiter observandus.* To je bio plan koji uključivao trogodišnje trajanje nastavnog program, a sadržajni filozofski program koji je već obuhvaćao logiku, metafiziku i fiziku, dodao je etiku kao zasebni filozofski kolegij. Novi je program u potpunosti razradio pojedina pitanja među kojima su dominirala pitanja iz fizike. Njegova su nastojanja bila u svrhu promicanja obrazovanja. Tako je zahtijevao da u knjižnicama samostana, osobito u kojima djeluju filozofska učenja, bude i knjigâ novih filozofskih mislilaca. Sva svoja obrazovanja morao je uskladiti sa školskim uredbama koje je 1752. godine donijela carica Marija Terezija za područje Habsburške Monarhije.

Fra Josip Blagoje za gvardijana samostana u Vukovaru izabran je na kapitolu u Somboru 24. lipnja 1752. godine za vrijeme provincijalata fra Josipa Jankovića.

U vrijeme njegovog gvardijanata počinju problemi sa zvonikom. Zapisničar donosi: *zvonik koji je devet godina stajao i zbog nepromišljenosti i neznanja voditelja gradnje nije imao dovoljno jake temelje, nagnuo se pomalo ka dvorištu, tako da je svod svetišta i bočne zidove razdijelio i povukao za sobom. Stoga su, da ne bi prouzrokovali veću štetu, po nalogu provincijala zvono i kupola skinuti, zvonik je uz svod svetišta i bočne zidove srušen, a umjesto njega postavljen je drveni zvonik kod crvenoga križa uz pročelje crkve prema jugu (Kronika I).*

Zauzetošću fra Josipa Blagoja, gvardijana, počinju radovi rušenja zvonika da se ne bi sam urušio i time oštetio crkvu. *Od rujna je pa sve do sredine listopada naš zvonik rušenjem poravnat s krovom crkve (Kronika I).*

Radovi na zvoniku utjecat će na opći život bratstva u samostanu, a zbog velikih troškova bratstvo se trebalo smanjiti. Tako zapisničar donosi: *Zbog prevelikih troškova i nevolja koje je ovaj samostan pretrpio provincija je odlučila da se lektor filozofije sa studentima premjesti u Radnu: tako je 5. studenoga otišao odavde. Kako bi pritom samostan imao barem neku olakšicu, uspostavljen je profesorij s dvojicom klerika. Ipak, ovaj samostan drži mnoštvo laika; naime, osnovana je radionica za izradu tkanina za košulje, koja je već dovedena u radno stanje, tako da se tkanina za košulje neprestano izrađuje (Kronika I).*

Nažalost, zbog materijalne krize odustalo se od buduće ljekarne koju su braća u samostanu već pripremila.

Na intermedijalnom kapitulu u Osijeku 29. travnja 1753. godine fra Josip Blagoje potvrđen je za gvardijana samostana u Vukovaru. Za vrijeme njegova novog mandata kao gvardijana i provincijalata fra Josipa Jankovića značajno za vukovarsku crkvu dogodilo se 9. srpnja 1753. godine kada je naša crkva svetih apostola Filipa i Jakova proširena na mjesto zvonika, koji je zbog slabih temelja prijetio rušenjem na crkvu i samostan. Položen je kamen temeljac s natpisom toga dana i godine, pod vodstvom rečenog velečasnog oca gvardijana i velečasnog oca provincijala, u nazočnosti presvijetlog gospodina Jakoba Antona Pöhra de Rosenthala, opunomoćenika vlastelinstva Vukovar, našega apostolskog sindika, gospodina Antuna Salibeka, našega zamjenika, gospodina Martina Leventića i mnoge braće i dobročinitelja, uz veliko slavlje; prema jugu svetišta postavljene su neke svete relikvije, a isto tako i pečati od voska (tzv. *Agnus Dei*) Inocenta XI. Poslije njegova postavljanja slavljena je pjevana sveta misa sa svom opremom (Kronika I).

U rujnu 1753. godine radovi su već na trećoj razini pročelja crkve, te se radovi nastavljaju: *Tesari su završili krov iznad novoga svetišta 3. listopada, što je po ugovoru s gospodinom Karlom {Plachta...}, osječkim majstorom tesarom, koštalo 160 fl., to jest sto šezdeset forinti. Osim toga, s istim je ugovorena i gradnja drvenog zvonika iznad crkve na pročelju za 200 forinti. Za krov na trećoj razini tesarima je plaćeno pola forinte dnevno. Njih četvorica započeli su radove na njemu 10. rujna; konac ćeš vidjeti u nastavku (Kronika I).*

Dobro je uočiti i bratski i udruženi ili timski rad za dobrobit samostana u Vukovaru između gvardijana fra Josipa Blagoja i fra Josipa Jankovića, provincijala i generalnog defnitora. Njih dvojica odigrali su značajnu ulogu u prijenosu relikvija sv. Bone u Vukovar koji se

dogodio na blagdan sv. Ivana krstitelja, 24. lipnja 1754., kada je na istome mjestu i u isto vrijeme održavan provincijski kapitul. Tako zapisničar donosi: *Ovdje u Vukovaru održan je kapitul završetkom trogodišta mnogopoštovanog oca Josipa Jankovića, lektora jubilata, kustosa i djelatnog generalnog defnitora. Na kapitolu je za provincijalnog ministra izabran mnogopoštovani otac Antun Bačić...Kao gvardijan ovoga samostana potvrđen je za treću godinu velečasni otac Josip Blagoje (Kronika I).*

Spomenimo i ostalo učinjeno u vrijeme gvardijanata fra Josipa Blagoja: *Oltar svetog Josipa podignut je iz samostanskih milodara; on se sada zove svetog Bone mučenika; nije bio obojen ni pozlaćen kada je u njega položeno tijelo svetog Bone, nego je naknadno dovršen. Poslije njega je 1752. godine ovdje započeo oltar patrijarha svetog Franje, na strani evanđelja od glavnog oltara, ali isto tako nije dovršen nego poslije tri godine, zbog nedostataka milodara samostana, kada je samostan dovršio i platio oba oltara.*

Za vrijeme njegova mandata, u ožujku 1755. u Vukovaru, na rijeci Vuki, uz dopuštenje Vlastelinstva Eltz, tj. opunomoćenika Jakoba Antona Pöhra de Rosenthala, Provincija Bosna Srebrene gradi pronicu rublja ili suknaru, a braća iz samostana određeni su za voditelje suknare. Taj naziv bio je uz ime brata u svakoj sljedećoj Tabuli (premjestaja). Tako je već iste godine na kapitolu u Vukovaru, 20. lipnja 1755., nakon isteka mandata za gvardijana, fra Josip imenovan za voditelja suknare.

U godini osnivanja nove Provincije sv. Ivana Kapistranskog, 1757., fra Josip Blagoje bio je izabran za defnitora. Na kapitolu u Vukovaru 28. srpnja 1760. godine izabran je za kustosa, 17. svibnja 1764. na provincijskom kapitolu u Baji izabran je za provincijala, a već 1765. dana 18. listopada otišao je u *Gospodinu u Vukovaru mnogopoštovani otac Josip Blagoje, djelatni provincijalni ministar.*

Provincija sv. Ivana Kapistrana dugo je čuvala uspomenu na njega spominjući ga zbog osobite razboritosti u upravljanju i zbog zauzetosti oko franjevačkog opsluživanja.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 18. listopad 1765. godine i s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: *o. Josip Blagoje, provincijalni ministar, bivši kustod i defnitor, lektor teologije, čovjek razborit, gorljiv, vrlo spretan u povjerenim službama.*

JANKOVIĆ, fra Ivan (1755. – 1757.)

Rodio se 11. studenog 1717. godine u Požezi, a umro 30. listopada 1785. godine u Požezi u 67. godini života.

U Provinciju Bosne Srebrene stupio je 29. rujna 1733., a prve redovničke zavjete položio je 29. rujna 1734. u Iloku.

Za vrijeme gvardijana fra Lovre iz Đakova 1748. godine fra Ivan Janković iz Požege bio je propovjednik za hrvatski jezik. Za vrijeme gvardijana fra Ivana Brkića 1749. godine bio je nedjeljni propovjednik i ravnatelj bratovštine. Za vrijeme gvardijana fra Josipa Blagoje povjerena mu je župa u Sotinu, a njemu kao upravitelju sotinske župe darovan je za pomoćnika fra Nikola iz Cernika.

Na kapitolu u Radni 20. lipnja 1755. godine izabran je za gvardijana samostana u Vukovaru.

U listopadu 1755. godine pod gvardijanatom fra Ivana Jankovića izgrađena je nova staja kod alodija, koja je koštala 400 forinti ... Na zvoniku postavljen križ od lima i drugi pozlaćeni od željeza... bio dobar urod vina, ali slab žita i plodova, primjerice šljiva i drugoga (Kronika I).

Na drugoj intermedijalnoj skupštini 1. ožujka 1756. fra Ivan je potvrđen za gvardijana. U tome periodu, 20. svibnja godine kao gore, 1756., nabavljeno je po mnogopoštovanom ocu Josipu Jankoviću, bivšem provincijalu i generalnom defnitoru, ruho crne boje s dvjema bijelim misnicama iz Mletaka za 200 forinti. One su dvije bijele misnice od lana, a ne od baršuna, i plaćene su od milodara iz samostanske blagajne; stavljene su u sakristiju, kako bi se rabile pri određenim svetim sakramentima crkvenih sprovoda... 21. svibnja 1756. godine za gvardijanata velečasnog oca Ivana, kao gore, nabavljene su ove slike: večera Gospodnja za blagovaonicu, sveti Josip i sveti Franjo za crkvu, za oltare tih svetaca; te su slike naslikane u Pečuhu po nekom Pavlu i koštale su 90 forinti.... gornja je spavaonica na trećoj razini ožbukana i obijeljena i u svibnju je gore i premazan pod. (Kronika I).

Na isteku njegova mandata iz milodara samostana sagrađen je oltar u čast svetog Franje.

Govorio je hrvatski, njemački i talijanski jezik.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 30. listopad 1785. godine i s mjestom preminuća u Požezi, stoji zapisano: *o. Ivan Janković iz Požege, umro u 68. godini života i 52. redovništva.*

Fra Gerard IZ VALPOVA (1757. – 1758.)

Nemamo podatka o njegovu rođenju i preminuću.

Prije nego što je postao gvardijan u Vukovaru, već je boravio u vukovarskoj zajednici kao upravitelj župe u Jankovcima (1755. – 1757.). Za gvardijana samostana u Vukovaru izabran je na prvom izbornom kapitulu nove Provincije sv. Ivana Kapistanskog 21. kolovoza 1757. godine u Osijeku. Prvi izabrani provincijal bio je fra Filip Penić, Vukovarac.

U prvoj godini svoga gvardijanata učinio je sljedeće: *Povukao je zid od kačare sve do vrta te nabavio i jedna i druga vrata. Kupio je 100 urni vapna. Pobrinuo se za novi vrt iza crkve i vrata kod pročelja. Nabavio je okvir za večeru Gospodnju, anđele i raspelo, obložio je blagovaonicu, a nabavio je i propovjedaonicu. Nabavio je 4 albe i dobro opremio zajednicu te joj je ostavio 80 forinti... Sjenokošu kod samostana dobro je ogradio te posijao kukuruz, sjenokošu Lužac je iskrčio, za što je platio 80 radnika; zasadio je stari vinograd (Kronika I).*

Na njegovoj službi zamijenit će ga fra Filip Penić, prethodni neposredni provincijal, na provincijskom kapitulu koji je održan 28. srpnja 1760. u Vukovaru. Nakon gvardijanske službe u Vukovaru vršio je istu službu u Našicama (1758. – 1760.), gdje je poslije završenog prvog gvardijanata ostao do 1762. sa službom predstojnika Rezidencije Bezgrešnog Začeca u Valpovu i domaćeg propovjednika. Kasnije je još bio gvardijan u Osijeku (1764. – 1766.).

Zapisi Franjevačkog samostana u Našicama, knjiga I (1739. – 1787.) navode da je 11. lipnja 1758. održana je /kapitularna/ skupština u Baji, na kojoj je za gvardijana ovog samostana izabran velečasni otac Gerard iz Valpova. A potom nastavlja 1760. godine velečasni otac Gerard iz Valpova odnosno iz Narda sretno i zasluživši sve pohvale dovršio je svoj gvardijanat; učinio je mnogo dobra za ovaj samostan vlastitom marljivošću i trudom braće te je započeo i dovršio sljedeće poslove. Najprije se pobrinuo da zvonik iznova bude pokriven limenim i drvenim pločama, a zatim da se limeni krov zaštiti. /p. 20/ Obojio je vrata u čitavom samostanu i također je sagrađio i bunar u sredini samostanskog atrija, a povezao je i podrum. Okružio je prostor samostana cinkturom dugom približno 60 orgija (što ipak nije do kraja izvedeno) i pobrinuo se da se iznova sagrađi ostava ili Klosthaus. Iznova je uredio alodij preko ceste, i dijelom je popravio a dijelom iznova učinio više sitnih popravaka u čast Boga i sv. Antuna.

PENIĆ, fra Filip (1760. – 1761.)

Rodio se u Vukovaru (oko 1710.), a umro u samostanu u Radni 4. veljače 1768. godine.

Teološki studij pohađao je u Budimu (1739. – 1743.). Branio je teze iz teologije fra Josipa Jankovića (1740.) i fra Jeronima Lipovčića. Predavao je Dogmatsku teologiju (1755. – 1756.) na Visokoj bogoslovnoj školi Generalnoga učilišta u Budimu. Prigodom osnivanja nove Provincije sv. Ivana Kapistranskog od Provincije Bosne Srebrene 1757. godine uprava Reda manje braće povjerila mu je službu prvog provincijala nove Provincije sv. Ivana Kapistranskog. Na toj časnoj službi bit će do 1760. godine. Originalna povelja o ovome časnom imenovanju čuva se u muzeju franjevačkog samostana u Vukovaru. Od samoga početka njegove službe posvetio se studiju i odgoju franjevačkog podmlatka. U godini osnivanja nove Provincije kao provincijal osnovao je profesoriye u Velikoj, Vukovaru i Cerniku. Sazvao je 1758. filozofski natječaj u samostanu u Našicama, koji je trajao osam dana. 1758. godine proglasio je fra Luku Čilića lektorom jubilatom, a 1759. dekanom budimskih visokih škola. Antuna Tomaševića imenovao je profesorom u Budimu (1758.).

Za gvardijana samostana u Vukovaru izabran je kao prethodni neposredni provincijal na kapitolu u Vukovaru 28. srpnja 1760. No, već sljedeće godine (1761.) odrekao se službe gvardijana jer mu je biskup Đivović oduzeo časni naslov bivšeg provincijala. Nakon nekoliko godina ipak se oporavio, jer je poslije smrti provincijala fra Blagoja predsjedavao jednim dijelom upravnog vijeća Provincije u Baču (1765.). Nakon toga boravio je u Budimu.

U *Nekrologiju vukovarskog samostana (Liber mortuorum)*, za 4. veljače 1768. godine i s mjestom preminuća u Radni, stoji zapisano: *otac Filip Penić, bivši provincijalni ministar, za čije je ministarske službe ova provincija 1757. godine odvojena od bosanske provincije i naslovljena Svetog Ivana Kapistrana.*

TRGOVČEVIĆ, fra Klement (1761. – 1764.)

Rodom je iz Broda, a umro je u Cerniku 25. kolovoza 1765. godine.

Prema Tabuli od 20. lipnja 1755. fra Klement Trgovčić nalazi se u Vukovaru kao godišnji propovjednik i ravnatelj bratovštine, a od 1756. godine slijedi njegov gvardijanski put. Tako je bio gvardijan

u Brodu (1756. – 1757.), Iloku (1757. – 1760.) i Našicama (1760. – 1761.), a u Vukovaru je 26. srpnja 1761. godine naslijedio fra Filipa Penića koji se zahvalio na službi gvardijana. Kao već prokušani gvardijan u Vukovaru je bio od 1761. do 1764.

Zapisi Franjevačkog samostana u Našicama, knjiga I bilježe sve pohvale sa sljedećim riječima: *čini se dostojnim i pravednim na ovom mjestu navesti, kako korisna djela njegovih prethodnika, tako i njegova, učinjena za vrijeme jednogodišnjeg gvardijanata. A to su, izuzevši druga manja, sljedeća djela: Prvo: Sagradio je zidanu cinkturu oko Klare, kako je nazivaju, približno 30 orgija u duljinu i kad ju je dovršio do kraja, na već prije položenim temeljima podigao je unutar zidina kapelicu posvećenu sv. Klari, i nju je dobro /prekrio/ šindrom, a iznutra ju je uresio slikom koja prikazuje sv. Klaru sa sv. Antunom. /p. 21/ Drugo: Novome alodiju, započetom i većim dijelom podignutom od svog neposrednog prethodnika, iskopavši zemlju podzidavanjem je pojačao temelje i dodao mu je nadsvođen podrum. Ovaj je alodij smješten u donjem vrtu preko ceste i od njegova se vremena počeo nastanjivati. Treće: Žitnicu koju je sagradio njegov prethodnik čvrsto je obnovio kako bi služila svrsi i ondje je podigao iz temelja tri zidana potporna stupa da bolje podnesu težinu cijele zgrade i uz mukotrpan trud, nasuvši zemlju, izravnao je tlo u spremištu za kola. Četvrto: Pobrinuo se da uredi odvodni kanal u ostavi ili, kako se naziva, Glashausu, i to u donjem dijelu koji se upotrebljava kao neka vrsta podruma, da voda koja se ondje skuplja ne bi više bila prepreka čuvanju zimmice. Na kraju u malom vrtu, također kod Glashausa prema sjeveru, iskopao je drugi kanal, a prema jugu je učvrstio zemlju oko vrtnih puteljaka zidićima da je ne bi na nizbrdici vode koje otječu preplavile i odnijele, kao što se prije obično događalo. Peto: Pobrinuo se da se brižljivo ogradi vrt za potrebe kuhinje smješten preko ceste i, uz pomoć svog vikara, zasadivši vinograd kod Seone, povećao ga je za širinu jedne motike... blagoslovio je novosagrađenu kapelu u našoj filijali Klokočevci posvećenu sv. Ilji.*

Zasigurno je u tri vukovarske godine puno učinio za vukovarski samostan, no, nažalost, zapisničar samostana nije ništa zabilježio.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 25. kolovoz 1765. godine i s mjestom preminuća u Cerniku, stoji zapisano: *o. Klement Trgovčević.*

Fra Filip IZ FOJNICE (1764. – 1765.)

Nemamo podatke o njegovu rođenju i preminuću.

Za gvardijana samostana u Vukovaru izabran je na kapitulu u Baji 17. svibnja 1764. godine.

S njegovim dolaskom za gvardijana samostana u Vukovaru došao je i novi zapisničar *Kronike* u samostanu fra Josip Pavišević koji već 12. kolovoza 1764. donosi zapis: *kada je bila 9. nedjelja poslije Duhova, velečasni otac Filip iz Fojnice, djelatni gvardijan, održao je kao župnik propovijed na hrvatskom jeziku, koju je narod veoma pohvalio.*

Za pretpostaviti je da je fra Filip volio bogoslužje i da je volio propovijedati, što zapisničar samostana vrlo pomno opisuje. Prvi je dušni dan, 2. studeni 1764.: *u 9 sati počela je služba za pokojne, nakon koje je pjevan svečani rekvijem. Nakon njega evanđeosku je propovijed o molitvi za duše održao velečasni otac Filip iz Fojnice, gvardijan samostana, na hrvatskom jeziku, dok je, također za hrvatski narod, u crkvi trajala pobožnost.... Drugi je: na blagdan Bezgrješnog začeca Blažene Djevice Marije, velečasni otac Filip iz Fojnice, mjesni gvardijan i župnik, držao je propovijed na hrvatskom jeziku. (Kronika I).*

Službu gvardijana predao je nakon godinu dana fra Lovri Kozareviću.

KOZAREVIĆ, fra Lovro (1765. – 1766.)

Rodio se 2. rujna 1729. u Petrijevcima, a umro u Šarengradu 23. prosinca 1812. godine u 84. godini života.

U Provinciju sv. Ivana Kapistranskog stupio je 3. svibnja 1745., a prve redovničke zavjete položio je 3. svibnja 1746. u Velikoj.

Bio je lektor teologije, defnitor (1783.), dvostruki jubilarac.

Na prvoj kapitularnoj skupštini mnogopoštovanog oca Josipa Blagoja, koja je održana u Petrovaradinu u samostanu svetog oca Franje 22. srpnja 1765. godine, za gvardijana vukovarskog samostana izabran je velečasni otac Lovro Kozarević (Kronika I).

Na kapitulu u Temišvaru u veljači 1768. godine fra Lovro je ponovno izabran za gvardijana samostana u Vukovaru jer je njegov prethodnik fra Kapistran Glavaš premješten u Budim. *Pod gvardijanatom velečasnog oca Lovre Kozarevića mnogo je toga u samostanu i crkvi popravljeno ili novo nabavljeno. Prije svega, obnovio je pročelje crkve, koje je*

i zaštitio limom na krovu. Čitav je hodnik iznad blagovaonice popločao četverokutnim kamenom i dao da se naslikaju tri slike za blagovaonicu. Nabavio je novo misno ruho iz milodara svetog Bone mučenika, srebrnu kadionicu, deset bakrenih svijećnjaka, veo za nošenje presvetoga prošiven srebrom i zlatom te dva manja stijega (Kronika I).

Brinuo se za braću i samostan, osobito u zimskom periodu. Barun Josip Šandor iz Nuštra kao posjednik Vlastelinstva Nuštar i šuma istog Vlastelinstva darovao mu je vrijednu potvrdu: *Dolje potpisan svjedočim i priznajem snagom ovoga lista kako sam ja, doživjevši višestruka osobita ugodna djela vukovarskih otaca franjevac, dopustio vukovarskom samostanu potpuno slobodnu opskrbu drvom kako za ogrjev tako također i za neophodnu gradnju, jednom za svagda i zauvijek, tako da i moji nasljednici, kojegod vrste oni bili, budu obvezni i dužni poštovati ovu dozvolu u potpunosti. Dano u trgovištu Nuštar 15. kolovoza 1765. (Kronika I).*

Na mjestu gvardijana 23. listopada 1766. godine zamijenio ga je fra Matej Barić.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 23. prosinac 1812. godine i s mjestom preminuća u Šarengradu, stoji zapisano: *o. Lovro Kazarević iz Petrijevac, lektor teologije, bivši definator, dvostruki jubilarac, veliki ljubitelj pobožnosti i siromaštva, umro u 84. godini života i 67. redovništva.*

BARIĆ, fra Matej (1766. – 1767.)

Rodio se 29. rujna 1729. u Bertelovcima (Jakšić) pokraj Požege, a umro 27. siječnja 1800. godine u Đakovu.

U Provinciju Bosne Srebrene stupio je 1. rujna 1749. u Velikoj, a prve redovničke zavjete položio je 1. rujna 1750. godine. S osnivanjem nove Provincije sv. Ivana Kapistranskog postaje njezin član.

Fra Matej Barić za gvardijana samostana u Vukovaru postavljen je na kapitululu 23. listopada 1766. godine u samostanu Presvetog Trojstva u Somboru.

Vezano uz fra Mateja Barića zapisničar samostana donosi veliki izvještaj o podjeli svete krizme koja je u tom vremenu bila jedan od najznačajnijih dana, jer se krizma podjeljivanja samo prigodom biskupova dolaska. To se dogodilo od 7. do 9. svibnja 1767. godine: *7. svibnja 1767. godine u pola 7 navečer, pod upravom mnogopoštovanog oca*

Benedikta Zebića, provincijalnog vikara, i mnogopoštovanog oca Giovannija Battiste iz Calvatonea, lektora jubilata, generalnog povjerenika, našega poglavara, koji je već bio došao ovamo, te gvardijana samostana, velečasnog oca Mateja Barića, došla je ovamo u Vukovar iz Nijemaca radi podjele sakramenta potvrde Njegova Biskupska Preuzvišenost, György Klimó, biskup Pečuške biskupije i nadpoglavar ovog slavonskoga kraja, u pratnji prečasnog gospodina Franje Semenića, kanonika infulata, i Stjepana Szalagyija, svojega ceremonijara. Stoga, da bi on bio primljen dostojnim poštovanjem od sveg naroda, velečasni otac gvardijan i mjesni župnik odredio je da se na trostruki znak zvona postavi procesija sve do mjesta gdje će ga čekati, odnosno prema Negoslavcima. Ondje ga je čitava procesija čekala od 2 sata sve do pola 7 navečer, a pridružila su joj se 33 oklopnika sa svojim zapovjednicima. Kada je došao i dok je iz kola dijelio blagoslov narodu, procesija ga je pratila sve do podno brda, a zatim se direktno preko mosta uputio u vlastelinsku kuću, gdje je i prenoćio. U 8 je sati ujutro u procesiji iz Bogdanovaca došao časnii otac Petar Livaković sa svojim župljanima, pa mnogopoštovani gospodin Ivan Stellar, župnik u Tordincima, sa svojim, poštovani otac Kerubin iz Valpova, upravitelj u Nuštru, sa svojim župljanima, poštovani otac Lovro Martinović, upravitelj u Erdutu i Dalju, sa svojim, i mnogopoštovani gospodin Andrija Matić sa svojim. Sve ih je prethodno pozvao vanjski vikar prečasnii Stjepan Adžić. Kada su oni došli, svečana je procesija ponovno poredana, sve do mosta van, ususret Njegovoj Biskupskoj Preuzvišenosti, koja je u deset sati u procesiji uvedena u crkvu Filipa i Jakova na njihovu osminu. Nakon mise, koju je služio njegov ceremonijar, počeo je podjeljivati sakrament potvrde, čija je podjela započela u pola 11 i trajala je do pola 2. Nakon toga ponovno je izišao, na objed u vlastelinskoj kući, i kada ga je dovršio, na ponovni trostruki znak zvona iz kapele svetog Roka ondje je opet od 5 do pola 7 uvečer podjeljivao sakrament potvrde. 9. svibnja iznova je, nakon mise vani u kapele svetog Roka, podijelio sakrament potvrde preostalim dušama od pola 11 do 12 sati; ukupan broj potvrđenih bio je oko 1000. Nakon ručka u 3 sata poslijepodne uz zvuk zvona i tri pucnja iz mužara otišao je za Vinkovce preko Nuštra, a sve do tamo otpratio ga je poštovani otac gvardijan (Kronika I).

U Zapisima Franjevačkog samostana u Našicama za fra Mateja Barića nalazimo da je u veljači 1785. godine upravljao vjerničkom zajednicom u Đakovu, a također i u 1787. godini.

Na provincijskom kapitolu 20. svibnja 1794., kada je fra Josip Pavišević izabran za provincijala, fra Matej Barić izabran je za provincij-

skog savjetnik (*consultora*), zajedno s fra Marijanom Lanosovićem. U toj službi dolazi u Našice 18. svibnja 1795. u času je zajednicu ovog samostana došao velečasni otac Matej Barić, kojeg je poslao provincijalni ministar u poslanstvu što ga je zatražio sadašnji gvardijan ovog samostana, otac Emerik Kollár, protiv svoje zajednice. Poslije tada provedene istrage u njegovom slučaju, isti je otac gvardijan izgubio te je, nakon što je u Vukovaru održan provincijalni sastanak, 18. lipnja udaljen odavde i premješten u Veliku za gvardijana (*Zapisi Franjevačkog samostana u Našicama, knjiga II., 1788. – 1820.*).

Govorio je hrvatski i njemački jezik.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 27. siječanj 1800. godine i s mjestom preminuća u Đakovu, stoji zapisano: *o. Matej Barić iz Bertelovaca kod Jakšića, propovjednik u miru, bivši provincijski savjetnik, ispovjednik preuzvišenog gospodina biskupa Mateja Krtice, umro u 71. godini života i 50. redovništva.*

GLAVAŠ (GLAVAŠEVIĆ), fra Kapistran

(1767. – 1768.; 1783. – 1784.)

Rodio se 13. ožujka 1717. u Požegi, a umro 30. travnja 1787. u Vukovaru.

Njegovo ime navodi se kao fra Kapistran, ali i kao fra Ivan Kapistran. U Provinciju Bosne Srebrene stupio je 1733. godine. Filozofiju je studirao u Brodu (1735. – 1738.), a teologiju u Italiji. Prema *Kronici Franjevačkog samostana u Brodu na Savi, Knjiga I*, 26. srpnja 1744. na otvorenom natječaju za filozofiju postaje lektor filozofije te iste godine započinje predavati na filozofskom učilištu u Brodu (1744. – 1748.), a kasnije i Vukovaru (1748. – 1751.). Moralnu teologiju predavao je u Iloku (1751. – 1753.) i Temišvaru (1753. – 1755). Tijekom sedmogodišnjeg rata (1756. – 1763.) obavljao je službu vojnog kapelana. Plaćom koju je zaradio kao vojni kapelan podigao je novi samostan u Čuntiću gdje je 1761. bio gvardijan. Prema *Zapisniku Franjevačkog samostana u Našicama, Knjiga I*, službu predstojnika valpovačke zajednice vrši 1765. Službu gvardijana vršio je na više mjesta: u Vukovaru (1767. – 1768.; 1783. – 1784.), Našicama (1768. – 1769.), Iloku (1770. – 1771.); prvi put u Vukovaru postavljen je na kapitulul 10. kolovoza 1767. u Našicama, a drugi put za gvardijana u Vukovaru postavljen je 10. rujna 1783., ali je bio samo godinu dana. U međuvremenu je više godina bio župnik u Vukovaru, kako navo-

di vukovarska *Kronika I* za 1779. godinu: diskret, upravitelj župe i upravitelj suknare, duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve, a kao gvardijan u Vukovaru bio je zadužen da osigura sukno za potrebe Provincije sv. Ivana Kapistrana. I nakon službe gvardijana u Vukovaru ostao je upravitelj župe i upravitelj suknare.

Zapisničar za njegovo vrijeme donosi: *Pod njegovim je gvardijanatom od umrlih plemenitijih osoba u našoj kripti pokopana presvijetla gospođa barunica Marija Ana rođena Muess, supruga presvijetloga gospodina i pukovnika Ferdinanda baruna d' Etrepy, iz slavne pukovnije Carla Pálffyja, 26. prosinca 1767. godine (Kronika I).*

U veljači 1768. godine na kapitulu u Temišvaru njegovo mjesto gvardijana preuzeo je fra Lovro Kozarević koji je došao iz Budima, a fra Kapistran Glavaš premješten je za gvardijana u Našicama.

Bio je pedagog i graditelj. Umro je na glasu kao pobožan i pastoralno zauzet svećenik.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 30. travanj 1787. godine i s mjestom preminuća u Šarengradu, stoji zapisano: *o. Ivan Kapistran Glavaš iz Požege, u sedmogodišnjem Pruskom ratu kapelan hrvatske topničke pukovnije, od svoje plaće koju je skupljao i čuvao ušivenu u redovničko odijelo izgradio samostan u Čuntiću gdje je kroz mnoge godine bio revni upravitelj župe, nenadmašiv u poslu, pobožan i revan svećenik, umro u 79. godini života i 52. redovništva.*

GARZIA, fra Mihael (1769. – 1770.)

Nemamo podatke o njegovu rođenju i preminuću.

Bio je španjolskog podrijetla. Na kapitulu u Vukovaru 24. lipnja 1754. godine, za vrijeme izabranog provincijala fra Antuna Bačića, fra Mihael Garzia izabran je defnitora Provincije Bosne Srebrene. U vrijeme njegova izbora za defnitora bio je pridruženi član i gvardijan u Baču.

Za gvardijana samostana u Vukovaru izabran je na provincijskom kapitulu u Brodu 29. kolovoza 1769. godine.

U Tabuli vukovarskog bratstva napisano mu je da je pridruženi član, bivši defnitor i gvardijan.

Uloga gvardijana u tom vremenu bila je i ta da je morao strogo provoditi kraljevske odredbe u održavanju škola i školske nastave. Takvo jedno upozorenje primio je od svoga poglavara koje glasi: *Pismo mnogopoštovanog oca provincijala upućeno velečasnom ocu gvardijanu u Vukovar u pogledu humanističkih škola. Velečasni oče bivši defintore i gvardijane vrijedan poštovanja u Kristu! Milostivi dopis, koji sam ovih dana primio od visokog Kraljevskog namjesničkog vijeća, priopćujem i ovdje u prijepisu prilažem tvojem očinstvu, da se pročita pred ocima diskretima i profesorom humanističke škole i upiše u zapisnik samostana i točno pridržava. Iz njega ćeš odmah vidjeti što ovdje treba obdržavati što se tiče javnih škola i kojim mladićima ne treba dopustiti njihovo pohađanje. Preostaje samo da radi skrbi za izvršenje ove milostive kraljevske odredbe velečasno očinstvo bdije da se ne bi profesor humanističke škole (za kojega želim da je ovime ozbiljno opomenut) odvažio primiti u školu ikoga, a posebno stranca, koji bi bio bez sredstava za uzdržavanje i ne bi mogao bez prosjačenja biti posvećen učenju, i tako se drznuo ići protiv preblagih kraljevskih naredbi. Inače, želim biti obaviješten o ovom zakonitom nalogu i njegovoj objavi i ostajem preporučem molitvama. U Budimu, 26. listopada 1769. godine. (Kronika I).*

Za školu je kao gvardijan nabavio zvono za školu te izgradio mali toranj kako bi se zvono dobro čulo. Zvono je zazvonilo prvi put 24. ožujka 1770. godine.

MARINKOVIĆ, fra Jakov (1770. – 1771.)

Nemamo podatak o njegovu rođenju, a umro je u Iloku 22. veljače 1774. godine.

O fra Jakovu Marinkoviću gotovo da nemamo podataka, osim onoga što se za njegovo vrijeme učinilo. Tako zapisničar bilježi da je 20. ožujka 1771. godine slika Blažene Djevice Marije Žalosne, koja se prijašnjih godina nalazila na zajedničkom groblju, a poslije je, zato što se u narodu pronosila priča da se često vidjelo kako kapela na groblju u našoj crkvi sija, donesena u našu crkvu i postavljena na zadnji oltar na lijevoj strani od ulaza u crkvu, navedenoga je dana premještena na oltar Bezgrješnog začeca, koji je zadnji oltar s iste strane, uz dopuštenje uglednog gospodina Jurja Rosenthala, koji je dao podići taj oltar, a velečasni otac gvardijan Jakov Marinković premjestio je sliku Bezgrješnog začeca Blažene Djevice Marije na stražnji oltar na mjesto Marije Žalosne (Kronika I).

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 22. veljače 1774. godine, stoji zapisano: *gwardijan, lektor teologije, umro u 50. godini života i u 31. redovništva.*

LUKAČEVIĆ, fra Antun (1771. – 1774.)

Rodio se 1. ožujka 1742. u Šarengradu, a umro 2. studenog 1781. u Šarengradu kao aktualni gwardijan.

U Red manje braće stupio je u godini osnivanja nove Provincije sv. Ivana Kapistranskog 8. rujna u Baču, a prve redovničke zavjete položio je 8. rujna 1758. godine.

Za gwardijana samostana u Vukovaru postavljen je na kapitul 6. kolovoza 1771. godine kada je za provincijala izabran fra Ivan Velikanić. Zapisničar u *Kronici I* navodi da je imao svega 30 godina. Iduće je godine na kapitul 26. srpnja bio imenovan, osim za gwardijana, i za ravnatelja studija filozofije te profesora, kao i na kapitul 22. kolovoza 1773. godine. Na kapitul 28. kolovoza 1777. godine izabran je za gwardijana u Našicama te je ujedno bio i upravitelj našičke župe do 1778. godine.

Zapisničar izvještava da je 1772. godine u rujnu je velečasni otac gwardijan kupio dva konja, jednoga za 33 forinte, a drugoga za 28 forinti. Osim toga, kupio je i nova uzda za 4 konja za 35 forinti. Ovaj isti mjesec kupio je iz milodara samostana presvijetli gospodin Antun Fridinger, zamjenik sindika, 608 urni vapna, jednu urnu za 70 groša, zajedno s koritom, za podizanje novoga zvonika (*Kronika I*).

Za njegova mandata kao gwardijana, na temelju odobrenja defnitorija, popravljja se krov i izgrađuje zvonik po skici koju je napravio Mihael Weichmann, zidarski majstor. Napokon je vrlo sretno 5. listopada 1773. godine velečasni otac Antun Lukačević, djelatni gwardijan, svečano postavio kamen temeljac. Uzidane su moći svetih mučenika Fortunata, Feliksa i Vincenta, a dodani su i pola krajcara, jedan krajcar, jedna poltura, jedna zlatna forinta, pola forinte, jedan marijaš i dva cvanciga. Nadalje, na kamenu temeljcu stoji ovaj natpis: *Najboljem i najvećem Bogu, u čast svetih apostola Filipa i Jakova, kojima preci naši prije 50 godina posvetiše hram, mi, Mala braća opservanti, za Klementa XIV., najboljeg vrhovnog svećenika, Josipa II., rimskog cara, s Marijom Terezijom II., uzvišenom majkom cara, udovicom, najboljom vladaricom Ugarske, dok ovaj grad Vukovar s njegovih dvadeset sedam okolnih sela drži preuzvišeni gospodin grof Kazimir od i u Eltz iz Mainza, a njegov je pre-*

uzvišeni opunomoćenik gospodin Mihael Čeh, pod upravom generala našeg serafskog reda opservanata prečasnog oca Pasqualea iz Varese, za provincijalata u ovoj našoj provinciji, nazvanoj po svetom Ivanu Kapistranu, mnogopoštovanog oca Ivana Velikanovića, dok samostanom našim, koji je smješten ovdje pokraj istoga svetišta, sretno upravlja velečasni otac Antun Lukačević, i ovaj novi zvonik postavljamo i posvećujemo Godine spasa 1773. (Kronika I).

U vrijeme izgradnje zvonika 7. siječnja 1774. u ranim jutarnjim satima primijećen je potres duljine jedne Zdravomarije. Osjetio se, ali nije bio jak (Kronika I).

Novi križ na zvonik postavljen je 20. lipnja 1774. godine koji je prethodno blagoslovio gvardijan fra Antun Lukačević. Dodan je i natpis kako slijedi: Najboljem i najvećem Bogu i u čast svetih apostola Filipa i Jakova zvonik koji smo prošle godine 5. listopada započeli danas, 20. lipnja godine od utjelovljenja Gospodinova 1774., preslavnim znakom našeg otkupljenja i ovom kupolom okrunili smo dok je našom obitelji Male braće opservanata nazvanih po svetom Kapistranu otac brat Antun Lukačević s ocem bratom Bonom Mihaljevićem svojim vikarom upravljao. Ugaoni pak kamen postavili smo tri stope ispod zemlje na vanjskom desnom kutu s natpisom. Ovaj i onaj natpis načinio je i napisao Antun Juraj Fridinger, upravitelj carsko-kraljevske pošte i zamjenik sindika samostana... U međuvremenu je krov samostana i crkve popravljan i samostan je izbjeljivan iznutra i izvana... (Kronika I).

Nakon što je izgrađen novi zvonik, 16. srpnja 1774. godine srušen je stari zvonik koji je stajao nad crkvom kod pročelja, zvona su premještena u novi zvonik, a stari je uklonjen.

Isto tako, fra Antun kao gvardijan pobrinuo se, nakon prethodnog dogovora s diskretima, da se iskopa vrt na području samostana za dvije orgije, da se ukopaju novi kolci kako uz ogradu tako i u vrtu gdje su čokoti, da se dio nadstrešnice gdje se čuva pšenica nanovo načini, da se ostatak krova na istom spremištu popravi te da se križ izvan samostana na obali Dunava podupre i ogradi kolcima (Kronika I). U svibnju 1774. godine iz milodara svetog Bone nabavljeno je novo misno ruho bijele boje te dvije crvene misnice sa zlatnim resama. Isto je tako nabavljena jedna crna svilena sa zlatnim resama. Također su nabavljene dvije pozlaćene četverokutne zdjelice, kiparski izrađene, za oltar svetog Bone mučenika. Naposljetku, nabavljena su dva saga obložena crvenom tkaninom; veći za glavni oltar, a manji za oltar svetog Bone mučenika (Kronika I).

Nakon preminuća fra Antuna Lukačevića kao gvardijana u Šarenggradu naslijedio ga je fra Bernardin Leaković.

U Tabuli samostana na kapitulu u Baču 26. srpnja 1772. godine stoji zapisano: *Velečasni otac Antun Lukačević, gvardijan, ispitivač, ravnatelj filozofskog učilišta i profesor humanističke škole (Kronika I).*

Govorio je hrvatski i njemački jezik.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 2. studeni 1781. godine i mjestom preminuća u Šarenggradu, stoji zapisano: *o. Antun Lukačević iz Šarengrada, gvardijan, umro u 39. godini života i 22. redovništva.*

PLANCK, fra Rafael (1774. – 1775.)

Rodio se 1740. godine u mjestu Cheb (Češka), umro je 2. ožujka 1775. u Vukovaru.

U Red manje braće stupio je u godini diobe Provincije Bosne Srebrene Sv. Križa i nove Provincije sv. Ivana Kapistranskog 1757. godine u Šarenggradu, gdje je bio u novicijatu kao *klerik novak (Ljetopis Franjevačkog samostana Šarengrad (1683. – 1853)).*

Iz vremena njegova studija bilježimo da je 25. i 26. srpnja 1762. godine fra Juraj Gajtančić iz Broda, lektor filozofije u Brodu, u crkvi posvećenoj Presvetom Trojstvu, imao javnu raspravu iz opće filozofije, a među braniteljima je bio fra Rafael Planck.

Na kapitulu u Somboru 23. listopada 1766. raspoređen je za godišnjeg propovjednika za njemački jezik u vukovarskom samostanu, a sljedeće godine, *15. ožujka 1767. godine, mnogopoštovani otac Rafael Planck, godišnji propovjednik, za trećoredca je obukao Josipa Frebermanna (Kronika I).*

Prema Tabuli vukovarskog samostana 1768. godine još uvijek je godišnji propovjednik na njemačkom jeziku, a 1769. godine uz navedenu službu postavljen je i za lektora filozofije.

Za gvardijana samostana u Vukovaru izabran je na kapitulu u Iloku 28. kolovoza 1774. godine. Prije ove službe bio je vikar u Baču. Na novoj službi u Vukovaru pomagat će mu vikar fra Bono Mihaljević koji je na toj službi ponovno potvrđen.

Nastavio je radove oko zvonika kojemu su bili potrebni završni radovi žbukanja i bojenja zvonika. U prosincu je za samostan pribavio

dvije pozlaćene piramidalne posude i sag obložen ljubičastom tkaninom za oltar Sedam žalosti Blažene Djevice Marije (Kronika I).

U proljeće, 2. ožujka 1775. godine, nakon kraće bolesti i na opću žalost, preminuo je kao aktualni gvardijan.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 2. ožujak 1775. godine i s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: *O. Rafael Planck iz Čebe, gvardijan, lektor teologije, vrlo pobožan, sasvim blaga života, umro u 35. godini života i 18. redovništva.*

HEITZER, fra Andrija (1775. – 1776.)

Rodio se 1. rujna 1732. u Egri (Češka), a umro 9. ožujka 1803. u Radni (Rumunjska).

U Red manje braće, kao član Provincije Bosne Srebrene, stupio je 30. studenog 1752. u Baču, a prve redovničke zavjete položio je 30. studenog 1753. godine. Od osnivanja nove Provincije sv. Ivana Kapistrana 1757. postaje njezin član. Najprije je djelovao kao profesor filozofskog učilišta u Brodu na Savi (1764. – 1765). U brodskoj franjevačkoj crkvi predvodio je javnu raspravu iz filozofije predočivši 59 teza iz cjelokupne filozofije. Nije nastavio pedagoško-didaktični rad, već je svoj život posvetio vodstvu samostanskih zajednica kao poglavar, tj. gvardijan, i to: u Vukovaru (1775. – 1776.), Radni (1776. – 1777.; 1778. – 1791.; 1800. – 1803.) i u Osijeku (1783. – 1784).

Za gvardijana samostana u Vukovaru došao je 15. travnja 1775. godine iz Radne. Odmah nakon njegovog dolaska došao je i provincijal fra Ladislav Spaić na kanonsku vizitaciju. U ljetu, 24. kolovoza, na intermedijalnom kapitulu u Velikoj postavljen je ponovno za gvardijana.

U godini njegovog mandata *Kronika Franjevačkog samostana* donosi opise o liturgijskim činima i blagdanima kao što je proslava blagdana sv. Filipa i Jakova, Našašće sv. Križa u Bogdanovcima, mlada misa fra Josipa Blagojevića i Serafina Totovića, blagdan sv. Ivana Nepomuka, blagdan Uzašašća, blagdan sv. Antuna Padovanskog, blagdan sv. Ivana Krstitelja, proslava godišnjice sv. Bone te blagdan Uzvišenja sv. Križa s procesijom do groblja. Sve to govori o gvardijanu koji je držao do lijepe i svečane liturgije, što jednu samostansku zajednicu

čini bogatom i vrijednom. Tako *Kronika* dalje navodi da je pribavio jedan novi kalež, izradio novi okvir te staklena vrata na oltaru sv. Antuna. Za godinu dana nije uspio učiniti mnogo. Ponovno je vraćen u Radnu gdje je uložio veliki trud u razvoj marijanskog svetišta u Radni.

Na provincijskom kapitolu u Baji 28. kolovoza 1777. godine, u izboru za provincijala fra Blaža Tadijanovića, izabran je za defnitora Provincije. Govorio je hrvatski i njemački jezik.

Njegovo djelo: *Propositiones selectae ex universa Philosophia*. Essekini 1765.

LUSTER, fra Antun (1776. – 1778.)

Rodio se u Tolni 1740. godine, a umro 23. veljače 1778. godine u Vukovaru kao aktualni gvardijan.

Za gvardijana samostana u Vukovaru izabran je na provincijskom kapitolu u Petrovaradinu 24. kolovoza 1776. godine. Njegovo ponovno postavljanje za gvardijana u Vukovaru bilo je na kapitolu u Baji 28. kolovoza 1777. godine.

Tri godine nakon izgradnje zvonika dočeka ga je dug od izgradnje zvonika koji je trebalo vratiti Vlastelinstvu grofova Eltz. Zbog toga je pisao molbu u kojoj je molio otpust od dugovanja. *Kronika* samostana bilježi cijeli odgovor: *Mainz, 31. prosinca 1776. Najprije se moram ovime ljubazno zahvaliti za onu počast koju ste mi u predstojećem razdoblju dobronamjerno namijenili. Tome uzvraćam svime dobrim te se preporučujem da me stalno držite u svojim pobožnim molitvama. Što se tiče sadržaja molbe koju mi je časni samostan podnio i priloženu dostavio, odlučio sam za veću slavu Boga i održanja mu najveće službe, uzevši potom u obzir njihovu meni predstavljenu potrebu, uvećati svoje milosrđe koje sam prema njima već iskazao i pokloniti im u obliku dobrovoljnog priloga 54.000 cigli za popravak crkve i izgradnju zvonika, koje su kupljene za 324 forinte kod mojeg vukovarskog računskog ureda o čemu prilažem pismeno koje trebaju predati mom navedenom uredu kao dokaz valjanosti, a zauzvrat će oni, nesumnjivo, za ovu njima učinjenu milost pri bogoslužjima i drugim pobožnim vježbama uvijek marno Bogu svevišnjem preporučivati moje blagostanje, potom moje obitelji i vlastelinstva Vukovar te sam u međuvremenu s velikim poštovanjem. Vaš odani sluga, Anselm. C. grof Eltz, grof i gospodar Vukovara vlastoručno. Izvornik ovoga pisma nalazi se odložen u arhivu među računima za 1771. godinu.*

Tabula samostana u Vukovaru navodi ga kao gvardijana i ispitivača. Prema zapisima *Kronike* uočljivo je da je vodio brigu o imanju samostana koje je održavao.

Fra Antun Luster bio je na službi gvardijana samostana u Vukovaru do svog preminuća 23. ožujka 1778. godine, a na kapitulu u Mohaču, 31. kolovoza 1778. godine postavljen je fra Kuzma Filić.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 23. veljače 1778. godine i s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: *fra Antun Luster iz Tolne, gvardijan, propovjednik, umro u 38. godini života i 22. redovništva.*

FILIĆ, fra Kuzma (1788. – 1782.)

Rodio se 26. srpnja 1744. u Ilači, a umro 17. studenog 1814. u Šarengradu.

U Provinciju sv. Ivana Kapistranskog stupio je 22. prosinca 1762. u Šarengradu, gdje je položio i prve redovničke zavjete 22. prosinca 1763.

U Provinciji sv. Ivana Kapistranskog njegov je život bio obilježen Šarengradom. Ondje je započeo najprije s redovitim službama (1772. – 1778.) kao što je sakupljač milostinje, propovjednik, ravnatelj Bratovštine pojasara te župni kateheta. Postao je šarengradski župnik (1778.), na kojoj je poziciji bio samo godinu dana jer je 9. rujna 1779. godine postao gvardijan u Vukovaru. Ondje je bio do 1782., a potom se opet vratio u Šarengrad na službe vikara i diskreta. Službu gvardijana u Šarengradu vršio je u trima navratima (1788. – 1794.; 1797. – 1806.; 1809. – 1814.). Za vrijeme boravka u Šarengradu (1790. – 1791.) bio je i upravitelj župe u Novaku (Bapska). Uz gvardijansku službu vršio je službu duhovnika s ovlaštenjem za pridržane slučajeve, a i nakon završetka službe gvardijana ostao je u Šarengradu kao vikar, vjeroučitelj, knjižničar i župnik (1804. – 1807.). Prema našoj *Kronici II* na provincijskom kapitulu u Baji 15. svibnja 1806. izabran je za savjetnika: (...) *za provincijalnoga ministra izabran je mnogopoštovani otac Celestin Schneider, gvardijan u Radni, za savjetnike velečasni otac Teodozije Weinmar, tajnik Provincije i velečasni otac Kuzma Filić, gvardijan u Šarengradu.*

Za vrijeme njegove službe gvardijana u Vukovaru prema našoj *Kronici II* 22. siječnja 1781. u vukovarskoj crkvi slavila se velika sveča-

nost povodom preminuća Marije Terezije koja je umrla 29. studenoga 1780.: *Podignut je odar (kako se pučki naziva), na čijemu se vrhu vidjela slika Preuzvišene Gospođe... (...) slavio se svečani rekvijem s ciklusom za istu apostolsku i pobožnu skrbnicu redovnikâ.*

Za vrijeme kanonske vizitacije provincijalnog ministra Josipa Jakovića 21. ožujka 1781. radi većeg napretka osnovne discipline dobio je sedam preciznih naredbi za izvršavanje koje *Kronika II* sve navodi.

U veljači 1782. za vrijeme njegova mandata *Kronika II* navodi da su *očišćene obje kripte, kako ona svjetovna tako i redovnička, tako što su kosti zakopane u sredinu, a daske vani u vrtu, kod zida.*

Govorio je hrvatski i njemački jezik.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 17. studeni 1814. godine i s mjestom preminuća u Šarengradu, stoji zapisano: *o. Kuzma Filić, bivši provincijski savjetnik, pobožan i uzoran.*

ČAVČIĆ, fra Petar (1782. – 1783.)

Rodio se 10. svibnja 1743. u Podvinju.

U novoosnovanu Provinciju sv. Ivana Kapistranskog stupio je 9. svibnja 1759. u Šarengradu, gdje je nakon godinu dana položio i prve redovničke zavjete. Pretpostavlja se da je za svećenika zaređen 1767. u Zagrebu.

U Provinciji sv. Ivana Kapistranskog boravio je u Našicama (1774. – 1776.), gdje je bio lektor teologije, zapisničar te na *službi učitelja ceremonija, ispitivača, nagovornika klerika*. Službu gvardijana vršio je u Brodu (1780. – 1782.), Vukovaru (1782. – 1783.), Radni (1784. – 1788.), a službu predstojnika u Zemunu (1783. – 1784.)

Prema našičkoj *Kronici I* 1774. godine u Našicama je za vrijeme trećeg gvardijanata Filipa Matkovića bio lektor Moralne teologije, učitelj ceremonija, ispitivač, nagovornik klerika i zapisničar. Bio je među prvim profesorima Moralne teologije na teološkoj školi u samostanu. Tako je u svibnju 1776. uz prisutnost provincijalnog ministra i drugih lektora održavao ispite iz Moralne teologije.

Prema brodskoj *Kronici I* 31. kolovoza 1780. na provincijskom kapitulatu u Mohaču određen je za službu gvardijana, knjižničara i ispitivača u Brodu, a 1782. na zasjedanju definitorija u Mohaču premje-

šten je u Vukovar. Prema vukovarskoj *Kronici II*, na provincijskom kapitolu u Mohaču za vrijeme provincijalnog ministra Josipa Jakošića, 28. kolovoza 1782., određena mu je služba gvardijana i ispitivača u Vukovaru.

Kada je fra Marijan Lanosović, redovni profesor Moralne i Pastoralne teologije te Kanonskog prava, 17. kolovoza 1783. u Vukovaru javno objavio pozicije iz Sveopćeg kanonskog prava, među oponentima je bio fra Petar Čavčić kao djelatni samostanski gvardijan.

Prema brodskoj *Kronici I* 1780. provodi vrlo temeljitu obnovu samostana, nabavlja crkveno posuđe i misno ruho, a prema vukovarskoj *Kronici II* u svibnju 1783. na kapeli Sv. Križa na groblju ponovno je postavio krov. Intervenirao je kod Vukovarskog vlastelinstva da građani ne smiju iskopavati tlo podno samostana, a isto tako podno groblja poradi oštećenja zemljine kore tla ili urušavanja lesa, što je i uspio ishoditi izriekom Srijemske županije.

Prema našoj *Kronici II doneseno na časnom definitoriju u vrijeme izbornog provincijskog kapitula održanog prema pravu i zakonu u samostanu Rana svetoga oca Franje u Budimu 30. kolovoza 1783.* premješten je u Zemun, a prema našičkoj *Kronici I* 1785. godine na provincijskoj Tabuli određen je za premještaj u Radnu.

Ovih nekoliko podataka o fra Petru Čavčiću pronađeno je u našičkoj, brodskoj i vukovarskoj kronici. Zbog njegove lektorske službe i zauzetosti oko samostana koju je vršio kao gvardijan u više samostana bilo bi dobro i više istražiti.

Govorio je hrvatski i osrednje njemački jezik.

MARINOVIĆ, fra Josip (1784. – 1785.)

Rodio se 15. kolovoza 1740. u Požegi, a umro 17. kolovoza 1814. u Požegi.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 6. srpnja 1761. u Baču, gdje je položio prve redovničke zavjete 6. srpnja 1762.

Prema našoj *Kronici* u Vukovar je došao 1781. godine na službu vikara i diskreta. Gvardijan je postao 5. rujna 1784., no već 22. veljače prema milostivoj odredbi Carskoga i Kraljevskoga Veličanstva svi su se oci navedeni u Tabuli sastali u Gospodinu u blagovaonici kako bi potvrdili ili izabrali novoga poglavara. S najviše glasova za novog gvardijana iza-

bran je fra Celestin Valešić s 8 glasova, tako da je fra Josip Marinović 14. ožujka 1785. iz ove vukovarske obitelji otišao u Požegu. Tijekom rata za bavarsko naslijeđe bio je vojni kapelan u jedinici slavonskih grenadira. Vršio je 1788. službu vikara u samostanu u Požegi. Prema našičkoj *Kronici II* 29. prosinca 1788. *stigao je otac Josip Marinović, vikar požeške zajednice, po želji dok bude želio ostati u ovoj zajednici*. No, nakon kratkog vremena odlazi u Cernik (1789. – 1794.), pa Osijek (1794. – 1798.), gdje je obavljao službu kapelana u Čepinu. U Našice je došao 8. lipnja 1798. gdje je bio *na službu samostanu, diskret i duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve*. Na kapitularnoj skupštini u Našicama 24. svibnja 1801. bio je raspoređen u Čepin za kapelana kod uglednog gospodina Adamovića, no na ustrajanje našičkog gvardijana ostao je u našičkoj zajednici sve do 2. rujna 1804., kada je djelovao izvan kuće na službi u Đakovu kao duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve i čuvar arhiva, a 6. prosinca 1806. na poziv đakovačkog biskupa Antuna Mandića postao je duhovnik mlađeg klera. Tako u našičkoj *Kronici II* piše za 1808., 1809., 1810. i 1811.: *Svećenik koji služi vani – velečasni otac Josip Marinović, pridruženi član samostana i duhovnik u Đakovu – pridruženi član Provincije, diskret, arhivar Provincije i duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve*. Služba duhovnika u Đakovu završena mu je s donesenom odlukom na provincijskom kapitolu u Mohaču dana 28. srpnja 1811. Na provincijskom kapitolu 4. lipnja 1812. u Našicama premješten je u Brod. No, prema našičkoj *Kronici II* već 20. listopada iz Broda je *k nama došao časni otac Josip Marinović, pridruženi član Provincije, da ostane u našičkoj zajednici* gdje je boravio kao pridruženi član Provincije, diskret i duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve sve do 24. studenog 1813., kada je zbog narušenog zdravlja otišao u Požegu gdje se brinuo za svoje zdravlje. Za pretpostaviti je da je ondje i preminuo.

Govorio je hrvatski i osrednje njemački jezik.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 17. kolovoz 1814. godine i s mjestom preminuća u Požegi, stoji zapisano: *o. Josip Marinović iz Požege, jubilarac, umro u 74. godini života i 54. redovništva*.

VALEŠIĆ, fra Celestin (1785. – 1790.)

Rodio se 10. prosinca 1743. u Baničevcu pokraj Cernika, a umro 9. ožujka 1789. u Vukovaru.

U Red manje braće kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog ušao je 24. travnja 1762. u Šarengradu, a svoje prve redovničke zavjete položio je 24. travnja 1763.

Već je 1771. i 1772. predavao na *humaniora* u Vukovaru. Prije nego što je došao u Vukovar boravio je u Našicama kao *propovjednik zajednice, župni vjeroučitelj i učitelj klerika*. Prema našoj vukovarskoj *Kronici* za vrijeme provincijalnog ministra fra Josipa Jakošića i gvardijana fra Kuzme Filića, 1781. godine u Vukovaru boravi kao *nedjeljni propovjednik za hrvatski, ravnatelj bratovštine, knjižničar, ispitivač, izlagatelj slučajeva i zapisničar*.

Prema našoj *Kronici II*, nakon što je 29. listopada 1783. fra Kelement Orovcjanin otišao u Bač, *na njegovo je mjesto izlagatelja slučajeva savjesti postavljen poštovani otac Celestin Valešić, lektor teologije i nedjeljni propovjednik za hrvatski jezik*. Uz navedene službe 1784. postaje župni suradnik i vjeroučitelj, a u veljači 1785. dolazi kraljevska odredba da braća u samostanu moraju pristupiti izboru mjesnog poglavara po kojem će ponovno izabrati aktualnog gvardijana ili nekoga novog. S najviše broja glasova, čak osam, izabran je fra Celestin Valešić kojega je provincijalni ministra fra Josip Pavišević potvrdio, a na Tijelovo, 26. svibnja, i pohodio.

Sljedeći izbori za gvardijana, također prema kraljevskoj odredbi, bili su 18. veljače 1788. kada je opet s najviše glasova, njih 12, izabran fra Celestin Valešić. Izbor je potvrdio provincijalni ministar fra Josip Pavišević 8. ožujka 1788., kada mu je dodijeljena i služba upravitelja župe.

Prema vukovarskoj *Kronici II* 10. ožujka 1788. *5. je dana ovoga mjeseca brat Josip Gresner, zavjetovani laik, nakon ukinuća kripte prvi pokopan na zajedničkome groblju. 10. pak istoga mjeseca velečasni je otac Petar Celestin Valešić, djelatni gvardijan, pokopan na istome mjestu*.

Bio je od 1785. do 1789. gvardijan samostana u Vukovaru.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 9. ožujak 1789. godine i s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: *o. Celestin Petar Valešić iz Baničevaca, gvardijan, lektor teologije, umro u 46. godini života i 27. redovništva*.

ČURČIĆ, fra Blaž (1788. – 1794.)

Rodio se 16. travnja 1740. u Đelovcima, a umro 28. siječnja 1815. u Vukovaru.

U Provinciju sv. Ivana Kapistranskog stupio je na blagdan Male Gospe, 8. rujna 1759., a prve redovničke zavjete položio je isti dan 1760. Za svećenika je zaređen 17. svibnja 1764.

Našička *Kronika I* donosi podatak da je 1785. iz Našica premješten u Brod za gvardijana, a prema našoj *Kronici II* 13. svibnja 1788. došao je iz Đakova *prema odredbi Presvetoga Veličanstva kao gore, za gvardijana izabran velečasni otac Blaž Čurčić, koji je dobio 6 glasova, ... (...) 6. dana ovoga mjeseca (lipnja) novoizabrani gvardijan, velečasni otac Blaž Čurčić, došao je iz đakovačke redovničke obitelji. 11. je pak dana, na svetkovinu Tijelova, u zajednici javno pročitano njegovo potvrdno pismo. Za vrijeme njegova mandata nije bilo nekih značajnih radova osim postavljanja križa na Katoličkom groblju u Starom Vukovaru, kako Kronika II 6. listopada 1793. donosi: u tri sata poslijepodne mnogopoštovani je otac provincijalni ministar Ivan Velikanović, k tomu i upravitelj ove župe u Vukovaru, svečano blagoslovio križ na groblju. Nakon što ga na groblju nije bilo 20 i više godina, konačno je podignut brigom i revnošću spomenutoga velečasnog oca upravitelja, sredstvima našega samostana svetih apostola Filipa i Jakova, dana kao gore. Nakon što mu je istekao mandat gvardijana i dalje je ostao u Vukovaru kao isluženi propovjednik, diskret, suradnik u Bogdanovcima i duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve te učitelj zavjetovanih laika. Kada je u ime Provincije kao delegirani povjerenik aktualni gvardijan fra Josip Stojanović 24. travnja 1804. otišao u Radnu na ispitivanje jednoga slučaja, fra Blaž Čurčić imenovan je kao predsjedavajući ovog samostana u odsustvu aktualnog gvardijana.*

Zlatomisnički jubilej proslavio je 19. lipnja 1814. u Vukovaru, kako piše u našoj *Kronici II* (...) *uz proslavu svih uobičajenih svečanosti. Ipak, zbog starosti i pogoršanja bolesti misu nije pjevao nego govorio. Zaslužio je kao voditelja mnogopoštovanoga oca provincijalnoga ministra moćnim latinskim govorom. Propovijed na hrvatskome jeziku rekao je velečasni otac savjetnik Balatović. Brojne je goste i službenike počastio bogatim i svečanim ručkom.*

O njegovu preminuću u našoj *Kronici II* 28. siječnja 1815. piše: *Velečasni otac Blaž Čurčić, svećenik jubilarac, zaslužni propovjednik i na ispomoci u Bogdanovcima kroz 35 godina, pogođen smrtnom bolešću blago*

je u Gospodinu preminuo od vodene bolesti mučen nepokretnošću, vrtoglavitom i gangrenom. Vukovarska zajednica svečano ga je pokopala.

U Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (2014.), za 28. siječanj 1815. godine i s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: o. Blaž Ćurčić iz Đeletovaca, dugogodišnji gvardijan i dušobrižnik u Bogdanovcima, jubilarac, izdao propovijedi na hrvatskom jeziku, umro u 75. godini života i 57. redovništva.

STOJANOVIĆ, fra Josip (1797. – 1800.; 1803. – 1806.)

Rodio se 21. rujna 1746., a umro 31. siječnja 1814. u Vukovaru.

U Provinciju sv. Ivana Kapistranskog stupio je 6. srpnja 1763., a prve redovničke zavjete položio je 6. srpnja 1764.

Filozofiju je studirao na nekom učilištu u Provinciji sv. Ivana Kapistranskog, a teologiju u Bologni. Služio je mladu misu 1770. godine u crkvi Presvetog Trojstva u Brodu. Boravio je 1772. u samostanu u Brodu, gdje je vršio službu blagdanskog propovjednika na hrvatskom jeziku. Premješten je 1773. iz Broda u Požegu. Boravio je u Požegi (1774.), gdje je bio blagdanski propovjednik, zatim u Osijeku (1777. – 1778.; 1780.), gdje je vršio službu nedjeljnog propovjednika. Tijekom Rata za bavarsko nasljeđe bio je od 1778. do 1779. kapelan Brodske pukovnije, a za vrijeme rata s Osmanskim Carstvom bio je od 1788. do 1791. kapelan Gradiške pukovnije. Službu gvardijana vršio je u Cerniku (1781. – 1782.), gdje je bio i ispitivač na studiju moralne teologije. Iz Cernika je premješten u Požegu 1782., gdje je kasnije bio i gvardijan (1785. – 1788.). Službu gvardijana vršio je u Požegi (1785. – 1788.), Baji (1791. – 1794.), Budimu kao zamjenik gvardijana (1794. – 1797.) i Vukovaru (1797. – 1800.; 1803. – 1806.).

Iz vukovarske *Kronike II* o izboru za gvardijana 25. svibnja 1797. donosimo: *Na blagdan Uzašašća Gospodinova održan je kapitul, na kojemu je za provincijalnoga ministra ponovno izabran mnogopoštovani otac Josip Pavišević, bivši provincijalni ministar, za savjetnike mnogopoštovani oci Ladislav Spaić i Josip Jakošić, bivši provincijalni ministri, a za gvardijana ovoga samostana velečasni otac Josip Stojanović. Izbor je bio jednoglasan uz slaganje sviju. A uz službu gvardijana, prema samostanskoj Tabuli, bio je još i propovjednik i zapisničar. Službu gvardijana vršio je vrlo časno, osobito povodom blagdana i dolaska visokih gostiju, kada je predvodio svečane mise, propovijedao i pjevao Tebe Boga*

hvalimo. Prema Kronici II povjerena mu je još jedna služba 1. rujna 1997.: Ocu gvardijanu stiglo je pismo u kojemu preuzvišeni gospodin đakovački biskup posredstvom mnogopoštovanoga oca provincijalnoga ministra Josipa Paviševića imenuje istoga velečasnoga oca gvardijana Josipa Stojanovića upraviteljem đakovačke župe umjesto mnogopoštovanoga oca Ivana Velikanovića, bivšega provincijalnog ministra, koji je ranije od Njegovе Presvjetlosti zatražio dispencijaciju od službe upravljanja župom.

Važno je istaknuti njegovu brigu za samostan putem zahtjeva koji je podnio slavnoj zajednici Srijemske županije 17. veljače 1800., a koji je zabilježen u *Kronici II: Slavna Županijska zajednico! Nitko ne dvoji da je naša crkva svetih apostola Filipa i Jakova, osim što je samostanska te se samostanskim izdadcima uzdržava zajedno s krovovima, također i župna, i u slučaju veće štete uzrokovane požarom, zemljotresom ili na neki drugi način sami su joj građani kao župljani dužni svojim snagama i troškovima priteći u pomoć radi očuvanja svoje matice. No, premda je čuva Božanska milost i dosad nismo u rečenoj crkvi iskusili takvu štetu, svejedno primjećujemo da – zbog iskopane preuske ceste kod samostana i spremišta, koja već dvanaest godina nije popravljena – zidovi crkve slabe, a svod se pomalo urušava. Zbog toga ponizno pišem slavnoj Županijskoj zajednici da se udostoji donijeti odredbu da se ista cesta o javnome trošku od strane donjega platoa učvrsti zidom ili palisadom i tako pravovremeno osigura čvrstoća crkve. U ostalom, dok se čvrsto nadam da će vaša slavna Županijska zajednica htjeti udovoljiti ovomu mojem pravednom zahtjevu, istovremeno sebe i časni samostan preporučujem milostima i naklonosti te ostajem s dužnim poštovanjem.*

Na provincijskom kapitolu 25. svibnja 1800. u Požegi službu gvardijana prepušta fra Martinu Makayu, dok on u Vukovaru ostaje provincijski savjetnik, upravitelj župe, zapisničar i upravitelj suknare. Na provincijskom kapitolu 25. svibnja 1803. održanom u Vukovaru ponovno je izabran za gvardijana uz već ranije primljene službe upravitelja župe i suknare. Za vrijeme ovog mandata kao provincijski savjetnik i povjerenik rješavao je posebne slučajeve u Radni.

Na provincijskom kapitolu 15. svibnja 1806. službu gvardijana prepušta je fra Martinu Matijaševiću, a on je postao prisegnuti tajnik Provincije, što je pak vršio u Radni. Ipak, već sljedeće godine, prema samostanskoj Tabuli objavljenoj 16. lipnja 1807. u Vukovaru, fra Josip Stojanović bio je bivši savjetnik Provincije i zamjenik upravitelja suknare, a kasnije će još biti i diskret i knjižničar. Sve te službe vršio je u Vukovaru sve do svoje smrti, a naša *Kronika II* donosi zapis: 31.

siječnja 1814 preminuo je otac Josip Stojanović, bivši savjetnik, i 1. veljače pokopan je u kripti.

Bio je pjesnik i pisac. Pripadao je osječkom kulturnom krugu. Objavio je *Anrede, an die kaiserliche- und königliche Slavonischen Brooder Infanterietruppen, bey Gelegenheit der bevorstehenden Eröffnung der zweyten Kampagne* (Osijek, 1780.), *Kratki pridgovor duhovni* (Osijek, 1780.), *Dvostruka ljubav otvorena u prikazalшту* (Osijek, 1787.) te dvije knjižice stihova *Tužba duše i tila osuđena* (Budim, 1794.) i *Uspomena općenskoga suda* (Budim, 1795.). Napisao je nekrolog maršalu Laudonu (*Smrt preuzvišenoga gospodina Gedeona Laudona...*) te, prema Jakošičevoj bibliografiji, dvije pjesme na latinskom jeziku o vojevanju gradiške pukovnije. Ostavio je neobjavljenu zbirku *Nediljne propovidi*.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 31. siječanj 1814. godine i s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: *o. Josip Stojanović iz Broda, propovjednik, bivši provincijski savjetnik, umro u 68. godini života i 51. redovništva.*

MAKAY, fra Martin (1800. – 1803.)

Rodio se 18. veljače 1739. u Szent Endreu, a umro 27. svibnja 1807. u Mohaču.

U novoosnovanu Provinciju sv. Ivana Kapistranskog pristupio je 21. siječnja 1758. u Šarengradu, a prve redovničke zavjete dao je 21. siječnja 1759.

Godine 1791. izabran je na provincijalnom kapitolu u Mohaču za savjetnika Provincije sv. Ivana Kapistranskog, što je obavljao do 1794.

U Provinciji sv. Ivana Kapistranskog na službi gvardijana bio je u Földváru (1774. – 1775.), Baji (1777. – 1779.; 1803. – 1806.), Mohaču (1783. – 1785.; 1788. – 1791.), Radni (1794. – 1796.), a kao predstojnik rezidencije bio je u Zemunu (1796. – 1800.) te je boravio u Vukovaru (1800. – 1803.).

Na provincijskom kapitolu održanom 29. svibnja 1800. u Požegi postao je gvardijan u Vukovaru. Kao gvardijan svečano je dočekaao 29. srpnja 1800. u Vukovaru grofa Emmericha Josepha zu Eltz-Vukovar. Nastavio je brigu o učvršćenju i popravljanju ceste uz samostan, što je započeo prethodni gvardijan jer je cesta sve više propadala.

Nakon velikih napora i molbi upravljenih prema zajednici Srijemske županije cesta, koja je 23. rujna 1801. bila zatvorena, 23. ožujka 1802. ponovno je otvorena te su dovezeni trupci za njezino učvršćenje i proširenje.

Govorio je hrvatski, njemački, mađarski i slovački jezik.

U *Nekrologiju vukovarskog samostana (Liber mortuorum)* (18. – 20. st.), za 27. svibanj 1807. godine i s mjestom preminuća u Mohaču, stoji zapisano: *O. Martin Makay, umro od moždane kapi.*

KOLAR, fra Emerik (1807. – 1808.)

Rodio se 25. svibnja 1751. u Mohaču, a umro 1. rujna 1828. u Cerniku.

U Provinciju sv. Ivana Kapistranskog stupio je 24. travnja 1768. u Šaregradu. Nakon godinu dana novicijata prve redovničke zavjete položio je 24. travnja 1769., a za svećenika je zaređen 1777. Studij filozofije studirao je na Generalnom učilištu u Osijeku (1769. – 1771.). Branio je 1773. na javnoj raspravi, zajedno sa Sigismundom Erhardom i Ivanom Nepomukom Lettmarom, Bošnjakovićeve teze iz Sakramenata općenito te Sakramenata inicijacije.

U Provinciji sv. Ivana Kapistranskog boravio je kao kapelan (1783.) u Dušnoku, Mohaču (Szent Erzsébet, 1789.). Službu gvardijana i upravitelja župe vršio je u Našicama (1794. – 1795.), Velikoj (1795. – 1797.), Mohaču (1806. – 1807.) te Vukovaru (1807. – 1808.). Nakon gvardijanske službe boravio je u Aradu do 1803., zatim Našicama, Đakovu, Požegi, Cerniku (1817; 1821. – 1827.), gdje je bio diskret, izlagatelj slučajeva savjesti, nagovornik laika te duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve. Jubilarnu godinu svećeničkog staleža slavio je 1827. godine.

Prema vukovarskoj *Kronici II (...)* iz osječke je redovničke obitelji za nedjeljnoga propovjednika za hrvatski jezik došao otac Emerik Kolar (11. travnja 1785.). 21. studenog 1785. samostan je posjetio djelatni provincijalni ministar fra Josip Pavišević povodom blagdana sv. Cecilije kada je slavio svečanu misu. U koncelebraciji, uz više svećenika, službu ceremonijara vršio je fra Emerik Kolar, nedjeljni propovjednik. Na dan dolaska provincijalnog ministra čitala se Tabula samostana u Vukovaru: *Mnogopoštovani otac Emerik Kolar, nedjeljni propovjednik za hrvatski jezik, izlagatelj slučajeva savjesti, ispitivač, zapisničar,*

župni suradnik i vjeroučitelj. Na ovim službama bio je sve do 13. listopada 1791. kada je premješten u Mohač za vikara samostana. U Vukovar se vraća 16. lipnja 1807. na službu gvardijana i upravitelja župe, ali za kratko vrijeme, svega godinu dana.

Za vrijeme njegova gvardijanskog mandata vukovarska *Kronika II* bilježi da je bila jaka zima, veliki led na Dunavu, požar u jednoj obiteljskoj kući, a 20. lipnja 1808., *oko šest sati navečer tuča je stanovnike Novoga Vukovara lišila svih plodova.*

Na blagdan sv. Antuna Padovanskog, 13. lipnja 1808., pročitana je Tabula po kojoj je tada fra Emeriku prestala služba gvardijana u Vukovaru.

Govorio je hrvatski, mađarski te osrednje njemački jezik.

U *Nekrologiju* Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (2014.), za 1. rujna 1828. godine i s mjestom preminuća u Cerniku, stoji zapisano: *o. Emerik Kolar iz Mohacsa, dodijeljen samostanu, jubilarac, umro u 77. godini života i 59. redovništva.*

MAKAY, fra Bernard (1813. – 1814.)

Rodio se 6. srpnja 1755. u Pečuhu, a umro 3. travnja 1826. u Baču.

U Provinciju sv. Ivana Kapistranskog stupio je 22. listopada 1777., a redovničke zavjete položio je 31. srpnja 1779. u Budimu.

U Provinciji sv. Ivana Kapistranskog boravio je u Rumi kao učitelj (1785.), u Osijeku kao valpovački kapelan (1788.) i vojni kapelan (1788. – 1789.). Vrlo kratko boravio je u Cerniku (1789.; 1819. – 1820.), odakle je premješten u Požegu gdje se razbolio. Bio je na službama diskreta, kapelana, propovjednika te vojnog kapelana u Šarengradu (1818), a zatim na službama nagovornika laika i duhovnika s ovlaštenjem za pridržane slučajeve u Iloku (1823. – 1825.). Na službi savjetnika Provincije sv. Ivana Kapistranskog bio je u Radni i Vukovaru (1815. – 1818.). Naša *Kronika II* 4. srpnja 1816., kada je u Földváru održana intermedijalna skupština, donosi zanimljiv zapis: *...a djelatni savjetnik velečasni otac Bernard Makay spriječen je poplavom i uskoro će stići u Radnu.* Nosio je naslov 'zaslužni savjetnik Provincije sv. Ivana Kapistrana', kako se navodilo i uz njegove zapise: *Iz Šarengrada je došao velečasni otac Makay, bivši savjetnik, koji je premješten u Cernik* (18. lipnja 1819).

Službu gvardijana vršio je u Földváru (1802. – 1803.), Vukovaru (1813. – 1814.) te Radni (1814. – 1816.). Prema našoj *Kronici II* odluka za službu gvardijana u Vukovaru donesena je u vrijeme prve intermedijalne kapitularne skupštine održane prema pravu i zakonu u Földváru 6. lipnja 1813., kako stoji zapisano: *Velečasni otac Bernard Makay, vojni kapelan u miru, gvardijan, upravitelj župe, knjižničar i zapisničar.*

Govorio je hrvatski, njemački i mađarski jezik.

U *Nekrologiju* Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (2014.), za 3. travanj 1826. godine i s mjestom preminuća u Baču, stoji zapisano: *o. Bernard Makay, provincijski savjetnik u miru, vojni kapelan, umro u 71. godini života i 49. redovništva.*

HERODEK, fra Ivan iz Dukle (1814. – 1816.)

Rodio se 21. veljače 1779. u Brnu, a umro 10. svibnja 1856. u Budimu.

Porijeklom je bio moravski Nijemac zbog čega nailazimo i na njegovo drugo ime Johann. U Provinciju sv. Ivana Kapistranskog stupio je 25. studenoga 1799. u Baču, a redovničke zavjete položio je 12. kolovoza 1802. u Mohaču. Na studiju teologije bio je u Mohaču i Vukovaru. Za đakona ga je zareadio biskup Matija Franjo Krtica u Đakovu 9. travnja 1803., a svećenički red primio je 17. travnja 1803. od istoga biskupa u Đakovu. Mladu misu proslavio je 15. svibnja 1803., a za tu zgodu naša *Kronika II* donosi: *Spomenuti otac Ivan Herodek danas je Bogu prikazao prvu misu pod rukovoditeljem mnogopoštovanim ocem Josipom Paviševićem, lektorom jubilatom i ponovno bivšim provincijalom. Narodu je propovijedao mnogopoštovani gospodin Franjo Kolundić, župnik u Ivankovu.*

U Provinciji sv. Ivana Kapistranskog kao kapelan, blagdanski propovjednik, suradnik, zapisničar i izlagatelj slučajeva savjesti boravio je u Našicama (1804. – 1805.), a u Vukovaru kao propovjednik za njemački jezik, učitelj klerika, vjeroučitelj, duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve, suradnik te pomoćnik u samostanu (1806. – 1816.). Najveći period svoga života proveo je u Budimu (1823. – 1848), gdje je bio diskret, nagovornik laika, trećoredski ispovjednik, upravitelj suknare te duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve.

Službu gvardijana vršio je u Vukovaru (1815. – 1816.), gdje je ujedno vršio i službu župnika i ravnatelja glavne škole. Iz Vukovara je gvardijansku službu nastavio u Radni (1816. – 1818.) te Budimu (1818. – 1821.), gdje je bio upravitelj knjižnice i arhiva Provincije sv. Ivana Kapistranskog.

Na intermedijalnoj kapitularnoj skupštini 6. srpnja 1814. u Brodu za gvardijana i upravitelja župe u Vukovaru određen je fra Anđelik Hrabecz, koji navedene službe nije prihvatio već je ostao kao zaslužni tajnik u Radni, a 25. kolovoza 1814. provincijalni ministar fra Celestin Schneider šalje otvoreno pismo bratstvu u Vukovar u kojem se fra Ivan Herodek imenuje predstojnikom samostana, budući da je gvardijan fra Anđelik Hrabecz odstupio još u Radni.

Naša vukovarska *Kronika II* donosi da je za gvardijana i upravitelja župe u Vukovaru određen na provincijskom kapitolu u Iloku 4. lipnja 1815. pod predsjedanjem oca Celestina Schneidera, djelatnog provincijalnog ministra. Pod njegovom brigom ujesen 1815. zasađen je vinograd, a tu inicijativu naša vukovarska *Kronika* prati zapisom: *vinograd čija je sadnja započela prošle jeseni na livadi nasuprot samostanu ovoga je proljeća dan u zakup za 16 5/2 forinti brigom velečasnoga oca gvardijana Johanna Herodeka i dosad je tripud opkopan; plaćeni su troškovi (što je oduzeto od naših usta u starome vinu) te će razveseljivati srca buduće braće. O da je tako bilo i u zlatno doba! O predšasnici!*

Prema okružnici na provincijskom kapitolu održanom 4. lipnja 1818. u Brodu, što su objavile i budimske novine, Ivan Herodek stekao je naslov zaslužnog propovjednika.

Govorio je hrvatski, njemački, mađarski i češki jezik.

U *Nekrologiju* vukovarskog samostana (*Liber mortuorum*) (18. – 20. st): za 10. svibanj 1856. godine i s mjestom preminuća u Budimu, stoji zapisano: *o. Ivan Herodek, svećenik jubilarac i duhovnik.*

LUKAČEVIĆ, fra Bonaventura (1816. – 1817.)

Rodio se 13. ožujka 1781. u Velikoj, a umro 17. srpnja 1827. u Požegi.

U Provinciju sv. Ivana Kapistranskog stupio je 7. rujna 1801. u Baču, a prve redovničke zavjete položio je 6. kolovoza 1802. Gimnaziju je pohađao u Baji i Osijeku, filozofiju na filozofskom učilištu u Szegedu, a moralnu i spekulativnu teologiju na teološkom učilištu u Baji i

Vukovaru. Naša *Kronika II* bilježi njegov dolazak iz Baje: 14. rujna 1804. iz Baje je došao student teologije brat Bonaventura Lukačević. Nakon što je 24. prosinca 1804. zaređen za svećenika, 20. siječnja 1805. naša *Kronika II* donosi zapis: *Prvu je misnu žrtvu prikazao otac Bonaventura Lukačević uz asistenciju velečasnoga oca gvardijana Josipa Stojanovića... (...) Propovijedao je na njemačkome jeziku velečasni otac Cecilijan, a na hrvatskome mnogopoštovani gospodin Andrija Umiljanović, župnik u Nuštru. Sve je bilo svečano. Osim već spomenutoga velečasnoga oca gvardijana gosti su bili mnogopoštovani otac Narcis Szábo, učitelj novaka, četiri županijska službenika te glazbenici.* U Provinciji sv. Ivana Kapistranskog boravio je u Cerniku (1804. – 1805.), Našicama (1805.) i Osijeku na službi župnika u Aljmašu (1807.). U Vukovaru je boravio od lipnja 1811. najprije kao nedjeljni i blagdanski propovjednik, suradnik i vjeroučitelj, a s vremenom je postao propovjednik za hrvatski jezik te od 4. srpnja 1816. gvardijan i upravitelj župe. Tu je službovao do lipnja 1817., kada prelazi u Osijek za gvardijana (1817. – 1818.), zatim u Ilok za gvardijana i župnika (1818. – 1821.), u Cernik za propovjednika, kapelana, vjeroučitelja, knjižničara i zapisničara (1821. – 1823.), u Radnu za propovjednika na hrvatskom, kapelana i vjeroučitelja (1823. – 1825.) i na koncu u Požegu (1825. – 1827.), gdje je i preminuo kao aktualni gvardijan u 46. godini života.

Za vrijeme njegova gvardijanata u Vukovaru istaknuo se kao duhovnik za duhovne vježbe, propovjednik i predslavitelj misa sa svečanim pjevanjem, što bilježi i naša vukovarska *Kronika II: Misu je svečano otpjevao poštovani otac Bonaventura Lukačević, propovjednik za hrvatski jezik, s punom glazbom i izloženim Presvetim; na kraju je zapjevao 'Tebe Boga hvalimo', a nakon što je to otpjevano i pošto je završena uobičajena molitva, podijelio je blagoslov uz pjevanje 'Divnoj dakle'.* (31. prosinca 1812.)

Govorio je hrvatski, mađarski te osrednje njemački jezik.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 17. srpanj 1827. godine i s mjestom preminuća u Požegi, stoji zapisano: o. *Bonaventura Lukačević, gvardijan, propovjednik u miru, umro u 46. godini života i 26. redovništva.*

KRALJ, fra Teodor (1817. – 1818.)

Rodio se 10. studenog 1788. u Baji, a umro 6. svibnja 1872. u Brodu. Bio je Hrvat iz Mađarske.

U Provinciju sv. Ivana Kapistranskog stupio je 19. studenoga 1808., a prve redovničke zavjete položio je 19. studenoga 1809. Teološki studij započeo na teološkom učilištu u Vukovaru pa je premješten, zajedno s teološkim učilištem, u Brod. Kao student u Brodu 12. siječnja 1812. bio je podvrgnut tromjesečnoj kazni u kući stege u Našicama zajedno s klerikom Albertom Peićem i bratom laikom Terentianom Klavitterom. No nakon mjesec dana održavanja kazne, na molbu oca gvardijana, provincijalni ministar Aleksandar Tomiković udijelio je svima smilovanje. Za svećenika je zaređen 1812., a mladu misu slavio je 4. listopada iste godine.

U Vukovar je došao 29. studenog 1813. za profesora i blagdanskog propovjednika, a 28. listopada 1814., na zahtjev glavne uprave studija u Osijeku, ispitan je i potvrđen za učitelja narodne škole u Vukovaru. Na provincijskom kapitolu 4. lipnja 1815. u Iloku imenovan je za blagdanskog propovjednika, suradnika i profesora učiteljske škole. U našoj vukovarskoj *Kronici II*, za vrijeme prve intermedijalne kapitularne skupštine održane po pravu i zakonu u Földváru 4. srpnja 1816., stoji zapisano: *mnogopoštovani otac Teodor Kralj, vikar, diskret, nedjeljni propovjednik, suradnik, vjeroučitelj, profesor učiteljske škole i skrbnik zajednice*, a za vrijeme druge intermedijalne kapitularne skupštine održane prema pravu i zakonu 4. lipnja 1817. u Földváru: *Velečasni otac Teodor Kralj, gvardijan, upravitelj župe, propovjednik, ravnatelj učiteljske i narodne škole te zamjenik upravitelja suknare*. Na službi gvardijana u Vukovaru ostao je samo godinu dana jer je već 4. lipnja 1818. na provincijskom kapitolu u Bordu izabran za gvardijana u Mohaču. Poslije završene službe gvardijana u samostanu u Mohaču premješten je u Tabán kod Budimpešte gdje je vršio službu župnika, ravnatelja narodne škole, propovjednika za hrvatski jezik te vjeroučitelja za hrvatske, njemačke i mađarske vjernike. Nakon 28 godina upravljanja župom u Tabánu premješten je Cernik (1846.), gdje je bio diskret te duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve. Zatim je premješten u Brod (1847.) u kojem je vršio službu diskreta, učitelja i vjeroučitelja laika te novaka, zapisničara, izlagatelja slučajeva savjesti te duhovnika s ovlaštenjem odrješivanja pridržanih grijeha. Prema savjetu liječnika vratio se u Budimpeštu (1847.). Provincijalni ministar Marijan Jaić imenovao ga je predstojnikom samostana u

Brodu (1848.), a nakon dva mjeseca imenovan je gvardijanom u Brodu. Pritom je bio i vjeroučitelj braće laika te duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve. Iz Broda je premješten u Budim (1850.). Provincijalni ministar Dominik Kirchmayer imenovao ga je predstojnikom samostana u Cerniku (1851.). Iz Cernika otišao je za gvardijana i knjižničara u Brod (1852.), gdje je ostao do 1857. Tijekom gvardijanata u Brodu popravio je krov na dijelu samostana. Nakon završetka gvardijanata u Brodu ostao je u tom samostanu sve do svoje smrti. Tijekom boravka u brodskom samostanu vršio je službu diskreta, duhovnika za redovnike, vjeroučitelja braće laika, učitelja braće laika te učitelja braće trećoredaca. Zlatnu misu proslavio je 1862. u Brodu. Nosio je naslov 'zaslužni propovjednik'. Bio je glazbeno nadaren.

Govorio je hrvatski, mađarski, rumunjski, njemački i slovački jezik.

U *Nekrologiju* Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (2014.), za 6. svibanj 1872. godine i s mjestom preminuća u Brodu, stoji zapisano: *o. Teodor Kralj iz Baje, propovjednik u miru, dvostruki jubilarac, umro u 84. godini života i 64. redovništva.*

PUSTAIĆ, fra Tobija (1819. – 1820.; 1823. – 1824.)

Rodio se 13. srpnja 1749. u Orubici, a umro 25. travnja 1825. u Vukovaru.

U Provinciju sv. Ivana Kapistranskog stupio je 24. travnja 1769. u Šarengradu, a prve redovničke zavjete položio je na isti dan 1770.

U Provinciji sv. Ivana Kapistranskog bio je najprije suradnik, a potom upravitelj u župi Gradište. U Gradište je dolazio od 1805. do 1811. godine kao pridruženi ili vanjski član Šarengrada, a od 1811. kao pridruženi član Vukovara. Tako naša vukovarska *Kronika II* bilježi njegove dolaske: 25. studenog 1817. – *Predvečer je u ovu redovničku obitelj došao velečasni otac Tobija Pustaić, pridruženi član samostana i upravitelj u Gradištu kroz 32 godine. U svojstvu duhovnika ušao je u donju sobu obnovljenu njegovim vlastitim sredstvima.* – te 23. srpnja 1818. – *Od ovdasnjega gostioničara gospodina Fabrija za 350 forinti kupljena su dva konja, riđan i sivac. Tu je svotu, kao pomoć samostanu, isplatio od vlastite ušteđevine u župi Gradište velečasni otac Tobija Pustaić, pridruženi član samostana. To se dobročinstvo (ili radije dug) ovdje bilježi zahvalnom pisaljkom za buduće sjećanje.*

Za vrijeme prve intermedijalne skupštine 30. svibnja 1819. u Budimu imenovan je za gvardijana, pridruženog člana samostana i upravitelja župe.

Vukovarska *Kronika II* bilježi da je 15. rujna 1822. *velečasni otac Tobija Pustaić božanskom milošću slavio jubilej svojega svećeništva. (...) Ceremonijar je bio poštovani otac Dominik Kirchmayer, profesor gramatike u Osijeku. Narod je bio u velikome broju.*

Drugi njegov izbor za gvardijana u Vukovaru bio je 4. lipnja 1823. na intermedijalnoj skupštini u Šarengradu, a vukovarska *Kronika II* bilježi: *velečasni otac Tobija Pustaić, svećenik jubilarac, pridruženi član Provincije, gvardijan, upravitelj župe i upravitelj narodne škole.*

Za savjetnika Provincije sv. Ivana Kapistranskog izabran je 6. lipnja 1824. u Budimu kao *višegodišnji upravitelj župe u Gradištu, pridruženi član Provincije i dva puta kanonski izabrani gvardijan ovoga časnog samostana, muž poznat kako po časnoj sijedosti tako i po redovničkom životu.* Ovu službu vršit će sve do preminuća 25. travnja 1825. u Vukovaru, a *Kronika II* bilježi: *ovdje je blago u Gospodinu preminuo velečasni otac Tobija Pustaić, svećenik jubilarac, pridruženi član i djelatni savjetnik Provincije te starac istaknute pobožnosti.*

Govorio je hrvatski jezik.

U *Nekrologiju* Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (2014.), za 25. travanj 1825. godine i s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: *o. Tobija Pustajić, provincijski savjetnik, kroz mnoge godine revni dušobrižnik, ustrajni ispovjednik, pobožan i blag, dvostruki jubilarac, umro u 76. godini života i 56. redovništva.*

ABRAMOVIĆ, fra Andrija (1821. – 1823.)

Nažalost, ne znamo kada i gdje je rođen, a umro je 16. svibnja 1826. u Požegi.

Prema našoj vukovarskoj *Kronici II* 12. listopada 1809. došao je iz Bača u Vukovar na studij teologije. Svečane zavjete položio je 1. studenog 1809. u ruke oca gvardijana Klementa Orovcana. U rujnu 1810. prešao je u Osijek gdje je bio profesor prve humanističke škole, odakle se ponovno vratio u Vukovar 19. listopada 1816. kao podtajnik ili zamjenik tajnika Provincije sv. Ivana Kapistranskog. Službu tajnika Provincije sv. Ivana Kapistranskog vršio je u Brodu (1818. –

1821.), a službu gvardijana u Vukovaru (1821. – 1823.) i Požegi (1823. – 1825.).

Prema našoj *Kronici II* za vrijeme gvardijanata u Vukovaru 10. travnja 1821. uputio je službeni dopis Duhovnom stolu u Đakovo s molbom da prenese ikonu Blažene Djevice Marije od Hrasta u kapelu sv. Ivana Nepomuka, za što je i dobio odobrenje 24. svibnja 1821. da to može učiniti što prije. Međutim, 22. srpnja 1821. stanovnici Novog Vukovara uputili su molbu za izgradnju kapele sa sljedećim sadržajem: *Preuzvišeni i milostivi biskupe! Dubokim strahopoćtanjem i iz dubine, na veću slavu Božju, obraća se zajednica Novoga Vukovara Vašoj preuzvišenoj milosti s najponiznijom molbom, da nam odobrite da na mjestu na kojemu se nalazi Gospina slika na putu za Novi Vukovar smijemo izgraditi kapelicu. Budući da je Vaša Preuzvišenost prije nekoliko godina izvoljela dobrostivo to dopustiti, a i naš je cilj izgrađivati se sve više prema Bogu, molimo Vas, mi dolje potpisani, u ime cijele zajednice, po čijoj milosti u najponiznijemu strahopoštovanju i zahvalnosti imamo čast najodaniji u poslušnosti biti – Vašoj preuzvišenoj biskupskoj milosti Vašoj eminenciji.*

Na ovaj zahtjev biskup bosanski i srijemski Emerik Karlo Raffay odmah drugih dan, 23. srpnja 1821., odgovorio je vlastoručno: *Nakon što je zajednica tražiteljica prethodno uputila reverzalno pismo pod svojim potpisom i pečatom u rukama oca upravitelja, koji ga treba poslati u Biskupijski arhiv, u kojemu se prema privitku pod brojem 1 obvezuju izgraditi kapelu s pripadajućom sakristijom od čvrstoga materijala, uvijek je čuvati u dobrome stanju i prikladno joj osigurati svetu opremu u svako vrijeme, dopuštam da se izgradi ova kapela, pod uvjetom da to bude na drugome prikladnom mjestu dovoljno udaljenom od vješala, koje će odrediti otac upravitelj župe, uz posredništvo slavnoga Vlastelinstva i zajednice, i neka se u protivnom ne gradi.*

Na molbu vukovarskih Mađara 30. prosinca 1821. pobrinuo se da Mađari mogu imati misu i propovijed na mađarskom jeziku jer je u Vukovaru bilo preko 200 Mađara. Uz gvardijansku službu bio je župnik, vjeroučitelj, knjižničar, a od 1822. do 1825. upravitelj narodne škole i zamjenik upravitelja Teološkog učilišta. Tijekom gvardijanata u samostanu u Požegi obavljao je 1825. i službu knjižničara. Uživao je naslov 'zaslužni tajnik Provincije', a umro je 16. svibnja 1826. u Požegi.

U *Nekrologiju* Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (2014.), za 16. svibanj 1826. godine i s mjestom preminuća u Požegi, stoji zapisano: *o. Andrija Abramović, bivši tajnik Provincije, umro u 38. godini života i 18. redovništva.*

STRIŽAN, fra Žigmund (1824. – 1827.)

Rodio se 21. kolovoza 1786. u Osijeku, a umro 4. siječnja 1871. u Našicama. U Provinciju sv. Ivana Kapistranskog stupio je 15. rujna 1805., a redovničke zavjete položio je 21. kolovoza 1807. u Baču. Za svećenika je zaređen 1809., a mladu misu proslavio je 13. kolovoza iste godine u Osijeku.

U Provinciji sv. Ivana Kapistranskog boravio je u više samostana: u Cerniku (1813.), gdje je bio na službi vikara, diskreta, kapelana te vjeroučitelja, u Brodu kraće vrijeme tijekom 1813. kao vikar samostana, u Šarengradu (1815.), gdje je bio na dužnosti diskreta, vikara, propovjednika, kapelana, vjeroučitelja, župnika, skrbnika zajednice, župnika te gvardijana (1822. – 1824.), u Vukovaru (1818. – 1822.) obavljao je službu vikara, propovjednika, knjižničara, ravnatelja narodne škole, a službu gvardijana vršio je nakon povratka iz Šarengrada (1824. – 1827.). U Vukovaru je također vršio službu ravnatelja glavne škole, propovjednika za hrvatski jezik, vjeroučitelja te prorektora studija teologije. U Cerniku (1832. – 1835.) bio je gvardijan, knjižničar i župnik, a tijekom gvardijanata u Cerniku obavljani su popravci na samostanu te gospodarskim zgradama. U Zemunu (1827. – 1829.) bio je predstojnik rezidencije, a u Našicama je boravio u četirima navratima (1829. – 1832.; 1835. – 1837.; 1843. – 1845.; 1850. – 1871.): u prvom navratu obavljao je službu nedjeljnog propovjednika za hrvatski jezik, kapelana župe, vjeroučitelja te duhovnika s ovlaštenjem za pridržane slučajeve; u drugom službu diskreta te duhovnika s ovlaštenjem za pridržane slučajeve; u trećem je bio diskret, vjeroučitelj u trivijalnoj školi, nagovornik laika te duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve, a u četvrtom navratu bio je diskret, nagovornik laika, duhovnik te duhovnik redovnika. U Požegi (1838. – 1841.) obavljao je službu diskreta te duhovnika s ovlaštenjem za pridržane slučajeve. U Osijeku (1845. – 1848.) vršio je službu diskreta te duhovnika s ovlaštenjem za pridržane slučajeve. Tijekom boravka u samostanu u Osijeku vršio je i dalje do 1847. dužnost vjeroučitelja u trivijalnoj školi u Našicama. Na koncu je u Šarengra-

du (1850.) obavljao službu diskreta i duhovnika. Međutim, iste je godine premješten u Našice gdje ostaje do svoje smrti.

U Našicama je 1859. služio zlatnu misu, pa je od 1860. bio svećenik jubilarac. Bio je 1867. najstariji član Provincije sv. Ivana Kapistranskog. Nosio je naslov 'zaslužni propovjednik'. Govorio je hrvatski i njemački jezik.

U *Nekrologiju* Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (2014.), za 4. siječanj 1871. godine i s mjestom preminuća u Našicama, stoji zapisano: *o. Sigismund Strižan iz Osijeka, slavni propovjednik, dvostruki jubilarac, senior Provincije, umro u 85. godini života i 66. redovništva.*

HORVAT, fra Adam (1827. – 1828.)

Rodio se 20. travnja 1772. u Orahovici, a umro 24. svibnja 1841. u Našicama.

U Provinciju sv. Ivana Kapistranskog stupio je 20. svibnja 1804., a prve redovničke zavjete položio je na isti dan sljedeće godine. Filozofiju je studirao u Baji, a 17. svibnja prešao je na teološki studij u Vukovar.

Za svećenika je zaređen 25. studenog 1806. u Vukovaru, a mladu misu proslavio je 26. prosinca 1806., kako u našoj vukovarskoj *Kronici II* stoji zapisano: *Svečana mlada misa oca Adama Horvata. Propovjedali su velečasni otac Cecilijan, koji je i asistirao na misi, i mnogopoštovani otac Marijan koji je bio đakon, dok je podđakon bio otac Paškal. Bili su prisutni njegova majka i brat.*

U Provinciji sv. Ivana Kapistranskog boravio je sljedećim samostanima: u Cerniku (1809. – 1810.; 1812. – 1814.; 1817. – 1821.; 1832.); u Šarengradu kao vikar, diskret, propovjednik za hrvatski jezik, kapelan, vjeroučitelj, zapisničar, župnik i skrbnik zajednice, 1825. ravnatelj trivijalne škole (1810. – 1812.; 1822. – 1826.), zatim kao gvardijan (1828. – 1831.) te kao župnik, ravnatelj narodne škole, knjižničar i zapisničar. U Našicama je bio i u prvom i drugom dolasku vrlo kratko (1812.; 1832.), tek u trećem nešto duže (1833. – 1836.), gdje je obavljao službu diskreta, nagovornika laika te duhovnika s ovlaštenjem za pridržane slučajeve, dok je u četvrtom bio tri godine (1838. – 1841.) na službi učitelja novaka, voditelja novicijata, diskreta, nagovornika laika te duhovnika s ovlaštenjem za pridržane sluča-

jeve. U Zemunu je bio predstojnik rezidencije (1827.) te je obavljao službu vikara, diskreta, skrbnika zajednice i duhovnika s ovlaštenjem za pridržane slučajeve. U Vukovaru je bio gvardijan (1827. – 1828.), a u Brodu (1832. – 1833.) diskret te duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve. U Požegi (1836. – 1837.) bio je vikar, diskret, glavni sakristan, skrbnik zajednice te duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve.

Nosio je naslov 'zaslužni propovjednik'. Govorio je hrvatski, njemački i mađarski jezik.

U *Nekrologiju* Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (2014.), za 24. svibanj 1841. godine i s mjestom preminuća u Baču, stoji zapisano: *o. Adam Horvat iz Orahovice, propovjednik u miru, umro u 59. godini života.*

NINKOVIĆ, fra Stjepan (1833. – 1834.)

Rodio se 1. srpnja 1796. u Brodu na Savi, a umro 2. svibnja 1848. godine u Brodu na Savi.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 12. svibnja 1812., a svečane zavjete položio je 1. srpnja 1817. godine. Već od 1807. godine započinje školovanje u privatnoj gimnaziji koju je vodio fra Marijan Lanosović u Brodu na Savi.

Studij filozofije pohađao je na filozofskom učilištu u Brodu od 1814., a studij teologije završio je na teološkom učilištu u Vukovaru 1819. godine. Nakon što je zaređen za svećenika svoju mladu misu slavio je 4. listopada 1819. godine u Brodu na Savi.

Njegovo prvo svećeničko služenje bilo je u Cerniku (1819.), gdje je na mladoj misi svome kolegi fra Remigiju Matkoviću sudjelovao tako što je u svečanoj ceremoniji nosio tamjan.

Ispit za lektora teologije pripremao je u Baji, a ispit je položio na Generalnom učilištu u Budimu. Nakon položenih ispita, stekavši službu lektora teologije, tadašnji provincijal fra Grga Čevapović povjerio mu je predavanja na teološkom učilištu iz predmeta Crkvene povijesti i Crkvenog prava u Baji (1821.), što je predavao zajedno s Tadejom Stojanovićem, a od 1824. preuzima predavanja iz Biblijske hermeneutike, te Moralne i Pastoralne teologije. U službi lektora sudjelovao je i u odgoju, najprije kao pomoćnik ili vicemagistar, a potom i glavni odgojitelj ili magistar (1825.).

Vršio je i niz drugih službi koje su mu povjerene prema Tabuli samostana. Bio je knjižničar, propovjednik za hrvatski jezik, duhovnik (nagovornik), učitelj novaka te voditelj ceremonija, diskret, izlagatelj slučajeva savjesti te duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve.

Stekavši licencijat svete teologije i crkvenog prava, fra Josip Matzek, provincijal, postavio ga je za predavača na novoosnovanom teološkom učilištu u Brodu (1830. – 1833.). U tom periodu vršio je i službu gvardijana (1831. – 1833.) te knjižničara, nagovornika klerika i zamjenika ravnatelja teološkog učilišta u samostanu u Brodu.

U vrijeme provincijala fra Marijana Jaića iz Broda prelazi u Vukovar (1833. – 1834.), gdje je bio gvardijan, župnik, dekan teološkog učilišta, ravnatelj glavne škole, nagovornik klerika, knjižničar te zamjenik upravitelja suknare.

Nakon Vukovara odlazi na službu gvardijana u Baju (1834. – 1842.), gdje je bio dekan na teološkom učilištu (1834. – 1836.; 1839. – 1842.) i filozofskom učilištu (1836. – 1839.).

Tijekom boravka u Baji vršio je i službu nagovornika laika te knjižničara. Vratio se u samostan u Brodu, gdje je do smrti bio gvardijan (1842.). Tijekom gvardijanata je kao i u prethodnim samostanima vršio više službi kao što je služba nagovornika laika, prorektora studija teologije, izlagatelja slučajeva savjesti te knjižničara. Izabran je na provincijalnom kapitolu u Budimu za provincijskog savjetnika Provincije sv. Ivana Kapistrana (1839.). Nosio je naslov 'zaslužni lektor teologije'.

Govorio je hrvatski i njemački jezik.

U *Nekrologiju* Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (2014.), za 2. svibanj 1848. godine, stoji zapisano: *o. Stjepan Ninković iz Broda, gvardijan, magister teologije i crkvenog prava, lektor u miru, bivši provincijski savjetnik, umro u 52. godini života i 36. redovništva.*

KLASZ, fra Benvenut (1834. – 1835.)

Rodio se 27. ožujka 1786. u Somfi, danas Stupovi, a umro 8. srpnja 1863. godine u Eibenthalu kao aktualni župnik.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 13. svibnja 1806., a prve redovničke zavjete položio je 13. svibnja 1807. Studij filozofije pohađao je na filozofskom učilištu u

Brodu (1807. – 1808.), a studij teologije od 1809. godine u Našicama. Za svećenika je zaređen 1810., a mladu misu slavio je 23. rujna iste godine.

Kao mladom svećeniku, bez potrebnih kvalifikacija za lektora filozofije, provincijal fra Aleksandar Tomiković (1808. – 1812.) postavio ga je u službu lektora filozofije na filozofskom učilištu u Našicama, gdje je držao predavanja od 1811. do 1814., a već sljedeći provincijal fra Celestin Schneider (1812. – 1815.) zahtijevao je stjecanje potrebnih kvalifikacija koje i dalje nije uspio steći, jer ga je isti provincijal ponovno na to upozoravao. U selidbi studija filozofije iz Našica u Brod i on se kao lektor filozofije preselio u Brod. Iako bez potrebnih kvalifikacija i dalje predaje kao lektor filozofije u različitim mjestima i etapama: na filozofskom učilištu u Našicama (1816.; 1824.; 1828. – 1831); Baji (1816. – 1818.); Radni (1818.), Iloku (1825. – 1827.) i Požegi (1831.), gdje je predavao i kolegij iz gospodarstva te nacionalne povijesti.

Službu gvardijana vršio je u Baču (1821. – 1822.), Osijeku (1831. – 1832.), Aradu (1833. – 1834.; 1844. – 1846), Vukovaru (1834. – 1835.), Budimu (1836. – 1839.) i Baji (1842. – 1843.).

Službu predstojnika rezidencije vršio je u Zemunu (1822. – 1823), kada je vršio i druge službe kao što je služba knjižničara te izlagatelja slučajeva savjesti.

I općenito uz službu gvardijana samostana ili predstojnika rezidencije vršio je različite druge službe: službu knjižničara te izlagatelja slučajeva savjeti (Zemun); učitelja i duhovnika bogoslova, diskreta te duhovnika s ovlaštenjem za pridržane slučajeve (Našice); župnika, ravnatelja trivijalne škole, knjižničara te zapisničara (Arad); samo župnika (Vukovar); župnika, diskreta, upravitelja suknare, ravnatelja narodnih škola, knjižničara, zapisničara, izlagatelja slučajeva savjesti te duhovnika s ovlaštenjem za pridržane slučajeve (Budim); samo knjižničara (Baja); župnika, izlagatelja slučajeva savjesti, zapisničara te knjižničara (Arad); knjižničara, diskreta, izlagatelja slučajeva savjesti, učitelja laika i novaka, duhovnika braće laika te duhovnika s ovlaštenjem za pridržane slučajeve (Radna) i na kraju župnika župe u Tiszafu (Eibenthal) iz samostana u Radni (1848.; 1860. – 1863.) te iz samostana u Aradu (1859. – 1860.).

I u mjestima gdje nije bio poglavar boravio je i vršio različite službe: u Šaregradu (1823.); Iloku (1827.), gdje je bio učitelj i duhovnik

bogoslova, knjižničar te duhovnik; u Požegi je obnašao službu diskreta, duhovnika bogoslova i učitelja ceremonija, izlagatelja slučajeva savjesti te duhovnika s ovlaštenjem za pridržane slučajeve.

Na provincijskoj razini bio je upravitelj knjižnice i arhiva Provincije sv. Ivana Kapistranskog (1836. – 1839.). Izabran je za savjetnika Provincije sv. Ivana Kapistranskog (1839.).

Bio je lektor filozofije, gvardijan te savjetnik Provincije sv. Ivana Kapistranskog. Nosio je naslov 'zaslužni lektor filozofije i metafizike'. Bio je ugarski Slaven. Govorio je slovački, njemački, mađarski i hrvatski jezik.

U *Nekrologiju* Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (2014.), za 8. srpanj 1873. godine i s mjestom preminuća u Eibenthalu, stoji zapisano: *o. Benvenut Klasz – licencijat slobodnih umijeća i filozofije i njezin zaslužni lektor, bivši savjetnik, upravitelj župe u samostanu u Radni.*

TOMEČEK, fra Erazmo (1835. – 1737.)

Rodio se 24. kolovoza 1792. u mjestu Skalica u Slovačkoj, a umro 27. ožujka 1868. u Baču.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 9. studenog 1812., a prve redovničke zavjete, nakon godinu dana boravka u novicijatu, položio je 21. studenog 1813.

Studij filozofije pohađao je u Baji (1814. – 1816.), a studij teologije u Mohaču (1816. – 1818.) i Vukovaru (1818. – 1820.).

Kao studentu niže redove podđakonata i đakonata dodijelio mu je biskup József Kiralyi (1815.), za svećenika ga je zaređio biskup Karlo Emerik Raffay, a odmah nakon ređenja svoju mladu misu slavio je 13. rujna 1818. godine.

Ispit za lektora teologije i crkvenog prava položio je 1826. godine. Iskazano mu je povjerenje da pregleda i sudjeluje u revidiranju teksta *Statuta municipalia* fra Grgura Čevapovića (1827.).

Prema Tabuli samostana već je od 7. rujna 1819. godine vršio službu vikara u samostanu u Vukovaru.

Službu gvardijana vršio je u Iloku (1833. – 1835.), Vukovaru (1835. – 1837.); Našicama (1837. – 1839.); Požegi (1839. – 1845.) i Baču (1848. – 1853.).

Niz drugih službi vršio je u mnogim samostanima:

U Brodu je bio propovjednik (1821.).

U Požegi je bio dva puta. U prvom periodu (1822. – 1823.) bio je propovjednik za hrvatski jezik, učitelj ceremonija, nagovornik laika, izlagatelj slučajeva savjesti te zapisničar, a u drugom (1839. – 1848.) bio je ravnatelj gimnazije, lektor i nagovornik iste gimnazije, ravnatelj glavne škole, kraljevski revizor i cenzor knjiga, knjižničar te tumač liturgijskih propisa Provincije sv. Ivana Kapistranskog. Nažalost, budući da nije podržavao hrvatski narodni pokret, skinuo je hrvatsku zastavu s gimnazijske zgrade, pa ga je provincijal fra Marijan Jaić smijenio s dužnosti ravnatelja gimnazije. Bio je 1847. ravnatelj djevojačke osnovne škole.

U Našicama je uz službu gvardijana bio lektor filozofije na filozofskom učilištu, izlagatelj slučajeva savjesti, knjižničar, zapisničar te zamjenik učitelja klerika (1824. – 1825.). Prema *Zapisniku Franjevačkog samostana u Našicama, knjiga II (1821. – 1842.)* 3. rujna 1837. godine na provincijskom kapitolu u Budimu stoji zapisano: *Mnogopostovani otac Erazmo Tomeček, s licencijatom iz presvete teologije i crkvenog prava te lektor u miru istog /predmeta/, gvardijan, upravitelj župe, upravitelj trivijalne škole, knjižničar, zapisničar, arhivar i tumačitelj liturgijskih propisa Provincije.* Odmah nakon njegova izbora 14. rujna 1837. položio je pred požeškim Konzistorijem vjeroispovijed te župničku prisegu zagrebačkom biskupu Jurju Hauliku za gvardijana našičkog samostana te župnika župe sv. Antuna Padovanskog u Našicama.

U Baji je bio lektor na teološkom učilištu, izvršavao je dužnost diskreta, učitelja ceremonija, nagovornika klerika i knjižničara (1826. – 1830.).

U Mohaču je bio lektor teologije, diskret, nagovornik i učitelja klerika, učitelj ceremonija, tumač liturgijskih propisa provincije te duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve (1830. – 1833.).

U Iloku je uz službu gvardijana bio župnik, prorektor filozofskog učilišta (1834.) te ravnatelj glavne škole (1835. – 1837.).

U Baču je bio gvardijan diskret, izlagatelj slučajeva savjesti, zapisničar te duhovnik redovnika, tumačitelj liturgijskih propisa Provincije sv. Ivana Kapistranskog. U Baču je priređivao liturgijski kalendar za Provinciju sv. Ivana Kapistranskog. Nakon završenog gvardijanata u Baču ostao je u tom samostanu do svoje smrti.

Među mnogim samostanima u kojima je plodonošno djelovao značajan doprinos dao je u Vukovaru gdje je bio dekan na teološkom učilištu (1835. – 1837.), ravnatelj glavne škole (1838. – 1839.) i gvardijan (1835. – 1837.). Tijekom gvardijanata u Vukovaru bio je župnik, ravnatelj glavne škole te tumačitelj liturgijskih propisa Provincije sv. Ivana Kapistranskog.

Službu savjetnika Provincije sv. Ivana Kapistranskog vršio je u periodu od 1845. do 1848.

General Reda manje braće Raffaele Lippi dodijelio mu je 1863. godine naslov lektora jubilata. Po narodnosti je bio ugarski Slaven. Govorio je hrvatski, slovački, njemački i mađarski jezik.

U Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (2014.), za 27. ožujak 1868. godine, stoji zapisano: *o. Erazmo Tomeček iz Skalica u Slovačkoj, magister teologije i crkvenog prava, lektor jubilarac, bivši provincijski savjetnik i definitor, kalendarist.*

AGJIĆ, fra Kajo (1839. – 1845.)

Rodio se 19. siječnja 1805. u Pleternici, a umro 1. prosinca 1892. godine u Požegi.

Na krštenju je dobio ime Andrija, a u samostanu fra Kajo. Osnovnu školu i gimnaziju završio je u Požegi.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 1. studenoga 1822. godine u Našicama, a svečane redovničke zavjete položio je 14. veljače 1826.

Studij filozofije pohađao je na filozofskom učilištu u Našicama (1823. – 1825.), a studij teologije u Baji (1825. – 1827.) i Vukovaru (1827. – 1829.).

Za svećenika ga je zaredio Karlo Emerik Raffay, biskup bosansko-srijemski, a odmah po ređenju 23. ožujka 1828. slavio je mladu misu u Pleternici. Iste godine već je započeo predavati na filozofskom učilištu u Iloku, a nakon završenog teološkog studija 1829. godine tadašnji provincijal fra Grgur Čevapović, iako nije imao potrebne kvalifikacije, postavio ga je za lektora Dogmatske teologije na teološkom učilištu u Vukovaru (1829. – 1830.), pa u Mohaču (1830. – 1831.). Ispit za lektora teologije položio je 1831., kada započinje predavati Moralnu i Pastoralnu teologiju na sveučilištu u Pešti.

U Vukovaru je boravio u više navrata. Za vrijeme njegova prvog boravka (1829. – 1830.) vršio je i službu diskreta, zamjenika učitelja klerika, nagovornika klerika, izlagatelja slučajeva savjesti, zapisničara, zamjenika upravitelja suknare te duhovnika s ovlaštenjem za pridržane slučajeve. Za vrijeme njegova drugog boravka (1831. – 1847.) bio je lektor Moralne i Pastoralne teologije na teološkom učilištu (1831. – 1839.), dekan teološkog učilišta (1839. – 1842.), dekan filozofskog učilišta (1842. – 1846.), gvardijan i župnik (1839. – 1845.) te diskret, zamjenik učitelja, učitelj i nagovornik klerika i ceremonija, nagovornik laika, izlagatelj slučajeva savjesti, zapisničar, knjižničar, zamjenik upravitelja suknare, upravitelj glavne škole u Vukovaru i trivijalne škole u Novom Vukovaru te duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve. Vukovarskom samostanu u znaku posebne pažnje darovao je jedan kalež (1864.).

U Mohaču (1830. – 1831.) vršio je službu diskreta, zamjenika učitelja klerika, izlagatelja slučajeva savjesti te knjižničara. U Budimu (1847. – 1848.) vršio je službu knjižničara i duhovnika s ovlaštenjem za pridržane slučajeve.

U Požegi je boravio u više navrata (1848. – 1854.; 1861. – 1879; 1881. – 1892). Službu gvardijana vršio je u trima navratima (1848. – 1851., 1852. – 1854. te 1876. – 1878.), a službu ravnatelja lokalne gimnazije u jednom (1848. – 1852.). Kao ravnatelj požeške gimnazije sakupljao je građu iz domaće kulturne i crkvene prošlosti, mnogo je radio na uređenju arhiva franjevačkog samostana u Požegi te za gimnazijsku knjižnicu.

Uz navedene noseće službe vršio je u različitim periodima i mnoge druge službe kao što su: diskret, izlagatelj slučajeva savjesti, zapisničar, učitelj laika i novaka, knjižničar, duhovnik za redovnike, učitelj trećoredaca.

U upravnim tijelima Provincije sv. Ivana Kapistranskog vršio je najviše službe. Bio je savjetnik provincijalu fra Marijanu Jaiću (1845. – 1848.), defnitor (1851. – 1854.), voditelj provincijske knjižnice i arhiva (1847.), službu provincijala vršio je u dvama navratima (1857. – 1860.; 1869. – 1872.) te je bio kustod (1872. – 1875.) Tijekom prvog provincijalata sa sjedištem u Budimu radio je na povezivanju Provincije s vrhovnom upravom Reda. Organizirao je proslavu stogodišnjice osnutka Provincije te je tiskao prigodni povijesni spis svog tajnika Kázméra Csilaga *Brevis memoria Provinciae Capistranae*. Za-

uzimao se za vjernost članova Provincije redovničkim zavjetima poslušnosti, siromaštva i djevičanstva. Bo je glavni povjerenik za prijem novih članova u Red manje braće (1858. – 1860.; 1870. – 1872.; 1884. – 1887).

Kao provincijal zalagao se za dobar redovnički život i za razvoj filozofskih i teoloških učilišta. Obavljao je kanonske vizitacije. Za 1. lipnja 1870. godine *Ljetopis Franjevačkoga samostana u Šaregradu* donosi zapis: *31. svibnja pred noć došao je ovamo Mnogopoštovani Otac Provincijalni Ministar Kajo Ađić a zamjenikom-Tajnika Anastazijem Schneiderom, da obavi Kanonsku vizitaciju... 1. lipnja obavljena je Kanonska Vizitacija Mnogopoštovnoga Oca, kao gore, a drugi dan kad je prije podne vila završena, treći su dan oputovali prije spomenuti oci u Ilok u prijepodnevnim satima u pratnji Poštovanog Oca Gvardijana...* Tijekom drugog provincijalata ponovo je zahtijevao od članova Provincije vjernost redovnim zavjetima.

U službi Reda obavljao je posebne uloge koje mu je povjerila uprava poput službe generalnog vizitatora u Provinciji sv. Ivana Kapistranskog (1866.) kada je predsjedao i provincijskim kapitulom. Kao generalni vizitator nastojao je uvjeriti upravu Reda manje braće da nema potrebe za provođenjem natječajnog ispita za stjecanje kvalifikacija lektora na filozofskom i teološkom učilištu jer su lektori na vukovarskom učilištu marljivo i dobro obavljali lektorsku službu. Uz fra Josipa Jankovića i fra Josipa Matzeka ubrojen je među zaslužne, odnosno osobe od povjerenja od strane uprave Reda manje braće. Nakon toga uslijedilo je i novo poslanje – generalnog vizitatora u Provinciji sv. Ladislava.

U njegov doprinosu Redu manje braće svakako ubrajamo važnost čuvanja hrvatskog identiteta na području Podunavlja. On je samo nastavio izuzetno bogatu prosvjetnu i kulturnu djelatnost koju su franjevci već prije njega započeli u 18. stoljeću. Devetnaesto je stoljeće bilo vrijeme nacionalnih pokreta u kojem je Hrvatima nedostajao velik broj intelektualaca sposobnih za izazove novog doba. Hrvatski su franjevci tada shvatili važnost trenutka, pa su se svojim kulturnim i društvenim radom aktivno uključili u oblikovanje nacionalne kulture i nacionalne svijesti. Hrvatski su franjevci Provincije sv. Ivana Kapistranskog pomogli podunavskim Hrvatima da očuvaju svoj lokalni identitet, ali su ih uspjeli i čvrsto povezati s glavnim kulturnim, prosvjetnim i političkim zbivanjima u domovini Hrvatskoj. Dok je tijekom 18. stoljeća franjevačko djelovanje bilo isključivo orijentira-

no na kulturni rad, u 19. stoljeću ta aktivnost nažalost nije mogla izbjeći i političko djelovanje. Prvi tragovi franjevačkog djelovanja vidljivi su već u prvim desetljećima 19. stoljeća, kada se svojom djelovanjem istaknuo fra Grga Čevapović. Nakon toga tridesetih godina 19. stoljeća na povijesnu scenu nastupa nova generacija franjevacca, koja je proživjela vrijeme ilirskog pokreta i revolucije (1848. – 1849). U toj se generaciji kao najistaknutija osoba našao fra Kajo Agjić. Njega je sedamdesetih godina naslijedila nova generacija franjevacca predvođena Robertom Kaukom i Euzebijem Fermendžinom. Potkraj 19. stoljeća na scenu je nastupila i četvrta generacija franjevacca koju su predvodili Ivo Rafael Rodić, Ante Evetović, Mate Ivanišević i Mladen Barbarić. Njihov je rad pomogao podunavskim Hrvatima da sačuvaju i oblikuju svoj identitet u najtežim vremenima nacionalnih integracija. Početkom dvadesetog stoljeća podunavski su Hrvati već imali čvrste veze s Domovinom, što je omogućilo njihov daljnji razvitak u okviru hrvatske nacije. Uz brojne druge hrvatske intelektualce velik dio tereta nacionalne borbe u to je vrijeme iznio zajednički rad hrvatskih franjevacca s prostora Slavonije i Bačke.

Fra Kajo je bio istaknuti preporoditelj. Promicao je preporodne ideje u različitim novinama (*Serbskom letopisu*, *Ilirskim narodnim novinama*, *Serbskom narodnom listu* i *Slavoncu*). Radio je, zajedno s Vjekoslavom Babukićem, do 1836. na napretku hrvatske književnosti. Dopisivao se s Ljudevitom Gajem (pisma objavio V. Deželić), Ivanom Kukuljevićem Sakcinskim, Petrom Preradovićem, Andrijom Torkvatom Brlićem, Vukom Stefanovićem Karadžićem, a poslije s Josipom Jurjom Strossmayerom i Franjom Račkim. Ideje preporoda i slavenske uzajamnosti izražavao je u svojim dopisima *Serbskom lětopisu* (1834.), gdje je objavio *Izrečenija mudri ljudi*, a vjerojatno i izvod iz Čevapovićeve *Recensio provinciae S. Joannis a Capistrano*, te u listovima *Danica* (1836.), *Ilirske narodne novine* (1836.) i *Serbskij narodnyj list'* (1838.). Potpisivao se inicijalima te pseudonimima Pravko, Pravko Rodoljubić. Zapažanja o društvenom, kulturnom, privrednom i vjerskom životu u Slavoniji objavljivao je u listu *Slavonac* (1863.). Priredio je i objavio *Štijenja i Evangjelja*, prvi lekcionar na hrvatskom jeziku u kojem su upotrebljeni dijakritički znakovi. Prvo izdanje (1851.) pisao je ikavicom, a u drugom (1865.) prihvatio je ijekavski govor radi jedinstva književnog jezika, iako je sâm držao *da na i izgovarati jest ljepše i za uho ugodnije*. Pripisuje mu se rukopisna poema *Veselje vilah*

ilirskih, ali je on sam zabilježio da su to stihovi bosanskog franjevca fra Martina Nedića.

Od njegovih tiskanih izdanja, kao lektor teologije, preveo je za potrebe studenata priručnik moralne teologije fra Josepha Stapfa *Epitome theologiae moralis* pod naslovom *Sastav bogoslovlja djelorednog I i II.* (Budim, 1847.). Priredio je novo izdanje pastoralnog priručnika fra Emerika Pavića *Ručna knjižnica* (Budim, 1837.), *Schematismus Provinciae S. Ioannis a Capistrano* (Budim, 1847.), *Štijenje poslanicah i evanđelja za crkvenu i bogoljubnih duša domaću uporabu* (Požega, 1865.) i lekcionar *Štijenja i evanđelja za sve nedilje i svetkovine priko godine* (Zagreb, 1851.). Na latinskom jeziku dao je tiskati asketske priručnike *Octava seraphica* (Budim, 1871.), *Aemiliana Nieberlea i Manuale franciscanum* (Budim, 1872.). Ponovo je objavio priručnik franjevačke duhovnosti *Aemiliana Nieberlea Octava seraphica pro faciendis quovis anno in ordine s. Francisci spiritualibus exercitiis adornata, nunc autem novitus recusa atque altero piarum meditationum cursu aucta* (Budim, 1871.) te drame fra Ivana Velikanovića o sv. Tereziji i sv. Margareti Kortonskoj *Dvije čudoredne predstave* (Požega, 1862.). Objavio je *Uspomene gimnazie požeške* (Požega, 1864.), *Poviest manastira Požeškoga, Deržave kapistranskobulgarsko-vlaške* (Zagreb, 1865.) te *Manuale franciscanum in usum alumnorum ord. s. Francisci provinciae Capistranae* (Budim, 1872.).

U rukopisu je ostavio njegov priručnik *Crkvena povijest* u Požegi (594 str., koju nije dovršio *zbog slabosti očiju*). Želio je prirediti povijest svih muških i ženskih katoličkih i pravoslavnih samostana u Banskog Hrvatskoj, ali nije našao suradnike.

Bio je pedagog, lektor, teološki pisac, preporoditelj, generalni vizitator i provincijal Provincije sv. Ivana Kapistranskog. Nosio je naslov 'zaslužni lektor teologije'. Vrhovna uprava Reda manje braće dodijelila mu je naslov *lector iubilatus*. Bio je svećenik jubilarac. Potkraj života bio je potpuno slijep pa nije mogao služiti misu. Govorio je hrvatski i njemački jezik.

U *Nekrologiju* Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (2014.), za 1. prosinac 1892. godine, stoji zapisano: *o. Kajo Andrija Agjić iz Pleternice, profesor emeritus, magister teologije, lektor u miru, bivši provincijalni ministar, kustod, provincijski savjetnik i definitor, dekan i senior Provincije, bivši generalni vizitator Provincije sv. Ladislava, dvos-*

truku jubilarac, izdao mnoga djela na hrvatskom jeziku, umro u 86. godini života i 70. redovništva.

FILIPOVIĆ, fra Mihael (1845. – 1851.)

Rodio se 16. listopada 1800. u Vukovaru, a umro 2. kolovoza 1872. u Našicama.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 17. rujna 1819., a svečane zavjete položio je 9. studenog 1822.

Studij filozofije pohađao je na filozofskom učilištu u Iloku (1820. – 1822.), a studij teologije na teološkom učilištu u Baji (1822. – 1824) i Vukovaru (1824. – 1825.). U Vukovar je došao 3. rujna 1824. Za đakona je zaređen 18. rujna 1824. u Vukovaru, a za svećenika 25. rujna 1824. u Đakovu. Mladu misu slavio je 3. listopada 1824. u rodnom Vukovaru. Ovo mladomisničko slavlje zapisničar samostana opisao je u *Kronici II: Na svetkovinu Blažene Djevice Marije (kraljice) svete krunice časni otac Mihael Filipović, rođeni Vukovarac, prikazao je prvu misnu žrtvu vrhovnomu Stvoritelju svega u crkvi svetih apostola Filipa i Jakova u Vukovaru. Svetu propovijed održao je mnogopoštovani gospodin Josip Ivanić, župnik iz Dalja, a rukovoditelj je bio velečasni otac Žigmund, gvardijan vukovarskoga samostana. Službu đakona vršio je poštovani otac vikar Adam Marić dok je podđakon bio otac Henrik Blaho, a vršitelji ostalih službi također su bili iz naše obitelji. Plemeniti gospodin Ivan Benko na sebe je preuzeo službu duhovnog oca. Svečani ručak bio je poslužen u samostanskoj blagovaonici u prisustvu mnogih uzvanika.*

U Brod je premješten nakon završetka studija. Bio je vikar, diskret, propovjednik za hrvatski jezik, vjeroučitelj, skrbnik zajednice te duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve (1825. – 1827).

U Vukovaru je djelovao u više navrata. Došao je nakon službe u Brodu. Bio je učitelj i vjeroučitelj u glavnoj školi (1827. – 1829.).

U Osijek je došao u svibnju 1829. gdje je boravio četiri godine (1829. – 1833.). Započeo je rad u lokalnoj gimnaziji u kojoj je vršio službu profesora za gramatiku i pravopis, a kasnije kao nagovornik. Budući da nije znao mađarski jezik, morao je napustiti profesorsko mjesto u gimnaziji u Osijeku. No, istodobno je u samostanu bio propovjednik za hrvatski jezik te duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve.

U Budim je došao 11. rujna 1833. i ondje boravio 9 godina. U Budimu započinje njegova služba gvardijana (1839. – 1842.). Uz službu poglavara samostana vršio je službu župnika te ravnatelja narodne škole.

U Ilok je došao također na službu gvardijana (1842. – 1845.). Tijekom gvardijanata u iločkom samostanu obavljao je i službu župnika, dekana filozofskog učilišta, ravnatelja glavne škole, knjižničara te zapisničara. U to doba nabavljene su 30. listopada 1844. orgulje za samostansku crkvu.

U Vukovaru je bio gvardijan šest godina (1845. – 1851.). Za vrijeme gvardijanata u samostanu u Vukovaru obavljao je i službu župnika, ravnatelja pučke škole, knjižničara te dekana studija filozofije. Održao je 6. i 13. srpnja 1849. ispite na vukovarskom filozofskom učilištu.

U Našicama je bio gvardijan 21 godinu i ondje je i umro (1851. – 1872.). Odmah po dolasku, 6. listopada 1851., pred požeškim je Konzistorijem položio vjeroispovijed i župničku prisegu zagrebačkom biskupu Jurju Hauliku za župnika župe u Našicama. Tijekom gvardijanata u našičkom samostanu bio je i župnik, ravnatelj trivijalne škole, knjižničar te kroničar.

Na provincijskoj razini bio je zamjenik tajnika provincijalu fra Marijanu Jaiću (1833. – 1836.), tajnik Provincije provincijalu fra Josipu Matzeku (1836. – 1839.), defnitor (1854. – 1857.) i kustod Provincije (1860. – 1863.).

Bio je lektor, gvardijan, tajnik, defnitor i kustod Provincije sv. Ivana Kapistrana. Govorio je hrvatski i njemački jezik.

U *Nekrologiju* Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (2014.), za 2. kolovoz 1872. godine, stoji zapisano: *o. Mihael Filipović iz Vukovara, gvardijan, bivši kustod, defnitor i tajnik, dodijeljen Kapistranskoj Provinciji, umro u 72. godini života i 53. redovništva.*

PETROVIĆ, fra Dominik (1850. – 1853.)

Rodio se 24. veljače 1807. u Osijeku, a umro 17. studenog 1860. u Požegi.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je na blagdan Rana sv. Franje, 17. rujna 1827., u Baču gdje bio godinu dana u novicijatu. Studij filozofije pohađao je na filozofskom

učilištu u Brodu (1828. – 1829.), a studij teologije na teološkom učilištu u Mohaču (1829. – 1831.).

Svečane zavjete položio je 12. studenoga 1830., a za svećenika je zaređen neposredno prije mlade mise 10. travnja 1831.

U Brod je premješten nakon ređenja za svećenika (1831. – 1832.), gdje je do 1832. vršio službu vjeroučitelja osnovne škole (normalke), te službu propovjednika za hrvatski jezik.

U Požezi je boravio u dvama navratima (1832. – 1845.). Najprije je bio na službi samostana kao učitelj i vjeroučitelj u glavnoj školi (1833. – 1835.), profesor Gramatike i Pravopisa u gimnaziji, propovjednik, učitelj novaka, duhovnik laika te duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve (1834., 1835; 1838. – 1839.). U drugom periodu boravio je do svoje smrti (1854. – 1860.). Tada je bio na službi diskreta, zapisničara, nagovornika laika, duhovnika te duhovnika za redovnike.

U Osijeku je vršio službu nagovornika u gimnaziji u Osijeku, nagovornika laika, zapisničara u samostanu (1845. – 1848.) te gvardijana (1847. – 1850.).

U Vukovaru je vršio službu gvardijana (1850. – 1853.). Tijekom gvardijanata u samostanu u Vukovaru obavljao je i službu župnika, zamjenika ravnatelja studija teologije, upravitelja pučke škole i knjižničara.

Na provincijskoj razini vršio je službu podtajnika (1839. – 1842.) i tajnika Provincije sv. Ivana Kapistranskog (1842. – 1845.). Govorio je hrvatski i njemački jezik.

U *Nekrologiju* Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (2014.), za 17. studeni 1860. godine, stoji zapisano: *O. Dominik Petrović iz Osijeka, bivši tajnik Provincije, umro u 53. godini života i 33. redovništva.*

MIKŠIĆ, fra Ksaverije (1853. – 1863.)

Rodio se 16. siječnja 1808. u Osijeku, a umro 16. studenoga 1865. u Vukovaru.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 10. prosinca 1828. godine. Svečane zavjete položio je 28. prosinca 1831. Za svećenika je zaređen 5. veljače 1832.

U Iloku je bio gvardijan (1852. – 1853.) te potom u Vukovaru (1853. – 1862.), gdje je bio još i župnik te ravnatelj teološkog učilišta. Bio je zaslužni profesor, a i po godinama gvardijanske službe vidi se da je uživao status poštovanja. Kroz period gvardijanskog mandata bio je cijelo vrijeme knjižničar.

U *Nekrologiju* Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (2014.), za 16. studeni 1865. godine i s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: *o. Ksaverije Mikšić iz Osijeka, profesor u miru, bivši tajnik Provincije, umro u Đakovu u 57. godini života i 37. redovništva.*

RODIĆ, fra Ivo (1863. – 1866.)

Rodio se 7. listopada 1826. u Nurkovcu kraj Brestovca, a umro 18. veljače 1904. u Požegi.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 27. rujna 1843. godine nakon završene gimnazije u Požegi. Studij filozofije pohađao je na filozofskom učilištu u Baji (1844. – 1846.), a studij teologije na teološkom učilištu također u Baji (1846. – 1850.). Svečana zavjete položio je 14. siječnja 1848. Za svećenika je zaređen odmah po završetku studija teologije 10. veljače 1850., a svoje pastoralno djelovanje započeo je u Iloku. U Požegi je predavao u gimnaziji (1853. – 1855.).

U Vukovaru je vršio službu gvardijana (1863. – 1866.), a nakon Vukovara u dvama je navratima bio gvardijan u Brodu na Savi (1866. – 1881.; 1888. – 1891.).

Na provincijskoj razini bio je tajnik provincijala fra Kaje Agjića (1857. – 1860.), tajnik Provincije (1860. – 1863.); defnitor za vrijeme provincijala fra Kaje Agjića (1869. – 1872.), zatim za vrijeme fra Solana Krkvarića (1875. – 1878.) te za vrijeme fra Nikole Brzezowskoga (1878. – 1881.); vršio je službu provincijala (1881. – 1884.); kustoda za vrijeme fra Julija Ambergera (1884. – 1887.); pomoćnika vizitatora (pohoditelja) fra Nikole Brzezowskoga (1885.), pomoćnika vizitatora fra Euzebija Fermendžina kada je pohađao bosanske studente teologije u Pečuhu; generalnog vizitatora u Provinciji sv. Ladislava u Hrvatskoj i Ugarskoj (1887.), zatim u svojoj Provinciji sv. Ivana Kapistranskog (1893.) te Hercegovačkoj franjevačkoj provinciji Uznesenja Marijina (1895.). Za posljednju generalnu vizitaciju u svom je izvještaju javio generalu Reda manje braće da na podru-

čju Hercegovačke kustodije ima 875 članova Trećeg reda sv. Franje: Humac 235, Klobuk 350, Veljaci 90, Gradnići 200.

Za vrijeme svoga provincijalata zauzimao se za redovničku stegu. U vrijeme narodnog preporoda, kada su mnogi hrvatski franjevci shvatili važnost trenutaka pa su se svojim kulturnim i društvenim radom aktivno uključivali u oblikovanje nacionalne kulture i svijesti, kao provincijal smirivao je svoju braću u Provinciji da ne djeluju proaktivno u nacionalnom pokretu jer je smatrao da se time politički određuju, što nije bilo prikladno za redovničku stegu. Tako se suprotstavio fra Robertu Kauku i fra Euzebiju Fermendžinu kada su već, kao urednici, imali pripremljen prvi broj novina za bunjevačke Hrvate. Smatrao je da priča oko uredništva novih bunjevačkih novina otkriva brojne okolnosti u kojima je djelovao kaločki kanonik i naslovni biskup Ivan Antunović jer je on početkom osamdesetih godina bio pred istim problemom kao i jedno desetljeće prije. Za pokretanje novina trebala mu je grupa kvalitetnih intelektualaca, ali ni nakon više od jednog desetljeća njegova djelovanja kao biskupa nije uspio stvoriti snažnu intelektualnu jezgru nacionalnog pokreta u Bačkoj. U takvoj situaciji namjeravao se osloniti na hrvatske franjevce Kapisranske provincije, koji su mu već pružali veliku podršku prilikom izdavanja prvih dvaju listova. O toj ponudi biskupa Ivana Antunovića pisao je fra Robert Kauk svom prijatelju i subratu fra Euzebiju Fermendžinu iz Baje 30. siječnja 1883. godine (Arhiv HAZU, *Ostavština Euzebija Fermendžina*, XV 24/XI a 30). U privitku toga pisma fra Robert Kauk svom je prijatelju fra Euzebiju Fermendžinu poslao i originalan tekst pisma provincijala fra Ive Rodića u kojem mu se zabranjuje uređivanje već pripremljenog lista *Bunjevačko-šokački glasnik*. U tom pismu upozorava svog prijatelja da je čitava stvar delikatna zbog stava mađarskih vlasti, pa mu zato nalaže da poslane priloge pisma nakon čitanja uništi. Objasnio mu je da sve treba proći tiho i tajno jer je ministar unutrašnjih poslova Koloman Tisza po *arcibiskupu*, nadbiskupu Lajos Haynaldu, poručio biskupu Ivanu Antunoviću da ne buni svijet jer će ga u zatvor sbog „Razprave“ koje razpačavanje je strogo ministrom zabranjeno. Spomenuta je *Razprava* zapravo poznato djelo *Razprava o podunavskih i potisanskih Bunjevcih i Šokcih* koje je biskup Ivan Antunović objavio u Beču 1882. godine. Biskup Ivan Antunović u *Razpravi* je promicao ideje slavenskog zajedništva, podržavši Strossmayerovu okružnicu od 2. svibnja 1881. godine. Mađarski su vodeći krugovi u knjizi Ivana Antunovića vidjeli pro-

midžbu *panslavizma*, pa je biskup nakon njena objavljivanja bio u nemilosti mađarske vlade. U takvoj je situaciji provincijal fra Ivo Rodić imao ozbiljnih razloga da se suprotstavi svojoj braći u Provinciji prigodom aktivnog uključivanja hrvatskom nacionalnom pokretu na prostoru Bačke. Provincijal Ivo Rodić svoj je stav objasnio Kauku riječima: *Šta bi vlada, šta bi kardinal kaločki rekao čuši da je redovnik franjevac drznuo se narodnu sviest u Bunjevcima buditi?* Ipak, u nastavku pisma provincijal je pokušao pokazati da ta odluka nije izraz njegovih stavova, rekavši: *Ja se divim ljubavi koju preč. G. Antunović prema svojem narodu gaji i iz sveg srca bi želio da mu podhvat uspije, nu za urednika takvog lista, koji će velike zaprieke imati, mora se tražiti čovjek posve neodvisan, čovjek koji od nikog ništa ne traži, pa baš zato nema ništa ni izgubiti. Naš položaj je vrlo odvisan, pa zato i moramo u svakom obziru obzirno postupati da ni sami neprilike ne prouzrokuje.* (Arhiv HAZU, *Ostavština Euzebija Fermendžina*, pismo Ive Rodića Robertu Kauku, Beč, 11. prosinca 1882., sign. XV24/XI a 31.).

Već u poodmakloj dobi prihvatio je nov način života prema jedinstvenim franjevačkim pravilima što ih je 1897. odobrio papa Leon XIII. A uz smisao za stroži oblik franjevačkog života iskazivao je zanimanje za pastoralno djelovanje, pa je priredio katekizam i zbirku propovijedi. S njemačkog je preveo i objelodanio biblijsku povijest za potrebe školskog vjeronauka o životu svetaca te *Duhovna razmatranja* (Varaždin, 1909., 3 sveska).

Njegova tiskana djela: *Katekizam za pučke i početne škole* (S. l., s. a.) i zbirka marijanskih propovijedi *Pedeset i dvije subote* (S. l., s. a.).

U rukopisu se čuva prijepis fra Ive Rodića *Acta Synodi* fra Grgura Čevapovića koji se čuva u arhivskoj zbirci franjevačkog samostana u Vukovaru. Rukopis je veličine 22,5 cm x 18,5 cm, str. 261 + 2; tvrdo je ukoričen u kartonske korice crne boje za zlatnim rubom pod sig-naturom B-14.

U Nekrelogiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (2014.), za 18. veljače 1904. godine i s mjestom preminuća u Požegi, stoji zapisano: *o. Ivo Rodić iz Nurkovca, otac Provincije, generalni vizitator Hercegovačke provincije, Provincije sv. Ladislava kralja i Provincije sv. Ivana Kapistrana, bivši provincijalni ministar, kustod, definitor i tajnik, začasni prisjednik Đakovačke biskupije, diskret, pokorničar, propovjednik, tajnik tri puta, senior Provincije, dvostruki jubilarac, umro u 77. godini života i 60. redovništva.*

KRKVARIĆ, fra Solan (1866. – 1875.; 1878. – 1880.)

Rodio se 24. ožujka 1821. u Osijeku, a umro 29. ožujka 1880. u Vukovaru.

U Red manje braće, nakon završene gimnazije u Osijeku, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je u novicijat u Baču 25. rujna 1838. godine. Svečane zavjete položio je 5. svibnja 1842. Studij filozofije pohađao je u Brodu (1842. – 1843.), a studij teologije u Budimu (1843. – 1845.). Nakon završenog studija zaređen je za svećenika 9. ožujka 1845. Za profesora u gimnaziji položio je ispit na zagrebačkoj Akademiji, a odmah počinje i predavati u osječkoj gimnaziji (1845. – 1855.). Kao profesor gimnazije pripremio je prve priručnike iz fizike i kemije na hrvatskom jeziku. Navedene priručnike pripremao je na latinskom, a potom ih je preveo i na hrvatski jezik.

Nakon djelovanja u gimnaziji uslijedilo je pastoralno djelovanje najprije u Mohaču (1855. – 1856.; 1858. – 1859.), zatim u Tabanu kraj Budima (1856. – 1857.), Budimu (1857. – 1858.), gdje je predavao Pastoralno bogoslovlje, Katehetiku i Liturgiku, a onda prelazi u Cernik (1860. – 1866.), pa u Vukovar, gdje će djelovati u više navrata i u dužem periodu (1866. – 1875.; 1878. – 1880.) kao gvardijan i župnik.

Na provincijskoj razini u upravi Provincije bio je definitor (1863. – 1866.), kustod (1878. – 1880.) i provincijal (1875. – 1878.). Kako je u tim vremenima bilo vrlo važno održavati redovničku stegu, tako je i on u tome bio vrlo odgovoran. Nakon godinu dana upravljanja Provincijom zatražio je redovitu zajedničku molitvu, duhovno štivo za vrijeme blagovanja, post i nemrs po Pravilu, odijevanje po propisu, nošenje tonzure, izlaženje iz samostana samo u pratnji, permanentnu formaciju rješavanjem pastoralnih slučajeva, obnavljanje katehetskog znanja i redovito propovijedanje. Svoj mandat provincijala završio je tako što je imenovan kanonskim pohoditeljem u ime Generalne uprave u svojoj Provinciji, predsjedajući na provincijskom kapitulu.

Njegovo tiskano djelo seže još u studentske dane, a nosi naslov *Historia ecclesiastica juxta selectissimos auctores Michaellem Szvorčny et Franciscum Xav. Gmeiner* (Brod na Savi, 1842. – 1843.).

U rukopisu je ostavio dva sveska propovijedi i spis *O Slavenih uobće*, ali, nažalost, nisu sačuvani. Više o spisu može se naći u arhivskoj građi u Našicama.

Među spisima fra Lovre Lipovčevića nalazi se sačuvana spomenica njemu u čast kao gimnazijskom učitelju povodom imendana 24. srpnja: *Čestitka ocu Solanu Krkvariću*, objavljena na hrvatskom jeziku u Budimu (Budim, 1875.).

U *Nekrologiju* Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (2014.), za 29. ožujak 1880. godine i s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: *o. Franjo Solano Juraj Krkvarić iz Osijeka, kustod, gvardijan i upravitelj župe, bivši provincijalni ministar, bivši komisar i generalni vizitator, profesor u miru, umro u 59. godini života i 41. redovništva.*

VUJEVIĆ, fra Stjepan (1875. – 1878.)

Rodio se u Bačkom Bregu 7. ožujka 1837. godine, a umro 17. siječnja 1905. u Brodu. Na krštenju je dobio ime Josip.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 13. listopada 1857. godine u Baču. Gimnaziju je pohađao u Baču. Bio je u prvoj generaciji novicijata novoosnovane Provincije sv. Ivana Kapistranskog.

Studij filozofije pohađao je u Foldvaru (1858. – 1860.), a studij teologije u Vukovaru i Baji. Svečane zavjete položio je 9. svibnja 1861. Za svećenika je zaređen 18. prosinca, a mladu misu slavio je 26. prosinca 1861. godine. Nakon ređenja položio je učiteljski ispit za učitelja u Kolači (1862.), a kao izučeni učitelj svoje učiteljsko djelovanje započeo je u osnovnoj školi u Baču gdje je bio nepunih 10 godina. Ondje je bio početak njegova prosvjetnog djelovanja u buđenju narodne svijesti.

Nakon učiteljske škole u Baču vršio je službu gvardijana 26 godina u kontinuitetu: u Požegi (1871. – 1873.), Našicama (1873. – 1875.), gdje je bio i upravitelj župe i rektor narodne škole, Vukovaru (1875. – 1878.), gdje je bio i upravitelj župe, Cerniku (1878. – 1885.) i na kraju Brodu (1885. – 1887.), gdje je i ostao živjeti do smrti (1905.).

Za gvardijana u Cerniku izabran je na kapitolu 10. kolovoza 1878. Na istome kapitolu izabran je i za defnitora u upravi Provincije. *Taj gvardijan – pjesnik – književnik stigao je u Cernik 29. kolovoza iz Vukovara gdje je bio gvardijan tri godine (1875. – 1878.). Prvo što je zapisao u kroniku jest da je čestitao caru rođendan: ut Deus ter optimus suam majestatem adhuc quam diutissime incolumem servet – da Trojedini Bog čuva*

svoje veličanstvo što je moguće dulje. Car se udostojao na čestitku odgovoriti. To je godina kad je Austrija okupirala Bosnu (Franjevci u Cerniku, fra Julije Jančula, Nova Gradiška, str. 253). Volio je šale i vesele dosjetke poput ove čestitke koju je napisao.

Bio je među najznačajnijim bunjevačkim franjevcima. Njegovo djelovanje ostavilo je velik trag ne samo u Bačkoj nego i u Slavoniji, o čemu svjedoči i pjesma *Velečastnomu gospodinu Stjepanu Vujeviću predstojniku samostana oo. Franjevac na raztanku iz Požege*, objavljena na naslovnoj strani *Nevena* 15. ožujka 1909. godine, a koju je napisao Franjo Ciraki, dugogodišnji gradonačelnik Požege.

Aktivno je surađivao s tadašnjim najprije kanonikom, a kasnije i naslovnim kaločkim biskupom Ivanom Antunovićem koji je bio predvodnik hrvatskog preporoda u Bačkoj. Pisao je u njegovim *Bunjevačko-šokačkim novinama* 1870-ih godina, a kasnije je često pisao i u *Nevenu te Subotičkoj Danici*, što pokazuje da je i tijekom života u Slavoniji na gvardijanskim službama bio čvrsto vezan uz zbivanja u Bačkoj.

Imao je jasne hrvatski orijentirane nacionalne stavove, a nije se ustezao ni javno pokazati svoje političko opredjeljenje. Tako je prigodom dolaska bana Hedervarya u Požegu 1886. godine odbio banu na svečanom ručku izreći zdravicu. Umjesto toga izrekao ju je domaćici, što je čitava hrvatska javnost u tome kraju oduševljeno pozdravila.

Živio je u vremenu kada se vodila nacionalna borba oko imena i standardizacije jezika. Slavonski i bunjevački franjevci u toj su borbi od samog početka čvrsto stajali na stanovištu da je „bunjevački” jezik zapravo samo dijalekt hrvatskog jezika i da zbog toga bački Bunjevci i Šokci trebaju prihvatiti hrvatski književni jezik kao svoj jezični standard. Tvrdio je da se izvor bunjevačke književnosti nalazi u Hrvatskoj i Slavoniji. Njegova je inicijativa bila ta da standardizacija bunjevačke ikavice bude inkorporirana u hrvatsku standardizaciju jer su tadašnji bački Bunjevci i Šokci bili premaleni za opstanak svoga identiteta. Navodne razlike između hrvatskog i „bunjevačkog” jezika tumačio je s izjavom da mu je svejedno je li ilirski ili hrvatski jezik. Tako veli: *Nami je svejedno: ili se zvao ilirskim ili hrvatskim jezikom, mi samo znamo, da je to naš jezik, kojeg mi u rodoslovnom smislu možemo zvati šokačko-bunjevačkim jezikom (Bunjevačko-šokačke novine, 1870., 326.-327.)*. Mada su se neki bunjevački intelektualci snažno

zalagali za očuvanje ikavice kao jezičnog standarda, Vujević je zaključio da bi opredjeljenje za ikavicu onemogućilo sudjelovanje bačkih Bunjevaca i Šokaca u hrvatskoj kulturi, koja je za njega među svim južnoslavenskim narodima došla do najvišeg stupnja.

Bilo je to vrijeme u kojem je fra Stjepan (fra Stipan) htio napraviti jasno razlučivanje o svojoj pripadnosti jer su Srbi koristili ćirilicu koju Bunjevci nisu znali čitati. A najveći pokazatelj bila je vjerska razlika zbog koje bački Bunjevci i Šokci nisu mogli naći zajedničku kulturnu povezanost niti sa Srbima niti bilo s kim. I zbog toga se fra Stipan svrstao u opciju usvajanja hrvatskog književnog jezika. On je već tada imao jasnu viziju nacionalno-integracijskog procesa koji se u to vrijeme događao na čitavom hrvatskom etničkom prostoru.

Za daljnje nastojanje oko ove inicijative pomogao je novi list pod nazivom *Neven* u kojem je fra Stjepan pisao i razvijao svoju hrvatsku misao. Pripadao je struji hrvatskih kulturnih djelatnika koji su bili pristaše ijekavice. Poznato je da se predložio uvođenje ijekavice umjesto dotadašnje ikavice u časopisu *Neven* (1885.).

U *Nekrologiju* Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (2014.), za 17. siječanj 1905. godine i s mjestom preminuća u Brodu stoji zapisano: *o. Stjepan Josip Vujević iz Bačkog Brega, vikar, propovjednik u miru, bivši definator Kapistranske provincije, diskret i pokorničar, umro u 68. godini života i 49. redovništva.*

OSJAK, fra Aleksandar (1880. – 1885.)

Rodio se 15. siječnja 1843. u Vukovaru, a umro 18. veljače 1910. u Osijeku.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 7. studenoga 1857., a preminuo je u novoosnovanoj Hrvatskoj franjevačkoj provinciji sv. Ćirila i Metoda kao njezin član.

Studij filozofije i teologije završio je na filozofskim i teološkim učilištima Provincije sv. Ivana Kapistranskog. Svečane zavjete položio je 21. siječnja 1864. Za svećenika je zaređen 8. travnja 1866. godine.

Od svećeničkog ređenja započeo je s predavanjima ne teološkom učilištu u Baji. Bio je vjeroučitelj i kapelan u banatskoj Vingi (1868.), vjeroučitelj u Našicama (1887. – 1890.), gvardijan i župnik u Vukovaru (1881. – 1887.), gvardijan u Mohaču (1890. – 1893.), gvardijan u Požegi (1893. – 1896.), gvardijan u Osijeku u novoosnovanoj Hr-

vatskoj franjevačkoj Provinciji sv. Ćirila i Metoda (1900. – 1910.). Boravio je u Brodu na Savi (1896. – 1900.).

Za vrijeme njegova gvardijanata u Požegi zapisničar *Kronike Franjevačkog samostana u Požegi* zapisao je o proslavi blagdana sv. Grgura ili Grgureva, 5. studenog 1893., sljedeće: *bila je nedjelja. U Požegi se slavila rijetka svečanost. Tog je naime dana Presvijetli Gosp. Veliki Župan Dr. Nikola Jurković otvorio i otkrio spomenik na Trgu sv. Terezije. Troškovi za spomenik podmireni su dobrovoljnim prilozima cijelog Hrvatskog Kraljevstva, a izradio ga je umjetnik Kiss, u besmrtnu uspomenu o. Luke Ibrišimovića prozvanog Sokol, koji je istjerao Turke iz Požege...*

Bio je dekan na teološkom učilištu u Vukovaru (1880. – 1881.).

Na provincijskoj razini u upravi Provincije sv. Ivana Kapistrana bio je tajnik (1872. – 1881.) te definator (1881. – 1893.).

Osobni podatci o fra Aleksandru Osjaku čuvaju se u Arhivu Generalne kurije Reda manje braće u Rimu.

U *Nekrologiju* Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (2014.), za 18. veljače 1910. godine i s mjestom preminuća u Osijeku, stoji zapisano: *o. Aleksandar Osjak iz Vukovara, predstojnik, bivši definator i tajnik, magister časne braće; propovjednik, upravitelj III. Reda, bibliotekar i kroničar, umro u 67. godini život i 52. redovništva.*

ZOLTNER, fra Klasancije (1885. – 1900.)

Rodio se 22. travnja 1848. u Iloku, a umro 8. srpnja 1905. godine Brodu. Na krštenju je dobio ime Juraj.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 5. listopada 1863. u Baču. Svečane zavjete položio je 6. lipnja 1869. Za svećenika je zaređen 25. lipnja 1871.

Danas se Vukovar ponosi svojom velebnom crkvom koja je dograđena upravo za vrijeme gvardijanata fra Klasancija Zoltnera: *Prvi projekt dogradnje izradio je arhitekt Gerhard Franz Langenberg iz Bonna (1895.), no nakon njegove iznenadne smrti projektiranje je povjereno bečkom arhitektu Richardu Jordanu. U odnosu na izvorni Langenbergov projekt, koji je u produžetku starog broda predviđao veliki maniristički oblikovani središnji prostor natkriven kupolom s oktagonalnim tamburom, Jordan se odlučio za neobarokni koncept trobrodnoga višetravejnog produžetka. Staru jednobrodnu građevinu (izvorne dužine tek 28 m), natkrivenu malo spljoštenim bačvastim svodom sa susvodnicama (prozori su samo*

na južnome zidu), Jordan je produžio za još 24 m, natkrivši taj novi dio trima kupolastim svodnim poljima na pojasnicama. Na novome dijelu crkve je i proširio dvama bočnim brodovima („kapelama“) sugerirajući transept i točku križišta uporabom nadvišenoga kupolastog svoda. Ideju križišta Jordan je snažno naglasio i u vanjskoj silueti crkve ugradivši u jednostavni dvostrešni krov komplicirano šatorasto krovšte s piramidalnim završetkom. Sve to Jordan je zaključio novim polukružnim svetištem (dubine 5,78 m), pa se vukovarska franjevačka crkva svojom nevjerojatnom izduženošću (omjer središnjeg prostora je 1:6!) i prospektom od 58 m od ulaza podno zvonika do tjemena apside svrstala među najveće hrvatske crkve, uopće. Iz vremena Jordanove adaptacije su i bočna proširenja galerije kora te novi ulaz u kriptu ispod kora. Sve te zamašne građevne radove solidno je izveo vukovarski građevni poduzetnik Wilhelm Philipp (tijekom 1896. i 1897.), uz ukupan trošak u iznosu od 41 941 forinte. U unutrašnjosti prostor odiše neobaroknim ugođajem, dok je vanjšina oblikovana u suzdržanim klasičnim oblicima, tek s uporabom strešnog vijenca, plitkih pilastara i timpanona nad bočnim brodovima te ovalnim okulusima na zapadnom pročelju, koji su izvedeni nakon zatvaranja visokih baroknih prozora (Franjevci u Vukovaru, Zlatko Karač, Vukovar, 2020. str. 21-22).

U vrijeme njegova mandata kao gvardijana dogodio se nemili, ali i čudesni događaj 1889. godine kada je, od zavjetnih svijeća zapaljenih tik uz hrast, hrast izgorio, a slika koja je bila na hrastu ostala neoštećena. To je bio poticaj da se pristupi izgradnji nove kapelice koja je već i prije bila planirana. U svojoj propovijedi 7. lipnja 1891. podsjetio je pobožni puk na zaboravljeni, tada već 70 godina stari zavjet (usp. Belavić, 1928., 47), te ih pozvao da se na mjestu izgorjeloga hrasta konačno ...*dragoj Gospi ljepši stan stvori – da joj se podigne i sagradi kapelica kako se ne bi zameo trag ovoga svetog, Vukovarcima omiljenog mjesta pučke pobožnosti (Sriemske novine, 1892.)*. Zaslugom gvardijana fra Klasancija započeo je angažman u koji su se svi uključili. Karl I. grof von und zu Eltz angažirao je arhitekta Stjepana (Istvána) Möllera iz Budimpešte, a ugledne vukovarske obitelji prikupile su dovoljno sredstava, pa je kapela 1892. podignuta uz cestu za Osijek na tada još pustom i neizgrađenom Priljevu, a iza kapele zasađeno je i novo drvo hrasta.

Prema zapisima u samostanskoj *Kronici* krajem 1891. osnovan je Odbor za izgradnju kapele kojemu je predsjednik bio gvardijan fra Klasancije Zoltner, a prvom je sastanku nazočilo još 25 uglednih vukovarskih građana koje ovdje, zbog povijesti starih vukovarskih obite-

lji, navodimo izvorno iz *Kronike Franjevačkog samostana u Vukovaru*: uz spomenutog predsjednika *Calasantiija Zoltnera* (ime mu je zabilježeno u latinskom obliku) i perovodju *Iliju Mitrovića*, to su još i ...*Feliks Streim, obč. načelnik, Dr. Josip Laudenbach, odvjetnik, Josip Plemić, Ivan Pfeifer, Josip Rukavina, Ivan Janković, Ivan Najpar, Jakov Ensminger, Mato Tudja, Marko Ottrok, Adam Spitzer, Ivan Kleiber, Alek. pl. Krajčović, Stjepan Ružička* (otac kasnijeg nobelovca Lavoslava Ružičke), *Aleman Kirchbaum, Ivan Pifat, Josip Brandecker, umir. pučk. učitelj, Josip Pšenica, Mato Andrić, Pavao Pukleš, Ivan Sedely, Josip Reuze, Mijo Tomljenović, Gjuro Bošnjaković, Mijo Lorenz.*

Prigodom blagoslova fra Klasancije je kao gvardijan u Vukovaru, nakon završenih radova na kapeli Gospe od Hrasta, govorio o nastanku pobožnosti Blaženoj Djevici Mariji, Gospi od Hrasta. Tadašnji gradski tisak to je i zabilježio: *Preko puta od mjesta, gdje je današnja kapelica (sic!), bila su nekoć podignuta vješala, na kojima su se jadni zločinci sa ovim svietom razstajali... Ova misao o pomilovanju božjem po zagovoru Majke Božje, utočišće griešnika nazvane, potakla je neke pobožne kršćanke iz Vukovara, da su god. 1814., na ovom mjestu, na ogromnom hrastu postavile papirnu sliku Blažene Djevice, te se pred njom pobožno molile, i noj – utočišću griešnika – uticale se... (Sriemske novine, 5, 37, 10.rujna 1892.).*

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 8. srpanj 1905. godine i s mjestom preminuća u Brodu, stoji zapisano: *o. Josip Klasancije Juraj Zoltner iz Iloka, predstojnik, dva puta bio defnitor Kapistranske provincije, vizitator III. Reda, prisjednik Đakovačke biskupije, za njegova je gvardijanata proširena samostanska crkva u Vukovaru, umro u 58. godini života i 42. redovništva.*

SPAČEK, fra Adjut (1900. – 1904.; 1907. – 1910.)

Rodio se 16. rujna 1845. u Dolnjem Privoru u Češkoj, a umro je 10. kolovoza 1914. u Osijeku. Krsno ime bilo mu je Josip. Po narodnosti je bio Čeh.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 25. rujna 1862. u Beču. Svečane zavjete položio je 27. rujna 1866. Za svećenika je zaređen 11. listopada, a mladu misu slavio je 18. listopada 1868. godine u svom rodnom mjestu.

Pastoralno djelovanje započeo je kao nedjeljni propovjednik i kapelan u Budimu, a potom je išao u Ilok gdje je bio gvardijan, magister klerika, predavao vjeronauk, matematiku i fiziku (1875. – 1885.).

Nakon pastoralnog djelovanja u Iloku došao je u Cernik gdje će ostaviti velik pečat. *Ovo je najdulji gvardijanat u Cerniku odjedanput. Smoljanović je bio gvardijan u Cerniku 18 godina, ali u dva puta. Fra Adjut Spaček izabran je za cerničkog gvardijana na sastanku u Budimu 28. srpnja 1885. On je ujedno bio i posljednji cernički gvardijan u Provinciji sv. Ivana Kapistranskog... Stigavši u Cernik 12. kolovoza 1885. vodi je veliku brigu za vinograd i šljivik. Marljivo Bilježi vremenske prilike i godišnji urod. Ipak mu nije manje na srcu župa i duhovno dobro samostana. 1906. predstojnik je u Cerniku. (Franjevci u Cerniku, fra Julije Jančula, Nova Gradiška, str. 256,256)*

Nakon isteka gvardijanata u Cerniku i prvi i drugi put bio je premješten u Vukovar gdje je bio gvardijan u dvama mandatima (1900. – 1904.; 1907. – 1910.). Prije prvog dolaska u Vukovar bio je 15 godina gvardijan u Cerniku, gdje je bio i mjesni nadzornik osnovne škole.

Za vrijeme boravka u Vukovaru *Kronika* samostana navodi da je predsjedao na blagdanskim slavljinama u zajedništvu s drugim concelebrantima. U ožujku 1910. godine zasadio je šljive na obronku samostanskog brijega prema Dunavu, a iste je godine 17. lipnja izabran i za zastupnika u Općini Vukovar.

Kao vukovarski predstojnik poklonio je kip Gospe Lurdske samostanu u Cerniku (1901.).

Na provincijskoj razini bio je u upravi Provincije defnitor u dvama mandatima (1890. – 1893; 1896. – 1899.).

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 10. kolovoza 1914. godine i s mjestom preminuća u Osijeku, stoji zapisano: *o. Adjut Josip Spaček iz Dolneg Privora u Češkoj, predstojnik, bivši defnitor Kapistranske provincije, magister časne braće, upravitelj III. Reda, izvanredni ispovjednik sestara Sv. Križa, knjižničar i kroničar, umro u 69. godini života i 52. redovništva.*

ROZMAN, fra Robert (1904. – 1907.)

Rodio se 5. veljače 1867. u Črenšovcima pokraj Gornje Bistre, a umro 1. ožujka 1922. u Čakovcu.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 21. rujna 1882. godine. Nakon godine dana u novicijatu položio je prve redovničke zavjete 21. rujna 1883. godine u Baču. Svečane zavjete položio je 15. ožujka 1888. godine. Za svećenika je zaređen 28. srpnja 1889. godine.

Službu gvardijana u Vukovaru vršio je tri godine (1904. – 1907.), a u Čakovcu u više navrata (1907. – 1912.; 1915. – 1922.; 1936. – 1939.).

Zajedno s njim u bratstvu 1906. godine bili su: fra Bonaventura Cagašek, vikar, vjeroučitelj i na službi u Novom Vukovaru; fra Severin Mesiček, kapelan za Bogdanovce; fra Placido Belavić, vjeroučitelj; fra Celestin Francetić, vjeroučitelj, i fra Arcadisu Jerković, brat laik.

Za vrijeme njegova gvardijanata za vukovarsku crkvu od već poznate tirolske umjetničke radionice Ferdinanda Stufflesera iz St. Ulricha dopremljen je oltar sv. Antuna Padovanskoga koji je naručila i darovala Augusta pl. Rogulić rođ. von Meczner, kako to svjedoči donatorska ploča s lijeve strane oltara. Kip sv. Obitelji dobročiniteljski je dar gospođe Marte Kovačević, kip Bezgrješnog začeća dar je gospođe Marije Šijanović, a za jaslvice se pobrinuo dimnjačar Stjepan Karosović. Od dobrovoljnih priloga nabavljen je kip uskrslog Isusa „Aleluja“.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 1. ožujak 1922. godine i s mjestom preminuća u Čakovcu, stoji zapisano: *O. Robert Josip Rozman iz Črenšovaca, predstojnik i upravitelj župe. Kad mu je na jučerašnji dan, uoči početka mjeseca, jedan trgovac donio najamninu za svoju trgovinu, nije htio primiti novac nego je rekao: „Pustite to za sutra, možda ću noćas umrijeti“. Tako je sutradan ostao mrtav ležati u krevetu smirenoga lica, kao da spava. Umro je u 55. godini života i 39. redovništva.*

MATKOVIĆ, Bono (1910. – 1914.)

Rodio se 5. siječnja 1870. u Cerniku, a umro 16. veljače 1915. u Našicama. Na krštenju je dobio ime Antun.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 4. rujna 1885. godine. Prve redovničke zavjete položio je 8. rujna 1886. godine. Studij filozofije pohađao je u Földváru, a studij teologije u Baji i Beču (1890. – 1892.). Svečane zavjete položio je 6.

siječnja 1891. Za svećenika je zaređen 2. kolovoza 1892., a svećeničko djelovanje započeo je kao kapelan i kateheta na djevojačkoj školi u Vukovaru. Kao lektor filozofije predaje u Földváru (1893. – 1897.), a uz lektorsku službu predaje nauk vjere, latinski jezik i književnost, te vrši odgojiteljsku službu kao vicemagister, pa zatim magister bogoslova. Tijekom vremena vršio je i druge službe: službu duhovnika, ceremonijara i diskreta.

U novoosnovanoj Hrvatskoj franjevačkoj provinciji sv. Ćirila i Metoda prvo mjesto mu je bilo u Požegi gdje je bio kateheta na djevojačkoj školi (1900. – 1904.), a zatim preuzima predstojništvo samostana u Jastrebarskom (1904. – 1910.). Službu gvardijana, upravitelja župe i knjižničara vršio je u Vukovaru (1910. – 1914.).

Prema vukovarskoj *Kronici* kao novi gvardijan došao je 19. srpnja 2010. vlakom zajedno s fra Serafinom i fra Bazilijem Borštnikom. Već 1. kolovoza predvodio je svečanu misu uz asistenciju u čast sv. Boni, a na Porcijunkulovo, također uz asistenciju, predvodio je blagdansko slavlje na koje je došlo mnoštvo vjernika iz Bačke.

Na blagdan Blagovijesti, 25. ožujka 1911., utemeljena je Marijina kongregacija za vukovarske djevojke pod nazivom *Assumpta et patrocinio S. Joseph*. Kao gvardijan ih je primio i s Božjim blagoslovom odobrio njihovo djelovanje.

U srpnju 1911. godine pristupio je uređenju oltara u crkvi: naručio je dva nova pokrajnja oltara u slovenskoj umjetničkoj radionici „Zarotti“, dva je dao izbaciti iz stare crkve, a ostala dva dao je da se poprave. Naručio je također novi križni put. Slike su bile iz Njemačke, a okvire je izradio vukovarski majstor Vahl. Pristupio je i uređenju Božjeg groba za koji se pobrinuo Vukovarac Ivan Papp.

Bio je jedan od onih kapistranaca koji su prihvatili reformu Reda manje braće uvedenu po papi Leonu XIII. S njegovim dolaskom vukovarski je samostan reformiran.

Umro je 16. veljače 1915. kao gvardijan i upravitelj župe u Našicama.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 16. veljače 1915. godine i s mjestom preminuća u Našicama, stoji zapisano: *o. Bono Antun Matković iz Cernika, gvardijan, lektor teologije, ispitivač mlade braće svećenika, bivši definitor, iskusni propovjednik i upravitelj župe, ustrajno bdio nad održavanjem samostanskog reda, umro u 45. godini života i 30. redovništva.*

BENCETIĆ, fra Đuro (1914. – 1918.)

Rodio se 18. studenog 1881. u Požegi, a umro 14. studenog 1940. u Karlovcu.

Gimnaziju je završio u Požegi (1897.), a u Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je po završetku gimnazije. Po osnivanju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda postaje njezin član. Studij teologije pohađao je u Zagrebu, a za svećenika je zaređen 1904. godine. Svoje svećeničko djelovanje započimje odgojem studenata na Kaptolu (1905. – 1908.).

Službu gvardijana vršio je u Slavanskom Brodu i Zagrebu, a gvardijana i župnika u Vukovaru (1912. – 1918.) i Karlovcu (1924. – 1940.).

Na provincijskoj razini bio je upravi Provincije defnitor u četirima mandatima te generalni vizitator u Bosni i Hercegovini i Provinciji Presvetog Otkupitelja u Dalmaciji.

Kao vjerski i povijesni publicist objavljivao je članke u različitim novinama i časopisima: *Glasnik biskupija bosanske i srijemske* (1912., 1921.), *Serafinski perivoj* (1912.), *Srijemske novine* (1912.), *Glasnik sv. Franje* (1933.), *Katolički list* (1934.) i *Hrvatska straža* (1937.).

U pastoralnom djelovanju u različitim službama bio je vrlo vješt i uspješan. Obavljao je duhovne vježbe, držao pučke misije, išao na hodočašća, osnivao crkvena društva, napose bratstva Franjevačkog svjetovnog reda. U propovijedanju je bio vrlo uvjerljiv i jasan, u dijalogu je bio konstruktivan i zauzimao se za siromašne. U Karlovcu je osnovao karitativnu Zadrugu sv. Antuna, dječji vrtić za siromašnu djecu i narodnu kuhinju. U narodu je prepoznat kao „tješitelj karlovačke sirotinje“ – 1928. godine tadašnjoj gradskoj vlasi predložio je osnivanje pučke kuhinje za gradsku sirotinju, u kojoj je sve do zatvaranja 1945. godine svakodnevno blagovalo tristotinjak Karlovčana. Nakon njegove smrti grad Karlovac proglasio ga je zaslužnim građaninom i preuzeo brigu o njegovu grobu.

Povodom obilježavanja 130. godišnjice rođenja, kao karlovačkog dobročinitelja fra Đure Đuke Bencetića postavljena je i otkrivena spomen-ploča na zgradi u kojoj se nekad nalazila narodna kuhinja i prvi dječji vrtić u Karlovcu (Ulica Banija 24). Za postavljanje ove spomen-ploče zaslužni su franjevci iz karlovačkog Reda manje braće, Grad Karlovac i družba Braća Hrvatskog zmaja.

I prije nego što je postao vukovarski gvardijan, već je boravio u vukovarskom samostanu od 1910. godine, a na provincijskom kapitolu 21. srpnja 1912. na Trsatu izabran je za defnitora.

Za gvardijana vukovarskog samostana izabran je na difnitoriju 2. kolovoza 1914. godine u Virovitici.

U vremenu gvardijanata u Vukovaru započeo je zavjetnu procesiju od crkve do kapele Gospe od Hrasta. Fra Placido Belavić kao suvremenik tih pobožnosti bilježi da se *...veličanstvena i nečuvena povorka, kakove Priljevo došle jošte nije nikada vidjelo...* kod Gospe od Hrasta okupila 8. rujna 1914. da izmoli kraj strahotama I. svjetskog rata. Gvardijan o. Đuro Bencetić tom je prigodom *...u ime čitave župe učinio zavjet, da će odsele svake godine ići na Malu Gospojinu svečana procesija na Priljevu* (Belavić, 1928., 48).

Vrlo je rado štovao sv. Bonu i propovijedao o njemu. Održavao je duhovne vježbe, korizmene propovijedi, ispovijedao posebne slučajeve. Bio je kateheta Realne gimnazije. Vodio je brigu o siromašnoj djeci, kako bilježi *Kronika* za 16. prosinca 1913.: *priredio je „Dobrotvor“ društvo hrvatskih gospođa u Vukovaru „božićnicu“ siromašnoj djeci, tj. zabavu s pjevanjem i živom slikom te govorom o. Gjure Bencetića, poslije koje je podijeljena siromašnoj djeci topla zimska obuća.*

Dao je izraditi mramorni oltar posvećen Gospi Žalosnoj koji je u Domovinskom ratu granatiran. Prilikom demontaže nađena je zazišana staklena boca u kojoj je bio pohranjen tekst tadašnjeg gvardijana fra Đure Bencetića: *U spomen! Na čast Žalosne Gospe, u spomen palim župljanima u ratu godina 1914 – 1917. Podignut je ovaj žrtvenik prinositima zahvalnih župljana, napose osobitom darežljivošću presvijetle gospe Marije grofice Eltz. Izradio je oltar talijanski zarobljenik Antonio Gadotti – školovani kipar rodom iz Rima. Klesarske radnje pomagao je raditi klesar iz Osijeka, rodom iz Budima Leopold Šrebl. Upravitelj župe bio je gvardijan o. Gjuro Bencetić. Oltar je počeo u listopadu 1917. A dogotovljen u ljetu 1918. Pisac ovih redaka završava molitvom na uspomenu: Pax vivis requiem defunctis!*

U *Kronici Franjevačkog samostana* kroničar tako bilježi: *Time se željelo Gospi Žalosnoj iskazati poštovanje, a palim župljanima počast iskazati i njihovu uspomenu sačuvati. U tu svrhu postaviti će se dvije mramorne ploče, sa svake strane oltara po jedna, na kojoj će se uklesati imena palih vukovarskih župljana.* (*Kronika Franjevačkog samostana Vukovar*, knjiga III. 1918., 274 str.).

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 14. studeni 1940. godine i s mjestom preminuća u Karlovcu, stoji zapisano: *o. Juraj Stjepan Bencetić iz Požege, pučki misionar, gorljivi svećenik, marljivi radnik u vinogradu Gospodnjem, bio više puta defnitor i gvardijan, generalni vizitator Hercegovačke provincije i Provincije Presvetog Otkupitelja u Dalmaciji, umro u 59. godini života, 43. redovništva i 36. svećeništva.*

BORŠTNIK, fra Bazilije (1918. – 1921.)

Rodio se 14. listopada 1884. u Banja Loki pri Kostelu u Sloveniji, a umro 16. travnja 1968. na Trsatu. Na krštenju je dobio ime Bogoslav.

Nakon završenih šest gimnazija u Ljubljani kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda stupio je 4. listopada 1903. u novicijat na Trsatu. Prve redovničke zavjete položio je 6. listopada 1904. Privukla ga je velika samostanska knjižnica i tadašnji gvardijan fra Romuald Jereb kojega je jako poštovao, kao i magistra novaka o. Leonarda Novakovića. Studij filozofije pohađao je na filozofskom učilištu u Samoboru, a studij teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu i u Franjevačkoj bogoslovnoj školi u Paderbornu u Westfaliji.

Svećane zavjete položio je 8. prosinca 1907., a za svećenika je zaređen 24. listopada 1909. godine. Prvo svećeničko služenje bila mu je vjeroučiteljska služba u Vukovaru, a potom je bio vjeroučitelj na Trsatu. Pri odlasku iz Vukovara na drugi dan Porcijunkulova 1912. zapisničar navodi *Taj dan je stigla i „tabula capituli“ sa Trsata, te je kod objeda pročitana. Osoblje ovog samostana ostaje isto, samo je dobri o. Bazilije premješten na Trsat, izabran na Trsatu prigodom Kapitula za vice magistra novaka.*

Za vrijeme Prvog svjetskog rata bio je gvardijan i župnik u Klanjcu (1913. – 1918.) gdje je pokazao veliku brigu za samostan i obitelji onih koji su bili u ratu. Zavolio je Klanjec te je kasnije uvijek rado pričao o njemu i lijepoj prirodi.

Iz Klanjca je drugi put došao u Vukovar (1918. – 1924.), a zatim je bio na Trsatu (1924. – 1928.) kao voditelj Euharistijskog društva, propovjednik i ispovjednik. S Trsata je došao u Viroviticu (1927. – 1933.), gdje je bio gvardijan i župnik, zatim u Našice (1933. – 1936.), Čakovec (1936. – 1939.) i Koprivnicu (1939. – 1942.).

Poglavarску službu vršio je 22 godine u različitim samostanima. Na Trsatu je bio u više navrata, sveukupno 20 godina.

Kao redovnik i svećenik bio je uvijek korektan, a kao poglavar zauzet za samostan i vrlo štedljiv. Svaki je samostan nakon završene službe ostavio u dobrom stanju. Istakao se u prikupljanju pomoći za izgradnju Kolegija u Varaždinu.

Bio je revan u ispovijedanju i vrlo tražen. Kod njegove ispovjednice uvijek je bio red domaćih vjernika i slovenskih hodočasnika. Vrlo se temeljito pripremao za propovijedi i govorio je izvrsno. U samostanima u kojima je bio gvardijan i župnik sve je poslove savjesno izvršavao. Bio je promicatelj katoličkog pokreta gdje god je bio. U Čakovcu je s Katoličkom akcijom sagradio Katolički dom. Bio je gvardijan na Trsatu i Trsaćanima je ostao u trajnoj uspomeni kao duhovni asistent OFS-a.

Po karakteru nije bio otvorenog duha, radije se povlačio u sobu, ali na molitvi je uvijek bio redovit, kao i na obavljanju duhovnih vježbi. Volio je čitati novine, časopise i slušati radio. Bio je vrlo načitan i stručan u beletristici, putopisima, povijesti i zemljopisu. Volio je rješavati križaljke u novinama.

Uvijek se zanimao za svjetska događanja. Volio je svoj slovenski narod i s velikim simpatijama pratio sva zbivanja u Sloveniji.

Posljednju misu imao je na oratoriju, u subotu pred Cvjetnicu. Zapisničar samostana na Trsatu u trsatskoj kronici bilježi na uskrсни utorak 16. travnja 1966., na dan obnove zavjeta: *Jutros u 3,25 h umro je naš o. Bazilije Borštnik u 84-toj godini života, 65. redovništva. O gvardijan mu je podijelio odrješenje.*

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 16. travanj 1968. godine i s mjestom preminuća u Trsatu, stoji zapisano: *o. Bazil, Bogoslov, Borštnik iz Banja Loke u Sloveniji, ispovjednik, nekoć gvardijan i župnik, vjeroučitelj u miru, dvostruki jubilarac, umro u 84. godini života, 64. redovništva i 58. svećeništva.*

VEREN, fra Klement (1921. – 1923.)

Rodio se 5. prosinca 1887. u Murskoj Soboti, a umro 29. kolovoza 1954. u Čakovcu. Na krštenju je dobio ime Nikola.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je 6. listopada 1904. godine. Prve redovničke

zavjete položio je 4. listopada 1905. Srednju školu pohađao je u Varaždinu, a studij filozofije i teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Svečane zavjete položio je 31. listopada 1908., a za svećenika je zaređen 13. kolovoza 1911. godine.

Sljedećih 12 godina službovao je na raznim mjestima u Hrvatskoj. Prvo svećeničko služenje započeo je kao odgojitelj u malom sjemeništu u Varaždinu (1912. – 1913.). Za vrijeme Prvog svjetskog rata bio je vjeroučitelj i vojni kapelan u Našicama (1914. – 1918.), a nakon rata bio je gvardijan i župnik u Cerniku (1918. – 1921.) i Vukovaru (1921. – 1923.).

U Cerniku je odigrao odlučujuću ulogu pri reformi crnih fratara. S njegovim dolaskom u Cernik 2. prosinca 1918. cernički je samostan reformiran. Braća koja nisu prihvaćala reformu premještena su u Šarengrad i Čakovec.

U ljetu 1923. stigao je u SAD. Odmah po dolasku preuzeo je župu sv. Josipa u Bethlehemu gdje je djelovao među hrvatskim iseljenicima i doseljenicima, ponajviše iz Prekomurja (1923. – 1929.). Za svoje inozemno pastoralno djelovanje priredio je vjersku literaturu. Skupljao je pomoć za izgradnju sjemenišne i gimnazijske zgrade u Varaždinu.

Godine 1926. osnovan je Hrvatski franjevački komesarijat sa sjedištem u Chicagu, a fra Klement imenovan je njegovim prvim poglavarom za pet hrvatskih katoličkih župa. U isto je vrijeme i dalje obavljao službu župnika u navedenoj župi.

Zbog slabog zdravlja vraća se 1929. godine u Domovinu u kojoj je nastavio svećeničko služenje, najprije kao gvardijan u Subotici (1930. – 1933.), zatim kao dušobrižnik u Šarengradu, Iloku, Baču, Bjelovaru, na Trsatu i Vukovaru.

Za vrijeme Drugog svjetskog rata često se u Čakovcu izlagao prijetnjama mađarskih okupacijskih vlasti braneći prava hrvatskog stanovništva. Poslije rata bio je u Virovitici, a zatim se vratio u Čakovec gdje je i umro.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 29. kolovoz 1954. godine i s mjestom preminuća u Čakovcu, stoji zapisano: *o. Klement Nikola Veren iz Murske Sobote, bivši komisar u SAD-u, bivši definitor, često bio gvardijan, umro u 67. godini života, 49. redovništva i 43. svećeništva.*

ŠLIBAR, fra Augustin (1923. – 1930.)

Rodio se 17. prosinca 1889. u Gredicama pokraj Klanjca, a umro 8. travnja 1949. u Požegi. Na krštenju je dobio ime Stjepan.

Iste godine rodio se i fra Irenej Petričak, također iz Klanjca.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je nakon niže gimnazije u Varaždinu 3. rujna 1905. godine. Nakon završene srednje škole u Varaždinu otišao je u Fuldu (1909. – 1911.) gdje je započeo studij teologije, a završio ga na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu (1911. – 1913.). Za svećenika je zaređen 1912. godine.

U pastoralnom služenju djelovao je kao kapelan na Trsatu i vjeroučitelj u osnovnoj školi na Sušaku 1913. – 1916. te kao vojni kapelan na ruskom, talijanskom i albanskom ratištu (1916. – 1918.). Vrlo kratko vrijeme kao kapelan i propovjednik na njemačkom bio je u Vukovaru (1919.). Službu gvardijana vršio je u Zemunu (1919. – 1921), Koprivnici (1921. – 1923.), a službu gvardijana i župnika u Vukovaru (1923. – 1930.), zatim u Našicama (1931. – 1933; 1936. – 1942.; 1945. – 1948.). Bio je izabran za službu gvardijana i župnika i u Virovitici, ali zbog ratnih okolnosti nije mogao preuzeti službu, već je ostao u Našicama. Nakon isteka gvardijanskog mandata u Našicama premješten je u Požegu.

U Vukovaru su zajedno s njim bila sljedeća braća 1925. godine: fra Benventus Habjan, vikar, kateheta i kapelan za Bogdanovce; fra Placido Belavić, kateheta; fra Engelbert Firšt, kateheta; fra Kerubin Posavec, kateheta; fra Ivo Mindjek, brat laik; Nazar Viljevac, brat laik, i fra Elzear Kocijan, brat laik.

Za vrijeme gvardijanata u Vukovaru zajedno s provincijalom fra Teofilom Harapinom obilazio je hrvatske iseljenike poradi prikupljanja novčane pomoći za izgradnju gimnazije u Varaždinu.

Bio je orguljaš, u crkvenom pjevanju slijedio je upute liturgijske obnove, napose cecilijanskog pokreta. Bio je izvrstan govornik, voditelj mnogih staleških konferencija i pučkih misija. Uspješno se suprotstavio širenju starokatolicizma u Koprivnici.

Na provincijskoj razini bio je defnitor (1924. – 1927.), kustod (1936. – 1939.) te provincijalni ministar (1933. – 1936.). Kada je izabran za provincijala 22. srpnja 1933., u vukovarskoj *Kronici* je zapisano: *Ugodno nas je iznenadila vijest da je provincijalom ove Provincije*

izabran o. Augustin Šlibar. Cijeli se Vukovar tome obradovao jer je o. Augustin bio dugogodišnji gvardijan i župnik u Vukovaru.

Za vrijeme njegova provincijalata Provincija je vratila sve dugove koje imala zbog izgradnje varaždinske gimnazije.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 8. travanj 1949. godine i s mjestom preminuća u Požegi, stoji zapisano: *o. Augustin Stjepan Šibar iz Gredica kod Klanjca, bivši provincijalni ministar, kustod i definitor, više godina gvardijan, revni pučki misionar, neumoran u brizi za duše, osobito ispovijedanjem i propovijedanjem, isplatio je dugove za izgradnju Kolegija u Varaždinu, bio je vrstan pjevač, umro u 60. godini života, 44. redovništva i 37. svećeništva.*

KUJUNDŽIĆ, fra Radoslav (1930. – 1933.; 1942. – 1945.)

Rođen je 4. rujna 1893. godine na Verušićkom salašu u okolici Subotice, a umro je na Badnjak, 24. prosinca 1989., u Subotici. Na krštenju je dobio ime Mihael.

U Red manje braće stupio je 1910. godine stupivši u novicijat u Peču. Teologiju je studirao u Gyöngyösu. Za svećenika je zaređen 6. lipnja 1916. godine. Svećeničko služenje započeo je u Mohaču, a zatim je došao u Suboticu gdje je vršio službu gvardijana (1923. – 1930.)

Kaločki nadbiskup Lipót Árpád Várady osnovao je župu sv. Mihovila u Subotici, a franjevci su je preuzeli 5. siječnja 1921. godine. U župu ih je uveo dekan i bajmočki župnik Lénárd Hegedűs, a župnik je zatim sedam godina bio fra Radoslav Kujundžić (1923. – 1930.). No, ta je župa odlukom Sv. Stolice dokinuta 17. travnja 1933. Za isti teritorij apostolski administrator osnovao je Župu sv. Petra s postojećim filijalama i povjerio je svjetovnim svećenicima.

Samostan je 1923. godine pripao Hrvatskoj provinciji sv. Ćirila i Metoda. Tada je tadašnji gvardijan i župnik fra Josip Rukavina optirao za mađarsku provinciju, zbog čega je i otišao u mohački samostan, a samostan je preuzeo fra Radoslav Kujundžić.

Za vrijeme Drugog svjetskog rata samostan je ostao u sastavu Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, iako je zapisničar *Kroniku* vodio na mađarskom. Samostan je za vrijeme savezničkog bombardiranja 1944. godine doživio određenu štetu, a crkva nove Župe sv. Petra, nastale od franjevačke župe, potpuno je uništena.

Nakon Subotice dolazi prvi put za gvardijana u Vukovar (1930. – 1933.), a zatim je bio gvardijan drevnog samostana u Baču (1933. – 1942.). Nakon Prvog svjetskog rata i osnutka Kraljevine SHS dolazi do utemeljenja Bačke apostolske administrature 1923. godine. Iste godine bački samostan ulazi u sastav Hrvatske provincije sv. Ćirila i Metoda. Za vrijeme svoje gvardijanske službe obnovio je crkvu (1936. – 1942.). U obnovi je pronašao tri stare slike i jednu malo oštećenu fresku iz srednjeg vijeka. Danas, već godinama, u bačkom samostanu djeluje samo jedan franjevac.

Nakon Bača ponovno se vraća u Vukovar za gvardijana (1942. – 1945.). Još je u dvama mandatima bio gvardijan u Subotici (1945. – 1954: 1957. – 1969). Boravio je u Cerniku te ponovno u Baču i zatim treći put u Vukovaru. Godine 1975. vratio se u subotički samostan gdje je ostao do svoje smrti 8. lipnja 1986. godine. Proslavio je veliki jubilej, 75. obljetnicu redovništva i 70. obljetnicu svećeništva. Fra Radoslav gotovo je osam desetljeća služio svom narodu.

Kao dugogodišnji gvardijan u Subotici i Baču svojom je skrbi bdio poput oca da sačuva stoljetnu baštinu svoje franjevačke braće koja su Bunjevcima i Šokcima položili temelje vjere, samobitnosti i kulture, a ređeni samostani, osobito bačka knjižnica, svjedoče o njegovoj zauzetosti i brizi za te samostane. Tako je i molio, kako piše u *Bačkom klasju: Kad se svitlo diže, a ja u sebi molim, rasprostri Bože blagoslov ovog Tila i ove Krvi na moj narod, na pojedince, obitelji, na naše salaše, sela i gradove.*

Bio je domoljub i kulturni pregalac, moralni stup i duhovna potpora Crkve i naroda. Prema sebi je bio strog i zahtjevan. Često je govorio: *Držite se i kleknite na koljena, jer ako ne kleknete, kleklo je sve.*

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 24. prosinac 1989. godine i s mjestom preminuća u Subotici, stoji zapisano: *o. Radoslav Mihael Kujundžić iz Subotice, više puta definitor Provincije, gvardijan, duhovni asistent Franjevačkog svjetovnog reda, podupiratelj franjevačkog podmlatka, uzoran redovnik, kontemplativac, asket, molitvom napose služio svome narodu, uživao ugled i poštovanje, proslavio brojne jubileje redovništva i svećeništva, umro u 97. godini života, 78. redovništva i 73. svećeništva.*

SBÜLL, fra Siksto (1933. – 1939.)

Rodio se u Tišini kod Murških Petrovaca u Sloveniji 22. prosinca 1889., a umro u Čakovcu 4. kolovoza 1944. Na krštenju je dobio ime Viktor.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je s oblačenjem redovničkog odijela 1908. godine. Prve redovničke zavjete položio je 17. kolovoza 1909., a svečane zavjete položio je 10. studenog 1912. Za svećenika je zaređen 23. srpnja 1914. godine.

Službu gvardijana vršio je u Virovitici (1921. – 1924.), Čakovcu (1924. – 1930.), Vukovaru (1933. – 1939.) i Karlovcu (1939. – 1942.).

Prema vukovarskoj *Kronici* ugodna je vijest došla 22. srpnja 1933. kada je izabran za defnitora Provincije. Kao gvardijan držao je da liturgijska blagdanska slavlja budu lijepa i svečana. Kada su bile velike svečanosti kao što je dolazak biskupa u Vukovar, tada je zajedno s gradskim ocima i gradskim odborom organizirao svečanu procesiju koju su nazivali *teoforičnom procesijom*. Za vrijeme njegova mandata samostanska *Kronika* opisuje ponajviše liturgijske čine koji su se slavili u crkvi. Na Malu Gospu, 8. rujna 1934., gvardijan fra Siksto vodio je procesiju od samostana do Gospe od Hrasta, a ispred kapelice na svečanoj misi održao je propovijed: *Ove je godine nastalo malo gibanje među župljanima u Priljevu da im se crkva proširi. No to bi bilo do male vrijednosti. Uprava samostana ima ideju da među „Batinim“ kolonijama i „Kudeljarom“ podigne crkvu kako bi tamo skoncentrirali udaljene filijale naše župe Bršadin, Trpinju, Priljevo i same kolonije Bate i Kudeljare. Mora se s pohvalom spomenuti da nam u tom na ruku stoji upravo Kudeljara, odnosno uprava Proštedione, a naročito direktor Proštedione. Gosp. Rudolf Felger time da nam daje na raspolaganje prikladno zemljište za crkvu i rezidenciju (Kronika).*

Pri kraju njegova mandata 25. svibnja 1939. godine pokrenulo se pitanje gradnje crkve u naselju Borovo (Bata) jer su obećali darovati zemljište za gradnju, ali obećanje još nije bilo izvršeno. To će se obećanje ipak izvršiti nakon isteka njegova mandata, ali će poslije doći druga zapreka, Drugi svjetski rat koji će onemogućiti izgradnju crkve i osnivanje „borovske“ župe. Ipak, nakon duge pripreme, u lipnju 1939. uspio je organizirati obnovu crkve i samostana izvana. U obnovi je organizirao odbor u koji je uključio sve ugledne građane

grada Vukovara. Obnovi je u prilog dobro došla povoljna žetva koja je donijela dobre prihode.

Držao je do dobrih odnosa sa svim društvima i udrugama u gradu. Bio je prisutan na njihovim događanjima, a osobito slavio svete mise povodom njihova zaštitnika kao što je bio sv. Florijan vatrogascima. Spominje se i kuglačko društvo kojima je 22. srpnja 1934. godine blagoslovio nove prostorije.

Zahvaljujući gosp. Rudolfu Felgeru, direktoru Proštedione u Vukovaru, cijela je crkva dobila novu rasvjetu *gratis*. *Crkva je bila tako bogato rasvijetljena, da je taj dan gorjelo u njoj preko 25 000 svijeća svijetla. Svetište je bilo rasvijetljeno s 15 reflektora svaki od jakosti 300 svijeća (Kronika).*

Na početku njegova mandata u Vukovaru od nesnosnih velikih vrućina zavladao je svinjska kuga zbog čega su mnoge obitelji teško živjele. Stoga je fra Siksto pomagao siromašnima, za Božić je pribavio brašna i mesa kako bi siromašnima uljepšao božićne blagdane.

Bio je često gvardijan i župnik. U Čakovcu za je zabilježeno da je bio „prvi reformirani crni franjevac“.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 4. rujna 1944. godine i s mjestom preminuća u Čakovcu, stoji zapisano: *o. Siksto Viktor Sbüll iz Tišine kod Murških Petrovaca, vikar, bivši defnitor Provincije, često gvardijan, umro u 55. godini života, 36. redovništva i 30. svećeništva.*

ANDRAŠEC, fra Dionizije (1939. – 1942.)

Rodio se 27. listopada 1896. u Dekanovcu pokraj Čakovca, a umro 7. listopada 1982. godine u Subotici. Na krštenju je dobio ime Martin.

Osnovnu školu završio je u rodnom mjestu, a 1910. pošao je u sjemenište Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda u Varaždinu.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je primanjem redovničkog odijela koje je odje-nuo 1914. na Trsatu s novim imenom fra Dionizije. Prve redovničke zavjete položio je 1915., a svećane zavjete 1919.

Studij filozofije pohađao je na filozofskom učilištu u Varaždinu (1915. – 1918). Studij teologije započeo je u Zagrebu (1918.), a dovršio ga u Paderbornu u Njemačkoj. Za svećenika je zaređen 1922. Upisao je studij povijesti i zemljopisa na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, ali taj studij nije završio jer je preuzeo službu magistra bogoslova u Zagrebu te animatora i sakupljača financijskih sredstava za izgradnju Serafskog kolegija u Varaždinu.

Službovao je u Subotici, Varaždinu, Zagrebu, Čuntiću i Vukovaru. Kao svećenik najprije je bio kapelan u Subotici (1923. – 1925.). Dobro se uklopio među lokalne Hrvate i Mađare, prihvatio je mjesni govor subotičkih Bunjevaca. Dobio je od njih i nadimak 'pater Diniško', a dobro je govorio i mađarski. Tijekom kratkog vremena uspostavio je pastoralnu suradnju s novonastalom redovničkom Družbom kćeri milosrđa, kojoj je poslije u matičnu kuću u Blatu na Korčuli slao kandidatice da ostvare svoj duhovni poziv. U Suboticu je ponovno došao 1954. godine i ondje je i preminuo.

U Zagrebu je u dvama navratima bio duhovni asistent FSR-a, koji je pod njegovim vodstvom razvijao veliku karitativnu djelatnost, a za te je potrebe izgrađen i dom na Ksaveru (Orlovac).

Za duhovne potrebe FSR-a objavljuje prvo izdanje *Serafskog cvijeća* 1936. godine, priručnik i molitvenik za članove Trećeg reda sv. oca Franje. Molitvenik je izdala Uprava Glasnika sv. Franje. U predgovoru, koji ima naslov *Mir i dobro*, o. Dionizije piše: *Većina je članova Trećeg reda isticala želju, da Serafsko cvijeće bude ne samo priručnik nego i potpun molitvenik. Članovi naime, žele, da sada ne moraju uz Serafsko cvijeće nositi i druge različite molitvenike. Upravitelji Trećega reda, naročito svjetovni svećenici, osjećali su teškoće u vođenju Trećega reda baš u tome, što nijesu imali priručnika. Te prilike i stvarne potrebe vodile su me kod sastavljanja Serafskog cvijeća tako da je došlo i do većeg njegova opsega... Ako 100 hiljada hrvatskih trećoredaca svesrdno primi ovu knjižicu, ona će bez sumnje pridonijeti proširenju Trećega reda, dosljedno duhovnoj obnovi našega hrvatskog naroda – a time je postigla svoj cilj!* Drugo izdanje doživio je 1943. godine, nakon toga slijedi i treće 1956, a onda nakon dužeg perioda preuređeno izdanje uređuje fra Tadej Vojnović za Uskrs 1997. godine u izdanju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda. To izdanje i danas je aktualno.

Prepoznat kao iskusni pastoralni svećenik poslan je u Čuntić gdje je tadašnji zagrebački pomoćni nadbiskup Alojzije Stepinac vratio

župu u Čuntiću jer je trebalo obnoviti franjevačku pastoralnu djelatnost.

Kao gvardijan u Vukovaru (1939. – 1942.) zauzimao se početkom Drugog svjetskog rata za obespravljene, progonjene i lišene slobode. Kroničar grada Vukovara bilježi kako je gvardijan samostana fra Dionizije Andrašec volio vrlo često obilaziti samostanske vinograde. Zajedno s njim u vukovarskom bratstvu bili su fra Edmund Knaus, vjeroučitelj osnovne škole, fra Klaudije Čančec, vjeroučitelj u gimnaziji, fra Celestin Gselmann iz Austrije, fra Tito Thiel, vjeroučitelj i njemački propovjednik, fra Petronije Pajtler, duhovnik i vjeroučitelj škole Bate, fra Ivo Minder, kuhar, fra Nazar Viljevac, sakristan i vrtlar, i fra Zefrin Nijemčić.

U rujnu 1939. opremio je sakristiju novim misnim ruhom i ostalim stvarima koje su sve izradili zagrebački trećoreci. Nabavio je hrastovo drvo za novu lamperiju u blagovaonici, ali drvo se još moralo sušiti. U tom periodu iščekivali su se pozitivni odgovori za izgradnju crkve u Borovu, ali generalni direktor tvrtke Bate Tomo Maksimović i dalje je davao samo lažna obećanja.

Već u jesen osjećao se ratni vihor koji će se kasnije rasplamsati u Drugom svjetskom ratu. 26. listopada 1939. autom je došao svećenik iz Poljske, župnik iz Poznanja, prezimenom Toulus. Prošao je kroz Rumunjsku i s uspjehom izbjegao sveopću katastrofu u Poljskoj. Bio je svega nekoliko dana u Vukovaru. U vukovarskom samostanu zaštitu od nacista našao je i jedan njemački svećenik franjevac iz Thüringena.

Fra Tomislav Andrašec bio je veliki ljubitelj umjetnosti. U subotičkom samostanu skupio je dio jako oštećenih i odbačenih slika kasno-baroknog slikara Mathiasa Hanischa i donio ih u Vukovar, gdje ih je on dao restaurirati. Te su slike bile u hodniku klaustura vukovarskog samostana više od 40 godina, kada ih je krajem 1980-ih u samostan u Suboticu vratio gvardijan fra Josip Tretnjak. Tako je sačuvan i ponovo objedinjen danas najveći likovni ciklus franjevačkih svetaca i blaženika s kraja 18. st. u Provinciji.

Nakon Vukovara išao je u Varaždin gdje je bio ravnatelj kolegija (1942. – 1945.), odakle odlazi u Zagreb (1946. – 1954.) gdje je vršio odgovorne službe za kaptolski samostan i u upravi Provincije.

Bio je gvardijan, zamjenik provincijala, kustod i ekonom Provincije (1948. – 1954.). Obnovio je kaptolski samostan stradao u ratnom

bombardiranju (1950. – 1953.) u kojem je zatim otvoreno sjemenište (1951.) i gimnazija (1954.).

Nakon odgovornih službi u Zagrebu izabran je za gvardijan u Subotici (1954. – 1960.). U Subotici postaje defnitor Provincije (1960. – 1966.), duhovni asistent FSR-a hrvatske sekcije tadašnjeg Trećeg reda (1954. – 1970.), profesor njemačkoga jezika u subotičkom sjemeništu (1962. – 1968.), vikar Provincije, vikar samostana i dr. Osobito se istaknuo u vanjskoj obnovi subotičke franjevačke crkve i samostana u čemu su mu pomagala iskustva stečena tijekom izgradnje franjevačke gimnazije u Varaždinu potkraj 1920-ih i obnove franjevačkog samostana u Zagrebu nakon Drugog svjetskog rata. Također je dao preurediti znamenitu milosnu sliku Crne Gospe u kapeli subotičke franjevačke crkve. Isticao se mnogobrojnim popravcima, a uz sve to bavio se i književnim radom.

Njegova tiskana izdanja su sljedeća: priredio je tri izdanja *Serafskoga cvijeća*, priručnik i molitvenik za članove Franjevačkog svjetovnog reda; na hrvatski je preveo knjige Ignaza Kluga *Tri zvijezde na svodu vječnosti. Sv. Franjo Asiški, sv. Antun, sv. Elizabeta Tiriška* (prijevod s njemačkoga), Subotica, 1963.; *Gradivo za duhovne nagovore članovima Trećeg reda sv. o. Franje*, Subotica, 1970.; *Čudotvorna Crna Gospa u Subotici, Subotička Danica: kalendar za 1971. god.*, Subotica, 1970.; Terezija Neuman, *Subotička Danica: kalendar za prestupnu god. 1972.*, Subotica, 1971.; Schott – Mesbuch, *Meditacije uz svagdanja čitanja, I–III* (prijevod s njemačkog), ciklostilom, Rijeka – Trsat, 1976.; Sveti Antun – svetac čitavog svijeta, *Glasnik svetog Franje*, br. 3, Subotica, 1978.

Suradivao je s hrvatskim katoličkim časopisima iz Zagreba, *Subotičkim novinama* i *Subotičkom Danicom*.

Bio je književnik, predavač, suradnik novina, duhovni asistent FSR-a. Umro je u Subotici, a sahranjen je u franjevačkoj grobnici na subotičkom Bajskom groblju.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 7. listopada 1982. godine i s mjestom preminuća u Subotici, stoji zapisano: *o. Dionizije Martin Andrašec iz Dekanovca, jubilarac opetovano bio član provincijske uprave, poglavar pojedinih zajednica i župnik, obnovitelj župe u Ćuntiću, vrlo zaslužan za Provinciju, napose za podizanje, obrazovanje i oblikovanje podmlatka, bio urednik Anđela*

čuvara i Glasnika sv. Franje, svim srcem odan Bogu, Crkvi, Redu i Provinciji, umro u 86. godini života, 68. redovništva i 60. svećeništva.

FORJAN, fra Florencije (1945. – 1948.)

Rodio se 28. listopada 1892. u Beltincima u Sloveniji, a umro 1. srpnja 1966 u Vukovaru. Na krštenju je dobio ime Martin.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je 6. kolovoza 1909., a nakon godinu dana novicijata položio je prve redovničke zavjete 17. kolovoza 1910. Svečane zavjete položio je 21. svibnja 1914., a za svećenika je zaređen 10. rujna 1916. godine.

Za vrijeme svojeg života vršio je službe gvardijana i župnika. Bio je gvardijan u Zagrebu na Kaptolu (1927. – 1936.), za vrijeme Drugog svjetskog rata bio je gvardijan na Trsatu, a po završetku rata u Vukovaru (1945. – 1948.). Službu predstojnika samostana vršio je u Samoboru (1956. – 1960.).

Zaslужan je za čuvanje slike *Marija Pomagaj* iz Brezja. Osim već tradicionalnih hrvatsko-slovenskih hodočašća na Trsat, povezanost slovenskog vjerskog puka za Trsat ojačao je i događaj koji se zbilo za vrijeme Drugog svjetskog rata. Nakon što je okupiran sjeverni dio Slovenije, slovenski su franjevci čudotvornu sliku Marija Pomagaj iz Brezja prenijeli najprije u Ljubljanu, a potom na Trsat. Na Trsat su sliku slovenski franjevci predali tadašnjem trsatskom gvardijanu Florenciju Forjanu, a brigu o njoj preuzeo je fra Krišpin Motočić. Ona, kao i slika Gospe Trsatske, prvo se nalazila u njegovu krevetu s dvostrukim dnom, a potom ih je zazidao u zid podruma. Slika Marija Pomagaj bila je na Trsatu od 28. travnja 1941. godine do 19. svibnja 1943. godine, kada su je franjevci vratili nazad u Ljubljanu gdje je bila sve do kraja rata.

S. Marija Magdalena od Presvetog Srca Isusova – Ana Vladika, klarisa – bila je vrlo pobožna, željela je biti redovnica. Obratila se o. Florencu Forjan, franjevcu, da bi je preporučio samostanu klarisa u Samoboru.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 1. srpanj 1966. godine i s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: *o. Florencije Martin Forjan iz Beltinaca u Sloveniji, često bio gvardijan i župnik, nenadmašivi propovjednik, revan i uspješan*

pučki misionar, umro u Vukovaru od moždane kapi u 74. godini života, 57. redovništva, 51. svećeništva.

BANIĆ, fra Stanko (1948. – 1954.)

Rodio se 1. travnja 1917. godine u Gračanima (Zagreb), a umro 4. lipnja 2004. u Bjelovaru. Na krštenju je dobio ime Đuro.

Četiri razreda osnovne škole završio je u Gračanima.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je 11. kolovoza 1934. Školovanje je započeo u Zagrebu, pa nastavio u Varaždinu. Studij teologije pohađao je u Zagrebu na Katoličkom bogoslovnom fakultetu, diplomirao je 1942. godine. Diplomaska radnja *Obraćanja i obraćenici opravdavaju kršćanstvo* bila mu je tiskana u više brojeva *Katoličkog lista* tijekom 1942. godine. Svečane zavjete položio je 13. kolovoza 1938., a za svećenika je zaređen 3. kolovoza 1941. godine.

I nakon ređenja težio je što većem znanju i spoznajama kako bi stečena znanja prenosio na mlade te od 1942. do 1945. pohađa Filozofski fakultet u Zagrebu. Apsolvirao je pedagogiju, hrvatski jezik i književnost, filozofiju te ruski jezik. Nažalost, komunistička vlast ništa mu nije priznala.

Predavao je vjeronauk u Gimnaziji Milosrdnih časnih sestara na Savskoj cesti u Zagrebu (1944. – 1945.). Za vrijeme provincijala fra Modesta Martinčića vršio je službu tajnika i glavnog i odgovornog urednika *Glasnika sv. Franje* (1942. – 1944.). Uz navedene službe već kao mladi svećenik odmah je bio na odgovornim mjestima u odgoju. Vršio je službu magistra bogoslova u Zagrebu na Kaptolu (1944. – 1945.) te službu duhovnog asistenta Franjevačkog svjetovnog reda (1944. – 1946.). Nakon Drugog svjetskog rata bio je kraće vrijeme u Iloku kao vikar samostana i kapelan, a potom je premješten u Bjelovar za duhovnog asistenta FSR-a.

Službu gvardijana i župnika vršio je u Vukovaru (1948. – 1954.) gdje je istodobno predavao vjeronauk u osnovnoj školi i gimnaziji. Zbog protesta protiv zatvaranja kardinala Alojzija Stepinca bio je na prisilnom radu u kaznenoj vojnoj brigadi u Rodoču povrh Mostara gdje su bilo visoke temperature, čak i do 40° C. Zbog protesta zabranjen je vjeronauk u školama, zato je odmah organizirao vjeronauk u crk-

vi, zbog čega je opet pozvan na sud. Bez mogućnosti novčane kazne osuđen je na dva mjeseca zatvora (travanj i svibanj 1952.).

U vukovarskom bratstvu 1950. godine bili su sljedeći: fra Stanko Banić, gvardijan i župnik, fra Edmund Knausz, vikar i kateheta, fra Fortunat Majstorović, vjeroučitelj, fra Rafael Šolić, kapelan za Bogdanovce, fra Robert Batušić, kateheta, i fra Zorislav Lajoš, vjeroučitelj i magister novaka. Novaci su bili: fra Krešimir Curi, fra Celestin Čakarić, fra Jerko Fučak i fra Gracijan Biršić.

Od 1954. do 1966. bio je magistar novaka u Cerniku, uz to i voditelj mješovitog pjevačkog zbora. Službu gvardijana, župnika i druge različite službe vršio je u Iloku (1966. – 1972.). Kao magister novaka priredio je 1960. godine izdanje *Tumačenja Pravila manje braće*, priređeno s dopunama po fra Izidoru Trienekensu, franjevcu.

Na provincijskom Kapitululu u Samoboru početkom srpnja 1972. izabran je za provincijala Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, na šest godina. Vjerojatno je najteže trenutke života proživio na provincijskom kapitululu održanom u Samoboru od 29. svibnja do 6. lipnja 1974. godine pod vodstvom generalnog vizitatora fra Velimira Blaževića, što možemo vidjeti po zapisima vukovarske *Kronike*: *Najteže časove sigurno je proživljavao sam mnogopoštovani Provincijal koji je do zadnjega časa ostao na visini i dostojanstven svoga poziva, pun ljubavi za Provinciju, koju je od svih kleveta branio kao lav i kad bi sigurno mnogi od nas digao ruke na predaju, on je još čvršće podmetnuo leđa i predao svega sebe u službu Gospodinu, braći i Provinciji. Pisac ovih redaka mogao bi o tome kapitululu napisati čitavu knjigu, ali i ovo malo neka bude dosta. Vjerujem u Providnost, ljubim braću i Provinciju i mislim da ljudi svom svojom zloćom i zlobom ne mogu uništiti djelo koje je sigurno po nadahnuću Božjem započeo sluga Božji o. Vendelin Vošnjak.*

Bila mu je povjerena i dužnost voditelja gradnje crkve i samostana Sv. Križa u Sigetu u Novom Zagrebu. Tu je imao puno problema s traženjem kredita, no uspio je uz pomoć braće franjevac iz inozemstva. Po završetku šestogodišnje službe provincijala postaje vikar Provincije i župnik u Župi Presvetoga Trojstva u Karlovcu. Od 1980. na dužnosti je župnika novoosnovane Župe sv. Antuna Padovanskoga u Bjelovaru. Od 1981. do 1990. vršio je službu župnika i službu predstojnika samostana. Poslije 1990. bio je kapelan, a kasnije je i u mirovini ostao u Bjelovaru. Župu je postavio na visoku razinu. Bjelovarski Caritas bio je jedan od najaktivnijih u Hrvatskoj.

Umro je na prvi petak u lipnju 2004. Veliku je pozornost za života posvećivao pobožnosti devet prvih petaka i pet prvih subota. Do posljednjeg trenutka bio je na nogama i nije trebao posebnu njegu. Njegov sprovod bio je najveći u povijesti Bjelovara. Pokopan je na groblju sv. Andrije u Bjelovaru.

Bio je jednostavan redovnik, skroman, čovjek finoće, takta i kulture, pristupačan svakome. Iznad svega rado je pomagao siromasima i ljudima na rubu egzistencije. Bio je pun vjere u Boga i s tom vjerom unosio je oko sebe kršćanski optimizam. Rekli su za njega da je bio najtočniji i najdarežljiviji svećenik. Posebno je poznat kao ispovjednik. Znao je ispovjedati satima. Njegovi penitenti su ga nazivali dobri otac Leopold. Puno je duhovno radio na sebi provodeći život u dugim molitvama, adoraciji, svakodnevnoj pobožnosti križnom putu i kontemplacijama.

Njegova tiskana djela: priručnik za vjeronauk za školsku djecu *Putuje k Bogu* (1970.) i priručnik za vjeronauk za prvi razred osnovne škole *Slavimo Boga*.

Njegova djela u rukopisu: *Priručnik liturgike za novicijat*, Cernik, 1955.; *Pjesme*, Cernik, 1966.; *Razmatranja po Evandjelju sv. Luke i Nauka o duhovnom životu*.

Pisao je pjesme od rane mladosti. Objavljivao ih je u brojnim časopisima, a puno je ostalo u rukopisu. Bio je i urednik *Glasnika sv. Franje*. Napisao je priručnik za vjeronauk za predškolsku i školsku djecu. Pjesme je objavljivao pod pseudonimima *Boris*, *Pauper*, *D. Pauper*, *fra Beigno* i *fra Boris* u listovima *Sursum*, listu Franjevačke gimnazije u Varaždinu, *Anđelu čuvaru*, časopisu za djecu, te u listovima *Glasnik sv. Franje* i *Marijin Trsat*. Ostale pjesme nalaze se u neobjavljenom rukopisu.

Dobio je brojne nagrade i priznanja: javno priznanje Republike Hrvatske, Red Danice s likom Katarine Zrinski, nagradu Bjelovarsko-bilogorske županije, Grada Bjelovara, Hrvatskog katoličkog radija i Caritasa.

U Bjelovaru je godinu dana nakon njegove smrti dotadašnja Jezerska ulica preimenovana u Ulicu Stanka Banića, na molbu građana. Njegov životopis već je doživio dva izdanja u dvije godine.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 4. lipanj 2004. godine i s mjestom preminuća u Bjelovaru, stoji zapisano: *o. Stanko Juraj Banić iz Gračana kod Zagreba, vršio je*

službe provincijalnog ministra i vikara, defnitora, magistra novaka, gvardijana, župnika; bio je vrlo cijenjen od crkvenih poglavara i naše braće, susretljiv prema biskupijskim svećenicima i vjernicima; vjeran tradiciji Crkve i Reda osobito nakon Drugog vatikanskog sabora, sudjelovao je u brojnim listovima, napose pjesničkim priložima, odgojio brojne generacije braće, privržen samostanskom životu, napose zajedničkoj molitvi, uslužan, vedar, izdržljiv u trpljenju. Umro u 88. godini života, 70. redovništva i 64. svećeništva.

AMENT, fra Antun (1954. – 1960.)

Rodio se 16. ožujka 1923. u Vinkovcima, a umro 17. veljače 2000. u Zagrebu na Kaptolu. Na krštenju je dobio ime Stjepan.

Klasičnu gimnaziju završio je u Varaždinu. U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je 14. kolovoza 1939. godine. Svečane zavjete položio je 6. siječnja 1945. Teološki studij pohađao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, a za svećenika je zaređen 29. lipnja 1947. godine.

Svećeničko služenje započeo je kao kapelan u Karlovcu (1948. – 1951). Službu gvardijana i župnika vršio je u Vukovaru (1954. – 1960.), na službi gvardijana bio je u Samoboru (1960. – 1963.) gdje je upravo njegovim dolaskom započelo djelovati filozofsko učilište i gdje je započeo s odgojem studenata što će kasnije nastaviti u Zagrebu na Kaptolu (1963. – 1966.) i Trsatu (1966. – 1970.). Na Trsatu je potaknuo proslavu 600. obljetnice zavjetne slike Gospe Trsatske te u njoj sudjelovao 1967. Pokrenuo je list *Marijin Trsat* u kojem je objavljivao priloge. Zaslužan je za povećavanje hodočasnika u Marijino svetište na Trsatu.

Stekavši magisterij iz teologije predavao je na trsatskom Filozofskom učilištu Pedagogiju, Povijest filozofije i Crkveno govorništvo. Pedagoške predmete predavao je i na Visokoj bogoslovnoj školi u Rijeci.

Nakon službi na Trsatu prelazi na pastoralno djelovanje u Našice gdje je bio gvardijan i župnik (1972. – 1975.), zatim u Zemun (1975. – 1976.), Viroviticu (1976. – 1978.), gdje je bio kapelan i vjeroučitelj, Slavonski Brod kao ispovjednik (1978. – 1979.), Požegu kao ispovjednik (1979. – 1997.) i na kraju zbog bolesti u Zagreb, najprije na Siget, a potom na Kaptol, sve do preminuća 2000. godine kada je istoga dana preminuo i fra Jeremija Kolednjak.

Na provincijskoj razini u upravi Provincije bio je definator u dvama mandatima (1963. – 1966.; 1969. – 1972.).

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 17. veljače 2000. godine i s mjestom preminuća na Kapitolu, stoji zapisano: *o. Antun Stjepan Ament iz Vinkovaca, jubilarac, više puta gvardijan, definator, odgojitelj mlade braće, profesor na Filozofskom učilištu na Trsatu, pokretač lista „Marijin Trsat“; otvoren, susretljiv, pro-nicljiv u pastoralu, posebno strpljiv u bolesti, umro u 77. godini života, 61. redovništva i 53. svećeništva.*

MAJNARIĆ, fra Mladen (1960. – 1966.)

Rodio se 18. rujna 1921. u Delnicama, a umro 20. listopada 1994. na Trsatu. Na krštenju je dobio ime Josip.

Nakon što je završio četiri razreda srednje škole u Delnicama upisuje V. razred Franjevačke klasične gimnazije u Varaždinu (1936.).

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je 5. rujna 1938. obukavši redovničko odijelo, svečane zavjete položio je 12. siječnja 1943., a za svećenika je zaređen 29. lipnja 1947. godine. Mladu misu služio je na Trsatu, a „sekundicije“ u rodnim Delnicama.

Prvo mjesto svećeničkog služenja bilo je u Bjelovaru, na samo godinu dana. Bio je mlad i zauzet svećenik pa je bio pod povećalom zloglasnoj Sigurnosnoj službi za zaštitu naroda (OZNA). Ubrzo je morao na odsluženje vojnog roka, a to je za ljude u navedenoj službi bilo najpogodnije vrijeme da se obračunaju s mladim svećenikom. Tako je i osuđen na osam godina zatvora. Tih je osam godina časno odslužio u Kazneno–popravnom domu u Staroj Gradiški gdje su u isto vrijeme nepravednu kaznu izdržavali toliki svećenici, ne samo desetci nego i stotine njih. On je bio među najmlađima po godinama, ali poštovan i od mnogo starijih zbog svog uzornog držanja. Bio je njihov neslužbeni duhovnik. Deset godina nakon ređenja (1957.) pušten je iz zatvora. Izdržao je puno vrijeme kazne jer nikada nije htio prihvatiti nikakve ucjene da si priušti građansku slobodu. Bio je istaknuti domoljub i za svoje je domoljublje umio i trpjeti.

Ujesen 1957. godine namješten je za kapelana u Vukovar, a nakon tri godine izabran je za gvardijana (1960. – 1966.). Uzorno je upravljao samostanom i župom, a upravo Vukovar postao je njegovo naj-

draže mjesto neprekinutog svećeničkog služenja od 9 godina. Istaknuo se kao vrstan pastoralni djelatnik, razborit franjevački poglavar, brižljiv i štedljiv ekonom, uredan voditelj župnog ureda i sveg samostanskog i župskog poslovanja. Bio je revan propovjednik i kateheta, s umijećem lijepog ophođenja s ljudima.

Nakon Vukovara dolazi u Slavonsku Požegu gdje je u dvama navratima bio gvardijan (1966. – 1970; 1981. – 1986). Između prvog i drugog požeškog mandata bio je gvardijan u Varaždinu (1970. – 1975.), predstojnik i župnik u Đurđenovcu (1975. – 1978.) te gvardijan i župnik u Čakovcu (1978. – 1981.).

Kada je na provincijskom kapitolu trebalo poći kao 66-godišnjak u Našice i preuzeti Donju Motičinu, filijalu koju su prije i poslije njega posluživali kapelani mlađi od njega, nije se ni najmanje sustezao. Bio je kapelan pune tri godine (1987. – 1990.).

Bio je zauzeti i vrijedni pastoralac, promicao je suradnju s biskupijskim svećenicima. Kao vukovarski gvardijan ishodio je i uredio prostore za prvi župni centar u Borovu, a kao požeški gvardijan doživio je i otvaranje naše župe u Požegi.

Kronika Franjevačkog samostana za 19. lipnja 1962. bilježi: Zgrada u borovu je kupljena. Načinjen je kupoprodajni ugovor. Kuća na glavnoj cesti (Kriva Bara) u neposrednoj blizini borovske željezničke stanice. Mjesto lijepo, idealno, centralno za sve ono područje naše župe. Kućevlasnik do sada go. Mirko Krstevski, papučar, i supruga mu gđa Ruža, pravoslavci.

Za vrijeme njegova gvardijanata u Vukovaru župnik je bio fra Teofil Šibalić (1960. – 1963.), a od 1963. fra Mladen je bio i gvardijan i župnik (1963. – 1966.). Prema Tabuli koja je objavljena 2. kolovoza 1963., na blagdan Gospe Porcijunkulske, za vukovarski samostan su određeni: o. Mladen Majnarić, gvardijan i župnik, o. David Pohl, vikar, o. Danijel Novak, duhovni pomoćnik, o. Milivoj Marušić, duhovni pomoćnik, o. Celestin Čakarić, duhovni pomoćnik (Bogdanovci) i o. Flavijan Šolc, duhovni pomoćnik (Borovo). Zatim fra Firmino Kovačević i fra Marko Mužar. (Kronika).

Fra Mladen je uživao veliko povjerenje mladih koji su ga smatrali svojim duhovnim učiteljem. Promicao je redovnička zvanja među mladićima i djevojkama. Tako je više njih potaknuto njegovim primjerom odlučilo poći u samostan.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 20. listopad 1994. godine i s mjestom preminuća na Trsa-

tu, stoji zapisano: *o. Mladen Josip Majnarić iz Delnica, zauzet svećenik, uzoran u izdržavanju nepravedne kazne zatvora od 8 godina, čovjek povjerenja, razborit poglavar, uredan voditelj samostanskog i župskog poslovanja, promicatelj redovničkih zvanja, umro u 74. godini života, 57. redovništva i 49. svećeništva.*

KOVAČ, fra Ivan (1966. – 1972.)

Rodio se 12. listopada 1913. u Donjoj Dubravi (Međimurje), a umro 4. travnja 1994. u Zagrebu na Kaptolu.

Kao dvadesetogodišnjak ulazi u novicijat u našem samostanu na Trsatu 19. kolovoza 1933. U novicijatu je uz svoje krsno ime Ivan dobio novo ime Krizostom, po crkvenom naučitelju Ivanu Zlatoustom. U trećoj godini teološkog studija poglavari ga šalju u Italiju, u Piacenzu, gdje polaže svečane doživotne zavjete. Za svećenika je zaređen 23. srpnja 1939. u Zagrebu.

Njegov životni put bio je raznolik, svaka njegova etapa ostavila je prepoznatljive tragove. Vrijeme Drugog svjetskog rata proveo je u Varaždinu kao odgojitelj i profesor na našoj Klasičnoj gimnaziji i sjemeništu (1939. – 1945.).

Na Trsatu je počela njegova osobita aktivnost i ljubav prema Franjevačkom svjetovnom redu. Za njegovo vrijeme službe FSR je procvao.

S Trsata ide u Vukovar za kapelana, a potom u Đurđenovac za župnika. Ipak, njegovim povratkom na Trsat 1960. na službu gvardijana i čuvara svetišta Gospe Trsatske počinje jedna nova etapa. Posvećuje se potpuno temeljitoj obnovi svetišta te uz pomoć kvalitetnih umjetnika i djelatnika, ljubitelja starine, daje tom svetištu današnji izgled. Obnovljeni su crkva i samostan, obnovljen je okoliš, uređena je kapela zavjetnih darova. Tako duboki zahvati tražili su i posebne žrtve, a kasnije se vidjelo da je u svemu bio dalekovidan.

Nakon Trsata, uz kraći boravak u Iloku i Virovitici, opet se kao gvardijan i obnovitelj samostana nalazi u Vukovaru (1966. – 1972.). Jednako zauzet, a sada i s iskustvom, vukovarskom samostanu daje novi izgled.

Odmah po njegovu dolasku u Vukovar, nakon primopredaje (7. kolovoza 1966.), *Kronika franjevačkog samostana* bilježi da je okupio braću i upozorio na dnevni red, izrekao nekoliko pastoralnih smjer-

nica i već iskazao plan uređenja samostana prema navedenom zapisu: *Sobe patera kao i gostinjske sobe prilično su zapuštene. Stoga je odmah nakon primopredaje nova uprava samostana odlučila to urediti. Tako su okrečene sve sobe patera, braće, kao i gostinjske sobe. Okrečene su također u prizemlju: kancelarija – župni ured, soba za primanje – uz župni ured, pjevačnica, kancelarija TR-a, sakristija i oratorij, vjeronaučna dvorana i WC. Uređeno je svega 20 prostorija. Osim krečenja, omaljani su ormari i vrata u sakristiji, kao i mnogi prozori i vrata na sobama. Mnoge sobe bile su bez madraca, i zimi je bilo vrlo opasno spavati bez toga. Stoga su sakupljeni svi stari, poderani madraci i dani su na uređenje i krpanje, tako da sada svaka soba ima preuređene, gotovo nove madrace. U samostanu su postojale 3 – 4 ropotarnice, u koje se nije moglo ući i nije se znalo što u njima ima, a što nema. Sam o. gvardijan je uz pomoć ostalih patera i braće kroz nekoliko dana sve nepotrebno dao iznijeti, a ostale stvari svrstao u 3 sobe po kategorijama: crkvene stvari, alat i slične potrepštine, te vjeronaučne potrepštine, molitvenici... Nakon tog uređenja pristupio je, po nacrtu inženjera, adaptaciji bivše samostanske štale i drvarnice te uređenju vjeronaučnih učionica. Nakon završetka radova nove preuređene i uređene prostore blagoslovio je biskup iz Đakova koji je došao prigodom provjere vjeronaučnog znanja.*

Posebnu vizuru daje klasturu kojemu su kroz povijest lukovi prizemlja mijenjali svoje oblike, a u izvorno stanje uz puno napora i odvažnosti vraćeni su 1971., za vrijeme gvardijana fra Ivana Kovača koji ih je dao ostakliti. Završetak radova na kvadratu samostanska Kronika donosi: *Samostanski kvadrat uglavnom je završen. Zidari su završili već davno prije radove, ličoci su također završili. Sada ga smo treba zatvoriti – postaviti stakla. A došao je i taj dan. 15. rujna navečer donose staklo iz Zagreba. Stolar Nikola Gluha, koji je izrađivao rame, stupio je u vezu sa „Staklom“, staklarskim poduzećem iz Zagreba, da oni postave staklo. Stakla su velika – čitava ploha prozora u jednom komadu i to debljine 5 – 6 mm. Najveći otvor nasuprot ulaznim vratima u kvadrat zatvoren je staklom debljine 7 mm – radi veličine površine, da bude jače. Vrata su uvozna – iz Švicarske – od securit stakla – čitava stijena je također od stakla – da ne kvari ugođaj, ako bi bilo nešto zatvoreno. Nekoliko dana prije njih došli su radnici stakla, koji su postavljali na rame levice, koji će držati staklo i čistiti rame od nečistoće nakon ličilačkih radova. U ovome razdoblju obnove kvadrata zamijenili smo zatvorene nadvratnike staklenim dolje u hodnicima i to na vratima kod kuhinje i kod kancelarije Trećeg reda radi zračenja. Fiksno su postavljena stakla nad vratima*

koja vode u dvorište kao i nad ulaznim vratima u stan časnih sestara. Tako je privedena kraju obnova klaustura.

Uključivao se u velika hodočašća kao što je bilo *Jubilarno Hrvatsko hodočašće u Sv. Zemlju* pod vodstvom uzoritog kardinala dr. Franje Šepera, zagrebačkog nadbiskupa (19. travnja 1967.), zatim hodočašće na Trsat (19. travnja – 2. svibnja 1967.), hodočašće u Rim prigodom kanonizacije sv. Nikole Tavelića (21. lipnja 1970.).

Njegova posljednja etapa vezana je uz Kaptol 9. Uvijek točan i marljiv bio je prikladan poslužiti upravi Provincije za tajništvo, a neko vrijeme i za ekonomiju naše Provincije. Svoje sposobnosti skrovitog, ali zauzetog radnika i urednog voditelja povjerenih zadataka na jedinstven način ostvario je vođenjem kauze sluga Božjega o. Vendelina Vošnjaka (1978.), nakon što je preminuo fra Srećko Majstorović. Uporno je tragao za dokumentima, podacima, svjedocima, štovateljima. Svojom zauzetošću doveo je tu kauzu gotovo do završne etape.

Smrt ga je prekinula u tom radu i onemogućila da doživi već na ovoj zemlji krunu svojih napora, a to je proglašenjem blaženim o. Vendelina Vošnjaka. Pokrenuo je i poseban bilten o Sluzi Božjemu s nakanom da taj bilten prati svaku godišnjicu blažene smrti o. Vendelina.

Njegovo je vrijedno i veliko djelo *Positio* o krepostima sluga Božjega o. Vendelina Vošnjaka, tiskano u Rimu 1992., koje je prihvaćeno na Kongregaciji Svete Stolice za proglašenje blaženim i svetim sluga Božjega o. Vendelina.

Gotovo do zadnjega bio je aktivan i prisutan sa svojom braćom. U zajednici je bio drag i nenametljiv. Bio je krhka zdravlja, zapisi samostana opisuju učestale bolesti. Za vrijeme boravka u Vukovaru bio je skoro cijeli mjesec u bolnici. Ipak, doživio je lijepe godine.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 4. travanj 1994. godine i s mjestom preminuća u Zagrebu, stoji zapisano: *o. Ivan Zlatousti Ivan Kovač iz Donje Dubrave, vicepostulator kauze časnog sluga Božjeg o. Vendelina Vošnjaka, revni ispovjednik, u svoje vrijeme odgojitelj i profesor, zauzeti voditelj III. Reda, gvardijan i obnovitelj trsatskog svetišta i vukovarskog samostana, požrtvovan pastoralni radnik, pouzdan u prihvaćanju obvezama, uredan, točan u svemu, umro u 81. godini života, 61. redovništva i 55. svećeništva.*

ANDRAŠEC, fra Tomislav (1972. – 1975.)

Rodio se 4. ožujka 1923. u Dekanovcu blizu Čakovca, a umro 4. prosinca 1988. u Zemunu. Sahranjen je u Čakovcu.

Na krštenju je dobio ime Josip. Nakon osnovne škole u rodnom mjestu odlučio je poći u Franjevački kolegij sv. Antuna u Varaždinu gdje je pohađao Franjevačku klasičnu gimnaziju, a maturirao je 1944. U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je 14. kolovoza 1941. oblačenjem redovničkog odijela, a svečane zavjete položio je 15. kolovoza 1945. u Zagrebu. Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1949. godine.

Kako je stekao prva pastoralna iskustva u Varaždinu i Subotici (1951. – 1954.), izabran je za gvardijana i župnika u Cerniku (1954. – 1960.) gdje je od 1955. do 1978. godine u posve novim društvenim prilikama uprava Provincije osnovala novicijatsku kuću i oblikovala uzornu redovničku zajednicu. U narednim će godinama kroz cernički novicijat proći mnoge generacije, a nakon toga novicijat prelazi na Trsat gdje je i danas.

Nakon Cernika izabran je za gvardijana u Slavonskom Brodu gdje nakon šest godina gvardijanske službe ostaje još tri godine (1960. – 1969.), a potom postaje predstojnik samostana u Bjelovaru (1969. – 1972.).

U Vukovaru opet preuzima službu gvardijana i župnika kroz tri godine, ali i nakon toga ostaje još četiri godine u Vukovaru (1972. – 1979.). Na provincijskom kapitolu u Samoboru (17. – 21. srpnja 1972.) za vukovarsko bratstvo određeni su: fra Tomislav Andrašec, defnitor, gvardijan, župnik, duhovnik franjevačke zajednice; fra Rikard Patafta, vikar, kapelan i vjeroučitelj, voditelj pastoralne konferencije, zapisničar kronike; o. Radoslav Kujundžić, jubilarac, ispovjednik; o. Pio Švasta, kapelan, vjeroučitelj, knjižničar; o. Ante (Silverije) Perković, kapelan, vjeroučitelj, voditelj ministranata.

U Samoboru opet preuzima službu gvardijana (1979. – 1981.). Na provincijskom kapitolu 1981. izabran je za predstojnika franjevačke zajednice u Zemunu i župnika novoosnovane Župe sv. Ivana Kapis-transkog u Novom Beogradu (1981. – 1988.). Tu se kroz sedam godina odlikovao predanim posluživanjem samostanu i župi te velikoj zajednici sestara Milosrdnica u obližnjoj bolnici gdje je na koncu i preminuo od posljedica moždanog udara. Već je imao pripremljen nagovor u adventskoj duhovnoj obnovi braći svećenicima u dekana-

tu koji je započeo s mišlju *Brat svećenik, braći svećenicima*, a kraj je glasio: *I svećenici se razlikuju, pa dok su jedni slični ružama, drugi više ljubičicama nalikuju, stoga pazite i na ljubičice, ako vam se više sviđaju ruže.*

Bio je delegiran u ime generala Reda manje braće da vizitira sve njihove samostane i braću u Provinciji Bosne Srebrene te da predsjedava njihovim izbornim kapitulom (1967.).

Na poziv i po izboru uprave Provincije upravljao je velikim samostanima i župama. Nastojao je biti marljiv poslužitelj svoje braće i vjernika koji se okupljaju u našim samostanima i župama. Gdje god je bio, uvijek je oko sebe okupljao prijatelje i suradnike.

Kao pastoralni čovjek bio je uredan, točan, temeljit. Bio je vrstan propovjednik s odlikom zanosa, kratkoće i jasnoće.

Bio je čovjek povjerenja, brižan i skrban gospodar, u pothvatima uspješan i u poslovima ustrajan, a osobito je uživao kada je mogao poduzeti i završiti temeljite zahvate samostanskih i crkvenih prostora. Odlikovao se kao pjevač i predpjevač, a vrsnim basom pjevao je u zbornom pjevanju.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 4. prosinac 1988. godine i s mjestom preminuća u Zemunu, stoji zapisano: *o. Tomislav Josip Andrašec iz Dekanovca, predstojnik, u više navrata gvardijan i župnik, 1967. generalni vizitator Provincije Bosne Srebrene, odlikovao se gostoljubivošću i zalagao se za obnovu naših samostana i crkava, bio je dobar i revan propovjednik, njegovao osobitu ljubav i poštovanje prema dijecezanskom kleru, umro u 66. godini života, 47. redovništva i 39. svećeništva, pokopan u Čakovcu.*

GRĐAN, fra Božo (1975. – 1977.)

Rodio se 11. siječnja 1922. u Čakovcu, a umro 30. listopada 1994. u Landau (Njemačka).

Na krštenju je dobio ime Antun, a u obitelji su ga zvali „Tonček“. Osnovnu školu završio je u Čakovcu, a osam razreda gimnazije s maturom u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Varaždinu.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je kao novak na Trsatu 5. rujna 1938. godine. Jednostavne zavjete položio je 1939. nakon godinu dana novicijata, a svečane 12. siječnja 1943. godine.

Studij teologije pohađao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu, a za svećenika je zaređen 29. lipnja 1947. u Zagrebu. Za vrijeme studija već je bio orguljaš. Prije svećeničkog ređenja, 1946. godine, bio je uhićen i ispitivan, ali nije bio osuđen, nego pušten na slobodu.

Njegovo prvo svećeničko služenje bilo je u Varaždinu (1947. – 1950.) gdje je bio orguljaš, propovjednik i ispovjednik. Kao svećenik služio je vojni rok (1949. – 1950.).

U Zagrebu na Kaptolu (1951. – 1954.) bio je orguljaš, učitelj pjevanja i propovjednik, s tim da je 1952. godine u Samoboru bio predstojnik i duhovni asistent FSR-a.

U Vukovaru (1955. – 1956.) bio je kapelan, vjeroučitelj, orguljaš i zborovođa. U Zemunu (1957. – 1959.) bio je predstojnik samostana i orguljaš. Na Trsatu (1961. – 1962.) bio je vikar i orguljaš. U Varaždinu je drugi put (1963. – 1964.) bio orguljaš. U Požegi (1966. – 1973.) bio je vikar, orguljaš, i diskret. U Zagrebu na Kaptolu (1973. – 1975.) bio je defnitor u upravi Provincije, a od 1974. magister bogoslova i vikar.

Tada je u Provinciji bilo burno stanje, što možemo vidjeti po zapisima vukovarske *Kronike*, u Samoboru, 30. travnja, *održano je izvanredno zasjedanje defnitorija na kojemu prisustvovao naš o. gvardijan (Tomislav Andrašec, gvardijan u Vukovaru i defnitor). Rješavao se slučaj 13. braće koja su svojevolljno napustila Provinciju i pokušala provoditi franjevaštvo na svoj način. Prema smjernicama Generalne kurije dano im je 6-mjesečna eksklaustracija. Poduzeto je sve da se prema toj braći bratski postupi i da ih se ponovno povrati ako su spremni prihvatiti život i rad kakav većina braće sprovodi, a koji je jasno zacrtan našim Pravilom i Konstitucijama.*

Pod predsjedanjem generalnog vizitatora fra Velimira Blaževića iz Provincije Bosne Srebrene održava se provincijski kapitul u Samoboru od 29. svibnja do 6. lipnja 1975. godine. Vukovarska *Kronika* donosi zapis: *Gotovo punih osam dana trajao je provincijski kapitul u Samoboru. Naš o. gvardijan (fra Tomislav Andrašec) bio je prisutan kao član defnitorija i kao poglavar vuk. samostana. Bili su to teški i burni dani za cijelu našu Provinciju. No, o tome će više sigurno zapisati tajnik i povjesničar Provincije. Najveća hvala Duhu Svetome koji je gotovo na vidan način djelovao i boravio u kap. auli. Defnitorij smo morali izabrati koji nam je Generalni vizitator nametnuo, jer je inače prijetio prekidom kapitula. Slično se odvijao rad kasnije kod postavljanja poglavara i premješta-*

nju osoblja. Prva i zadnja riječ bila je Vizitatorova. Uporno je tražio da višegodišnji poglavari ne mogu biti ponovno birani. Mnoge stvari su možda i shvatljive, no mnoge će ostati tajna.

U Vukovaru (1975. – 1977.) bio je gvardijan i župnik. Tada su u bratstvu bili još: o. Tomislav Andrašec, vikar, duhovnik franjevačke zajednice, vjeroučitelj; o. Pijo Švasta, kapelan, vjeroučitelj, knjižničar; o. Benko Horvat, kapelan, vjeroučitelj srednjoškolaca, voditelj ministranata; o. Vjekoslav Kocijan, vjeroučitelj, kapelan u Bogdanovcima; o. Berislav Đurić, kapelan, vjeroučitelj. Tada su iz vukovarskog bratstva otišli fra Rikard Patafta u Zemun, fra Radoslav Kujundžić u Suboticu i fra Ante Perković u Našice. Za ovu braću zapisničar *Kronike* piše: *Svoj trojici odajemo veliko priznanje, jer svi su bili neumorni radnici u Božjem vinogradu i iskreni ljubitelji svoga samostan.*

Iznenada, 17. ožujka 1977., kao aktualni gvardijan dao je neopozivu ostavku. Kako je to izgledalo donosi zapisničar samostanske *Kronike*: *Veoma su iznenadili našu redovničku obitelj promjene samostanskog osoblja u Vukovaru. Nitko u kući nije znao da je naš o. gvardijan Božo Grđan podnio neopozivu ostavku na gvardijanatu. Definitorij je ostavku prihvatio ne pitavši ga zašto je podnosi i izabrao novog gvardijana o. Radoslava Karlocija, koji je do sada bio vikar i vinogradar u Slavanskom Brodu. Na mjesto o. Radoslava premješten je o. Tomislav Andrašec. Čim je o. Tomislav saznao za te promjene, podnio je brzojavno ostavku na nove službe, jer ih ne može prihvatiti ni po savjesti, a ni iz zdravstvenih razloga. U Vukovar je premješten o. Teofil Šibalić za vikara, a o. Berislav Đurić za katehetu. Otac Božo Grđan premješten je u Bjelovar, a o. Josip Poletto u Karlovac. Zapisničar samostanske *Kronike*, na dan njegova odlaska iz Vukovara, 22. ožujka 1977., donosi: *U 9 sati napustio je vukovarski samostan dosadašnji gvardijan o. Božo Grđan i otputovao je u Bjelovar. On je u vukovarskom samostanu bio razmjerno kratko vrijeme kao poglavar – svega dvije godine. No i kroz ovo kratko vrijeme on je pokazao da je čovjek rada, reda i molitve.**

Nakon Vukovara na kratko vrijeme odlazi u Bjelovar, a potom na duže vrijeme na dušobrižničku službu u Njemačku (1977. – 1994.). Župni je vikar bio u Meinheimu (1977. – 1979.) i Rastattu (1979. – 1981.), a upravitelj župe u Biederbachu (1982. – 1993.). Kad su mu iznemogle snage, došao je u našu redovničku zajednicu u Landau gdje je bio ispovjednik i duhovnik bolnice. Tu je i dočekao sestricu smrt.

Bio je izvrstan glazbenik i orguljaš. Skladao je skladbe: *Mali dorski preludij u d-molu*, s posvetom fra Bonaventuri Dudi, i *Preludij za orgulje*.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 30. listopada 1994. godine i s mjestom preminuća u Landau, stoji zapisano: *o. Božidar Antun Grđan iz Čakovca, talentiran i vrstan glazbenik, orguljaš, savjestan pastoralni radnik, magister bogoslova te dugogodišnji dušobrižnik u župama u Njemačkoj, jednostavan, povučen, uvijek točan, jubilarac, pokopan u Čakovcu, umro u 73. godini života, 57. redovništva i 48. svećeništva.*

KARLOCI, fra Radoslav (1977. – 1978.)

Rodio se 26. travnja 1915. u Donjoj Dubravi, a umro 24. veljače 1982. u Požegi. Na krštenju je dobio ime Ivan.

Nakon osnovne škole u svome rodnom mjestu pošao je u Franjevački kolegij sv. Antuna u Varaždinu gdje je pohađao Franjevačku klasičnu gimnaziju. Nakon tadašnjeg šestog razreda gimnazije pošao je u novicijat na Trsatu gdje je time i stupio u Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, 11. kolovoza 1934. Poslije novicijata i primanja redovničkog odijela nastavio je gimnaziju, a zatim je 6 godina pohađao studij teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Svećane zavjete položio je 13. kolovoza 1938., a za svećenika je zaređen 3. kolovoza 1941. godine u franjevačkoj crkvi na Kaptolu. Kako je njegov rodni kraj tada bio pod mađarskom okupacijom, svoju mladu misu slavio je u Koprivnici.

Nakon svećeničkog ređenja njegovo pastoralno djelovanje bilo je u Koprivnici, Kloštru Ivaniću, Krapini i Petrovskom, dva puta u Slavonskoj Požegi, zatim u Cerniku, dva puta u Slavonskom Brodu i Vukovaru (1977. – 1978.). Kao župnik bio je u Petrovskom i Vukovaru, a u Vukovaru je bio i gvardijan.

Kao svećenik u pastoralnom djelovanju bio je uzoran dušobrižnik i vjeroučitelj, savjestan orguljaš, voditelj zborova, a uz sve to i stručni i neumorni vinogradar u Požegi, Cerniku i Slavonskom Brodu, iako nikada nije okusio ni vino ni rakiju ni bilo koje drugo alkoholno piće. U duhu sv. Franje volio je prirodu i rad u prirodi, a ona ga je nadahnjivala za glazbu, koju je posebno volio.

Kao vjeroučitelj sastavio je svoj vjeronaučni priručnik. Priređivao je lijepe priredbe, učio je djecu pjevati crkvene pjesme, a neke je poučavao i sviranju. Propovijedi su mu bile kratke, sažete i jasne. Bio je dobar ispovjednik.

Kao redovnik franjevac težio je ostvariti ideal franjevačkog redovništva i svećeništva. Njegova zaručnica bila je evanđeosko siromaštvo te jednostavan i skroman u odijevanju, jelu i piću. U molitvi je bio uzorno redovit, a u poslu nenadmašan. Za njega se moglo primijeniti pravilo *moli i radi*. Njegova srdačna jednostavnost, neposrednost, skromnost i poniznost nisu mogle zasjeniti ni služba defnitora ni gvardijana. Uvijek vedar i radostan, spreman na dosjetke i šale.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 24. veljače 1982. godine i s mjestom preminuća u Požegi, stoji zapisano: *o. Radoslav Ivan Karloci iz Donje Dubrave, šutljiv, jednostavan, radin, stručan u vinogradarstvu, više puta gvardijan, orguljaš, umro od raka uzornom redovničkom smrću moleći: „Zdravo Kraljice“, u 67. godini života, 48. redovništva i 42. svećeništva.*

OSTROGNAJ, fra Martin (1978. – 1984.)

Rodio se 24. siječnja 1916. u Kotoribi, a umro 1. ožujka 1992. u Subotici. Na krštenju je dobio ima Vinko.

Osnovnu školu završio je u rodnom mjestu, a zatim je došao u Franjevačko sjemenište u Varaždinu gdje je pohađao Klasičnu gimnaziju pripremajući se za svoj budući redovnički i svećenički život.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je sa 17 godina 19. kolovoza 1933. godine na Trsatu. Svečane zavjete položio je 22. kolovoza 1937.

Studij teologije pohađao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Za svećenika je zaređen 7. srpnja 1940. Duhovno i pastoralno djelovao je u više samostana Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda. Najduže je djelovao u Varaždinu, Čakovcu, Požegi i Vukovaru. Bio je gvardijan u samostanima u Koprivnici, Zemunu, Varaždinu i Vukovaru (1978. – 1984.).

Njegovom izboru za gvardijana 18. srpnja 1978. prethodio je, po vukovarskoj *Kronici: Telegram iz Samobora: Vrhovna uprava Reda u Rimu izabrala je novu upravu Provincije: o. Karlo dr. Kaić, provincijal, o. Stanko Banić, prov. Vikar, o. Jukundo Jug, o. Ivan Holetić, o. Flavijan Šolc,*

fra Matija Krnjak, o. Hugo Zajac i o. Daroslav Miklaušić, definitori. Veliko iznenađenje! A 10. kolovoza 1978.: Preko telefona smo doznali za neke promjene u našem samostanu: o. gvardijan Radoslav Karloci premješten u Slavonski Brod za gvardijana. O. Tomislav Andraše u Samobor za gvardijana i o. Teofil Šibalić, dosadašnji kroničar i vikar, ide u Zagreb za gvardijana. O. Mihael Cukovečki ostaje ovdje u svojstvu samostanskog vikara. Novi gvardijan vukovarski o. Martin Ostrognaj (dolazi iz Koprivnice). Ostali novi pateri: o. Darko Kupres, o. Franjo Tomašević i o. Vlado Mustać. – Svima dao Gospodin obilje blagoslova u novim svećeničkim službama!

Fra Martin je u Vukovar došao 22. kolovoza 1978. Prema zapisima u *Kronici* bratstvo je bilo vrlo složno. U bratskom je duhu 5. prosinca fra Martin, kao gvardijan i župnik središnje vukovarske Župe sv. Filipa i Jakova, u dogovoru s biskupom u Đakovu Ćirilom Kosom predao dva dijela grada Priljevo i Lužac fra Flavijanu Šolcu, župniku Župe sv. Josipa Radnika u Borovu naselju.

Za 250. obljetnicu Župe i samostana, 31. kolovoza 1980., ponudio je fra Paškalu Cvekanu, članu virovitičkog samostana, da kao povjesničar i poznavatelj prošlosti rada i djelovanja franjevac na području naše Provincije prihvati napisati povijest Vukovara i franjevaca pod nazivom *Franjevci u Vukovaru*, što je fra Paškal i prihvatio. Knjiga je izišla iz tiska nekoliko dana pred samu proslavu. Za sam dan proslave pripremljena je svečana euharistija koju je predvodio Ćiril Kos, biskup đakovačko-srijemski, uz koncelebraciju provincijala fra Karla Kajića i velikog broja svećenika.

Na provincijskom kapitolu u Samoboru (10. – 14. kolovoza) za provincijala je izabran fra Rajko Gelemanović i ostali članovi definitorija. Zapisničar vukovarskog samostana bilježi: *Sva su biranja bila po jedanput – od prvog. Uz to su i prije i poslije samog biranja bile na dnevnom redu rasprave i izvještaji o radu i životu prošlog trogodišta Provincije kao i o važnim pitanjima i planovima za budućnost. Među izvještajima za prošlost bila je zapažena zahvala – ostavka bivšeg provincijala o. Karla Kaića. Zbog toga je zapravo i bio sazivan ovaj kapitul, jer je mandat trebao trajati normalno još 3 godine – šestogodišnji. U svom izvještaju za ostavku iznio je o. Karlo neke stvari; kao neiskustvo u poglavarstvu i malo manje poznavanje Provincije zbog duljeg izbivanja iz nje, kao i neke druge. Iznio je i to da nije bio prihvaćen, jer je on i čitava prošla uprava bila imenovana bez izborne privole Provincije...*

Do okupacije grada Vukovara 18. studenog 1991. godine živio je i djelovao u Vukovaru, prošao kalvariju svih stanovnika Vukovara s kojima je 19. studenoga odveden u zatvor u Sremsku Mitrovicu, zajedno sa svojim narodom i braćom iz samostana. U zatvoru je proveo dva dana, pa je zatim s vlč. Dmitrom Štefanjukom, grkokatoličkim svećenikom, pušten na slobodu. Nakon zatvora otišao je braći u Zemun, da bi se za par dana preselio u subotički samostan. Tu je shrvan od ratnih i zatvorskih maltretiranja s puno nade očekivao putovnicu s kojom bi mogao prijeći u domovinu Hrvatsku. Kada je već bila dobivena putovnica i određeno da 4. ožujka krene prema Zagrebu, preminuo je od srčanog udara kao prognanik u Subotici, gdje je i sahranjen na bajskom groblju.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 1. ožujak 1992. godine i s mjestom preminuća u Subotici, stoji zapisano: *o. Martin Vinko Ostrognaj iz Kotoribe, proživio strahote razaranja Vukovara iz kojega je prognan, poglavar u više samostana, vjeroučitelj i revni ispovjednik, blage naravi, dobar brat, dvostruki jubilarac, umro, naglo, spremajući se u rodno Međimurje, u 76. godini života, 59. redovništva i 52. svećeništva.*

TRETNJAK, fra Josip (1984. – 1990.)

Rodio se 9. ožujka, 1948. u Štefancu pokraj Male Subotice, a umro 7. listopada 2015. u Čakovcu. Na krštenju je dobio ime Jakob, a od milja su ga zvali Jakša.

Osnovnu školu završio je 1962. godine u Ivanovcu te potom otišao u Franjevačko sjemenište i gimnaziju na zagrebačkom Kaptolu. Gimnaziju u Zagrebu završava 1966. godine.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je 15. kolovoza 1964. u Cerniku gdje nakon godinu dana novicijata polaže prve redovničke zavjete, 16. kolovoza 1965., a potom nastavlja gimnazijsko školovanje u sjemeništu.

Studij teologije pohađao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu (1967. – 1974.). Za svećenika je zaređen 8. srpnja 1973. godine u Zagrebu. Kao apsolvent bogoslovije namješten je u Slavonski Brod gdje je boravio vrlo kratko vrijeme. Pravo njegovo svećeničko služenje bilo je u službi dušobrižnika hrvatskih radnika u inozemstvu, najprije u Beču (1974. – 1978.), pa u Freudenstadtu u Njemačkoj (1978. – 1982.). Potom se vraća u Domovinu, gdje u Virovitici

djeluje kao vikar i kapelan (1982. – 1984.). Nakon Virovitice dolazi u Vukovar gdje je vršio službu gvardijana i župnika (1984. – 1990.).

Na provincijskom kapitulu od 9. do 12. srpnja 1984. godine za vukovarski samostan izabrano je bratstvo koje sačinjavaju: o. Josip Tretanjak, gvardijan, župnik, asistent FSR-a; o. Ivan Mikić, vikar, kapelan, kroničar, voditelj ministranata; o. Martin Ostrognaj, kapelan, ispovjednik; o. Josip Poletto, kapelan, knjižničar. A onoliko koliko zadire u život ove zajednice i samostana dobro je spomenuti da su u našem samostanu na stanu i pri stolu borovski župnik o. Franjo Tomašević i kapelan o. Celzo Vlahović.

Za sve njih župni je zbor VIS „Susreti“ u velikoj župnoj dvorani održao koncert kao izraz dobrodošlice novoj pastoralnoj braći. Početkom 1985. godine započinje s preuređenjem kuće koja će poslužiti za kapelicu i novi pastoralni centar u ulici Svetozara Markovića 142. Ali ubrzo su radovi morali stati jer je iz općine došlo rješenje o zabrani radova.

Za samostansku crkvu daje izraditi 60 novih klupa od masivne hras-tovine, a nosače od željeza. Stare klupe, jedan dio, poklonjene su samostanu u Šaregradu. Uređuje prozore crkve s novim okvirima i poduplanim staklima koji su ujedno i toplinska izolacija. *Kronika vukovarskog samostana* bilježi da je u veljači 1986. obolio. Mislili su da je obična prehlada, ali se kasnije ispostavilo da je i upala pluća, a i sa srcem su nastale poteškoće. U bolnici je proboravio od 14. veljače do 5. ožujka 1986. Nakon Uskrsa nastavlja s radovima u crkvi. Maknuo je pričesne klupe, a u samom svetištu postavio je drveni podij na tri stepenice. Na krovu samostana zamjenjuje grede i crijep. Postavlja nove kabele za struju za vjeronaučne dvorane, radionicu i garaže. Također postavlja cijevi za kanalizaciju. U *Kronici* samostana nalaze se skice svih radova.

Uz sve navedene radove podržavao je i rad s djecom i mladima, osobito VIS-om *Susreti* koji su nakon desetogodišnjeg rada postala vrlo dobra i jaka zajednica. Nastupaju na *Uskrsfestu* i u drugim samostanima i župama.

Poslije Vukovara postaje župnik i upravitelj filijalne kuće u Zapolju (1990. – 1993.), a potom ga uprava Provincije opet određuje za dušobrižnika u inozemnoj pastvi u Linzu, gdje je od 1993. godine punih 20 godina bio voditelj Hrvatske katoličke misije i koordinator hrvatskog dušobrižništva u Austriji. Ujedno je bio delegat defnito-

rija Provincije za bratstvo u Austriji, delegat provincijalnog ministra za braću u toj zemlji te naddušobrižnik za Austriju. U inozemstvu je stekao neizbrisive zasluge za pastoralnu i socijalnu skrb za hrvatske iseljenike. Njegov zauzeti i odgovorni rad pridonio je zauzetoj i organiziranoj brizi u čemu je uživao ugled i poštovanje kako domaće Crkve jednako tako, štoviše, austrijske Crkve, a osobito biskupije Linz u kojoj je djelovao 21 godinu. O tome svjedoče priznanja koja mu je njegov biskup dodjeljivao.

Nakon 21 godine, zbog narušenog zdravlja, ponovno se vraća u Domovinu i 2014. godine u Župi sv. Nikole biskupa u Čakovcu preuzima službe samostanskog i župnog vikara te ekonoma i katehete.

U Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (2014.), za 7. listopada 2015. godine i s mjestom preminuća u Čakovcu, stoji zapisano: fra Josip Tretnjak – rođen u Štefancu. Obavljao je službe gvardijana, vikara, ekonoma samostana, župnika, župnog vikara, dušobrižnika hrvatskih radnika te voditelja Hrvatske katoličke misije. Odlikovao se marljivošću, skromnošću i urednošću. Pomagao je bolesne. Na službi je bio u Beču, Freudenstadtu, Virovitici, Vukovaru, Zapolju, Linzu i Čakovcu. U bolesti je bio vrlo strpljiv. Umro je u Čakovcu u 68. godini života, 52. redovništva i 43. svećeništva.

KOSEC, fra Branimir (1990. – 1999.)

Rodio se 14. rujna 1935. godine u Trnovcu kod Varaždina, a umro 3. prosinca 2021. u Varaždinu. Na krštenju je dobio ime Stjepan.

Osnovno školovanje završio je u rodnom Trnovcu. Srednju školu, gimnaziju, pohađao je do male mature u Varaždinu, a veliku gimnaziju u Zagrebu.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je 29. srpnja 1953. u Vukovaru. Svečane zavjete položio je na blagdan Rana sv. Franje, 17. rujna 1959.

Studij teologije pohađao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Za svećenika je zaređen na Svijećnicu, 02. veljače 1963.

Svoje prvo pastoralno djelovanje kao mladi kapelan započinje u Kapeli pokraj Bjelovara, zatim je bio župnik u Zapolju (1966. – 1981.), gdje je izgradio novu župnu crkvu i obnovio župnu kuću.

Potom je vršio službu župnika i gvardijana u Čakovcu (1981. – 1987.), službu samostanskog vikara u Iloku (1987. – 1990.), a u ljetu

1990. prihvatio je službu gvardijana i župnika u Vukovaru, gdje u vremenu rata, logorovanja, progonstva i povrata u Vukovar ostaje do 1999. godine.

Vukovar mu je u toj godini – 1991. – opečatio i svećeništvo i franjevaštvo. Svojom riječju i životnim opredjeljenjem poticao je demokratsku misao u nadolazećem vremenu sloma komunističke tvorevine i opredjeljenja hrvatskog naroda za samostalnu i demokratsku državu Hrvatsku. Tromjesečne bjesomučne pokušaje zauzimanja grada Vukovara fra Branimir dijeli sa svojom braćom, ranjenicima u vukovarskoj ratnoj bolnici, hrabri uciviljene po skloništima i hrani ih Riječju Božjom i euharistijom, unosi im svjetlo nade koje crpi iz molitvenog i svećeničkog franjevačkog srca. Nije napustio grad, vjernike, ljude – svoje Vukovarce. Ostao je s braćom franjevcima, časnim sestrama i svojim narodom sve do okupacije grada Vukovara 18. studenoga 1991., kada je zarobljen i s drugom braćom franjevcima, časnim sestrama i stanovnicima Vukovara odveden u logor „Velepromet“, odakle je 19. studenoga odveden u srpske kazamate, najprije u Mitrovicu, a potom u Aleksinac, Niš i Beograd. U logoru je „vođen na smrt“, ali se nije bojao za svoj život. Ipak je preživio. Oslobođen je 10. prosinca 1991. godine, a nakon izlaska iz logora dolazi u Zagreb. U dogovoru s upravom Provincije za vrijeme progonsstva u početku se nastanjuje u franjevačkom samostanu na Kaptolu 9, a kasnije u Župi Siget u Novom Zagrebu.

Od tada svoje vrijeme stavlja na raspolaganje prognanim Vukovarcima, Iločanima i ostalima po prognaničkim smještajima u kojima su boravili prognani Vukovarci, što je bilo mnoštvo mjesta diljem Hrvatske i inozemstva. Za božićne i uskrsne dane išao je na ispomoć ispovijedati našoj braći u Hrvatskim katoličkim misijama u Austriji i Njemačkoj. Vukovarske je prognanike doslovno pronalazio na zagrebačkim ulicama i u vojarnama, a već 25. siječnja 1992. godine za sve je prognanike služio svetu misu u velikoj kinodvorani vojarni na Črnomercu. Osim što je s fra Antom Perkovićem duhovno i pastoralno skrbio za vukovarske vjernike prognanike u sedmogodišnjem prognaničkom razdoblju, pomagao im je i karitativnim djelovanjem pomoću Caritasu u Župi Sv. Križa u Sigetu, gdje je bio otvoren Župni ured za Vukovar i Borovo naselje.

Nakon tzv. mirne reintegracije hrvatskog Podunavlja i potpisivanja erduskog sporazuma 15. siječnja 1996. godine o povratku Vukovaraca, prvi se s fra Antom Perkovićem, župnikom u Borovu naselju,

vratio u Vukovar, okupio malobrojne povratnike, ispratio na stotine pobijenih Vukovaraca i branitelja iz drugih krajeva Hrvatske, ekshumiranih iz masovnih grobnica u samom gradu i najbližoj okolici Vukovara, na vječna prebivališta. Umoran u duši, predaje gvardijansko mjesto svom mlađem bratu fra Zlatko Špeharu, kojega je upravo on poslao u sjemenište, da nastavi obnavljati i graditi samostan i crkvu, a on nastavlja svoje nesebično franjevačko djelovanje u mirnijim mjestima.

U Krapini je bio ispovjednik (1999. – 2002.), a nakon malo oporavka opet je izabran za gvardijana u Našicama (2003. – 2005.). Njegova posljednja postaja bila je u njegovom matičnom samostanu svetog Ivana Krstitelja u Varaždinu gdje je bio traženi ispovjednik i misnik u pomaganju okolnim svećenicima te u varaždinskoj bolnici. Fra Branimir je u upravi Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda Zagreb dva puta bio član upravnog vijeća, defnitor (1975. – 1977.; 1990. – 1993.).

Fra Branimir je svoju autentičnu memoriju i svjedočenje, kao živi spomen, ovjekovječio pisanom riječju u kronikama, u kojima svjedoči o strašnim srpskim razaranja Vukovara, smrti i patnji njegovih građana, uništenju i razaranja svih sakralnih i kulturnih dobara, o dehumanizaciji u srpskim koncentracijskim logorima, o zajedništvu, solidarnosti i Caritasu s prognanom župnom zajednicom, o problemima povratka, izgradnje te duhovne i materijalne obnove u poratnom razdoblju u Vukovaru.

Djela: Fra Branimir Kosec, fra Anto Perković, fra Ivan Mikić, fra Slavko Antunović, fra Smiljan Berišić, *Vukovarski franjevci u Domovinskom ratu. Ratne i uzničke zabilježbe*, Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, Zagreb, 1997.; Fra Branimir Kosec, fra Ante Perković, *Kronika franjevačkog samostana u Vukovaru – Godine progonstva i povratka*, Ogranak Matice hrvatske Vukovar, Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, Zagreb, Vukovar, 2009.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 3. prosinac 2021. godine i s mjestom preminuća u Varaždinu, stoji zapisano: *Fra Branimir Kosec – rođen u Trnovcu kod Varaždina. Bio je na službi u Zagrebu na Kaptolu, Bjelovaru, Zapolju, Čakovcu, Iloku, Vukovaru, Krapini, Našicama i Varaždinu. Obavljao je službe župnika, župnog vikara, gvardijana i ispovjednika. Za vrijeme srbijske oružane agresije na grad Vukovar 1991. odlučio je kao tadašnji*

vukovarski gvardijan zajedno s drugom braćom ostati s Vukovarcima i ne napuštati grad. Bio je odveden zajedno s drugim hrvatskim zarobljenicima u logor u Srijemsku Mitrovicu, a zatim u vojarnu Aleksincu i niški zatvor. Usprkos svemu što je prošao u Domovinskom ratu, sačuvao je vedrinu i dobroćudnost. Umro je u 87. godini života, 69. redovništva i 59. svećeništva.

ŠPEHAR, fra Zlatko (1999. – 2008.)

Rodio se 26. rujna 1953. godine u Novoj Gradiški. Na krštenju u Župi sv. Antuna Padovanskog u Starom Petrovom selu dobio je ime Zlatko.

Osnovnu školu pohađao je u Brađanima i Adžamovcima (1960. – 1968.). Nakon osnovne škole, s odlukom da postane franjevac i svećenik, odlazi u Samobor gdje je pohađao Franjevačku klasičnu gimnaziju „Mater et Magistra“ (1968. – 1973.).

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je oblačenjem franjevačkog habita 25. kolovoza 1970. u Cerniku, a nakon godinu dana u novicijatu polaže prve redovničke zavjete u ruke provincijala fra Kazimira Đurmana. Vječne zavjete položio je u ruke provincijala fra Giulia Mancinija 15. listopada 1978. u Bazilici Marije Anđeoske (Santa Maria degli Angeli) u Asizu.

Studij filozofije pohađao je na Trsatu (1974. – 1976.), a studij teologije u Asizu (1976. – 1979.) koji je djelovao u okviru Lateranskog papinskog sveučilišta (Pontificia Università Lateranense). Za đakona je zaređen po rukama biskupa iz Orvieto mons. Decia Lucia Grandonija 8. prosinca 1978. u Bazilici Marije Anđeoske, a kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda za svećenika je zaređen 20. svibnja 1979. u Bazilici Marije Anđeoske u Asizu, u Italiji, polaganjem ruku kardinala mons. Giuseppea Ferdinanda Antonellija. Poslijediplomski studij upisao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu (1981. – 1985.), a u Beču, na bogoslovnom fakultetu bečkog sveučilišta (1985. – 1986.), završio je poslijediplomski studij iz franjevačke duhovnosti i moralne teologije.

Nakon svećeničkog ređenja započinje s pastoralnim službama kao kapelan u Župi sv. Obitelji u Osijeku – Jug II (1979. – 1981.), te dvije godine u Virovitici (1981. – 1983.). Zatim mu se povjerava služba voditelja Hrvatske katoličke misije St. Pölten u Donjoj Aus-

triji (1983. – 1999.), gdje se osobito kroz vrijeme Domovinskog rata odlikovao vođenjem socijalne službe Caritasa St. Pölten, pomoću koje je egzistencijalno i karitativno pomagao brojne izbjeglice iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine koji su dolazili u Austriju. Bio je i ravnatelj Ureda za strance u Austriji (1991. – 1999.). Nakon 16 godina služenja u inozemnom pastoralu među hrvatskim iseljenicima u Austriji provincijska uprava imenovala ga je gvardijanom franjevačkog samostana u Vukovaru (1999. – 2008.).

U Vukovar je došao na mjesto svog duhovnog uzora fra Branimira Koseca, nakon mirne reintegracije Hrvatskog Podunavlja. Nastavio je započeti proces povratka i obnove sakralne baštine te je ubrzo, s obzirom na razmjer razaranja grada i samostana, stvorio osnovne duhovne i materijalne pretpostavke za život redovnika franjevac, najprije u stanu na Olajnici, a kasnije, od 2004., i u samostanu, kao i život zajednice vjernika u Vukovaru u suradnji sa župnikom fra Slavkom Antunovićem.

Nakon kompletnog pokrivanja samostana i crkve pristupa izgradnji Pastoralnog centra sv. Bone na mjestu montažne „barake kapele“, koja je postala pravi i prvi „dom“ (*oikos*), „kuća“, i služila je duhovnim i pastoralnim potrebama okupljene zajednice vjernika povratnika. Novoizgrađeni Pastoralni centar sv. Bone postao je središte ne samo duhovnog i pastoralnog života zajednice vjernika nego i cjelokupnog kulturnog, gospodarskog i društvenog života u Vukovaru. To su novi prostori s predivnim perivojem u kojima braća franjevci i Milosrdne sestre Svetog Križa započinju s katehezama i vjeronaučnim susretima, s pastoralom djece i mladih. U sav program koji se događao na razini grada i župe fra Zlatko u sve svoje govore provodi i promiče franjevačku školu nenasilnoga mira te resocijalizaciju djece i mladih.

Od samog dolaska u Vukovar poticao je dolazak hodočasnika svih uzrasta da upoznaju istinu i žrtvu Vukovara. Bio je nenadmašan u govoru o patnji kroz koju su prolazili Vukovarci, osobito djeca. Možemo reći da je bio preteča današnjeg organiziranog dolaska u Vukovar brojnih skupina, udruga, župa i škola. Činio je velike napore pozivajući osnovne i srednje škole da dođu u Vukovar. Zahvaljujući tom naporu danas je vukovarski samostan u sklopu programa Memorijalnog centra Domovinskog rata u Vukovaru po kojem sva djeca osmih razreda dolaze u naš franjevački kompleks. I nakon njega braća su podržala ovaj program.

Pastoralni centar ukrašavaju veliki reljef sv. Bone autora Mladena Mikulina, kipara iz Zagreba, te pet manjih reljefa s motivima franjevačkih svetaca, sv. Franje Asiškoga i sv. Antuna Padovanskoga, te tri hrvatska blaženika, Marije od Propetog Isusa Petković, Ivana Merza i Alojzija Stepinca, poznatoga vukovarskog umjetnika Branka Brane Crlenjaka. Svehrvatsko zajedništvo s Vukovarom fra Zlatko je predstavio „kamenitom” kartom Hrvatske u središnjem holu Pastoralnog centra.

U sklopu Franjevačkog kompleksa ponovno je otkupio, nekada našu kuću, koja se nalazi tik uz samostan u ulici Šamac. Tu kuću adaptirao je za potrebe brojnih hodočasnika i za smještaj osoba koje dolaze na duhovne vježbe, tako da je ta kuća dobila naziv Dom sv. Franje.

Uz usporednu izgradnju Pastoralnog centra i adaptiranje Doma sv. Franje uređuje samostansku knjižnicu koja će zaslugom fra Marka Malovića kasnije dobiti naziv Knjižnica Franjevačkog samostana Vukovar „Fra Marko Kurolt“. U njegovo vrijeme gvardijanata preostalo samostansko sakralno umjetničko i knjiško blago, koje je fra Marko Kurolt izvezao iz Vukovara 12. prosinca 1991., bit će vraćeno 20. studenoga 2004. godine iz Republike Srbije. Tu su bile inkunabule, rijetke i vrijedne knjige, crkveno posuđe, misno ruho i oltarne slike koje će zatim fra Zlatko uz pomoć programa Ministarstva kulture postupno obnavljati.

Jednako tako uređuje zvonik i dobavlja nova zvona izrađena u Austriji. Uslijedili su zahtjevniji radovi poput gradnje novog krovišta i lijevanja novih zvona. U novi su toranj 2000. godine postavljena i četiri nova zvona. Prvo zvono s natpisom *Kraljica Hrvata* teži 1070 kg, drugo s natpisom *Sv. Filip i Jakov, ap.* teži 550 kg, treće s natpisom *100 god. Provincije sv. Ćirila i Metoda* teži 515 kg, dok četvrto nosi natpis *Krist, jučer, danas, sutra* i teži 250 kg. Zvona su elektrificirana i redovito pregledavana. Ljevač zvona je Grossmayer-Innsbruck. Postolja zvona su željezna i u dobrom su stanju. Kvalitetne su izrade, bogato ukrašena i ugodnog zvona.

Za život u samostanu uredio je i izvrsno opremio kompletnu novu kuhinju, koju je uspio realizirati uz pomoć svojih prijatelja sa studija iz Italije.

U njegovo su vrijeme dolazile brojne povratničke obitelji kojima je trebalo karitativno pomagati, a to je činio u suradnji s fra Antom Perkovićem, voditeljem Caritasa Vukovarskog dekanata. Bio je ve-

oma zauzet na brojnim domaćim i međunarodnim konferencijama, na kojima je posebice svjedočio istinu o Vukovaru te promicao i štiti prava branitelja, njihovih obitelji i povratnika.

Nakon svjedoka franjevac s teškim iskustvom rata i progona fra Zlatko obnavlja i gradi sakralnu baštinu, a posebice se posvećuje izgradnji objekata koji su osnovni preduvjeti za pastoralno i duhovno djelovanje franjevac u neposrednom povratku prognanih Vukovara.

Kako je pozivao Vukovarce koji su se vraćali u svoj grad nakon prognaničkog puta, napisao je u svojoj knjizi *Govorom do istine iz Vukovara* na str. 170.: *Pomirite se s Bogom i iza vas će nicati pravda i mir. Otvorite srca milosrđu Božjem. Pronaći ćete vrata ljubavi koja vas neće više plašiti sjenama neprijatelja kojih nema. Neprijatelj je onaj koji u vama zatvara vrata ljubavi, oproštenju i pomirenju. Ako ih nemate, Vukovar će vam ih otvoriti ako imate srca. Vukovar je ljubav koja ne može mrziti i osvećivati se. Vukovar to ne zna. Vukovar temelji svoje opraštanje na ljubavi Boga Oca i Boga Sina koja se ovdje živi u Duhu Svetom. Vukovar u toj ljubavi grli sve vas: u ljubavi koja povezuje Presveto Trojstvo, u kojoj nas Bog želi imati za svoje prijatelje, podijeliti s nama svoju ljubav, svoje postojanje, dijeliti s nama zauvijek kruh života.*

Svoju zahvalu za boravak u Vukovaru izrekao je u obliku molitve: *Hvala Ti, Bože, što sam smio biti djelić u Tvome planu s Vukovarom: s njegovom duhovnom i svakom drugom obnovom. Znaš kako sam se opirao i pomisli biti gvardijan. To posebno nisam nikada htio biti u Vukovaru. Mladost je ostavila nekih tragova. Nisam bio spreman na radosnu poslušnost; učinio sam to po dužnosti i „pod svetu poslušnost“. Oprosti mi zbog moje tvrdoglavosti. Nešto je jače u meni; onaj urođeni stoljetni ponos plave krvi. Hvala Ti, što si me uvijek dovodio do zida pred kojim se sva moja mudrost i logičnost razbijala na komadiće; ti si ih pretvorio u djeliće mozaika ljubavi prema siromašnima. Slagao si sliku Vukovara u meni.... I slažeš ju još uvijek. Znam da neće biti dovršena. Ne osjećam se pozvanim za dovršetak, jer Tvoj trenutak nema ljudskoga kraja.*

Za sve što je učinio, a puno je učinio, za svoj kršćanski, franjevački i ljudski rad dobio je nagrade i nositelj je sljedećih priznanja i odlikovanja: „Zlatni križ za mir i jedinstvo Europe“ (1990.), „Danica hrvatska s likom Katarine Zrinski“ (2004.), „Medalja Grada Vukovara“ (2006.), srebrna medalja „Njemačkog Naroda za istinu o stradanju njemačkog naroda u poratnim godinama (1945.)“ (2004.). Fra Zlat-

ko član je društva Braće Hrvatskog zmaja kao Zmaj od Zapolja te je nositelj hrvatske kraljevske krune i krunski princ od Hrvatske. Član je Međunarodne komisije za ljudska prava „Familia franciscana“ pri Organizaciji Ujedinjenih Naroda. Aktivni je sudionik na međunarodnim kongresima „Justitia et Pax“. Predsjedavao je Skandinavskim ekumenskim franjevačkim danima u Finskoj, a u Hrvatskoj franjevačkoj provinciji Sv. Ćirila i Metoda od 1996. godine član je Vijeća za pravdu, mir i skrb za sve stvoreno, često i predsjedavajući. Hrvatska Vlada imenovala je fra Zlatka državnim savjetnikom za razvoj i obnovu grada Vukovara. Salzburški pak nadbiskup dr. Alois Kochgasser imenovao ga je 29. lipnja 2013. osobnim duhovnim savjetnikom s naslovom „Erzbischöflicher Geistlicher Rat“. Fra Zlatko je od konca 2013. član Društva hrvatskih književnika.

Njegova tiskana djela: vukovarska trilogija *U sjeni južnoga križa – putopisi gvardijana vukovarskog*, *Govorom do istine iz Vukovara – zapisi gvardijana vukovarskog* te *Putovima nade nastajanja – miropisi gvardijana vukovarskog* u izdanju Ogranak Matice hrvatske u Vukovaru; bibliografska knjiga *Tajna staroga mosta – dnevnik koji to nije*, Ogranak Matice hrvatske u Vukovaru, Vukovar, 2012.; putopis *Tragom hrvatske niti u Argentini*, Ogranak Matice hrvatske u Vukovaru, Vukovar, 2014.; Fra Zlatko Špehar, *Tragom Hrvata u Argentini, Paragvaju i Urugvaju*, Ogranak Matice hrvatske u Vukovaru, Vukovar, 2017.

Suradivao je u brojnim časopisima te je pisao i književne priloge u *Vukovarskom zborniku* (2006., 2008., 2010. i 2014.) i znanstvenom *Zborniku* Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar (2007. i 2016.).

Mnoga njegova pisana djela još su u rukopisu, osobito govori, pisma i korespondencije s crkvenim i državnim institucijama.

Otkako je 2008. godine otišao iz Vukovara, postao je župnik Hrvatske katoličke župe bl. Alojzija Stepinca u Salzburgu, gdje i danas plodonosno djeluje.

Govori više jezika: talijanski, njemački, služi se španjolskim i svim slavenskim jezicima. Prevodio je s rumunjskog jezika.

PROPADALO, fra Gordan (2008. – 2014.)

Rodio se 18. listopada 1940. godine u Vržeralima, u Župi Podhum pokraj Livna, u Bosni i Hercegovini. Na krštenju je dobio ime Slavko.

Nakon što je u Zagrebu završio osnovnu i srednju školu odlučio se za svećenički i redovnički život. U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je 24. kolovoza 1958. godine u Cerniku. U novicijatu s novim redovničkih odijelom dobiva i novi ime fra Gordan. Svečane zavjete položio je na blagdan Rana sv. Franje, 17. rujna 1966. godine, u ruke provincijala fra Damjana Damjanovića u Zagrebu na Kaptolu. Za svećenika je zaređen na svetkovinu sv. Petra i Pavla, 29. lipnja 1967. godine, u crkvi svetog Franje na Kaptolu po rukama tadašnjeg pomoćnog zagrebačkog biskupa Franje Kuharića.

Studij teologije pohađao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu pet godina (1962. – 1967.), a šestu pastoralnu godinu pohađao je na Franjevačkom bogoslovnom učilištu u Orsayu u predgrađu Pariza (1967. – 1978.). Nakon Orsaya fra Gordan je premješten u Strasbourg, gdje je na Fakultetu društvenih znanosti studirao francuski i latinski jezik (1968. – 1974.). Istodobno u vrijeme studijskog boravka u Strasbourgu bio je i pastoralni dušobrižnik hrvatskim radnicima u Elzasu i Kehlu Am Rhein.

Nakon što je diplomirao 1974. vratio se provincijskom služenju u Samoboru na Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji „Mater et magistra“ kao profesor, odgojitelj i vjeroučitelj do njezina zatvaranja 1978. godine. Istodobno je vršio i službu tajnika Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda.

Nakon prosvjetnog djelovanja u Samoboru prelazi na pastoralno djelovanje u Bjelovar (1978. – 1981.), gdje vrši službu predstojnika i župnika te upravitelja svetišta sv. Antuna i duhovnog asistenta Franjevačkog svjetovnog reda. Na provincijskom kapitolu 1981. godine, koji smiruje tenzije nakon burnih previranja, izabran je za službu gvardijana u Varaždinu (1981. – 1990.), a tu je bio i vjeroučitelj. Nakon Varaždina prelazi u Slavonski Brod (1990. – 1991.), gdje je također bio gvardijan, ali na vrlo kratko vrijeme. Kako su mu klimatski uvjeti stvarali zdravstvene poteškoće, premješten u Našice (1991. – 1993.) gdje je bio na službi župnog vikara i vjeroučitelja. Vraća se u Varaždin (1993. – 2001.) gdje u punom zamahu vrši odgovorne službe gvardijana, ravnatelja Caritasa varaždinske regije, voditelja Zajednice bračnih susreta, predavača na srednjim školama i duhovnog asistenta Franjevačkog svjetovnog reda.

U Karlovcu (2001. – 2005.) vršio je službe župnog vikara, samostanskog ekonoma i duhovnog asistenta Franjevačkog svjetovnog reda i Franjevačke mladeži kojima je bio vrstan animator i propovjednik. Nakon Karlovca ponovno postaje gvardijan u Bjelovaru (2005. – 2008.), a nakon toga gvardijan u Vukovaru (2008. – 2014.).

Za vrijeme službe gvardijana u franjevačkom samostanu u Vukovaru fra Gordan je uz stručnu suradnju Konzervatorskog odjela u Vukovaru i Fonda za obnovu i razvoj Grada Vukovara obnovio interijer crkve sv. Filipa i Jakova apostola u Vukovaru. Obnova interijera uključila je sljedeće: instaliranje podnog grijanja, popločenje crkve, izradu novih crkvenih klupa i ispovjedaonica, nabavu novih rasvjetnih tijela s novim lusterima te novi razglasni sustav ili ozvučenje crkve. Za vrijeme njegove službe gvardijana postavljen je oltar sv. Antuna te su obnovljeni i restaurirani oltari sv. Franje, Gospe Lurdske, sv. Bone, izrađen je novi oltar sv. Filipa i Jakova te oltar Gospe Žalosne u „ranjenom obliku“.

Crkva je ožbukana u bijelo „čekajući“ neobarokne oslike koji su prije uništenja crkve za vrijeme srpske agresije na Vukovar i Hrvatsku nadahnjivali višestoljetno franjevačko i kršćansko djelovanje. Interijer crkve sav u bijelom daje neobično snažnu pastoralnu pouku i poruku vidljivih „ratnih ožiljaka i rana“ pohranjenih u maloj „rupi zločina“ za postavljanje eksploziva i miniranje crkve, kao i neobnovljeni prostor u pokrajnjoj lađi „žalosnog prizora“, sve to svjedoči o nevinosti žrtve Vukovara sjedinjene s Kristovom patnjom i žrtvom na križu. To zajedništvo vjernika s Kristom u patnji i umiranju na simboličan način svjedoči lik „Ranjenog Isusa“ postavljen u svetištu crkve na staklenoj stijeni, gdje i dalje u lebdećem stavu govori da je s nama do kraja. Fra Gordan se pri obnovi crkve založio da neki dijelovi crkve ostanu sačuvani u ratnom stanju jer oni govore o patnji i trpljenju vjernika koji su postali zalog slobode, mira i praštanja.

U vrijeme njegova mandata pri kraju unutarnje obnove 9. svibnja 2012. zabljesnuo je novi oltar u svetištu crkve. U samostanskoj *Kronici* je zabilježeno: *Podignut je oltar sv. Filipa i Jakova potpuno nov. Od prethodnog u srpskoj agresiji 1991. nije ostalo ni daščice. Na temelju fotografija izrađena je replika prijašnjeg. Oltar je visok 8,2 m, a širok 4,45 m. Na njemu su dva anđela u stavu poklonstva. Njih je sačuvao o. Marko Kurolt, ali su bili oštećeni. Obnovljeni su i popravljeni u Italiji. Sliku na oltaru, dimenzija 415 x 210 cm naslikao je zagrebački akademski slikar Josip Jerković uz asistenciju akademske slikarice Jelene Perić. Dva velika*

kipa su sa strane oltara: kip sv. Franje Asiškog koji je spašen u ratu, i kip sv. Bonaventure koji je replika onog nestalog u ratu 1991. kao i dva manja kipa Srca Isusova i Srca Marijina. Ovu kompletnu oltarnu repliku u sve-tištu, sve osim oltarne slike, izradila je tvrtka Stuflessen u Italiji.

Uz cjelovito unutarnje uređenje crkve fra Gordan pribavlja nove orgulje iz Amsterdama s 38 registara, koje iz temelja obnavlja orguljaška tvrtka Sloof-Orgelbouw. Tijekom pet godina na ovim su orguljama obavljani sljedeći radovi: orgulje su rastavljene, rekonstruirane, nadograđene i prilagođene za crkvu u Vukovaru. U funkciju su postavljene u prosincu 2012. kada je posve uređen cjeloviti kor s restauriranom i rekonstruiranom baroknom korskom ogradom.

I na kraju unutarnje obnove, prije samoga velikog događaja ponovne posvete crkve, dolazi novi oltar na kojem se služi misa i ambon za službu Riječi. I njih je izradila tvrtka Stuflessen u skladu s cijelim oltarom u neobaroknom stilu.

Posvećenje crkve svetih Filipa i Jakova 27. listopada 2013. obilježeno je svečanim misnim slavljem, koje je u nazočnosti pet biskupa i četrdesetak svećenika predvodio đakovački i osječki nadbiskup mons. Đuro Hranić. Ovo je bilo treće posvetno slavlje u povijesti vukovarske crkve sv. Filipa i Jakova. Nadbiskup Hranić je fra Ivici Jagodiću, župniku, predao ključ kojim su otvorena vrata crkve te je u liturgijskoj svečanoj proceduri crkva obnovljena i posvećena. Nadbiskup je istaknuo da je vukovarska crkva sv. Filipa i Jakova svjedok povijesti Slavonije, ali i simbol stradanja hrvatskih građana tijekom nedavne agresije i obrambenog rata. Posveta crkve za brojne je okupljene bila kruna obnove, čin zajedničkog sjećanja i dokaz da su se braća franjevci zajedno sa svojim narodom vratili i obnovili svoj duhovni dom.

Uz materijalnu obnovu sakralne baštine te uz duhovnu i pastoralnu obnovu zajednice vjernika razvija se i poseban oblik pastorala vukovarskih hodočasnika. Vukovar postaje hodočasničko mjesto gdje hodočasnici prolaze etape stradanja, mole se i zahvaljuju za žrtvu Vukovara. Primajući brojne hodočasničke grupe fra Gordan je bio neumoran, uvijek otvoren i susretljiv.

Njegova tiskana djela: Fra Gordan Propadalo, *Vukovar kakvog vidim i doživljavam*, Franjevački samostan u Vukovaru, Ogranak Matice hrvatske u Vukovaru, Vukovar, 2017.; Fra Gordan Slavko Propadalo, *George Sand i katolicizam*, Pretetinece, 2017.; Fra Gordan Slavko

Propadalo, *Sabrani ulomci*, Elektronika, Varaždin, 2020. Suradivao je u znanstvenom *Zborniku* Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar iz Zagreba (2012.) i *Vukovarskom zborniku* (2014.).

Fra Gordan suradivao je s Radijem Varaždin u rubrici Duhovna misao; objavljivao je priloge u tjedniku *Varaždinske vijesti*, u časopisu *Regija* u Bjelovaru te u *Karlovačkim novinama* u Karlovcu.

Nakon šest godina službe na mjestu vukovarskog gvardijana odlazi u župu Klanjec u Hrvatskom zagorju, gdje je obnašao službu župnog vikara i animatora Franjevačkog svjetovnog reda (2014. – 2017.), a nakon toga je 2017. godine ponovno premješten u franjevački samostan u Varaždinu, gdje i danas živi i djeluje.

JAGODIĆ, fra Ivica (2014. – 2020.)

Rođen je 21. svibnja 1967. u Đakovu. Na krštenju je dobio ime Ivan. Osnovnu školu pohađao je u Gorjanima 1982. godine, a potom odlučuje poći u Franjevačko sjemenište na Kaptolu u Zagrebu odakle na Šalati pohađa Interdijecezansku srednju školu za spremanje svećenika (1982. – 1986.). Nakon srednje škole morao je odslužiti obvezni vojni rok u Šapcu i Beogradu.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupa 20. rujna 1987. na Trsatu u Rijeci. Nakon godinu dana novicijata i polaganja prvih redovničkih zavjeta 1988. godine upisuje studij teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, na kojemu je diplomirao 1994. godine s temom *Franjevačka mladež u Hrvatskoj*. Svečane redovničke zavjete položio je 27. rujna 1992. godine u Zagrebu u ruke provincijala fra Rajka Gelemanovića. Za svećenika ga je zareديو zagrebački nadbiskup kardinal Franjo Kuharić 26. lipnja 1994. godine, u godini dolaska pape Ivana Pavla II. u Hrvatsku.

Kao svećenik i franjevac službovao je na Kaptolu najprije kao promicatelj duhovnih zvanja organizirajući niz inicijativa i susreta za ministrante te istodobno kao duhovni asistent na lokalnoj, provincijskoj i nacionalnoj razini organizirajući pastoral mladih pod nazivom Framo – Franjevačka mladež. Jedan je od glavnih pokretača osnivanja Franjevačke mladeži koja je počela djelovati 1992. godine. U godini velikog jubileja, 2000. godine, preuzima odgojiteljsku službu u franjevačkom junioratu sve do 2005. godine, kada ga provincijska

uprava premješta na pastoralno i duhovno služenje u Vukovar, gdje je preuzeo službu župnika, a kasnije gvardijana i dekana Vukovarskog dekanata. Uz sve ove službe, dok nije došao mlađi kapelan, vodio je još ministrante, bio duhovni asistent Frame mjesnog i regionalnog područja te duhovni asistent FSR-a.

Za vrijeme služenja u Vukovaru prvi mu je od većih zahvata u okviru župne zajednice i crkve sv. Filipa i Jakova bio je pokretanje festivala duhovne glazbe pod nazivom „Bonofest“ koji je trajao u kontinuitetu 11 godina (2006. – 2017.), a posljednjih 7 emitirala je Hrvatska radiotelevizija. Zbog Nacionalnog susreta mladih 2017. godine, na kojem je sudjelovalo 30 000 mladih, iz razumljivih razloga festival nije održan, a kako je samostan ušao u posljednju fazu obnove s postavljanjem Franjevačkog muzeja Vukovar, Bonofest više nije mogao nastaviti sa svojim djelovanjem. Preko 400 pjesama s Bonofesta i danas su aktualne i slušane na radijskim postajama. S Bonofestom župni zbor mladih dobiva ime VIS „Damjan“ koji uspješno nastupa na Bonofestu i drugim festivalima te izdaje glazbeni album pod nazivom „Hodaj hrabrije“ (6. lipnja 2014.).

U višegodišnjoj obnovi i izgradnji razrušene župe i revitalizacije zajednice vjernika u Vukovaru, u svom duhovnom i pastoralnom djelovanju, slijedio je model aktivne jezgre župne zajednice (liturgijska zajednica), kao i pastoral usmjeren na pojedine kategorije vjernika (liturgijske i pastoralne skupine, dječje skupine, socijalne i karitativne zajednice, zajednice povezane s franjevačkom karizmom, suradničke skupine u župi, hodočašća, katehetske skupine itd.). Iz karitativne skupine osnovao je u Udrugu sv. Bono koja i danas plodonosno djeluje za starije i nemoćne. Pod mentorstvom fra Ivica članica biblijske skupine Marija Kovačević napisala je trilogiju biblijskih razmatranja A, B i C (2011., 2012. i 2013.) pod nazivom *Nedjeljna i blagdanska razmišljanja*.

Za vrijeme obnašanja službe gvardijana franjevačkog samostana u Vukovaru i župnika crkve sv. Filipa i Jakova apostola projektom „Integracija kulturne i povijesne baštine Franjevačkog samostana u turističku ponudu grada Vukovara“ (2015. – 2019.) obnavlja i stavlja u turističko-hodočasničku ponudu zaštićeno nepokretno kulturno dobro – franjevački samostan i crkvu sv. Filipa i Jakova – te pokretna kulturna dobra samostanskog i crkvenog inventara, kao i zbirke iz knjižnog fonda samostanske knjižnice. Naime, u obnovi franjevačkog kompleksa obnovljen je i franjevački samostan na nekoliko eta-

ža, koji čine riznica s vrijednim umjetničkim blagom, galerija slika starih majstora te knjižnica raritetnih knjiga. Obnovljeni su potom crkveni zvonik, rekonstruiran je klaustar s kipom sv. Antuna u prirodnoj veličini te su restaurirane i digitalizirane gotovo sve knjige do 1850. godine, a izrađena je i digitalna katalogizacija svih knjiga s mrežnom stranicom knjižnice te je tako knjižni fond dostupan javnosti s oko 30 000 naslova knjiga. Potkrovlje je preuređeno za novu knjižnicu, u kojoj se nalaze knjige iz 21. stoljeća, te za novu multimedijalnu dvoranu u kojoj se mogu održavati katehetski i kulturni sadržaji.

U crkvu je 2015. postavio novi križni put s motivima vukovarske muke iz Domovinskog rata, koji je u tehnici ulja na platnu naslikao akademski slikar Zlatan Vrkljan iz Zagreba.

Velika mu je zasluga i kruna svemu navedenom otvorenje Franjevačkog muzeja Vukovar (3. svibnja 2019.), koji je dokaz da je od svog osnutka 1723. godine pa do danas vukovarski franjevački samostan bio i ostao izvor vjere, obrazovanja i kulture te čuvar hrvatskog jezika i identiteta. Kulturna i umjetnička blaga koja su braća franjevci skupljali sada se mogu razgledati u prostorima Franjevačkog muzeja Vukovar.

Time je završio kompletnu obnovu, rekonstrukciju i konzervaciju drevnog kulturnog kompleksa Franjevačkog samostana i župne crkve sv. Filipa i Jakova u Vukovaru, koji su postali ne samo novi kulturno-hodočasnički i znanstveno-edukativni sadržaj u cjelokupnoj turističko hodočasničkoj ponudi nego i prostor suradnje glavnih sudionika u vukovarskom društvu. Uz Franjevački muzej Vukovar s riznicom umjetničkog blaga, galeriju slika starih majstora i knjižnicu raritetnih knjiga posjetitelji mogu posjetiti crkvu, kriptu, zvonik i klaustar, novu knjižnicu s čitaonicom te druge sadržaje poput vinoteke i suvenirnice, uključujući i vanjski prostor u kojem se nalazi Pastoralni centar sv. Bone i šetnica s pogledom na Dunav.

S otvorenjem Franjevačkog muzeja Vukovar potpisuje ugovor s Memorijalnim centrom Domovinskog rata u Vukovaru o projektu „Posjet učenika osmih razreda“ u kojem se Franjevački samostan Vukovar stavlja se na raspolaganje za razgledavanje crkve i samostana, spomen-ploče žrtava Domovinskog rata, prikazivanje kratke dokumentarne projekcije o Domovinskom ratu te obraćanje učenicima s naglaskom na stradanje u Domovinskom ratu.

Povodom obilježavanja prve godišnjice od početka rada Franjevačkog muzeja u Vukovaru 4. svibnja 2020. organiziran je znanstveni simpozij *Franjevci u Vukovaru* nakon kojega je tiskan istoimeni zbornik u kojem su znanstvenici istraživali i pisali o povijesti i umjetnosti samostana u Vukovaru.

Na staklenim stijenama postavio je spomen-ploče svim vukovarskim žrtvama u 20. stoljeću. U perivoju Franjevačkog samostana nalazi se popis 2717 imena vukovarskih žrtava iz Domovinskog rata (7. listopada 2019.). U parku ispred samostana nalazi se popis 888 imena vukovarskih žrtava iz Drugog svjetskog rata te u crkvi pokraj oltara Gospe Žalosne nalazi se 101 ime žrtava iz Prvog svjetskog rata. Sva njihova imena žrtava izdao je u knjizi *Martirologij Vukovara u XX. stoljeću*.

Povodom obilježavanja Dana sjećanja na žrtvu Vukovara inicijator je „ZVON-a za Vukovar“, inicijative po kojoj svi zvonici na dan sjećanja zvone u 18 sati i 11 minuta, te „Zida križeva“, zida u samostanu na koji hodočasnici mogu ostaviti križ iz svojega mjesta.

Iako je vukovarska crkva bila posvećena 2013. godine za vrijeme gvardijana fra Gordana Propadala, fra Ivica je, uz nove postaje križnog puta, dopremio preostalo potrebno za posvetu. Prije svega ujednačio je sve stolice za vjernike i svećenike u prezbiteriju, a već napravljene klupe opremio je spužvama za ugodno sjedenje. Obnovio je staru krstionicu kojoj je bila potrebna rekonstrukcija, dogradio razglasni sistem za zbornu pjevanje i uredio konačni sustav rasvjetnih tijela. Za samostansku blagovaonicu dao je izraditi repliku velike ovalne slike *Isus na putu u Emaus* prema nestaloj slici u Domovinskom ratu autora Paula Antonija Sensera. Prema izvornoj slici repliku je izradio Zoran Homen iz Križevaca.

Kuću za duhovne vježbe Dom sv. Franje rekonstruirao je i proširio s 30 na 65 ležaja u svrhu hodočasnika koji dolaze autobusom. U sve je osobe stavio klima-uređaje.

Uredio je samostanski vrt za hodočasnike i različite susrete i događaje koji nose naziv „Perivoj sv. Franje“. Postavljeno je sedam stolova koji nose nazive iz pjesme stvorenja sv. Franje.

Započeo je prijevod i izdanja *Kronika Franjevačkog samostana u Vukovaru* u suradnji s Državnim arhivom Vukovar. Dva izdanja tiskana su za razdoblja 1722. – 1780. i 1781. – 1826., a treće je prevedeno.

Da se ne zaborave najteži trenutci u povijesti Vukovara, kao scenarist izradio je četiri dokumentarna filma: *Franjevački muzej Vukovar* (2019.); *Vukovarski franjevci u Domovinskom ratu* (2020.), *Fra Marko Kurolt, „samozatajni heroj“* (2021.); *Fra Marko Malović, „svećenik – čuvar Hrvatskog Podunavlja“* (2022.).

U klauzurnom dijelu samostana uokvirio je originalni popis svih vukovarskih predstojnika i gvardijana s ručnim kaligrafskim ispisom te uz stari izradio i novi popis na kojemu se sada nalaze svi gvardijani, a od vremena Domovinskog rata dao je izraditi portrete svih gvardijana.

Njegova tiskana djela: monografija *Crkva i vukovarski franjevci*, Franjevački samostan Vukovar i Institut društvenih znanosti Ivo Pilar – Područni centar Vukovar, 2011., Vukovar; *Martirologij Vukovara u XX. stoljeću*, Franjevački samostan Vukovar, 2020., Vukovar; monografija *Franjevački muzej Vukovar*, Franjevački samostan Vukovar, 2019., Vukovar; u ime Župe sv. Filipa i Jakova uredio je i tiskao „narančastu“ pjesmaricu s 376 pjesama, s notama i bez nota (džepno izdanje) *Hvaljen Budi*, 2009., Vukovar.

Kao jedan od glavnih pokretača osnivanja Franjevačke mladeži (Frama), koja je s djelovanjem počela 1992. godine, pokrenuo je više časopisa: *Tau* – list za franjevačku mladež, *Framin* – list za franjevačke ministrante, te *Susret* – tjedni katehetski listić za vjeroučitelje i katehete. Također je priredio za tisak više knjiga za vjeronaučni rad s mladima te s temom franjevaštva, a značajno je njegovo djelo, odnosno katehetski priručnik za odgoj mladih u vjeri *Ja izabrah vas*, koji je objavila Alfa iz Zagreba.

POLETO, fra Josip (2020. –)

Rodio se 25. listopada 1949. u Sarajevu. Na krštenju je dobio ime Josip. Obitelj Poleto doselila se između dvaju svjetskih ratova iz Udina u Slavoniju, gdje je fra Josipov otac upoznao njegovu majku u Cerniku. Kako je fra Josipov otac Antun dobio posao u Sarajevu, tako se i fra Josip rodio u Sarajevu, ali nedugo nakon njegova rođenja vratili su se u Cernik.

Osnovnu školu završio je u Cerniku, a kao dječak ministrirao je s Ivanom Mikićem i Tomislavom Vukom. Oduševljen načinom života braće franjevac u Cerniku, osobito mladim svećenikom fra Miličevićem, odlučuje postati franjevac. Stoga nakon osnovne

škole u jesen 1964. odlazi u franjevačko sjemenište u Zagreb gdje pohađa Franjevačku klasičnu gimnaziju.

Nakon drugog razreda gimnazije zajedno sa svojom generacijom u kojoj su fra Ilija Vrdoljak, fra Vjenceslav Janjić, fra Stjepan Jambrešić, fra Tomislav Vuk i drugi 21. kolovoza 1966. ulazi u novicijat koji se nalazi u njegovu Cerniku. Nakon novicijata, u kojem je primio franjevačko redovničko odijelo i 22. kolovoza 1967. položio prve redovničke zavjete, nastavlja treći razred gimnazije u Zagrebu (1967. – 1968.). Potom je morao odslužiti vojni rok (1968. – 1969.), a zatim nastavlja četvrti razred gimnazije, ali u novoizgrađenom franjevačkom sjemeništu u Samoboru „Mater et Magistra“ (1969. – 1970.). Svečane redovničke zavjete položio je 1973. u ruke magistra fra Zdravka Sliškovića. Studij filozofije pohađao je na filozofskom učilištu u Rijeci na Trsatu (1970. – 1972.), a studij teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu (1972. – 1976). Za svećenika je zaređen 28. rujna 1975. godine.

Svoje prvo svećeničko služenje započinje kao kapelan u Vukovaru (1976. – 1977.). U proljeće 1977. vukovarski gvardijan fra Božo Grđan daje ostavku na službu gvardijana, zbog čega su u premještajima zahvaćena i druga braća, tako fra Josip odlazi u Karlovac do ljeta kada je na provincijskom kapitolu određen za kapelana u Đurmancu (1977. – 1978.). Kao mladi svećenik već sljedeće godine prelazi u Čakovec (1978. – 1981.).

Na provincijskom kapitolu 1981. godine za provincijala je izabran fra Rajko Gelemanović koji će, nakon perioda previranja u Provinciji, unijeti mir i stabilnost. Tako i premještaji neće više biti tako učestali. Na tome kapitolu fra Josip je određen za kapelana u Našicama (1981. – 1984.), a potom u Vukovaru (1984. – 1990.) gdje je bio kapelan određen za filijalu Bogdanovci.

To je bio njegov drugi dolazak u Vukovar. Zapisničar samostanske *Kronike* bilježi događaj uslijed radova na krovu samostana koji su 30. travnja 1986. uspješno završeni. Nitko se nije ozlijedio, a onda zapisničar dodaje: *Uspjeli smo i nogomet igrati poslije ručka. – Pa kad smo već kod nogometa, neka bude rečeno da je o. Josip P. u srijedu (30. 4.) igrajući nogomet u Bogdanovcima slomio ruku u laktu. Za njega ništa novo. Josip je na kontroli ruke u bolnici 5. svibnja. Kažu mu da dođe za 4. dana. A ruka oteče i boli. Zato naziva dr. Škodu u Čakovec s kim se*

dobro poznaje i isti dan ga gvardijan vozi u Čakovcu. P. Josip je operirao ruku u Čakovcu (6. svibnja). Zbog običnog nogometa! Tako je to.

Iz Vukovara prelazi za kapelana u Viroviticu (1990. – 1999.) na filijale Sajmište, Bušetina i Okrugljača.

U vremenu Domovinskog rata sam se prijavio zapovjedništvu 127. brigade kojem se stavio na raspolaganje za neslužbenog vojnog kapelana, da kao svećenik može razgovarati o kršćanskim načelima u obrani vlastite domovine. Zbog tih zasluga primio je Spomenicu kao nagradu.

Nakon dugog niza godina u službi kapelana preuzima službu župnika u Zapolju (1999. – 2005.) gdje je obilazio filijale Adžamovci, Gungjavci, Drežnik, Brđani i Laze. Bio je duhovni asistent Franjevačkog svjetovnog reda (OFS).

Na provincijskom kapitulu 2005. godine u Samoboru izabran je za gvardijana i župnika u Požegi (2005. – 2014.). Službe gvardijana i župnika uvijek je radije prepuštao drugima, ali je došlo vrijeme kada se više nije mogao oduprijeti volji poglavara. Službu gvardijana u Požegi, biskupskom gradu, vršio je mirno i dostojanstveno. Unatoč visokim zahtjevima požeškog biskupa Antuna Škvorčevića sve je uspio dobro izvršiti i održati dobre odnose. U samostanu je imao dobre suradnike koje je okupljao i držao u prijateljskom odnosu. Volio je da u samostanu bude puno djece i mladih. U njegovu vremenu gvardijanata Frama je bila brojna i uzorna: iz nje su se stvarali dobri zborovi mladih, dobri ministranti, rađala duhovna zvanja te napose stasale brojne dobre obitelji.

Nakon službe gvardijana u Požegi, na molbu provincijala fra Ilije Vrdoljaka, odlazi drugi put u Zapolje (2014. – 2017.), župu koju dobro poznaje i u kojoj se dobro osjeća, ali nije volio živjeti sam kao župnik. Stoga je na sljedećem kapitulu radije iskazao želju da bude u samostanu, što mu je i omogućeno te iz Zapolja dolazi u Vukovar (2017.), gdje je već služio dva puta i gdje je i danas. U Vukovaru najprije preuzima službu župnog i samostanskog vikara te ekonoma, a od 2020. službu gvardijana. Kao gvardijan nastavio je služiti s istom braćom kao prethodne tri godine, fra Ivicom Jagodićem, bivšim gvardijanom, i fra Matijom Marijićem, župnim vikarom. Iako je u samostanu sve obnovljeno, kao veliki kompleks s crkvom, Pastoralnim centrom sv. Bone i Domom sv. Franje za duhovne vježbe, rado-va i obnove uvijek ima. Tako je u njegovo vrijeme, zbog naleta leda

u vremenskim nepogodama, kompletno obnovljen dio krovišta iznad svetišta, što je bio veliki zahvat zbog visine i nedostupnosti. Po današnjim propisima obnova nije bila jednostavna, kao ni javna nabava koja je trebala biti usklađena s arhitektima i Konzervatorskim odjelom. Ali sve je prošlo uspješno, čak i iznad očekivanja. Zatim je nastavio s već započetim uklanjanjem vlage oko crkve i pripremom stupova za postavljanje velikih kamenih kipova anđela koji su u izradi uz pokroviteljstvo Ministarstva kulture i medija.

Jedan od simbola grada Vukovara u Domovinskom ratu jest *Ranjeni Isus*. Skulpturu *Ranjenog Isusa* postavio je na staklenu stijenu kao najbolje rješenje. Izrađeno je od najbolje opreme prema projektu arhitectice Vanje Ilić. To je jedan od motiva na koji se usmjerava pogled i tumači o njegovoj velikoj simbolici svim posjetiteljima.

Kako bismo bili u koraku s vremenom, na terase Doma sv. Franje postavljene su solarne fotoelektrane koje rješavaju potrošnju struje za tu kuću.

Na prijavnom natječaju Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, koji pomažu u financiranju s 85 %, izradio je alternativni sustav grijanja za samostan, crkvu i pastoralni centar. Kako je plinski način grijanja sve skuplji, ovo je rješenje u slučaju potrebe, na drugi način, odnosno grijanje na pelet.

U proteklom periodu, već dugi niz godina, najveća radost vukovarskog samostana, ali i najveća ulaganja i naponi sastoje se u primanju i prihvaćanju hodočasničkih grupa. To je novo poslanje samostana u odnosu na prijašnja vremena. Zahvaljujući gvardijanskoj ulozi u koordiniranju svih zahtjevnih pastoralnih djelatnosti, franjevački samostan u Vukovaru predstavlja važnost i značenje prije svega duhovnog, ali i povijesnog i kulturnog središta u Hrvatskoj.

Dobitnik je dviju nagrada odlukom predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana: Spomenice Domovinskog rata 1990. – 1992., Zagreb, 24. svibnja 1994., i Reda Hrvatskog pletera, Zagreb, 27. svibnja 1999.

FRANJEVCI KAPELANI I ĐAKONI U VUKOVARU

ĆIBARIĆ, fra Robert
DAMJANOVIĆ, fra Henrik Ivan
KEŠINA, fra Josip
KOCIJAN, fra Vjekoslav
KOREN, fra Matija
MARIJIĆ, fra Matija
MIHALINEC, fra Ivan
MIKLENIĆ, fra Ivan
MUSTAČ, fra Vlado
PAPAC, fra Zlatko
PATAFTA, fra Rikard
POSAVEC, fra Ferdo
RADELIĆ, fra Drago
RAKHEL, fra Anđelko
SMILJANIĆ, fra Tomislav
VUKOJA, fra Josip
ZUBAK, fra Mario
ŽAGAR, fra Petar

BIOGRAFSKI OPISI FRANJEVACA KAPELANA I ĐAKONA

ĆIBARIĆ, fra Robert

Rodio se 20. studenog 1974. u Janjevu, u Župi svetog Nikole biskupa, u malom mjestu i najstarijoj hrvatskoj enklavi na području današ-

nje Republike Kosovo. Kao petogodišnjak otišao je sa svojom obitelji, majkom Cecilijom i ocem Rokom te dvojicom braće, u Zagreb.

Osnovnu školu pohađao je u zagrebačkoj Donjoj Dubravi 1989. godine. Zatim se cijela obitelj preselila u Gornju Dubravu, gdje je pohađao srednju strojarsku školu u Držićevoj ulici pod nazivom „Toc Prvomajska“. To je bilo vrijeme stvaranja Republike Hrvatske, vrijeme u kojem su se donosile najvažnije odluke u novijoj hrvatskoj povijesti i kada je bio početak Domovinskog rata.

Nakon završene srednje škole ušao je u obiteljski posao s ocem i starijim bratom te se bavio trgovinom, uvozom i izvozom, zbog čega je imao želju završiti još jednu srednju školu ekonomskog usmjerenja za komercijalista. Kao suvlasnik tvrtke imao je deset godina radnog staža. U tom periodu razmišljao je i o duhovnom pozivu, ali kako je pred njim vojni rok, dao si je još prostora za razmišljanje. Vojni rok služio je u Hrvatskoj vojsci 2000. godine u Koprivnicu i Zagrebu.

Nakon vojnog roka kao da se sve posložilo i fra Robert ušao je u postulaturu u Samoboru (2003.). Podršku u traženju ispravne odluke dali su mu njegovi roditelji, njegova teta Karolina Čibarić, njegov ujak fra Ivan Matić, njegovi prijatelji fra Petar Filić i fra Antun Dođić te kasnije i fra Venancije Mihaljević, koji ga je i primio u postulaturu i bio njegov prvi odgojitelj.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je ulaskom u novicijat i oblačenjem redovničkog odijela (2003.). Nakon godinu dana novicijata položio je prve redovničke zavjete u Rijeci na Trsatu (2004.).

Studije teologije pohađao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu na Kaptolu. Kao student potpuno se posvetio predavanju i učenju. Studij teologije jako je zavolio što mu je uvelike pomoglo na putu sazrijevanja u vjeri.

Svećane redovničke zavjete položio je 2008. godine u župi Presvete Krvi Isusove u Kozari Boku (Zagreb). Za đakona je zaređen 8. prosinca 2008. u zagrebačkoj katedrali, a đakonski praktikum služio je u Čakovcu.

Za svećenika je zaređen 19. lipnja 2010., a odmah drugi dan nakon ređenja proslavio je i svoju mladu misu u svojoj župi sv. Leopolda Bogdana Mandića u Dubravi (Zagreb).

Prva svećenička služba bila mu je kao župnom vikaru u Vukovaru, u Župi sv. Filipa i Jakova. Došao je na sam dan obljetnice početka napada Vukovara u kolovozu. U Vukovaru je proveo četiri lijepe godine svoga svećeništva. Nakon toga otišao je na službu u Viroviticu 2014. godine. U Virovitici je bio također župni vikar do 2017. godine, kada je otišao na službu u Kloštar Ivanić, u Župu uznesenja BDM, koja je ujedno i najstarije marijansko svetište u kontinentalnoj Hrvatskoj, posvećeno Majci Milosrđa. Godinu je dana bio župni vikar, a nakon toga postao je gvardijan, župnik i rektor svetišta. Trenutačno je i dalje u Kloštru Ivaniću na istoj službi.

U Vukovaru je bio na službi župnog vikara u vrijeme župnika fra Ivica Jagodić i gvardijana fra Gordana Propadala. Svjedoči da mu je to bilo izrazito milosno vrijeme. U prvom redu jer je imao priliku surađivati sa župnikom fra Ivicom, koji je za vrijeme svoga djelovanja Župu sv. Filipa i Jakova učinio jednom živom župom i živom zajednicom koja je disala kao jedna duhovna obitelj, a s druge strane jer je imao milost živjeti i djelovati u Vukovaru – Gradu Heroju te upoznati drage ljude, branitelje i njihove obitelji.

Po svom svjedočenju izrazito mu je bilo stalo da ratne rane Vukovaraca, koje su pomalo još bile žive, može liječiti i ublažiti, koliko je to bilo moguće. Vršio je službu duhovnog asistenta Franjevačke mladeži na mjesnoj i područnoj razini koju je preuzeo od fra Ivica Jagodića. I to mu je bilo vrlo dragocjeno jer je imao podršku fra Ivica u svakom smislu da tu zahtjevnu službu može vršiti dostojno i pravedno. Osobito je, koliko je mogao, brinuo za siromašne u župi i samohrane roditelje, o kojima je skrbio i materijalno i duhovno.

Osobito je držao do župne kateheze krizmanicima, koje je nastojao podržati u tim zahtjevnim godinama rasta i sačuvati ih od opasnosti kojima su svakodnevno izloženi. Uz duhovno vodstvo Frame duhovno je pratio i zbor mladih „Vis Damjan“, koji je redovito animirao pjevanje na nedjeljnim večernjim misama za mlade. Vodio ih je na razna natjecanja kada su bili popularni festivali duhovne glazbe: u Solinu „Papafest“, u Zagrebu „Uskrsfest“, u Subotici „Hosanafest“, a u Vukovaru su svi zajedno bili domaćini na „Bonofestu“. Ni nagrade nisu nedostajale. U Subotici na „Hosanafestu“ „Vis Damjan“ osvojio je prvo mjesto za najbolju pjesmu pod imenom „Naša si pjesma“. Povodom dolaska pape Benedikta XVI. snimljena je pjesma i videospot pod nazivom „Mreža ribara“ u kojima fra Robert pjeva svoju dioni-

cu. Pjesma je postala hit na radiopostajama. Kruna svega djelovanja bila je izdanje CD-a na kojem se nalazi 12 autorskih pjesama.

Kao svećenika i franjevca obilježava ga briga za ljude koji su mu povjereni, za mlade koji su u životnim previranjima, za mlade obitelji koje prolaze krizne trenutke, za usamljene i duhovno ranjene i za sve potrebne.

DAMJANOVIĆ, fr. Henrik

Rođen je 13. siječnja 1980. u Slavonskome Brodu, a kršten 02. veljače 1980. u Župi sv. Martina u Strizivojnoj, od oca Josipa (Kazimira) Damjanovića i Matije rođ. Petrić.

Osnovnu školu „Ivan Goran Kovačić“ pohađao je u Štitaru, a zbog rata školovanje je od sedmog razreda nastavio u O. Š. „Ivana Brlić Mažuranić“ u Strizivojnoj. Nakon osnovne škole stupio je u Dječjačko sjemenište na Šalati gdje je pohađao Nadbiskupsku klasičnu gimnaziju za spremanje svećenika kao dijecezanski kandidat. Nakon mature 12. rujna 1998. stupio je u Red cistercita u austrijskoj opatiji sv. Marije Wettingen-Mehrerau. Nakon završenog novicijata položio je prve redovničke zavjete 15. rujna 2002. te je potom upisao studij teologije na Benediktinskoj teološkoj školi u Einsiedelnu, a nakon dodiplomskoga studija išao je u Rim na specijalizacijski studij Liturgike na Papinskom liturgijskom institutu sv. Anzelma u Rimu.

Svečane zavjete položio je na svetkovinu Uzvišenja Blažene Djevice Marije, 15. kolovoza 2002., u opatijskoj crkvi sv. Marije Wettingen-Mehrerau. Za đakona je zaređen na svetkovinu Uzašašća 29. svibnja 2003. godine u opatijskoj crkvi sv. Marije Mariastern-Gwiggen Reda cistercita. Nakon obrane magisterija i stjecanja naslova „Licencijata u sv. liturgiji“ morao je odslužiti vojni rok u Dugom Selu te je dobio vojnički čin razvodnika. Pri povratku iz vojne službe preuzeo je službu u gimnaziji kao vjeroučitelj i pomoćni nastavnik latinskog jezika (2007. – 2009). Studij psihoterapije, smjer Logoterapija i Egzistencanaliza, pohađao je na Južnonjemačkom institutu za Logoterapiju i egzistencanalizu München u Fšrstenfeldbrucku (Njemačka, 2009. do 2012.). Godinu dana pomagao je u Hrvatskom povijesnom institutu i Hrvatskom povijesnom kolegiju u Beču (2010.). Zatim je preuzeo Zavod za znanstveno-istraživački i umjetnički rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Vukovaru na mjestu Upravitelja zavoda (2011. – 2016.). Kroz cijelo vrijeme boravka u Vukovaru u

franjevačkoj crkvi i Župi sv. Filipa i Jakova vršio je službu đakona (2011. – 2016.). Svoju đakonsku službu vršio je uzorno, a jednako tako bio je uključen i u društveni život, što pokazuju i ostale njegove službe u Vukovaru, te je na svima ostavio plemenit trag. Propovijedao je zanosno i nadahnuto potkrijepljeno svetim crkvenim ocima. Za vrijeme djelovanja u Vukovaru obnašao je službu županijskog savjetnika za kulturu, a obnašao je i službu predsjednika Gradskog društva Crvenog križa u Vukovaru (2013. – 2014.). U opatiju Wettingen-Mehrerau vratio se 2016. godine, kada je preuzeo dužnosti submagistra novaka, bibliotekara i opatijskoga arhivara.

Na svetkovinu svetog Bernarda od Clairvauxa, 20. kolovoza 2017. godine, primio je sveti red svećeništva, a mladu misu u Vukovaru proslavio je među svojim Vukovarcima na spomendan svetog Grgura Velikog, 3. rujna 2017. godine.

Priorom opatije i generalnim vikarom Teritorijalne opatije nullius diocesis Wettingen-Mehrerau imenovan je u 1. prosinca 2018. godine. Uz redovne zadaće u samostanu drži duhovne vježbe i djeluje kao ispovjednik u nekoliko sestarskih zajednica.

KEŠINA, fra Josip Anthony

Rodio se 16. ožujka 1976. u Canberri (Australija), od oca Martina i majke Nede. Krstio ga je fra Mato Bonić, OFM iz Bosne Srebrene, 9. svibnja 1976. u Hrvatskom katoličkom centru Canberra i Queanbeyan. Pohađao je i australsku crkvu sv. Marije (naselje Braddon) koja pripada Nadbiskupiji Canberre i Goulburna. Krizman je 5. kolovoza 1987. u australskoj Župi sv. Tome Akvinskog (Charnwood).

Osnovnu školu pohađao je u naselju Charnwood (1981. – 1987.) i naselju Deakin, Daramalan High School (1988. – 1989.), a srednju školu u naselju Deakin, Daramalan High School (1990. – 1991.) i Daramalan College (1992. – 1993.).

Nakon završene srednje škole došao je u Hrvatsku, u Samobor, u postulaturu 20. ožujka 1995. godine. Primio ga je provincijal fra Mirko Mataušić. Nakon postulature stupio je u novicijat kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, gdje je 27. srpnja 1996. godine primio redovničko odijelo i ušao u Red manje braće. Nakon godinu dana franjevačkog načina života položio je prve redovničke zavjete 2. kolovoza 1997. godine na Trsatu u Rijeci. Studij teologije pohađao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u

Zagrebu (1995. – 2005). Svečane zavjete položio je 21. rujna 2002. godine u Zagrebu u ruke provincijala fra Lucija Jageca.

Za đakona je zaređen 4. prosinca 2004. u zagrebačkoj katedrali po rukama zagrebačkog nadbiskupa i kardinala Josipa Bozanića. Đakonsku službu vršio je u Vukovaru između đakonskog i svećeničkog ređenja. U vukovarskoj župnoj zajednici upoznao je žive vjerničke krugove, dijelio sakramente prema đakonskoj službi i uvodio se općenito u pastoralno djelovanje. Imao je lijepu i plemenitu narav tako da ga se ljudi sjećaju kao čovjeka visoka stasa u uvijek dobrom raspoloženju.

Za svećenika je zaređen 15. siječnja 2006. godine u Zagrebu na Kapitolu po rukama pomoćnog zagrebačkog biskupa Vlade Košića.

Prvo svećeničko služenje bila mu je služba župnog vikara u Župi sv. Obitelji u Osijeku na Jugu II. (1. 6. 2006. – 12. 8. 2006). Zatim je bio na istoj službi u Župi navještenja BDM, u Klanjecu (2006. – 2008.), pa u Župi sv. Antuna Padovanskog u Našicama (2008. – 2009.).

Nakon pastoralnog djelovanja u Hrvatskoj uprava Provincije povjerala mu novu službu vikara u Australiji, u Hrvatskom katoličkom centru Gospe Velikog hrvatskog zavjeta, u Blacktownu (2009. – 2011.), a kasnije i službu voditelja centra i rektora crkve (2011. – 2022.). Uz primljene službe 2022. preuzima ispomoć u Parramattskoj biskupiji (Zapadni Sydney), zatim u Hrvatskom katoličkom centru Canberra i Queanbeyan te u Nadbiskupiji Canberre i Goulburna.

Ponovno se vratio u Hrvatsku 2022. u Cernik, gdje je u samostanu i Župi sv. Petra apostola župni vikar.

KOCIJAN, fra Vjekoslav

Rodio se 5. srpnja 1940. godine od oca Franje Kocijana i majke Katarine rođ. Šalamon u Varaždinu, u Ulici Vilka Novaka 26. Sakrament krštenja primio je 14. srpnja 1940. u župnoj crkvi sv. Nikole biskupa u Varaždinu.

Nakon osnovne škole 1. rujna 1957. godine došao je u Franjevačko sjemenište na kaptolu gdje je pohađao Klasičnu gimnaziju.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je 1. rujna 1957. u novicijat u Cerniku gdje je nakon godinu dana položio prve redovničke zavjete, 2. rujna 1958.

g., u Cerniku. Poslije novicijata morao je poći na odsluženje vojnog roka (1960. – 1962.).

Studij filozofije pohađao je na domaćem filozofskom učilištu u Samoboru od 3. veljače 1962. Studij teologije upisao na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u rujnu 1963. godine, a diplomirao je 1968. godine.

Za đakona je zaređen u zagrebačkoj katedrali 26. ožujka 1966., a za svećenika 27. studenog 1966. u crkvi sv. Franje na Kaptolu u Zagrebu. Zaredio ga je zagrebački pomoćni biskup Franjo Kuharić. Mladu misu proslavio je u Varaždinu 4. prosinca 1966. Na mladoj misi propovijedao mu je fra Euzebije Mak, koji mu je bio i krizmani kum.

Pastoralno je djelovao (5. 12. 1966. – 13. 8. 1967.) u župi Sesvete, a potom je prešao u Slavoniju gdje je bio smješten u vukovarskom samostanu u službi župskog vikara u novoosnovanoj vukovarskoj Župi sv. Josipa Radnika u Borovu naselju.

Nakon Vukovara prelazi u obližnji Osijek na Tvrđu, gdje je djelovao kao župski vikar u novoosnovanoj Župi sv. Obitelji na Jugu II (1968. – 1969.). Zatim je prešao u Slavonski Brod (1969. – 1971.) gdje je u crkvi Presvetog Trojstva ili *Velikoj crkvi* bio ispovjednik. U Našicama (1971. – 1975.) je bio župski vikar. U Vukovaru je drugi put (1975. – 1976.) bio župski vikar. U Varaždinu (3. 2. 1976 – 10. 8. 1976.) je također bio župski vikar, kao i u Čakovcu (1976. – 1978.) te Virovitici (1978.), u samostanu i župi sv. Roka. U Špišić Bukovici (1978. – 1985.) bio je upravitelj župe, a u Cerniku (1985. – 1987.) župni vikar i kateheta. U Slavonskom Brodu (1987. – 1989.), bio je vikar samostana, kateheta, dušobrižnik bolesnika, voditelj ministranta i kroničar. U Našicama (1989. – 1993.) je bio župski vikar u Markovcu Našičkom. Zatim je u Zapolju (1993. – 1999.) službovao kao predstojnik kuće i upravitelj župe, u Virovitici (1999. – 2014.) kao samostanski i župni vikar, u Koprivnici (2014. – 2015.) kao župni vikar te u Varaždinu (2015. – do danas) kao ispovjednik.

Kroz svoje pastoralno djelovanje bio je vezan uz Pokret fokolara i njihove inicijative. Kad je mogao, odlazio je i na njihove programe u Hrvatskoj i Italiji. Osobno je održavao kontakte s njihovom utemeljiteljicom Chiarom Lubich. Povodom desete obljetnice smrti službenice Božje Chiare Lubich, 18. ožujka 2018., u Varaždinu je fra Vjekoslav predvodio svečano euharistijsko slavlje i propovijedao o službenici Božjoj.

Zlatnu misu proslavio je 16. listopada 2016. godine u Varaždinu, a na slavlju je propovijedao fra Gordan Propadalo.

Povodom zlatnog jubileja fra Vjekoslav je napisao knjigu *Radost služenja* kojom je, kako sam kaže, ponajprije htio sebi i drugima posvijestiti ljepotu i dragocjenost prijateljstva te uzvišenost i vrijednost svećeničkog i redovničkog poziva. U knjizi su svjedočanstva onih koji su dobili utjehu u teškoći, ohrabrenje u kušnjama, spremnost na praštanje, u depresiji naučili biti spremni prihvatiti križ života i radosno krenuti naprijed, a sve to zbog susreta sa svećenikom koji im je bio svjetlo, učitelj, savjetnik i primjer radosnoga i vedrog služenja Bogu i bratu čovjeku. Ovime je ostavio snažan poticaj za lijepe i plemenite odluke u životu.

KOREN, fra Matija

Rodio se 4. studenog 1953. u Novakovcu pokraj Čakovca, u hrvatskom Međimurju od roditelja Ivana i Jelene rođ. Jankaš. Završivši osnovnu školu 1968. godine otišao je u sjemenište i pohađao Franjevačku klasičnu gimnaziju *Mater et Magistra* u Samoboru, gdje je maturirao 1974. godine.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je 25. kolovoza 1970. u novicijat u Cerniku.

Studij filozofije upisao je, nakon odsluženog vojnog roka i mature, na Teološko-filozofskom učilištu u Rijeci na Trsatu. Nakon dvogodišnjeg studija filozofije nastavlja studij teologije na Papinskom Lateranskom Sveučilištu u Rimu – na Teološkom Institutu u Asizu, gdje je 1979. diplomirao.

Za svećenika je zaređen 20. svibnja 1979. u Asizu, a svoje prvo svećeničko služenje započeo je kao kateheta u Zagrebu, na Kaptolu, a nakon toga odabran je za kapelana u Osijeku i Vukovaru (1982. – 1984.)

U Vukovaru je djelovao dvije godine, a rado ga se pamti po mnoštvu djece i mladih na vjeronauku, po velikim grupama prvopričesnika, po nezaboravnom hodočašću crkvenog zbora „Sv. Cecilije” u Asiz i Rim za Cvjetnicu 1984., po velikim misijama u župi koje su vodili don Živko Kustić i don Ivan Cvitanović.

Iz Vukovara je 1984. godine prešao na Trsat gdje je preuzeo službu odgojitelja najmlađih franjevac kao magistar novaka u novicijatu.

Tu službu obavljao je tri godine, a sljedeće četiri u Samoboru bio je voditelj *Kuće molitve*, gdje je ujedno vodio brigu za duhovna zvanja. Na Trsat se ponovno vratio 1991. godine i preuzeo službu magistra novaka u novicijatu koju je obavljao sve do 2002. godine, kada je preuzeo dužnost gvardijana i čuvara svetišta na Trsatu.

U Hrvatskoj je franjevačkoj provinciji sv. Ćirila i Metoda od 1987. u više navrata bio član Uprave, defnitor, a u dvama navratima (1996. – 2002.; 2005. – 2011.) vikar Provincije i zamjenik provincijala. U Zagrebu je na Kaptolu bio gvardijan samostana (2005. – 2011.), a nakon toga kapelan u Bjelovaru i Karlovcu. U kolovozu 2014. godine postavljen je, uz fra Ivana Bošnjaka kao voditelja Misijske, za dušobrižnika hrvatskih vjernika na Katoličkoj misiji u Grazu, Austriji (2014. – 2017.). Na Trsat dolazi i treći put (2017. – 2021.), da bi ujesen 2021. bio postavljen za župnika Župe sv. Antuna opata u Rovinjskom Selu i predstojnika Franjevačkog samostana u Rovinju.

Fra Matija, dakako, najveći dio svog života veže uz Trsat. Tu je proveo 21 godinu svećeničko-redovničkog života. Svakako, najljepši je događaj njegova života kada je na Trsatu bio domaćin papi Ivanu Pavlu II. na Duhove, 8. lipnja 2003. godine. Tada je Papi uputio ove riječi: *Dragi Sveti Oče! Srdačno Vas pozdravljam u ime brojnih hodočasnika koji i danas, nakon sedam stoljeća postojanja, dolaze u ovo Svetište. Posebno Vas pozdravljam u ime sinova sv. Franje Asiškoga, jer mi smo već pet i pol stoljeća čuvari ovoga Marijina svetišta na Trsatu... Zato je ovaj Vaš hodočasnički pohod za nas blagoslov i događaj koji postaje dio trajnog bogatstva i programa Svetišta Majke Božje Trsatske. Zahvaljujem Vam za dar Vašeg pohoda, za Vaše služenje Crkvi, za ohrabrenje hodočasnicih Majci Božjoj na Trsatu i za Vašu ljubav prema našoj domovini. Mir Vam i dobro!*

Fra Matija je na Trsatu bio radosni primatelj hodočasnika, svakodnevnih posjetitelja svetišta, odgojitelj najmlađih franjevac, dugogodišnji urednik lista svetišta „Marijin Trsat“, a uz fra Serafina Sabola i fra Emanuela Hoška doprinio je tomu da svetište zadobije novo lice, kako preuređenim liturgijskim prostorom u samostanskom vrtu tako i dobrim pastoralnim djelovanjem, a uredio je s Goranom Moravčekom i monografiju Svetišta „Svetište Majke Božje na Trsatu“. Svetište je tako postalo suvremeno duhovno središte grada Rijeke i zapadnog dijela Hrvatske.

Danas živi i djeluje u Franjevačkom samostanu u Rovinju te kao župnik u Rovinjskom Selu.

MARIJĆ, fra Matija

Rodio se 10. studenog 1990. u Slavonskom brodu od oca Ivica i majke Nade. Kršten je u Župi sv. Josipa Radnika gdje je bio ministrant i gdje je primio sakramente prve pričesti i krizme. Osnovnu školu pohađao je u Slavonskom Brodu, a zatim je upisao srednju medicinsku školu sa smjerom za fizioterapeuta. No, to ipak nije bio njegov izbor jer je u tom razdoblju razmišljao i o drukčijem načinu života, koji je na koncu i prevagnuo, a to je odabir i ostvarenje duhovnog poziva.

Franjevci koji u Slavonskom Brodu okupljaju mnoštvo vjernika na nedjeljnim misama u samostanskoj crkvi Presvetog Trojstva ili „Velikoj crkvi“ bili su povod oduševljenju toga da i on bude među njima.

U postulaturu je došao s devetnaest godina 25. kolovoza 2009. u Samoboru. Tu je krenula njegova franjevačka formacija koju će nastaviti u novicijatu.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije, stupio je ulaskom u novicijat 4. rujna 2010. u Rijeci na Trsatu. Prve redovničke zavjete položio je 27. kolovoza 2011. godine. Studij teologije pohađao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu (2011. – 2016.). Vječne zavjete položio je 13. rujna 2015. u crkvi Uzvišenja sv. Križa Zagreb – Siget u ruke provincijala fra Ilije Vrdoljaka. Za đakona je zaređen 8. listopada 2016. u Zagrebu. Odmah nakon đakonskog ređenja za đakonski praktikum raspoređen je u Župu sv. Filipa i Jakova i Franjevački samostan u Vukovaru. U Vukovar je došao 15. listopada 2016. godine. Kao đakon uvodio se u žive vjeroničke skupine od najmanjih do najstarijih. Svima je pristupao s velikom toplinom srca što su Vukovarci vrlo brzo uočili, a po tome ga odmah prihvatili i zavoljeli.

Za svećenika je zaređen 17. lipnja 2017. zagrebačkoj katedrali po rukama zagrebačkog nadbiskupa i uzoritog kardinala Josipa Bozanića. Iste godine na provincijskom kapitolu uprava Provincije povjerava mu i prvo svećeničko služenje u Vukovaru s dekretom župnog vikara u Župi sv. Filipa i Jakova koji stupa na snagu 22. kolovoza 2017. godine.

Prema pastoralnom djelovanju fra Matije čini se da je evangelizacija danas ponovno pozvana proći putom jednostavnosti života koja izbjegava svaki oblik dvoličnosti, koja je sama jednostavnost izražavanja, nastupa i pristupa. Upravo takav oblik fra Matija primjenjuje s ministrantima i mladima, a osobito prema starijima koje redovito obilazi. Zbog iskrenog i otvorenog pristupa mnogi mu rado dolaze na isповijed i traže pomoć u duhovnom razgovoru.

Njegovo pastoralno djelovanje usmjereno je prema ministrantima koje revno okuplja na ministrantskim susretima te ih raspoređuje za ministriranje na nedjeljnim misama. Mlade drugog razreda srednje škole prati i poučava o vjeri te ih tako priprema za sakrament svete krizme. Ipak, fokus su njegova djelovanja mladi koji se okupljaju u bratstvu Frame jednom tjedno, različite inicijative i susreti tijekom godine te nedjeljna večernja misa „za mlade“ koju opet animiraju mladi iz „VIS-a Damjan“.

Fra Matija je i područni duhovni asistent Frame koji bdije nad organizacijom Hoda Frame, duhovnim kapitulom, skupštinama te sudjeluje na brojnim framaškim „obecanjima“.

U svim navedenim dužnostima on je tiha prisutnost vukovarske župe, samostana i grada s intenzivnim duhovnim životom i radom.

MIHALINEC, fra Ivan

Rodio se u 31. svibnja 1953. u Bjelovaru. Na krštenju je dobio ime Ivan. Osnovnu školu završio je u Kapeli pokraj Bjelovara. Nakon osnovne škole 1968. godine odlazi u Franjevačko sjemenište u Samoboru i pohađa Franjevačku klasičnu gimnaziju „Mater et Magistra“.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je ulaskom u novicijat 25. kolovoza 1970. u Cerniku. Studij filozofije pohađao je na Trsatu u Rijeci (1974. – 1976.), a studij teologije na teološkom učilištu u St. Pöltnenu u Austriji (1976. – 1978.) i na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu (1978. – 1980.). Svečane zavjete položio je 1978. godine, a za svećenika je zaređen 29. lipnja 1980. u zagrebačkoj katedrali po rukama zagrebačkog nadbiskupa Franje Kuharića.

Prvo svećeničko služenje bilo mu je u službi kapelana u Vukovaru (1980. – 1984.). Naslijedio je već dobro formiranu zajednicu mladih

pod nazivom „Susreti“. Već u tom vremenu imali su različite skupine unutar te zajednice. Osobito se isticala glazbena skupina koja je animirala mise za mlade. Nerijetko su putovali i nastupali na mnogim mjestima, osobito gdje su prisutni franjevci. Pjevali su i na vjenčanjima i na mladim misama. Samostanska *Kronika* u Vukovaru pomno bilježi i prati njihove nastupe s različitim opisanim događajima, što sve govori u prilog tome da su mladi u tom vremenu pisali povijest župe i samostana. Usred jedne takve zajednice fra Ivan je bio kapelan, tim više što je glazbeno nadaren i što ima smisla za mlade.

Nakon pastoralne službe s mladima u Vukovaru otišao je za dušobrižnika u Beč (1984. – 1987.), a zatim na istu službu nakon tri godine u Salzburg, gdje je 1. rujna 1987. započeo službovanje kao dušobrižnik i kapelan Hrvatske katoličke misije u Salzburgu. Dušobrižničku službu preuzet će nakon fra Ivana Sršena i fra Ilije Vrdoljaka koji su naslijedili preč. Vilima Cecelju, dugogodišnjeg voditelja Hrvatske katoličke misije u Salzburgu. Kako su Hrvati dobri i vrijedni radnici u Austriji i svugdje po svijetu, tako su imali i dobre prijatelje među svećenicima. Zahvaljujući domaćem župniku u Müllnu p. Bruni Beckeru, tadašnjem prioru i nadopatu benediktinskog samostana u Sv. Petru, fra Ivan je po dolasku dobio, nakon temeljite obnove samostana na Müllnu, dvije uredske prostorije, dvoranu i mali stan za sebe. U Salzburgu je ostao punih deset godina (1. 9. 1987. – 31. 8. 1997.).

Voditelj misije preč. Vilim Cecelja, po godinama, a i po zdravstvenim tegobama, službeno je otišao u mirovinu 1. rujna 1988. godine. Poradi velike uloge ovog čovjeka, svećenika i dušobrižnika, navodimo da je 25. travnja 1989. godine proslavio svoju 80-godišnjicu života, a zatim umro u noći 3. srpnja iste godine, na samom pragu obećane zemlje, bez da je dočeka slobodu i neovisnost Republike Hrvatske. Zalaganjem fra Ivana posmrtni ostaci preč. Vilima Cecelje i drugih hrvatskih svećenika preneseni su u njihove rodne župe u travnju 1997. godine.

Fra Ivan Mihalinec postao je voditelj Hrvatske katoličke misije u Salzburgu 1. rujna 1988. Zbog obnove župne crkve u Müllnu morao je naći novu crkvu za nedjeljna i blagdanska okupljanja. Pronašao ju je u župi Lehen kod redovnika palotinaca. Tu su se vjernici okupljali u vrijeme Domovinskog rata, kada je u misiju dolazilo sve više ljudi zbog rata u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Tako je nakon obnove crkva u Müllnu postala premalena. Iz više nego očitog razloga fra

Ivan je uspio ishoditi od salzburške nadbiskupije novu i veću crkvu u župi sv. Andrije na Mirabellplatzu 1997. godine, od kada je sve do danas ta crkva namijenjena za vjernike Hrvatske katoličke misije u Salzburgu. Crkva je velika i prostrana, a oko sebe ima dovoljno prostora i parkinga za okupljanja prije i poslije mise.

Nakon dušobrižništva u Salzburgu fra Ivan nastavlja isto djelovanje u Linzu (1987. – 1988.) gdje je pomagao voditelju misije fra Josipu Tretnjaku. Zatim je prešao u Njemačku u Landau (1988. – 2000.) gdje je bio kapelan u njemačkoj župi. Iz Landau se vraća u Domovinu za župnika u Klanjcu (2000. – 2002.), gdje je boravio pokraj Mihanovićeve spomenika „Lijepa naša“. No, nakon dvije godine ponovno se vratio u Njemačku za voditelja Hrvatske katoličke misije u Nagoldu, Calwu i Freudenstadtu (2002. – 2018.), a od 2018. službuje kao voditelj Hrvatske katoličke misije u Heilbronu.

MIKLENIĆ, fra Ivan

Rodio se 1. siječnja 1968. u Desiniću kao peto dijete Josipa i Vjekoslave Miklenić. Pravi je datum rođenja kraj prosinca 1967. godine, ali kako je pao visoki snijeg, nisu ga mogli odmah prijaviti. Krstio ga je 7. siječnja 1968. Marko Culej, koji je kasnije postao prvi varaždinski biskup, u Župi sv. Jurja Desinića.

Osnovnu školu pohađao je u rodnom Desiniću. Bio je ministrant od trećeg razreda. Nakon osmog razreda odlučio je ostvariti duhovni poziv pa odlazi u Dječačko u sjemenište u Zagreb, gdje je pohađao Interdijecezansku srednju školu za spremanje svećenika.

Studij teologije pohađao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu kao kandidat Zagrebačke nadbiskupije, a nakon prve godine teologije iz Nadbiskupske bogoslovije prelazi u Franjevački samostan na Kaptolu u franjevce. U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je oblačenjem redovničkog odijela 20. rujna 1987. u novicijat na Trsatu u Rijeci. Nakon godinu dana novicijata, 11. rujna 1988., položio je prve redovničke zavjete.

Svečane zavjete položio je 29. rujna 1991. na Kaptolu u Zagrebu. Za đakona je zaređen 11. listopada 1992., a za svećenika 27. lipnja 1993. po rukama zagrebačkog nadbiskupa i kardinala Franje Kuharića. Na ređenju bio i pomoćni biskup Marko Culej, njegov župnik koji ga

je krstio. Mladu misu proslavio je u rodnom Desiniću 18. srpnja 1993.

Već prije svećeničkog ređenja djelovao je na glazbenom području kao orguljaš u franjevačkoj crkvi u Varaždinu. Za vrijeme druge godine studija vikendom je odlazio u Varaždin od Božića do Velike Gospe. Za vrijeme treće godine studija vikendom je odlazio u Klanjec gdje je vodio mlade i gdje je, odmah nakon Kaptola, osnovao Framu. Tu je također poučavao djecu u sviranju.

Nakon svećeničkog ređenja bio je kapelan u Virovitici (1993. – 1995.). Njegova filijala bila je Podgorje. Zatim je bio kapelan na Trsatu (1995. – 1999.). Nakon pastoralnog djelovanja prešao je na službu odgojitelja sjemeništaraca na Kaptolu (1999. – 2002.). Potom se opet vratio na pastoralno djelovanje u Vukovar gdje je bio kapelan (2002. – 2004.), pa u Našice (2004. – 2005.) gdje je išao na filijale Granice i Ceremošnjak. Zatim je opet preuzeo odgojiteljsku službu magistra novaka na Trsatu (2005. – 2008.). U istom je vremenu i defnitor u upravi Provincije. Na Trsatu ostaje i dalje, ali s novom službom župnika u Župi sv. Juraja (2008. – 2017.), od 2015. i vikara samostana. Nakon Trsata postavljen je na službu gvardijana u Varaždinu (2017. – 2020.) gdje je brinuo o starijoj braći, a onda se opet vratio na Trsat na službu magistra novaka i vikara samostana.

Donosimo njegovo svjedočanstvo dolaska u Vukovar: *Vukovar! Sjećam se kad sam dobio premještaj u Vukovar, da sam najbližima poslao poruku „STOJI GRAD“, premješten sam u Vukovar! Bilo je to izazovno, ali i s osjećajem ponosa. Nikad nisam bio u Vukovaru! Kako ću se snaći? Kako je sve bilo u gradnji, crkva i samostan, jednom me ekonom Provincije fra Željko Železnjak poveo jer je išao zbog radova i tako sam vidio ovaj Grad Heroj, još jako razrušen! Tada me još više obuzelo poštovanje prema gradu, a jasno, i prema ljudima kojima sam poslan. Znao sam jedino obitelj Vukas i Aleksu Drobinu! Kad sam stigao, smjestio se na Olajnici u stan, e pa da i ja vidim kako je to živjeti u stanu! Samostan će se uskoro urediti i za koji mjesec ćemo useliti, no bio sam dvije godine i nisam to dočekao. No to mi nije uopće bio problem. Osjetio sam da su me ljudi odmah prihvatili kao da se već poznamo, i tako sam dvije godine bio Vukovarski pater! Bio sam duhovni asistent FRAMA-e i imao krizmanike i još druga dva razreda. Tu su nam puno pomagale i milosrdne sestre sv. Križa, a vodio sam i vjersku emisiju na radiopostaji Vukovar „Susret“. Naše bratstvo tada je bilo: fra Zlatko Špehar, gvardijan, fra Slavko Antunović, župnik i ja te braća u Borovu naselju fra Ante Perković, župnik i*

voditelj dekanatskog Caritasa, i fra Marin Grbešić, kapelan. Nastojali smo sve učiniti da naša katolička i franjevačka zajednica bude vidljiva i na korist napaćenom narodu! Ono po čemu me možda vjernici najviše pamte jest ispovijedanje, svi smo ispovijedali redovito. Kako nismo bili u samostanu i nije bilo ureda, a ljudi su često bili u potražnji za dokumentima, fra Zlatko i fra Slavko bili su im na raspolaganju, a za to vrijeme sjedio sam u crkvi i čekao do mise. To je bilo vrijeme kada sam bio na raspolaganju za ispovijed i usput malo saslušao ljude i njihove nevolje. Divio sam se tim ljudima koji su toliku kalvariju prošli i u svjetlu Uskrsa nastojali hrabro živjeti i boriti se da župna zajednica i cijeli grad ponovno ožive! Veselio sam se s njima svakoj obnovi, i materijalnoj i duhovnoj! Bile su to sasvim posebne i nezaboravne makar samo dvije godine! Stoji grad!

MUSTAČ, fra Vlado

Rodio se 29. 10. 1951. u Špišić Bukovici od oca Zvonimira Mustača i majke Marije rođ. Pejić. U rodnom mjestu završio je osnovnu školu 1966. godine. Iste godine stupio je u Franjevačko sjemenište gdje je pohađao franjevačku klasičnu gimnaziju „Mater et Magistra“ u Samoboru.

Nakon završenog drugog razreda gimnazije u Samoboru stupio je, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, u novicijat 4. kolovoza 1968. u Cerniku. Prve redovničke zavjete položio je 03. kolovoza 1968. godine nakon godine novicijata.

Studij teologije pohađao je na filozofskom učilištu na Trsatu u Rijeci. Odmah na početku studija morao je ići odslužiti vojni rok u Somboru i Skopskom Petrovcu. Po povratku iz vojske 1972. nastavio je studij filozofije, a potom studij teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu 1978.

Svečane zavjete položio je 4. rujna 1976 u Zagrebu. Za đakona je zaređen 1976. u Zagrebu. Za svećenika je zaređen također u Zagrebu 26. lipnja 1977. po rukama zagrebačkog nadbiskupa Franje Kuharića.

Svećeničko služenje započeo je u Vukovaru (1978. – 1982.), gdje je djelovao i pastoralno radio s djecom i mladima u službi kapelana. Potom je preuzeo novu službu unutar Provincije, službu promicatelja pastoralnih zvanja sa sjedištem u Samoboru (1982. – 1984.). Iz Samobora se ponovno vratio pastoralnom djelovanju u Našicama (1984. – 1987.) gdje je bio i vikar samostana.

Njegova nova služba bila je služba gvardijana i župnika u Karlovcu (1987. – 1996.). Njegovo djelovanje u Karlovcu u vremenu Domovinskog rata bilo je gotovo na prvoj crti, tik uz bojišnicu. I samostan je pretrpio štete od bombardiranja i granata u više navrata. U tom periodu mnogi Karlovčani, ali i prognanici iz svih krajeva dolaze i kucaju na samostanska vrata, zbog čega je osnovao Caritas i postupno razvijao karitativnu djelatnost kako bi što više pomogao prognanicima. Mnogi se i danas sjećaju koliko im je to značilo. Imao je oko sebe volontere koji su mu pomagali, tako da je uz njih stvorio pravu mrežu skrbi i pomoći u čemu su pomagali braća franjevci i Hrvati iz Hrvatskih katoličkih misija iz Europe, SAD-a i Kanade. U jednom trenutku Caritas župe brinuo se za 12 000 prognanika. Posebno se povezo s Caritasom iz Italije – VICENZE. Kroz ratna stradanja pokreće i kumstva na daljinu za djecu poginulih branitelja. Boravak u Karlovcu obilježen je njegovim karitativnim djelovanjem za koje je dobio i priznanja od civilnih vlasti grada i države. Uz Caritas je uspostavio i suradnju s Hrvatskom vojskom kojima je odlazio na susrete i razgovore, ali i koji su njemu dolazili u samostan.

Nakon devet godina boravka u Karlovcu premješten je za župnika u Koprivnicu (1996. – 2001.), gdje ostaje do 2011. godine, a zatim je izabran za gvardijana u Varaždinu (2001. – 2011.) gdje je bio na pomoć i skrbi starijoj braći u samostanu. Za vrijeme njegova mandata kao gvardijana uprava Provincije odlučila je urediti i opremiti samostanske sobe za osnovano nemočište za stariju i bolesnu braću koja više ne mogu pastoralno djelovati, prije svega zbog starosti, bolesti i nemoći.

Iz Varaždina je premješten za župnika u Đurmanec gdje se nalazi i danas. Uz službe koje su mu povjerene obnašao je i službu definitora (2005. – 2008.). U samostanima i župama gdje je boravio bio je i zapisničar kronike, voditelj ministranata i duhovni asistent OFS-a te je vršio i službu ispovjednika časnih sestara.

Dobitnik je priznanja: Povelja Grada Karlovca, Zahvalnica Hrvatskog časničkog zbora Karlovačke županije, Zahvala 110. i 129. brigade Hrvatske vojske te Zahvala obitelji poginulih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata Karlovačke županije.

PAPAC, fra Zlatko

Rodio se 29. travnja 1933. u Dabrici, u istočnoj Hercegovini, od oca Marijana i majke Marije rođ. Puljić. Nakon djetinjstva i osnovne škole koju je zbog selidbe pohađao u različitim mjestima (Dabrici, Okučanima i Šaregradu) stupio je u Franjevačko sjemenište u Zagrebu gdje se odlikovao kao revan učenik latinskog i grčkog jezika. Na tim jezicima rado je čitao knjige Svetog pisma.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je 28. kolovoza 1955. u novicijat u Cerniku. Prve redovničke zavjete, nakon godinu dana u novicijatu, položio je 29. kolovoza 1956. Studij teologije završio je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Svečane redovničke zavjete položio je 17. rujna 1959. u Zagrebu, a za svećenika je zaređen 2. veljače 1964. isto u Zagrebu.

Nakon ređenja svoje svećeničko služenje kao mladomisnik vršio je na Kaptolu, a zatim je idućih pet godina proveo u Vukovaru (1966. – 1971.) gdje je bio župni vikar za Bogdanovce i Borovo naselje. Vukovarci su osobito voljeli kad bi se pojavio poslije mise, bilo na samostanskom hodniku bilo na dvorištu ili pred crkvom, i s njim bi ostali u srdačnom razgovoru. U Karlovcu (1971. – 1975.) je bio na službi gvardijana i župnika četiri godine.

Iz Karlovca je prihvatio službu voditelja Hrvatske katoličke misije Linz gdje je bio dušobrižnik dvadeset i dvije godine. Zatim se vratio u Domovinu za župnog vikara u Požegu (1997. – 2002.). Potom je otišao na službu vicemagistra novaka i ispovjednika na Trsat (2002. – 2005.). Nakon Trsata ponovno se vratio u Požegu gdje je proveo idućih 15 godina (2005. – 2020.). Posljednja postaja bila mu je u Varaždinu gdje je ostao sve do svoje smrti.

Najduži vijek svog redovničkog i svećeničkog služenja proveo je u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Linzu o kojem je u jednim svojim sjećanjima zapisanim dvadesetak godina kasnije fra Zlatko posvjedočio: *Drago mi je što sam s tim divnim ljudima dobrih dvadesetak godina dijelio dobro i zlo. Svake smo se nedjelje i blagdana susretali pod austrijskim suncem i dijelili čar susreta jedni s drugima – bilo u mjestu boravka ili u mjestu slavljenja svete mise i sakramenta.*

Tih je godina radosno dočekivao hrvatsku nezavisnost, ali duboko u srcu proživljavao je i strahote okupiranih dijelova Domovine, od Iloka do Vukovara, gdje su njegovi najbliži bili nastanjeni. U Domo-

vinskom ratu ubijen mu je brat Nikola, a sestra Stana i šogor Josip vode se kao „nestali“. Sve ovo govori kako su mučenički prolazile naše obitelji, proživljavajući strahote okupacije i progonstva i stanja njihovih domova.

Bio je traženi svećenik za propovijedanje, duhovne vježbe i nagovore. Znao je govoriti cijelim bićem, teološki bremenito, poučno, zanimljivo, slikovito i vjernički. Uzor mu je bio fra Bonaventura Duda kojim se povodio i u svojim nastupima. Svoje propovijedi objavljivao je u liturgijskom listiću i poslije ih izdao u tri knjige propovijedi (A, B i C).

Nakon preminuća fra Zlatka na mrežnoj stranici Župe Duha Svetoga, gdje proveo veliki broj godina, vjernici su mogli izraziti svoju sućut i svoja sjećanja na njega. Tako je zanimljivo čitati koliko im je značio: *Nezamjenjiv ispovjednik i nezamjenjiv propovjednik... Bio je iznad svega domoljub i jako dobar franjevac... Istinita legenda i jako mi je nedostajao kad je otišao... Legenda i dobar duh naše Župe. Bio je primjer svima nama kako i na koji način živjeti... Izniman čovjek i svećenik... Jedan divan franjevac, krasan svećenik i ispovjednik... Eto, tu je sve rečeno. Gotovo se nema što nadodati.*

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 13. siječnja 2022. godine i s mjestom preminuća u Varaždinu, stoji zapisano: *fra Zlatko Papac – rođen u Dabrci, u istočnoj Hercegovini. Bio je na službama u Zagrebu na Kaptolu, Vukovaru, Karlovcu, Požegi, Trsatu i Varaždinu. Bio je, također, dušobrižnik u HKM-u u Linzu gdje je proveo pune dvadeset i dvije godine. Bio je poznavalac klasičnih jezika, latinskog i grčkog. Bio je vrstan propovjednik, voditelj duhovnih vježbi, pisac homilija, osoba vedre naravi, istinski domoljub. Umro je u 89. godini života, 67. redovništva i 58. svećeništva.*

PATAFTA, fra Rikard (Vladimir)

Rodio se 10. srpnja 1936. u Pribislavcu pokraj Čakovca. Na krštenju je dobio ime Vladimir. Osnovnu školu pohađao je u Pribislavcu. Gimnaziju s tri razreda i malom maturom pohađao je u Čakovcu. Nakon školovanja u Međimurju ušao je u Franjevačko sjemenište u Zagrebu na Kaptolu 9 (1950.) gdje je nastavio pohađati 4. i 5. razred na Šalati u Dijecezanskoj gimnaziji, a potom 6. razred u Franjevačkoj gimnaziji na Kaptolu.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je ulaskom u novicijat 29. srpnja 1954. U novicijatu dobiva novo ime fra Rikard. Nakon novicijata nastavlja 6. i 7. razred gimnazije na Franjevačkoj gimnaziji na Kaptolu. Gimnaziju opet mora prekinuti zbog odsluženja vojnog roka koji je služio u Prištini dvije godine. Nakon vojske polazi 8. razred na Kaptolu gdje polaze veliku maturu.

Studij teologije pohađao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Svečane zavjete položio je 17. rujna 1959. u Zagrebu. Đakonski praktikum vršio je u Karlovcu 1962. godine.

Za svećenika je zaređen 2. veljače 1963. u crkvi sv. Franje na Kaptolu po rukama zagrebačkog pomoćnog biskupa Josipa Lacha. Mladu misu proslavio je među svojim u Čakovcu 10. veljače 1963. Nakon ređenja započeo je svoje svećeničko djelovanje u Karlovcu (1963. – 1971.) gdje je kao vjeroučitelj radio osam godina. Bilo je to vrijeme prikazivanja dia filmova (pozitiva), raznih priredbi i susreta mladih u čemu se izvrsno snalazio.

Nakon Karlovca došao je u Vukovar (10. prosinca 1971. – 1975.) gdje je radio kao kapelan s djecom i kao kapelan filijale Bogdanovci, gdje ostavio lijep i svijetli trag kao angažirani svećenik. Tako *Kronika* samostana donosi zapis: *U Bogdanovcima pod vodstvom o. Rikarda gradi se vjeronaučna dvorana. Najrevniji pomagači su upravo djeca, kojoj dvorana i najviše treba. Radove jako ometa kiša koja neprestano pada.*

Iz Vukovara potom odlazi još istočnije, u Zemun, za župnika Novog Beograda (1975. – 1981.) gdje je nastavio rad u Župi sv. Ivana Kapistrana. Nakon provedenih 6 godina u Zemunu premješten je u Đurđenovac gdje je ostao 27 godina kao župnik (1981. – 2008.). Za vrijeme njegove župničke službe u Đurđencu podignute su dvije kapele, u Našičkom Novom Selu i Teodorovcu. Uspješno je stvorio OFS od 40 članova koji su bili desna ruka u pastoralnom djelovanju u župnoj zajednici. Vrijedno je napomenuti da je zaslužan za oslikavanje crkve sv. Josipa koje vrlo dobro načinio majstor iz Harkanja (Mađarska). Uređena je ograda oko crkve i napravljeno je parkiralište za automobile uz samostansko dvorište. Ne samo da je radio materijalno već je radio i na duhovnom polju, osobito na svećeničkom zvanju. Župa sv. Josipa u njegovo vrijeme podarila je Crkvi u Hrvata i Franjevačkoj provinciji sv. Ćirila i Metoda pet svećenika. Vrijeme

koje je fra Rikard proveo u Đurđenovcu bilo je najuspješnije u njegovu svećeničkom radu.

Nakon dugogodišnjeg uspješnog rada u Đurđenovcu premješten je u Krapinu (2008. – 2014.) gdje je posljednje tri godine bio gvardijan. U tom periodu započela je velika obnova interijera samostana koja je trajala dvije godine pod budnim okom Hrvatskog restauratorskog zavoda iz Zagreba. Nakon šest godina premješten je u naš samostan u Bjelovar, gdje i dalje pastoralno radi, premda je već u 87. godini života.

Zlatni jubilej, 50. godina svećeništva, proslavio je u svom rodnom Pribislavcu 25. kolovoza 2013., a na slavlju je propovijedao fra Franjo Jurinec.

Dijamantni jubilej, 60. godina svećeništva, jubilarac želi proslaviti ove godine (2023.) u ljetnim mjesecima najprije u Bjelovaru, a onda u svom Pribislavcu kod Čakovca.

Govoriti o fra Rikardu, a ne reći ništa o njegovoj originalnoj mudrosti, bilo bi doista manjkavo. Ima mudrosti koja je originalno njegova i koja se samo njemu pripisuje. Voli braću i voli imendanska slavlja, kada se braći čestita, ali i održi zahvalni govor. Njegovi govori ne samo da su nenadmašni nego su postali prava *institucija* jer su ustanovljeni tako da će ih braća sada i tko zna do kada ponavljati. Ovo su njegove originalne zdravice: *Dižem ovu čašu vina, koje je radost mladima, utjeha starima, a izraz hrvatske gostoljubivosti. Zatim sljedeća: Što bi bio čovjek da radosti nema? Što bi bio čovjek da svjetlosti nema? Što bi bio čovjek da kapljice nema? Ništa ne bi bio da vječnosti nema.* Sljedeća koju navodimo citira se u različitim verzijama, već prema prilikama: *Čemu tuga, čemu bol kad postoji alkohol. U ljepšem obliku i za ozbiljnije društvo: Čemu tuga, čemu bol kad je ovdje bogat stol. A oblik za mlade: Čemu tuga, čemu bol kad plešemo rock and roll.* A najpoznatija njegova zdravica je ova: *Živjeli i svako dobro i denes i zutra, zvana iznutra, furt i na vek.*

Iz njegove šarmantne pristupačnosti mnogo je toga proizišlo. Prije svega bratsko ozračje i poštovanje među braćom. Uvijek je veseo i dobro raspoložen. Čovjek je pozitivnog duha koji osvaja druge. U mladosti se bavio sportom, osobito stolnim tenisom. Iz vedrine koju je unosio među druge znali su ga i krivo reinterpretirati. Pripisali su mu tako i ono što nije rekao. Jedna je anegdota vrlo zanimljiva. Pripisali su mu da je on jednoj lijepoj djevojci koja mu je došla na obred

pepeljenja na Pepelnicu rekao: „Sjeti se, ljepotice, da si prah i da ćeš se u prah vratiti.“ A kada su ga pitali je li on to doista izrekao, on je odgovorio: „Prvi put to čujem, ali drago mi je da se meni pripisuje.“

Fra Rikard rado je isticao svoju pripadnost međimurskom podrijetlu i da zato ima „dobro međimursko srce“, da je u Đurđenovcu stekao „slavonsku širinu“, a u Krapini je postao „zagorski veseljak“. Kad je došao u Bjelovar, postao je „pravi borac Bilogorac“.

POSAVEC, fra Ferdo

Rodio se 1. kolovoza 1939. godine u Svetom Križu pokraj Tuhlja. Na krštenju je dobio ime Zdravko. Prve razrede osnovne škole pohađao je u Tuhlju (1949. – 1953.). Još kao mali dječak slušao je propovijedi svoga slavnog tuheljskog župnika vlč. Marcel Novaka koji je govorio: „Ja sam stari svećenik i jednog ću dana umrijeti, Isusovo evanđelje treba i dalje propovijedati. Tko će me zamijeniti?“ Desetogodišnji Zdravko odlučio je hrabro odgovoriti na taj poziv. Zato je nastavio osmogodišnje školovanje u Samoboru. Vojni rok služio je u Osijeku, Tuzli i Sarajevu (1959. – 1961.). Nakon vojnog roka nastavio je školovanje u sjemeništu u Zagrebu (1961. – 1963.).

U Red manje braće, kao član hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je s ulaskom u novicijat 7. rujna 1963. u Cerniku, gdje je dobio redovničko odijelo i novo ime fra Ferdo.

Studij filozofije pohađao je u Rijeci na Trsatu (1964. – 1970.), a studij teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Svečane zavjete položio je 17. rujna 1967. godine u Zagrebu. Za svećenika je zaređen 28. lipnja 1970. godine u zagrebačkoj katedrali.

Prvo njegovo svećeničko služenje počelo je u Vukovaru sa službom kapelana i vjeroučitelja u Borovu naselju, a župnik mu je bio fra Flavijan Šolc, koji mu je bio odgojitelj i u sjemeništu. Kao kapelan bio je revan s djecom, a osobito s ministrantima koji su ga voljeli u svim mjestima gdje god je bio. Samostanska *Kronika* bilježi njegovo djelovanje: *2. studeni 1976., ujutro u 8 s imao je na groblju sv. misu o. Ferdo, a zatim preko cijelog dana nastavio je blagoslov grbova. Navečer je bio svečani rekvijem za sve vjerne mrtve u župnoj crkvi.*

Boravio je i djelovao u mnogim samostanima i župama: kao kapelan u Karlovcu (1972. – 1973.); zatim kapelan u Zapolju (1973. – 1975.); kapelan u Požegi (1975. – 1976.); kapelan u Vukovaru (1976. –

1977.); kapelan u Bjelovaru (1977. – 1978.); gvardijan u Varaždinu (1978. – 1981.); kapelan Bjelovaru (1981. – 1990.); kapelan u Iloku (1990. – 1991.); ispovjednik u Varaždinu (1991.), voditelj Caritasa za prognane iz Iloka i Vukovara te ispovjednik u Zagrebu na Kaptolu (1991. – 1993.); kapelan u Đurđenovcu (1993. – 1996.); kapelan u Požegi (1996.); kapelan u Iloku (1996. – 2002.); ispovjednik u Varaždinu (2002.); kapelan u Iloku (2002. – 2003.); ispovjednik u Varaždinu (2003. – 2005.); kapelan u Cerniku (2005. – 2006.); kapelan u Đurđenovcu (2006. – 2014.); gvardijan u Krapini (2014. – 2017.) te na kraju kao kapelan u Bjelovaru od 2017.

Iz prethodnog popisa samostana možemo vidjeti kako je fra Ferdo bio istinski manji brat koji je bio raspoloživ da pomogne braći u svakom trenutku. Uz redoviti samostanski život fra Ferdu mnogi pamte i kao predivnog vjeroučitelja i voditelja ministranata jer je svakom djetetu znao približiti Krista. I danas u Bjelovar svraćaju mnogi njegovi vjeroučenici iz različitih gradova gdje je fra Ferdo djelovao.

Neizmjereno veliki doprinos dao je za vrijeme službe u Iloku, pogotovo od kolovoza do egzodusa (17. listopada) 1990. godine, kada se Ilok našao u totalnoj cestovnoj i informacijskoj blokadi jer su bili uništeni svi obližnji odašiljači veza. Stanovništvo Šarengrada i Bapske i iz drugih okolnih mjesta bježalo je u jedino slobodno mjesto – u Ilok. U takvim okolnostima našla su se četvorica braće, u Iloku fra Marko Malović, fra Flavijan Šolc i fra Ferdo te u Šarengradu fra Milivoj Marušić. Prema njihovu dogovoru fra Marko Malović, kao gvardijan i župnik, ostaje u Iloku, a ostala braća zajedno s narodom ulaze u kolonu prognanika, sastavljenu od osobnih automobila, kombija, traktora i raznih drugih vozila. Tog dana počeli su se skupljati od ranog jutra, noseći sa sobom samo najosnovnije potrepštine i ostavljajući za sobom kuće, imovinu i zemlju. U tim trenutcima fra Ferdo tješi svoj narod uz riječi ohrabrenja: „Vjerujem u Božju pobjedu preko molitve svete krunice.“ Polazak konvoja dogovoren je za 17. listopada 1991., od mosta 25. maj, preko obilaznice do Šida, Adaševaca te autocestom do Lipovca i hrvatske granice.

U progonstvu Iločani su razasuti na sve strane, jedan dio prognane kolone Iločana skrasio se na opatijskoj rivijeri, naročito u Lovranu, dok se druga veća grupa smjestila u mjestima oko Slatine i Grubišnjog Polja. Prognane Iločane, razasute po svuda, pastoralno će pohađati i karitativno pomagati iločki svećenici u progonstvu fra Flavijan Šolc i fra Ferdo Posavec.

Fra Ferdi povjerena je uloga voditelja Caritasa, kao prognanom svećeniku iz Iloka za prognane Iločane. Caritas se nalazio u Franjevačkom samostanu na Kaptolu gdje je i fra Ferdo boravio. To je bila njegova najveća uloga u Domovinskom ratu, kada je svojim Iločanima dijelio materijalni i duhovni kruh, slušao ih i tješio, hranio i pomagao. Fra Ferdo je tu uložio nesebičan trud prognanim „zagrebačkim“ Iločanima, tu je bio njegov veliki doprinos u pomaganju i time je olakšao njihov prognanički život. Svima je bio na usluzi. Nikada se nije umorio čineći djela ljubavi i milosrđa, prognanici su voljeli njegovu blagost i radost u ophođenju. Zračio je optimizmom. Svakim svojim postupkom svjedočio je pripadnost svetom Franji, svjedočio je svoju franjevačku duhovnost.

Povratak prognanika bio je moguć tek nakon potpisivanja Erdutskog sporazuma i mirne reintegracije (15. siječnja 1996.). Tada je došao i povratak. Ostvarilo se ono u što je fra Ferdo vjerovao: „Bez ustrajne i žarke molitve nema nam povratka u Ilok“. Fra Ferdo Posavec vraća se prvi, 10. prosinca 1996., a prve skupine povratnika 1997. godine.

Tada je fra Ferdo zahvalno izrekao: „Veoma sam zahvalan Bogu, Majci Božjoj, dobrim ljudima, i prvom predsjedniku naše države dr. Franji Tuđmanu koji je nadahnutim smjernicama uspio, s Božjom pomoći, osloboditi mirnim putem ovaj dio naše domovine Hrvatske.“

Svoj zlatni jubilej, 50. godina svećeništva, u zajedništvu s braćom svećenicima i redovnicima te vjernicima iz mjesta u kojima je djelovao, proslavio je 5. srpnja 2020. u rodnoj župi Tuhelj te kasnije u Iloku i u Bjelovaru gdje i danas boravi.

RADELIĆ, fra Drago

Rođen je 6. ožujka 1939. u Štivici, općini Staro Petrovo šelo, od oca Pave Radelića i majke Reze rođ. Džinotak. Kršten je u Štivici, a na krštenju je dobio ime Ivan.

Osnovnu je školu (4 razreda) pohađao je u Štivici, a ostale razrede u Zagrebu. Franjevačku sjemenišnu klasičnu gimnaziju završio je u Zagrebu (1951. – 1956.).

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je ulaskom u novicijat 5. kolovoza 1956. U no-

vicijatu je dobio ime fra Drago (Karlo). Nakon godine novicijata položio je prve redovničke zavjete 6. kolovoza 1957. u Cerniku, a svečane zavjete 11. prosinca 1963. u Zagrebu u crkvi sv. Franje na Kaptolu 9.

Studij teologije pohađao je u na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, a nakon što je diplomirao, položio je licencijat (magisterij) iz teologije.

Za svećenika je zaređen 2. veljače 1964. u Zagrebu u franjevačkoj crkvi na Kaptolu.

Kao svećenik i franjevac boravio je i pastoralno djelovao u Karlovcu u dvama navratima, u Slavanskom Brodu također u dvama navratima te u Našicama, Osijeku, Trsatu, Vukovaru, Varaždinu i Cerniku.

Bio je gvardijan u Slavanskom Brodu i Karlovcu te član uprave Provincije (definitor) u dva mandata.

Službu župnika vršio je u Župi sv. Obitelji u Osijeku na Jugu i u Karlovcu. U vrijeme njegove župničke službe u Osijeku gradio je novu župnu crkvu. U ostalim je mjestima bio kapelan, ispovjednik ili vikar samostana.

U Vukovaru je kapelan bio svega godinu dana pred početak Domovinskog rata (1990. – 1991.) odakle je premješten u Slavonski Brod. Redovito je imao mise i vjeronauk u Bogdanovcima. Sada je u Cerniku bez posebnih zaduženja.

RAKHEL, fra Anđelko

Rodio se 28. rujna 1939. u Brodskom Varošu, u tadašnjoj Župi sv. Stjepana, a sadašnjoj Župi Gospe od Brze Pomoći u Slavanskom Brodu. Na krštenju je dobio ime Vjekoslav. Rođen je kao prvi od devetero djece oca Ivana i majke Marije rođ. Blažeković od kojih je umrlo pet sestara, a kad je on otišao u samostan za franjevca, rodio se još njegov brat Zvonko, koji ga je, kad je došao iz vojske na bolovanje sa slomljenom nogom, zvao „ujo", a ostale su mu žive još dvije sestre.

U siječnju 1946. seli se s roditeljima u Viroviticu gdje ih dočekuju sa saonicama jer je bio velik snijeg. Te godine polazi u osnovnu školu. Odmah u prvom ili u drugom razredu počinje ministrirati, dok je još fra Pavao Graf bio u Virovitici, i ministrira sve dok ne odlazi u novicijat, to znači do drugog razreda gimnazije. U školi je uvijek bio od-

ličan đak. U drugom razredu gimnazije bio je jedini odlikaš u razredu, ali nije dobio nikakvu nagradu jer je redovito išao u crkvu. Išao je redovito u crkvu i na vjeronauk. Tu je bio na prvoj pričesti i krizmi. Kad je išao u gimnaziju, na vjeronauk je dolazilo desetak gimnazijalaca. No, kad je u Viroviticu stigao pokojni fra Teofil Sibalić i kad je držao vjeronauk za gimnazijalce, taj broj se povećao na 50 do 60 polaznika. Tad je u gimnaziji nastala, u ono komunističko vrijeme, velika hajka, tako da je opet broj pao na desetak polaznika.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Meotda, stupio je nakon drugog razreda gimnazije, u novicijatu u Cerniku, 5. kolovoza 1956. godine, gdje je s habitom dobio i novo ime fra Engelbert, kako je onda bio običaj, po damašćanskom mučeniku Engelbertu Kolandu. Kada ga je teta, koja je bila na oblačenju, pitala kako se on sada zove, rekao je da ne zna, ali da je rečeno nešto kao Martin. Zapravo je bilo rečeno *martyr*, jer tada nisi znao kako ćeš se zvati do oblačenja. Iduće godine, 6. kolovoza, položio je privremene zavjete. Nastavio je gimnaziju u Zagrebu, koju je završio u veljači bez polaganja mature. Do tada je u školi učio francuski, engleski i latinski jezik, a sada je došao i njemački i grčki, iz kojeg je morao polagati razliku, jer su ostali već dvije godine učili grčki. Polagali su maturu u veljači, jer su gotovo svi dobili nekakve predpozive za vojsku, pa je tadašnji direktor gimnazije fra Kazimir Đurman dozvolio da polažu maturu u veljači. Kako nije otišao u vojsku, upisao je proljetni semestar na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu.

U mjesecu lipnju on i fra Vatroslav Frkin odlaze u vojsku. On odlazi u Gospić gdje je bio na osnovnoj obuci, a nakon tri mjeseca odlazi u Volinju kraj Kostajnice gdje je u to vrijeme bio pokojni fra Sofronije Škoda iz Kotoribe i posljednji „crni“ – nereformirani fratar naše Provincije fra Feliks (August) Gretschl rodnom iz Vukovara. Svake nedjelje, kad je imao izlaz u grad, išao je u samostan. U međuvremenu je u Samoboru otvoreno naše učilište filozofije kamo se vraća iz vojske i tamo završava još tri semestra filozofije. Na blagdan Rana sv. Franje, 17. rujna 1962., u Zagrebu, na Kaptolu, polaže vječne zavjete. Teologiju je studirao u Zagrebu na Bogoslovnom fakultetu od 1962. do 1966. U međuvremenu su on i fra Tadej Vojnović pravili molbe za studij u Rimu, ali nisu dobili odobrenje za putovnicu. Kako onda još nije bilo đakonskog praktikuma, ređen je za đakona u zagrebačkoj katedrali 3. travnja 1965. Za svećenika je ređen na Petrovo, 29. lipnja 1965., nakon pete godine studija, u Zagrebu na Kap-

tolu, zajedno s fra Bogdanom Cvetkovićem iz novicijata. Redio ih je pomoćni zagrebački biskup Josip Lah. Mladu misu slavio je u Virovitici dan poslije svoga imendana, 11. srpnja 1965. Propovijedao je fra Jukundo Jug. Ređeni su poslije 5. godine studija, a 6. godinu pomagali su u Provinciji.

Nakon provincijskog kapitula 1966. godine dočekaio je Tabulu u Slavanskom Brodu, zamjenjujući fra Polikarpa Pehneca, po kojoj je svoje prvo svećeničko služenje kao duhovni pomoćnik započeo u Vukovaru i tako Vukovar postaje njegova „prva ljubav“ (5. kolovoza 1966.).

Tada je vukovarsko bratstvo bilo u sljedećem sastavu: o. *Ivan Kovač, gvardijan; o. Rufin Ruf, vikar; o. Danijel Novak; o. Zlatko Papac, duhovni pomoćnik i kateheta; o. Engelbert Rakhel, duhovni pomoćnik, kateheta i excurvens za Bogdanovce i Borovo, fra Vatroslav Frkin, fra Firmus Kovačević, fra Felicijan Berenc.*

U Vukovaru je bio imenovan privremenim upraviteljem Župe sv. Mihaela u Lovasu, kad je župnik bio premješten iz Lovasa, a župljani nisu dali da dođe drugi župnik. Iz Lovasa je dobio pismo pisano crvenom bojom da vidi kako izgleda krv ako dođe u Lovas. U Lovas nije ni išao, a u Opatovcu, filijali župe Lovas, imao je redovito misu nedjeljom i držao je vjeronauk. Krizmanike je vodio u Župi BDM Marije pomoćnice u Sotinu, kamo sada i spada Opatovac. Bio je šest godina kapelan u filijali Bogdanovcima. Kad se nije vraćao u samostan, odsjedao je u bivšoj brijanici seoskog brijča Mjede i tete babice, kako su je zvali radi njezina zanimanja, a hranio se redom po kućama. Brijanica je bila uređena za svećenika.

Kao član vukovarske zajednice bio je tajnik generalnog vizitatora fra Vjekoslava Zirduma iz Bosanske provincije 1972. godine. O ovome izboru za tajnika vukovarska *Kronika* bilježi: *Provincijal, kako je sam rekao, došao ovamo u prošnju. Došao je javiti i zamoliti da o. Anđelko bude tajnik vizitatora, koji ove godine vizitira našu Provinciju. To je fra Vjeko Zirdum, exprovincijal Provincije Bosne Srebrene. Nitko se tome prijedlogu i toj molbi nije usprotivio i tako je te večeri o. Anđelko ustoličen za tajnika.* Te godine bio je namješten za gvardijana u Slavanskom Brodu, ali je kasnije premješten za gvardijana i upravitelja župe u Virovitici (1972. – 1975.). U veljači 1974. bio je imenovan privremenim upraviteljem župe Gradina gdje je bio do Male Gospe, kada je došao novi župnik. Iz Virovitice je 1975. premješten za gvardijana

u Zagreb na Kaptol (1975. – 1978.). Zatim je bio predstojnik kuće i župnik u Koprivnici (1978. – 1981.). gdje je 24. kolovoza 1979. imenovan i upraviteljem samostalne kapelanije Glogovac. Nakon Koprivnice ponovno se vraća u Zagreb (1981. – 1990.), kada postaje ekonom Provincije i defnitor kroz 6 godina, a zatim ponovno postaje gvardijan u Zagrebu (1987. – 1990.). Bio je tajnik generalnom vizitatoru fra Bernardinu Škuncu (1987.). Nakon Zagreba premješten je za gvardijana u Krapinu (1990. – 1996.), gdje je bio i vjeroučitelj u osnovnoj školi (1992. – 1996.). Zatim je premješten u Čakovec gdje je do danas, a kada je navršio 75 godina, razriješen je službe župnog vikara i imenovan pastoralnim suradnikom. Bio je vjeroučitelj u osnovnoj školi u Pribislavcu (1996. – 2001.) i u osnovnoj školi u Novom Selu Rok. Njegova nedjeljna misa uvijek je od 1997. u Novom Selu Rok gdje je naslijedio fra Benka Horvat.

U nedjelju 13. rujna 2025. godine u župnoj crkvi sv. Nikole biskupa u Čakovcu proslavio je 50. obljetnicu svećeništva svečanim misnim slavljem pod geslom *Otkuda meni ovo...*, isto geslo koje je odabrao i za mladu misu, geslo koje je misao vodilja u vršenju svega što mu je Božja providnost namijenila kroz proteklih pet desetljeća.

Fra Anđelko svugdje je izazivao veliko poštovanje ljudi. Prava je franjevačka duša koja pazi na svakoga čovjeka, a osobito na braću u samostanu koja ga od milja, kao dobrog oca, zovu *Japa*. Njegov život odiše poniznošću i skromnošću. Uključuje se u sve aktivnosti župe i samostana. Braći je uvijek spreman pomoći. Njegova stručnost leži u preciznosti i pedantnosti. Bio je marljiv i brižni ekonom u više samostana, a kada je bio provincijski ekonom, znalo se na što odlaze izdatci do zdanje lipe. Takav je i u čitanju i pisanju. Kad se nešto napiše, od njega se može očekivati da će naći pogrešku za koju će s ponosom reći da se ispravi ukoliko je moguće. Voli rješavati anegdote i križaljke u čemu je izvrstan, a upravo ta riječ – izvrsnost – može biti i najveća karakteristika njegova života kao čovjeka i franjevca.

SMILJANIĆ, fra Tomislav

Rodio se 28. kolovoza 1983. u Virovitici od oca Alojzija i majke Anđelke rođ. Vargović. U Virovitici je završio osnovnu školu s odličnim uspjehom i upisao Nadbiskupsku klasičnu gimnaziju u Zagrebu na Šalati. Boravio je u franjevačkom sjemeništu u samostanu na Kap-

tolu u Zagrebu i maturirao 2002. godine također s odličnim uspjehom.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je 2002. godine u novicijatu na Trsatu u Rijeci. Filozofsko-teološki studij pohađao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu od 2003. godine. Diplomirao je 2009. godine na istom fakultetu s odličnim uspjehom. Naslov diplomskoga rada glasio je *Filozofski putokazi Nikolaja A. Berdjajeva od marksizma do eshatologije*.

Svečane zavjete u Redu manje braće položio je 23. rujna 2007. godine u Slavanskom Brodu, a đakonsko ređenje imao je 29. studenog 2008. godine u zagrebačkoj katedrali. Za svećenika je zaređen 20. lipnja 2009. godine također u zagrebačkoj katedrali. Đakonsku službu obnašao je u franjevačkom samostanu u Vukovaru, gdje je došao u prosincu 2008. godine. Kao svećenik boravio je još 3 mjeseca u Vukovaru, gdje je stekao potrebno pastoralno i evangelizacijsko djelovanje. U Vukovaru je proslavio i mladu misu na kojoj je propovijedao fra Ivica Jagodić, a kasnije je mladu misu proslavio i u rodnoj župi sv. Roka u Virovitici 19. srpnja 2009. godine.

Nakon ređenja poslan je na službu u Hrvatsku katoličku misiju u Grazu (2009. – 2011.). Službu župnog vikara obnašao je u župi sv. Antuna Padovanskog u Našicama (2011. – 2014.). Nakon pastoralnog djelovanja u Našicama 2011. godine upisao je poslijediplomski studij licencijata i doktorata na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu – smjer Moralna teologija, gdje je 21. siječnja 2016. godine obranio licencijatski rad na temu *Nacrt obnove moralne teologije u svjetlu kristocentričnog ustrojstva moralne antropologije prema nauku Koncila općenito i 'Gaudium et spes' posebno*. Doktorsku disertaciju obranio je 4. travnja 2019. godine na temu *Recepcija nauka Društva vatikanskog koncila o kristocentričnosti u postkoncilskoj obnovi moralne teologije* pod vodstvom mentora prof. dr. sc. Tončija Matulića. Od akademske godine 2017./2018., na poziv prof. dr. sc. Ivana Antunovića, predaje na Filozofsko-teološkom institutu Družbe Isusove na Jordanovcu u Zagrebu, prvo samo jedan seminar kao doktorand, a nakon obrane doktorskoga rada i kolegije iz područja specijalnog morala: Kreposti, politički i ekonomski moral i pastoral braka i obitelji.

Područje njegova filozofsko-teološkog interesa nije samo moralna teologija nego i čitava katolička teologija upravo po onim smjernicama koje je zacrtao Koncil u Dekretu *Optatam totius* o odgoju i izobrazbi svećenika, osobito u brojevima od 14 do 16. Također i teme kao što su odnos filozofije i teologije, znanosti i vjere, posebno teologije stvaranja i evolucije, i aktualne bioetičke teme, za koje možemo reći da danas predstavljaju pozicioniranje Crkve spram suvremene kulture i društva.

Od 2014. godine boravi i djeluje u župi Predragocjene Krvi Isusove u Zagrebu – Kozari Bok.

VUKOJA, fra Josip

Rodio se 1. veljače 1975. godine u Našicama od oca Stipe i majke Kate rođ. Oreč. U Đurđenovcu je završio osnovnu školu 1990. godine. Iste godine ujesen ušao je u Franjevačko sjemenište u Zagrebu na Kaptolu 9. Za vrijeme boravka u sjemeništu pohađao je Nadbiskupsku klasičnu gimnaziju s pravom javnosti na zagrebačkoj Šalati. Maturirao je 1994. godine.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je u marijanskom svetištu na Trsatu 30. srpnja 1994. Nakon godinu dana novicijata položio je prve redovničke zavjete 5. kolovoza 1995. Na taj je dan 1995. godine Hrvatska vojska u Vojno-redarstvenoj operaciji *Oluja* oslobodila okupirani grad Knin.

Ujesen 1995. godine započinje teološki studij na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Svečane zavjete položio je 18. rujna 1999. godine u Zagrebu. Za đakona je zaređen 14. listopada 2000. godine. Svoj pastoralni praktikum ili đakonsku godinu obavljao je u župi sv. Filipa i Jakova u Vukovaru. Za svećenika je zaređen 29. lipnja 2001. u zagrebačkoj katedrali po rukama zagrebačkog nadbiskupa i kardinala Josipa Bozanića.

Nakon mlade mise koju je slavio 15. srpnja 2001. u Đurđenovcu namješten je u Vukovar u Župu sv. Filipa i Jakova kao župni vikar, ali i kao pomoćnik u Župi sv. Josipa radnika u Borovu naselju. U ljeto 2002. premješten je u Cernik, u Župu sv. Petra apostola kao župni vikar (2002. – 2005.). Potom kao župni vikar djeluje u Župi sv. Nikole biskupa u Čakovcu (2005. – 2011.). Službu župnika vršio je kao župnik u Župi predragocjene Krvi Isusove u Zagrebu – Kozari Bok

(2011. – 2014.). Zatim postaje gvardijan i župnik u Cerniku (2014. – 2017.). Iz Cernika dolazi za župnog vikara u Župu Svete Obitelji na osječkom Jugu (2017. – 2020.). Iz Osijeka dolazi u Župu sv. Antuna Padovanskog u Našicama kao župni vikar (2020. – 2022.). Od prosinca 2022. premješten je u samostan sv. Ivana Krstitelja u Varaždinu.

Za vrijeme svoga boravka u Vukovaru fra Josip svjedoči: *Po dolasku u Vukovar 2001. godine smjestio sam se u stanu na prvom katu jedne zgrade na Olajnici. Domaćini, fra Zlatko Špehar i fra Slavko Antunović, lijepo su me dočekali i pomogli da se snađem u novim okolnostima. Samostan je bio veliko gradilište. Nakon mirne reintegracije sada su i crkva i samostan bili pod krovom, ali iznutra su se itekako vidjeli ostatci agresije „istočnih susjeda“. Ćirilični natpis kraj glavnog ulaza u crkvu: „Bog prašta, Srbi ne!“ najviše me iznenadio. Iskopane rupe u nosećim stupovima i zidovima crkve koje su trebale biti ispunjene eksplozivom, također su svjedočile o namjerama istih naših susjeda. U samostanu su se obnavljali i hodnici i polupani zidovi i sobe u kojima su živjeli franjevci do 1991. U tim okolnostima jasno je zašto su me domaći franjevci dočekali i smjestili u stan u više-manje očuvanoj zgradi. Znali smo se šaliti kako spavamo u Slavoniji, s lijeve strane Vuke, a radimo u Srijemu, u samostanu koji je s desne strane Vuke. Kao mladomisnik i najmlađi član vukovarskog bratstva prihvatio sam rad s mladima, ministrantima, ali i župnu katehezu i pripravu osmaša za sakrament svete krizme. Meni je osobno bio najodgovorniji posao rad s krizmanicima i priprava prve poslijeratne generacije osmaša. Sjećam se kako je dan-dva prije sakramenta svete krizme došao tada biskup u miru mons. Ćiril Kos na susret s krizmanicima i kako sam i sam sa strahom i u neizvjesnosti čekao biskupovu reakciju nakon susreta. Biskup nije bio oduševljen znanjem i spremnošću krizmanika, ali je fra Zlatko Špehar objasnio kako su to mladi sakupljeni sa svih strana Hrvatske i inozemstva gdje su boravili sve do nedavno. Mladi koji se nisu ni poznavali prije nego što su došli u Vukovar. Kateheze sam imao u blagovaonici samostana gdje su jedino bili stolovi i stolce za sjedenje i pisanje. To je bilo puno bolje nego u montažnoj kapelici u dvorištu samostana gdje su bile samo klupice za sjedenje, pa su djeca tu morala čučati ili klečati na podu, a pisati na klupama. Uz sve poteškoće lijepo je bilo raditi i s krizmanicima i s već osnovanom Framom i s ministrantima. U dvorištu samostana nicao je novi pastoralni centar u kojem je trebao biti puno veći i prikladniji prostor za rad s djecom. Sjećam se „prve kateheze“ održane u novom pastoralnom centru od kojega su bili sagrađeni samo zidovi, a maj-*

stori koji su radili u jednoj prostoriji imali su priručni stol za užinu od ostataka dasaka i klupe na blokovima. Upravo oko toga stola imali smo susret ministranata i dogovor za ministriranje u crkvi.

S mladima je bilo dobro i zanimljivo raditi i okupljati ih u zajednici Frame. Osnovali smo tri bratstva Frame: FRAMA Vukovar, FRAMA Borovo naselje i FRAMA Bogdanovci. I mladima je Frama bilo nešto novo, nešto gdje su se željeli okupljati i susretati sa svojim vršnjacima. Sve u svemu, mladomisnička godina u Vukovaru, poučila me mnogočemu.

ZUBAK, fra Mario

Rodio se 31. siječnja 1985. g. u Derventi (Bosna i Hercegovina).

Za vrijeme Domovinskoga rata, 1992. g., s obitelji je izbjegao u Hrvatsku, u Koprivnicu, gdje je završio osnovnu školu, nakon čega je stupio u Franjevačko sjemenište u Zagrebu, gdje je završio Nadbiskupsku klasičnu gimnaziju.

U Red manje braće, kao član Hrvatske Franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je s ulaskom u novicijat u Rijeci, na Trsatu (2003.), gdje je proveo godinu dana, nakon čega je položio prve priremene zavjete u Redu manje braće (2004.).

Studij teologije upisao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu (2004.). Nakon treće godine studija u Zagrebu nastavlja studij na Studium Theologicum Hierosolymitanum u Jeruzalemu gdje je diplomirao 2010. U međuvremenu je položio svečane zavjete u Redu manje braće 2008., a zatim je zaređen za đakona 2009.

Za svećenika je zaređen 19. lipnja 2010. godine u zagrebačkoj katedrali po rukama zagrebačkog nadbiskupa i kardinala Josipa Bozanića. Nakon ređenja nastavlja studij u Jeruzalemu na poslijediplomskom studiju gdje postiže diplomu biblijske formacije. Nakon studija izrazio je želju za pastoralnim djelovanjem, što mu uprava Provincije odobrava i povjerava službu župnog vikara u Cerniku (2013. – 2014.), a godinu dana kasnije na provincijskom kapitolu određen je za župnog vikara u Vukovaru (2014. – 2017.). Nakon tri godine, na sljedećem provincijskom kapitolu, iz Vukovara dolazi u Rijeku, na Trsat, gdje je vršio službu samostanskog vikara i ekonoma te župnika Župe sv. Jurja na Trsatu. Nakon tri godine s Trsata je premješten je u Požegu na službu samostanskog vikara i ekonoma te župnog vikara (2020.).

Za vrijeme boravka u Vukovaru uz službu župnog vikara posebno se posvetio pastoralu djece i mladih, bio je duhovni asistent Frame na mjesnoj i područnoj razini, vodio je skupinu ministranata i krizmanika, vjeronauk za mlade, a odgovorno je sudjelovao i u drugim povjerenim mu aktivnostima u župi i samostanu. Sudjelovao je u organizaciji više događaja u župi i samostanu, a posebno se istakao u organizaciji Susreta hrvatske katoličke mladeži u Vukovaru 2017. godine, kada je odigrao neizmjerljivo veliku i važnu ulogu u odnosu prema Nadbiskupiji i skupinama mladih koje su dolazile u Vukovar.

O 25. obljetnici pada Vukovara (2016.) s fra Henrikom Ivanom Damjanovićem napisao je članak „Katolička crkva u Vukovaru – čuvarica identiteta i promotor mira” koji je objavljen u zborniku „Hrvatsko društvo: 25 godina nakon Vukovara ‘91.”

Aktivno govori talijanski i engleski jezik.

ŽAGAR, fra Petar

Rodio se 1. travnja 1949. u Zavalju (pokraj Ličkog Petrovog sela). Sedmo je dijete svojih roditelja oca Bernarda i majke Darinke rođ. Babić. Djetinjstvo je proveo u Zavalju gdje je pohađao četiri razreda osnovne škole, a od petog do osmog školovao se u Bihaću. Nakon završene osnovne škole (1965.) i po želji svojih roditelja, iako se time nije slagao jer je osjećao poziv Božji, odlazi u Zagreb gdje pohađa dvije godine zanata za elektroinstalatera u Selskoj cesti, a praksu je pohađao u tvrtci *Svjetlo* u Livadićevoj ulici.

Nakon dvije godine srednje, 13. kolovoza 1967., stupa u Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda s oblačenjem ili primanjem redovničkog odijela u novicijatu. Prve redovničke zavjete položio je 15. kolovoza 1968. godine u Cerniku.

Nakon novicijata u Cerniku nastavio je treću godinu gimnazije u Zagrebu na Kaptolu. Kako je gradnja nove Franjevačke gimnazije „Mater et Magistra“ bila pri završetku, preselio se u Samobor gdje je završio četvrti razred gimnazije i položio maturu (1970.). Iste godine morao je odslužiti vojni rok, koji je služio na Kosovu u Đakovici 18 mjeseci.

Studij filozofije pohađao je na provincijskom filozofskom učilištu u Rijeci na Trsatu (1971. – 1973.), a studij teologije na Katoličkom

bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Diplomirao je pri dogmatskoj katedri kod prof. dr. Tomislava Ivančića.

Svečane zavjete položio je u crkvi sv. Franje na Kaptolu 27. rujna 1975. godine. Red đakonata primio je u zagrebačkoj katedrali 14. prosinca 1975. po rukama pomoćnog zagrebačkog biskupa Josipa Salača. Za svećenika je zaređen 27. lipnja 1976. u zagrebačkoj katedrali po rukama zagrebačkog nadbiskupa Franje Kuharića. Mladu misu proslavio je u rodnom Zavalju.

Prvo njegovo svećeničko služenje bila je služba kapelana u Vukovaru (1977. – 1978.). Nakon Vukovara odlazi u Varaždin gdje je bio svega četiri mjeseca. Potom odlazi u Osijek, gdje je jedno vrijeme vršio službu vikara samostana Sv. Križa u Tvrđi, a ujedno i službu kapelana u Župi sv. Obitelji. U Požegi je bio svega dva mjeseca, a potom je došao u Čuntić, nedaleko od Petrinje. Nakon tri godine boravka u Čuntiću premješten je u Našice na službu kapelana s filijalama u Ceremošnjaku i Lončici. Zatim je tri godine bio kapelan u Cerniku s filijalama u Opatovcu i Podvrškom. Onda je opet uslijedio povratak u Čuntić 1987. godine gdje ga je zatekla sudbina ratnog stradanja i progona. U Domovinskom ratu, 14. srpnja 1991. godine, zajedno sa svojim župljanima morao je ostaviti samostan i crkvu i poći u progonstvo. Odmah nakon njihova progona, 26. i 27. srpnja 1991. godine, samostan i crkva su zapaljeni. Progonstvo je najprije bilo u Petrinji dva mjeseca, ali je 21. rujna 1991. i Petrinja okupirana, pa je progonstvo nastavio u Samoboru godinu dana i zatim u Zagrebu na Sigetu. Za vrijeme progona 1993. godine slijedi okrutna vijest da su samostan i crkvu dodatno uništili miniranjem. Čuntić je drevno mjesto koje se spominje još iz vremena Zrinskih, kao sastavnica utvrđenih objekata na obroncima Zrinjske gore u obrani prodora od Turaka.

Nakon Domovinskog rata, već početkom rujna 1995. godine, vratio se u razrušeni Čuntić. Najprije je unutar ruševina osposobio malu sobu za boravak, a potom je prionuo obnovi i samostana i crkve. Istodobno mu je bilo važno vratiti prognane župljane, ali i primiti nove prognanike koji su dolazili iz Bosne gdje se rat rasplamsao. U tom periodu njegova služba svećenika protegnula se i na druge župe u Kostajnici, Divuši i Gvozdanskom.

Kad je ratni načelnik Glavnog stožera Hrvatske vojske stožerni general Janko Bobetko vidio u kakvim uvjetima fra Petar živi, i kako

se unatoč tome bori za taj kraj i te ljude, napravio mu je pristup od glavne ceste do samostana, cestu je asfaltirao te je doveo struju, telefon i vodu. Ipak, poradi olakšanja 1999. godine uprava Provincije odredila mu je mirniju službu kapelana u Našicama gdje je opsluživao filijale u Donjoj Motičini i Seoni (1999. – 2000.). Potom je bio u službi kapelan u Karlovcu (2000. – 2002.). Iz Karlovca je 2002. godine na provincijskom kapitolu postavljen za gvardijana u Krapini (2002. – 2005.). Iz Krapine treći put odlazi u župu i mjesto koje mu je posebno na srcu. Za to mjesto fra Petar svjedoči: *Čuntić je posebno stajalište mog svećeničkog života, stanica s koje sam odlazio i na koju sam se ponovno vraćao. Tu sam doživio puninu radosti, ali i patnje svećeničkog poziva. Tu sam bio sudionik u patnjama i boli naroda ovoga kraja, kao i sudionik stvaranja nove stranice naše povijesti. Govorim to misleći na ratna i poratna događanja. Gotovo je ljudski neshvatljiva paradoksalna moja ljubav prema samostanu i crkvi te ljudima ovoga kraja.* (fra Petar Žagar, *Trag svetosti župe Zavalje*, str. 115.)

Izdao je knjigu o njegovoj rodnoj župi *Trag svetosti župe Zavalje, Čuntić – Petrinja* (Franjevački samostan sv. Antuna Padovanskog, 2010.) Tema knjige dio je hrvatske povijesti. Knjiga je u osnovi biografija posvećena svećeniku vlč. Frani Dominezu.

FRANJEVCI PREDSTOJNICI I KAPELANI U BOROVI NASELJU

Od samog početka nastajanja naselja Borovo Bata 1931. uz istoimenu tvornicu, na desnoj obali Dunava između Borova (Sela) i Vukovara, franjevci pružaju duhovnu skrb za ovdašnje vjernike katolike. Nisu ih napuštali ni onda kad im je bilo najteže, pred sam početak srpske agresije na Vukovar 1991. godine, u progonstvu, a ni nakon povratka.

Dekret Svete Stolice o osnutku nove samostalne vikarije, a kasnije i samostalne župe nosi nadnevak 21. lipnja 1938. godine, kada je *Congregatio pro Negotiis Religiosorum* odobrila osnutak *Perpetua Vicaria Parochiae Vukovar* – kako stoji zapisano u *Historia domus Residentae in Borovo Bata 1941*.

Riječ je o *Kronici* samostalne rezidencije Borovo Bata u kojoj je zapisničar zapisao početke odcjepljenja Župe sv. Josipa Radnika u Borovu naselju, još uvijek u osnivanju, od Župe sv. Filipa i Jakova kao središnje vukovarske župe u Vukovaru.

Po razmišljanju fra Ante Perkovića, jednoga od župnika u Župi sv. Josipa Radnika (1990. – 2008.) cjelokupnu povijest Župe sv. Josipa Radnika u Vukovaru – Borovo naselje možemo podijeliti u tri razdoblja: prvo razdoblje od 1931. do 1946. godine, drugo razdoblje od 1962. do 1991. godine i treće razdoblje od 1995. do 2014. godine.

U već navedenoj *Kronici* stoji zapisano: *1931. godine češki poduzetnik Jan Bata započeo je s izgradnjom velike tvornice gume i obuće koja je trebala proizvoditi robu za čitavo područje Balkana. Oko tvornice počelo se razvijati Batino naselje „Borovo – Bata“, najprije s tipskim jednokatnim zgradama, a kasnije i velikim stambenim zgradama i popratnim objektima. U početcima tvornica je zapošljavala oko četiri tisuće radnika. Đakovački je biskup Antun Akšamović za vjernike rimokatoličke vjeroispovijesti pastoralno djelovanje povjerio vukovarskim franjevcima koji su započeli održavanjem službe Božje po različitim dvoranama, sve dok nije konačno određeno da to bude školska prostorija na prvom katu zvana „kino dvorana“.*

Prvi franjevac koji je organizirano počeo dolaziti bio je fra Alojzije Pišpek, koji je prije dolaska u Vukovar bio profesor na franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Varaždinu i dugogodišnji rektor Franjevačkog kolegija. On je došao u Borovo naselje u kolovozu 1935. godine i službovao je do 1936. godine. Drugi franjevac bio je fra Matija Matijašec (1936. – 1937.), zatim nakon njega fra Marcel Gazdić (1937. – 1940.), fra Petronije Pajtler (1940. – 1941.) te fra Anđelko Gregić (1940.) koji započinje prikupljanje novaca za izgradnju mjesne crkve jer je Jan Bata već predvidio zemljište u krugu Batinog naselja s namjerom za izgradnju crkve.

Franjevci su u početku dolazili dva puta tjedno, za što su primali honorar. Njihova se služba sastojala od katehizacije školske djece, dijeljenja sakramenata te služenja svetih misa i propovijedi. Nakon osnivanja samostalne vikarije 1938. godine franjevci dobivaju vilu u III. koloniji s kućnim brojem 369 koju je iznajmila tvornica. Kad su se franjevci nastanili, u naselju započinju širiti i svoje pastoralno djelovanje. Prvi dušobrižnik fra Alojzije Pišpek osniva katoličko društvo pod nazivom „Zajednica sv. Josipa“ s ciljem da se radnici mogu angažirati kao vjernici boreći se za svoja radnička prava. Fra Marcel Gazdić započinje s prikupljanjem novčanih sredstava za izgradnju rimokatoličke crkve (1940.). S prvim prikupljenim novcem naručen je oltar sv. Josipa kojemu je crkva trebala biti posvećena. U prikupljanje novčanih sredstava uključila se i Đakovačka biskupija koja je dala svoj prilog. No, ubrzo je došao Drugi svjetski rat zbog kojega je sve prekinuto, a na vlast je došla Komunistička partija koja nije bila sklona Crkvi, dapače, progonila je njezine vjernike i svećenike.

Đakovačka biskupija usred ratnih okolnosti 1942. godine ipak uzdiže samostalnu rezidenciju u Borovu naselju na razinu samostalne župe, međutim, kako se u stvarnosti nije moglo u tome vremenu, a niti poslije, graditi planirana crkva, župa nije mogla ni zaživjeti. U tom teškom periodu ondje je služio fra Anđelko Gregić (od 7. listopada 1941.), a mjesec dana pomagao mu je i fra Solan. Zatim je došao fra Celestin Gsellmann (29. studenog 1941.) kao vjeroučitelj za djecu koja su pohađala njemačku školu. 6. kolovoza 1943. u Batino naselje ponovno kao župnik dolazi fra Alojzije Pišpek koji je za vrijeme rata u blizini tog stana, u školskim prostorijama, dok je bio s djecom, ranjen 12. ožujka 1945. u granatiranju tog dijela grda. Od posljedica ranjavanja je i preminuo 14. ožujka u vukovarskoj bolnici, a sahranjen je na katoličkom groblju u Starom Vukovaru. Ranjavanjem i smrću fra Alojzija Pišpeka u Drugom svjetskom ratu zapravo završava prvi dio povijesti ove župe. Kada se rat razbuktao, škol-

ske se prostorije nisu više smjele koristiti zbog čega je pastoralno djelovanje stalo, a u lipnju 1946. su iz stana, koji im je dodijelila tvornica, na prijevaru istjerani. Pozvali su ih na „informativni razgovor“, a za to su vrijeme sve njihove stvari izbacili iz stana i promijenili brave. U vrijeme komunizma, sve do 1962. godine, vjernici su za sve svoje vjerničke potrebe morali odlaziti u samostan u Vukovaru.

Potkraj 1962. godine gvardijan fra Mladen Majnarić kupuje obiteljsku kuću Ruže Krstevski na Krivoj bari koja će ubrzo postati novi pastoralni centar. Pastoralnu službu iz samostana je vršio fra Flavijan Šolc, koji je 21. prosinca 1965. godine po dekretu đakovačkog biskupa Stjepana Bäuerleina bio imenovan prvim župnikom ponovno osnovane Župe sv. Josipa Radnika u Borovu naselju. Uz veliku upornost fra Flavijana Šolca, nakon što je punih pet godina tražio novu lokacijsku dozvolu, na blagdan Gospe Fatimske, 13. svibnja 1967. godine, stiže pozitivan odgovor iz Beograda. Već sljedeće godine, 1. svibnja 1968. godine, blagoslovom kamena temeljca započela je izgradnja nove, moderne i prostrane crkve u Ličkoj ulici na broju 23 A. Izgradnja je trajala punih 14 godina te je 1. svibnja 1981. posvećena. Nažalost, u Domovinskom ratu pripadnici JNA i srpske paravojne snage do temelja su je uništili. Po povratku iz progonstva župnik fra Ante Perković 1998. iznova započinje pastoralno djelovanje koje će se najviše očitovati radom Caritas a i povratkom ljudi, a od 2000. godine započinje s raščišćavanjem starog zdanja, u kojem upravo na svetkovinu Gospodinova prikazanja u hramu, 2. veljače 2000. godine, nalazi potpuno neoštećen lik Gospe Fatimske – „Gospe koja je odlučila ostati“. Pastoralno se djelovanje nastavlja i izgradnjom nove crkve koja će opet biti posvećena Gospi Fatimskoj. Kamen temeljac blagoslovio je tadašnji đakovački biskup mons. Marin Srakić 26. travnja 2003. godine. Temeljni kamen uzet je iz oltara bivše potpuno uništene Gospine crkve. Posvetu nove crkve obavio je mons. Marin Srakić, đakovački biskup, 4. svibnja 2008. godine.

Danas, uz malu kapelu sv. Josipa Radnika i veliku crkvu Gospe Fatimske, ipak je sagrađena nova crkva u čast sv. Josipu Radniku na nekada predviđenom zemljištu češkog poduzetnika Jana Bate. Crkva je u posljednjoj fazi izgradnje te će dugo očekivani plan biti i ostvaren.

Ovdje donosimo biografske podatke župnika od 1965. te popis kapelana bez biografskih podataka.

ŽUPNICI U BOROVI NASELJU OD 1965.**ŠOLC**, fra Flavijan**TOMAŠEVIĆ**, fra Franjo**PERKOVIĆ**, fra Ante**JANJIĆ**, fra Vjenceslav**MILIĆ**, fra Slavko**BIOGRAFSKI OPISI ŽUPNIKA U BOROVI NASELJU****ŠOLC, fra Flavijan (1965. – 1984.)**

Rodio se 31. srpnja 1933. u Virovitici, a umro 16. studenoga 2017. u Varaždinu te je sahranjen u Virovitici. Na krštenju je dobio Dragutin.

Nakon osnovne i srednje škole koju je 1952. završio u Virovitici odlučuje odgovoriti na redovnički i svećenički poziv.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je 30. srpnja 1952. godine u Vukovaru gdje je ušao u novicijat, obukao franjevački habit i dobio novo redovničko ime fra Flavijan. Nakon godine novicijata položio je prve redovničke zavjete 31. srpnja 1953. Svećane redovničke zavjete položio je 5. listopada 1958. a za svećenika je zaređen 29. lipnja 1959. godine u Zagrebu. Kao svećenik bio je na službi u Zagrebu gdje je kao prefekt sjemeništaraca i mladi svećenik uspješno počeo odgajati mlade franjevačke odgajanike. No, u odgoju se vrlo kratko zadržao, svega godinu dana.

Nakon odgojiteljske službe određen je za župnog vikara u mladoj Župi sv. Josipa Radnika u vukovarskom Borovu naselju (1962. – 1984.) gdje uspijeva kupiti zemljište i započine izgradnju crkve Gospe Fatimske i samostana. Prve tri godine (1962. – 1965.) boravit će u samostanu, a kada je gvardijan fra Mladen Majnarić uredio prostore za prvi župni centar, prvi je počeo boraviti u njemu. U tim malim i skromnim prostorima radat će se velike ideje i snovi za novu crkvu.

Osnivanje ove Župe sv. Josipa Radnika u vukovarskoj gradskoj četvrti Borovo naselje ima svoju povijest. Ona je započela svoj put kao

„župa u osnivanju“ još prije 1. svjetskog rata, 1938. godine, od župe matice sv. apostola Filipa i Jakova u središtu grada. Tadašnja tvornička uprava „Bata“ dodijelila je iste godine i lokaciju za gradnju crkve. Nakon 2. svjetskog rata nove komunističke vlasti su 1945. godine župu nasilno ugasile, no franjevci su iz pastoralnih razloga prionuli obnovi već započete inicijative oko osnivanja župe s dolaskom fra Flavijana 1962. godine.

Kronika Franjevačkog samostana u Vukovaru za 10. srpnja 1962. donosi zapis: ... stigla je nova Tabula: o. Daniel premješten u Suboticu, a u Borovo (odnosno za borovskog patera) dolazi o. Flavijan Šolc, dosadašnji prefekt sjemeništa. I odmah prelazi na 13. srpnja 1962.: o. Flavijan donio je novac iz Zagreba za novu kupljenu kuću. No kućevlasnik se međuvremenu predomislio i tražio veću cijenu, što je isplaćeno u cijelosti 1. listopada 1962. Pri posljednjoj isplati vlasnik kuće gosp. Mirko Krstevski predao je ključeve i odselio se. Već u siječnju 1963. Kronika donosi zapis o pastoralnom djelovanju fra Flavijana: Nedjeljom se služe tri sv. mise: 8, 10, 17 s. Bude cca 500 vjernika. O. Flavijan započeo je ondje i redoviti kršćanski nauk. Velik interes kod djece i mladeži... Na Josipovo na sv. misama bilo je cca 800 vjernika. Lijepi broj.

Fra Flavijan polako se osamostaljuje od vukovarskog samostana u ljetu 1966. *Ipak to osamostaljenje nije potpuno, nego je to kao „domus filialis“ vukovarskog samostana (Kronika).*

U tome periodu dobiti dozvolu za izgradnju crkve bila je gotovo nemoguća misija, ali ne i za fra Flavijana koji je uporno pisao nadređenim uredima i mjerodavnim institucijama, sve do Kabineta predsjednika tadašnje SFRJ Josipa Broza Tita 1967. godine. I „Glas Koncila“ svojedobno je prenio svjedočenje fra Šolca kako su prethodno pet godina trajala dopisivanja s tadašnjim vukovarskim vlastima da bi gle čuda, stigao pozitivan odgovor iz Beograda. Dogodilo se to 9. ožujka 1968.: *Nakon nekoliko godina borbe i natezanja konačno je dobivena građevinska dozvola za gradnju nove crkve u Borovu, ali ne na ovom mjestu gdje je sada, nego malo dalje, uz cestu prema Osijeku. 9. III. započelo se s kopanjem zemlje za temelje. No ne samo za temelje nego za čitavu površinu crkve, jer će crkva imati kriptu. Radove oko kopanja će završiti u nepuni mjesec dana (Kronika).* Ni dalje nije bilo lako. Kamen temeljac za izgradnju nove crkve posvetio je 1. svibnja 1968. đakovački biskup Stjepan Bäuerlein. Punih 14 godina mukotrпно je trajala gradnja crkve, a 1981. novoizgrađena crkva sa samostanom bila je i posvećena.

Kao vrlo snalažljiv i neizmjereno uporan svećenik, uz blagoslov biskupije, tj. preporuke mjesnog biskupa Ćirila Kosa, kako je svjedočio sam fra Flavijan, obišao je čak 132 župe po Slavoniji i dalje po Hrvatskoj skupljajući priloge vjernika za gradnju. U toj crkvi odgajio je generacije prvopričesnika i krizmanika, a župu je učinio živom crkvenom zajednicom koju kao takvu još mnogi pamte i nose u srcu. No u srpskoj je agresiji s početka 90-ih, kao i sve vukovarske kuće, tako i crkvu Gospe Fatimske kao kuću Božju snašla tragična sudbina. U toj velikoj ruševini lik Gospe Fatimske ostao je neoštećen zbog čega je i prozvana *Gospom koja je odlučila ostati*. Bio je to najrazrušeniji sakralni objekt u Vukovaru 1991. godine. Na temeljima posve razorene crkve fra Flavijanovi su nasljednici, fra Ante Perković i druga braća, sagradili opet novu crkvu Gospe Fatimske u kojoj je opet postavljena Gospa Fatimska, a na blagdan Gospe Fatimske, 13. svibnja 2017., okrunjena u svečanom liturgijskom slavlju koje je predvodio mons. Ilija Janjić, biskup iz Boke Kotorske. Tako je u zgarištu otkriveni neoštećeni lik *Gospe koja je odlučila ostati* simbol neuništive Majčinske blizine, njezine blagotvorne utjehe te simbol konačne slike Crkve koju vrata paklena neće nadvladati.

Fra Flavijan zatim dolazi na službu župnika i gvardijana u Ilok (1984. – 1990.), ali i nakon isteka gvardijanskog mandata nastavlja aktivno djelovati kao vikar sve do 17. listopada 1991. godine, kada je nakon agresije bivše JNA i srpskih paravojskih postrojbi bio prisiljen napustiti župu i samostan. Smjestio se u Rijeci, gdje je pastoralno djelovao među prognanim vjernicima na prostoru Primorja i Istre. Nakon potpisivanja erdutskog sporazuma (15. siječnja 1996.) vraća se u Ilok u proljeće 1998. godine u službi samostanskog vikara, ispovjednika, područnog i mjesnog duhovnog asistenta Franjevačkog svjetovnog reda te kao duhovnik Udruge sv. Vinka Paulskog i Vojske Bezgrješne. Uz sve te službe bio je vjeroučitelj, a osobito je vodio duhovnu skrb u tamošnjem Domu starih i nemoćnih gdje je njegovim nastojanjem otvorena i kapelica.

Kao Duhovni asistent OFS-a Osječkog područnog bratstva sv. Antuna mjesečno je obilazio mjesna bratstva u Otoku, Privlaci, Vođincima, Soljanima, Šarengradu, a i preko Dunava u Baču, Sontu i drugim mjestima.

U obnovi iločkog samostana početkom 2017. godine odlazi u Vukovar gdje je boravio šest mjeseci, a potom već iscrpljen i bolestan,

zbog narušenog zdravlja, a i radi bolje medicinske njege odlazi u Varaždin gdje je i preminuo.

Udruga „Dr. Ante Starčević“ iz Tovarnika pod vodstvom Antuna Ivankovića izradila je dokumentarni film o fra Flavijanu Šolcu pod nazivom „Dobri pastir“. Film uzorno prikazuje svjedočanstvo fra Flavijana kao svećenika koji je u teškim i olovnim vremenima cijeli svoj život posvetio svom narodu prenoseći vjeru i čuvajući svoj hrvatski identitet.

Tijekom svog redovničkog i svećeničkog života obavljao je službe prefekta sjemeništa, gvardijana i vikara samostana, defnitora te župnika, kapelana i duhovnoga asistenta OFS-a. U Đakovačko-osječkoj nadbiskupiji, u kojoj je proveo gotovo cijeli svoj život, bio je poštovan i cijenjen. Mnogi svećenici, redovnici i redovnice rado su se kod njega ispovijedali.

Prije pedeset godina, 1959. godine, priredio je i objavio knjigu „Pristupit ću k oltaru Božjem“, priručnik za službenike oltara.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 16. studeni 2017. godine i s mjestom preminuća u Varaždinu, a sahranućem u Virovitici, stoji zapisano: *o. Flavijan Šolc – rođen u Virovitici. Bio je vjeran svojemu pozivu, revan, odgovoran i skroman u potrebama. U bratstvu je obavljao službe gvardijana, vikara, predstojnika kuće, župnika, kapelana i duhovnog asistenta OFS-a. Odlikovao se revnošću i velikim srcem za potrebe drugih, neumornim propovijedaњem Božje riječi. Na službi je bio u Zagrebu, Borovu Naselju, Iloku s prekidom u vrijeme Domovinskog rata kad je zbog progonstva iz Iloka bio na Trsatu, i kratko vrijeme u Vukovaru i Varaždinu. Umro je u bolnici u Varaždinu u 85. godini života, 66. redovništva i 59. svećeništva. Pokopan 22. studenoga 2017. u Virovitici.*

TOMAŠEVIĆ, fra Franjo (1984. – 1990.)

Rođen je 1. kolovoza 1947. u Vidovicama (BiH) kao jedanaesto djeteta svojih roditelja Jakoba i Jele rođ. Janjić. Prva četiri razreda pohađao je u rodnom mjestu, a od petog do osmog pohađao je u Orašju (BiH). Nakon završene osmogodišnje škole krenuo je u Franjevačko sjemenište u Zagrebu (3. rujna 1963.) gdje je pohađao franjevačku klasičnu gimnaziju.

Nakon drugog razreda franjevačke gimnazije, 1. kolovoza 1965., stupa u Hrvatsku franjevačku provinciju sv. Ćirila i Metoda u Cerniku gdje je boravio godinu dana u novicijatu. Nakon što je položio prve redovničke zavjete u Cerniku (2. kolovoza 1966.), nastavlja franjevačku gimnaziju u Zagrebu, gdje je i maturirao (10. lipnja 1968.). Studij filozofije pohađao je na filozofskom učilištu u Rijeci na Trsatu (1968. – 1970.). Svečane zavjete položio je u ruke iločkog gvardijana o. Stanka Banića (5. prosinca 1971.).

Studij teologije pohađa na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu (1970. – 1974.). Bio je u generaciji bogoslova koja je posljednja primila subđakonat po rukama pomoćnog zagrebačkog biskupa Josipa Salača, a već 17. prosinca 1972. i đakonat po rukama zagrebačkog nadbiskupa Franje Kuharića u franjevačkoj crkvi na Kaptolu 9 – Zagreb. Diplomirao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu (21. lipnja 1976.).

Za svećenika je zaređen u franjevačkoj crkvi na Kaptolu 8. srpnja 1973. po rukama zagrebačkog pomoćnog biskupa Josipa Lacha. Mladu misu imao je u svom rodnom mjestu Vidovicama (22. kolovoza 1973.), a moto koji ga kroz svećeništvo prati glasi: *Gospodine, prati me svojom beskrajnom dobrotom!*

Prvih nekoliko mjesta svećeničkog služenja bilo je u službi kapelana u Čuntiću (1974. – 1975.), Čakovcu (1975. – 1976.), Vukovaru (1978. – 1981.) i Virovitici (1981. – 1984.). U međuvremenu je bio na učenju njemačkog jezika u Ludwigshafenu (1976. – 1977.) te na Trsatu kao ispovjednik, propovjednik i voditelj mladih (1977. – 1978.).

U Vukovaru je pokrenuo zajednicu mladih pod nazivom „Susret“, a potom i list za mlade pod istim imenom koji je uređivao zajedno s mladima, a tiskan je ciklostilom. Izlazio je jednom mjesečno. Bilo je to izvrsno vrijeme za zajednicu u kojoj su se mladi okupljali i bili angažirani na više područja. Osobito nose lijepe uspomena na glazbenoj sceni jer su nastupali u mnogim mjestima u Provinciji i inozemstvu, a nastupali su i na festivalu duhovne glazbe „Uskršfest“ gdje su dobivali i nagrade. Nažalost, neki su poginuli u Domovinskom ratu, a neki su prerano otišli s ovoga svijeta. Unatoč prekidu djelovanja u Domovinskom ratu ova zajednica i nakon 40 godina nastavlja svoja okupljanja, a osobito slave obljetnicu svoga osnutka na treću subotu u lipnju.

Na provincijskom kapitulu 1984. godine fra Franjo određen je za predstojnika kuće i župnika Župe sv. Josipa Radnika u Borovu naselju (1984. – 1990.) gdje je u novosagrađenoj crkvi Gospe Fatimske (1981.) nastavio dugogodišnji rad fra Flavijana Šolca. To je bilo vrijeme neposredno prije stvaranja Republike Hrvatske kada je u tadašnjoj bivšoj komunističkoj vlasti Jugoslavije bilo gotovo nemoguće nabaviti kipove svetih likova, ali je fra Franjo, u župničkoj službi, uspio uz pomoć redovnice s. Ivane Veselinski, članice Družbe Milosrdnih sestara sv. Križa u Đakovu, izravno iz Fatime dobiti drveni kip Gospe Fatimske. Gospin lik blagoslovljen je na svetkovinu Gospe Fatimske 13. svibnja 1988. godine, što se smatra početkom Gospina svetišta. Taj lik Gospe Fatimske u ratnom stradanju u Domovinskom ratu, u potpuno razrušenoj crkvi ostat će gotovo neoštećen, zbog će dobiti naziv *Gospa koja je odlučila ostati*. U ime župne zajednice sv. Josipa Radnika u Borovu naselju za ovo djelo primio je posebnu zahvalnicu 1. svibnja 2017. godine.

Nakon Borova naselja nastavlja svoje svećeničko služenje kao kapelan u Našicama (1990. – 1996.) i vojni duhovnik u Našičko-orahovačkoj 132 brigadi u vrijeme Domovinskog rata. Kao kapelan svih je šest godina boravka bio na filijalama Donja Motičina i Seona, a jedno vrijeme odlazio je u malu Londžicu, kasnije i Granice.

O iskustvu pastoralnog djelovanja napisao je djelo i tiskao ga u ciklostilskom izdanju pod nazivom *Za sjećanje*, Donja Motičina, (1990. – 1995.) u 100 primjeraka. Sličan je takav rad za selo Seona s prikupljenim materijalima ostao nedovršen i neobjavljen.

Na provincijskom kapitulu 1996. godine određen je za gvardijana i župnika u Cerniku (1996. – 2002.). U Cerniku je pokrenuo *Godišnjak Župe Cernik* (2000., 2001., 2002.); brošura *Blagoslov obnovljene crkve svetog Leonarda*, Cernik, 2001.; brošura: *Ako Gospodin kuću ne gradi, uzalud se muče graditelji*, Cernik, 2002., te *Vodič kroz Cernik – 2002*. Njegovo pastoralno djelovanje u Cerniku bilo je vrlo plodonosno zbog čega je primao brojne nagrade i zahvalnice od Općine Cernik, KUD-a „Hrvatska seljačka sloga“ iz Opatovca i mnogih drugih.

U Klanjcu (2002. – 2008) imenovan je župnikom i predstojnikom samostana. U Karlovcu (2008. – 2015.) vršio je službe gvardijana (2008. – 2014.), župnika (2008. – 2015.) i dekana Karlovačkog dekanata (2013. – 2015.). U Karlovcu je puno toga pokrenuo, a sve je

zabilježeno u izdanju pod nazivom *Sažetak kulturnih događanja i sadržaja u karlovačkoj Zvijezdi I. i II. dio*. Primio je zahvalnicu za poseban doprinos, pomoć i potporu PP „KPV ZNG – 91.“ 24. studenog 2012. Primio je zahvalnicu Stožera za obranu hrvatskog Vukovara za promicanje grada Vukovara kao mjesta posebnog pijeteta (15. siječnja 2014.).

Nakon Karlovca dolazi u Ilok (1015. – 2017.) gdje vrši službu župnog i samostanskog vikara. Radi preuređivanja samostanskih prostora u Iloku, u suglasnosti s provincijalom fra Ilijom Vrdoljakom, izmješten je iz Iloka u Vukovar (15. siječnja 2017.), ali su mu i dalje službe bile vezane uz Ilok. Tako je iz vukovarskog samostana nedjeljom odlazio služiti mise u Ilok, a ponekad i preko tjedna. U vukovarskom samostanu boravio je do provincijskog kapitula 2017. kada je premješten za župnog vikara po drugi put u Našice (2017. – 2020.), gdje mu je povjerena filijala Brezik i nedjeljna misa u 11 sati u župnoj i samostanskoj crkvi. Vodio je pripremu za sakrament krštenja, biblijski sat, vjeronauk na filijali, dežurao je u župnom uredu, sudjelovao u vjerskom tečaju za brak te bio je duhovni asistent OFS-a.

Na provincijskom kapitulju 2020. godine izabran je za gvardijana u Krapini, gdje i danas boravi i djeluje. Osnovna škola „Ljudevit Gaj“ udijelila mu je zahvalnicu za pomoć i suradnju u projektu „Njezino veličanstvo Kopriva“ (2021.).

Svako je mjesto ostavilo puno pozitivnih tragova u njegovu životu. Imao je svojevrzni moto – *Došao sam služiti ljudima, a ugadati Bogu.*

Dobitnik je više nagrada:

Nagrada Reda Hrvatskog trolista 24. rujna 2018. godine za zasluge kao vojnog vikara u 132. brigadi Hrvatske vojske udijelila mu je predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović.

Nagrada Zlatna plaketa s kadenom za izuzetan doprinos u stvaranju, njegovanju i promicanju vjerskih i kulturno-povijesnih vrijednosti, udijelio je Mare nostrum Croaticum u Klanjcu 2002.

Nagradu Grb općine Cernik u znak iskrenog poštovanja i zahvalnosti udijelio mu je načelnik općine Cernik 28. svibnja 2016.

PERKOVIĆ, fra Ante (1990. – 2008.)

Rodio se 7. prosinca 1944. u Slobodnici pokraj Slavonskog Broda. Na krštenju je dobio ime Ante, a od milja su ga zvali Toni.

Osnovnu školu završio je Slavonskom Brodu (1952. – 1960.). Odlučuje ostvariti duhovni poziv te odlazi u franjevačko sjemenište u Zagreb (1960. – 1962.).

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, ulazi nakon drugog razreda gimnazije s oblačenjem franjevačkog habita 22. srpnja 1962. u Cerniku, gdje će nakon godinu dana položiti prve redovničke zavjete u ruke provincijala fra Damjana Damjanovića. Nakon novicijata morao je odslužiti vojni rok te zatim u Zagrebu završava gimnaziju (1965. – 1967.). Svečane zavjete položio je 2. ožujka 1969. godine u Zagrebu u ruke provincijala fra Kazimira Đurmana.

Studij filozofije pohađao je na Trsatu (1967. – 1969.), a studij teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu (1969. – 1972.). Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1971. u zagrebačkoj katedrali po rukama biskupa Franje Kuharića.

Svećeničko služenje započeo je kao kapelan i samostanski vikar u Vukovaru (1972. – 1975.), zatim u Našicama (1975. – 1981.), službu župnika i gvardijana obnašao je u Kloštru Ivaniću (1981. – 1984.) te službu župnika i gvardijana u Našicama (1984. – 1990.).

Nakon ovih pastoralnih službi na značajnim mjestima Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, u vrijeme kada hrvatski narod bira svoju budućnost tako da nakon raspada Jugoslavije živi u svojoj neovisnoj i suvremenoj republici Hrvatskoj, njezinu će stvaranju fra Ante dati neobično velik prilog. Na provincijskom kapitulatu 1990. godine određen je za upravitelja Župe sv. Josipa Radnika u Borovu naselju (Vukovar 2) gdje ga je zatekao Domovinski rat. Za vrijeme srpske agresije na Vukovar fra Ante se duhovno i pastoralno brinuo o civilima, ranjenicima i hrvatskim braniteljima, kojima je bio velika utjeha i pomoć u teškim danima rata. U studenom 1991., s ostalom braćom franjevcima iz samostana u Vukovaru, zarobljen je i odveden u logor u Srijemsku Mitrovicu. Nakon tri tjedna zatočeništva razmijenjen je 10. prosinca 1991. na zagrebačkoj zračnoj luci Pleso. Nakon oslobađanja iz zatočeništva godinu je dana pastoralno djelovao u Virovitici (1991. – 1992.) kao vjeroučitelj u srednjim školama, a potom je premješten u Župu uzvišenja Svetog Križa (Zagreb

– Siget) da s fra Branimirom Kosecom, vukovarskim gvardijanom, pastoralno, duhovno i karitativno brine o vukovarskim prognanicima do povratka u Vukovar.

U jesen 1997. s vukovarskim je povratnicima smješten u privremeni smještaj u „Samačkom hotelu“ u Borovu naselju. Kako je tada još sve bilo srušeno, župni pastoral započinje putem radijske postaje *Hrvatskog radija Vukovara*.

Vodio je proces povratka prognanih Vukovaraca, posebno članova župne zajednice sv. Josipa Radnika u Borovu naselju kao njihov župnik. Obnovio je pastoralni i duhovni život vjernika župne zajednice te kapelu sv. Josipa, izgradio je novu crkvu sv. Ane u filijali Lipovači i novu crkvu na mjestu srušene crkve Gospe Fatimske. Osim revitalizacije žive zajednice vjernika i ponovne organizacije Župe sv. Josipa Radnika te materijalne obnove, fra Ante je kao voditelj Caritasa Vukovarskog dekanata karitativno pomagao svim povratnicima, u čemu su mu značajno pomagali i volonteri.

U vrijeme ekshumacija i identifikacije ubijenih civila, ranjenika i branitelja Vukovara vodio je brojne sahrane te je svima bio duhovna snaga, velika pomoć i potpora u pronalasku nestalih branitelja i civila srpske agresije na Vukovar.

Nakon izgradnje i posvete nove crkve u Borovu naselju premješten je u Cernik na službu gvardijana i župnika (2008. – 2014.), a potom vrši službu vikara i ekonoma u Našicama (2014. – 2017.), te službu gvardijana u Osijeku na Tvrđi. Poradi majke koja je u visokim godinama dolazi u Slavonski Brod gdje je na službi vikara, viceprefekta sjemeništaraca te bolničkog kapelana.

U trima je navratima (1990. – 1999.) u provincijskoj upravi bio definitor Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda.

Svoje slobodno vrijeme provodi u maketarstvu jer je gradio gotovo cijeli život, a ovo mu je postao hobi – graditi, ali ne u stvarnim veličinama, već u minijaturama. Izradio je niz minijaturnih maketa s mnogo detalja naših samostana i crkvi: crkvu u Cerniku, Slavonskom Brodu, Osijeku – Tvrđa, Kaptolu, Zagrebu – Siget, Breziku, crkvu Gospe Fatimske u Borovu naselju prije gradnje i crkvu sv. Josipa prije gradnje. Također je izradio par brodova: sv. Ivan Krstitelj, španjolski trgovački brod iz 16. stoljeća, sv. Jerolim, hrvatski jedrenjak koji je sudjelovao u bitci kod Lepanta, „Bismarck“, najmoćniji ratni brod u II. svjetskom ratu, te neke privatne kuće.

Tiskana djela: fra Ante je koautor vukovarske Kronike iz vremena Domovinskog rata – Fra Branimir Kosec, fra Anto Perković, fra Ivan Mikić, fra Slavko Antunović, fra Smiljan Berišić, *Vukovarski franjevci u Domovinskom ratu. Ratne i uzničke zabilježbe*, Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, Zagreb, 1997.; zatim druge vukovarske kronike iz vremena progonstva i povratka – Fra Branimir Kosec, fra Ante Perković, *Kronika franjevačkog samostana u Vukovaru – Godine progonstva i povratka*, Ogranak Matice hrvatske Vukovar, Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, Zagreb, Vukovar, 2009. Autor je župne monografije – Fra Ante Perković, *Slikom i riječju kroz povijest župe sv. Josipa Radnika, Vukovar – Borovo Naselje 1936. – 2008.*, Župa sv. Josipa Radnika, Vukovar – Borovo naselje, Vukovar, 2008. Napisao je Promišljanje *Križnoga puta* prigodom otvaranja Kalvarije u Cerniku. Suradivao je u znanstvenim *Zbornicima* Institut društvenih znanosti Ivo Pilar iz Zagreba (2000., 2010., 2012.).

Dobitnik je mnogih nagrada: *Spomen-medalja Vukovar*, primio od predsjednika RH dr. Franje Tuđmana; *Medalja grada Vukovara*, primio je od Grada Vukovara; *Medalja Veterani Domovinskog rata*, primio od UHVDR Vukovarsko-srijemske županije; *Medalja Društva udovica u Domovinskom ratu*; *Darovnica Vukovarsko srijemskog župana Šokački šešir i zlatnik s likom Kraljice mira Međugorje*; *Spomenica*, primio od Društva Hrvatska žena Vukovar; te više zahvalnica pojedinih udruga. Od Đakovačko-osječke nadbiskupije primio je: *Zlatni medaljon s likom Ivana Pavla II.*, *Brončani medaljon J. J. Strossmayera* te zlatnik *Dobrog Pastira* prigodom zlatnog svećeničkog jubileja. Od Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda primio je *Srebrene medaljon s likom sv. Ćirila i Metoda* te od Franjevačkog samostana Vukovar *Srebrene medalju Vukovar 2000.*

JANJIĆ, fra Vjenceslav (2008. - 2017.)

Rodio se 26. srpnja 1949. u Vidovicama kod Orašja. Na krštenju je dobio Antun, a od milja su ga zvali Tunjo.

Osnovnu školu pohađao je u rodnim Vidovicama (1956.), a potom četiri viša razreda osnovne škole završio je u Orašju (1964.). Nezaobilazno je napomenuti da je Župa sv. Vida u Vidovicama u tom periodu davala neobično veliki broj duhovnih zvanja među kojima je i on bio, pa je došao u franjevačko sjemenište u Samoboru gdje je

pohađao Franjevačku klasičnu gimnaziju „Mater et magistra“ (1964.).

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije, stupio je nakon drugog razreda gimnazije obukavši habit i dobivši novo ime fra Vjenceslav 21. kolovoza 1966. u Cerniku. Nakon godinu dana novicijata polaže prve redovničke zavjete u ruke magistra novaka fra Tomislava Tomiše 22. kolovoza 1967. Svečane zavjete položio je 2. prosinca 1973. Studij filozofije pohađao je u Rijeci na Trsatu (1970. – 1972.), a studij teologije diplomirao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu (1976.). Za svećenika je zaređen 28. rujna 1975. u Zagrebu po rukama zagrebačkog pomoćnog biskupa Mije Škvorca. Mladu misu slavio je u rodnim Vidovicama 12. listopada 1975. godine.

Nakon ređenja i pastoralne šeste godine svoje svećeničko služenje započinje u Njemačkoj u njemačkim župama. U Heilbronnu je pohađao tečaj njemačkog jezika na Goethe Institutu u Schw'a'bisch Hallu (1976.). Uz učenje njemačkog jezika kao dušobrižnik za vjernike hrvatskog naroda pastoralno je pomagao fra Davorinu Idžojiću u Hrvatskoj katoličkoj misiji Heilbronn. Zatim postaje kapelan pri njemačkim župama Heilbronn – Neckargartach i Marbach kod Ludwigsburga (1977. – 1978.). Nakon što je položio pastoralni ispit za naslov upravitelja župe postaje upravitelj župe u Schöntalu (Bieringen), Berlichingenu i Marlachu (1979. – 1982.).

U domovinu se vraća na nove službe u kojima će najprije vršiti službu župnog vikara u Župi sv. Josipa Radnika u Vukovaru (1982. – 1984.), a zatim mu provincijski kapitul 1984. godine u zaključcima kapitula određuje novu provincijsku službu koja se zove *promicatelj duhovnih zvanja*, koju je vršio tri godine s mjestom boravka u Samoboru (1984. – 1987.). Na sljedećem kapitolu 1987. godine izabran je za gvardijana i župnika u Cerniku, što je zdušno vršio u trima mandatima (1987. – 1997.). U to vrijeme novogradiško je područje bilo prva crta obrane tijekom Domovinskog rata u kojemu od razaranja nisu pošteđena ni obnovljena sakralna i kulturna dobra. Nekoliko granata palo je na franjevački samostan, pri čemu je i fra Vjenceslav ranjen 30. prosinca 1991. godine. Od samih početaka Domovinskog rata pastoralno je i duhovno brinuo o hrvatskim braniteljima kao pripadnik Samostalne psunjske satnije 121. brigade Hrvatske vojske, Nova Gradiška. Ponosan je što je imao čast i milost biti vojni kape-

lan, a time i aktivni sudionik u Domovinskom ratu od 1991. do 1995.

Fra Vjenceslav je pored pastoralnog i duhovnog djelovanja obnovio i gradio franjevački samostan u Cerniku, gdje je bio novicijat, a potpuno je obnovio crkvu sv. Petra. Bio je vrlo zauzet na biblijsko-kulturnom području, gdje je uz pomoć bibličara fra Tomislava Vuka, profesora arheologije u Jeruzalemu, postavio *Biblijsko-arheološki muzej* u Cerničkom samostanu.

Nakon desetogodišnjeg pastoralnog i duhovnog djelovanja u Cerniku fra Vjenceslava je provincijska uprava imenovala voditeljem Hrvatske katoličke misije u Salzburgu, gdje je jedanaest godina služio u hrvatskoj inozemnoj pastvi (1997. – 2008.).

Na njegovu molbu i želju na provincijskom kapitolu 2008. godine uprava mu povjerava službu župnika u vukovarskoj gradskoj četvrti Borovo naselje, u Župi sv. Josipa Radnika (2008. – 2017.).

Uvijek nadahnutim i kršćanski vedrim licem te duhovnim i pastoralnim djelovanjem služio je zajednici vjernika, „liječio“ ju od „ratnih rana“, posebice branitelje, i propovijedao novu nadu u vjeri. Kao župnik vukovarske župe u Borovu naselju brinuo je i vodio brigu oko 19. studenog, kada se obilježava Dan sjećanja na žrtve Borova naselja, u kojem dominira kolona sjećanja, sveta misa i molitva na mjestima stradanja žrtava u Domovinskom ratu.

Obnavljao je i gradio sakralne prostore. Oko crkve Gospe Fatimske postavio je velebni križni put i sjenice za tijelovsku procesiju. Nakon fra Ante Perkovića nastavio je proces povratka zemljišta za izgradnju nove crkve u čast sv. Josipu Radniku. U tom djelu pomagao mu je saborski zastupnik Petar Mlinarić i Mirko Čavara, direktor tvrtke Borovo. Uz svesrdnu podršku Đakovačko-osječke nadbiskupije započeo je gradnju župne crkve sv. Josipa Radnika, za koju je kamen temeljac blagoslovio papa Ivan Pavao II. tijekom svoje posjete Osijeku 2003. godine s urezanim tekstom: „Temeljni kamen za crkvu sv. Josipa Radnika Vukovar – Borovo naselje blagoslovio papa Ivan Pavao II. u Osijeku 7. lipnja 2003.“. Proces početka gradnje ubrzan je zbog opasnosti prenamjene zemljišta koju je inicirao grad Vukovar, odnosno tadašnji gradonačelnik Željko Sabo. Kako je sama lokacija za izgradnju nove crkve na idealnoj poziciji urbanog dijela Borova naselja, tako su se već počele pojavljivati i druge ideje i planovi. Sam završetak izgradnje crkve nije dočekao jer ga je uprava

Provincije 2017. godine imenovala gvardijanom u Cerniku, a crkvu kao njegovo započeto djelo nastavio je graditi novi predstojnik borovske rezidencije fra Slavko Milić.

Iako je volio sport i aktivno bio golman u cerničkoj „Mladosti“, ipak se najviše posvetio novinarstvu. Njegova posebna ljubav bili su katolički mediji u kojima je razvio poseban vid pastoralna, a pogotovo putem radija. Od 1990. član je Društva katoličkih novinara Hrvatske. Poseban poticaj za novinarstvo bila je obiteljska tragedija o kojoj je 1965. godine fra Vjenceslav, kao šesnaestogodišnjak Antun Janjić, napisao prvi članak naslovljen „Otišla je Vida bez riječi i plača“, a taj je članak godinu kasnije objavljen u Glasu Koncila (3. veljače 1966. godine). Bio je suradnik i voditelj katoličke emisije na radiju Nova Gradiška koja je u početku snimana, a poslije prenošena uživo. Istu takvu ulogu vršio je i na Hrvatskom radiju Vukovar za vrijeme boravka u Vukovaru. Suradivao je kao autor u *Vukovarskom zborniku* (2009., 2014.) te i danas surađuje s brojnim časopisima i novinama. Kao župnik sv. Josipa Radnika u vukovarskom dijelu grada Borovo naselje svake je godine povodom Dana sjećanja na žrtvu Vukovara davao brojne intervjuje radijskim i televizijskim postajama te dopisnicima crkvenih i društvenih časopisa i novina.

Dobio je brojna priznanja za zauzimanje na promicanju i njegovanju hrvatske kulture, od kojih valja istaknuti kako je fra Vjenceslava Janjića prvi hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman 1996. godine odlikovao Redom Danice Hrvatske s likom Marka Marulića za doprinos u kulturi na području Brodsko-posavske županije.

Za vrijeme njegova djelovanja u Cerniku dobio je niz priznanja: tri puta Grb Općine Cernik – kao građanin godine; Priznanje Općine Cernik primio je 31. svibnja 2022. godine; nagradu Počasnog građanina Općine Cernik i nagradu za životno djelo za sva postignuća koja je postigao, zajedno sa župljanima i uz pomoć braće franjevac u samostanu Cernik; te Plaketu Društva katoličkih novinara Hrvatske dobio je za 50. obljetnicu aktivnog novinarskog djelovanja.

MILIĆ, fra Slavko (2017. -)

Rođen je 6. rujna 1967. u Livnu kao drugo dijete u obitelji od oca Ive i majke Ruže. Na krštenju je dobio ime Slavko. Iz rodnog livanjskog kraja, velikog sela Prolog Župe Čuklić, obitelj se s četvero djece, kako bi im osigurala lakše školovanje i stasanje u život, doselila

1973. u Kloštar Ivanić gdje je fra Slavko pohađao osnovnu školu i upisao prvi razred srednje škole.

Prigodom pastoralne ispomoći u Kloštru Ivaniću fra Venancije Mihačević, tada upravo imenovani prefekt sjemeništa, predložio mu je da bi mogao doći u sjemenište ukoliko osjeća da bi htio biti franjevac, na što je on pozitivno odgovorio. Prije početka drugog razreda došao je u franjevačko sjemenište na Kaptol, a drugi razred upisao je u Interdijecezanskoj srednjoj školi za spremanje svećenika na Šalati. Kroz godinu dana uspio je nadoknaditi latinski i grčki za prvi razred.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je 21. rujna 1986. godine na Trsatu gdje je primio redovničko odijelo. Prve redovničke zavjete položio je na kraju novicijata, 14. rujna 1987.

Nakon novicijata morao je odslužiti vojni rok u Karlovcu (1987. – 1988.) te opet nastavlja život u duhovnom zvanju kao student na studiju teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu. Nakon treće godine studija prelazi u Asiz gdje nastavlja studij teologije na Teološkom institutu u Asizu, a diplomirao je 24. lipnja 1994. godine. Za svećenika je zaređen 26. lipnja 1994. u zagrebačkoj katedrali po rukama zagrebačkog nadbiskupa i uzoritog kardinala Franje Kuharića.

Prvo njegovo svećeničko služenje kao kapelana bilo je u Klanjcu (1994. – 1997.), zatim u Cerniku (1997. – 2000.) te vrlo kratko u Župi predragocjene Krvi Kristove u Zagrebu – Kozari bok.

Službu župnika vršio je u Koprivnici (2001. – 2006.), Zagrebu – Kozari bok (2006. – 2011.), Osijeku – Jug II. u Župi sv. Obitelji (2011. – 2014.), a službu gvardijana u Osijeku – Tvrđa (2014. – 2017.), te Vukovaru – Borovo naselje u Župi sv. Josipa Radnika od 2017. godine.

U Koprivnici, uz redovnu službu župnika, fra Slavko je bio duhovni asistent Franjevačkog svjetovnog reda. Shvatio je i važnost rada s mladima te osnovao franjevačku mladež – Framu. U Centru za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju *Podravsko sunce* radio je kao vjeroučitelj djeci s teškoćama u razvoju. Fra Slavko se posvetio i materijalnoj obnovi samostana i crkve sv. Antuna.

U Kozari boku je uz redovni pastoralni rad u župi bila potreba i za župnom katehezom za sve razrede osnovne škole, po čemu je ta župa prepoznatljiva. Za vrijeme djelovanja fra Slavka u toj župi obnovljen je i samostan. Povodom dolaska pape Benedikta XVI. dao je izraditi

dokumentarni film „Naša priča – naša župa” o zagrebačkoj Župi predragocjene Krvi Isusove u Kozari boku koja je imala tešku prošlost, no koja kroz dobru sadašnjost gleda u svijetlu i lijepu budućnost (2011.).

U osječkoj Župi sv. Obitelji na Jugu II fra Slavko je obavljao svoje redovne pastoralne dužnosti, ali uviđajući potrebu obnove župne kuće, to je i učinio.

Kao gvardijan u osječkoj Tvrđi bavio se obnovom starog samostana koji je objekt pod zaštitom Ministarstva kulture. Također obnavlja staru samostansku knjižnicu, uređuje prostor za novu knjižnicu te za samostanski arhiv. Posebnu brigu iziskivale su pripreme za blagdan sv. Antuna, kada se u Tvrđu slijeva oko 50 000 vjernika.

Uz redovne obaveze župnika župe sv. Josipa Radnika u Vukovaru – Borovo naselje, fra Slavko je i duhovni asistent FSR-a. Veliki je oslonac i uvijek je na raspolaganju župljanima u njihovim tegobama, bilo za duhovnu potporu bilo kao povjerenik za dekanatski Caritas gdje dolaze brojne obitelji u potrebi.

Nastavio je i gradnju nove crkve sv. Josipa Radnika na koju je ova župa čekala više od 70 godina.

Također nastavlja brigu oko dana sjećanja na žrtvu Vukovara, osobito 19. studenoga i Kolone sjećanja, svete misa i molitve na mjestima stradanja žrtava. Nakon svete mise odlazi se na obalu Dunava u Borovu, nekadašnjem Borovu Selu, gdje se odaje počast stradalim braniteljima i civilima koji su na obali ubijani, a tijela im bačena u rijeku. Zatim se ide na farmu „Lovas”, gdje su iz masovne grobnice 2001. godine ekshumirane 24 žrtve ubijene u Borovu naselju i Vukovaru, i na kraju kod spomen-obilježja nestalima u Domovinskom ratu u središtu Borova naselja.

Uz Dan sjećanja na žrtvu Vukovara prisutan je i predvodi molitvu na Dan sjećanja na Blagu Zadru (16. listopada), Dan sjećanja na Marka Babića (5. srpnja), molitvu za 63 ubijenih na Lušcu (2. studenog), molitvu za 12 ubijenih redarstvenika u Borovu (2. svibnja), molitvu u Nemetinu povodom velike razmjene zarobljenika (14. kolovoza) te molitve za poginule branitelje članove NK Radnički i Aerokluba Borovo.

Fra Slavko je tiha i skromna osoba koja vidi i ono što se pokušava prikriti, koja čuje i ono neizrečeno. Njegov pastoralni rad u svim je

mjestima obilježen s puno mirnoće i dobrote, a to unosi i među braću svećenike i među vjernike.

**KAPELANI, DUHOVNI POMOĆNICI, SVEĆENICI NA
ISPOMOĆI U ŽUPI SV. JOSIPA RADNIKA U BOROVU
NASELJU OD 1966. GODINE**

1966.

KOCIJAN, fra Vjekoslav (Virgilije), duhovni pomoćnik

RAKHEL, fra Anđelko (Engelbert), duhovni pomoćnik

KOVAČ, fra Ivan (Krizostom), duhovni pomoćnik

RUF, fra Rufin, duhovni pomoćnik

MARUŠIĆ, fra Milivoj, duhovni pomoćnik

1967.

MARUŠIĆ, fra Milivoj, duhovni pomoćnik

PAPAC, fra Zlatko, duhovni pomoćnik

KOCIJAN, fra Vjekoslav (Virgilije), duhovni pomoćnik

1968.

KOCIJAN, fra Vjekoslav (Virgilije), duhovni pomoćnik

PAPAC, fra Zlatko, duhovni pomoćnik

BULAJA, fra Slavko, duhovni pomoćnik

POŠA, fra Antonin, duhovni pomoćnik

RUF, fra Rufin, duhovni pomoćnik

1969.

POŠA, fra Antonin, duhovni pomoćnik

SRŠAN, fra Ivan (Anastazije), duhovni pomoćnik

1970.

SRŠAN, fra Ivan (Anastazije), duhovni pomoćnik

1971.

SRŠAN, fra Ivan (Anastazije), duhovni pomoćnik

POSAVEC, fra Ferdo, duhovni pomoćnik

1972.

POSAVEC, fra Ferdo, duhovni pomoćnik

1973.

LEKO, fra Trpimir

PATAFTA, fra Rikard, župni vikar iz Vukovara 1

HADRIJAN, fra Horvat, kapelan

CUKOVEČKI, fra Mihael, kapelan

1974.

CUKOVEČKI, fra Mihael, kapelan

1975.

CUKOVEČKI, fra Mihael, kapelan

TANDARIĆ, fra Boris, kapelan

1976.

TANDARIĆ, fra Boris, kapelan

JAMBROŠIĆ, fra Stjepan, kapelan

1977.

JAMBROŠIĆ, fra Stjepan, kapelan

1978.

JAMBROŠIĆ, fra Stjepan, kapelan

ŠPEHAR, fra Josip, kapelan

BARIŠIĆ, fra Iluminat

1979.

BARIŠIĆ, fra Iluminat

1980.

BARIŠIĆ, fra Iluminat

1981.

BARIŠIĆ, fra Iluminat

1982.

BARIŠIĆ, fra Iluminat

JANJIĆ, fra Vjenceslav

1983.

BARIŠIĆ, fra Ivan (Iluminat)

1984.

VLAHOVIĆ, fra Celzo, kapelan

1985.

VLAHOVIĆ, fra Celzo, kapelan

ANTUNOVIĆ, fra Ivan, kapelan

1986.

ANTUNOVIĆ, fra Ivan, kapelan

1987.

ANTUNOVIĆ, fra Ivan, kapelan

BARIŠIĆ, fra Ivan (Iluminat)

1988.

BARIŠIĆ, fra Ivan (Iluminat)

JESENOVIĆ, fra Franjo, kapelan

1989.

JESENOVIĆ, fra Franjo, kapelan

ANTUNOVIĆ, fra Ivan, kapelan

1990.

ANTUNOVIĆ, fra Ivan, kapelan

Antunović, fra Slavko, kapelan

1991.

MIKIĆ, fra Ivan, kapelan

2001.

VUKOJA, fra Josip, kapelan

2002.

VUKOJA, fra Josip, kapelan

GRBEŠIĆ, fra Marin, kapelan

2003.

GRBEŠIĆ, fra Marin, kapelan

2004.

GRBEŠIĆ, fra Marin, kapelan

2005.

GRBEŠIĆ, fra Marin, kapelan

2006.

GRBEŠIĆ, fra Marin, kapelan

DODIĆ, fra Nikola, kapelan

2007.

DODIĆ, fra Nikola, kapelan

2008.

DODIĆ, fra Nikola, kapelan

MALJUR, fra Danijel, kapelan

2009.

MALJUR, fra Danijel, kapelan

2010.

MALJUR, fra Danijel, kapelan

2011,

MALJUR, fra Danijel, kapelan

SUDARIĆ, fra Darko, kapelan

2012.

SUDARIĆ, fra Darko, kapelan

2013.

SUDARIĆ, fra Darko, kapelan

2014.

SUDARIĆ, fra Darko, kapelan

KUZMINSKI, fra Marino

2015.

KUZMINSKI, fra Marino, kapelan

2016.

KUZMINSKI, fra Marino, kapelan

BARBARIĆ, fra Bernard, kapelan

2017.

BARBARIĆ, fra Bernard, kapelan

FILKO, fra Davor, kapelan

2018.

FILKO, fra Davor, kapelan

GLUŠČIĆ, fra Andro Tomislav, kapelan

2019.

GLUŠČIĆ, fra Andro Tomislav, kapelan

MATANOVIĆ, fra Andreo, kapelan

2020.

MATANOVIĆ, fra Andreo, kapelan

VUKOVIĆ, fra Marko, kapelan

2021.

VUKOVIĆ, fra Marko, kapelan

CRNKOVIĆ, fra Ivan, kapelan

2022.

CRNKOVIĆ, fra Ivan, kapelan

LUKAČEVIĆ, fra Mislav, kapelan

2023.

LUKAČEVIĆ, fra Mislav, kapelan

FRANJEVCI LEKTORI, PREDAVAČI I PROFESORI U VUKOVARU

Franjevci u Vukovaru stoljećima čuvaju vjerski, kulturni i nacionalni identitet hrvatskog katoličkog naroda u Slavoniji i Srijemu. Uz svoj evangelizacijski i karitativni rad pridonijeli su mnogo i na školskom i prosvjetnom području. Tijekom dugog razdoblja svojeg postojanja pripadali su različitim franjevačkim provincijama – Bosanskoj, Kapistranskoj, a od 1900. godine Ćirilometodskoj sa sjedištem u Zagrebu. Franjevci su osnivali i škole za laike, posebno osnovne i srednje. Sastavljali su prve hrvatske početnice, školske priručnike, abecedarije, katekizme, gramatike, rječnike filozofskih i teoloških udžbenika te mnoge tekstove za obrazovanje širokih masa. Posebno su vodili brigu oko svojih filozofskih i teoloških učilišta za obrazovanje pripadnika svoga Reda, a od tih učilišta jedno je bilo i u Vukovaru.

Još u nedovršenom samostanu 1733. godine započeo je provincijski studij filozofije i djelovao je punih 50 godina, do njegova ukinuća 1783. godine. Studij je pohađalo 5 do 10 klerika, a predavanja su održavali profesori lektori filozofije. Po završenom studiju održavale su se javne rasprave u crkvi posvećene uglednicima. Godine 1803. otvoren je studij teologije, koji je uz kraće prekide trajao do 1885. godine, a pohađalo ga je redovno između 8 i 12 studenata.

Na vukovarskom učilištu ili bogoslovnoj školi svi su lektori postajali priznati, postizali su znanstveno napredovanje, akademski stupanj s pravnim učincima jednak doktoratu. Kako je više vukovarskih lektora-profesora uz svoj lektorski rad razvilo značajno kulturno, napose literarno djelovanje, vukovarska je bogoslovna škola prerasla u važno kulturno središte u Slavoniji. Cjelokupni rad studija filozofije i teologije u Vukovaru kao prosvjetnog i kulturnog središta stvaralo je kulturno ozračje u kojem su se odgajali i školovali slavonski i podunavski franjevci u 19. st. Time su franjevci uspostavili ozračje u kojem se sustavno i trajno njegovalo zanimanje za vjerski život, crkveno djelovanje i kulturno stvaralaštvo. Profesori-lektori nisu samo prenosili studentima sadržaje koje je

predvidjela nastavna osnova onodobnih teoloških škola već su i sami vlastitim stvaralaštvom sudjelovali u životu Crkve i društva.

Prihvaćanjem i provedbom promjena u nastavnom programu bogoslovnih škola koje je 1815. propisalo Ugarsko kraljevsko namjesničko vijeće i dolaskom fra Grgura Čevapovića i fra Petra Beckera na mjesto profesora u vukovarski odjel bogoslovne škole Provincije sv. Ivana Kapistranskog, taj je odjel postigao ne samo sve preduvjete za organizirano i sustavno školsko djelovanje već je postao uporište za opći kulturni rad svojih predavača. Poslije fra Gрге Čevapovića i fra Petra Beckera učiteljske su stolice u Vukovaru preuzeli fra Josip Matzek i fra Marijan Jaić koji su nastavili školski rad svojih prethodnika u istom duhu, ali su također iskoračili preko granica strogog školskog djelovanja. Njih su pak naslijedili fra Kajo Agjić i fra Vjenceslav Krtsmery ne odstupajući od zacrtanog načina rada svojih prethodnika. Djelovanje fra Gрге Čevapovića, fra Marijana Jaića i fra Kaje Agjića, kao i njihovih učenika fra Roberta Kauka, fra Euzebija Fermendina, fra Marcela Dorića i drugih, obilježilo je vukovarsko filozofsko i teološko učilište kao ishodište angažiranosti njegovih profesora i u širokom području javnog i kulturnog života. Kroz cijeli njihov dugi period podržavali su ideje ilirskog pokreta i narodnog preporoda, uključivali su se u društvena i kulturna gibanja svoga vremena i svojim literarnim djelovanjem pružili značajan prilog razvitku crkvenog i kulturnog života sredinom 19. stoljeća. Nastavnici i profesori, licencirani i nelicencirani, prenosili su studentima sadržaje koje je predvidjela nastavna osnovna onodobnih teoloških učilišta, ali su i samo vlastitim stvaralaštvom sudjelovali u životu Crkve i društva. Svi su oni u duhu katoličkog prosvjetiteljstva dali svoj obol u obnovi opće Crkve jer se trebalo suprotstaviti liberalizmu koji je ulazio i Crkvu i crkvene redove.

Pored ove visokoškolske ustanove 1736. godine franjevci su osnovali i dalje skrbbili za javnu nižu pučku školu te višu latinsku školu u Vukovaru, a vukovarski je gvardijan bio ravnatelj svih rimokatoličkih škola u Vukovaru. Plodan rad ovih učilišta ogleda se u bogatstvu samostanske knjižnice i velikom broju franjevac, znanstvenika i pisaca koji su ih pohađali ili na njima djelovali. Uz knjižnu građu sakupljena zbirka dokumenata, starih karata, kao i franjevačka *Kronika* pisana od 1723. godine do danas predstavljaju prvorazredni izvor za povijest grada Vukovara.

U literaturi su imena i prezimena franjevac vrlo često pisana različito, što dovodi do odabira jedne varijante. Ovdje su njihova imena, koliko je to bilo moguće, uglavnom ujednačena u duhu hrvatskog jezika

kao npr. Campion, fra Hijacint (Jácint). Za imena i prezimena koja su bila u dvojbi kao npr. fra Antun Glavaš/Glavašević ili fra Ernest Benešić/Benišić odabirali smo varijantu prema najstarijem zapisu koji smo našli u šematizmima i nekrologijima.

Gotovo se u cijelosti kronološki može slijediti niz dekana odjela bogoslovne škole u Vukovaru:

SCHNEIDER, fra Celestin (1802 – 1805.)

OCKL, fra Cecilijan (1805. – 1808.)

OROVČANIN, fra Klement (1808. – 1810.)

THUROCZY, fra Lovro (1810. – 1815.)

ČEVAPOVIĆ, fra Grgur (1815. – 1820.)

BECKER, fra Petar (1820. – 1821.)

MAZZEK, fra Josip (1821. – 1822.)

BAUMGARTL, fra Alojzije (1822. – 1824.)

MATZEK, fra Josip (1824. – 1830.)

JAIĆ, fra Marijan (1830. – 1833.)

.....

TOMEČEK, Erazmo (1835. – 1837.)

NINKOVIĆ, Silvestar (1837. – 1839.)

AGJIĆ, fra Kajo (1839. – 1842)

....

JAIĆ, fra Marijan (1854. – 1858.)

RODIĆ, fra Ivo (1863. – 1866.)

KRKVARIĆ, fra Solan (1866 – 1875.)

VUJEVIĆ, fra Stjepan (1875. – 1878.)

KRKVARIĆ, fra Solan (1878. – 1880.)

OSJAK, fra Aleksandar (1880./81).

Franjevci lektori, predavači i profesori u Vukovaru bili su sljedeći:

AMBERGER, fra Julije

BALOG, fra Makarije

BAUMGARTL, fra Alojzije

BECKER, fra Peter

BENEŠIĆ, fra Ernest – obrađen u poglavlju *Franjevci pisci*

BLAŽEVIĆ, fra Andrija

BOGDANOVIĆ, fra Franjo iz Kreševa

BREITENBECHER, fra Leopold

BRINICH, fra Kuzma

BRKIĆ, fra Ivan – obrađen u poglavlju *Franjevci gvardijani*

BRZEZOWSKY, fra Nikola

CAMPION, fra Hijacint

CRONFELD (KRONFELD), fra Barnaba

ČEVAPOVIĆ, fra Grgur

D'ALT, fra Celestin

DORIĆ, fra Marcelin

DUK (DULE), fra Paškal

FERMENDŽIN, fra Euzebije

FILIPOVIĆ, fra Mijo – obrađen u poglavlju *Franjevci gvardijani*

FUHRMANN, fra Benjamin

GLAVAŠ (GLAVAŠEVIĆ), fra Antun

GUŽVIĆ, fra Marko

HANTKEN, fra Mansvet

HAUSNER, fra Ljudevit

IZ SIČE, fra Hilarije

IZ PEČUHA, fra Filip

JAIĆ, fra Marijan

JAKAB, fra Teofil

JAKOŠIĆ, fra Josip

JANKOVIĆ, fra Josip
JETTMÁR, fra Nepomuk
KIMPEK, fra Andeo
KOCIJAN, fra Samuel – obrađen u poglavlju *Franjevci pisci*
KOVAČEVIĆ, fra Franjo
KOVAČIĆ, fra Marin
LÖHR, fra Adrijan
MANDIĆ, fra Dimitrije
MANDIKIĆ, fra Petar
MARINKOVIĆ, fra Jakov – obrađen u poglavlju *Franjevci gvardijani*
MATIJAŠEVIĆ, fra Martin
MATOŠEVIĆ, fra Luka
MATZEK, fra Josip
NEBL, fra Ivan
NOVAK, fra Petar
OCKL, fra Cecilijan
OROVČANIN, fra Klement
ORŠIĆ, fra Stjepan
PAKLEDINAC, fra Kvirin
PAPUŠLIĆ, fra Antun
PAVIŠEVIĆ, fra Josip
PERECZKY, fra Antun
PEŠTALIĆ, fra Juraj
PIETSCH, fra Odorik
PORČIĆ, fra Filip
SCHASSTER, fra Henrik
SCHILHABEL, fra Gabrijel
SCHMUTZER, fra Kalisto
SCHNEIDER, fra Celestin
SPAČEK, fra Bertrand

STOJANOVIĆ, fra Tadej

ŠAGOVAC, fra Ivan – obrađen u poglavlju *Franjevci gvardijani*

ŠIJAKOVIĆ, fra Oton

THURÓCZŸ, fra Lovro

TOMAŠEVIĆ, fra Antun

TOMEČEK, fra Erazmo – obrađen u poglavlju *Franjevci gvardijani*

VELIKANOVIĆ, fra Ivan

WEIDENBACH, fra Andeo

BIOGRAFSKI OPISI FRANJEVACA LEKTORA

AMBERGER, fra Julije

Rodio se 20. ožujka 1845. u Radni, a umro 17. studenog 1900. u Radni.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 20. rujna 1859. Svečane zavjete položio je 20. ožujka 1866. Za svećenika je zaređen 22. prosinca 1867. Za lektora (profesora) teologije položio je ispit na peštanskom sveučilištu kada mu je odmah povjerena katedra Crkvene povijesti i Crkvenog prava na Teološkom učilištu u Vukovaru (1869.). Službu gvardijana i župnika vršio je u Budimu (1876. – 1878.). Volio je svoje rodno mjesto gdje je najveći dio života proveo kao gvardijan i župnik (1879. – 1884.; 1887. – 1890.; 1893. – 1897.; 1899. – 1890.) te kao samostanski vikar obavljajući uz to pastoralno djelovanje kao propovjednik za Nijemce i vjeroučitelj.

Za provincijala izabran je u dvama navratima (1884. – 1887.; 1890. – 1893.), a bio je i provincijski vikar (1897. – 1898.). Kao provincijal vidio je da filozofsko i teološko učilište ide svome kraju zbog nedostatka studenata, ali se prilagodio volji fra Euzebija Fermendžija i drugih koji su emotivno i povijesno bili vezani uz ta učilišta u Vukovaru te ih je držao dok je mogao, a kada više nije mogao, učilište je trajalo još neko vrijeme, do 1899., u Baji.

Za vrijeme boravka u svome rodnom mjestu Radni organizirao je proslavu 200. obljetnice marijanskog svetišta kao glavnog vjerskog okupljališta hrvatskih i njemačkih katolika u Rumunjskoj.

BALOG, fra Makarije

Rodio se 14. siječnja 1804. u Kaloči (Mađarska), a umro 24. studenog 1851. u Vukovaru.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je u novicijat 18. listopada 1823., a svećane zavjete položio je 25. studenog 1826.

Studij filozofije pohađao je na filozofskom učilištu u Iloku (1824. – 1826.), a studij teologije na teološkom učilištu u Baji (1826. do 1828.) te u Vukovaru (1828. – 1830.).

Za svećenika je zaređen početkom 1828., a na blagdan sv. Josipa, 19. ožujka 1828., proslavio je mladu misu. Svećeničko služenje počeo je u Iloku gdje je vršio službu diskreta, zamjenika učitelja klerika te knjižničara. Nakon završenog studija položio je državni ispit za profesora filozofije pa je tijekom boravka u samostanu u Iloku predavao Teorijsku i praktičnu filozofiju, Metafiziku, Seosko gospodarstvo, Prirodoslovlje te Tehničku i praktičnu civilnu hidrotehničku arhitekturu. U samostanu u Iloku boravio je kratko vrijeme jer je 24. lipnja 1830. premješten u Našice gdje je prema *Zapisima Franjevačkog samostana u Našicama (1830. – 1831.): Poštovani otac Makárius Balogh, lektor teorijske i praktične filozofije te povijesti, diskret, zamjenik učitelja klerika i ceremonija, izlagatelj slučajeva /savjesti/ i zapisničar*. Ispit za profesora filozofije položio je u Pešti (1831.). U Požegi je boravio tri godine (1831. – 1834.). gdje su mu se nanizale sljedeće službe: profesor Teorijske i praktične filozofije, Matematike, Fizike, Seoskog gospodarstva, Prirodoslovlja, Arhitekture, Hidrotehnike i Povijesti, diskret, nagovornik, učitelj klerik i ceremonija, izlagatelj slučajeva savjesti te zapisničar.

Duži period boravio je u Földváru (1836. – 1850.), gdje je predavao Matematiku, Fiziku, Seosko gospodarstvo te Prirodoslovlje na filozofskom učilištu (1836. do 1842.), a zatim je vršio službu gvardijana (1843. – 1850.) te službu diskreta, duhovnika i magistra bogoslova, držao je pouke za liturgijske obrede, bio duhovnik laika, zapisničara i duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve te je vršio službu knjižničara, zapisničara i dekana filozofskog učilišta.

I na posljednju postaju svoga života došao je u jesen 1851. na mjesto profesora Crkvene povijesti te Kanonskog prava na teološkom učilištu u Vukovaru, ali ju je 18. listopada iste godine napustio jer se razbolio te 24. studenoga iste godine i preminuo u Vukovaru.

Govorio je mađarski jezik.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 24. studeni 1851. godine i s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: *o. Makarije Ballogh iz Kalocsa, magister filozofije i slobodnih umijeća, lektor u miru, umro u 48. godini života i 28. redovništva.*

BAUMGARTL, fra Alojzije

Rodio se 7. svibnja u Batsinu, u Češkoj, a umro 2. studenog 1823. u Aradu.

Kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog teološko je školovanje završio 1778. na bogoslovnoj školi na generalnom učilištu. U međuvremenu se osposobio za profesora gimnazije i profesora teologije, najvjerojatnije na sveučilištu u Pešti. Od 1783. do 1786. duhovnik je gimnazijalaca, profesor i gimnazijski knjižničar u Osijeku. Kapelan u Srijemskoj Mitrovici postao je 1797., a potom i vjeroučitelj u Petrovaradinu. Kad su državne vlasti ponovno dopustile djelovanje redovničkih bogoslovnih škola, s fra Celestinom Ocklom 1800. godine predaje na bogoslovnoj školi u Baji, gdje je vršio i službu dekana iste škole. Predavao je najprije Crkveno pravo i Crkvenu povijest (1800. – 1804.), a zatim biblijske predmete, Uvod u teologiju, patrologiju i povijest teološke književnosti (1804. – 1806.). Iste je predmete predavao još neko vrijeme u Foldvaru. Za vrijeme provincijala fra Josipa Puchnera (1818. – 1821.) pa do smrti boravio je u Aradu, gdje je bio gvardijan i savjetnik provincijalnog ministra. Provincijalni ministar fra Grga Čevapović imenovao ga je 1822. dekanom drugog odjela bogoslovne škole, odnosno vukovarskog, koji je tada boravio u Aradu.

U našoj *Kronici II* u listopadu 1787. zapisničar bilježi: *14. ovoga mjeseca iz Iloka je u ovu obitelj došao časni otac Alojzije Baumgartl, a u Vukovaru je obnašao više službi: profesor kanonskog prava i crkvene povijesti, blagdanski propovjednik, vjeroučitelj za njemački jezik.*

Tiskao je djela iz crkvenog prava i iz crkvene povijesti pod naslovom *Propositiones ex universo canonico* (Essekini, 1802.) i *Propositiones ex universa historia ecclesiastica* (Pestini 1804.) i tako ostavio prvorazredna svjedočanstva o sadržaju naučavanja u crkvenim školama u prvoj fazi jozefinizma na našim prostorima.

U *Nekrologiju Franjevačkog samostana Vukovar (Liber mortuorum)*, za 2. studeni 1823. i s mjestom preminuća u Aradu, stoji zapisanog: o. *Alojzije Baumgartl, lektor presvete teologije i zaslužni konzultor Provincije.*

BECKER, fra Peter

Rodio se u 24. studenog u Chebu, u Češkoj, a umro na blagdan sv. Antuna Padovanskog, 13. lipnja 1858., u Egri.

Kao i mnogi drugi toga vremena u Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 24. rujna 1801. u samostanu u Baču. Svečane zavjete položio je 24. rujna 1805. Filozofiju je studirao u Našicama (1802. – 1804.), a teologiju u Baji (1804. – 1806.) i Vukovaru (1806. – 1808.). Za svećenika je zaređen 19. studenog 1807. u Osijeku, a svoju mladu misu proslavio je na blagdan Bezgrješnog začeca BDM, 8. prosinca 1807. Nakon završenog teološkog studija 1809. doktorirao je filozofiju stekavši kvalifikaciju profesora teoretske i praktične filozofije.

U Provinciji sv. Ivana Kapistranskog kao profesor filozofije predavao je u Brodu (1808. – 1809.), Baji (1810. – 1812.), Našicama, gdje je kratkotrajno bio i gvardijan i župnik (1812. – 1814.) te Brodu 1814., a u Vukovaru (1814. – 1821.) zajedno s fra Grgurom Čevapovićem preuzeo je i teološke predmete. Tu je naslijedio blagopokojnog oca Lovru Thuróczyja, što i naša *Kronika II* zapisuje: *U ovu je obitelj iz Našica došao velečasni otac Peter Becker, lektor filozofije, koji je od mnogopoštovanoga oca provincijalnoga ministra pozvan imenovanjem na mjesto blagopokojnoga oca Lovre Thuróczyja, naslijedivši ga kao lektor presvete Dogmatske teologije.* Bio je i dekan bogoslovne škole (1820. – 1821.). U samostanskoj *Kronici II* za dan 19. lipnja 1821. stoji zapisano da je nakon Vukovara *mnogopoštovani otac Peter Becker, doktor slobodnih umijeća i filozofije, licencijat presvete teologije i njezin zaslužni lektor, otišao je za gvardijana u Baju, kao i za predstojnika bogoslovne škole (1821. – 1824.).* Službu provincijalnog ministra naslijedio je od fra Grgura Čevapovića 6. lipnja 1824. i obavljao je od 1824. do 1827., što potvrđuje i zapis u *Kronici II: Na ovome je kapitulu složnim glasom sviju i jednoglasno za provincijalnoga ministra izabran mnogopoštovani otac Peter Becker, doktor slobodnih umijeća i filozofije, licencijat svete teologije i zaslužni lektor iste.* U svome je mandatu na zahtjev državnih vlasti 1825. godine preuzeo četiri samostana u Austriji i pravno

ih pridružio Provinciji sv. Ivana Kapistranskog. Nakon službe provincijalnog ministra preuzima službu gvardijana u Beču u dvama navratima (1827. – 1834.; 1837. – 1842.), a nakon toga je i dalje ostao u Beču vršeći različite druge službe.

U Vukovaru je prema samostanskoj *Kronici II* bio sljedeće: *lektor svete teologije, diskret, knjižničar, zapisničar, učitelj novaka, zamjenik upravitelja (studija), duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve, učitelj klerika, ceremonijar, izlagatelj slučajeva savjesti.*

U *Nekrologiju Franjevačkog samostana Vukovar (Liber mortuorum)*, za 13. lipanj 1858. i s mjestom preminuća u Chebu, Češka, stoji zapisano: *o. Peter Becker, doktor slobodnih umijeća i filozofije, licencijat presvete teologije i zasluži lektor iste, bivši stariji provincijalni ministar, bivši kustos i dekan, djelatni defnitor Provincije, u bečkoga samostana gdje je bio na brizi za zdravlje.*

BLAŽEVIĆ, fra Andrija

Rodio se 20. veljače 1729. u Petrijevcima, a umro 14. travnja 1815. u Osijeku.

U Red manje braće, kao član Provincije Bosne Srebrene, stupio je u samostanu u Velikoj 8. listopada 1746. gdje je nakon godinu dana novicijata položio prve redovničke zavjete.

Životni put njegova studiranja ne znamo. Zapisničar samostana u Našicama za dan 17. svibnja 1764. bilježi: *Časni otac Andrija Blažević, upravitelj u Brođancima (Zapisi Franjevačkog samostana u Našicama, knjiga I.).*

Zapisničar samostana u Vukovaru u danu 7. rujna 1776. donosi: *pročitana je tablica, kako slijedi: Poštovani otac Andrija Blažević, duhovnik i suradnik; u studenome 1776.: Na kraju ovoga mjeseca poštovani otac Andrija Blažević, lektor teologije i djelatni suradnik u Bogdanovcima, naslijedio je vikarijat pismom koje je poslao mnogopoštovani otac provincijalni ministar iz Temišvara; a na blagdan Male Gospe, 8. rujna 1777.: Poštovani otac Andrija Blažević, vikar i diskret, duhovnik s ovlaštenjem odrješenja za pridržane slučajeve i glavni sakristan (Kronika I).*

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 14. travanj 1815. i s mjestom preminuća u Osijeku, stoji zapisano: *o. Andrija Blažević iz Petrijevac, lektor teologije, dugogodišnji*

zauzeti i uzorni dušobrižnik, jubilarac, umro u 86. godini života i 69. redovništva.

Govorio je hrvatski, talijanski i njemački.

BOGDANOVIĆ, fra Franjo iz Kreševa

Rodio su u Kreševu, oko 1710. godine, a umro je 6. kolovoza u 1775. godine u Kreševu.

U Red manje braće, kao član Provincije Bosne Srebrene, stupio je u Sutjesci gdje je boravio u novicijatu (1732. – 1733.). Studije filozofije pohađao je u Sumartinu na Braču (1733. – 1740.). Lektorsku službu započeo je na filozofskom učilištu u Cerniku (1741. – 1742.) i Vukovaru (1742. – 1745.).

Prema Tabuli samostana u Vukovaru, 12. svibnja 1742. godine, postavljen je za lektora filozofije, kojemu su bila određena sva devetorica klerika. Na ovu je službu došao iz Cernika.

Zapisničar samostana u Vukovaru ima nekoliko zapisa o fra Franji Bogdanoviću. U godini preuzimanja lektorske službe, 29. studenog 1742., *u blagovaonici je poštovani otac lektor Franjo pred mnogopoštovanim provincijalom i uz poštovanoga oca Mihaela iz Gradiške i mnogopoštovanog oca provincijala kao oponente javno održao prve tjedne teze iz filozofije, dok je argumente, koliko je bio moguće, iznosio brat Ivan iz Broda, zavjetovani klerik i student filozofije (Kronika I).*

Sljedeće godine, 3. svibnja 1743., zapisničar navodi: *održana je pobožno uobičajena procesija do Bogdanovaca koja se odvija na taj dan, s propovijedi i svečanom misom na istome mjestu; i jedno je i drugo, kao što se to inače radi, održao poštovani otac Franjo iz Kreševa, djelatni lektor filozofije (Kronika I).*

Na drugoj kapitularnoj skupštini, 12. svibnja 1743., *Poštovani otac Franjo iz Kreševa, lektor, potvrđen je zajedno sa studentima (Kronika I).* Nadalje, njegovo djelovanje u Vukovaru kao lektora filozofije *Kronika* samostana spominje samo u rujnu 1744. i siječnju 1745. godine.

8. rujna 1744. godine – *Poslije objeda poštovani otac Franjo Bogdanović, lektor filozofije, imao je javnu obranu, a svoje je zaključke posvetio Blaženoj Djevici Mariji (Kronika I).* A 22. siječnja 1745. – *u blagovaonici govor održao časni otac Ambrozije iz Beograda, student filozofije pod lektorom poštovanim ocem Franjom Bogdanovićem (Kronika I).*

Druge njegove službe bile su u Bosni. U Kreševu je bio odgojitelj novaka (1752.), gvardijan (1754. – 1757.). Bio je tajnik biskupa P. Dragičevića (1756.). Definitor je Provincije Bosne Srebrene (1757. – 1762.), a zatim postaje provincijal Bosne Srebrene (1762. – 1765.). I nakon isteka mandata kao provincijala upravljao je Provincijom (1767. – 1768.), jer je aktualni novi provincijal izbivao iz Provincije zbog odlaska u Barcelonu na Generalni kapitul.

Kao već prokušani upravitelj vodio je upravu Apostolskog vikarijata u Bosni (1772. – 1773.). Znao se nositi s osmanskim vlastima da očuva interese franjevac a i katoličkog naroda. Budući da je boravio u Kreševu zauzimao se za obnovu spaljene crkve i samostana (1767. – 1769.).

Od njegovih djela sačuvan je omanji spis, naslovljen *Protocollum historicum* (na hrvatskom i latinskom), čuva se u Franjevačkom samostanu Kreševo. Ostali njegovi spisi nažalost nisu sačuvani. Neke dijelove provincijskih okružnica prepisao je fra Frano Lastrić u svoje rukopise pod nazivom *Pregled starina* koji se čuva u Franjevačkom samostanu Sutjeska.

Bio je lektor filozofije, zauzimao se za kulturu i identitet svoga naroda.

BREITENBECHER, fra Leopold

Ne znamo kada i gdje se rodio, a umro je 22. studenoga 1738. godine u Vukovaru.

Na kapitolu u Našicama 1. srpnja 1736. godine, za vrijeme izbora za provincijala Luke Karagića, izabran je za drugog lektora vukovarskog samostana. Uz svoju lektorsku službu bio je propovjednik na njemačkom i odgojitelj desetorice studenata. Upravo je tako i zabilježeno u Tabuli samostana 24. lipnja 1737.: *Lektor sa svojom desetoricom otac Leopold Breitenbecher (Kronika I)*. U lipnju 1738. godine ponovno je potvrđen za lektora.

U trećoj godini svoje lektorske službe, 22. studenoga 1738. godine, preminuo od zaraze kuge koja je ovladala u tom vremenu. Nakon njegova preminuća lektorsku službu preuzeo je fra Josip Janković koji je te godine predavao studentima prema skriptama fra Leopolda Breitenbechera, što pokazuje da je poštovao i uvažavao svog pretходnika.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 22. studeni 1738., stoji zapisano: *fra Leopold Breitenbecher, lektor filozofije.*

BRINICH, fra Kuzma

Rodio se 1. kolovoza 1823. u Kleinruth (Austrija), a umro 24. listopada 1893. u Waidhofenu (Austrija).

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 22. rujna 1842. Svećane zavjete položio je 14. siječnja 1847., a za svećenika je zaređen 22. svibnja 1848.

Studij filozofije pohađao je u Vukovaru (1843. – 1845.). Predavao je u gimnazijama u Osijeku (1854. – 1859.), Požegi (1859. – 1861.), a kasnije, 1861. godine, stekao je naslov profesora za Dogmatsku, Pastoralnu i Moralnu teologiju. Zatim je predavao u Vukovaru (1861. – 1862.). Djelovao je u odgoju i obrazovanju mladih članova Provincije sv. Ivana Kapistranskog kao profesor filozofije i teologije u Mohaču (1862. – 1872.), a zatim je niz godina bio poglavar samostana u St. Pöltenu (1872. – 1879.; 1881. – 1884.). Definitor je bio provincijalu Hantkenu (1872. – 1875.), a kustod i zamjenik provincijalu Krkvariću (1875. – 1878.) i provincijalu Ivi Rodiću (1881. – 1884.). Nakon što je Fra Nikola Brzezowsky preminuo 26. rujna 1879. uprava Provincije pod predsjedanjem fra Kaje Agjića kao najstarijeg provincijala izabrao je fra Kuzmu Brinnicha za provincijskog vikara. Visoka služba u Provinciji bila je razlog da je fra Kuzma uz dubrovačkog provincijala fra Jakova Jovića bio kandidat za predstavnika franjevacu opservanata iz Austro-Ugarske u Generalnom definitoriju.

Kad je Kongregacija za biskupe i redovnike fra Kuzmu Brinnicha imenovala generalnim definitorom (AG, *Definitoriales congressus*, br. 361.), on je prihvatio imenovanje, pa se 13. svibnja 1881. potpisuje kao *Provinciae S. Ioannis a Capistrano Vic. Provincialis unaque Definitor Generalis Ordini* (AG, *Prof. Capistrana*, sv. 2, 89rv, 91r). Na službu je odbio kad je saznao da papa Leon XIII. Traži da generalni definitori borave u Rimu (AG, *Consultationes generales seu definitoriales*, br. 330, 361, 365). U međuvremenu je 9. travnja 1881. primio imenovanje za generalnog vizitatora u vlastitoj provinciji i obavio generalnu vizitaciju (AG, *Prov. Capistrana*, sv. 2, 99rv). Njegovo mjesto u Generalnoj kuriji prihvatio je fra Euzebije Fermendžin.

U *Nekrologiju Franjevačkog samostana Vukovar (Liber mortuorum)*, za 24. listopada 1893. i s mjestom preminuća u Waidhofenu, stoji zapisano: *o. Kuzma Brinich, lektor dogmatske, pastoralne i moralne teologije, defnitor, kustos, zamjenik provincijala, generalni defnitor.*

BRZEZOWSKIY, fra Nikola

Rodio se 18. lipnja 1822. u Beču, a umro je 26. rujna 1879. u Budimu kao aktualni provincijal.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 28. rujna 1841. godine. Studij teologije pohađao je na teološkom učilištu u Baji kod fra Marcela Dorića i fra Jeremije Glosza (1843. – 1845.) i Budimu (1845. – 1847.). Svečane zavjete položio je 29. listopada 1843., a za svećenika je zaređen 25. svibnja 1846. Ubrzo je postigao licencijat teologije i kvalifikaciju profesora filozofije i teologije, pa je predavao četiri godine filozofiju i deset godina teologiju. Najprije je predavao na filozofskom učilištu u Vukovaru (1847. – 1850.), a zatim i na teološkom (1864. – 1870.). Uz službu profesora bio je duhovnik redovnica u Pečuhu (1864. – 1870.). Vršio je službu gvardijana u Budimu (1860. – 1864.) i Beču (1870. – 1878.).

Za prve profesore obnovljene teološkog učilišta u Vukovaru provincijal fra Dominik Kirchmayer imenovao je 1851. u fra Nikolu Brzezowskog i fra Makarija Baloga. Fra Nikola Brzezowsky je do 1860. ostao vjeran svojoj učiteljskoj obvezi predavača biblijskih predmeta, a na učiteljskoj stolici profesora Crkvene povijesti i Crkvenog prava poslije fra Makarija Baloga izmijenila su se petorica predavača: preporoditelj fra Marcelin Dorić (1851. – 1853.), fra Mansvet Hantken (1853. – 1855.), mladi Vukovarac i prigodni pjesnik na latinskom fra Samuel Kocijan (1855. – 1857.), Gabrijel Schilhabel (1857. – 1858.) te Oton Šijaković (1858. – 1860.). Fra Marcel Dorić i fra Oton Šijaković slijedili su u svom djelovanju crkvene i društvene ideje Marijana Jaića i Kaje Agjića. U Beču je 1874. organizirao svečanu proslavu 600. godišnjice smrti sv. Bonaventure. Po preporuci provincijala fra Mansveta Hantkena bio je vizitator vlastite Provincije (1875.). Izabran je za provincijala (1878.), ali tu službu vršio je vrlo kratko jer je 26. rujna 1879. preminuo.

CRONFELD (KRONFELD), fra Barnaba

Rodio se 20. rujna 1730. u Frankensteinu (Šleska), a umro 13. rujna 1788. u Mohaču.

U Red manje braće, kao član Provincije Bosne Srebrene, stupio je u 11. lipnja 1750. Prve redovničke zavjete položio je nakon godinu dana novicijata, 11. lipnja 1751., u Velikoj. Osnivanjem nove Provincije sv. Ivana Kapistranskog 1757. godine postao je njezin član.

U Vukovaru je predavao filozofiju (1758. – 1761.) i održao javnu raspravu iz filozofije. Te teze branila su dva njegova studenta franjevca i Vukovarac Antun Fridinger. Pošto je 1763. položio ispit za profesora teologije u Osijeku, preuzimao je lektorske službe na bogoslovnim školama, i to: u Temišvaru (1763. – 1765.), Petrovaradinu (1765. – 1768.) i Budimu (1774. – 1777.); prije boravka u Budimu bio je u Đakovu (1770. – 1774.) savjetnik dvojice biskupa, Josipa Antuna Čolnića i Mateja Franje Krtice. Iz razdoblja njegova lektorskog djelovanja preostala su dva objelodanjena tezarija, jedan iz filozofije i drugi iz teologije. Bio je filozofski pisac. Govorio je njemački i hrvatski jezik.

Njegova tiskana djela su: *Universae Philosophiae disputationes*. Essekini 1760. – *De sacramento Poenitentiae, extremae unctionis, Ordinis et matrimonii*. Essekini 1766.

CAMPION, fra Hijacint

Rodio se u Budimu, a umro 7. kolovoza 1768. godine u Osijeku.

U Red manje braće, kao član Provincije Bosne Srebrene, stupio 1740. godine. Studij filozofije pohađao je u Cerniku i Vukovaru koji je završio je 1745. godine, a studij teologije u Budimu 1749. godine. Službu lektora filozofije vršio je u Vukovaru (1750. – 1753). Iz tog perioda zapisničar samostana bilježi dva događaja. Prvi je bio 10. svibnju 1751. kada je ponovno postavljen za lektora filozofije. *U našu zajednicu postavljeni su sljedeći: velečasni otac Ivan Brkić, gvardijan... poštovani otac Hijacint Campion, lektor filozofije...* (Kronika I). Druga zabilješka je od 24. lipnja 1752. kada je na kapitolu u Samoboru po treći put postavljen za lektora i *za vikara otac Hijacint Campion* (Kronika I).

Vršio je službu gvardijana u Osijeku (1753. – 1755.) i Tolni (1755. – 1756.). Službu lektora teologije vršio je u Radni (1756. – 1758.) i Budimu (1758. – 1768.).

Još u vremenu pripreme u podjeli Provincije Bosne Srebrene suprotstavljao se kao protivnik bivšem provincijalu i generalnom defnitoru fra Josipu Jankoviću, a kasnije je bio protiv imenovanja fra Filipa Penića lektorom Visoke bogoslovne škole na Generalnom učilištu u Budimu (1755.).

Bio je među istaknutim njemačkim članovima Provincije sv. Ivana Kapistranskog koji su promicali „njemački narod“. Zajedno s njim u tom promicanju bili su istaknuti franjevci kao što je bio fra Maksimilijan Leisner, fra Jakov Spatzierer, fra Ivan Nebel i dr.

Za službu defnitora izabran je u vrijeme provincijala fra Josipa Blagoja 1764. godine i na toj službi bio je do 1767. godine. Zapisničar samostana u Vukovaru tako bilježi: *nakon provincijalnog kapitula u Baji 17. svibnja, – za provincijala izabran mnogopoštovani otac Josip Blagoje, za defnitore mnogopoštovani otac Jeronim iz Požege te velečasni oci Hijacint Campion, Alojzije Némety i Bonaventura Bašlič, a za kustosa velečasni otac Jakov Spatzierer (Kronika I).*

Bio je privremeni upravitelj Provincije 1768. tijekom boravka provincijala Jacoba Spatzierera na generalnom kapitolu. U tome svojstvu predsjedao je na ispitima u Mohaču na natječaju za lektora filozofije. Zapisničar samostana u Vukovaru to i bilježi: *Rujan/Listopad, 1768. godine – Budući da je mnogopoštovani otac provincijalni ministar morao ići u Valenciju u Španjolsku na generalni kapitul zajedno s pratiteljem velečasnim ocem Ivanom Neblom, podtajnikom, da provincija ne bi ostala bez oca, oci su na kapitularnom sastanku u Temišvaru za provincijalnog povjerenika jednoglasno izabrali velečasnog oca Hijacinta Campiona, generalnog lektora svete teologije i isluženog defnitora (Kronika I).*

Njegova tiskana djela su: *Animadversiones de baptismo nonnatis, abortivis et proiectis conferendo* (Budim, 1761.); *Vindiciae adversus quosdam scriptores* (Budim, 1765.; 1766.) te *Vindiciae demuo vindicatae adversus Apologiam Josephi Antonii Transylvani* (Budim, 1766.).

Tijekom lektorske službe održao je barem tri javne rasprave, od kojih je tiskao dva tezarija: *Assertiones theologicae* (Budim, 1762.) i *Assertiones de Deo uno* (Budim, 1764.).

Njegova rukopisna djela su: *De gratia, De angelis, De statu mortuorum et resurgentium, De indulgentiis* (Budim, 1763.), *De incarnatione* (Budim, 1764.) te *De sacramentis in genere et specia* (Budim, 1764.).

Bio je franjevački filozof, teolog i pisac. Govorio je hrvatski i njemački jezik.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 7. kolovoz 1768. i s mjestom preminuća u Osijeku, stoji zapisano: *o. Hijacint Champion, generalni lektor teologije na budimskom Liceju, generalni vizitator, komisar, bivši defnitor, generalni propovjednik, umro dovršivši svoje poslove i proslavivši zlatni jubilej.*

ČEVAPOVIĆ, fra Grgur

Rodio se 23. travnja 1786. u Bertelovcima pokraj Požege, a umro 21. travnja 1830. u Budimu.

Pohađao je gimnaziju u Požegi. Stupio je u Provinciju sv. Ivana Kapistranskog na Malu Gospu, 8. rujna 1802. godine, u Baču gdje nakon godine dana (7. rujna) polaže prve redovničke zavjete. Filozofiju je studirao od 1803. do 1805. na filozofskom učilištu u Baji, a 25. listopada 1805. na sveučilištu u Pešti kod fra Jurja Peštalića doktorirao je filozofiju. Od 1805. do 1807. opet se vraća u Baju na studij teologije koji će nastaviti 1807. Prema našoj *Kronici II* 15. rujna 1808. *brat Đuro Čevapović došao je na studij za doktora filozofije, koji će i završiti 1809. Za svećenika ga je zareadio 26. prosinca 1808. biskup Antun Mandić u Đakovu, a mladu misu proslavio je 8. siječnja 1809. u Požegi.*

U Provinciji sv. Ivana Kapistranskog kao profesor filozofije započinje predavati 1809. na filozofskom učilištu u Brodu, gdje je predavao do 1811. i odakle prelazi u Našice, no već iste godine dolazi u Vukovar za profesora teologije. Naša *Kronika II* 6. studenog 1811. donosi zapis: *Odlukom Visokoga vijeća Teološko učilište premješteno je iz ovoga samostana u Brod. Danas su otišli oci lektori teologije Lovro Thuróczy i Grgur Čevapović zajedno sa sedmoricom studenata. Fra Grgur je u Brodu na „vukovarskom odjelu“ predavao teološke predmete do 1814. godine, a od 1814. do 1820 u Vukovaru. Završivši nastavničku službu u Vukovaru postao je gvardijan. Naša *Kronika II* tako svjedoči: *Velečasni otac Grgur Čevapović, doktor slobodnih umijeća i filozofije te licencijat teologije, dana 21. svibnja 1820. izabran za gvardijana, sretno je završio ovu školsku godinu, ujedno i jedanaestu poučavanja. Kao gvardi-**

jan i župnik (1820. – 1821.) obnovio je samostan. Sudjelovao je u pridruživanju četiri austrijska samostana Provinciji sv. Ivana Kapistranskog te je od 1825. do 1827. bio gvardijan samostana u Beču. Fra Grgur tako postaje središnja osoba Provincije sv. Ivana Kapistranskog u prvoj polovici 19. stoljeća. U njoj je u dvama trogodištima bio provincijal (1821. – 1824., 1827. – 1830.) s boravkom u Budimu. U prvom izboru za provincijalnog ministra dana 4. lipnja 1821. zapisničar *Kronike II* bilježi: *Održan je provincijalni kapitul u Radni, na kojemu je za provincijalnoga ministra jednoglasno izabran mnogopoštovani otac Grgur Čevapović, doktor slobodnih umijeća i filozofije, licencijat presvete teologije i kanonskoga prava, zaslužni lektor teologije, a prije i vrlo zaslužni gvardijan ovoga samostana, čijem neumornome radu i sposobnosti cijeli obnovljeni samostan duguje svoju sudbinu. Zatim 29. listopada 1821.: Javno je pročitano pismo mnogopoštovanoga oca provincijalnoga ministra kojim objavljuje premještanje svoje rezidencije odavde u budimski samostan.*

U „vukovarskom odjelu“ bogoslovne škole obavljao je službu dekana te je vršio niz drugih službi. Naša ih *Kronika II* navodi: *lektor svete teologije, zamjenik ravnatelja studija, ravnatelj glavne škole, gvardijan, upravitelj župe, diskret, izlagatelj slučajeva savjesti, zapisničar, učitelj klerika, ceremonijar, propovjednik za hrvatski jezik, ekonom Provincije.*

Napisao je i objavio tezarij *Assertiones ex theologia morali nec non universo iure ecclesiastico* (Budim, 1805.) i školski priručnik u rukopisu *Paedagogia sublimior*. Iz vremena učiteljskog djelovanja na filozofskom učilištu navodimo njegove priručnike *Ethica christiana paedagogia sublimior* te *Introductio in ethicam Cristianam* (napisan 25. siječnja 1820. u Vukovaru). Nažalost, izgubljen je njegov rukopis *Memoiria gentis Illyricae ab origine usque recetem aetatem*. Napisao je pjesmu *Poziv i odziv*, koja je objavljena 1836. u časopisu *Danica Ilirska*. Upravo je u vrijeme fra Grgura Čevapovića, i to zahvaljujući njegovoj sposobnosti da Provinciju sv. Ivana Kapistranskog uredi iznutra *Statutum municipalia observantis Minorum Provinciae, s. Ioannis a Capistrano* (Budim, 1829.) i da upravlja njome u apostolskom djelovanju, ta provincija slavonskih i podunavskih franjevac doživjela svoj procvat – tada je bilo najviše mladih članova u razdoblju školovanja u cijelom 19. stoljeću. Napisao je i više povijesnih djela: danas izgubljenu povijest hrvatskog naroda i tiskane dvije knjige o Provinciji sv. Ivana Kapistranskog: *Synoptico-memorialis catalogus observantis Minorum Provinciae s'. Ioannis a Capistrano, olim Bosnae Argentinae* (Budim,

1823.) i *Recensio Observantis Minorum Provinciae S. Ioannis a Capistrano* (Budim, 1830.). Raspravljao je i o pravopisu hrvatskog jezika s Tomom Koščakom. Njegovim zauzimanjem objelodanjen je prijevod Svetog pisma fra Matije Petra Katančića. Svoju je biblioteku ostavio samostanu u Vukovaru.

Fra Grgur Čevapović bio je i književnik i povjesničar. Napisao je predstavu *Josip Mirski* koju su izveli učenici vukovarske glavne škole. Ovdje posebno ističemo da je napisao i tiskao dramu o Josipu Egipatskom – *Josip, sin Jakoba patriarke, u narodnoj igri prikazan od učenika vukovarski* (Budim, 1820.). Smatra se prvom vukovarskom kazališnom predstavom. Iako još nedovoljno istražena ta je drama sažetak najbolje hrvatske tradicije tog žanra. Odlikuje se dramaturški spretno vođenom biblijskom temom, metrički raznovrsnim i vješto ritmiziranim stihovima te bogatim pjesničkim slikama.

Događaj koji je 19. kolovoza 1819. odjeknuo gradom uzorno je u našoj *Kronici II* i zapisan: *Školska je mladež iz Novoga Vukovara, postavivši pozornicu u dvorištu samostana, rimovanim stihovima na hrvatskome jeziku izvela uz pljesak predstavu, odnosno komediju o Josipu Egipatskom, kojega su njegova braća prodala (a nju je još u nedjelju 18. ovoga (mjeseca) u pet sati poslijepodne u Brodu napisao i izveo velečasni otac lektor Grgur), nakon što je, vožen u svojoj kočiji s drugim uglednijim gostima, stigao presvijetli gospodin biskup. Nazočio je velik broj ljudi i dvorište je bilo puno; Presvijetli je rućao ovdje s gostima, a vratio se pješice. 22. Na molbu i želju Vukovaraca, nakon što je izmijenjeno što je trebalo biti izmijenjeno, uz govore i pjesme koje su se ticale Presvijetloga, danas je ponovno izvedena spomenuta predstava, koju je neznatno omela kiša za vrijeme trećega čina, ali bez obzira na to dovršen je i četvrti čin. Dječaci su od dragovoljnih priloga danas primili 27 forinti. Otac Marijan Jaić, učitelj, i lektori teologije priredili su raskošnu večeru pokroviteljima i drugim pozvanim dobročiniteljima skupa s 19 roditelja djece. Velik pljesak. Događaj vrijedan sjećanja i neće olako biti predan zaboravu.*

Godinu dana kasnije, 10. kolovoza 1820., zapisničar *Kronike II* bilježi: *Postavivši pozornicu u dvorištu samostana nasuprot svetištu crkve školska je mladež uz pljesak izvela 5., 6. i 7. čin iz Povijesti Josipa (Egipatskog). Bio je prisutan preuzvišeni gospodin grof s kćeri te staleži i redovi slavne Županije, dvije žene generalâ iz Vinkovaca, mnogi strani uzvanici i svi ugledniji ovdlašnji građani. Vrijedno je spomena to što su roditelji djeci koja su glumila nabavili novu odjeću iskrojenu orijentalnim stilom za svaku pojedinu ulogu. Djevojčice koje su glumile Putifarovu ženu Ase-*

netu i Jakobove prilježnice bile su veoma ukrašene i odjevene na orijentalni način. Početak je bio prije 5, a završetak nakon 7 sati. 12. Konačno je izveden 8., 9. i 10. čin. Za pohvalu treba zabilježiti da ova djeca tijekom izvedbe nisu imala nikakvoga šaptača (pučki sufler), nego su sve napamet odglumila s gestama i pokretima. Izvrsno je odglumio Josip, koji je bio Vaso Dimitrijević, 11-godišnji dječak pravoslavne vjere, a isto tako i Putifar.

Fra Grgur Čevapović cjelokupnošću svoga djelovanja istinski je promicatelj hrvatske kulture u preporodnom razdoblju među Hrvatima u Slavoniji i Ugarskoj, nastavljač kulturnog stvaralaštva na tom prostoru u duhu katoličkog prosvjetiteljstva ili obnoviteljskog katoličanstva, oslobođen jozefinizma u crkvenom životu i vjerskom djelovanju, a čije su djelovanje slijedili i fra Marijan Jaić i fra Kajo Agjić.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 21. travanj 1830. i s mjestom preminuća u Budimu, stoji zapisano: *o. Grgur Čevapović, provincijalni ministar, doktor filozofije, magister teologije i prava, lektor u miru, poznat po svojoj učenosti i djelima, izdao „Šematizam Kapistranske provincije“ i „Popis kapistranskih samostana“.*

D'ALT, fra Celestin

O ovome lektoru teologije, nažalost, imamo vrlo malo podataka. Umro je u 13. srpnja 1811. u Vukovaru.

Naša vukovarska *Kronika II* prati ga povjerenim mu službama objavljivanim u *Tabulama*. Prvi se put spominje 13. srpnja 1808. kada je na ručak došao mnogopoštovani otac lektor Cecilijan D'alt. U *Tabuli* je prvi put naveden 4. lipnja 1809. kao lektor svete teologije *Mnogopoštovani otac Celestin D'Alt, ceremonijar i knjižničar*, a kasnije će mu biti dodano *lektor svete teologije*. Prema ovoj *Kronici* bio je uvaženi i cijenjeni propovjednik nedjeljom i blagdanima, kao i na mladim misama. Propovijedao je na hrvatskom i njemačkom jeziku. Dana 17. kolovoza 1809. *lektor Celestin d'Alt s dopuštenjem mnogopoštovanoga oca provincijalnoga ministra otišao u Budim*, a potom se dva mjeseca kasnije, 19. listopada 1809., *prema mandatu mnogopoštovanoga oca provincijalnoga ministra, već ranije 6. ovoga mjeseca otac Celestin d' Alt, lektor presvete teologije, putujući iz Osijeka u Našice vratio u Vukovar*.

Ono što skromno zaključujemo kao poznato o njegovu životu i djelovanju jest to da je u Vukovaru 1809. kao predavač teologije na bo-

goslovnoj školi zamijenio Cecilijana Öckla na učiteljskoj katedri. Nije poznato niti jedno njegovo djelo.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 13. srpanj 1811. i s mjestom preminuća Vukovaru, stoji zapisano: *o. Celestin de Alt, lektor teologije.*

DORIĆ, fra Marcellin

Rodio se 3. listopada 1806. u Baji, a umro 4. studenog 1853. u Baču. U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 1822.

Studij teologije pohađao je na teološkom učilištu u Baji (1825. – 1827.) i Vukovaru (1827. – 1829.). Za svećenika je zaređen 1829. godine. Školski kolega i subrat bio mu je fra Kajo Agjić. Zajedno su u Baji pohađali na teološkom učilištu (1825. – 1827.). Odmah nakon svećeničkog ređenja preuzeo je pastoralne službe kapelana u župi budimskog predgrađa Tabano za vjernike Hrvate. Na sveučilištu u Pešti položio je ispit za profesora Crkvenog prava i povijesti te Dogmatske teologije. Predavanja je započeo u odjelu teološkog učilišta u Baji s biblijskim predmetima (1830. – 1837.), a zatim je predavao crkveno pravo i crkvenu povijest (1842. – 1845.). Jedno kraće vrijeme predavao je predmete iz Dogmatske teologije u Brodu (1841. – 1842.). Uz profesorske obveze službu gvardijana vršio je u Iloku (1837. – 1842.). U Vukovaru je predavao biblijske predmete (1852. – 1853.). I posljednja njegova postaja bila je u Baču (1853.) gdje je kao aktualni gvardijan preminuo.

Dok je bio dekan na odjelu teološkog učilišta u Baji (1845. – 1852.), bački su ga Hrvati smatrali svojim duhovnim i kulturnim vođom. Među onima koji su sudjelovali i dali svoj doprinos kako u Slavoniji, a osobito u Podunavlju i među bunjevačkim Hrvatima, bio je fra Marcellin Dorić. On je zajedno s fra Kajom Agajićem u Baji pohađao bogoslovnu školu od 1825. godine do 1827. godine. Bunjevci u ovo vrijeme bili su poprilično mađarizirani. Stoga su ga Hrvati u Bačkoj dočekali kao velikog preporoditelja kako na području duhovnosti tako i na području nacionalnosti i posvješćivanja pripadnosti hrvatskom narodu. Sama činjenica da je primao Gajeve *Ilirske novine* pokazuje da je simpatizirao Ilirski pokret, pa ga se može okarakterizirati kao pristašu ilirizma. Dokaz tome da je htio pomoći bačkim Bunjevcima pronalazimo u spomenici *Mnogopoštovanom ocu Marcellinu Do-*

riču od strane Bačvanah, a koju je objavio u Zagrebu (1847.) poznati bunjevački franjevac fra Fabijan Čulić. Slavonski i bački franjevci zajedničkim snagama trudili su se očuvati i sačuvati narodni jezik i učvrstiti nacionalnu svijest bačkih Hrvata.

Nakon tridesetih godina 19. stoljeća na povijesnoj sceni nastupale su jake generacije franjevac, koje su proživjele vrijeme Ilirskog pokreta i revolucije (1848. – 1849). U tim su se generacijama kao najistaknutije osobe zajedno našli Slavonac fra Kajo Agjić i Bunjevac fra Marcelin Dorić. Njih je sedamdesetih godina naslijedila nova generacija franjevac predvođena Robertom Kaukom i Euzebijem Fermandžinom i mnogim drugima.

U Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (2014.), za 24. studeni 1851. godine i s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: o. Marcelin Dorić iz Baje, gvardijan, magister teologije i crkvenog prava, lektor povijesti i crkvenog prava u miru, umro u 47. godini života i 31. redovništva.

DULE (DUK), fra Paškal

Rodio se 11. rujna 1737. u Egri pokraj Praga, a umro 23. svibnja 1799. godinu u Mohaču.

U Red manje braće, kao član Provincije Bosne Srebrene, stupio je u samostanu u Šarengradu gdje je boravio u novicijatu (1755. – 1756.). Franjevački život nastavio je osnivanjem nove provincije u Provinciji sv. Ivana Kapistranskog. Studij teologije završio je na Generalnom učilištu u Osijeku. Službu lektora započeo je u Vukovaru (1764. – 1767.).

Na prvoj kapitularnoj skupštini mnogopoštovanog oca Josipa Blagoja, koja je održana u Petrovaradinu u samostanu svetog oca Franje 22. srpnja 1765. godine, za gvardijana vukovarskog samostana izabran je velečasni otac Lovro Kozarević...za lektora filozofije poštovani otac Paškal Dule, koji ima i sedam studenata, odnosno slušača (Kronika I).

Prema Tabuli samostana u Vukovaru od 29. kolovoza 1769. stoji napisano: *Poštovani otac Paškal Dule, nedjeljni propovjednik za njemački jezik*, a od 5. lipnja sve do 15. srpnja 1770. opisan je vrlo zanimljiv događaj: *poštovani otac Paškal Dule, nedjeljni propovjednik za njemački jezik, zbog poplave je morao boraviti preko mosta kod uglednog gospodina Čeha. Od toga je dana čovjek već mogao kako-tako suhih nogu prijeći pre-*

ko mosta, ali to nije trajalo dugo: naime, od 20. srpnja voda je opet počela rasti, pa se isti poštovani otac 30. srpnja drugi put preselio preko mosta (Kronika I). Sljedeće godine zabilježena su dva događaja. Prvi je bio 3. veljače 1771. godine kada je preminuo brat Damaz Müller, student treće godine filozofije: *Panegirike su izrekli poštovani oci nedjeljni propovjednici, poštovani otac Paškal Dule i poštovani otac Luka Čelčić (Kronika I)*, a drugi 27. svibnja 1770.: *poštovani otac Paškal Dule, nedjeljni propovjednik za njemački jezik, obukao je za trećoredca Kristijana Sandera, 27 godina starog, po zanimanju vrtlara, kojemu je pri oblačenju nadjenuto ime Hortulan (Kronika I)*.

Nakon odlaska iz Vukovara bio je propovjednik na njemačkom jeziku u Osijeku (1771. – 1773.). Zatim je opet preuzeo službu lektora moralne teologije u Našicama i Radni (1773. – 1775.) te Temišvaru (1775. – 1777.).

Guardijansku službu vršio je u Mohaču (1785.), a potom je bio i orguljaš jer je bio vrlo uspješan glazbenik.

Njegova djela u rukopisu: *Prolegomena universae philosophiae* (Vukovar, 1765. – 1766.) s predavanjima iz uvoda u filozofiju, logiku i metafiziku.

U *Nekrologiju Franjevačkog samostana Vukovar (Liber mortuorum)*, za 23. svibanj 1799. i s mjestom preminuća u Mohaču, stoji zapisano: *o. Paškal Duk*.

FERMENDŽIN, fra Euzebije

Rodio se 21. rujna 1845. u mjestu Vinga (Bugarska), a umro 25. lipnja 1897. u Našicama. Na krštenju je dobio ime Martin.

Rođen je u obitelji katoličkih bugarskih naseljenika. Osnovno školovanje pohađao je u rodnom mjestu. Gimnaziju je pohađao kod franjevac kao njihov učenik gdje ga je kao talentiranog mladića prepoznao fra Kajo Agjić, tadašnji provincijal.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio u novicijat u Baču 10. rujna 1862. Nakon novicijata pohađao je studij filozofije u Radni (1863. – 1864.), a studij teologije u Vukovaru (1865. – 1866.) Svečane zavjete položio je 26. rujna 1866. Viši studij teologije pohađao je u Beču (1866. – 1868.) gdje je 12. studenoga 1868. zaređen za svećenika. U Beču počinje njegova sklonost prema povijesti kada je pohađao i predavanja iz povijesti Maxa Bün-

dingera, a odlučno značenje dala mu je služba generalnog defnitora u Rimu 1882. i rad na izdavanju Waddingovih *Annales Minorum*.

Bio je studentski istovremenik fra Roberta Kauka s kojim će biti jedan od najaktivnijih pobornika hrvatskog preporoda. Fra Euzebije Ferrendžin i fra Robert Kauk zajedno su predavali na bajsom teološkom učilištu (1878. – 1882.). Bili predvoditelji borbe za opstanak podunavskih Hrvata. Njihov učitelj još u studentskim danima bio je fra Kajo Agjić koji se dopisivao s hrvatskim preporoditeljima. Njih su dvojica samo nastavili kontinuitet nacionalnog rada svoga učitelja. Njih su dvojica bili spremni uređivati novine koje bi bile namjenjene podunavskim Hrvatima i već su uredili prvi broj pučkog lista za Bunjevce i Šokce, ali ga ipak nisu publicirali zbog pritiska crkvenih i političkih krugova.

Na ovaj angažman potaknuo ga je biskup Ivan Antunović. Bio je suradnik njegovih Bunjevačkih i šokačkih novina, ali je još važniji njegov prinos nastanku Antunovićeve *Razprave o podunavskih i potisanskih Bunjevcih i Šokcih u pogledu narodnom, vjerskom, umnom, građanskom i gospodarskom* (Beč, 1882). Biskupu Antunoviću stavio je na raspolaganje mnoge povijesne izvore što ih je osobno sabrao (među ostalim i danas izgubljen spis Grgura Čevapovića *Memoira gentis Illiricae ab origine usque recen tem aetatem*). Zahvaljujući poznavanju povijesti franjevac a i južnoslavenskih naroda pomagao je biskupu Antunoviću mnogobrojnim savjetima.

Kao profesor filozofije započeo je s predavanjima na filozofskom učilištu u Iloku (1868. – 1870.) gdje je bio zamjenik odgojitelja, ispovjednik i propovjednik na teološkom učilištu u Vukovaru.

Nakon što je položio ispit iz teologije na bečkom Sveučilištu (1872.), predavao je biblijske predmete te predmete iz moralne i pastoralne teologije. Iako je započeo profesorsko djelovanje, jednako je tako volio i pastoralno djelovanje. U Mohaču (1875. – 1877.) bio je propovjednik za mnogobrojne tamošnje Hrvate, zatim je bio dvije godine u rodnoj Vingi (1877. – 1879) kao bugarski i njemački propovjednik, vjeroučitelj i kapelan. Zatim se opet vraća na profesorsku nastavu u Baju (1879. – 1882.) gdje je predavao biblijske predmete te predmete iz moralne i pastoralne teologije.

U upravi Provincije bio je tajnik, izabran na provincijskom kapitolu 1881. kada je za provincijala izabran fra Ivo Rodić, a zatim je izabran za generalnog defnitora Reda manje braće u Rimu (1882. – 1889.).

Na toj poziciji imao je priliku dobro upoznati opće stanje u Austro-Ugarskoj misleći na upravno i povijesno djelovanje južnoslavenskih franjevacu. Po podrijetlu je bio Bugarin, a kulturom Hrvat. Temelje za takvo shvaćanje ulili su mu fra Marin Kovačić, profesor Crkvene povijesti i Crkvenog prava, te Anzelmo Zehetbauer, profesor biblijskih predmeta, ali nadasve fra Kajo Agjić koji je bio među najistaknutijim hrvatskim preporoditeljima. Za vrijeme svog profesorskog djelovanja suprotstavljao se liberalizmu koji je ulazio i u crkvene redove ukazujući na činjenice da su upravo hrvatski franjevci vjekovima bili važan čimbenik izgradnje, ne samo hrvatskog crkvenog nego i kulturnog identiteta.

U ulozi defnitora general Reda manje braće fra Bernardin del Vago povjerava mu generalnu vizitaciju Provincije Bosne Srebrene gdje su crkvene okolnosti bile vrlo napete. Imenovan je generalnim vizitatorom i predsjednikom provincijskog kapitula u Kraljevoj Sutjesci (1885.). Kao generalni vizitator imenovan je dvanaest puta, uglavnom za talijanske provincije, a 1895. godine ponovno za Bosnu Srebrnu gdje je predsjedao provincijskim kapitulom u Gučkoj Gori.

Kao defnitor imenovan je službenim analistom (1882.) sa zadaćom da bdije nad arhivom Reda manje braće, piše njegovu povijest i upravlja službenim listom *Acta Ordinis Minorum*. Godine 1889. imenovan je članom komisije koja je trebala pripremiti generalni kapitul i izraditi nove Generalne konstitucije Reda.

Nakon isteka mandata kao generalnog defnitora posvetio se znanstvenom i istraživačkom radu. Piše i surađuje sa znanstvenim časopisima. Traga za povijesnim izvorima u 19. stoljeću. Uključio se u Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije. Bio je u punom smislu riječi povjesničar koristeći povijesne izvore. Njegovi povijesni radovi pokazuju izvrsno poznavanje vlastite povijesti, povijesti Reda manje braće, ali i mnogih drugih grana. Bio je znanstveno svestran i pronicljiv.

Kako mu se zdravlje narušava, od 1894. godine počinje poboljšavati; 1896. odmara se na Trsatu, zatim se 1897. vraća u Quaracchi kraj Firenze da bi nadgledao tiskaru Reda jer mu je Red, kao službenom povjesničaru Reda, povjerio da uredi, dopuni i za tisak pripremi 25. svezak te edicije. Fra Euzebije je do 1886. prikupio mnogo izvorne građe ne samo za povijest franjevacu nego i za opću crkvenu i političku povijest, poglavito balkanskih naroda. Podatke je prikupljao u

samostanskim arhivima i bibliotekama po Italiji, Ugarskoj, Hrvatskoj, Dalmaciji, Bosni, Albaniji i Svetoj zemlji, te posebice u Arhivu Propagande u Rimu. Godine 1886. predao je priređen materijal u tisak te se uskoro pojavio svezak *Annales Minorum seu trium ordinum a S. Francisco institutorum ab anno MDCXII. usque ad annum MD-CXXII, 25. Ad Claras Aquas (Quaracchi) propre Florentiam 1886*. Potom je odlučio ponovno prirediti za tisak 20. svezak iste edicije, ali nije doživio njegovo objavljivanje. Kada mu se zdravlje naglo pogoršalo, vratio se u domovinu gdje je uskoro umro u Našicama.

Objavljuje svoj *Chronicon observantis provinciae Bosnae Argentinae* (1890.) – Kronika Provincije Bosne Srebrene od godine 1339. do 1737.

Za tisak je priredio povijest austrijskih franjevac fra Placida Herzoga (*Cosmographia Francescano-Austriacae Provinciae Sancti Bernardini Senensis eiusdemque conventuum omnium descriptio facta per fr. Placidum Herzog def. Anno MDCCXXXII*. Analecta Franciscana, Quaracchi, 1885, 1) i izvješće o širenju kršćanstva u Meksiku u drugoj pol. XVI. st. (*Relatio quam Philippo catholico Hispaniarum Regi per modum Memorialis sive libelli suppliciiis exhibuit P. Fr. Ioannes de Santander Ord. Fratrum Minorum Commissarius Generalis Indiarum per manus A. R. P. F. Alphonsi de Benavides eiusdem Ordinis Custodis Provinciae Novi Mexico nec non S. Inquisit. Commissarii*. Quaracchi 1895).

Objavio je nepoznatu izvornu građu o prošlosti Crkve u Bugarskoj, Bosni i Hrvatskoj. Prva zbirka dokumenata, *Acta Bulgariae Ecclesiastica ab a. 1565 usque ad a. 1779* (Zagreb, 1887.), sadržava dokumente iz dotad nepoznatih fondova Arhiva Propagande u Rimu o djelovanju bosanskih franjevac na području istočne Ugarske, Vlaške i Erdelja te one koji se tiču kulturne i političke povijesti bugarskog naroda. Druga zbirka, *Acta Bosnae potissimum cum insertis editorum documentorum regestis ab anno 925 usque ad annum 1752* (Zagreb, 1892.), vrijedna je za crkvenu, političku i kulturnu povijest Bosne, osobito u vrijeme turske vladavine. Treća zbirka dokumenata, *Acta Croatiae potissimum ecclesiastica* u rukopisu, ostala je neobjavljena. Građu manjeg opsega iz crkvene, kulturne i političke povijesti Hrvatske, Bosne, Crne Gore i Srbije te priloge o životu J. Križanića, o R. Levakoviću i Vlasima u Hrvatskoj te o diplomatskoj misiji A. Komulovića objavljuje u *Starinama* (1886., 1888., 1890.–92., 1918.). Kraćim priložima, od kojih neke potpisuje pseudonimom *Justinus*, surađuje u *Glasniku Biskupije đakovačko-sriemske* (1875.–76., 1878.–79.), *Marica*

(Plovdiv, 1881.), *Acta Ordinis Minorum* (1882.–85., 1888.–89.), *Schematismus almae Provinciae S. Joannis a Capistrano* (Temišvar 1887., Budimpešta 1896.), *Le Missioni Francescane in Palestina ed in altre regioni della Terra* (Firenca 1892.–93.), *Viencu* (1892.), *Obzoru* (1895) i *Franjevačkom glasniku* (1901.).

O fra Euzebiju Fermendžinu održan je znanstveni skup 1997. godine u Našicama na temelju kojega je objavljen i zbornik radova s toga skupa: *Život i djelo o. Euzebija Fermendžina*, Našice, 1998.

U *Nekrologiju* fra Alojzija Tamasa od 30. lipnja 1897. opisan je istraživački rad fra Euzebija Fermendžina u kojem je pišući za povijest Reda manje braće prepisivao i obrađivao dokumente za povijest hrvatskog i rodnog bugarskog naroda, obilazio javne i privatne knjižnice jer su u opakoj sudbini ovih naroda i ratnim stradanjima tijekom više stoljeća mnogi izvori nestali, a mnogi odneseni u druge zemlje kao ratni plijen. Obilazio je knjižnice i arhive u Napulju, u Vatikanskom tajnom arhivu, u Arhivu de Propaganda fide, u velikom broju mađarskih i crkvenih arhiva, u austrijskim arhivima i mnogim drugima gdje je obavljao generalnu vizitaciju franjevačkih provincija. Vodio je precizne podatke o arhivskim izvorima. Ovaj *Nekrologij* navodi kako je svaki slobodan trenutak koristio za proučavanje pisanih kronika, koje nije samo iščitavao nego ih je oštroumno pronicao.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 24. studeni 1851. godine i s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: *o. Euzebije Martin Fermendžin iz Vinge, iskusni lektor teologije u miru, bivši generalni definitor, generalni vizitator u mnogim provincijama, kroničar Reda, dopisni član Zagrebačke akademije znanosti i umjetnosti, izdao mnoga djela, čovjek pobožnosti, razboritosti, ponznosti i strpljivosti, umro u 52. godini života i 35. redovništva.*

FUHRMANN, fra Benjamin

Rodio se 2. ožujka 1753. u Egri (Češka), a umro 27. travnja 1795. u banatskom Pačétinu.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 24. travnja 1769., a prve redovničke zavjete položio je 24. travnja 1770. u Baču.

U našoj *Kronici I* u Tabuli navedeno je da je od 1780. godine obnašao službu lektora filozofije, ceremonijara i knjižničara. U istoj je također navedeno da (...) 7. rujna 1780., s pohvalom su završili javnu obranu iz logike, metafizike i osnova algebre velečasna braća studenti filozofije Adalbert Womaschka, Vjenceslav Dostal i Benedikt Boroš, pod predsjedanjem poštovanoga oca Benjamina Fuhrmanna, djelatnoga lektora filozofije, dok je u *Kronici II* navedeno sljedeće: Dana 20. (kolovoza 1781.), na blagdan svetoga Stjepana, ugarskoga kralja, velečasna braća svršeni slušači filozofije i znanosti Adalbert Womaschka, Vjenceslav Dostal, Benedikt Borsos, Antun Gaković i Antun Rožman, završivši studij filozofije, imali su javnu obranu iz Sveopće filozofije i Praktične geometrije, pod predsjedanjem poštovanoga oca Benjamina Fuhrmanna, profesora filozofije i znanosti.

Završio je filozofsko-teološko školovanje zajedno s Cecilijanom Ockom, Henrikom Neumannom i Terentianom Buberleom 1. rujna 1779. godine u Pešti. Od 1779. do 1781. predavao je filozofiju na filozofskom učilištu u Vukovaru. Poslije ukidanja franjevačkih škola, prema vukovarskoj *Kronici II*, premješten je Temišvar, a kasnije se posvetio pastoralnim obvezama kao župnik u Pačétinu, gdje je i umro. Govorio je njemački jezik.

Sačuvane su jedino objavljene teze za javnu raspravu koju je održao u Vukovaru: *Adserta ex universa philosophia nec non problemata ex geometria practica desunta ex praelectionibus iuxta normam Regiae ac celeberrimae Universitatis Budensis* (Osijek, 1781.).

U *Nekrologiju Franjevačkog samostana Vukovar (Liber mortuorum)*, za 27. travanj 1795. i s mjestom preminuća u banatskom Pačétinu, stoji zapisano: *O. Benjamin Fuhrmann, lektor teologije, upravitelj župe pri samostanu u Radni.*

GLAVAŠ (GLAVAŠEVIĆ), fra Antun

Rodio se u Brodu, a umro 8. studenog 1756. u Zemunu.

Kronika Franjevačkog samostana u Brodu na Savi opisuje njegov boravak na studiju kada, zajedno s ostalim studentima, zbog svoje buntovne naravi nije htio dolaziti na korsku molitvu. Slijedeći svoju pogubnu narav bio je izbačen sa studija i poslan u đakovački samostan gdje je morao izvršiti pokoru. Vratio se u Brod na Savi, završio je studij, a 26. srpnja 1744. godine u Osijeku javio se na natječaj za lektora filozofije gdje je uspješno položio ispite i postao lektor filozofije.

Brodská *Kronika* također bilježi da je na provincijskom kapitolu 8. rujna 1847. u Baji na lektorskoj službi potvrđen četvrti put fra Kapis-tran Glavaš, što će mu biti posljednja akademska godina prije pre-mještaja u Vukovar.

O fra Antunu Glavašu nemamo puno podataka, osim onih koje nam donosi *Kronika I* samostana u Vukovaru. Prema navedenoj *Kronici* dana 25. kolovoza 1748. bio je postavljen za *lektora filozofije poštovani otac Antun Glavaš iz Broda*.

Kao lektor filozofije djelovao je za vrijeme gvardijana fra Lovre iz Đakova. *Za gvardijana ovoga našeg samostana izabran je velečasni otac Lovro iz Đakova, za vikara poštovani otac Nikola iz Cernika, za propovjednika za hrvatski jezik poštovani otac Ivan Janković iz Požege, za nje-mački jezik poštovani otac Mihael Hecht, za lektora filozofije poštovani otac Antun Glavaš iz Broda. Ubrojivši preostale, u redovničkoj je obitelji bilo ukupno uzevši oko 18 otaca i braće.*

Dana, 25. lipnja 1749., u Tabuli samostana piše: *Poštovani otac Antun Glavaš, lektor filozofije (Kronika I).*

Kao lektor filozofije, 3. kolovoza 1749. godine, održao je javnu raspravu za više studenata: *održana je javna obrana u našoj crkvi u nazočnosti čitave Kraljevske komisije, a pozvan je i presvijetli gospodin Ivan Antun Deschan de Hannsen, sadašnji komornik visoke Ugarske dvorske komore i upravitelj solarstva za Ugarsku, Transilvaniju i Slavoniju, kojemu su teze bile posvećene od velečasnog oca Antuna Glavaša iz Broda, djelatnog lektora filozofije. Branila su braća Norbert Reeg, Grgur Kristić i Vinko Siničić, a oponenti su bili velečasni otac Antun Papušlić, djelatni lektor presvete teologije, mnogopoštovani gospodin Ivan Penić, vanjski vikar i župnik u Nijemcima, i poštovani otac Mandikić, lektor teologije i blagdanski propovjednik ovoga samostana. Ova je javna rasprava obavljena i završena uz zvuke trube i bubnjeva (Kronika I).*

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 8. studeni 1756. i s mjestom preminuća u Zemunu, stoji zapisano: *o. Antun Glavaš, lektor teologije.*

GUŽVIĆ, fra Marko

Rodio se 28. listopada 1725. godine u Brodu, a umro 8. travnja 1800. u Cerniku.

U Red manje braće, kao član Provincije Bosne Srebrene, stupio je 11. travnja 1742. godine u samostanu u Iloku, gdje je nakon godinu dana boravka u novicijatu položio prve redovničke zavjete 11. travnja 1743. godine.

Kao lektor filozofije predavao je na filozofskom učilištu u Petrovaradinu (1752. – 1760.). Javne rasprave iz filozofije održao je 1753. i 1754. Na mjesto lektora postavljen je u Vukovaru nakon što je *fra Jakov Marinković bio je lišen svoje lektorske službe 12. siječnja 1756. po mnogopoštovanom ocu Ivanu Lukiću, generalnom povjereniku vizitatoru (Kronika I).*

Vršio je službu gvardijana u Brodu u dvama navratima (1771. – 1774.; 1779. – 1780.). Tijekom njegova prvog mandata u Brodu 1773. izgrađena je potpuno nova sakristija. U međuvremenu, između dva njegova gvardijanska mandata u Brodu, boravio je u Našicama kao propovjednik na hrvatskom jeziku i kao župni vjeroučitelj.

Bio je franjevački lektor filozofije i teologije. Proslavio je zlatni jubilej svećeništva. Fra Josip Pavišević, provincijal, proglasio ga je 1784. godine časnim članom Provincije sv. Ivana Kapistranskog.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 8. travanj i s mjestom preminuća u Cerniku, stoji zapisano: *o. Marko Gužvić, lektor teologije i propovjednik u miru, jubilarac, umro u 75. godini života.*

HANTKEN, fra Mansvet

Rodio se 1. listopada 1811. u mjestu Jablunka (Šeska), a umro 8. listopada 1875. u Beču. Potječe iz plemićke obitelji.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 31. listopada 1830. godine. Svečane zavjete položio je 4. studenog 1833. Za svećenika je zaređen 3. svibnja 1835. Studij teologije pohađao je u Vukovaru (1834. – 1836.).

Čim je položio ispite za profesora teologije, počeo je predavati na teološkim učilištima u Baji (1845. – 1851.), Budimu (1851. – 1853.) i Vukovaru (1853. – 1855.). Vodio je Provinciju sv. Ivana Kapistranskog, najprije kao provincijski vikar (1866. – 1869.), a zatim kao provincijal (1872. – 1875.).

Bio je suvremenik fra Kaje Agjića na odjelu teološkog učilišta u Baji, među njima su bili fra Marcelin Dorić i fra Teofil Jakab.

U *Nekrologiju Franjevačkog samostana Vukovar (Liber mortuorum)*, za 8. listopada 1875. i s mjestom preminuća u Beču, stoji zapisano: o. *Mansvet Hantken, magistar teologije i crkvenoga prava, lektor jubilat, bivši kustos, bivši provincijal.*

HAUSNER, fra Ljudevit

Rodio se u Budimu oko 1728., a umro u Radni oko 1788.

U Redu manje braće bio je član Provincije sv. Ivana Kapistranskog. Studij filozofije (1747. – 1750.) i teologije (1750. – 1753.) pohađao je u Budimu.

Kao lektor filozofije predavao je na filozofskom učilištu u Brodu na Savi (1754. – 1756.), kao lektor teologije na učilištu moralnog bogoslovlja u Iloku (1756. – 1757.), a zatim na bogoslovnoj školi Generalnog učilišta u Budimu (1760. – 1770.) gdje je stekao naslov lektora jubilatusa, najviši prosvjetni naslov Reda manje braće. Potom je postavljen za dekana Generalnog učilišta u Osijeku, ali tim činom nije bio zadovoljan jer su mu bila uskraćena očekivanja prodekana na Generalnom učilištu u Budimu. Jedno se vrijeme povukao iz Reda i živio u Beču, ali se kasnije ipak vratio sa željom da bude u Radni.

Njegovo djelovanje zabilježeno je u Vukovaru u *Kronici samostana u Vukovaru: 29. travnja 1753. godine u Osijeku održana je druga intermedijalna kapitularna skupština, na kojoj su potvrđeni velečasni otac gvardijan, vikar poštovani otac Pavao iz Đakova, nedjeljni propovjednik, poštovani otac Marko iz Iloka, lektor filozofije, otac Ljudevit Hausno, propovjednik za njemački jezik. Bilo je 5 subraće studenata i jedan student moralne teologije, sve klerici.*

Iz njegovih pisanih djela razvidan je cjelovit pregled teološkog učenja na franjevačkim bogoslovnim školama koje su slijedile skotističku misao u skolastičkoj teologiji.

Njegovo tiskano djelo: *Propositiones ex universa theologia juxta mentem Doctoris Subtilis*. Budae, 1770.

IZ SIČE, fra Hilarije

Nažalost, ne znamo dan, godinu i mjesto rođenja, kao ni preminuća.

O fra Hilariju znamo tek ponešto iz samostanske *Kronike*. Zapisi se odnose na sljedeće datume:

17. siječnja, 1748. godine: *lektor filozofije i djelatni propovjednik za njemački jezik, otac Hilarije iz Siče, – prvu obranu javno imao poštovani otac Luka Matošević, lektor filozofije, pod zaštitom svetog Ivana Nepomuka. Pod njegovom slikom branili su otac Kapistran iz Budima, otac Filip Čorć, brat Nikola Kešić, otac Kapistran iz Iloka, a oponenti su bili otac Petar Mandić, djelatni iločki lektor filozofije, otac Mihael Hut, lektor filozofije i djelatni propovjednik za njemački jezik, otac Hilarije iz Siče, postavljeni lektor filozofije, i kao četvrti je pomagao mnogopoštovani otac provincijal Franjo Ivanović, jubilat.*

10. svibnja 1751.: *poštovani otac Hilarije iz Siče, nedjeljni propovjednik i ravnatelj bratovštine, zajedno je bio s još jednim lektorom.... poštovani otac Hijacint Campion, lektor filozofije,*

24. lipnja 1752. godine: *za godišnjeg propovjednika Hilarije iz Siče.*

IZ PEČUHA, fra Filip

Nažalost, ne znamo dan, godinu i mjesto rođenja, kao ni preminuća.

Prema Odredbi fra Ivana iz Stražemana, provincijala Provincije Bosne Srebrene, izdane na Visovcu, 28. svibnja 1731. zapisničar samostana donosi: *Budući da se svakoga tko je u vinogradu Gospodnjem i u našem serafskom redu obavljao neke posebne poslove, a za koje postoji razlog i naše se odredbe tomu ne protive, može uresiti naslovima i častima koje mu je moguće dati, jer je velečasni otac Filip iz Pečuha nakon neprekinitih šest godina na učilištu presvete spekulativne teologije u Osijeku uz najveću pohvalu i plodonosno marljivo bio učitelj, odredili smo ga šestogodišnjim lektorom te smo objavili da je određen, nadopisavši ga među oce bivše defniture, sa svim povlasticama i prednostima koje se takvima obično dodjeljuju. I budući da se istim povlasticama i prednostima počašćuju i oci koji su kroz šest godina bili učitelji novaka, jer su velečasni oci Andrija Hercegović u visovačkom samostanu i Pavao Dragičević u fojničkom, kako smo saznali, tu dužnost marljivo izvršavali i ispunili to propisano vrijeme, odlučili smo da im ubuduće treba priznati sve povlastice koje imaju velečasni oci bivši defnitori (Kronika I).*

Prema zapisu iz 14. travnja 1743. stoji: *nakon što je prošlo šest godina, poslije teške i veoma dugotrajne bolesti, naposljetku je uz pomoć Božje milosti otac šestogodišnji lektor Filip iz Pečuha javno održao propovijed u crkvi, u kojoj je sretno dovršio posao (Kronika I).*

Na drugoj kapitularnoj skupštini u Baji 12. svibnja 1743. godine fra Filipu iz Pečuha ostvarena je želja za mirovinom u Vukovaru što zapisničar samostana bilježi: *Za mirovinu su izabrali mjesto i ostali potvrđeni i nepremješteni mnogopoštovani otac Ivan iz Srijema, bivši provincijal, i velečasni otac Filip iz Pečuha, šestogodišnji lektor (Kronika I).*

JAIĆ, fra Marijan

Rodio se 4. srpnja 1795. u Brodu, a umro 4. kolovoza 1858. u Budimu. Potječe iz siromašne obitelji pobožnih roditelja. Nakon završene osnovne škole s jedanaest ga je godina fra Marijan Lanosović kao siromašnog, ali talentiranog dječaka doveo u samostan u Brod gdje mu je omogućio privatno gimnazijsko školovanje u trajanju od pet godina, a onda ga poslao u Bač gdje je s novicijatom 7. svibnja 1812. stupio u Provinciju sv. Ivana Kapistranskog. Filozofiju studira u Našicama (1813. – 1815.) i započinje studij teologije u Vukovaru (1815. – 1816.), gdje je 7. srpnja 1816. položio svečane zavjete, a isti studij nastavlja u Mohaču (1816. – 1818.) i završava u Vukovaru (1818. – 1819.). Prigodom polaganja svećanih zavjeta iz *Kronike II* navodimo zapis: *Ja niže potpisani snagom vlastitoga potpisa potvrđujem, koliko sam upoznat sa svojim tjelesnim stanjem, i savjesno izjavljujem da ne bolujem od unutarnje ili vanjske bolesti ili tjelesnoga nedostatka i da nikakvom silom, strahom ili nagovaranjem nisam prisiljen, nego u vlastitoj slobodi sukladno svojemu prvotnom pozivu odmah mogu nastaviti s polaganjem svećanih redovničkih zavjeta i to ponizno zatražiti od mnogopoštovanoga oca provincijalnoga ministra te se odreći svih vremenitih dobara koja mi pravom ili nasljedstvom pripadaju. A odmah iza toga zapisničar donosi: Ponovno uzevši ime s oblačenja Marijan i napunivši 4. ovoga (mjeseca) 21 godinu života, nakon pjevanje mise položio je svečane zavjete u rukama mnogopoštovanoga oca Ivana Balatovića, djelatnoga provincijalnoga ministra. Po narodnosti Slavonac, građanin Broda i orguljaš samostana.*

Za svećenika je zaređen 19. rujna 1818. U Đakovu, a mladu misu proslavio je u svom rodnom Brodu 4. listopada 1818. Bio je student fra Grge Čevapovića i fra Petra Beckera. U vrijeme provincijala fra Grge Čevapovića stekao je 1823. kvalifikaciju profesora teologije na

sveučilištu u Budimpešti 1823. Preuzeo je katedru Dogmatskog, a kasnije Moralnog i pastoralnog bogoslovlja u Vukovaru, gdje je u službi predavača proveo narednih deset godina. Predavao je teologiju i u Aradu (1822. – 1823.). Osim u Vukovaru bio je i gvardijan samostana u Osijeku (1837. – 1845.) i Budimu (1850. – 1854.). Obavljao je i dužnost kustoda provincije (1854. – 1857.), direktora osječke gimnazije, državnog cenzora knjiga. Također je djelovao i kao melodiograf i skladatelj.

Prema vukovarskoj *Kronici II* vršio je sljedeće službe: *lektor dogmatičko-polemike teologije, gvardijan, zamjenik učitelja klerikâ, učitelj u pjevanja i sviranju orgulja, knjižničar i orguljaš, profesor normalne škole, blagdanski propovjednik, suradnik, vjeroučitelj i orguljaš.*

Fra Marijan Jaić u Vukovaru je imao zadaću četvrtog profesora i nije se ustručavao upoznati širu javnost sa svojim učenjem. Završivši profesorsku službu Jaić je ostao u Vukovaru obavljajući službu dekana bogoslovne škole, gvardijana i župnika (1830. – 1833.), da bi 1833. postao i provincijal.

U Vukovaru je vrlo jasno pokazao svoje zanimanje za pučku crkvenu glazbu. Njegovo najznačajnije djelo, tiskano u više desetaka izdanja, kantual je *Napivi bogoljubnih crkvenih pisamah*, u kojem je prikupio skladbe stranih autora i pučke crkvene pjesme iz Slavonije, Bačke i Banata te donio melodiju s tekstom i orguljaškom pratnjom. Zbirku je posvetio hrvatskom banu Josipu Jelačiću, koji je otkupio nekoliko stotina primjeraka i potom podijelio učiteljima i orguljašima diljem Hrvatske. Sabrao je pučke popijevke u Slavoniji i Podunavlju te molitve s katekizamskim sadržajima *Vinac bogoljubnih pisama* (Budim, 1827.). Dok je boravio u Vukovaru, objelodanio je i djelo *Indijanski mudroznanac* (Budim, 1825.) te priredio *Nauk premudrog Katona* (Budim, 1825.).

Ostala djela su mu: *Povijest Milostive Radnenske Ikone* (Arad, 1824., Budim, 1856.); *Kruna nabožnih hvalospjeva za opću i Crkvenu uporabu* (Budim, 1827.); *Pastoralna praksa – propisani obred podjeljivanja sakramenta za mlađe svećenike* (Budim, 1827.); *Toma od Kempisa četiri knjige o nasludovanju Isukrsta* (Budim, 1835.), *Ručna knjižica* (1837.); *Nauk vjere – školski udžbenik* (Budim, 1836.); *Zbirka nabožnih hvalospjeva* (Pešta, 1836.).

Strogo školske naravi i najbolji dokument fra Marijana Jaića jest njegov spis *Assertiones ec theologia morali et pastorali nec non de universo*

iure ecclesiastico (Budim, 1815.); zatim *Assertiones ex institutionibus theologiacis* (Arad, 1824.). Njegove rukopisne bilješke *Scriptores Interamniae*, kao i prijevodi filozofskih i teoloških spisa *Vernerova logika*, *Krugova metafizika*, *Istine katoličanske*, *Uprave svitovno-čudoredne za društveno življenje*, *San svetog opata Klarevalenskog svrhu osudjene duše za svojim bogato razkošnim tilom* i *Život svetih* nalaze se u samostanskoj knjižnici u Vukovaru.

Cjelokupni rad usmjerio je prema buđenju i utvrđivanju vjerskog života hrvatskog naroda u Slavoniji te u dijaspori u mađarskom Podunavlju. Bio je vođen idejama obnoviteljskog katoličanstva, kasnog katoličkog prosvjetiteljstva.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 4. kolovoz 1858. i s mjestom preminuća u Budimu, stoji zapisano: o. *Marijan Jaić iz Broda, magister teologije, lektor u miru, dvostruki bivši provincijalni ministar, bivši kustod i defnitor, umro u Budimu u 63. godini života i 46. redovništva.*

JAKAB, fra Teofil

Rodio se 28. siječnja 1808. u Kaloči (Mađarska), a umro 28. veljače 1849. u Budimu.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 1824. u novicijatu u Földvárú. Nakon završenog novicijata *Zapisi Franjevačkog samostana u Našicama* navode za dan 26. studenoga 1925.: *U ovu časnu zajednicu došla su braća Teofil Jakab i Lazar Szucsányi kao studenti filozofije* (1825. – 1827.), a studij teologije (1827. – 1829.) pohađa na teološkom učilištu u Baji, te Vukovaru (1829. do 1831.). Svečane zavjete položio je 10. veljače 1829., a za svećenika je zaređen 1830. po rukama bosansko-đakovačkog i srijemskog biskupa Pavla Matije Sučića. Mladu misu proslavio je 6. ožujka 1831.

Nakon ređenja položio je ispite, tj. stekao je licencijatu iz teologije i crkvenog prava. U Baji na teološkom učilištu predavao je Crkvenu povijest i Kanonsko pravo (1831. – 1836.) i ondje je bio još na službi diskreta, zamjenika učitelja bogoslova, duhovnik za braću laike i knjižničar.

U Vukovaru je na teološkom učilištu predavao Dogmatsku i Polemičku teologiju naslijedivši lektora fra Vjenceslava Krtšmerija

(1836. – 1842.), a ujedno je bio na službi diskreta, zamjenika učitelja bogoslova, držao je pouke za liturgijska slavlja, bio duhovnik braće laika i bogoslova, zapisničar te duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve.

U Budimu (1842. – 1843.) je bio gvardijan (1843. – 1845.), ravnatelj pučke škole, zamjenik upravitelja teološkog učilišta, zatim župnik u budimskom predgrađu Tabanu, a provincijal fra Josip Matzek povjerio mu je ulogu ispitivača znanja iz pastoralne i moralne teologije u mađarskom dijelu Provincije. Nakon isteka gvardijanata ostao je do kraja života u samostanu u Budimu na službi župnika u župi Tabánu te upravitelja tamošnje pučke škole. Kratkotrajno je 1846. boravio u samostanu u Radni.

Govorio je hrvatski, njemački i mađarski jezik.

U *Nekrologiju Franjevačkog samostana Vukovar (Liber mortuorum)*, za 28. veljače 1849. i s mjestom preminuća u Budimu (Taban), stoji zapisano: *o. Teofil Jakab, licencijat svete teologije i kanonskoga prva i zaslužni lektor iste te tamošnji upravitelj župe.*

JAKOŠIĆ, fra Josip

Rodio se 2. srpnja 1738. u Budimu, a umro 13. veljače 1804. u Budimu.

U Provinciju Bosne Srebrene stupio je 1756. početkom novicijata, a prve redovničke zavjete položio je na Malu Gospu, 8. rujna 1757. Iste godine s formiranjem nove Provincije sv. Ivana Kapistranskog postaje član novoosnovane Provincije. Gimnaziju je pohađao u Budimu i Gyöngyösu. Filozofiju i teologiju studirao je na Generalnom učilištu u Budimu (1758. – 1763.), a teologiju jednim dijelom i u Rimu.

U Provinciji sv. Ivana Kapistranskog obavljao je profesorske i upravne službe: kao profesor na filozofskom učilištu u Baji 1767. – 1770., profesor učilišta moralne teologije u Radni 1770. – 1773. te organizator školovanja mladih franjevaca koji su nakon 1777. studirali na peštanskom Sveučilištu. Obavljao je i upravnu službu kao tajnik Provincije 1770. – 1773., gvardijan u Tolni 1773. – 1775., Temišvaru 1775. – 1777. i Budimu 1785. – 1791., defnitor 1777. – 1780., savjetnik provincijala J. Paviševića 1797. – 1800. te provincijalni ministar 1780. – 1783. i 1800. – 1804. Za drugi izbor provincijalnog

ministra u vukovarskoj *Kronici II* stoji zapisano (svibanj, 1800.): 25. *Održan je provincijalni kapitul u samostanu Svetoga Duha u Požezi, na kojem su se okupili svi velečasni oci gvardijani kao oci glasači. Nakon zadrživa božanske pomoći za provincijalnoga je ministra izabran mnogopoštovani otac Josip Jakošić. Nakon tri godine zapisničar Kronike II donosi (svibanj, 1803.): 25. Ovdje u Vukovaru održan je kapitul, na kojemu je za provincijalnoga ministra ponovno izabran mnogopoštovani otac Josip Jakošić. Ugarski primas J. Batthyány proglasio ga je 1789. prisjednikom Ostrogonске nadbiskupije, a biskup N. Milašin osobnim teologom.*

Sve svoje službe izvršavao je časno i odgovorno. Na primjer prigodom vizitacije samostana u Vukovaru zapisničar *Kronike II* vrlo precizno donosi: *Za vrijeme kanonske vizitacije radi većega napretka redovničke discipline mnogopoštovani otac Josip Jakošić, provincijalni ministar ove opservantske Provincije sv. Ivana Kapistrana, časnoj je obitelji vukovarskoga samostana sv. Filipa i Jakova izdao dana 21. ožujka 1781. ove naredbe za pomno izvršavanje...*

Ovaj kratki opis donosimo jer pokazuje da je cijenjen i poštovan franjevac (triput je biran za provincijalnog ministra) i jer je 1802. godine osnovao Bogoslovnu školu u Vukovaru.

Zapisničar *Kronike II* donosi za dan 13. veljače 1804.: (...) *u samostanu svetoga Stjepana Prvomučenika u Kraljevskoj ulici u Budimu pobožno u Gospodinu preminuo mnogopoštovani otac Josip Jakošić, koji je 1803. godine na provincijalnome kapitolu održanome ovdje u svibnju jednoglasno i na radost sviju koji se nalaze u Provinciji i izvan nje ponovno izabran za provincijalnoga ministra. Tako je treći put počeo voditi Kapistransku provinciju, ali ga je gorka smrt, uz veliku žalost sviju, u devetome mjesecu (službe) uzela iz živih.*

Uredio je arhivsku zbirku u budimskom franjevačkom samostanu, u kojem se čuvaju rukopisi njegovih filozofskih, teoloških i crkvenopovijesnih spisa *Institutiones philosophicae* (Baja, 1767. – 1770.), *Primae lineae philosophiae activae universalis* (Baja, 1767. – 1770.), *De gratia et alii tractatus theologici Scriptorum Interamniae vel Pannoniae Saviae, nunc Slavoniae dictae i Introductio praevia in historiam ecclesiasticam; Rudimenta seu fundamenta praecipua instituti nationalis Scriptorum Interamniae vel Pannoniae Saviae, nunc Slavoniae dictae* (1795.), što je bibliografski popis slavonskih pisaca, bitan dokument za proučavanje onodobne hrvatske književnosti u Slavoniji.

U *Nekrologiju Franjevačkog samostana Vukovar (Liber mortuorum)*, za 13. veljače 1804. i s mjestom preminuća u Budimu, stoji zapisano: *u Kraljevskoj ulici u Budimu mnogopoštovani o. Josip Jakošić, lektor teologije, ponovni defnitor, treći put izabrani provincijal, konzistorijalac časnoga konzistorija Ostrogonske nadbiskupije, vrlo vješt u povijesti i političkim pitanjima.*

JANKOVIĆ, fra Josip

Fra Josip Janković rodio se u Vukovaru 1708. godine u uglednoj vukovarskoj obitelji Jankovića.

U Red manje braće, kao član Provincije Bosne Srebrene, stupio je 6. svibnja 1724. godine u samostanu u Baču, a prve redovničke zavjete položio je 6. svibnja 1725. Odgajatelj mu je bio fra Andrija Mihić koji ga je prepoznao kao talentiranog mladića te ga preporučio fra Augustinu Tuzlaku, provincijalu, na daljnje školovanje. Provincijal ga je poslao na studij filozofije i teologije u Tarpejo Romano u Rimu.

Studij filozofije i teologije završio je na generalnim učilištima u Rimu, gdje je i započeo s predavanjima kao lektor filozofije, a u Rimu je ujedno i položio ispit za lektora teologije. Vratio se u Vukovar, svoj rodni grad, gdje je predavao filozofiju (1738. – 1739.). U studenom 1738., nakon iznenadnog preminuća aktualnog lektora fra Leopolda Breitenbechera, *Velečasni otac Josip iz Vukovara, određen je za generalnog lektora nakon smrti blago preminuloga gore spomenutoga lektora, ponovo je uzeo podučavati studente (Kronika I).* Javnu raspravu iz filozofije održao je 10. svibnja 1739. godine.

Tih godina u Vukovaru je vladala zaraza kuge koja zarazila braću u samostanu, neki su i umrli, te je svakako utjecala na opći život ljudi. U karanteni od kuge boravio je i fra Josip. Tako je zabilježeno za 1739. godinu: *Nakon što je ova rasprava završena, velečasni je otac Josip Janković po završetku karantene otišao za povjerenika vizitatora u Provinciju svetog Ladislava u Hrvatskoj.* Kasnije (1751.) kanonska vizitacija povjerena mu je za Provinciju Presvetog Otkupitelja u Dalmaciji i Bugarskoj.

Nakon Vukovara predavao je teologiju u Budimu na bogoslovnoj školi Generalnog učilišta (1739. – 1749.). U tom periodu *odaslana su dvojica redovnika, velečasni oci Petar iz Baje, djelatni kustos, i Josip Janković iz Vukovara, generalni lektor, na krunidbu kraljice Ugarske Marije*

Terezije, od koje su zadobili svakojaka dobročinstva, unatoč prigovorima mnogih biskupa; ipak je unatoč tome potvrdila sve dekrete kako Leopolda tako i Josipa te dva svojega oca i dodala mnoge druge. Neka je Bog blagoslovi (Kronika I). Iste te godine u listopadu je ovamo došao velečasni otac Josip Janković, generalni lektor, i bio je ovdje sve do osmoga studenoga. Tijekom razdoblja u kojemu je bio ovdje imali smo lijepi odmor kako izvan samostana i u trgovištu tako i na poljima (Kronika I).

Bio je uvažen i utjecajan kod carice Marije Terezije i rimskih papa. Mnogi su mu posvećivali svoja djela, poput Antuna Tomaševića ili Luke Bebrića u raspravi tiskanoj u Osijeku 1754. godine gdje se u naslovu ističe *Josephus Jankovich a Valkovarino ili a vikovicnsnju uspomenu na slavu, ocu mnogo posstovanom fra IOZIPU IANKOVICHU iz Vukovara, Lecturu Jubilatom, Pripovidaocu glasovitom, jurve Custodu i Provincialu Srebarno Bosanske Ssiroke Provinciae, i sadanjem Deffinituru Generalome Reda Serafinskog dostoinome &cc. – od O. Fra Antuna Thomassevichia.*

Kako je bio vrsni crkveni pravnik i liturgičar, 1741. godine provincijal fra Filip Lastrić (iz Očevije) povjerio mu je da zastupa poslove Bosne Srebrene pred crkvenim oblastima u Požunu (Bratislava), a 1749. branio je interese samostana u Budimu.

Za vrijeme njegove službe u Budimu, kada je samostanom upravljao gvardijan fra Bernardin Sekutić 1745. godine, samostanski je zapisničar zabilježio: *Kako smo željeli jednom izgraditi cisternu, nabavljen je za buduću cisternu kamen iz Budima, i to za 300 misa; za kamen se pobrinuo velečasni otac Josip Janković, generalni lektor, koji se pobrinuo i za mise i ondje isplatio majstora; od toga je kamena polovica već u samostanu, a polovica zasad još uvijek u Budimu (Kronika I).*

Kao generalni lektor presvete teologije i aktualni kustos Provincije zajedno je s provincijalom Petrom iz Baje, tek izabranim, išao 1750. godine na generalni kapitul Reda manje braće kojim je predsjedao papa Benedikt XIV., a održavao se u generalnoj kuriji u Rimu (Ara-coeli). Tim povodom zapisničar samostana u Vukovaru bilježi: *Pošto je na generalnom kapitolu mnogo pitanja, kako za našu provinciju tako i zajedničkih koja se tiču reda, sretno riješeno, gore rečeni velečasni otac Josip Janković izabran je za njemačkog i mađarskog predstavnika među generalnim definatorima, na najveću utjehu, veselje i čast ove provincije hraniteljice (Kronika I).*

Kao generalni defnitor (1750.) pri diobi Bosne Srebrene zagovarao je uspostavu podunavske provincije sa samostanima u Srijemu, Bačkoj i Ugarskoj, zbog čega se sukobio s braćom u Bosni i Slavoniji te generalnim pohoditeljem fra Ivanom Lukićem koji je na razdiobu gledao više s političke strane, a ne na regionalne granice kako je fra Josip Janković promicao.

Na provincijskom kapitulatu 25. kolovoza 1748. u Osijeku izabran je za kustoda Provincije. U upravi Provincije Bosne Srebrene bio je kustod do 1751., a provincijal od 1751. do 1754. godine.

Na provincijskom kapitulatu u Radni 10. svibnja 1751. godine fra Josip Janković, generalni defnitor Reda manje braće, lektor jubilat, provincijski kustod, izabran je za provincijalnog ministra. Na toj službi bio je sve do kapitula u Vukovaru 24. lipnja 1754. godine, do dana kada su prenesene relikvije sv. Bone u Vukovar. Vršio je ovu odgovornu službu u vrijeme kada se ova Provincija počela dijeliti, a uskoro je i osnovna nova Provincija sv. Ivana Kapistranskog.

Nažalost, kao generalni defnitor, zbog bolesti nije mogao sudjelovati na generalnom kapitulatu u Španjolskoj 1756. godine. *Ostao je na liječenju u Mlecima pod medicinskom skrbi, gdje su liječili njegovu vodenu bolest. Naposljetku je ozdravio u Ferrari i nakon jedne godine došao u Rim prečasnom novoizabranom generalu Klementu iz Palerma, u ožujku 1757., da s prečasnim raspravi o vrlo hitnim poslovima naše provincije (Kronika I).* No istoga mjeseca, 25. ožujka 1757. godine, fra Josip umro je u Rimu. O njegovoj smrti zapisničar samostana piše: *Došla je žalosna vijest, i sada preuzimam ulogu najtužnijega glasnika ili pisca kada opisujem smrt gore navedenoga najboljeg oca. Dana 25. ožujka u 8 sati u noći u Rimu u Aracoeli, preporučujući svoj duh Bogu, sjedeći na počivaljci, okončao je i ugledao svoj posljednji dan te je pokopan u svetoj kapeli, da ondje ima vječni mir. Ovaj je veoma cijenjeni otac htio ići na provincijalnu skupštinu, no od svoje se vodene bolesti prvo odlučio liječiti u Mlecima, zatim u Ferrari i naposljetku u Rimu. Ipak, nakon jedne godine borbe protiv sile smrti, nije se našla nijedna trava u vrtu kojem bi bio izliječen, pa se zalaskom sunca ugasio njegov život, kao što se ugasi i život drugih ljudi i preslavnih redovnika (Kronika I).* Sahranjen je u Rimu, u crkvi sv. Marije samostana Aracoeli.

U svemu se vidi da je pratio svoj samostan u Vukovaru. Kao provincijal sudjelovao 9. srpnja 1753. godine na postavljanju kamena temeljca za izgradnju novog vukovarskog zvonika u vrijeme gvardija-

nata fra Josipa Blagoja. Među njegovim najznačajnijim zaslugama svakako je prijenos relikvija sv. Bone iz Rima u Vukovar jer je zahvaljujući njegovu utjecaju mogao dobiti dozvolu od pape da tijelo (relikvije) sv. Bone prenese u Vukovar.

Bio je istaknuti član Reda manje braće kao lektor filozofije i teologije, lektor jubilatius, generalni defnitor, bivši kustod i provincijal Provincije Bosne Srebrene, filozofski i teološki pisac, crkveni pravnik i liturgičar.

Kao provincijal dao je nabaviti za sve samostane svoje Provincije *Kantual Josipa Marije Cordansa* iz 1750., veliki folio format s 297 str., a drugo izdanje s 294. str. naslovljen *CHORVS seu MISSAE CHORALES pro conventu SS. Philippi et Jacobi Valcovarini*, tj. za svoj matični samostan. Uz već poznati *Kantual* fra Filipa Vlahovića Kapušvarca propisao je za sve slavonske i srijemske samostane potpuno identične kantuale i uz njih posebne orguljaške knjige.

Njegova tiskana djela: *Promptuarium comissarii visitatoris*. Ravenae, 1742.; *Compendium sacrarum caeremoniarum*, Venetiis, 1751. *Pravni priručnik* (1751.) koji je gotovo jedno stoljeće bio korišten u upravnim poslovima u Redu manje braće.

Njegova djela u rukopisu: *Philosophia universa*, Vukovar, 1739.; *Theologija dogmatica et moralis ex libris Pl Josephi Janković* (čuva se u samostanskoj knjižnici u Vukovaru kao vrlo opsežan rukopis); *De Deo uno*, Budim, 1745. – 1750. (čuva u franjevačkoj samostanskoj knjižnici u Budimpešti).

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 22. studeni 1757. i s mjestom preminuća u Rimu, stoji zapisano: o. Josip pl. Janković, lektor jubilarac, bivši kustod, provincijalni ministar Bosne Srebrene, putujući na Generalni kapitul u Španjolsku, tražio lijek za vodenu bolest u Veneciji i Ferrari, umro u Rimu. Bio je generalni defnitor koji je od pape Benedikta XIV. 1753. dobio tijelo sv. Bone, prezbitera i mučenika, član samostanske obitelji u Vukovaru, objavio djelo „*Promptuarium comissarii visitatoris*“.

JETTMÁR, fra Nepomuk

Rodio se 10. ožujka 1752. u Vysoké Mýto (lat. *Alta Muta*), u Češkoj, a umro 18. kolovoza 1806. godine u Petrovaradinu.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 24. travnja 1768. u samostanu u Baču gdje je nakon godinu dana novicijata položio prve redovničke zavjete. Studij filozofije studirao je u Budimu (1769. – 1772.), kao i studij teologije. U tom je periodu na javnim raspravama branio teze iz filozofije fra Kristofera Kellerera, fra Tadije Bošnjakovića i fra Ladislava Spaića.

Za lektora filozofije položio je ispit 1776., a 1777. godine dobio je katedru na filozofskom učilištu u Vukovaru, gdje je ostao do 1779. godine. Tako zapisničar samostana u Vukovaru u vrijeme premještanja donosi: *Poštovani otac Nepomuk Jettmár, lektor filozofije, nagovornik klerika, ceremonijar*, a spominje se i 20. listopada 1777. godine da je *velečasni otac gvardijan vodio je mnogopoštovane oce Iliju Berhela, Nepomuka Jettmára i Teofila Seidla u Tovarnik k prečasnom vikaru Adžiću, koji je nakon brižljivog ispita dao dozvolu imenovanim trima ocima ispo-vijedati vjernike (Kronika I).*

Završivši predavačku karijeru, obnašao je službu gvardijana u samostanu u Velikoj (1783. – 1785.) te u Radni (1786. – 1789). Zapisničar u samostanu u Našicama navodi da je 1785. godine raspoređen u samostanu u Velikoj: *u Velikoj Ivan Nepomuk Iettmar (Zapisi Franjevačkog samostana u Našicama, knjiga I).*

Za vrijeme provincijala fra Josipa Paviševića vršio je službu vojnog kapelana u Zemunu (1788.), a od 1789. do svoje smrti bio je župnik Župe sv. Roka u Novom Sadu.

Bio je franjevački lektor filozofije i teologije. Govorio je romski, njemački i hrvatski.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 18. kolovoza 1806. i s mjestom preminuća u Petrovaradinu, stoji zapisano: *o. Ivan Nepomuk Jettmár iz Vysoké Mýto u Češkoj, lektor teologije, upravitelj župe u Rokovdolu, umro u Petrovaradinu gdje je i pokopan u 54. godini života i 37. redovništva.*

KIMPEK, fra Anđeo

Rođio se 17. kolovoza 1792. u Vukovaru, a umro 19. prosinca 1834. u Šarengradu.

Pohađao je latinsku školu (1807.) gdje je učio retoriku.

U Provinciju sv. Ivana Kapistranskog pristupio je 20. kolovoza 1808., svečane zavjete položio je na svetkovinu Marijina Uznesenja, 15.

kolovoza 1815., a već 17. kolovoza 1815. prema ovoj *Kronici* zaređen je za svećenika kako stoji zapisano za 11. kolovoza: *U poslijepodnevnim satima otac lektor Grgur otišao je s petoricom studenata u Pečuh preuzvišenomu gospodinu pečuškomu biskupu Józsefu Királyju radi ređenja. Ondje je u trima uzastopnim danima (isključivo prema dopuštenju mnogopoštovanoga oca provincijalnoga ministra, u kojemu je naveden razlog slanja drugomu biskupu izvan Biskupije) isti preuzvišeni gospodin biskup podijelio našima svete redove. 15. je kolovoza braći Dioniziju Dolinšku, Viktorijanu Andriku i Gottfriedu Dentingeru podijelio tonzuru s četirima nižim redovima i podđakoniat, 16. je kolovoza istoj braći podijelio đakoniat, a 17. je kolovoza braći Anđelu Kimpeku, Mikulášu Hájeku, Hugolinu Kovačeviću i Kalistu Sertiću podijelio sveti red prezbiterata. Otac provincijal isplatio je 90 forinti za troškove ovoga puta premda su velečasni oci gvardijani Provincije svetoga Ladislava iz Šikloša i Pečuha naše vrlo ljubazno ugostili.*

Filozofiju je studirao u Brodu (1809. – 1811.) i Našicama. Kao student teologije u Brodu 1814. zajedno je s Tadejem Stojanovićem pravio probleme zbog čega ga je provincijalni ministar Celestin Schneider kaznio opomenom i premjestio u Požegu. Teologiju je nastavio studirati u Vukovaru (1814. – 1816.). Njegova prva svećenička služba bila je u Cerniku (1815. – 1816.), a potom ga je provincijalni ministar Ivan Balatović imenovao profesorom filozofije na filozofskom učilištu u Iloku (1816. – 1817.). Profesorsku službu nastavlja u Vukovaru (1817. – 1818.; 1832. – 1834.), Iloku (1820. – 1823.; 1827. – 1829.), Našicama (1824. – 1825.) i Brodu (1826. – 1827.). Uz navedena mjesta djeluje u Foldvaru, Baču te Šarengradu, gdje je preminuo.

Za vrijeme boravka u Vukovaru 24. rujna 1817. naša *Kronika II* bilježi: *Iz Iloka je u ovu obitelj došao mnogopoštovani otac Anđeo Kimpek, a godinu dana kasnije, 9. kolovoza 1818., kada je otišao na doktorat iz filozofije: Otac Anđeo Kimpek, lektor filozofije, otišao je u Peštu i ondje je položio dva rigoroza, iz Nauka o znanosti i Teorijske praktične filozofije.*

Uz navedenu službu zaslužnog lektora filozofije istovremeno je obavljao i mnoge druge službe kao što je nagovornik i učitelj klerika, ceremonijar, diskret, izlagatelj slučajeva savjesti, duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve, propovjednik za hrvatski i njemački jezik, učitelj u trivijalnoj školi, a po glazbenoj nadarenosti bio je orguljaš, učitelj pjevanja i sviranja. Iza sebe nije ostavio pisana djela.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 19. prosinac 1834. i s mjestom preminuća u Šarengradu, stoji zapisano: *o. Anđeo Kimpek, doktor filozofije i slobodnih umijeća.*

KOVAČEVIĆ, fra Franjo

Rodio se 10. studenog 1746. u Podvinju, a umro 7. listopada 1781. u Brodu.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio 14. srpnja 1764. godine u samostanu u Baču gdje je nakon godinu dana novicijata položio prve redovničke zavjete 14. srpnja 1765. godine.

Kao student slušao je fra Tadiju Bošnjakovića i fra Ladislava Spaića, generalnog lektora. Zabilježio je dva dogmatska traktata fra Tadije Bošnjakovića *De sacramento confirmationis* i *De sacramento Eucharistiae* te spis fra Ladislava Spaića *De divina gratia*.

Ispit za lektora filozofije položio je 1772. godine u Somboru, a filozofiju je predavao najprije u Iloku (1774. – 1775.), gdje je na kraju akademske godine imao javnu raspravu iz filozofije, zatim se s istim studentima preselio u Osijek (1775. – 1776.) gdje im je predavao drugu godinu filozofije, a kraj studija filozofije, treću godinu, predavao im je u Vukovaru (1776. – 1777.) gdje je održao dvije javne rasprave iz filozofije.

Zapisničar samostana u Vukovaru bilježi da je u Vukovar došao *dana 25. kolovoza 1776. – Poštovani otac Franjo Kovačević, lektor filozofije, ceremonijar, nagovornik klerika, knjižničar, izlagatelj slučajeva savjesti i ispitivač (Kronika I).*

Zapisničar Franjevačkog samostana u Našicama navodi da je 28. kolovoza 1777. godine na kapitolu u Baji premješten u Miholjac kao župni suradnik, a 31. kolovoza 1780. godine da je upravitelj župe u Šljivoševcima (*Zapisi Franjevačkog samostana u Našicama, knjiga I.*)

Bio je franjevački profesor filozofije, izvrsno je govorio hrvatski jezik. Umro je vrlo mlad u 35. godini života.

KOVAČIĆ, fra Marin

Rodio se 28. veljače 1828. u Mohaču, a umro 11. veljače 1903. u Mohaču. Podrijetlom je iz hrvatske kolonije u Mohaču.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 12. kolovoza 1847. godine. Svečane zavjete položio je 12. srpnja 1851. Za svećenika je zaređen 15. kolovoza 1852. Studij filozofije i teologije završio je na filozofskim studijima u Provinciji, a zatim je položio ispite za profesora filozofije i teologije. Predavao je na filozofskim učilištima u Földváru (1854. – 1860.), Mohaču (1860. – 1862.) te na teološkom učilištu u Baji (1862. – 1863.), gdje je bio i dekan, i Vukovaru (1863. – 1867.). Njegov je rad pohvalio provincijal fra Kajo Agjić 1866. Službu gvardijana vršio je u Baji (1868. – 1871.) i Mohaču (1871. – 1890.).

LÖHR, fra Adrijan

Rodio se 15. rujna 1736. u Beču, a umro 25. rujna 1784. godine u Baču.

U Red manje braće, kao član Provincije Bosne Srebrene, stupio je 1755. godine u samostanu u Šarengradu gdje je nakon godinu danu novicijata položio prve redovničke zavjete 1756. godine. S osnivanjem Provincije sv. Ivana Kapistranskog postao je njezin član.

Studij teologije pohađao je u Osijeku (1760. – 1764.), a po završetku teološkog studija započeo je službu lektora na osječkom filozofskom učilištu (1764. – 1767.). Ispit za lektora teologije položio je 14. lipnja 1769. godine, a službu lektora teologije započeo je u Temišvaru (1769. – 1773.), dok je u Petrovaradinu zamijenio fra Lovru Braču-ljevića (1773. – 1775.). Zatim se vratio u Osijek gdje je na Generalnom učilištu predavao Dogmatsku teologiju (1775. – 1777.). Bio je dekan filozofskog učilišta u Iloku (1777. – 1780.), a nakon Iloka 9. rujna 1780. godine postavljen je za lektora u Vukovaru. Zapisničar samostana u Vukovaru to bilježi ovako: *objavljena je tablica obitelji ovoga samostana, kako slijedi:*

Velečasni otac Adrijan Lohr, šestogodišnji lektor, ispitivač, zapisničar (Kronika I).

Održao je više javnih rasprava, a isto tako sudjelovao je i u obranama. Zapisničar samostana u Vukovaru donosi nam dvije. Prva je bila 25. kolovoza 1776. godine: *Obrana je bila na temelju knjige pod naslovom Lijek protiv modernog libertinizma. Branili su otac Andrija Lišević te braća Petar Balić, Dominik Martinović i Pavao Pavić, a oponenti su bili presvijetli gospodin Ivan Paxy, otac Adrijan Lohr, šestogodišnji lektor i djelatni zamjenik generalnog lektora u Osijeku, poštovani otac Franjo Ko-*

vačević, lektor filozofije u Osijeku, i časni otac Andrija Vuković, kandidat za lektora filozofije. Druga se održala 7. rujna 1780. godine: s pohvalom su završili javnu obranu iz logike, metafizike i osnova algebre velečasna braća studenti filozofije Adalbert Womaschka, Vjenceslav Dostal i Benedikt Boroš, pod predsjedanjem poštovanog oca Benjamina Fuhrmana, djelatnog lektora filozofije. Oponenti su bili presvijetli gospodin Ivan Paxy, rizničar slavne Srijemske županije, velečasni otac Adrijan Lohr, isluženi lektor svete teologije, i poštovani otac Gerard Kovač, djelatni profesor učiteljske škole.

Nakon službe lektora u Vukovaru vršio je gvardijansku službu u Aradu, Temišvaru i Baču, gdje je i preminuo 1784. godine.

Tiskano djelo iz područja filozofije: *Propositiones ex philosophia quas propugnandas... susceperunt Sylvester Ungar... Jonas Loebel et Leander Koppl... die 10. Augusti 1767. Essekini. Essekini 1767.*

Tiskano djelo iz područja teologije: *Cum dogmata de Deo et attributis. Essekini 1777.*

Djela u rukopisu: *De Deo uno* (Osijek, 1777.; Slavonski Brod).

Govorio je njemački i hrvatski jezik.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 25. rujna 1784. i s mjestom preminuća u Baču, stoji zapisano: o. Hadrijan Löhr iz Beča, gvardijan, šestogodišnji lektor, umro u 47. godini života i 29. redovništva.

MANDIĆ, fra Dimitrije

Rodio se 10. studenog 1750. u Mitrovici, a umro 30. siječnja 1800. u Rangweilu (Austrija).

U Red manje braće stupio je 20. travnja 1767. u samostanu u Baču, a zavjete je položio 20. travnja 1768. Bio je podđakon na mladoj misi Bonaventure Heinischa, a *Kronika II* za 11. svibnja 1783 navodi: *velečasni je otac Rafael Simon prikazao Bogu prvu misnu žrtvu u crkvi svetih apostola Filipa i Jakova u Vukovaru, uz asistenciju svećenika velečasnoga oca Josipa Paviševića, jubilarnoga lektora i kustosa Provincije, đakon je bio poštovani otac profesor Dimitrije Mandić.*

U Provinciji sv. Ivana Kapistrana službovao je u više mjesta. Boravio je 1776. u Našicama gdje je bio blagdanski propovjednik i kapelan u Koški. Službu propovjednika vršio je u Šarengradu 1781. nakon koje

kao profesor, prema našoj *Kronici II*, na časnome defnitoriju u vrijeme izbornoga provincijskog kapitula održanoga prema pravu i zakonu u samostanu Rana svetoga oca Franje u Budimu 30. kolovoza 1783. pod predsjedanjem provincijalnog ministra Josipa Paviševića dolazi u Vukovar, a već na časnom defnitoriju u vrijeme prve intermedijalne kapitularne skupštine održane prema pravu i zakonu u samostanu svetoga Antuna Padovanskoga u Tolni 28., 29. i 30. kolovoza 1784. godine prelazi kao „mnogopoštovani otac“ u Đakovo, gdje je bio učitelj u osnovnoj školi. Godine 1786. stigao je u Našice gdje je bio blagdanski propovjednik i bolnički kapelan, a prema dozvoli pečuškog biskupa smio je ispovijedati na području Pečuške biskupije. Provincijal Josip Pavišević imenovao ga je vojnim kapelanom pješačke pukovnije baruna von Neugebauera i slavonskih konjanika.

Govorio je hrvatski i njemački.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 30. siječanj 1800. i s mjestom preminuća u Rangweilu, donosi zapis: *član Kapistranske provincije, vojni kapelan Slavonske konjičke pukovnije, umro od iscrpljenosti.*

MANDIKIĆ, fra Petar

Rodio se 21. rujna 1731. u Brodu, a umro je 15. travnja 1779. godine kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog.

Djelovao je na više mjesta i u različitim službama. Upravljao je samostanom u Cerniku do kapitula u Baji 17. svibnja 1764.

U vukovarskoj zajednici prvi je put zabilježen prema samostanskoj Tabuli 25. lipnja 1749. godine: *Poštovani otac Petar Mandikić, blagdanski propovjednik (Kronika I)*. Iste godine u kolovozu navedeno je da je bio među oponentima, a uz njegovo ime navedene su dvije službe: *poštovani otac Mandikić, lektor teologije i blagdanski propovjednik ovoga samostana (Kronika I)*.

Zapisničar samostana za 13. rujna 1775. navodi sljedeće: *Ispovijedali su gospodin župnik iz Tordinaca i velečasni otac Petar Mandikić, pridruženi član iz Tordinaca.*

Je li fra Petar Mandikić preveo doista *Soliloquiau* sv. Augustina ostaje otvorena mogućnost za povijest hrvatske književnosti jer jer još nije dokazano suprotno.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 15. travnja 1779. i s mjestom preminuća u Šarengradu, stoji zapisano: *o. Petar Mandikić, dodijeljen Kapistranskoj provinciji.*

MATIJAŠEVIĆ, fra Martin

Rodio se u 1764. u Požegi, a umro 6. veljače 1807. u Vukovaru.

U Provinciju sv. Ivana Kapistranskog stupio je 1781. Filozofiju i teologiju studirao je u Egeru, gdje spominju da je 1785. u Generalnom sjemeništu bio na čelu nezadovoljnih franjevačkih studenata iz Provincije sv. Ivana Kapistranskog. Studij je završio 1789., a u Budimu je primio redovničke zavjete.

Na službama Provincije sv. Ivana Kapistranskog boravio je od 1791. do 1794. u Osijeku gdje je bio propovjednik, od 1794. kapelan u Vinkovcima te zatim 1797. u Babinoj Gredi. Službu župnika obnašao je u Nuštru od 1797. do 1802., kada naša *Kronika II* za dan 12. srpnja donosi: *Danas je otac Martin Matijašević, upravitelj župe Nuštar, napustivši mjesto upravitelja došao u vukovarski samostan u svojstvu blagdanskoga propovjednika.*

U Vukovaru je od 1802. vodio brigu o dvama studentima filozofije i držao im teološka predavanja. Premda nije bio kvalificirani predavač po državnim propisima, provincijal Jakošić, nakon obnove učilišta, imenovao ga je prvim profesorom i voditeljem katedre osnovane bogoslovne škole, što potvrđuje zapis u *Kronici II* (listopad, 1802.): *23. Dvojica klerika bez zavjeta, naime Gentil Schmidt i brat Ludovik Kugler, završivši studij filozofije u mohačkome samostanu došli su ovamo započeti studij teologije. Katedru je vodio poštovani otac Martin Matijašević.* Nakon što je dvije godine bio predavač teologije provincijski vikar fra Marijan Lanosović primio ga je kao osobnog tajnika. Godine 1806. postao je gvardijan u Vukovaru.

Po samostanskoj *Kronici II* izdvajamo njegove službe: *lektor teologije i zapisničar, izabrani gvardijan ovoga samostana, bivši tajnik, upravitelj župe i zamjenik upravitelja suknare.*

Tužnu vijest 6. veljače 1807. zapisuje naša *Kronika II*: *U Gospodinu je preminuo naš gvardijan velečasni otac Martin Matijašević, može se reći mlad čovjek te snažan i čvrst. Poštovani otac Dominik Gaković, osječki vikar, podijelio mu je sakramente. Uzrok smrti je gangrena. 7. U nazočnosti mnogih župljana pokopan je u svečano u kripi, i to uz glazbu, kako*

su župljani željeli. Rekvijem je pjevao velečasni otac Cecilijan, koji je i vodio sprovod.

U Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (2014.), za 6. veljače 1807. i s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: o. Martin Matijašević iz Požege, gvardijan, umro u 43. godini života.

MATOŠEVIĆ, fra Luka

Rodio se u Baji oko 1720. godine, a umro 29. listopada 1768. u Baču.

U Red manje braće stupio je kao član Provincije Bosne Srebrene. Svoje filozofsko i teološko obrazovanje završio je u Budimu prije dolaska u Vukovar.

Tabula samostana u Vukovaru kao aktualnog lektora navodi ga u studenom 1745. godine: *Propovijed za puk održao je pak poštovani otac brat Luka Matošević, djelatni lektor filozofije, po završetku pjevane mise, s temom: i opet ću ti postaviti sudce kao nekada i savjetnike kao u početku. Izaija, poglavlje I, redak 28.17 (Kronika I).*

Zatim slijedi zapis iz siječnja 1748. kada je *prvu obranu javno imao poštovani otac Luka Matošević, lektor filozofije, pod zaštitom svetog Ivana Nepomuka.*

Iste godine, 20. svibnja 1748., *poštovani brat Luka Matošević, rečeni lektor, povevši dvojicu studenata, brata Nikolu Kešića i brata Jakova Knappa iz Sombora, obavio je svoju obranu opće teologije.*

I posljednji događaj koji donosi kronika samostana u Vukovaru dogodio se 30. lipnja 1748.: *poštovani otac lektor filozofije, brat Luka Matošević iz {...}, pod vrlo sretnim pokroviteljstvom istoga mnogopoštovanog oca povjerenika mecene, održao je u crkvi u tri sata posljedodne javnu raspravu.*

Prema *Kronici* samostana u Vukovaru je boravio od 1745. do 1748. godine. Svoj učilišni rad završio je predavanjima javnim raspravama iz cijelog trogodišnjeg nastavnog gradiva.

Iste godine kada je otišao iz Vukovara položio je na natječajnom ispitu u Baču ispit za predavača teologije na bogoslovnim pokrajinskim školama. Predavao je u Radni (1748. – 1750.). Potom je u Požegi 1750. godine položio ispit za lektora na generalnim učilištima. Predavao je u Osijeku (1750. – 1756.) i Budimu (1756. – 1761.). Na-

kon završenog lektorskog djelovanja primio je najviši učilišni naslov u Redu manje braće, a to je lektor *lubilatus*. Kao časnog oca Provincije sv. Ivana Kapistrana braća su ga birala za definitora Provincije. Ipak, kao zaslužni profesor (lektor *jubilatus*), nije otišao posve u mirovinu, već je djelovao kao dekan visokih škola u Osijeku (1763. – 1768.).

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 29. listopada 1768. i s mjestom preminuća u Baču, stoji zapisano: *o. Luka Matošević, lektor u miru, bivši definitor, prefekt studija, isticao se učenošću i pobožnošću, umro u Baču.*

MATZEK, fra Josip

Rodio se 7. prosinca 1793. u rumunjskom mjestu Radna, a umro 14. svibnja 1869. u Beču.

Potjecao je iz njemačke kolonije u Radni. Gimnaziju je završio u Požegi. U Provinciju sv. Ivana Kapistranskog stupio je 23. rujna 1811. u Baču. Svečane zavjete položio je na blagdan Bezgrešnog začeca BDM, 8. prosinca 1814. Filozofiju je studirao u Baji (1813. – 1814.), a teologiju u Mohaču (1814. – 1817.) i Vukovaru (1817. – 1819.). Za svećenika je zaređen prema *Kronici* 5. srpnja 1817. u crkvi sv. Roka u Novom Vukovaru, kako stoji zapisano: *Pod misom u 6 sati zaređio je naše klerike u kapeli u Novome Vukovaru, i to brata đakona Josepha Matzeka za svećenika, a braću podđakone Florijana Dražića, Dominika Kirchmayera i Franju Leskovca za đakone. Zaređio ih je đakovački biskup Emerik Karlo Raffay, koji je dan ranije podijelio sakrament svete potvrde. Mladu misu proslavio je 17. kolovoza 1817. u Radni. Stekao je kvalifikacije za profesora Crkvene povijesti i Kanonskog prava, a potom i za profesora Pastoralnog i moralnog bogoslovlja. Obavljao je službu profesora teologije u Baji (1818. – 1819.), a ova *Kronika* to potvrđuje zapisom za 30. listopada 1820.: *došao velečasni otac Josip Matzek, lektor svete teologije u Baji, koji je premješten ovamo za lektora Moralne i Pastoralne teologije.* U Vukovaru je predavao do 1822. godine, nakon čega je na dvije godine postao predavač u Aradu (1822. – 1824.) te se zatim ponovno vratio u Vukovar gdje je s Marijanom Jaićem predavao sve do 1828. godine. Iako je imenovan gvardijanom u Brodu 1818., u stvarnosti je službu gvardijana vršio u Vukovaru (1828. – 1830.). Službu provincijalnog ministra vršio je u trima navratima (1830. – 1833., 1836. – 1839. i*

1842. – 1845.). U međuvremenu je bio u Foldvaru te gvardijan i župnik u Budimu (1834. – 1836.). Bio je povjerenik za Svetu Zemlju (1844. – 1861.) u Habsburškoj Monarhiji, djelujući u Beču. Ostvario je iznimnu ulogu u obnovi veza franjevacu s Vrhovnom upravom franjevačkog reda u Rimu, zbog čega je bio proglašen prvim generalnim definatorom franjevačkog reda iz tog dijela Habsburške Monarhije (1850. – 1856.).

Tijekom boravka u Vukovaru prema ovoj *Kronici* obnašao je sljedeće dužnosti: *lektor moralne i pastoralne teologije te više pedagogije, licencijat svete teologije i crkvenog prava, diskret, ceremonijar, učitelj klerika i novaka, nagovornik kleriká, izlagatelj slučajeva savjesti, knjižničar i zapisničar te duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve.*

Za vrijeme boravka u Baji tiskano mu je djelo *Assertiones ex jure ecclesiastico* (Baja, 1819.), dok je tijekom boravka u Aradu tiskao *Assertiones ex pastoralis* (Arad, 1824.). Sačuvana su i njegova rukopisna predavanja iz moralnog i pastoralnog bogoslovlja *Prolegomena theologiae pastoralis universa*, koja je napisao po dolasku u Vukovar (1818.), a koja se danas nalaze u franjevačkom samostanu u Cerniku.

U *Nekrologiju Franjevačkog samostana Vukovar (Liber mortuorum)*, za 14. svibanj 1869. i s mjestom preminuća u Beču, stoji zapisano: o. *Josip Matzek, licencijat presvete teologije i crkvenoga prava i lektor jubilat istoga, po treći puta stariji provincijalni ministar, bivši definator, bivši povjerenik vizitator cijeloga Franjevačkoga reda, djelatni generalni povjerenik Reda manje braće, svećenik jubilarac, dekan Provincije, poznat po žaru promicanja redovničkoga života, spretnosti u obavljanju poslova. U 76. godini života i 58. godini redovničkih zavjeta.*

NEBL, fra Ivan

Rodio se 7. listopada 1741. u Budimu, a umro 15. studenog 1786. godine u Somboru.

U Red manje braće stupio je kao član Provincije Bosne Srebrene u samostanu u Baču na Malu Gospu 1756. godine, a prve redovničke zavjete položio je nakon godinu dana, 8. rujna 1757. godine, u Baču kao član novoosnovane Provincije sv. Ivana Kapistranskog.

Studij teologije završio je na Generalnom učilištu u Osijeku. Ispit za lektora teologije položio je na Losgettovim tezama koje je branio u Temišvaru 1762. godine.

Službu podtajnika, za koju je izabran 16. listopada 1767., vršio je za vrijeme provincijala fra Jakova Spatzierera (1767. – 1771.). Zapisničar samostana u listopadu 1768. bilježi: *Budući da je mnogopoštovani otac provincijalni ministar morao ići u Valenciju u Španjolsku na generalni kapitul zajedno s pratiteljem velečasnim ocem Ivanom Neblom, podtajnikom (Kronika I).*

Kao lektor filozofije predavao je na filozofskom učilištu u Vukovaru (1771. – 1773.). Prvi je put postavljen 6. kolovoza 1771., a drugi put 26. srpnja 1772., i još k tome primio je sljedeće službe: *izlagatelj slučajeva savjesti, ispitivač, učitelj seminara, ceremonijar i vjeroučitelj klerika (Kronika I).* Nakon lektorske službe u Vukovaru, 22. kolovoza 1773. godine, postavljen je za lektora u Tolni, gdje je bio još i *izlagatelj slučajeva savjesti, ispitivač i ceremonijar (Kronika I).*

Nakon lektorstva filozofije u Tolni položio je ispit za lektora teologije. Kao lektor teologije predavao je u Petrovardainu (1775. – 1777.), gdje je tijekom lektorske službe 1776. godine održao javnu raspravu iz teologije.

Postao je gvardijan u svome rodnom Budimu 1783. Provincijal Pavišević proglasio ga je 1784. časnim članom Provincije sv. Ivana Kapistrana. Njegova posljednja stanica bila je gvardijanska služba u Somboru gdje je bio posljednji gvardijan samostana. U Somboru je i preminuo.

Bio je franjevački lektor filozofije i teologije. Govorio je hrvatski, njemački i mađarski jezik.

NOVAK, fra Petar

Rodio se 22. studenog 1857. u Kleinpernitzu (Češka), a umro 14. listopada 1912. u St. Pöltenu (Austrija).

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 14. rujna 1878. godine.

Studij filozofije pohađao je u Földváru (1879. – 1881.) i Budimu (1881. – 1883.), a studij teologije u Baji (1883. – 1884.). Svečane zavjete položio je 15. rujna 1882. Za svećenika je zaređen 17. prosinca 1882.

Bez potrebnih kvalifikacija predavao je biblijske predmete u Vukovaru, jer je tek kasnije položio ispit i postao profesor filozofije u Földváru (1885. – 1889.). Potom je predavao predmete iz pastoralne i

moralne teologije u Baji (1889. – 1896.), gdje bio dekan na teološkom učilištu (1896. – 1898.).

U njegovu vremenu nastavnog i profesorskog djelovanja stanje se nije bitno izmijenilo ni u pretposljednjoj četvrti 19. stoljeća pa povratak prvog odjela teološkog učilišta, za vrijeme provincijala Ive Rodića, u Vukovar (1883. – 1885.) predstavlja samo kratkoročno izbivanje tog odjela iz Baje. Tada su u Vukovaru fra Odorik Pietsch i fra Petar Novak predavali biblijske predmete, a fra Robert Kauk Crkvenu povijest i Crkveno pravo; bili su to posljednji profesori vukovarskog teološkog učilišta. Malen broj studenata upravo je 1885. nametnuo misao provincijalu fra Juliju Ambergeru, nekašnjem profesoru vukovarskog odjela teološkog učilišta, da dokine ne samo odjel učilišta u Vukovaru nego i cijelo učilište, a studente pošalje u Budim da ondje polaze nastavu na budimskom sveučilištu. Toj su se namjeri odupirali fra Euzebije Fermendžin, tadašnji generalni definitor Reda manje braće, i bivši provincijal fra Ivo Rodić, pa fra Julije Amberger za taj pothvat nije dobio odobrenje od viših franjevačkih vlasti u Rimu. Tako su oba odjela, i filozofski i teološki, sve do 1899. svoje djelovanje nastavili u Baji. Tada završava rad teoloških učilišta ili bogoslovne škole franjevačke Provincije sv. Ivana Kapistranskoga koja je najveći dio vremena u 19. st. djelovala u dvama odjelima, uglavnom u Baji i Vukovaru.

OCKL, fra Cecilijan

Rodio se 12. svibnja 1753. u Culmi (Češka), a umro 15. ožujka 1809. u Vukovaru.

U Provinciju sv. Ivana Kapistranskog stupio je 1769. u Šarengradu. Teologiju je završio na Generalnom učilištu u Osijeku, a na Sveučilištu u Pešti stekao je profesorsko zvanje iz filozofije i teologije. Predavao je na filozofskom učilištu u Našicama (1779. – 1780.) i Aradu (1780. – 1782.), nakon čega je obavljao dužnost tajnika provincijala J. Paviševića (1783. – 1791.). Ispit za profesora filozofije položio je 1779. u Baji, gdje je i predavao jedno kraće vrijeme.

U Provinciji sv. Ivana Kapistranskog djelovao je kao profesor filozofije i profesor Svete dogmatske teologije i Svetog pisma, tajnik provincijalnog ministra Josipa Paviševića, poglavar samostana, orguljaš i propovjednik. Predavao je na filozofskom učilištu u Našicama (1779. – 1780.), Aradu (1780. – 1782.), Baji (1797. – 1804.) i Vuko-

varu (1804. – 1809.). Službu gvardijana vršio je u Baji u vremenu profesorske službe gdje je bio i dekan Bogoslovne škole te u Vukovaru od 1808. do preminuća 1809. Kao nadareni glazbenik na mjestima njegove službe svirao je orgulje i vodio crkvene zborove.

U Vukovaru prema našoj *Kronici II* vršio je sljedeće službe: *lektor teologije, diskret, ceremonijar, zapisničar, knjižničar, zamjenik ravnatelja škole, duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve.*

Zapis iz ožujka 1809. donosi: *15. Preminuo je otac Cecilijan Öckl, zaslužni lektor presvete teologije, muž obdaren znanjem, mudrošću i drugim krjepostima, te djelatni gvardijan, kojega su zbog dobrote i pravednosti svi oplakivali iskrena srca.*

U rukopisu su mu ostali spisi *Colectio ordinationem regiarum pastores animarum concerentium* i *Tractatus Isagogicus seu dereligione et locis theologicis* (oba: Baja, 1802.), koji se čuvaju u knjižnici Franjevačkog samostana Vukovar. Objavljene su mu teološke teze: *Tentamen publicum ex mathesi et geometria necnon propositiones ex universa philosophia* (Osijek, 1781.), *Propositiones ex theologia dogmatica nec non positiones ex morali et pastoralis* (Budim, 1802.), *Propositiones de religione et Isagogia in Theologiam dogmaticam* (Budim, 1803.) i povijesni spis *Synopsis collectanae vitae Joannis a Capistrano* (Budim, 1803.).

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 15. ožujak 1809. i s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: *o. Cecilijan Öckl, Čeh iz Kulne, gvardijan, lektor teologije u miru, učen i mudar, umro u 56. godini života.*

OROVČANIN, fra Klement

Rodio se u Požegi 15. prosinca 1755., a umro 14. svibnja 1813. u Brodu na Savi.

U Provinciju sv. Ivana Kapistranskog stupio je na Malu Gospu, 8. rujna 1773., u Baču gdje je započeo s novicijatom. Prve redovničke zavjete polaže nakon godinu dana. Filozofiju je studirao najprije u Iloku 1774., zatim od 1775. do 1776. u Osijeku na Generalnom učilištu, a potom u Vukovaru od 1776. do 1777. gdje je na javnim raspravama branio teze profesora Franje Kovačevića. Teologiju je studirao od 1777. do 1778. u Temišvaru te od 1778. do 1781. u Budimu, gdje je branio teze profesora Filipa Medarića. Studij je završio 1782. na sveučilištu u Pešti gdje je položio ispit za profesora.

U Provinciji sv. Ivana Kapistranskog kao profesor predaje najprije u Baji od 1782. do 1783., zatim u Vukovaru od 1797. do 1798., a od 1808. do 1810. ondje je i dekan teološke škole. U Našicama je predavao od 1801. do 1805., u Mohaču od 1805. do 1806. te u Brodu od 1806. do 1808.

Prema našoj *Kronici II*, u vremenu kada filozofske i teološke škole nisu djelovale, *mnogopoštovani otac Klement Orovc̃anin*, posvetio se pastoralnom djelovanju kao *nedjeljni propovjednik za hrvatski jezik* u Baču, Požezi, Našicama, Velikoj, Vukovaru, Brodu i Iloku. Službu gvardijana vršio je u Vukovaru od 1809. do 1810., a u Iloku od 1810. do 1811.

U Vukovaru je prema našoj *Kronici II* vršio sljedeće službe: *lektor teolog, zaslužni lektor filozofije, dekan bogoslovne škole, zamjenik ravnatelja studija, gvardijan, vjeroučitelj, upravitelj župe, suradnik u župi, zapisničar, nedjeljni propovjednik za hrvatski jezik, izlagatelj slučajeva savjesti, ispitivač i ceremonijar.*

Objavio je popise filozofskih teza: *Tentamen publicum ex logica, historia philosophiae et mathesi pura* (Essekini, 1803.) i *Tentamen publicum ex mathesi pura* (Essekini, 1806.). Napisao je rukopis ljetopisa pod naslovom *Neke stvari dostojne zabilježbe od god. 1773. (Notatu quaedam digniora ab anno 1773)*, izvor za proučavanje crkvenih, društvenih i političkih zbivanja u Slavoniji i Srijemu. Rukopis ljetopisa čuva se u arhivu franjevačkog samostana u Slavonskom Brodu.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 15. svibanj 1813. i s mjestom preminuća u Brodu na Savi, stoji zapisano: *o. Klement Orovc̃anin iz Požege, gvardijan, lektor filozofije u miru, umro u 58. godini života.*

ORŠIĆ, fra Stjepan

Rodio se 5. ožujka 1758. u Vukovaru, a umro 22. listopada 1840. u Iloku.

U Provinciju sv. Ivana Kapistranskog stupio je 24. travnja 1773. u Šarengradu, a zavjete je položio u istom samostanu 24. travnja 1774. Teologiju je studirao na Generalnom učilištu u Osijeku od 1777. do 1779., a *Kronika II* navodi: *zaslužni slušač slobodnih umijeća i filozofije te svete teologije.* Za svećenika je zaređen 1781., a mladu misu imao je u svom rodnom Vukovaru, kako je navedeno u *Kronici II: 20. svibnja,*

na petu uskrсну nedjelju ovdje je mladu misu slavio časni otac Stjepan Oršić. Pohvalni je govor na hrvatskome jeziku izrekao poštovani otac Josip Stojanović, djelatni vikar u Osijeku, a na njemačkome jeziku poštovani otac Sebastijan Zindl, djelatni propovjednik. Njegov prvi premještaj nakon svećeničkog ređenja prema Kronici II, kako je doneseno na časnome defnitoriju u vrijeme prve intermedijalne kapitularne skupštine održane prema pravu i zakonu u Somboru dana 29. kolovoza 1781. godine: Časni otac Stjepan Oršić u Petrovaradin.

U Provinciji sv. Ivana Kapistrana obavljao je sljedeće službe: kao gvardijan službovao je u Cerniku (1801. – 1806.; 1814. – 1815.), Vukovaru (1810. – 1813.; 1818. – 1819.), Požegi (1815. – 1816.), Šarengradu (1824. – 1825.), a kao župnik djelovao je u Iloku (1804. – 1807.), Cerniku (1813. – 1816.) i Šarengradu (1824. – 1825). Prilikom preseljenja samostana iz Velike u Požegu bio je 1799. vikar te zapisničar u samostanu u Velikoj. Služio je u samostanu u Mohaču, gdje je bio kapelan u Kemendi 1790.

Na službama u Vukovaru obnašao je različite službe. Tabula prema Kronici II navodi: *gvardijan, upravitelj župe, vjeroučitelj, zapisničar, zamjenik upravitelja suknare, na ispomoći u Bogdanovcima te duhovnik s ovlaštenjem (za pridržane slučajeve), diskret i zaslužni propovjednik.*

U dvama navratima obnašao je službu gvardijana u Vukovaru. Držao je do svećanih liturgijskih slavlja u svim prigodama, a iz *Kronike II* navodimo: *Veličanstveni gospodin Josip Parčetić Rákóczy, kraljevski savjetnik i glavni podžupan slavne Srijemske županije, pobrinuo se da se o obljetnici u našoj filijalnoj crkvi u Bogdanovcima, gdje je sebi i dragome potomstvu izgradio lijepu grobnicu, koju je 1. ovoga mjeseca po običaju blagoslovio velečasni otac Stjepan Oršić, otpjeva svećani rekvijem za dušu njegove voljene supruge, koja je preminula prošle godine uz žalost svih pojasara.*

Nosio je naslov 'zaslužni savjetnik Provincije sv. Ivana Kapistrana'. Svoj zlatni jubilej svećeništva proslavio je 1831. godine. Vjenceslav Krtsmery objavio je u Osijeku 1831. djelo njemu u čast. Posljednju etapu svog života proboravio je u Iloku (1827. – 1840.), gdje je vršio dužnost diskreta, učitelja novaka te duhovnika s ovlaštenjem za pridržane slučajeve. U Iloku je i preminuo.

Govorio je hrvatski i njemački.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 22. listopada 1840. i s mjestom preminuća u Iloku, stoji

zapisano: *o. Stjepan Oršić iz Vukovara, bivši provincijski savjetnik, dodijeljen Kapistranskoj provinciji, jubilarac, umro u 84. godini života.*

PAKLEDINAC, fra Kvirin

Rodio se 5. kolovoza 1846. u Vukovaru, a umro 1. prosinca 1878. u Baču.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 10. rujna 1862. Svečane zavjete položio je 14. rujna 1867.

Studij filozofije pohađao je na filozofskom učilištu u Radni. Za svećenika je zaređen 2. kolovoza 1869. Kratko vrijeme potom bio je vjeroučitelj i orguljaš u Požegi (1869. – 1890.), a zatim je, premda nije stekao uobičajeni naslov profesora teologije, predavao Crkvenu povijest i Crkveno pravo na teološkom učilištu u Vukovaru (1872. – 1876.). Kako je bio glazbeno nadaren, studente je poučavao i crkvenoj glazbi.

Zajedno s fra Euzebijem Fermendžinom, njegovim školskim kolegom na filozofskom učilištu u Radni, bio je posljednji profesor tog razdoblja djelovanja teološkog učilišta u Vukovaru.

Učilište je moralo zaključiti svoj rad jer su 1873. u Vukovaru bila samo četiri studenta pa je provincijal fra Mansvet Hantken sve studente teologije okupio u Baji. Stanje se nije bitno promijenilo ni za vrijeme provincijala Ive Rodića kada je u Vukovaru od 1883. do 1885. učilište samo kratkotrajno izbivalo iz Baje. Bio je to samo posljednji pokušaj.

Pred kraj života boravio je u Baču gdje je bio propovjednik i samostanski vikar (1877. – 1878.).

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 24. studeni 1851. godine i s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: *o. Kvirin Pakledinac iz Vukovara, vikar, propovjednik, profesor, orguljaš, umro u 32. godini života i 16. redovništva.*

PAPUŠLIĆ, fra Antun

Rodio se oko 1706. u Lipiku, a umro 2. studenoga 1766. godine u Cerniku.

U Red manje braće stupio je u Velikoj kao član Provincije Bosne Srebrene oko 1725. Studij filozofije pohađao je u Budimu, a studij

teologije u Baji (1731. – 1734.). Za vrijeme studija imao je zdravstvenih poteškoća.

Službu lektora započeo je u Požegi (1738. – 1741.). U vrijeme kuge 1739. godine zajedno sa studentima otišao je u obližnji samostan u Velikoj. Brinuo se za oboljele kugom u selu Gornji Kunovci. Iz Požege je došao u Radnu gdje je bio gvardijan (1742. – 1743.). Potom je položio ispit za lektora Dogmatske teologije 1743. godine.

U Vukovaru je kao posebni gost bio pozvan na Malu Gospu 1744. godine kada je služio svečanu misu: *Velečasni otac Antun Papušlić, posebno pozvan za danas, održao je propovijed. Poslije objeda poštovani otac Franjo Bogdanović, lektor filozofije, imao je javnu obranu, a svoje je zaključke posvetio Blaženoj Djevici Mariji. Branitelji su bili velečasna braća Filip N., Ivan Poličanović, Luka Bebrić i Medordo(?), a oponenti velečasni otac Antun Papušlić, lektor teologije, poštovani otac Antun iz Vukovara, poštovani otac lektor Filip iz Teševa, djelatni <lektor> filozofije u Baču, te poštovani otac Mihael iz Gradiške, godišnji vukovarski propovjednik (Kronika I).*

Kao lektor teologije predavao je najprije u Petrovaradinu, zatim u Osijeku (1745. – 1749.) te u Budimu (1749. – 1756.). Za vrijeme svoga boravka u Osijeku kao generalni lektor dolazio je u Vukovar na obranu tema gdje je uvijek bio među oponentima (1748., 1749.).

U vrijeme lektorske službe obnašao je i druge povjerene mu važne dužnosti. U Radni 20. svibnja 1751. izabran je za provincijskog definitora (1751. – 1754.), a u tom periodu bio je i generalni vizitator Provincije sv. Ladislava.

Na kraju svoje lektorske službe postao je *lektor jubilatus* (*profesor emeritus*), te je u tom počasnim statusu vršio službu dekana najprije u Budimu (1757.) te Osijeku (1759. – 1764.).

Tiskana djela: *Praelectiones theologicae ex libro quarto Sententiarum de sacrosantis* (Osijek, 1748.), tezarij javne rasprave iz dogmatskoga bogoslovlja; knjižica govora u čast sv. Josipu, sv. Franji i sv. Antunu Padovanskome na latinskom jeziku (1754.); te teološko-homiletsko djelo na hrvatskom jeziku koje je sadržajno pučka mariologija (1751.).

Djela u rukopisu: *Tractatus in universam Aristotelis logicam* (Požega, 1738.; čuva se u samostanu u Požegi); *De Verbi Divini incarnatione* (Osijek, 1746.; čuva se u samostanu u Iloku).

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 2. studeni 1766. i s mjestom preminuća u Cerniku, stoji zapisano: *o. Antun Papušlić, lektor u miru, bivši definator, bivši generalni vizitator Ladislavske provincije.*

PAVIŠEVIĆ, fra Josip

Rodio se 8. kolovoza 1734. godine u Požegi, a umro 24. studenog 1803. u Osijeku.

Već prije nego što je stupio u Red manje braće 1750. godine u Velikoj u svom rodnom mjestu završio je gramatiku i pjesništvo, a u Budimu retoriku. Teologiju je studirao od 1755. do 1757. godine u Budimu, a zatim je godinu dana nastavio studij u Osijeku, gdje je 1758. na javnoj raspravi branio teze profesora Ivana Velikanovića te je nakon obrane nastavio studij u Rimu dvije godine.

Kad se vratio u Provinciju 1761. godine, odmah je bio promaknut na filozofsku katedru u Osijeku gdje je predavao filozofiju do 1864., kada postaje magistar studenata na filozofskom učilištu u Vukovaru. *Kronika I* navodi: *u srpnju 1767., natječaj iz opće teologije u Požegi, na kojemu su pobjedničku palmu primili velečasni oci Kristofor Triebkorn, Josip Pavišević i Ladislav Spaić.* Ispit za generalnog lektora položio je 1768. te je postao profesor bogoslovnog učilišta u Osijeku, gdje je predavao do 1777., a godinu dana kasnije postaje lektor jubilat.

U Provinciji sv. Ivana Kapistranskog obnašao je sljedeće službe: bio je član komisije za profesore filozofije i profesore teologije; generalni vizitator Provincije sv. Ladislava 1774. godine; od 1779. do 1781. vršio je službu gvardijana u Osijeku; od 1772. do 1774. te od 1779. do 1783. bio je dekan bogoslovne škole u Osijeku; bio je tajnik Provincije, vodio je provincijsku arhivsku zbirku i na koncu je 1783. izabran za provincijalnog ministra; 1785. bio je ponovno izabran za provincijalnog ministra sve do 1891. godine, a treći je put izabran 1797. godine.

Za vrijeme boravka u Vukovaru vršio je sljedeće službe: kustos Provincije, učitelj seminara i zapisničar, lektor opće teologije, lektor jubilat, nedjeljni i blagdanski propovjednik, voditelj zborova, ceremonijar te je držao govore zahvalnice.

Iz *Kronike II* izdvajamo: 30. kolovoz 1783. u budimskome samostanu održan je izborni kapitul otaca Provincije, na kojem je za provincijalnoga ministra izabran velečasni otac Josip Pavišević, bivši kustos i lektor jubilat.

Svibanj 1785.: 24. istoga mjeseca održan je kapitul u samostanu svetoga Ivana Kapistrana u Iloku pod predsjedanjem mnogopoštovanoga oca Josipa Jakošića, bivšega provincijalnog ministra i djelatnoga gvardijana u Budimu. Na njemu je uz silno odobravanje dobio svih 60 glasova za provincijalnoga ministra mnogopoštovani otac Josip Pavišević te je prema nedavno objavljenoj kraljevskoj odredbi kao takav potvrđen na razdoblje od šest godina, dok je tajnikom Provincije imenovan velečasni otac Chrysostom Spath.

Svibanj 1797.: 25. Na blagdan Uzašašća Gospodinova održan je kapitul, na kojemu je za provincijalnoga ministra ponovno izabran mnogopoštovani otac Josip Pavišević, bivši provincijalni ministar... Izbor je bio jednoglasan uz slaganje svijju.

Studeni 1803.: 21. Mnogopoštovani otac Josip Pavišević, lektor jubilat, bivši kustos, generalni vizitator Provincije svetoga Ladislava kralja u Hrvatskoj i bivši provincijalni ministar, koji je najprije na kapitulu održanom 1782. u Budimu izabran za provincijalnoga ministra i tri godine vodio Provinciju za vrijeme Josipa II., rimskoga cara i ugarskoga kralja, kada je započela nova regulacija redovničkih zajednica, u Iloku je za vrijeme uobičajenoga redovnog kapitula ponovno izabran za provincijalnog ministra 1785. godine te je vodio Provinciju punih šest godina. Poslije se potpuno posvetio uspostavi i dovršetku knjižnice u požeškome samostanu, ali je nije do kraja završio jer ga je pretekla smrt 24. ovoga mjeseca u 69. godini života i četiri mjeseca manje dva dana.

Napisao je i objavio sljedeća djela: dvije knjižice ratničke proze *Kratkopolis poglavitijih događaja sadašnje vojske među Marijom Terezijom, kraljicom od Mađarske, i Fridrikom IV, kraljem od Brandiburske* (Pešta, 1762.) te *Polaženje na vojsku prusku-bavarsku svitlih krajina Slavonije, Srima i Potisja g. 1778. i povraćanje istih g. 1779.* (Osijek, 1779.); tri zbirke latinskih pjesama *Fragmenta poetica, elogia, epitaphia* (Osijek, 1793.); *Carmina, inscriptiones, epitaphia* (Osijek, 1794.) te *Tragoediae et aliae diversi generis repraesentationis* (Osijek, 1795.); dva panegrika *Sancto Joseph Utriusque testamenti patriarche* (Osijek, 1796.) i *Jubilaeum clementinum sacerdotii ... Jacobi Spatzierer* (1789.); te jedno povijesno djelo *Saecula seraphica* (Osijek, 1777.). U rukopisu su sačuvana

njegova predavanja te povijest provincija Bosne Srebrene i sv. Ivana Kapistrana.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 24. studeni 1803. i s mjestom preminuća u Osijeku, stoji zapisano: *o. Josip Pavišević, lektor u miru, bivši kustod, tri puta provincijalni ministar, nekoć generalni vizitator Provincije sv. Ladislava koju je više puta pohodio, jubilarac, o njegovoj gorljivosti prema vjeri i znanosti svjedoče nagovori o sv. Josipu, zaručniku Blažene Djevice Marije i drugi fragmenti na latinskom i hrvatskom jeziku, izdao je djelo „Saecula seraphica“, umro u 69. godini života i 52. redovništva.*

PERECZKY, fra Antun

Rodio se 26. ožujka 1748. u Budimu, a umro 15. prosinca 1792. godine u Budimu.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je u samostanu u Baču 24. travnja 1765. godine, a nakon godinu dana boravka u novicijatu položio je prve redovničke zavjete.

Studij filozofije upisao je u Osijeku (1766. – 1769.), a studij teologije na Visokoj bogoslovnoj školi u Budimu (1769. – 1773.). Na javnoj raspravi iz filozofije branio je teze fra Jerolima Jakočevićeva (1766.), dok je na javnim raspravama iz teologije branio teze fra Ladislava Jesika (1768.), teze fra Tadije Bošnjakovića (1771.), teze fra Ladislava Spaićeve (1772.) te teze fra Kristofora Triebskornove iz traktata o Crkvi (1773.). Ispit za profesora filozofije položio je u Baji (1773.).

Službu lektora filozofije započinje u Iloku (1773. – 1774.), zatim u Vukovaru (1774. do 1776.). Tijekom lektorske službe u Vukovaru održao je u crkvi javnu raspravu iz filozofije (1776.). U Vukovar je došao 12. kolovoza 1774. godine za vrijeme gvardijana fra Rafaela Plancka.

Iz Vukovara prelazi na službu lektora teologije u Radni iako još nije položio ispit (1776. do 1778.). Ispit za lektora teologije položio je 1778. u Somboru te potom predaje na bogoslovnom učilištu u Osijeku (1778. – 1779.). Od 1781. do kraja djelovanja franjevačkih visokih škola bio je profesor pete godine bogoslovnog studija u Budimu.

Službu župnika vršio je u Čereviću (1784. – 1786.), potom u crkvi sv. Roka u Petrovaradinu (1786. – 1791.). Istodobno je predavao Dogmatsko bogoslovlje u Osijeku (1778. – 1789.).

Njegova tiskana djela su dva tezarija s 295 javnih rasprava iz filozofije *Cum propositiones ex metaphysica* (Osijek, 1776.) te *Cum propositiones ex universa philosophia* (Osijek, 1776.).

Njegova filozofska djela u rukopisu: *Instrumentum scientiarum omnium seu Logica major* (Ilok, 1774.), *Philosophiae mentis pars altera seu Metaphysica* (Vukovar, 1775.) te *Physica generalis et particularis et Ethica* (Vukovar, 1776.).

Bio je franjevački profesor filozofije i teologije. Govorio je hrvatski, njemački i mađarski jezik.

PEŠTALIĆ, fra Juraj

Rodio se 27. lipnja 1755. u Vaskútu, a umro 1. veljače 1809. u Baji.

Neki ga navode i pod imenom Grgur. Filozofiju i teologiju studirao je u Budimu, gdje je i postigao naslov doktora filozofije 1779. godine.

U Provinciji sv. Ivana Kapistranskog bio je profesor filozofije na filozofskim učilištima u Baji (1779. – 1781.), Požegi (1781. – 1783.), Mohaču (1797. – 1806.) i Vukovaru (1793. – 1798.). Grgur Čevapović cijenio ga je kao odličnog poznavatelja filozofskih disciplina i predavača istaknutih didaktičkih sposobnosti.

Prema našoj *Kronici II* njegove službe u Vukovaru bile su: *isluženi lektor filozofije, gvardijan, zapisničar, nedjeljni propovjednik za hrvatski jezik*. Službu gvardijana vršio je od 1794. do 1797. u vrlo teškom vremenu kada je zaraza kuge bila na vrhuncu, zbog čega su braća oskudijevala, a samostan je bio u karanteni. Tada se kao gvardijan zbog pretrpljene štete i neimaštine obraća Sigismundu Lovaszu, kraljevskom povjereniku za zdravstvo u Srijemu: (...) *premda smo iz dana u dan u sve većoj potrebi, čak toliko da se za drugo polugodišnje razdoblje ove tekuće godine možemo nadati vrlo malo, a za sljedeću baš nikakvom novcu za naše uzdržavanje. A to nije čudno. Naime, od 8. listopada 1795. godine, kada smo javnom ovlašću trajno zatvoreni u našem samostanu i crkvi te ostavljeni u samoći poput golubova koji uzdišu i skrivaju se, imali smo vrlo malo i gotovo nikakav udio u prihodima i proći će uskoro punih sedam mjeseci otkako smo suočeni s jednakom nestašicom...*

Njegova filozofska latinska djela (tezariji) sustavni su pristup građi koja se proučavala u franjevačkim filozofskim učilištima u Podunavlju. Filozofska djela pisao je latinskim, a književna „slovinskim i ilirčkim” jezikom. Njegovi objavljeni tezariji su: *Tentamen publicum ex logica, historia philosophiae et mathesi* (Bajae, 1780.), *Tentamen publicum ex physica et philosophia morum* (Budae, 1800.), *Tentamen publicum ex metaphysica et geometria pura* (Budae, 1803.), i *Positiones philosophiae* (Budae, 1805.).

Njegov ep *Dostojna plemenite Bačke starih uspomena* (Kalača, 1790.), pisan u duhu A. Kačića Miošića, bio je najčitanija knjiga među Bunjevcima (pet izdanja). Napisao je i objavio *Utišenje ožalostjenih u sedam pokornih pisama kralja Davida iztomačeno* (Budim, 1797.). Kao filozof, pjesnik i znanstvenik, svojim je djelima obnovio, dopunio i obogatio filozofsku baštinu hrvatskih podunavskih pisaca. Osim znanstvenog rada bavio se i pjesništvom. Bio je i vrlo praktičan, kreativan i vrlo inovativan čovjek, što prepoznajemo u tome kako je s Ignjatom Katićem 1784. konstruirao letjelicu. Smatra se prethodnikom hrvatskog preporoda na području južne Ugarske, a zbog istaknutog rodoljublja spaljivane su mu knjige.

U *Nekrologiju Franjevačkog samostana Vukovar (Liber mortuorum)* za 1. veljače 1809. i s mjestom preminuća u Mohaču, stoji zapisano: *Juraj Peštalić, doktor slobodnih umijeća i filozofije i zaslužni lektor iste discipline te djelatni gvardijan.*

PIETSCH, fra Odorik

Rodio se 22. travnja 1850. u Tscherbenei (Šleska), a umro 23. lipnja 1921. u Beču.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio 5. studenog 1878. Nažalost, podatci o njegovu životu vrlo su oskudni. Svečane zavjete položio je 10. studenog 1882. Za svećenika je zaređen 17. prosinca 1882. godine. Njegovo nastavničko djelovanje počelo je na filozofskom učilištu u Földváru (1881. – 1882.), a nastavljeno na teološkom učilištu u Vukovaru (1883. – 1884.) te nije dugo trajalo. Ono što još znamo jest to da je bio propovjednik u Beču.

Za njega možemo napisati kao i za fra Petra Novaka, da su obojica djelovali na zalazu filozofskog i teološkog učilišta u Vukovaru.

Za vremena njegova nastavnog i profesorskog djelovanja stanje se nije bitno izmijenilo ni u pretposljednjoj četvrtoj 19. stoljeća pa povratak prvog odjela teološkog učilišta u Vukovar (1883. – 1885.), za vrijeme provincijala Ive Rodića, predstavlja samo kratkoročno izbjivanje toga odjela iz Baje. Tada su u Vukovaru fra Odorik Pietsch i fra Petar Novak predavali biblijske predmete, a fra Robert Kauk crkvenu povijest i crkveno pravo; bili su to posljednji profesori vukovarskog teološkog učilišta. Malen broj studenata upravo je 1885. nametnuo misao provincijalu fra Juliju Ambergeru, nekadašnjem profesoru vukovarskog odjela teološkog učilišta, da dokine ne samo odjel učilišta u Vukovaru nego i cijelo učilište, a studente pošalje u Budim da ondje polaze nastavu na budimskom sveučilištu. Toj su se namjeri odupirali fra Euzebije Fermendžin, tadašnji generalni definator Reda manje braće, i bivši provincijal fra Ivo Rodić, pa fra Julije Amberger za taj pothvat nije dobio odobrenje od viših franjevačkih vlasti u Rimu. Tako su oba odjela, i filozofski i teološki, nastavili sve svoje djelovanje do 1899. u Baji. Tada završava rad teoloških učilišta ili bogoslovne škole franjevačke Provincije sv. Ivana Kapistranskoga koja je najveći dio vremena u 19. st. djelovala u dvama odjelima, uglavnom u Baji i Vukovaru.

PORČIĆ, fra Filip

Rodio se 19. siječnja 1719. u Pečuhu (*Quinque Ecclessis*), a umro 8. lipnja 1750. godine u Šarengradu.

U Red manje braće, kao član Provincije Bosne Srebrene, stupio je 16. kolovoza 1737. u samostanu u Šarengradu gdje je nakon godinu dana boravka u novicijatu položio prve redovničke zavjete 16. kolovoza 1738. godine.

Prema Tabuli samostana u Vukovaru 1740. godine fra Filip Porčić u sastavu je vukovarske redovničke obitelji: *Velečasni otac Filip Porčić također je od redovničke obitelji ostao ovdje (Kronika I), godinu dana kasnije (1741.) u tabuli samostana opet stoji: Ovdje će također boraviti velečasni otac Antun Bibić, bivši definator, i velečasni otac Filip Porčić, šestogodišnji lektor.*

Boravio je u Šarengradu kao okretan i radišan brat. Brinuo se za crkvu opremajući veliki oltar poradi kojega je išao u Pečuh. Zapisničar vukovarskog samostana donosi zapis: *30. siječnja 1732. ponovo je bilo*

snijega, uz jaku studen. Danas je stigao velečasni otac Filip Porčić, koji je bio u Pečuhu radi velikog oltara za šarengradsku crkvu (Kronika I).

Ljetopis Franjevačkog samostana u Šarengradu bilježi: *Iste godine (1750.), dana 8. mjeseca Lipnja, pobožno je usnuo u Gospodinu poštovani otac Filip Porčić, šestogodišnji lektor svetoga bogoslovlja, koji je svojom okretnošću i radinošću učinio mnoga dobra.*

O njegovoj lektorskoj službi nažalost ne znamo gotovo ništa osim navedenih zapisa koji nam donose zapisničari samostana.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 8. lipanj 1750. i s mjestom preminuća u Šarengradu, stoji zapisano: *o. Filip Porčić, šestogodišnji lektor teologije.*

SCHASSTER, fra Henrik

Rodio se u 1770., podrijetlom je bio Švicarac.

Nakon završetka teološkog školovanja pristupio je Provinciji sv. Ivana Kapistranskoga 1801. godine u Baču, a zaređen je 1802. u Budimu.

Zapisničar u našoj *Kronici II* navodi tri različita zapisa njegova prezimena: *Schasster, Schaste, Schuster*, dok ga Emanuel Hoško u svome članku *Franjevačka bogoslovna škola u Vukovaru u 19. stoljeću* na svim mjestima citira kao Schaffera.

U Provinciji sv. Ivana Kapistranskog djelovao je kao lektor teologije u Vukovaru od 1805. do 1809. Po završetku profesorske službe u Vukovaru, nakon što je premješten u Našice, zatražio je prijelaz u franjevce kapucine te se vratio u Švicarsku. Nije poznato niti jedno njegovo djelo.

U Vukovaru zapisničar *Kronike II* navodi da je bio *lektor teologije i izlagatelj slučajeva savjesti*, a 13. kolovoza 1809. bilježi: *Otac Heinrich Schaffter prema dobrotivoj odluci mnogopoštovanoga oca provincijalnoga ministra skupa je s učilištem premješten u Našice.* Također bilježi da je 5. ožujka 1814. posjetio vukovarski samostan: *Ovamo je došao otac Heinrich Schaffter, koji je {pridružen zajednici u Aradu}. Bio je na ručku i večeri i sljedeći je dan otišao.*

SCHILHABEL, fra Gabrijel

Rodio se 12. siječnja 1816. u Pichelbergu (Češka), a umro 31. ožujka 1905. u St. Pöltenu.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 15. rujna 1835. Svečane zavjete položio je 11. srpnja 1839. Za svećenika je zaređen 11. rujna 1842. godine.

Predavao je na filozofskom učilištu u Földváru (1847. – 1848.; 1851. – 1852.) i Vukovaru (1848. – 1851.) te na teološkom učilištu u Vukovaru (1857. – 1858.). U Vukovaru je u razdoblju od 1842. do 1851. godine, tj. u posljednjem desetljeću prve polovice 19. st., djelovalo filozofsko učilište. Na njemu su predavali profesori Liborije Šurina (1842. – 1847.), Augustin Šušulak (1842. – 1848.), Nikola Brzezowsky (1847. – 1851.) i Gabrijel Schilhabel (1848. – 1851.).

Također nije jasno jesu li đakovački studenti filozofije došli u Vukovar već u jesen 1848. godine, ali je sigurno da su u drugom semestru školske godine 1848./1849. u Vukovaru slušali predavanja Nikole Brzezowskog i Gabrijela Schilhabela. Zabilježeno je da su 13. i 16. ožujka 1849. pristupili ispitima, a zatim opet polagali ispite.

SCHMUTZER, fra Kalisto

Rodio se 12. svibnja 1804. u Kremnicu (Češka), a umro 10. kolovoza 1886. u Radni.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 20. kolovoza 1822. u novicijatu u Földváru. Prije nego što je ušao u novicijat već je završio studij filozofije, a onda je poslije novicijata pohađao studij teologije u Baji (1823. – 1825.) i Vukovaru (1825. – 1827.). Svečane zavjete položio je 8. rujna 1825. Za svećenika je zaređen 15. kolovoza 1827. Nakon završenog studija položio je ispite za lektora teologije. Predavao je moralnu i pastoralnu teologiju u Mohaču (1834. – 1839.), Vukovaru (1839. – 1842.) i Budimu (1842. – 1844.).

Na provincijskom kapitolu pod predsjedanjem fra Marijana Jaića 4. srpnja 1848. u Mohaču izabran je za provincijala, ali je 1851. izgubio pravo nositi naslov bivšeg provincijala i obavljati upravne službe u Provinciji. Nije posve sigurno zbog čega, ali je za pretpostaviti da je u političkim i ratnim danima sudjelovao u ustancima ili je bilo dovoljno da je odobravao ili simpatizirao hrvatski preporod. Očito je

bilo nešto veće u pitanju jer sve do 1859. nije imao nikakve pastoralne službe, a ni prava u samostanskim bratstvima. Tek ga je fra Kajo Agjić, jer ga je dobro poznao i cijenio, uspio barem djelomično oporaviti povjerivši mu službu kapelana i vjeroučitelja najprije u Cerniku (1859.), zatim u Šaregradu (1863.) i Zemunu (1870.), a posljednjih deset godina života proveo je u Radni.

U *Nekrologiju Franjevačkog samostana Vukovar (Liber mortuorum)*, za 10. kolovoza 1866. i s mjestom preminuća u Radni, stoji zapisano: *o. Kalisto Schmutzer, magistar teologije, duhovnik.*

SCHNEIDER, fra Celestin

Rodio se 5. prosinca 1743. u Budimu, a umro 29. kolovoza 1816. u Baji.

U Provinciju sv. Ivana Kapistranskog stupio je 1761. Stekao je potrebne kvalifikacije za profesora filozofije i teologije po državnoj nastavnoj osnovi položivši potrebne ispite na državnim učilištima. Vjerojatno je bio prvi profesor budimskog filozofskog učilišta koji je pred državnim školskim vlastima položio ispit za profesora filozofije, a usto i za profesora teologije po državnoj nastavnoj osnovi.

U Provinciji sv. Ivana Kapistranskog predavao je na filozofskim učilištima u Aradu (1770. – 1773.) i Budimu (1777. – 1779.). Predavao je i moralno bogoslovlje na učilištu u Našicama (1775. – 1776.) te na odjelu bogoslovne škole u Temišvaru (1779. – 1783.) i Vukovaru (1803. – 1805.). Nakon Vukovara odlazi u Radnu na službu gvardijana gdje boravi samo jednu godinu jer već sljedeće godine postaje provincijalni ministar. Službu provincijalnog ministra Provincije sv. Ivana Kapistranskog obavljao je u dvama trogodištima (1806. – 1809., 1812. – 1815.), pored koje je obavljao i dužnost dekana odjela bogoslovne škole u Baji (1810. – 1812.; 1815. – 1816.). Službu gvardijana vršio je u Temišvaru (1785. – 1788.), Radni (1805. – 1806.) i Baji (1810. – 1812.). Službu vojnog kapelana na Dunavu u Novom Sadu vršio je 1790.

Zapisničar *Kronike II* 27. rujna 1803. opisuje njegov dolazak ovako: *Velečasni otac Celestin Schneider, nekoć zaslužni lektor teologije u Provinciji i upravitelj župe u Čanadskoj biskupiji, došao je u Vukovar kao profesor Dogmatske teologije nakon što je u Provinciji ponovno zaživio studij.*

Za vrijeme službovanja u Vukovaru *Kronika II* donosi njegove službe: *prvi lektor teologije, dekan, prodirektor škole, diskret, ceremonijar i učitelj brata Valentina, knjižničar i zamjenik upravitelja studija, propovjednik za njemački jezik*. Govorio je njemački i talijanski jezik.

Zajedno s Aleksandrom Tomikovićem radio je na obnovi nastavnog programa teologije u školama Provincije sv. Ivana Kapistrana. Kao provincijalni ministar eksperimentirao je s uvođenjem priručnika različitih profesora, kao i seljenje filozofskih i teoloških škola uzimajući u obzir Vukovar, Brod, Našice, Baju i Mohač.

O njegovu preminuću 29. kolovoza 1816. *Kronika II* donosi zapis: *U Baji je preminuo mnogopoštovani otac Celestin Schneider, ponovni bivši provincijalni ministar, licencijat presvete teologije i zaslužni lektor iste, poznat po mudrosti i znanju i jedinstven proučavatelj književnosti, a posebno one svete*.

U *Nekrologiju Franjevačkog samostana Vukovar (Liber mortuorum)*, za 29. kolovoz 1816. i s mjestom preminuća u Baji, stoji zapisano: *o. Celestin Schneider, zaslužni lektor presvete teologije, ponovni bivši provincijalni ministar, poznat po mudrosti i znanju te revnitelj oko regularne discipline*.

SPAČEK, fra Bertrand

Rodio se 3. listopada u Privoru (Češka), a umro 24. prosinca 1915. u Baču.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je 22. listopada 1850. Svećane zavjete položio je 19. ožujka 1853. Za svećenika je zaređen 18. veljače 1855.

Boravio je i djelovao kao profesor teologije u Baji (1863. – 1865.) i Vukovaru (1865. – 1868; 1869. – 1870.).

Kad je 1862. godine teološko učilište u Baji nastavilo s radom, u njoj su predavala tri profesora: fra Oton Šijaković, fra Marin Kovačić i fra Bertrand Spaček. Kasnije 1870. godine ondje su predavali fra Anselmo Zehetbauer i fra Makarije Golek te pet godina kasnije fra Silvestar Schnitzl i fra Lambert Schwab. Prije nego što su 1778. godine u Baju došli studenti profesori odjela iz Vukovara, ondje su predavali fra Robert Kauk i fra Angelin Malik.

STOJANOVIĆ, fra Tadej

Rodio se 1791. u Vinkovcima, a umro 24. veljače 1825. u Požegi.

U Provinciju sv. Ivana Kapistranskog stupio je 1808. Svečane zavjete položio je 1813. u Brodu, a za svećenika je zaređen 1814. Filozofiju je studirao na filozofskom učilištu u Baji (1809. – 1811.), a teologiju na bogoslovnoj školi u Mohaču (1811. – 1813.) i na „vukovarskom odjelu“ u Brodu (1813. – 1815.). Kako je za vrijeme studija u Brodu 1814. bio problematičan među studentima, provincijalni ministar Celestin Schneidr za kaznu ga je premjestio u Bač za propovjednika.

Za vrijeme provincijskog kapitula ova *Kronika* 4. lipnja 1815. donosi: (...) *ondje u Iloku u crkvi svetoga (Ivana) Kapistrana otac Tadej Stojanović, propovjednik iz Bača, imao je javnu obranu iz Moralne i Pastoralne teologije i Sveopćeg crkvenoga prava u nazočnosti otaca glasača, dvojice preuzvišenih oponenata, gospodina podžupana i drugih uglednih ljudi iz crkvenoga i svjetovnoga staleža. Branitelj je uz pljesak sviju završio javni čin. Tada je branio teze fra Grgura Čevapovića iz Moralne i Pastoralne teologije te Crkvenog prava. Nakon toga fra Grgur Čevapović tražio je 1815. od provincijala Ivana Balatovića da mu ga dodijeli za asistenta zbog njegovih zdravstvenih problema. Filozofiju je doktorirao te je postigao licencijat iz teologije na Sveučilištu u Pešti. Filozofiju je predavao u Vukovaru (1816. – 1817.), Našicama (1817. – 1818.), Radni (1818. – 1820.), a biblijske predmete na teološkoj školi u Baji (1820. – 1825.), gdje je bio učitelj klerika i ceremonijar, nagovornik klerika, diskret, zapisničar, izlagatelj slučajeva savjesti te duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve.*

U vukovarskoj Tabuli za dan 2. rujna 1817. stoji zapisano: *u ovu je obitelj došao mnogopoštovani otac Tadej Stojanović, lektor filozofije, a zatim isto i za dan 4. lipnja 1818.: Mnogopoštovani otac Tadej Stojanović, lektor filozofije.*

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 24. veljače 1825. i s mjestom preminuća u Požegi, stoji zapisano: *o. Tadej Stojanović, doktor filozofije, magister teologije, lektor, dugo se liječio, umro u 32. godini života i 17. redovništva.*

ŠIJAKOVIĆ, fra Oton

Rodio se 12. ožujka 1823. u Iloku, a umro 2. veljače 1878. u Baču.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 29. rujna 1840. godine u Baču. Svečane zavjete položio je 29. prosinca 1844. Teologiju je počeo studirati u Baji (1843. – 1845.). Za svećenika je zaređen 2. kolovoza 1846. Kao mladi svećenik došao je 1848. u Požegu kao profesor u gimnaziji, dok je fra Kajo Agjić ondje bio ravnatelj. U tom periodu fra Kajo Agjiću u čast je ispjevao spjev *Kolo gorah iliti pozdrav od Požege grada... otcu Kaji Agjiću* (Zagreb, 1851.), a fra Kajo Agjić zapisao je o njemu da je *bonus poeta et illyricam lingua bene gnarus*, što znači da je bio dobar pjesnik i dobar poznavatelj ilirskog jezika. Napisao je i raspravu *O važnosti i prvenstvu verzozaknskoga podučavanja mladeži na učilištah*, objavljenu 1854. u tiskanom izvještaju požeške gimnazije. Prije 1856. položio je licencijat teologije i crkvenog prava. U Vukovar je 1857. došao iz Šarengrada i ostao do 1860. godine. Zajedno s fra Marinom Kovačićem i fra Bertrandkom Spačekom nastavio je profesorsku službu u Baji (1862. – 1863.), jer je tada teološko učilište nastavilo s radom, a zatim je ondje bio gvardijan (1863. – 1866.). Prije dolaska u Bač boravio je 1875. u Iloku.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 2. veljače 1878. i s mjestom preminuća u Baču, stoji zapisano: *o. Oto Šijaković, magister teologije i crkvenoga prava, lektor u miru, duhovnik, umro u 55. godini života i 38. redovništva.*

THURÓCZŸ, fra Lovro

Rodio se 13. siječnja 1783., a umro 13. veljače 1815. u Vukovaru.

U Provinciju sv. Ivana Kapistranskog stupio je 1802. u samostanu u Baču. Već prije ulaska u samostan završio je studij filozofije, a teologiju je studirao u Vukovaru (1803. – 1807.), gdje je i započeo profesorsku službu, kako u *Kronici II* za 28. listopada 1809. stoji zapisano: *Došao je poštovani otac Lovro Thuróczy, lektor presvete teologije, s bratom Konradom Domianom.* Nadalje, naša *Kronika II* navodi da je 6. studenog 1811. *odlukom visokoga Vijeća Teološko učilište premješteno iz ovoga samostana u Brod. Danas su otišli oci lektori teologije Lovro Thuróczy i Grgur Čevapović zajedno sa sedmoricom studenata, a povratkom studija iz Broda vratio se u Vukovar.* Prema drugoj intermedijalnoj kapitularnoj skupštini održanoj 6. srpnja 1814. u Tabuli se na-

vodi: *Velečasni otac Lovro Thuroczy, lektor svete teologije, ceremonijar, diskret, knjižničar i zamjenik ravnatelja studija.*

U Provinciji sv. Ivana Kapistranskog djelovao je Vukovaru i Brodu sa sljedećim službama: *lektor svete teologije, ceremonijar, diskret, knjižničar, zamjenik ravnatelja studija, izlagatelj slučajeva i zapisničar.*

Zanimljiv je podatak da je u njegovo vrijeme, kada je bio zamjenik ravnatelja studija, na bogoslovnoj školi bilo 17 studenata od 6. studenog do 11. lipnja 1814.

Prema zapisima naše *Kronike II* dana 10. kolovoza 1810. bilo je slavlje njegova redovničkog imendana: *svečano smo proslavili imendan oca lektora Lovre Thurocya, a govor je izrekao brat Andrija Abramović.* Dana 13. veljače 1815., nakon završenih pet godina profesorske službe na bogoslovnoj školi u Vukovaru, umire od groznice u istom mjestu kao vrlo mlad zbog inače krhka zdravlja. U našoj *Kronici II* opisana je njegova smrt: *Velečasni otac Lovro Thuróczy, djelatni lektor presvete teologije, koji je već otprije opterećen bolovima u truhu, sada je dobio i groznicu, u kojoj je okončao život u (dobi) od 32 godine i jednoga mjeseca. (Bio je) muž velika talenta, i da nije bio sklon neprestanom pobolijevanju, bio bi krasna blagodat za Provinciju. Ali Božje su presudbe veliki bezdan! Nije poznato niti jedno njegovo djelo.*

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 13. veljače 1815. i s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: *o. Lovro Turoczy, lektor teologije.*

TOMAŠEVIĆ, fra Antun

Rođen je početkom drugog desetljeća 18. stoljeće (oko 1712.) u Vukovaru, a umro 8. prosinca 1858. godine u Budimu.

U Red manje braće, kao član Provincije Bosne Srebrene, stupio je 14. siječnja 1730. godine u Iloku gdje je boravio u novicijatu.

Studij filozofije pohađao je u Požegi (1732. – 1735.), a lektor filozofije bio mu je fra Ivan Lukić. Studij teologije (1735. – 1738.) pohađao je na generalnom učilištu u Osijeku. Od samih početaka djelovanja isticao se u propovijedanju. Već je kao student 1737. godine održao propovijed na hrvatskom jeziku u osječkoj franjevačkoj crkvi na Tvrđi. U Osijeku je položio ispit za lektora filozofije 1739. godine, a kao novi lektor filozofije započeo je predavati u svom rodnom gradu Vukovaru (1739. – 1742). Zabilježen je i njegov dolazak u

Vukovar: *Došao je novi lektor, poštovani otac Antun Tomašević. Studenti pak nisu mogli doći zbog kuge, već su naknadno iz bližih mjesta pristigli klerici, a i to uz veliku poteškoću (Kronika I).* U franjevačkoj crkvi u Vukovaru održao je 1741. godine javnu filozofsku raspravu sa svojim studentima, a posvetio ju je tadašnjem gvardijanu Antunu Bibiću. *Ove je godine u nedjelju unutar osmine Uzašašća Gospodinova poštovani lektor Antun Tomašević iznosio javne zaključke, koje je posvetio svom gvardijanu, ocu Antunu Bibiću, bivšem defnitoru, s četvoricom branitelja (Kronika I).* I na kraju svoga mandata za lektora u Vukovaru 29. travnja 1742. poštovani otac Antun Tomašević javno je u crkvi obranio posljednje filozofske zaključke uz pljesak i svečano slavlje. Oponenti su bili sljedeći: velečasni otac Ivan Lučić, generalni lektor presvete teologije, i poštovani otac Marko iz Budima, lektor filozofije, obojica iz Osijeka (Kronika I).

Ispit za lektora teologije na školama pokrajinske razine položio je 1743. u Budimu. Nakon tog ispita predavao je Dogmatsko bogoslovlje u Petrovardainu (1744. – 1745.). Ispit za lektora na Generalnom učilištu položio je 1750. godine u Požegi, što mu je pismeno potvrđeno 1751. godine. Nakon svih položenih ispita predavao je na Generalnom učilištu u Osijeku (1751. – 1756.; 1757. – 1758).

Vezano uz Vukovar 8. siječnja 1756. godine velečasni otac Antun Tomašević, generalni lektor iz Osijeka, javno je branio teze iz teologije prema tiskanoj knjižici *propovijedi o svetom Boni mučeniku (Kronika I).* Njegov znanstveni put bio je postupan, od lektora filozofije u Vukovaru, preko provincijskog lektora do generalnog lektora filozofije u Osijeku.

Preminuće ga je zateklo u Budimu nakon što je 1758. godine obavio kanonsku vizitaciju Provincije sv. Ladislava.

Bio je filozofski i teološki pisac, latinist i pedagog. Uživao je veliki ugled među franjevcima Provincije Bosne Srebrene. Bio je izabran za kustoda (1751.) kao upravitelj manjeg područja s više samostana boraveći u Osijeku. Često je odlazio u Vukovar. Bio je prisutan kod prijenosa relikvija sv. Bone 1754. godine i za tu priliku i o tome događaju za Vukovar napisao i tiskao jedno čitavo djelo.

Njegova tiskana djela su: *Viridianum philosophicum complectens breves praefatiunculas, argumenta ac dubia e celebrioribus universae philosophiae controversiis proposita ad disputanda juxta genuinum sensum Joannis Duns Scoti*, Zagreb, Typis Ant. Reiner, 1758.; *Nodus Gordius de regu-*

la proxima actuum humaniorum sive conscientia, Osijek, 1755.; *Miscelanei flores theologici*, Osijek, 1758.; *Razgovor duhovni od svetoga Bone mučenika* (Govor prigodom prijenosa tijela sv. Bone iz Rima u Vukovar, 24. lipnja 1754.), Zagreb, 1994.

Njegova djela u rukopisu su filozofska predavanja: *Aristotelis Logicam disputationes ad mentem doctoris subtilis Joannis Duns Scoti* (Vukovar, 1739.). Njegova dva rukopisna djela čuvaju se u šaregradskoj knjižnici koja se čuva u Vukovaru: prvo je *In universam Aristoteli Logicam disputationes ad Mentem doctoris Ioannis Duns Schoti totius seraficae religionis ac omnium theologorum principis*, a drugo *In universam Aristotelis Philosophiam Naturalem Tractatus ad mentem substilissimi Joanis Duns Scoti D. Cherubino Mariani doctoris*.

U *Nekrologiju Franjevačkog samostana Vukovar (Liber mortuorum)*, za 8. prosinac 1758. i s mjestom preminuća u Budimu, stoji zapisano: *generalni lektor presvete teologije, službeno potvrđeni generalni vizitator Provincije Svetog Ladislava*.

VELIKANOVIĆ, fra Ivan

Rodio se 7. kolovoza 1723. u Brodu na Savi, a umro 21. kolovoza 1803. u Vukovaru.

U Red manje braće, kao član Provincije Bosne Srebrene, stupio je 1740. u Velikoj sa 17 godina. Filozofiju je studirao na filozofskim učilištima u Cerniku (1741./42.) i Vukovaru (1742. – 1744.), a teologiju na bogoslovnoj školi u Budimu (1744. – 1747.) i Bologni (1747. – 1748.). Za svećenika je zaređen 1747. godine. Ispit za profesora filozofije položio je u Požegi 1750., a već od 1751. do 1754. predaje na Filozofskom učilištu u Osijeku.

U Provinciji sv. Ivana Kapistranskog svoj je život posvetio profesorskoj službi u Osijeku i Vukovaru te u upravnim tijelima Provincije kao provincijalni ministar i član upravnog vijeća sve do smrti. Katedru za teologiju na osječkom Generalnom učilištu preuzima 1757. gdje je predavač do 1768. Predstojnik je osječkih visokih škola od 1768. do 1771., kada preuzima vodstvo Provincije sv. Ivana Kapistranskog kao provincijalni ministar od 1771. do 1774., a potom od 1774. do 1778. kao dekan preuzima Generalno učilište u Osijeku.

U Vukovaru živi kao župnik od 1783. sve do smrti. Prema našoj *Kronici II* navodimo njegove službe: *lektor jubilat, bivši provincijalni*

ministar, defnitor, diskret, ispitivač, ceremonijar, duhovnik s ovlaštenjem za pridržane slučajeve, knjižničar, vizitator Provincije svetoga Ladislava.

Bio je cijenjen u najvišim društvenim krugovima i kao profesor i kao propovjednik. Kada se pročula vijest o smrti kralja Leopolda II., odlukom podžupana Scicoabyja, prema našoj *Kronici II* traži se od mnogopoštovanoga oca bivšega provincijala Ivana Velikanovića, u to vrijeme upravitelja ove župe, da bi se sljedeći dan, to jest 15., pjevao svečani rekvijem za dušu našega rečenog cara. Isti je mnogopoštovani otac upravitelj župe Vukovar to i omogućio, a svečanosti su nazočili dužnosnici gotovo cijele slavne Županije te službenici ovoga Vlastelinstva.

Prema našoj *Kronici II* 15. siječnja 1797. mnogopoštovani je otac Ivan Krstitelj Velikanović, lektor jubilat presvete teologije i bivši stariji provincijalni ministar, danas navršio pedesetu obljetnicu svećeništva proslavivši je privatnom misom te je svojom poniznošću izbjegao sve javne ceremonije.

Piše i objavljuje priručnike iz franjevačke duhovnosti i propovjedništva čime je htio pridonijeti razvoju propovjedništva, a još više djeluje u obnovi katoličkog prosvjetiteljstva sa svojim pisanjem književnosti vjerskog sadržaja te duhovnim dramama na hrvatskom jeziku. Prvi je prevoditelj drama u Slavoniji u 18. st.

Njegova objavljena djela: *Enchiridion Franciscanum complectens bullas declaratorias summorum pontificum...*, litteris Francisci Antonii Royer, Pestini, 1771.; *Litteris Francisci Antonii Royer, Pestini, 1771.*; Ad. s. Crucem, Essekini, 1771.; *Regula et testamentum seraphici, s.p. Francisci cum declarationibus summorum pontificum Nicolai III et Clementis V, Speculum s. Bonaventurae ...* Reimpressa anno 1773 opera a.r.p. Joannis Velikanovich, Ad s Crucem, Essekini, 1773.; prva tiskana knjiga u Divaldovoj tiskari djelo je Ivana Velikanovića *Libellus tripartitus cujus pars prima abusus in sacrificio missae occurrentes corrigit, secunda ...* Essekini: Typis Joannis Martini Diwald, 1775.; *Muka gospodina našega Isukrsta i plach Dvice Marie majke njegove*, u Ossiku, 1776., (prejev/preradba djela: P. Knežević. *Muka Gospodina našega Isukrsta i plač matere njegove*, Mleci, 1753.); *Serafinskoga svetoga otca Franceska xivot kratak*, slovima Iv. Mart. Diwalt, u Ossiku, 1777.; *Promishljanja po nediljah svete Korizme: jutarnja i vecernja*, utishtena slovima Ivana Martina Diwalt, u Ossiku, 1778.; *Brevis methodus pro confessione se bene praeparandi, integre confitendi et fructuose communi-candi. Sequuntur hominum diversorum statuum obligationes.*, Essekini,

1779.; *Kratak nacsin, za ispovid dobro pripraviti se...*, slovima Ivana Martina Diwalt, utishten u Ossiku, 1779.

Njegova djela u rukopisu: *Tractatus de sacro et ineffabili mysterio Sanctissimae Trinitatis*, Essekini, 1756. – 1757.; *De Deo trino; De Deo Creatore; De gratis; De Angelis*, Essekini, 1762. – 1764., (predavanja zapisao Velikanovićev student Antun Luster); Ljetopis o prošlosti Bosne Srebrene (obuhvaća razdoblje od 1406. do 1690. godine); *Ljetopis o prošlosti Bosne Srebrene* (obuhvaća razdoblje od 1702. do 1735. godine).

Zastupljen je u sljedećim djelima: *Prid Muku Gospodina Isukersta, i Placs Divice Marie ponukovanje*, napisao 1776. te u: J. Tauler. Ugledalo ljubavi ili Put k izverstnosti, slovima Pavla Jankovicha povl. knjigotisca, U Novom Sadu, 1836.; *Hrvatska riječ u Srijemu: antologija srijemskih pisaca*, priredio D. Horvatić, Ogranak Matice hrvatske u Tovarniku, Zagreb, 1995.

Preveo je sljedeća djela: P. P. Todini. *Prikazanje raspushtene kcheri, velike poslie pokornice, svete Margarite iz Kortone, trechega reda svetoga Franceska*, prevoditelj Ivan Velikanović, slovima Ivana Matina Diwalt, u Ossiku, 1780., (prijevod/preradba djela: P. P. Todini. *La prodiga figliole Margarita la Beata di Cortona*, Rim, 1665.); *Sveta Susanna, divica i muchenica, slovima Katarine Landererove udovice*, u Budimu, 1783., (prijevod/preradba djela: G. Bernieri. *La Susanna, Vergine e Martire*, 1689.); *Sveta Teresia divica duhovna reda karmelitsanskoga*, Ossik, 1803., (prijevod/preradba djela: P. F. Minacci. *Le Cadute avventurose ovvero la S. Teresa*, 1683.); *Ogledalo pokore: izabrana djela*, priredio M. Tatarin, Riječ, Vinkovci, 2003.; *Razmišljanja bogoljubna svetoga Bonaventure*, u Osiku, 1776.; F. A. Pouget. *Uputjenja katolic-sanska: u razgovore sloxena i u tri dila razdiljena...*, slovima Ivana Martina Divald, u Ossiku, 1787. – 1788.; *Molitve koje u vrime vojske protiv Turkom najvechim vire krstjanske neprijateljnom i progoniteljnom obichajni to jest ritual rimski govoriti jest naredio*, u Ossiku, 1788.

Uredio je i priredio *M. de Jesus de Agreda. Xivot Majke Boxje, Kraljice i Gospoje nasse prisvete Divice Marie, popraviteljnice gria Eve i povratiteljnice milosti...*, sluga u Isukerstu fra Ivan Velikanovich., utiessten slovi Ivana Engela, u Pecsuu, 1773.

Digitalizirana djela: *Prikazanje raspushtene kcheri, velike poslie pokornice, svete Margarite iz Kortone, trechega reda, svetoga Franceska* (1780.).

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 21. kolovoz 1803. i s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: *o. Ivan Krstitelj Velikanović iz Broda, lektor u miru, bivši provincijalni ministar i defnitor, nekoć generalni vizitator Ladislavske provincije, jubilarac, senior Provincije, ponizna, razborit i strpljiv, izdao je više djela na hrvatskom jeziku, umro u 82. godini života i 65. redovništva.*

WEIDENBACH, fra Anđeo

Rodio se 27. rujna 1756. u Budimu, a umro 11. siječnja 1790. u Vukovaru.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je na blagdan Male Gospe, 8. rujna 1773., a prve redovničke zavjete položio je na isti dan 1774. Prema vukovarskoj *Kronici I* bio je student na filozofskom učilištu u Vukovaru 1776. godine zajedno s Klementom Orovcinim pod mentorstvom profesora Franje Kovačevića, kojega je kasnije u njegovim službama i naslijedio. Obojica su 1777. godine prema objavljenoj Tabuli bili premješteni u Temišvar. Teologiju je završio u teološkoj školi u Osijeku. Kada je 1765. godine promijenjena nastavna osnova filozofskih učilišta u Provinciji sv. Ivana Kapistrana, pod utjecajem Filipa Medarića 1781. godine branio je njegove teze. U Vukovaru (1781. – 1783.) bio je lektor filozofije, učitelj klerika i njihov nagovornik i ceremonijar. Pod njegovim predsjedanjem kao djelatnog lektora i profesora filozofije u Vukovaru 7. rujna 1783. godine održao je javnu raspravu iz matematike. Poslije ukidanja franjevačke škole u Vukovaru na izbornom provincijskom kapitolu pod predsjedanjem novoizabranog provincijala Josipa Paviševića, 30. kolovoza 1783. godine u Budimu, kao ugledni profesor s titulom 'mnogopoštovani otac' premješten je u Baju, a kasnije u Petrovaradin za bolničkog kapelana.

Od njegovih djela imamo objavljenu javnu raspravu u posljednjoj godini djelovanja crkvenih visokih škola *Tentamen publicum expraelectionibus mathematicis iurta norman Regiae Universitatis Budensis* (Osijek, 1783.).

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 11. siječanj 1790. i s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: *o. Anđeo Widenbach iz Budima, vojni kapelan slavne njemačke Legije Neugbauer, umro u Vukovaru u 34. godini života.*

FRANJEVCI PISCI U VUKOVARU

Franjevci vukovarskog područja ostavili su prva književna djela – u početku rukopisna, a kasnije tiskana. U vukovarskoj samostanskoj knjižnici sačuvano je nekoliko rukopisa, u pravilu vjerskog sadržaja, a pisali su ih sljedeći vukovarski franjevci: fra Ernest Benešić; fra Cecilijan Ockl, lektor teologije; fra Franjo Filipović Vukovarac, kantautor; fra Josip Janković, lektor teologije, proslavljeni teološki pisac i generalni definator Reda manje braće; fra Antun Tomašević, lektor teologije; fra Ivan Velikanović, upravitelj župe, jezikoslovac i plodni pisac; fra Bono Mihaljević; fra Samuel Kocijan, pjesnik; fra Robert Kauk, pisac i pjesnik; fra Grgur Čevapović, vjerski i dramski pisac, povjesničar, autor prve drame izvedene u Vukovaru na hrvatskom jeziku; fra Đuro Bencetić, gvardijan, župnik, definator i generalni vizitator te fra Placido Belavić, povjesničar i pisac vukovarskih tema. Većina njih bili su lektori i gvardijani, pa su stoga njihovi biografski opisi obrađeni među lektorima i gvardijanima.

Ovdje se nalazi pet franjevacu vukovarskih pisaca:

BELAVIĆ, fra Placido

BENEŠIĆ, fra Ernest

KAUK, fra Robert

KOCIJAN, fra Samuel

MIHALJEVIĆ, fra Bono

BIOGRAFSKI OPISI FRANJEVACA PISACA

BELAVIĆ, fra Placido

Rodio se 23. ožujka 1868. u Karlovcu, a umro 17. veljače 1957. u Vukovaru. Na krštenju je dobio ime Marko.

Osnovnu školu pohađao je u Trnju i Karlovcu, a gimnaziju je završio u Karlovcu. U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistrana, stupio je u Beču 1888. Za svećenika se pripremao na bogoslovnoj školi u Baji (1889. – 1892.), a za svećenika je zaređen 1892. u Kaloči. Nakon svećeničkog ređenja bio je kapelan u Našicama, Iloku i Šarengradu (1892. – 1905.), a zatim vjeroučitelj u osnovnim i srednjim školama u Vukovaru, Slavanskom Brodu, Karlovcu i Našicama (1898. – 1912.). U razdoblju od 1912. do 1924. godine bio je dušobrižnik hrvatskih iseljenika u Sjedinjenim Američkim Državama (New York, Chicago, Milwaukee, Lackawanna, Bethlehem i Clinton). Osnovao je hrvatske župe u New Yorku (1914.) i Milwaukeeju (1917.). Suradivao je u listovima u domovini i SAD-u (*Naša nada* – *Our Hope*, Chicago).

Po povratku u domovinu bio je župnik u Šarengradu (1924. – 1926.; 1927. – 1929.), a potom je boravio u samostanima u Vukovaru, Našicama, Subotici, Čakovcu, Virovitici, Cerniku, Slavanskom Brodu i Kloštru Ivaniću (1926. – 1957.).

Gradska je knjižnica Vukovar prigodom Dana grada Vukovara, 3. svibnja 2019. godine, odlučila predstaviti još jedno rijetko izdanje iz svoje Zavičajne zbirke. To je knjižica franjevca Placida Belavića *Sv. Bono mučenik*. Riječ je o trećem izdanju, tiskanom u vukovarskoj tiskari Novo doba 1924. godine.

Istraživao je prošlost gradova i samostana u kojima je boravio te je objavio niz povijesno-kroničarskih zapisa. Nažalost, njegovo je djelo *Kratka povijest samostana u Virovitici* izgubljeno. Govorio je više jezika, a s engleskog je preveo zbirku *Japanske pripovjedke, poslovice, itd.* Basila H. Chamberlaina (Zagreb 1905.). Drugom izdanju te zbirke dodao je osnove japanske gramatike i rječnika (Zagreb 1925.). Služeći se i pseudonimima *Placo* i *Miljenko*, objavljivao je prijevode te pripovijetke, crtice i eseje poučnog i nabožnog karaktera u časopisima i listovima: *Anđeo Čuvar* (između 1903. i 1933.), *Hrvatstvo* (1906.), *Kršćanska obitelj* (1906. – 1908.; 1914. – 1918.; 1938., 1939.), *Sriemske novine* (1908. – 1916.), *Hrvatska smotra* (1909.), *Glasnik sv. Ante Padovanskoga* (1911. – 1919; 1924 – 1934.), *Obitelj* (1911., 1912.), *Katolički list* (1913.), *Prosvjeta* (Zagreb 1913.), *Hrvatska straža* (1934. – 1940.), *Subotičke novine* (1939., 1940.). Suradivao je u američkim novinama *Hrvatska narodna zajednica* i *Naša nada* te kalendaru *Naša domovina* (Gradišće 1937., 1940.).

Njegova tiskana djela: *Sv. Bono mučenik, čije se sveto tijelo čuva u franjevačkoj župnoj crkvi u Vukovaru*. Vukovar 1906., 1908., 1924.; *Zadnji časovi sv. Ivana Kapistrana*. Palanka 1906.; *Sv. Antun Padovanski, pomoćnik i zaštitnik*. Vukovar 1907.; *Sv. Ivan Kapistran pod Biogradom*. Vukovar 1907.; *Povijest samostana i župe vukovarske*, 2. izd., Tiskara Novo doba, Vukovar 1928. (reprint, Ogranak Matice hrvatske, Vukovar 2006.); *Čudotvorna Gospina slika u Sotinu*, Tiskara „Sriemskih novina“, Vukovar 1909. (reprint, Gradski muzej Vukovar, Zagreb 1995.); *Povijest samostana i crkve Šarengradske*, 2009.; *Našice, povjesničke crtice*. Vukovar 1911.; *Buffalo i druge pripovijesti*, Tisak i naklada Lav. Weissa, Bjelovar 1915.; *Oporuka starca misionara*. Vukovar 1916.; *Crtice iz prošlosti Vukovara*, Tiskara Novo doba, Vukovar 1927. (reprint, Gradski muzej Vukovar, Vukovar 1993.)

Bio je hrvatski književnik, povjesničar i prevoditelj. Bio je dio plejade hrvatskih svećenika pripovjedača iz prve polovice 19. stoljeća.

Samostanska kronika za datum 3. listopada 1971. donosi zapis: *Uprava samostana odlučila je da se 3. listopada 1971. ostvari prijedlog prof. Dionizija Švagelja, direktora centra za organizaciju naučno-istraživačkog rada iz Vinkovaca, koji je predložio da se u samostanu podigne spomen-ploča fra Placidu Belaviću. Spomen-ploča postavljena je u ulaznom predvorju, u samostanskom hodniku. Tekst spomen-ploče glasi: „Ovdje je djelovao o. Placido Belavić, hrvatski povjesnik, književnik i filolog. Karlovac 1868. – Vukovar 1957. MCMLXXI“. Spomen-ploča otkrivena je u nedjelju, 2. listopada, nakon pjevane mise zadušnice za pokojnog fra Placida Belavića. Nakon uvodnih riječi gvardijana o. Ivana Kovača o kulturnom i vjerskom značenju ove skromne manifestacije govorio je dr. Dragutin Turk, umirovljeni gradski senator. U kratkom govoru govornik je ukratko okupljenim građanima Vukovara iznio životopis i bibliografiju Placida Belavića, koji je uvelike zadužio vukovarsku povijest svojim djelima iz prošlosti grada i okolnih naselja. Govorio je 9 stranih jezika, a sporazumijevao se na 17 jezika. Prevodio je s engleskog, japanskog i španjolskog jezika.*

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 17. veljače 1957. i s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: *o. Placido Marko Belavić iz Karlovca, u mlađim godinama dušobrižnik hrvatskih iseljenika u Americi, cijeli život učio strane jezike, pisac pučkih publikacija iz prošlosti naših slavonskih samostana, senior Provincije, umro u 89. godini života, 68. redovništva i 65. svećeništva.*

BENEŠIĆ, fra Ernest

Rodio se 5. kolovoza 1807. u Vukovaru, a umro 13. prosinca 1885. godine u Cerniku.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 1825. u Baču.

Studij filozofije pohađao je na filozofskom učilištu u Iloku (1826. – 1828.), a studij teologije završio je u Vukovaru 1831. godine. Lektor teologije bio mu je fra Marijan Jaić koji ga je preporučio na daljnje teološko obrazovanje na generalnom učilištu u Budimpešti, gdje je postigao doktorat iz filozofije i licencijat iz teologije s kvalifikacijama lektora crkvene povijesti i crkvenog prava. Kao lektor filozofije predavao je na filozofskom učilištu u Slavonskom Brodu (1831. – 1833.), a zatim kao lektor teologije na bogoslovnim školama u Slavonskom Brodu (1833. – 1834.; 1841. – 1843.), Baji (1839. – 1841) i Budimu (1843. – 1846.).

Službu gvardijana i župnika vršio je u Aradu (1847. – 1850.). Kako je to bilo vrijeme političkih revolucionarnih podjela i prevrata, osobito u 1848. godini, kao revni duhovni pastir skrbio je i pružao materijalnu pomoć vojsci, zbog čega ga je car Franjo Josip I. odlikovao Zlatnim križem za učinjene zasluge.

Predavao je grčki jezik i biologiju u gimnaziji u Osijeku (1851. – 1856.), gdje je bio posljednji ravnatelj gimnazije iz Provincije sv. Ivana Kapistranskog (1851. – 1854.).

Iz razdoblja njegove lektorske djelatnosti preostali su u rukopisu spisi *Institutiones theologicae et dogmaticae; Historia ecclesiastica; Povijest Novoga Zavjeta*. Rukopisi se nalaze u knjižnici samostana u Vukovaru. Autor je prigodnih pjesama na hrvatskom jeziku.

Potrebno je reći da postoji dvojba oko prezimena Benešić i Benišić. Za mjerodavnost ove dvojbe poslužio je *Nekrologium conventus Vukovar – Liber mortuorum* (18. – 20. st.)

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 13. prosinac 1885. i s mjestom preminuća u Cerniku, stoji zapisano: *o. Ernest Benešić iz Vukovara, doktor filozofije i slobodnih umijeća, magister teologije i crkvenog prava, lektor, prvi ravnatelj osječke Gimnazije, dvostruki jubilarac, odlikovan Zlatnim križem za zasluge, nesretnim slučajem pao i smrtno stradao, umro u 78. godini života i 60. redovništva.*

KAUK, fra Robert

Rodio se 4. srpnja 1848. u Vukovaru, a umro 16. listopada 1900. u Zagrebu kao vikar samostana u Osijeku.

Osnovno školovanje započeo je u rodnom Vukovaru. U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 1862. godine u Baču. Studij teologije završio je u Baji 1869., a za svećenika je zaređen 1871 godine. Kao profesor teologije predavao je Crkvenu povijest i Kanonsko pravo na franjevačkim bogoslovnim školama u Baji (1877. – 1883.) i Vukovaru (1883. – 1885.).

Službu gvardijana vršio je u Iloku (1885. – 1890.), a kao predstojnik samostana djelovao je u Zemunu (1891. – 1892.). U upravi svoje Provincije bio je definator (1887. – 1890.) i tajnik Provincije (1890. – 1993.).

Osim rodnog Vukovara njegov život bitno su obilježila još dva mjesta, Baja na početku njegova djelovanja i Lepoglava na zalazu njegova života.

Bajski franjevački samostan u kojem je studirao i započeo s predavanjima u tom je vremenu, tijekom druge polovine 19. stoljeća, bio središte nacionalnog pokreta. Slavonski i bunjevački franjevci prihvatili su poziv kaločkog kanonika, kasnije i biskupa Ivana Antunovića da sudjeluju u borbi za očuvanje vlastitog identiteta. Jedan od najaktivnijih pobornika ovog preporodnog pokreta bio je fra Robert Kauk. S njima je bio i fra Euzebije Fermendžin, s kojim je fra Robert studirao, a kasnije i predavao na bajskoj bogoslovnoj školi (1878. – 1882.). Njih dvojica bili su predvoditelji borbe za opstanak podunavskih Hrvata. Njihov učitelj u studentskim danima bio je fra Kajo Agjić, koji se dopisivao s hrvatskim preporoditeljima. Njih dvojica nastavili su kontinuitet nacionalnog rada svoga učitelja. Bili su spremni uređivati novine koje bi bile namjenjene podunavskim Hrvatima te su uredili prvi broj pučkog lista za Bunjevce i Škoce, ali ga ipak nisu publicirali zbog pritiska crkvenih i političkih krugova. Ipak, u tome su preporodnom zanosu *hrvatskim ikavskim nariječjem kojim govore Bunjevci i Šokci u Ugarskoj* tiskali djelo *Gorka muka i teška smrt Gospodina Isukrsta odkupitelja našega* kao *1. bunjevačko-šokačko izdanje*, za koje se u oglasu u vukovarskom listu *Sriemski Hrvat* kaže: *Trud, koji se ulaže oko uzčuvanja osebine jezika i narodnosti kod Bunjevaca i Šokaca, tog ogranka hrvatskoga naroda, plemenit je i ako Bog da biti će i blagoslovan. Držeć se starih običaja svojih, moleć se Bogu u*

jeziku, u kom im se i pradjedovi molili, puk za koga je Robert Kauk djelce svoje pisao, odoljeti će svakomu pokušaju, kojim bi se ga htjelo odnaročiti i rastaviti sa braćom, koja s njim jednako osjećaju i napredku se njegovom od srca vesele.

Pisao je povijesne knjige i članke, pjesme, pripovijetke i novele, koje su objavljivane samostalno te u hrvatskim novinama i časopisima. Od mladih dana bio je vezan za podunavske Hrvate. Pjesme te crkvene i druge članke objavljivao je u *Bunjevačkim i šokačkim novinama* (1870.), *Bunjevačkoj i šokačkoj vili* (1871.) i novinama na hrvatskom jeziku tiskanima u Kolači, a kojima je urednik i vlasnik bio Ivan Antunović najprije kao svećenik te zatim kanonik i biskup.

Suradivao je u dnevnim listovima, kalendarima i periodičkim publikacijama. Pisao je za *Bunjevačke i šokačke novine* (1870.); *Obzor* (1870., 1887.); *Sriemski Hrvat* (1883. – 1884.); *Syrmier Post* (1884.); *Neven* (1884.); *Glasnik jugoslavenskih franjevac* (1892.); *Franjevački glasnik* (1897. – 1898.); *Narodne novine* (1892, 1894. – 1896.); *Sriemske novine* (1892, 1894. – 1899.); *Varaždinski viestnik* (1898.), kalendar *Zvonimir* (1900.). Suradivao je i u somborskom listu *Bunjevac* (1882). Autor je pjesme *Pozdrav Danici* objavljene na početku prvog broja kalendara *Bunjevačko-šokačka Danica ili Subotički kalendar* (1884.). Budući da je bio dobro upoznat s preporodnim gibanjima i uopće s rasprostranjenošću Hrvata izvan Hrvatske (Dalmacija, Istra, Ugarska, Sedmogradska i dr.), čitateljstvo u Hrvatskoj nastojao je upoznati s položajem ugarskih Hrvata pa je 1884. u *Sriemskom Hrvat* u nastavcima objavio raspravu *Bunjevci i Šokci* (br. 21–27). Objavljivao je članke o rodoslovlju obitelji Héderváry i Iločki, hrvatskim banovima, prošlosti Vukovara i Vukovarske županije, pustošenju Srijema za vrijeme turskog pohoda 1526. u *Narodnim novinama* (1892., 1894. – 1896.). Na bugarskom jeziku priredio je *Evangjelite za s'ne neděli i praznici prez gudinata* (Temišvar 1876). Pripovijetkom *Narankinja* zastupljen je u antologiji *Hrvatska riječ u Srijemu* (Zagreb 1995).

Djela: *Zadnji dani života Nikole Zrinjskoga mladjega, hrvatskoga bana*, Vukovar 1879; *Zabavno poučne pripoviedke*, Baja 1880; *Gorka muka i teška smrt Gospodina Isukrsta odkupitelja našega*, Baja 1882; *Juditha ili vjera i domovina*, Baja 1883; *Milica*, Vukovar 1884; *Zaručnica*, Vukovar 1885; *Sabrane pjesme*, Vukovar 1894; *Ode velečasnom ocu Dominiku Kirchmajeru*, prigodom zlatne mise u Vukovaru 1894. *Poviest pavlinskog samostana i sadašnje kralj. zemalj. kaznionie u Lepoglavi*, Vuko-

var 1895; *Kaznenica: pripoviedka iz života*, Vukovar 1900; *Slike iz života kaznenikah*, Varaždin 1902.

Prema pisanju njegovih djela vidi se da je posljednji period života proveo u Lepoglavi kao duhovnik u lepoglavskoj kaznionici. Zašto je dospio u Lepoglavu gdje nije bilo franjevačkog samostana? Može se pretpostaviti zbog angažiranog djelovanja u preporodu bačkih Hrvata pod vodstvom biskupa Ivana Antunovića s kojim je blisko surađivao.

Bio je lektor, pjesnik pripovjedač i povijesni pisac. Potpisivao se i s F. R. K-k.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 16. listopada 1900. godine is mjestom preminuća u Zagrebu, stoji zapisano: *o. Robert Jakov Kauk iz Vukovara, vikar, lektor teologije u miru, bivši definitor i tajnik Provincije, umro u Zagrebu od moždanog udara u naručju svoga gvardijana o. Rafaela Rodića u 53. godini života i 38. redovništva.*

KOCIJAN, fra Samuel

Rodio se 31. listopada 1817. u Vukovaru, a umro 11. siječnja 1957. godine u Zagrebu.

U Red manje braće, kao član Provincije sv. Ivana Kapistranskog, stupio je 1837. u Baču. Studij filozofije pohađao je u Baji (1838. – 1839.) i Baču (1839. – 1840.), a studij teologije u Baji (1840. – 1842.) i Budimu (1842. – 1844.). Za svećenika je zaređen 1844. godine. Nakon ređenja pripremao se za rad u gimnaziji, što je i započeo u Požegi 1847. godine.

U trima je navratima pjevao svečane pjesme Josipu Schrotu, školskom ravnatelju u banskoj Hrvatskoj, prigodom imenovanja za zagrebačkog pomoćnog biskupa.

Nakon što je položio ispite za lektora teologije, predavao je crkvenu povijest i crkveno pravo na bogoslovnoj školi u Vukovaru (1855. – 1857.).

Njegova djela su: *Ode honoribus illustrissimi domini Josephi Schrott, Essekini* (1846.); *Ode domino Josepho Schrott, Essekini* (1847.); *Carmen domino Josepho Schrott, Zagrabiae*, (1848.).

Podaci o životu fra Samuela čuvaju se u *Protocolum venerabilis conventus Vukovariensis* u Arhivu Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu.

Bio je pedagog, pravnik i pjesnik.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 11. siječanj 1857. godine is mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: *o. Samuel Kocijan iz Vukovara, lektor teologije, gimnazijski profesor u Osijeku.*

MIHALJEVIĆ, fra Bono

Rodio se 1. siječnja 1742. u Novaku (Bapska), a umro 13. kolovoza 1788. u Baču.

U Red manje braće stupio je u prvoj novicijatskoj generaciji novoosnovane Provincije sv. Ivana Kapistranskog 8. rujna 1757. u Šarengradu, a prve redovničke zavjete položio je 8. rujna 1858.

Bio je učeni pisac i govornik, izvrstan *ilirski* propovjednik za bunjevačko-šokačko stanovništvo u samostanima Provincije sv. Ivana Kapistranskog u Baču, Slavonskoj Požegi, Vukovaru, Budimu, Baji i od 1778. godine u Somboru.

Prema *Kronici franjevačkog samostana u Vukovaru, knjiga I* u Tolni je 22. kolovoza 1773. godine određen za vikara i diskreta u samostanu u Vukovaru. Nadalje ga nalazimo 28. siječnja 1774. kao aktualnog vikara samostana: *U siječnju je ovamo u Vukovar slavna Srijemska županija iz Iloka premjestila Sudbeni stol s četirima zarobljenicima u novu kuću podignutu za potrebe iste slavne Županije. Nju je i sudce poštovani otac Bono Mihaljević, djelatni vikar ovoga samostana, blagoslovio s posvetom svetom Demetriju mučeniku.* A kada se postavljao novi križ na kupolu zvonika 20. lipnja 1775. bio je nazočan s gvardijanom fra Antunom Lukačevićem u molitvi blagoslova. Pri izboru novog gvardijana 1774. godine fra Rafaela Plancka, fra Bono Mihaljević i dalje je ostao vikar samostana.

Zaslужan je za nastanak *Kronike franjevačkog samostana* u kojoj su opisani dokumenti o nastanku grada Sombora na latinskom jeziku za razdoblje od kraja 17. do kraja 18. stoljeća. Zatečenu *Kroniku*, vrlo skromnu i neredovito pisanu, u prepisivanju ju je dopunio s bogatijim opisom i novim podacima. Taj novi rukopis dobiva i novi nas-

lov *Izvod kronike časnog samostana slobodnog i kraljevskog grada Sombora časnih otaca reda male braće nekada Provincije Bosne Srebrne Sv. Križa, sada sv. Ivana Kapistrana, od godine gospodnje 1717. do godine 1787, Somborcima sastavljene o prošlosti ovog grada* (Extractus Prothocolli Veneribilis Conventus L. R. Cittis Zomboriensis P. P. ord. Min. obstita Provincicæ olim Bosnæ Argentinæ S. Crucis Nunc vero Divi Joannis a Capistrano ab Anno D[omi]ni 1717. usque ad Annum 1787. deui iterum ab Anno usque annum 18 Zomborini Conscriptum de Antiquitate hujus Civitatis). Njegov rukopis kronike veoma je čitak, piše točno po datumu, a veće događaje i opširno opisuje. Njegova (somborska) kronika spada u red nezaobilaznih povijesnih izvora za proučavanje somborske prošlosti tijekom razvoja grada u 18. stoljeću.

Pred kraj boravka u Somboru napisao je spjev *Kripost posli smerti živi. Pivaoc somborski putujuchi pripiva*. Sudeći po posljednjim stihovima spjev je nastao u razdoblju između srpnja 1786. i siječnja 1787., kada je carskom naredbom somborski franjevački samostan raspušten, a franjevci, među kojima je bio i fra Bono, bili na njihovu veliku žalost iseljeni. Spjev je ispjevan ikavicom i izvornim onovremenim narodnim govorom bačkih Bunjevaca i Šokaca, a odnosi se na prošlost Sombora od kraja 17. stoljeća pa do vremena iseljenja franjevaca 1786./87. Uzori ovom spjevu bili su *Razgovor ugodni naroda slovinskoga* fra Andrije Kačića Miošića, ali i povijesno-romantični ep *Osman* Ivana Gundulića.

Zajedno s drugom braćom franjevcima došao je u Bač, gdje je i boravio do svoje smrti.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 13. kolovoz 1788. i s mjestom preminuća u Baču, stoji zapisano: *o. Bono Mihaljević, propovjednik u miru*.

FRANJEVCI GLAZBENICI U VUKOVARU

Postojanje glazbene baštine u vukovarskom samostanu dokumentirano je jednim dijelom u *Kronici Franjevačkog samostana*. Glazbi se pridavala velika pozornost, stvarala su se glazbena djela koja su pratila određena društvena i crkvena zbivanja. Najbolji pokazatelj o postojanju glazbe je arhivska građa koja sadrži pisane muzikalije, tj. notno zapisane skladbe koje su se u ono vrijeme koristile. Vukovarska franjevačka zajednica kao učilišno mjesto obučavala je na svoj način i buduće orguljaše koji su sudjelovali u glazbenom dijelu bogoslužja i bili voditelji crkvenog pjevanja. Obično se to prenosilo iz generacije u generaciju i obično od svog prethodnika. U tom je smislu važila i odredba upisana u statut određene provincije: *In quolibet Novitiatus Conventus instituaturs Instructor seu Chori Director...* (U svakom novicijskom samostanu neka se postavi instruktor ili direktor kora...).

Fra Josip Janković, Vukovarac, kao provincijal je 1750. godine za sve slavonske i srijemske samostane dao prepisati iste kantuale. Pisali su ih pisari u samostanu San Francesco della Vigna u Veneciji. Kantuali sadrže mise i različite crkvene pjesme nastale pod utjecajem talijanske glazbe. Danas je sačuvano desetak takvih kantuala u Slavoniji. Jedan takav kantual fra Josip Janković darovao je svom matičnom samostanu uz posvetu. Uz ovaj darovani kantual fra Josipa Jankovića prethodila su četiri kantuala koja se nalaze u vukovarskom samostanu: kantual fra Franje Filipovića Vukovarca iz 1722. godine, kantual Filipa Kapošvarca iz 1730. godine, kantual fra Antuna Sandukčića iz 1732. godine i kantual fra Rogerijusa Schumachera iz 1733. godine.

U vukovarskom franjevačkom samostanu sv. Filipa i Jakova nakon Domovinskog rata ostalo je sačuvano sveukupno četrismo osamnaest (418) rukopisnih kataloških jedinica (do danas).

Glazbeni arhiv pjevačkog zbora sadrži djela koja su pretežno pisana za mješoviti zbor ili za pučko jednoglasno pjevanje. Zbor se počinje stvarati početkom 17. st., kada ga je vodio poznati glazbenik iz Cernika fra Antun Sandukčić, zatim sto godina kasnije fra Rogerius Schumacher, o. Grgur Čevapović i o. Marijan Jaić te nakon još sto godina o. Kamilo

Kolb. Uz vrlo dobro poznate glazbenike ovdje donosimo biografski opis i jednog graditelja orgulja fra Simona Sangla.

Ovdje se nalazi osam franjevac koji su glazbeno djelovali u Vukovaru:

ČEVAPOVIĆ, fra Grgur – obrađen u poglavlju *Franjevci lektori*

FILIPOVIĆ, fra Franjo Vukovarac – obrađen u poglavlju *Franjevci gvardijani*

JAIĆ, fra Marijan – obrađen u poglavlju *Franjevci lektori*

KOLB, fra Kamilo

SANDUKČIĆ, fra Antun

SCHUMACHER, fra Rogerije

VLAHOVIĆ KAPOSVÁRAC, fra Filip

SANGL, fra Simon – graditelj orgulja

BIOGRAFSKI OPISI FRANJEVACA GLAZBENIKA

KOLB, fra Kamilo

Rodio se 31. srpnja 1887. u Okučanima, a umro 13. srpnja 1965. u Virovitici. Na krštenju je dobio ime Stjepan.

Osnovnu školu pohađao je u Okučanima, a niže razrede gimnazije u Požegi.

U Red manje braće, kao član novoosnovane Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je u novicijat 14. rujna 1902. na Trsatu obukavši franjevački habit i dobivši novo ime fra Kamilo. Prve redovničke zavjete položio je u rujnu 1903. godine. Studij filozofije pohađao je na filozofskom učilištu u Varaždinu (1903. – 1906.). Već je u Varaždinu bio orguljaš i već je tada bilo uočljivo da je će njegov život biti obilježen glazbom. Postao je aktivni član samostanskog tamburaškog zbora. Napisao je prvu koračnicu za tamburaški zbor, pod naslovom *Bunjevac*.

Studij teologije pohađao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu (1906. – 1910.). Za svećenika je zaređen 13. ožujka 1910. godine. Nakon ređenja i nakon što se sam glazbeno razvio privatno

je započeo učiti kod prof. Franje Dogana i Filipa Hajdukovića, a poslije je studirao glazbu u Ljubljani i Zagrebu.

Kao mladi svećenik iz Zagreba dolazi na Trsat (1911. – 1914), gdje je bio pastoralni suradnik, orguljaš i zborovođa, ali je istodobno započeo neumorno raditi kao glazbenik. Tada je skladao svoju prvu misu na latinskom jeziku *Na čast Bezgrješnog Začeca*. No tada je došao Prvi svjetski rat i on je otišao na ratište kao vojni kapelan (1914. – 1918.). Ipak, ni ratište ga nije moglo razdvojiti od skladanja. Nakon rata, 1918. godine, jedno kraće vrijeme boravio je kod svog brata svećenika u Orahovici, gdje mu je bila i majka. Potom nastavlja svoj redovnički život u Vukovaru (1919. – 1920.) gdje će se zadržati kraće vrijeme jer odlukom uprave Provincije odlazi na studij na Konzervatorij za solo pjevanje i kompoziciju u Ljubljani, gdje je 1921. debitirao kao pjevač u oratoriju *Assumptio* slovenskog cecilianca fra Hugolina Sattnera. Studirao je solo pjevanje kod dirigenta Mateja Hubada i kompoziciju kod Mire Ungera na Konzervatoriju u Ljubljani (1919. – 1921.) te do 1922. solo pjevanje kod Milana Reizera.

Kao solo pjevač postigao je velike uspjehe, posebno u oratoriju dr. Božidara Širola *Žrtva Abrahamova*, koji je izveden u Zagrebu prigodom Euharistijskog kongresa 1923. godine. Nastupao je po svim glavnim mjestima tadašnje države. Zbog iznimne kvalitete glasa dobio je ponudu da nastupi u Beču, ali ju kao redovnik nije prihvatio.

Nakon druge godine studija vraća se u Zagreb te upisuje Muzičku akademiju u Zagrebu, gdje je 1926. položio ispit za srednjoškolskog učitelja pjevanja. Bio je nadaren posebnim glazbenim talentom. No, zbog pastoralnog djelovanja i obveza nije više mogao raditi i studirati. Prevagnulo je pastoralno djelovanje te ponovno dolazi u Vukovar (1928. – 1929.), u kojemu je i ovaj drugi put bio samo na kratko vrijeme.

Dolazi u Viroviticu gdje će ipak malo duže boraviti (1929. – 1932.). Uz redovite svećeničke pastoralne dužnosti bio zborovođa Mješovitog zbora *Rodoljub*, tamburaškog zbora i limene glazbe.

Iz Virovitice je imenovan gvardijanom u Iloku (1933. – 1935.), a potom odlazi na svoju glazbenu službu za profesora glazbe u Franjevačkom kolegiju u Varaždinu (1935. – 1941.), gdje je uz pjevanje i službu službenog orguljaša predavao i vjeronauk. Trudio se obučiti svoje učenike, posebno buduće svećenike, u pjevanju i predati im sve

ono što je bitno i karakteristično u glazbenoj umjetnosti te u njima odgojiti pravu ljubav za glazbenu umjetnost. Iz Varaždina je premješten ponovno na pastoralno djelovanje u Našice (1941. – 1944.), gdje je obnašao dužnost katehete, kapelana i orguljaša. Zatim opet postaje nastavnik glazbe na učiteljskoj školi u Osijeku (1944. – 1945.), gdje je vodio školski zbor, a bio je i zborovođa društva *Zrinski* i *Hrvatsko-pjevačkog društva Lipa*.

Njegovi nastupi započeli su još na studiju glazbe u Ljubljani, a do 1944. nastupao na koncertima u Hrvatskoj i Sloveniji izvodeći poglavito solo dionice u oratorijima, kantatama, psalmima i crkvenim skladbama (J. S. Bach, G. F. Händel, A. Dvořak, F. Mendelssohn, B. Širola, Dugan, I. Zajc).

U rano proljeće 1945. godine dolazi u Zagreb, gdje je u svibnju uhićen i 9. srpnja 1945. presudom Vojnog suda Komande grada Zagreba osuđen na pet godina zatvora u Staroj Gradiški.

Nakon izlaska iz zatvora nastavlja svećeničku službu kao pastoralni djelatnik, ali i kao plodonosni glazbenik u Karlovcu (1950. – 1952.), Slavonskom Brodu (1952. – 1957.), Požegi, gdje je stvarao najljepša i najvrjednija umjetnička djela (1957. – 1963.), i Virovitici, gdje je bila njegova posljednja životna postaja te gdje je 13. srpnja 1965. godine i umro.

Također je bio aktivan i u stvaralačkom radu. Njegov skladateljski opus obuhvaća 1455 skladba, od čega 1300 izvornih, pretežno crkvenih, samo 42 svjetovne skladbe, te 155 skladbi na tuđe teme ili obrada narodnih melodija. Najviše popijevaka napisao je u čast Blaženoj Djevici Mariji, a prevladavaju skladbe za zborove. Veliki je broj euharistijskih, marijanskih i svetačkih popijevki. Na tekstovima pjesnika Stanka Banića skladao je *Oratorij sv. Josipa* 1959. i *Oratorij sv. Franje Asiškoga* 1961. za soliste, zbor i orkestar (prema sjećanju na njegov istoimeni izgubljeni oratorij za soliste, zbor i orkestar na tekstu fra Teofila Josipa Harapina nastalim 1943., kad je djelomično i izveden u Osijeku). Skladao je 69 misa, uglavnom za pučko izvođenje, a kad bi se misama pridružile i one sa skraćenim tekstom, onda njihov ukupni broj iznosi više od stotinu. Jedna od najboljih misa je *Deo gratias*, koju je skladao prigodom svog zlatomisničkog jubileja. Mise se odlikuju pjevnom i spontanom melodikom, obilježene su kasno romantičkim stilom te odražavaju ideje cecilijanskoga pokreta. Skladao je i 159 izvornih djela za različite instrumente i instru-

mentalne orkestre. Skladao je još oratorije, psalme, prigodne popijevke, orkestralne, slobodne i profane skladbe.

Skladbe su mu tiskane u glazbenim prilogama časopisa *Tamburica*, *Cerkveni glasbenik*, *Anđeo čvar*, *Hrvatsko jedinstvo*, *Sklad*, *Hrvatski list*, *Glasnik sv. Josipa*, te u mnogobrojnim pjesmaricama među kojima su *Serafski zvuci* (Zagreb 1916.), *Hrvatska crkvena pjesmarica* (Zagreb 1917.), *Hrvatski crkveni kantual* (Zagreb 1934.), *Hrvatska crkvena pjesmarica Dječackog sjemeništa* (Zagreb 1938.), *Mariji, kraljici neba i zemlje* (Ljubljana 1956.), *Pjevajte Gospodu pjesmu novu* (Zagreb 1983., 2013.), *Slavimo Boga* (Frankfurt na Majni — Zagreb 1993.), *Najljepše Gospi* (Zagreb — Zadar 1997.), *Služite Gospodinu u veselju* (Zagreb 1998).

Autorski dvojac Marija Riman i Petar Antun Kinderić objavili su opsežne tematske zbirke njegovih skladbi. Nekoliko skladbi snimljeno mu je na CD *Hrvatska duhovna glazba* (Orfej 2007.), te na CD album *Izbor iz djela*.

Sudjelovao je s mnogim prilogama o crkvenoj glazbi, osvrtima na skladbe drugih autora i glazbena događanja te je recenzijama glazbenih priručnika surađivao u *Tamburici*, *Sv. Ceciliji*, *Narodnoj politici* (1922.), *Virovitičkom hrvatskom glasniku* (1930.), *Hrvatskoj obrani* (1936.) i *Hrvatskom jedinstvu* (1938.–39.).

Nedvojbeno pripada najvećim hrvatskim skladateljima crkvene glazbe 20. stoljeća. Gotovo cijeli život vršio je službu orguljaša. Kod pratnje liturgijskih obreda naročito se isticao njegov smisao za improvizaciju. Kao redovnik nastojao je u svojem životu savjesno ispunjavati pravila redovničke zajednice, pa i onda kad su mu ona umjesto glazbe dodjeljivala razne druge službe.

Za skladanje *Staroslavenske mise* primio je nagradu Hrvatskog književnog društva sv. Jeronima u Zagrebu.

U *Nekrologiju* Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, za 13. srpnja 1965. godine s mjestom preminuća u Virovitici, stoji zapisano: *o. Kamilo Stjepan Kolb iz Okučana, propovjednik, ustrajni promicatelj pobožnosti sv. Josipu, izvrsni glazbenik, skladatelj, pjevač, zborovođa i orguljaš, neumoran radnik u Gospodnjem vinogradu, iza sebe ostavio preko 2500 skladbi, svećenički i redovnički jubilarac, umro od tumora na grlu u 78. godini života, 62. redovništva i 55. svećeništva.*

SANDUKČIĆ, fra Antun

Rodio se 1654. u Cerniku, a umro 26. siječnja 1735. u Vukovaru. U *Nekrologiju (Leber Mortuorum)* samostana u Vukovaru piše da je u vrijeme njegova preminuća vršio službu vikara samostana u Vukovaru. Bio je član Provincije Bosne Srebrene. Kada je 1733. uspostavljeno filozofsko učilište u Vukovaru, bio je ondje orguljaš, propovjednik, učitelj mladeži i samostanski vikar. Zapisničar *Kronike I.* donosi: *Godina 1733. – održana je 20. dana kolovoza iste godine na Visovcu druga kapitularna skupština mnogopoštovanog oca Antuna Markovića. Na toj je skupštini za gvardijana izabran velečasni otac Antun Bibić, za vikara poštovani otac Antun Sandukčić.*

Isticao se asketskim načinom života i vjernim pridržavanjem redovničke stege. Vlastoručno je zapisao zbirku skladbi i napjeva s orguljaškom pratnjom. Ta zbirka, kantual, u prvom dijelu sadržava latinske crkvene himne, u drugom skladbe za orgulje, a u trećem hrvatske crkvene pučke pjesme za različite dijelove crkvene godine i u čast Majke Božje. Kantual je bez signatura, vrlo slabo pisan, ali ima bogate ukrasne inicijale. Zapisao je napomenu: *ad usum privatum* (za privatnu uporabu). Sve njegove hrvatske popijevke zapisane su u štokavskoj ikavici, govoru srednje i istočne Slavonije.

Na prvoj stranici kantuala zabilježeno je: *Ad simlicem usum Frattis Antonii Szanduksič a Czernik, anno 1732. die 23 Aprilis.* Na temelju ovih podataka zaključujemo da je brat Antun Sandukčić rodom iz Cernika. Kantual je napisao je za svoje potrebe 23. travnja 1732. godine. Kantual je uvezan u crnu kožu, veličine 14 cm x 22 cm. Na prvoj stranici nalazi se precrtano prezime 'Sandukčić', a iznad njega stoji natpis 'Georgije Dragojlovich', što znači da su se nakon njegove smrti i dugi služili istim (njegovim) kantualom. U sredini naslovnice nalazi se Guidonska ruka na kojoj su ispisani znakovi za učenje *sol-feggia*. U europskoj glazbenoj praksi solmizacija se pojavila u IX. st., a učvrstila se u XI. st. izumima Guida iz Arezza (tzv. Guidonska ruka: slogovi ut-re-mi-fa-sol-la na tonovima heksakorda). Kantual je ispisan 'koralnim notama'.

U svesku se nakon različitih kantika nalazi 5 kraćih orguljaških stavaka (Bergamasco, Concerto, Praeambulum, Pastorella, Fuga). Prema ovome se vidi da je već poznao djela fra Lodovica Grossija da Viadana (1560. – 1627.), koji je također koristio velikog kompozitora Bergamasca i njegov *popularni talijanski narodni ples*, a note su vje-

rojatno dolazile iz sjeverne Italije po franjevačkoj liniji. Kompozicije Bergamasca inače su i kasnije komponirali brojni skladatelji, ali i prije, još u renesansi. Taj ples se spominje i kod Shakespearea u *Snu ljetne noći*. Fra Antun skladao je prema ovom modelu hrvatske napjeve na ikavici. Sve to govori koliko je preko fra Antuna kao kompozitora svjetska glazba bila udomaćena u Vukovaru. Ovaj period glazbene baštine upućuje na njegovanje i uporabu glazbe u vremenima kada u kontekstu eruopske glazbe dominiraju velikani baroka. To su veliki pokazatelji glazbene tradicije na slavonskom području. Putem franjevačke zauzetosti velika glazbena stvaranja nisu bila daleko od Rima i Beča.

Kantual je u Domovinskom ratu prošao progonstvo zajedno s cijelom samostanskom knjižnicom i arhivom u Vukovaru. Kantual je spašen i danas se nalazi, s obzirom na prekrasne inicijale kao izvrstan izložbeni primjerak, u Franjevačkom muzeju Vukovar.

Bio je mlađi brat fra Filipa Vlahovića Kapošvaraca kojemu je prepisivao note i od kojeg je učio svirati na orguljama. Bio mu je suradnik ili pomoćnik u prepisivanju iz Kapošvarčeva kantuala. Naime, njegov nas kantual upućuje na sličnosti vinjeta koje nalazimo u Kapošvarčevom kantualu, što je značilo da je pokušao imitirati i svog samostanskog učitelja. Kantual je ispisan koralnim notama.

Kronika I otkriva nam kratki opis njegova preminuća: *ove je godine, 26. siječnja 1735., u ovome mjestu umro otac vikar Antun Sandukčić, otac jako dobra života, tako da mogu reći kako je njegova smrt bila dragocjena u očima Gospodina i redovnika; preminuo je okrijepljen svim sakramentima.*

SCHUMACHER, fra Rogerije

Nažalost o fra Rogeriju nemamo puno osobnih podataka, osim onoga što nalazimo u *Kronici Franjevačkog samostana u Vukovaru*. Prema Tabuli proveo je život u Vukovaru u službi krojača, vrtlara, podrumara, prositelja i na službu samostana. Zašto ne piše da se bavio glazbom, ne znamo. Ovdje prema *Kronici I* donosimo njegov dolazak u Vukovar te odlazak: *Za vrijeme mnogopoštovanoga oca provincijala Ivana Balatovića; pod velečasnim ocem gvardijanom Bonaventurom Lukačevićem; zapisničar velečasni otac Peter Becker... U prosincu 1915. godine... Došao je brat Kristofor, laik iz Broda, otpadnik, koji je u blagovaonici kažnjen od strane dvojice klerika i odriješen pod psalmom Smiluj mi*

se. Došao je brat Rogerius, također otpadnik, te je na isti način odriješen i ostao je ovdje kao podrumar. U Kronici I 1816. stoji zapisano: Brat Rogerius Schumacher, krojač, podrumar, vrtlar i vratar; u sljedećoj godini: Brigom i revnošću brata vrtlara Rogeriusa Schumachera poravnat je donji vrt, kod ograde je iskopana jama, a zemlja s dna brda uzeta je za podizanje. Uz ogradu su posađene vrbe; 26. lipnja 1917. Navečer je došao Bonaventura Szalay. U ovu je redovničku obitelj došao brat Rogerius, vrtlar; u Tabuli iz 1819.: Brat Rogerius Schumacher, vrtlar, vratar i na službu samostanu; u Tabuli iz 1821.: Brat Rogerius Schumacher, krojač, vrtlar, vratar i na službu samostanu; u Tabuli iz 1822.: Brat Rogerius Schumacher, krojač, vrtlar, vratar, prositelj i na službu samostanu; u Tabuli iz 1824.: Brat Rogerius Schumacher, krojač, vrtlar, vratar, prositelj i na službu samostanu te u Tabuli iz 1825.: Brat Rogerius Schumacher u Bač.

Prema *Kronici Franjevačkog samostna u Vukovaru* možemo vrlo precizno pratiti službe fra Rogerijusa Schumachera koji je u vukovarski samostan došao najprije kao grešnik „otpadnik“ jer je u nečemu sagriješio, ali je dobio odrješenje i ostao u samostanu samo kao podrumar. O kojoj vrsti i težini prijestupa nema spomena. S vremenom su mu povjerene i druge službe. Najprije se spominje služba krojača koju je vjerojatno morao prihvatiti iz poslušnosti, kao i službu podrumara nakon prijestupa. Potom je ipak došao do svoje voljene službe, a to je bila služba vrtlara koja je mogla biti povezana i s vratima, odnosno vratarom. S vremenom je dobio posvemašnje povjerenje i odanost u samostanu pa je bio i na službu samostanu, a biti na službu samostanu znači biti svima na usluzi, što govori i posljednja njegova služba prositelja za koju je trebao imati puno poniznosti. Zapisničar ipak nije mogao ne opisati zanos i radost jednog vrtlara koji je vjerojatno s nanesenom zemljom i posađenom vrbom ostavio poseban dojam. Taj opis posve je u skladu s riječima „marljivog vrtlara“ napisan u posveti knjige.

Fra Rogerije Schumacher autor je djela „Zbirka crkvenih notnih zapisa“ LIBER ... DEVOTE / CANTILLARE, uvezanog, od 258 stranica. Na prvoj unutarnjoj stranici upisana je posveta bratu Rogeriju Schumacheru *Liber, Fratris Rogerii Schumacher, Laici Professi, hortulani laboriosi, proprio eius pugno descriptus, cui devote cantillare in vita continuo voloupe fuerat, vita functi Vukovarini, anno aetatis 57., religionis 30., die 3. aprilis 1833. Requiescat in pace. (Knjiga brata Rogerija Schumachera, zavjetovanoga laika, marljivog vrtlara, koju je napisao vlastitom rukom, kojemu je za života neprestano rado pobožno pjevao. Preminuo je u*

*Vukovaru u 57. godini života i 30. godini zavjeta, 3. travnja 1833. Počivao u miru.) Liber (knjiga) kombinacija je starohrvatskog, latinskog i njemačkog jezika, nema glazbenih dijelova. Upisan je i sadržaj knjige, a iz njega čitamo zbivanja liturgijske godine. Sadržaj su pjesme koje se pjevaju kroz cijelu liturgijsku godinu, pisane u strofama i oblikovane kao zasebne cjeline, zatim adventske i uskrzne pjesme te marijanske pjesme. Pjesmarica je u obliku starog tipa: na str. 13. vidimo tekst skladbe *Pisma od Sveti Bone Mučenika* na ikavici, na stranici 21. uneseni su „tutti-dijelovi“, a tekst zaokružen pripjevima *Od bolesti Majko Sveta, Rane sinka tvog propeta, Nek nam budu u sercu*, odnosno *Odvjetniče Sveti Bono, daj da Tebe slidimo*, ponavlja se četiri puta. Pet stranica ostavljeno je prazno, a onda slijedi ciklus božićnih pjesama do 204. str., odnosno *Misa* do 240. str. Od 211. str. na latinskom i na hrvatskom jeziku je *Misa*, uključujući stavke *Zum Kyrie, Gloria, Zum Evangelium, Credo, Offertorium, Sanctus, Post Elevacio*, onda slijedi druga *Misa* s istim stavcima, samo na njemačkom i starohrvatskom jeziku. Od stranica 230. do 240. slijede *Pisma od ljubavi* na starohrvatskom jeziku: 1. *Ljubim te Bože*; 2. *Sve dobro moje*; 3. *Ljubav je moja*; 4. *I sve kriposti*; 5. *Svakom ljubavlju uklanjam mirom*.*

Njegova djela:

Sv. Bono, po SCHUMACHER, Rogeriusu, Redni broj: 2, HR-VUF.-I/2, Godina: 1833., *Zbirka crkvenih notnih zapisa, (...) LIBER ... DEVOTE / CANTILLARE* ;

Sv. Bono, po SCHUMACHER, Rogeriusu, iz sadržaja knjige – *Pjesma od Sveti Bone, Mučenika*, tekst; Sv. Bono, po SCHUMACHER, Rogeriusu, Iz sadržaja knjige – *Pjesma od Sveti Bone, Mučenika*, legenda, tekst; Sv. Bono, po SCHUMACHER, Rogeriusu, iz sadržaja knjige – *Pjesma od Sveti Bone, Mučenika*, legenda, tekst; Sv. Bono, po SCHUMACHER, Rogeriusu, iz sadržaja knjige – *Pjesma od Sveti Bone, Mučenika*, legenda, tekst, po kiticama; Sv. Bono, po SCHUMACHER, Rogeriusu, Iz sadržaja knjige – *Pjesma od Sveti Bone Mučenika*, legenda, tekst, po kiticama; Sv. Bono, po SCHUMACHER, Rogeriusu, iz sadržaja knjige – *Pjesma od Sveti Bone, Mučenika*, legenda, tekst, po kiticama; Sv. Bono, po SCHUMACHER, Rogeriusu, Iz sadržaja knjige – *Pjesma od Sveti Bone, Mučenika*, legenda, tekst, po kiticama.

Štovanje rimskog svećenika i mučenika sv. Bone u Vukovaru pokrenuo je o. Josip Janković, rođeni Vukovarac. Zamolio je papu Bene-

dikta XIV. 1753. za duhovnu utjehu svoga naroda. Moći sv. Bone stigle su u Vukovar 24. lipnja 1754. Sv. Bono bio je i glazbena inspiracija vukovarskog samostana. Naime, skladatelji su nakon njegova vremena bili inspirirani njegovim tekstovima, tako da su pisali glazbu za tekst iz Schumacherove pjesmarice. Od poznatijih skladatelja iz Vukovaru to su fra Marijan Jaić i češki glazbenik Dragutin Karel Hruza (1859. – 1915.), koji je djelovao u Vukovaru (1897. – 1915.). Bio je samostanski orguljaš, ali i aktivan u kulturnom i glazbenom životu.

Nepotpisana kajdanka koja je pronađena u ostavštini fra Marijana Jaića upućuje na to da je to rukopisna kajdanka fra Rogerijusa Schumahera. To tumačimo prema znaku koji vidimo na početku crtovlja, drugi znak je po ključu, a na kraju crtovlja *Himan sv. Boni*, Schumacher, Rogeriusa, te je dodatno upisana godina na pjesmarici 1833. Ta upisana godina pokazatelj je vremena kad je živio i djelovao skladatelj u vukovarskom franjevačkom samostanu. To je zapravo godina njegova preminuća. Drugi identifikacijski znak jest njegovo zvanje vrtlara koje se spominje u *Kronici Franjevačkog samostana*, a upravo to njegovo zvanje „marljivog vrtlara“ istaknuto je u posveti ove pjesmarice.

U *Nekrologiju* samostana u Vukovaru (*Nekrologium conventus Vukovar – Liber mortuorum*) za 3. travnja 1833. godine s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: *fra Rogerije Schumacher, vrtlar.*

VLAHOVIĆ KAPOSVÁRAC, fra Filip

Rodio se 1700. u mađarskom gradu Kaposvaru.

Studije teologije pohađao je u Opavi u Češkoj.

Njegova je služba uglavnom bila vikar samostana, župnik i gvardijan. Tako je bio vikar samostana u Velikoj (1722. – 1725.) gdje je ispisao zbornik misa, rekvijema i drugih sakralnih napjeva bez instrumentalne pratnje; danas se čuva u franjevačkom samostanu u Požegi. On je i najpoznatiji hrvatski franjevački glazbenik 18. st. Ispisao je i iluminirao najljepši kasnobarokni slavonski kantual s božanskim napjevima na hrvatskom i latinskom jeziku, koji se čuva u franjevačkom samostanu u Našicama. U Staroj Gradiški vršio je službu župnika i gvardijana do 1730. Samostan je u Staroj Gradiški oskudijevao te je poradi siromaštva župnik i gvardijan fra Filip iz Kaposvara molio cerničku rezidenciju da mu prepusti Bogičevce, što mu je i

prepušteno, ali te iste godine on dolazi u Vukovar gdje je vršio službu vikara samostana i orguljaša. *Kronika Franjevačkog samostana, knjiga I* donosi zapis: *Zatim godine 1731. – bila je 24. dana mjeseca svibnja održana druga skupština mnogopoštovanog oca Ivana iz Stražemana u samostanu Svete Marije na Visovcu, na kojoj je za gvardijana potvrđen velečasni otac Marko Dragojević, za vikara je izabran poštovani otac Filip iz Kapošvara. Malo kasnije opet stoji zapisano: 24. kolovoza godine 1732. održan je kapitul u našem samostanu Presvetoga Trojstva u Brodu, za orguljaša poštovani otac Filip iz Kapošvara. Treći zapis odnosi se na procesijski ulaz u novosagrađenu vukovarsku crkvu: u studenome 1732. – 16. Taj je dan bila dvadeset i četvrta nedjelja po Duhovima i rano ujutro krenula je procesija iz stare u novu crkvu i presveti je sakrament, uz najveću moguću svečanost i pobožnost po poštovanom ocu Antunu Bibiću, djelatnom vikaru samostana, prenesen u novu crkvu. Taj je dan bilo veliko mnoštvo ljudi, kako zbog preseljenja tako i radi oprosta grijeha. Napomena: Ovdje dolazimo u novu crkvu. Na koru je uz orgulje pjevao poštovani otac Filip iz Kapošvara. I četvrti zapis: u prosincu 1732. – 27. na blagdan svetog Ivana bila je pjevana misa uz asistenciju. Otac Filip iz Kapošvara držao je propovijed. Večernjica je bila pjevana i jedan je bio zaognut plaštem.*

Osim ovoga, poznato je i to da je bio župnik u Brođancima u Slavoniji gdje je 21. studenog 1755. godine kao aktualni župnik preminuo. Uz sviranje na orguljama vjerojatno se bavio i skladateljskim radom, jer se u njegovim kantualima navodi jedna njegova misa.

Ono što se još može istaknuti jest to da je fra Filip Vlahović Kapošvarac u istom vremenu djelovao s Franjom Filipovićem, Vukovarcem, i fra Antunom Sandukčićem dok je bio u Vukovaru (1730. – 1732.). Svi su oni prije svega bili prepisivači glazbe, a među kojima je najpoznatiji fra Filipa Vlahović Kapošvarac. Zbog toga je za neka stvarateljska djela teško utvrditi tko je od njih pravi skladatelj ili tko je od koga prepisivao.

Kantual fra Antuna Sandukčića svjedoči nam o načinu pjevanja početkom 18. st. u Slavoniji. U njemu su mise i popijevke koje nam otkriva kantual fra Filipa Kapošvarca. Naime, 'vinjete i inicijali pojedinih popijevki, kao i završeci pojedinih dijelova' slični su vinjetama iz Kapušvarčevih kantuala. Budući da su bili zajedno u Vukovaru, opravdana je pretpostavka da je Sandukčić bio Vlahovićev učenik (ili prepisivač njegovih kantuala) te da je Kapušvarac učio od Sandukčića (a ne obratno).

O autorima kantuala uglavnom doznajemo iz naslovnica, ondje gdje su navedeni. Jedan od najvažnijih autora je fra Filip Vlahović Kapošvarac. Njegovi su kantuali bili aktualni sve dok fra Josip Janković nije donio odredbu o uvođenju novih kantuala, čime je onemogućio razvoj pučke crkvene glazbe prema Kapošvarčevim zasadama.

Kantual Filipa Kapošvarca iz 1730. godine. *Kantual nema naslovnicu, ali na pojedinim mjestima u kantualu stoji: Conventus Valcovariensis PP. Franciscanorum 1730.*

U *Nekrologiju* Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, za 21. studeni 1755. godine s mjestom preminuća u Našicama, stoji zapisano: *o. Filip Vlahović iz Kaposvára, upravitelj župe u Brođancima, orguljaš i skladatelj. Ispisao više vrijednih i inicijalnih ukrašenih kantuala.*

Graditelj orgulja

SANGL, fra Simon

Brat Simon Sangl, zavjetovani trećoredac. Umro je u Baču sa navršених 61 godina života 20. ožujka 1829. Rodom je iz Arada u Rumunjskoj. Arad je u neposrednoj blizini samostana u Radni, Marijanskog svetišta, gdje su braća franjevci Kapistranske provincije imala svoj samostan pa je Sangl kao trećoredac došao u Provinciju te kao graditelj orgulja ondje proveo svoj život. I u Aradu je postojao franjevački samostan. Nije bio zavjetovani franjevac u Prvom franjevačkom redu, već u Trećem, ali je živio u samostanu kao da je zavjetovani franjevac u Prvom. Zapisničar bačke kronike čak navodi da je bio dobar, radišan i pobožan redovnik. Da je tome tako svjedoči i samostanska *Kronika* koja ga čak bilježi u Tabuli među premještajima, i to u više navrata: *Doneseno u našem samostanu svete majke Ane u Földváru za vrijeme druge intermedijalne kapitularne skupštine održane prema pravu i zakonu 4. lipnja 1817. Brat Šimun Sangl, trećoredac, orguljar. 7. Listopad 1818: Brat Šimun Sangl, zavjetovani trećoredac i orguljar došao je iz Radne popraviti samostanske orgulje, što je i učinio... Brat Šimun Sangl, orguljar – Dano u našem samostanu svetih apostola Filipa i Jakova u Vukovaru dana 27. mjeseca listopada 1821.... Brat Simon Sangl, orguljar – Doneseno u našem samostanu svetoga Stjepana Kralja u Mohaču za vrijeme prve intermedijalne kapitularne skupštine održane prema pravu i zakonu dana 16. lipnja 1822... Brat Simon Sangl, orguljar – Doneseno za vrijeme druge intermedijalne kapitularne skupštine održa-*

ne prema pravu i zakonu u našem samostanu svetih apostola Petra i Pavla u Šaregradu 4. lipnja 1823.

Samostanska *Kronika* u Vukovaru navodi podatke o izgradnji prvih orgulja. Zna se da je gradio orgulje u Vukovaru od listopada 1821. do listopada 1822. *Kronika* donosi zapis za 26. ožujka 1822: *Na koru je postavljena nova ograda s obje strane pozitiva...* A za godinu dana kasnije, 20. listopada 1822: *Na pjevanoj misi prvi se put sviralo na pozitivu novih orgulja.*

Orgulje je izrađivao već s uhodanim timom majstora. Tako je to radio u Iloku, Brodu, a posljednje orgulje izradio je u Baču.

Spominju se kao graditelji orgulja fra Simon Sangl, fra Ignacije Lehner te njihov pomoćnik stolar fra Fridolin Wagner. Izgradnju posljednjih orgulja u Baču započeli su 15. svibnja 1827., a završili 20. rujna 1829. Za materijal je provincijal o. Petar Becker dao 800 forinti. U zapisu iz *Kronike* stoji: *Ovaj je mjesec u našoj crkvi brat Šimun Sangl započeo gradnju novih orgulja s bratom Ignazom Lehnerom kao pobočnikom te jednim svjetovnim tesarom. Zbog toga su se trebale proširiti obje strane kora.* Gradilo se točno dvije godine i tri mjeseca. Bilo je to posljednje djelo Simona Sangla, jer je 20. ožujka 1829. umro u Baču, a orgulje je sastavio, ugodio i na njima svirao fra Ignacije Lehner.

Te orgulje danas više ne postoje. Tada su bile ubrojene među najvrjednije primjere svoga vremena u franjevačkim crkvama kontinentalne Hrvatske. Imale su 20 registara (*organum 20 mutationum*).

U bačkoj samostanskoj *Kronici* ostalo je zapisano: *Brat Simon, dobar, radišan i pobožan redovnik, napravivši dispoziciju za ovo svoje posljednje djelo 20. ožujka 1829., našavši počinak ovdje, blago je u Gospodu preminuo.* Sahranjen je u samostanskoj kripti.

Fra Ignacije Lehner bio je stolar, a od Sangla je i sam naučio graditi orgulje. Bački ga kroničar već 1827. – 1829. naziva *organifex*, a on dovršava započete orgulje Simona Sangla. Kao orguljaš koji u pjevanju poučava novake, službu orguljaša i učitelja pjevanja i sviranja na orguljama nastavljao je u Baču i od 1829. godine.

Vjerni suradnik Ignacija Lehnera i Simona Sangla bio je i fra Fridolin Wagner, stolar.

Bački je samostan u XVIII. i XIX. stoljeću bio novicijatski samostan, gdje su franjevci provodili vrijeme kušnje i upoznavali redovničko Pravilo, ustanove Reda, lijepo vladanje i posluživanje kod sv. mise.

Uz ove poslove učili su i pjevanje, a sposobniji i orguljanje. Manje je poznato kako je bački samostan imao orgulje u svojoj crkvi već od o. Marka Dragojevića, koji je, kao gvardijan u Baču od 1716. do 1719. godine, nabavio i prve orgulje. Iako se tek od 1761. godine može pratiti redoslijed orguljaša u samostanskoj crkvi, orguljaši su, dakle, u Baču postojali i do 1761. godine.

Godine 1939. vukovarski je samostan nabavio nove pneumatske orgulje s mjehom na električni pogon koje je izradio Franc Jenko – St. Vid pri Ljubljani. Te orgulje služile su sve do 1991. godine. Nažalost, u Domovinskom ratu 1991. i kasnije za vrijeme okupacije grada orgulje su teško devastirane i potpuno uništene.

Franjevački samostan 2007. godine dobiva na dar orgulje iz Amsterdamu koje se kroz pet godina rastavljaju, rekonstruiraju, nadograđuju i prilagođuju za našu franjevačku crkvu u Vukovaru. Ove orgulje proizvedene su 1949./50. u tvrtci Bernard Pels & Zoon u Alkmaru kao njihovo 247. djelo. Prvi svoj smještaj nalaze u crkvi Naše drage Gospe (*Unsere liebe Frau*) u Amsterdamu. U tim godinama kao moderne orgulje grade se na električni pogon s novim elementima koji se nazivaju *schleifladen*. Ove elektropneumatske orgulje postavljene su u funkciju u prosincu 2012. godine. Nekoliko ostataka iz starih orgulja predano je obnoviteljima da ih ukomponiraju u nove. Sadrže 38 registara s dva sviraonika i elektromagnetski prenos. Registri su podijeljeni na tri manuala i pedal. Na drugom manualu postavljene su *šaluzine*. Svojom osebujnošću zauzimaju cijeli korski prostor.

FRANJEVCI KNJIŽNIČARI I OBNOVITELJI KNJIŽNICE U VUKOVARU

Zlatno doba vukovarske franjevačke knjižnice odnosi se na 18. i 19. stoljeće, ponajprije zato što je franjevcima bila potrebna knjiga za dušobrižnički rad i liturgijsku službu, ali i zbog tadašnjeg djelovanja više studijskih profila te osnovnog pučkog školstva u organizaciji vukovarskih franjevaca, što je, naravno, doprinijelo svijesti o potrebi knjižne građe i samostanske knjižnice. To je najbolje potkrijepljeno u djelima 18. i 19. stoljeća u posjedu samostanske knjižnice, i to u obliku rukopisnih zabilješki prijašnjih vlasnika knjižne građe, pri čemu se ističu franjevci koji su službovali u vukovarskom samostanu kao dušobrižnici, profesori filozofije i teologije, učitelji. Zahvaljujući postojanju i djelovanju franjevačkih učilišta tijekom 18. i 19. stoljeća vukovarska franjevačka knjižnica obogaćuje se rijetkim i vrijednim knjigama: *Usporedo s obrazovnim radom javne pučke škole te studijem filozofije i teologije franjevci su kroz povijest stvarali, nabavljali i čuvali rukopisna i tiskana djela*. Tijekom 19. i 20. stoljeća fond samostanske knjižnice povećava se novim crkvenim, ali i svjetovnim naslovima. Brigu o samostanskoj knjižnici i knjižničnoj građi tijekom stoljeća vode samostanski knjižničari i redovito su to gvardijani, profesori, učitelji i katehete. Samostanska kronika, jedan od najvrjednijih izvora informacija o nekom samostanu, a naša pod imenom *Protocollum Conventus Vukovariensis*, sadrži imena službujućih samostanskih knjižničara, i to u dvoipolstoljetnom vremenskom rasponu: od 1776. (fra Franjo Kovačević) do 2023. godine.

Kroz povijest franjevačkih samostana primjetno je da su samostanski arhivi i knjižnice redovito bili organizirani na isti način: arhivi su uglavnom bili smješteni u ormarima, a knjige na policama, što je, naravno, slučaj i s vukovarskim franjevačkim samostanom.

U vremenu prije Domovinskog rata prof. Šime Jurić i fra Vatroslav Frkin borave u vukovarskom samostanu i tom prilikom ustanovljuju broj inkunabula te izdavaju rijetku i vrijednu hrvatsku knjigu tiskanu do 1850. godine. Zahvaljujući njihovom radu, na temelju pregledanog i po-

pisanog knjižničnog fonda Franjevačkog samostana u Vukovaru može se reći da je vukovarska samostanska knjižnica jedna od najvrjednijih starih knjižnica u Hrvatskoj. Posebno se ističu sačuvane inkunabule, zatim rijetke hrvatske knjige objavljene do 1850. godine (*Rarissima Croatica*), djela hrvatskih pisaca iz tog vremena (Marijan Jaić, Bartol Kašić, Franjo Jambreković i dr.) te rijetke strane knjige objavljene do 1600. godine.

Ubrzo nakon iznimno važnog rada prof. Jurića i fra Vatroslava Frkina za vukovarsku samostansku knjižnicu uslijedio je Domovinski rat, u kojem uz neprocjenjive ljudske žrtve stradava i hrvatsko kulturno blago. Važnu ulogu u spašavanju vukovarskog kulturnog blaga ima Vukovarac fra Marko Kurolt, koji je zahvaljujući svojoj nevjerojatnoj upornosti i hrabrosti ujesen 1991. godine od tadašnjeg Ministarstva vera iz Srbije dobio dopuštenje za njegovo spašavanje. Tako je fra Marko Kurolt 12. prosinca 1991. godine došao u Vukovar i u nekoliko manjih kamiona (kampanjola) smjestio ono što je u tom trenutku smatrao najvrjednijim. Na taj način i u tom kratkom vremenu uspio je spasiti veći dio vrijednog vukovarskog kulturnog i umjetničkog blaga, koje je zatim bilo prevezeno u školu Narodni front u Šidu, u Srbiji, a poslije preseljeno u Novi Sad (Pokrajinski zavod za zaštitu spomenika culture) i Franjevački samostan Zemun, gdje je fra Marko boravio.

Najveći je dio tih knjiga, zahvaljujući sporazumu između dviju država, dogovoru međudržavnog Povjerenstva za povrat kulturnih dobara Srbije i Crne Gore i Povjerenstva za povrat dobara Republike Hrvatske, 20. studenog 2004. godine vraćen u Franjevački samostan Vukovar. Tom je prilikom iz Novog Sada u Vukovar vraćeno i vrijedno umjetničko blago, koje je ondje brižno čuvano desetak godina. U napadu na Hrvatsku tijekom Domovinskog rata određeni dio knjiga iz knjižnice Franjevačkog samostana u Vukovaru stradao je i nestao, neke su knjige oštećene ili spaljene, dok su neke vrijedne knjige naprosto nestale i izgubile svaki trag. Nakon što je knjižna građa vraćena u vukovarski samostan nastavljena je odgovarajuća skrb za njezinu restauraciju i smještaj, i to zahvaljujući sredstvima i brizi Ministarstva kulture, Fonda za obnovu i razvoj grada Vukovara, Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metodaa sa sjedištem u Zagrebu te donatora.

Odmah nakon povratka knjiga u vukovarski franjevački samostan, pod vodstvom provincijskog knjižničara fra Vatroslava Frkina, na obradi knjižne i arhivske građe intenzivno je radio fra Benko Horvat. Tijekom 2005. godine započelo je ugrađivanje drvenih polica u knjižnicu na istočnom dijelu samostana, gdje je ona bila smještena i prije Domovinskog

rata. Početkom 2006. godine na katalogizaciji knjiga od 16. do 18. stoljeća radio je i fra Vatroslav Frkin. Zahvaljujući njihovim naporima knjižna građa Franjevačkog samostana u Vukovaru uredno je posložena po „franjevačkim“ načelima: po formatu pojedinog primjerka i vremenu (stoljeću) u kojem su nastale. Sačuvan je i rukom pisan abecedni katalog knjižne građe sadržane u vukovarskom franjevačkom samostanu, odnosno kataložni listići s osnovnim relevantnim podacima o svakom pojedinom naslovu i primjerku. Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda po povratku izuzetno vrijedne knjižne građe u vukovarski samostan imala je veliku želju, uz već svoje dvije spomeničke knjižnice u Našicama i Kloštru Ivaniću, i vukovarsku franjevačku knjižnicu predati hrvatskoj i široj javnosti na korištenje u istraživačke i znanstvene svrhe, što je ostvareno desetak godina kasnije, točnije od kolovoza 2015. do lipnja 2019. godine, provedbom projekta *Integracija kulturne i povijesne baštine Franjevačkog samostana u turističku ponudu grada Vukovara*, odnosno jednim njegovim segmentom, digitalizacijom i katalogizacijom knjiga u vlasništvu Franjevačkog samostana u Vukovaru. Realizacijom tog projekta, koji je provodio Franjevački samostan u Vukovaru u suradnji Gradskim muzejom Vukovar, Turističkom zajednicom grada Vukovara, Gradom Vukovarom i Vukovarsko-srijemskom županijom, uređeni su i za javnost otvoreni Franjevački muzej Vukovar, Knjižnica Franjevačkog samostana Vukovar *fra Marko Kurolt*, te samostanska vinoteka i suvenirnica: *Realizacijom projekta obnovit će se i revitalizirati samostanska kulturna dobra, a kroz otvaranje Franjevačkog muzeja, knjižnice fra Marka Kuroлта te vinoteke i suvenirnice stvorit će se novi turističko-edukativni potencijali*. Danas Knjižnica Franjevačkog samostana Vukovar *fra Marko Kurolt* nosi ime po osobi koja je najzaslužnija za spašavanje njezine izuzetno vrijedne knjižne građe, a upisana je u Upisnik knjižnica Ministarstva kulture od 2012. godine i otvorena za javnost.

Građa samostanske knjižnice odgovarajuće je smještena u „staroj knjižnici“, gdje se nalaze njezina najvrjednija djela, koja su dostupna za istraživački i znanstveni rad, te novom knjižničnom prostoru, Čitaonici knjižnice Franjevačkog samostana u Vukovaru, gdje su svoje mjesto pronašle tisuće naslova tiskanih u 20. i 21. stoljeću, a koji su do uređenja tog prostora bili privremeno smješteni po samostanskim hodnicima i sobama. Također je ovdje vrlo važno istaknuti i to da je građa vukovarske samostanske knjižnice u potpunosti stručno obrađena i katalogizirana, što znači da je uz knjižnu građu u ovoj samostanskoj knjižnici katalogizirana i periodička građa, a to ju zasigurno čini jednim od rijetkih takvih

primjera u kontekstu samostanskih knjižnica na prostoru Hrvatske. Da su franjevci u Vukovaru stoljećima, pa tako na svojevrsan način i danas, nositelji ne samo duhovnog i vjerskog rasta nego i istraživačko-znanstvenog i kulturnog rada u sredini u kojoj djeluju, potvrđuje i znanstveni skup *Franjevci u Vukovaru*, koji se održao 4. svibnja 2020. godine, i to u znaku završetka obnove cjelokupnog kompleksa Franjevačkog samostana u Vukovaru, na kojem se govorilo o važnosti i vrijednosti kulturnog i umjetničkog blaga Franjevačkog samostana u Vukovaru, između ostalog i o njegovu vrlo važnom segmentu, digitalizaciji i katalogizaciji knjiga Franjevačkog samostana u Vukovaru.

Iako su nekada knjižničari bili poglavari samostana, odnosno gvardijani, brigu o knjižnoj građi uglavnom su vodili drugi svećenici redovnici koje je imenovala uprava Provincije. Popis tih redovnika možemo iščitati iz *Tabulae Kronike (Protocollum Conventus Vukovariensis)* te iz *Obavijesti Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu*.

Kontinuirano možemo pratiti knjižničare već od 1776. pa sve do 2023. godine:

- KOVAČEVIĆ**, fra Franjo (1776.)
- JETTMAR**, fra Nepomuk (1777.)
- FUHRMANN**, fra Benjamin (1780.)
- VALEŠIĆ**, fra Celestin (1781. – 1784.)
- HIGIĆ**, fra Lovro (1795.)
- VELIKANOVIĆ**, fra Ivan (1794. – 1803.)
- SCHNEIDER**, fra Celestin (1804.)
- OCKL**, fra Cecilijan (1805. – 1807.)
- D’ALT**, fra Celestin (1809. – 1811.)
- STOJANOVIĆ**, fra Josip (1812.)
- MAKAY**, fra Bernardo (1813.)
- THUROCZI**, fra Lovro (1814.)
- BECKER**, fra Petar (1816. – 1820.)
- MATZEK**, fra Josip (1821. i 1828.)
- JAIC**, fra Marijan (1821. – 1827. i 1832.)

BLAŽEVIĆ, fra Anzelmo (1823.)
ČAVAPOVIĆ, fra Grgur (1824.)
NINKOVIĆ, fra Stjepan (1833. – 1835.)
ADŽIĆ, fra Kajo (1836. – 1845.)
FILIPOVIĆ, fra Mihovil (1846. – 1850.)
PETROVIĆ, fra Dominik (1851. – 1852.)
MIKŠIĆ, fra Ksaverije (1853. – 1862.)
RODIĆ, fra Ivo (1863. – 1865.)
KRKVARIĆ, fra Solan (1866. – 1871.; 1878. – 1879.)
FERMENDŽIN, fra Euzebije (1878.; 1874. – 1875.)
VUJEVIĆ, fra Stjepan (1876. – 1877.)
OSJAK, fra Aleksandar (1880. – 1883.)
ZOLTER, fra Kalasancije (1885. – 1898.)
SPAČEK, fra Adjut (1900. – 1903.; 1908. – 1909.)
ROZMAN, fra Robert (1905. – 1906.)
BELAVIĆ, fra Placid (1907.; 1929.)
MATKOVIĆ, fra Bono (1910.)
BORŠTNIK, fra Bazilije (1911.)
REK, fra Jeronim (1912.)
TRUX, fra Adalbert (1914.)
O FIRST, fra Engelbert (1915. – 1919.; 1921. – 1926.)
BASTA, fra Vjenceslav (1920.)
PIŠPEK, fra Alojzije (1935.)
SBÜLL, fra Siksto (1936.)
GAZDIĆ, fra Marcel (1937. – 1939.)
GSELLMANN, fra Celestin (1939. – 1941.)
ZUBIĆ, fra Silvestar (1942.)
KNOBLECHAR, fra Jeronim (1943.; 1945. – 1949.)
TOMIŠA, fra Tomislav (1944.)
LAJOŠ, fra Zorislav (1951. – 1952.)

- ROZMARIĆ, fra Rupert (1953.)
 ŠIBALIĆ, fra Teofil (1954.)
 MAJNARIĆ, fra Mladen (1957. – 1959.)
 POHL, fra David (1960. – 1963.)
 PAPAC, fra Zlatko (1969. – 1971.)
 ŠVASTA, fra Pijo (1972. – 1975.)
 POLETO, fra Josip (1976.; 1984. – 1987.)
 TRETNJAK, fra Josip (1984. – 1990.)
 KOSEC, fra Branimir (1990. – 1999.)
 ŠPEHAR, fra Zlatko (1999. – 2004.)
 HORVAT, fra Benko (2004. – 2011.)
 PROPADALO, fra Gordan (2011. – 2014.)
 JAGODIĆ, fra Ivica (2014. – 2023.)

BIOGRAFSKI OPISI OBNOVITELJA KNJIŽNICE NAKON DOMOVINSKOG RATA

FRKIN, fra Vatroslav

Rodio se 9. veljače 1939. u Domaslovcu pokraj Samobora. Na krštenju je dobio ime Franjo.

Osnovnu školu započeo je u susjednom selu Farkaševcu, a završio u Samoboru. Odlučuje postati franjevac te odlazi u Franjevačko sjemenište na Kaptol u Zagrebu, gdje je pohađao franjevačku klasičnu gimnaziju.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je 5. kolovoza 1956. s novim imenom fra Vatroslav.

Studij teologije pohađao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu (1969.). Svečane zavjete položio je 17. rujna 1962., a za svećenika je zaređen 25. lipnja 1972. u Zagrebu. Jedno kratko vrijeme poradi zdravstvenih poteškoća boravio je u Vukovaru (1962. – 1963.). *Kronika* samostana bilježi njegov povratak u Zagreb, 6. veljače 1963.: *Ostavio nas je naš dragi klerik fra Vatroslav Frkin, koji je u našem samostanu bio nekoliko mjeseci na oporavku. Svima nam je ostavio*

lijep utisak dobrog i poslušnog redovnika, a marljivost njegova za sve svima nam je bila poticaj i osvježanje onoga, što je želio naš utemeljitelj Reda sv. Franjo.

Već prije svećeničkog ređenja bio je vjeroučitelj u osnovnoj školi u Varaždinu (1970. – 1972.), zatim s različitim pastoralnim službama u Slavonskom Brodu (1972. – 1976.), kraće vrijeme u Iloku i Krapini (1976. – 1977.), a od 1977. u Zagrebu gdje mu uprava Provincije povjerava sređivanje samostanskih arhiva i knjižnica te pripremanje znanstvenih skupova. U tom periodu, tijekom sedamdesetih godina, počeo je i plodnu suradnju s Hrvatskim državnim arhivom (HDA). Prema Tabuli baza mu je uvijek bilo bratstvo na Kaptolu u Zagrebu, a iz Zagreba je odlazio sređivati samostanski arhiv i knjižnicu u Našice (1982. – 1989.), Kloštar Ivanić (1996. – 1999.), kaptolsku knjižnicu (1999. – 2004.), zatim u Vukovar (2004. – 2008.) te Karlovac vrlo kratko vrijeme. Od potresa u Zagrebu (22. ožujka 2020.) boravi u Samoboru.

U članku pod nazivom *Knjižnica franjevačkog samostana u Vukovaru* opisao je njezin nastanak, razvoj, uređivanje, u ratnom stanju stradanje i spašavanje knjiga, povratak u Vukovar i na koncu uređenje i katalogiziranje knjižnice „na kartice“. Sve su knjige prošle kroz ruke fra Vatroslava i fra Benka Horvata. Na temelju njihova rada kasnije je knjižnica katalogizirana u *Indigo* programu, te jednim dijelom do 1850. godine i digitalizirana.

Za sve zasluge stečene u Vukovaru samostan mu je pripremio nezaboravnu proslavu zlatnog jubileja svećeništva koji je proslavio s djecom i mladim obiteljima, s onima za koje se cijeli život zalagao.

Uz rad u knjižnicama bavi se i obiteljima u krizama (u rastavi, pred rastavom ili nakon rastave). Zanimala ga je problematika braka i razvoda. Proučavao je diferencijalnu psihologiju i fiziologiju čovjeka. Bio je savjetnik predbračnih i bračnih parova. Napisao je knjigu za mlade *Hodanje mladića i djevojke*, koja je izišla u više izdanja, zatim knjigu *Bitne oznake bračne ljubavi* za zaručnike i bračne parove, koja je izašla u tri izdanja, *Uslušane molitve za bračnog druga* te knjižicu za hodanje i bračne parove pod nazivom *Hodanje i brak*. Nakladnička kuća Tonimir izdala je mu je knjižicu pod naslovom *Izmoljena djeca* (Varaždin 2019). Zajedno sa svojim rođenim bratom svećenikom izdao je knjižicu pod naslovom *Bračna ravnopravnost* (Josip i Vatroslav Frkin, 2002.).

Za vrijeme Domovinskog rata javio se kao dobrovoljac u vojnu kapelansku službu (1991. – 1996.). U toj se službi upoznao i najviše radio s onima kojima je ovaj rat najteže pao, tj. s roditeljima poginulih branitelja, udovicama i djecom poginulih branitelja, kao i invalidima Domovinskoga rata. Odatle je saznao i za idealizam s kojim su mnogi išli u rat i s kojim su poginuli. To ga je potaknulo na to da mladima savjetuje molitvu desetice krunice za poginule.

U knjižnom je radu od 1986. do 1997. godine provodio reviziju jednog dijela *Inkunabula u Narodnoj Republici Hrvatskoj* Josipa Badalića, u suradnji s prof. Šimom Jurićem iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. U suradnji s Miljenkom Holzleitnerom objavio je knjigu *Bibliografija knjiga hrvatskih autora u knjižnicama Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, 1495. – 1850.* u izdanju HAZU-a i Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda 2008. godine. To je prva knjiga o bibliografiji hrvatskih samostanskih knjižnica nakon knjige *Bibliografija Hrvatske* Ivana Kukuljevića Sakcinskog iz 1863. godine.

Fra Vatroslav nastavio je brinuti o filatelističkoj zbirci koju je u Hrvatskoj franjevačkoj provinciji utemeljio fra Časlav Husnjak (1916. – 1982.), koji se strastveno bavio filatelijom stvarajući time zajedničko kulturno dobro čitave zajednice.

Dobio je godišnju nagradu *Vicko Andrić* za konzervaciju i restauraciju arhivske građe 2006. godine.

HORVAT, fra Benko

Rodio se 18. studenog 1938. godine u Kotoribi (Međimurje), a umro 19. prosinca 2012. u Varaždinu, gdje je i pokopan na Gradskom groblju u Varaždinu. Na krštenju je dobio ime Ivan.

Osnovnu školu pohađao je u Kotoribi. Odlučio je postati franjevac te je otišao u Franjevačko sjemenište na Kaptol u Zagrebu gdje je pohađao franjevačku klasičnu gimnaziju.

Nakon drugog razred gimnazije ulazi u Red manje braće kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda 28. kolovoza 1955., s novim imenom fra Benko. Prve redovničke zavjete položio je nakon godinu dana novicijata u Cerniku, a potom je nastavio s druga dva razreda u Zagrebu na Kaptolu.

Studij teologije pohađao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagreba, a vječne zavjete položio je 17. rujna 1962. Za svećenika je zaređen 29. studenog 1964. u Zagrebu. U franjevačkom fotoateljeu surađivao je na izradi glasovitih fotografija prigodom smrti blaženog Alojzija Stepinca.

Prostor njegova pastoralnog djelovanja postaje cijela Hrvatska, uključujući pastoralno djelovanje u Zemunu (1971. – 1975.) i Novom Sadu. Službovao je u Cerniku, bio je vjeroučitelj u Virovitici, Vukovaru, Našicama (1976. – 1978.), Kloštru Ivaniću te župnik u Čakovcu.

Na Trsatu je vršio službu gvardijana i čuvara svetišta Majke Božje Trsatske. Na zahtjevnoj postaji u Čakovcu vodio je župu. Na svim je službama djelovao u franjevačkoj jednostavnosti, samozatajno, ali ustrajno u svojoj misiji koju je sam sebi zadao po svom dolasku. Svjedočanstvo svoga redovničkog i svećeničkog života potvrdio je požrtvovnim služenjem na predzadnjoj životnoj postaji u Vukovaru. Samoinicijativno, uz dozvolu poglavara, u ljeto 2004. godine došao je, kako je znao reći, da pomogne ranjenom Vukovaru osjećajem svoje odgovornosti prema kulturnom blagu samostanske knjižne baštine. Kada su prema potpisanom sporazumu međudržavnog Povjerenstva za povrat kulturnih dobara republike Hrvatske i Republike Srbije Franjevačkom samostanu sv. Filipa i Jakova u Vukovaru 20. studenog 2004. vraćene stare i rijetke knjige s dvanaestogodišnje pohrane u Franjevačkom samostanu sv. Ivana Krstitelja u Zemunu, fra Benko je uz fra Vatroslava Frkina, provincijskog knjižničara i arhivara, prionuo na uređenje stradale i neprocjenjive baštine. Ne zaboravljajući duhovne potrebe Vukovaraca kao župni vikar, ispovjednik, hraneći ih Evandjeljem života, potpuno se predao svom posljednjem životnom zadatku.

Fra Benko Ivan Horvat bio je samostanski arhivar i knjižničar koji se posvetio sređivanju i obnavljanju bogate franjevačke knjižnice s inkunabulama, zatim rijetkim knjigama do 1850. poznatih hrvatskih pisaca, rijetkim stranim knjigama do 1600. te dvjema knjigama iz 1501. godine. Za očuvanje bogatog i višestoljetnog kulturnog i duhovnog dobra, koje je tijekom Domovinskog rata bilo otuđeno, ugroženo i izloženo propadanju, velike zasluge nose pokojni fra Marko Kurolt, koji je bio gvardijan u franjevačkom samostanu u Zemunu, i fra Marko Malović, gvardijan u franjevačkom samostanu u

Iloku. Restauraciju knjiga vodio je i fra Vatroslav Frkin, provincijski arhivar i knjižničar.

Svoje najsvjetlije dane fra Benko je proveo u pružanju duhovne okrijepje Vukovarcima. Uz svoju blagu narav postao je jedinstven ispovjednik svih Vukovaraca, napose stradalnika u Domovinskom ratu.

Njegovi izdani radovi su Fra Benko Ivan Horvat, *Ranjene knjige u knjižnici Franjevačkog samostana u Vukovaru*, *Vukovarski zbornik* 2, Ogranak Matice hrvatske u Vukovaru, Vukovar, 2007; Fra Benko Horvat, *Donatori knjižnice Franjevačkog samostana u Vukovaru*, u: *Vukovarski zbornik* 4, Ogranak Matice hrvatske u Vukovaru, Vukovar, 2009., 264–267.

Povodom Dana grada Vukovara 2. svibnja 2011. nagrađen je Medaljmom Grada Vukovara za duhovnu i kulturnu obnovu grada.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 19. prosinac 2012. godine i s mjestom preminuća u Varaždinu, stoji zapisano: *o. Benko Horvat – rođen u Kotoribi. Bio je franjevački jednostavan, drag, nenametljiv, prijazan i prostodušan. U bratstvu je obavljao službe gvardijana, ekonoma, župnog vikara, vjeroučitelja i knjižničara. Boravio je u Cerniku, Virovitici, Zemunu, Novom Sadu, Našicama, Trsatu, Kloštru Ivaniću, Čakovcu i Vukovaru. Odlikovao se jednostavnošću, skromnošću i strpljivošću. Teško bolestan umro je u 75. godini života, 58. redovništva i 49. svećeništva.*

FRANJEVCI IZ VUKOVARA (rođeni ili proveli djetinjstvo u Vukovaru)

BERIŠIĆ, fra Smiljan – obrađen u poglavlju *Vukovarski franjevci u Domovinskom ratu*

BRKOVIĆ, fra Vinko

GLAMOČAK, fra Marijan

GRETSCHL, fra Feliks (Augustin)

KUROLT, fra Marko – obrađen u poglavlju *Franjevci spasitelji kulturne baštine*

LUTROVIĆ, fra Zvonimir

MACUT, fra Ivan

MALOVIĆ, fra Marko – obrađen u poglavlju *Franjevci spasitelji kulturne baštine*

MIHALJEVIĆ, fra Venancije

RUMENJAK, fra Tomo

ŽIGRIĆ, fra Marin

BIOGRAFSKI OPISI FRANJEVACA IZ VUKOVARA

BRKOVIĆ, fra Vinko

Rodio se 12. studenog 1996. u Vinkovcima od roditelja Ivana i Marije. Na krštenju je dobio ime Vinko.

Njegova je obitelj prije Domovinskog rata živjela u Opatovcu blizu Vukovara, mjestu u kojem je za vrijeme Domovinskog rata osnovana postrojba koja je izrasla u okosnicu organiziranog oružanog otpora srpskom agresoru na području grada Vukovara i okolice. Njegova obitelj proživjela je progonstvo u Vinkovcima. Vinko se rodio

u progonstvu, a njegova dva brata Mislav i Arijan rođeni su u Vukovaru te od 1998. obitelj ponovno živi u Opatovcu.

Osnovnu školu, prva četiri razreda, pohađao je u Opatovcu, a četiri viša razreda u Lovasu.

Nakon osnovne škole, u rujnu 2011. godine, posve miran i siguran u svoju odluku da želi postati svećenik, odlazi u Franjevačke sjemenište u Zagreb na Kaptol odakle je pohađao Nadbiskupsku klasičnu gimnaziju s pravom javnosti u Zagrebu na Šalati, gdje je i maturirao 2015. godine.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je 29. kolovoza 2015. godine oblačenjem redovničkog odijela u novicijatu na Trsatu, gdje je nakon godinu dana franjevačkog načina života položio prve redovničke zavjete 27. kolovoza 2016. godine.

Studij teologije započinje na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a nakon treće godine teologije nastavlja isti studij u Jeruzalemu na „Studium Theologicum Hierosolymitanum“.

U vremenu pandemije korona virusa ne uspijeva se vratiti u Jeruzalem, stoga studij teologije nastavlja na Institutu družbe Isusove u Zagrebu, gdje je obranio diplomski rad na temu *Euharistija – izvor djelovanja Crkve*.

Za svećenika je zaređen 28. svibnja 2022. po rukama zagrebačkog nadbiskupa i uзорitog kardinala Josipa Bozanića. Mladu misu svečano je proslavio 20. lipnja 2022. u svome matičnom samostanu i crkvi u Vukovaru.

Prvo njegovo svećeničko služenje kao mladomisniku povjereno mu je u Našicama gdje je na službi župnog i samostanskog vikara u Župi sv. Antuna Padovanskog. Na razini Provincije zauzeto djeluje u pastoralu mladih, pastoralu duhovnih zvanja i aktivno piše tekstove duhovne tematike na nekoliko vjerskih portala.

GLAMOČAK, fra Marijan

Rodio se u 23. studenog 1946. u Priluci pokraj Livna, a umro 10. srpnja 2021. u Rovinju. Zemni ostaci njegova tijela prebačeni su i sahranjeni u franjevačkoj grobnici na Katoličkom groblju u Vukovaru.

Kao dijete s obitelji se seli u Vukovar (1954.) gdje provodi djetinjstvo i pohađa osnovnu školu, a potom 1962. godine odlučuje poći u Franjevačko sjemenište u Zagrebu po uzoru na fra Mladena Majnarića.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je 16. kolovoza 1964. u Cerniku. Nakon godine novicijata, 16. kolovoza 1965., položio je prve redovničke zavjete. Studij teologije započeo je u Zagrebu gdje je dobio dekanovu nagradu za najboljeg studenta te kao nagrađeni student studij teologije nastavlja i završava u Innsbrucku s titulom magistra teologije. Svećane zavjete položio je 7. ožujka 1971. u Zagrebu. Za svećenika je zaređen 8. srpnja 1973. godine u Zagrebu po rukama pomoćnog biskupa Josipa Lacha.

Mladu misu proslavio je u Vukovaru 15. srpnja 1973. godine, a prema opisu vukovarske *Kronike* bila je *Divna svečanost u svakom pogledu. Procesija s mladomisnikom formirala se u samostanskom dvorištu. Pred ulazom u crkvu mladomisnika su blagoslovili njegovi roditelji, a pred velikim oltarom pozdravila su ga djeca recitacijama i o. Tomislav, gvardijan, govorom u ime Župe. Misa je bila koncelebrirana, a propovijedao je o. Kerubin Barbarić, koji je za tu zgodu došao iz Rima. Pod misom je pjevao naš zbor sv. Cecilije. Crkva je bila puna. Iza sv. mise nastavljeno je slavlje u samostanskom dvorištu pod prekrasnim šatorom. Gostiju kod stola je bilo 250. Stol je vodio o. Mladen Majnarić, gvardijan iz Varaždina, i o. Ivan Krznar, gvardijan iz Šarengrada. Od patera bili su još prisutni o. Teofil, gvardijan iz Požege, o. Ivan Holetić, gvardijan iz Iloka, o. Antun Ament, gvardijan iz Našica, te mladomisnikove kolege iz Zagreba. Gosti s mlade mise ostali su kod nas još dva dana na odmoru.*

Nakon završetka studija teologije, ređenja i mlade mise nakratko je namješten u Varaždinu, a zatim je u Njemačkoj, u Herxheimu, bio vjeroučitelj za njemačku mladež s mentalnim poteškoćama. Potom je u njemačkim župama: Schramber-Sulgenu kao župni vikar, Freudenstadtu kao župnik i u Bietigheim-Bissingenu upravitelj župe. Nakon Njemačke odlazi u daleku Australiju (1985. – 1993.), u Sydney, u Hrvatski katolički centar Summer Hill kao kapelan hrvatskih iseljenika.

Vraća se u domovinu i postaje župnik Župe sv. Jurja u Rijeci na Trsatu (1993. – 1996.), a onda drugi put odlazi u Sydney na službu voditelja Hrvatskog katoličkog centra u St. John's Parku (1996. –

2011.). Godine 2011. vraća se u Hrvatsku u Samobor kao ispovjednik na vrlo kratko vrijeme, zatim u Slavonski Brod gdje je vršio službu vikara i ekonoma samostana (2011. – 2014.) te Vukovar gdje je vršio službu samostanskog i župnog vikara te ekonoma (2014. – 2017.).

Naposljetku dolazi na svoju posljednju postaju u Rovinj (2017. – 2021.), gdje je bio župni vikar, a zatim župnik Župe sv. Antuna opata u Rovinjskom novom selu. U Rovinju je i preminuo od posljedica srčanog udara.

U Vukovaru je bio duhovni asistent FSR-a na mjesnoj i područnoj razini. Kao duhovni asistent na područnoj razini zamijenio je fra Flavijana Šolca i nastavio obilaziti sva bratstva kako ona među franjevcima tako i ona među dijecezanskim svećenicima. Kada je primijetio da ima sve više siromaha, organizirao je skupinu Caritasovih volontera koji su mu pomagali u toj franjevačkoj ljubavi. Kada su se braća u samostanu ustručavala oko preuzimanja karizmatске zajednice Srca Isusova, on je spremno prihvatio biti uz njih i s njima, iako nije volio večernje termine. Rado je primao hodočasnike koje je dočekivao u dvorištu samostana, vodio ih i govorio im puno informacija, a na kraju mahao na odlasku. Bio je zapisničar *Kronike* koju je vodio brižno, uredno i bez zastoja s lijepim i čitkim rukopisom.

Gdje god je bio, radio je sa svim uzrastima. Svi su mu bili važni, i djeca i mladi i obitelji. U svećeničkom služenju prigrljio je i karizmatске zajednice. Za svaki nastup temeljito se pripremao. Sve je svoje propovijedi uvijek pisao. Propovijedi su mu bile kratke i sažete. Bio je čovjek reda i rada. Od ranih jutarnjih sati već je molio i radio. Bio je tražen svećenik za duhovne razgovore, obnove i nagovore. Neumorno je ispovijedao i obilazio bolesnike. Znao je s bližnjima i radovati se i tugovati. Osobito se radovao uspjesima braće i samostanskim postignućima. Uvijek se zanimao za svu braću u Provinciji. Njegovi dolasci iz Australije bili su u pravom smislu obilasci samostana i pohodi braći koju je želio vidjeti i s njima bratski porazgovarati. Bio je jasan i otvoren, volio je preciznost, prema je bio sebi strog, ali je zato velikodušno pomagao siromašnima i ljudima u kriznim situacijama i u potrebama. Iz Australije je izdašno pomagao i pridonosio svojoj Provinciji, osobito u vrijeme Domovinskog rata koji je teško proživljavao zbog svoje obitelji i samostana u Vukovaru. Gdje god je boravio i djelovao, svugdje je ostavio upečatljiv trag,

ali najveći je ostavio u Australiji među našim iseljenicima gdje su ga zvali *father Marijan*.

Volio je svoju Provinciju iznad svega. Često je znao prepričavati događaje iz povijesti Provincije, osobito starije braće koja mu bila uzor i poticaj.

Uz hrvatski govorio je izvrsno engleski i njemački.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 10. srpanj 2021. godine i s mjestom preminuća u Rovinju, stoji zapisano: *fra Marijan Glamočak – rođen u Priluci, Župa rođenja BDM Ljubunčić (Livno) u BiH. Bio je na službi u Herxheimu vjeroučitelj i dušobrižnik za njemačku mladež. U njemačkim župama, Schramberg-Sulegnu, Freudenstadtu i Bietigheim-Bissingenu. Od 1985. do 1993. u Australiji u HKC-u Summer Hill. Od 1993. do 1996. župnik Župe sv. Jurja u Rijeci na Trsatu. Od 1996. do 2011. u Sydneyju, voditelj HKC-a St. John s Park. Od 2011. u Hrvatskoj, u Samoboru, Slavonskom Brodu i Vukovaru. Od 2017. u samostanu sv. Franje u Rovinju, župni vikar te od 2020. župnik Župe sv. Antuna opata u Rovinjskom Selu. Obavljao je službe voditelja HKC-a i dušobrižnika hrvatskih radnika i iseljenika, vikara i ekonoma samostana, župnika, župnog vikara, duhovnog asistenta OFS-a. Umro je u 75. godini života, 57. redovništva i 49. svećeništva. Pokopan je u franjevačku grobnicu na Katoličkom groblju u Vukovaru.*

GRETSCHL, fra Feliks (Augustin)

Rodio se 1. kolovoza 1875. u Vukovaru, a umro 3. siječnja 1961. u Kostajnici.

Rođen je od oca Antuna, porijeklom Poljaka, i majke Katarine Zimonić, rodom Hrvatice. Na krštenju je dobio ime Augustin. Već je u pučkoj školi privatno učio njemački, a kasnije se toliko usavršio u tom jeziku da je njime vladao kao i hrvatskim. Bio je poznat po tome da ga pravilno i izvrsno izgovara.

Franjevački način života zavolio je već u rodnom grdu, a ta se ljubav prema Redu manje braće još više povećala i učvrstila u njegovu srcu u Požegi, gdje je pohađao gimnaziju, te je imao priliku na licu mjesta, kao i kod kuće, iz prve ruke vidjeti ostvarivanje franjevačkih ideala u praksi. Zato, kad je završio 4. razred gimnazije u Požegi, predao je molbu da ga prime u Red manje braće. Nakon što mu je molba uslišana, sa 17 je godina, 1891., odmah pohitio, bez pratnje, lađom

izravno iz Vukovara u Beč, u novicijat (1891. – 1892.). Nakon godinu dana novicijata započinje studij filozofije na domaćem franjevačkom učilištu u Földváru (1892. – 1894.), a teologiju je studirao 4 godine s odličnim uspjehom u Baji (1894. – 1898.). U međuvremenu je svečane redovničke zavjete položio 1896. u Baji. Za svećenika je zaređen 1898. godine.

O njegovu životu velik dio govora sastavio je i izrekao o. Sofronije Škoda na ispraćaju u Kostajnici, a objavljen je u *Obavijestima* HFP-e sv. Ćirila i Metoda: *Unatoč staroj latinskoj uzrečici „Nemo propheta in patria sua!“ uprava tadašnje Provincije sv. Ivana Kapistranskog odredila mu je prvi božji vinograd u rodnom gradu Vukovaru. Tu je kroz pet godina neumorno dijelio Božje milosti, kao i darove svoga bistrog uma i topla srca svojim Vukovarcima. Bio je kateheta, orguljaš, kapelan i sve što je trebalo. Zajedno s fra Vilkom Šalićem izdao je za djecu u Vukovaru molitvenik i crkvene pjesme pod naslovom „Crkvena pjesmarica i molitvenik za školsku mladež“.*

U Vukovaru ga je zatekla i reforma Franjevačkog reda. Ni na kraj pameti mu nije bilo, da primi da ode u svjetovni kler kao što su to neki učinili. Odlučio je, da ostane u samostanu, ali kao nereformirani franjevac. Otkako je donio takvu odluku slijedio ju je do kraja života. Misao vodilja koja ga je držala u toj odluci bila je njegova odanost prema kapistranskoj provinciji u koju je ušao i zavolio. Njegove opravdavajuće riječi bile su „da ime i duh provincije sv. Ivana Kapistrana ne bude odmah i potpuno izbrisano s lica zemlje“. Ima je on i brata franjevca svećenika koji je uredno primio reformu. Ipak, mora se priznati da je obdržavao i zavjet siromaštva i redovničku disciplinu savršenije od mnogih reformiranih.

Službu samostanskog vikara vršio je u Iloku (1903. – 1911.). Čudio se takvoj odluci svoje redovničke uprave jer njemu više leži intelektualno i pastoralno djelovanje, nego li ekonomsko. Nakon dužeg perioda u Iloku dao je izjavu: „Zamislite si, kako mi je bilo: ja, sin stolara, koji nisam poznavao razliku između kukuruza i pšenice, moram da vodim ekonomiju, što je za mene bila tabula rasa, terra incognita!“ No, on nije bio nikada neposlušan ni kod kuće svojoj majci, zato je i sada najspremnije izvršio volju svojih novih provincijskih poglavara. Marljivo studira stručne knjige, povezuje se i pita za savjet upravitelja grofovskog imanja i vinograda u Iloku i na koncu šalje samostansko vino na izložbe i natjecanja, dobiva priznanja, diplome i nagrade. Uz sve to, bio je desna ruka fra Mladenu Barbariću kod obnove samostanske crkve.

Nakon dobro obavljene službe vikara u Iloku, postaje gvardijan u Brodu (1911. – 1913.) gdje mu je iločko iskustvo u ekonomiji izvrsno poslužilo. U Brodu je bio i voditelj crkvenog pjevačkog zbora „Davor“. Nakon dvije godine odlazi u Šarengrad (1913. – 1919.) gdje je proveo cijelo vrijeme prvog svjetskog rata kao gvardijan i upravitelj župe, dijeleći s narodom sve ratne nedaće i poratne neprilike i strahovanja.

Poslije rata, uprava Provincije šalje ga na krajnji sjever, u tek oslobođeno Međimurje, u Čakovec (1919. – 1925.), za katehetu u učiteljskoj školi. Tu ga je čekao novi, delikatni zadatak: formiranja uma i karaktera budućih narodnih odgojitelja. Iznenadilo ga je to prebacivanje u novi i nepoznati ambijent. Poslušao je bez prigovora. Iako nešto boležljiv, svom se dušom bacio na studij, a kako je bio intelektualno izvrstan, brzo je svladao sve prepreke, te je 6 godina osim svojih stručnih predmeta predavao i sve druge. Svojom finoćom i taktikom brzo je osvojio sva srca i učenika i profesor. Ne treba ni spominjati, da je njegov crkveni zbor, što ga je osnovao i spretno vodio, bio na zamjernoj visini i materijalom i kvalitetom. Uza sve to dospio je zajedno s drugima intelektualcima i uglednim građanima osnivati i voditi katolička društva omladine u gradu i selima, a da se seljački svijet oslobodi izrabljivanja sa strane kojekakvih lihvara i gulikoža, osnivao je zadruge i pučke štedionice, te je na taj način podizao blagostanje siromašnog svijeta.

Iz Čakovca je premješten ponovno u Šarengrad (1925.– a već sljedeće godine dolazi u Kostajnicu za predstojnika rezidencije i katehetu na ondašnjoj realnoj gimnaziji, koja je 1929. likvidirana i pretvorena u građansku školu. Na tim je školama osim vjeronauka predavao i latinski i njemački, a po potrebi „i sve druge predmete, osim ženskog ručnog rada“. U Kostajnici je ostao, eto, sve do svoje smrti, dakle gotovo punih 35 godina! Nije stoga čudo, što su ga Kostajničani zvali: „Naš gospodin Grešl“.

Kao i drugdje, tako je i ovdje razvijao svoju djelatnost, ne samo u crkvi i školi, nego i na drugim područjima. Štampa Muku Isusovu i Gospin plač, koji se ovdje pjevao nekoć svaki petak u korizmi. Vodi brigu o katoličkim filmovima, a prikazivanje (onda još nijemo) prati sa svojim crkvenim zborom pjevajući prikladne tekstove. Povjerenik je sarajevskog „Napretka“, nabavlja nova zvana i u tu svrhu drži koncerte sa svojim zborom u gradu i okolici; vodi narod na euharistijske kongrese, na razna hodočašća itd., duhovnik je katoličkih društava, aktivni član Crvenog križa, brine se za katoličku štampu i daje ju u ruke narodu.

Sabire starine u Kostajnici i okolici, osniva i uređuje muzejsku zbirku u samostanu. Ljubomorno čuva svaku sitnicu iz prošlosti našega samostana i rezidencije. Nije mu bilo teško, da u tu svrhu ide na naše samostansko groblje svete Ane, kad god se kopao novi grob. (Na mjestu sadašnjega groblja stajao je naime do 1556. naš samostan, što su ga Turci srušili). Svaki bi kamen pregledao i ako je imao na sebi trag stare crkve ili samostana, spremao ga u muzej. Brine se i za gospodarski napredak naroda. Osniva seljačku zadругu i štedionicu, a sam vodi službene knjige besplatno. Nastoji unaprijediti gospodarstvo i ekonomičnije iskorištavanje zemljišta. Da daje primjer drugima, on prvi u ovom kraju sije soju.

Ovdje proživljava strahote Drugog svjetskog rata. Prva žrtva toga rata u Kostajnici bila je naša samostanska crkva i toranj.

Na Uskrs 1941. zapaljen je toranj i uništena zvona, za koja je uložio toliko truda i troška. Srce mu se kidalo gledajući kasnije, kako kuće njegovih župljana u Bosni stradavaju od barbarske ruke, kako poput ogromnih baklji osvjetljaju svu okolicu. Uzima pod samostanski krov izbjeglice, beskućnike, doseljenike, dok ne nađu krov nad glavom. Spašava, gdje god koga dospije spasiti. Zaštićuje svakoga, ako ikako može.

Varao bi se, tko bi mislio, da je on, uza svu svoju vanjsku aktivnost, zanemario duh molitve i pobožnosti. „Primicias Deo!“ bila mu je lozinka. Savršeno je vršio propisano redovničke vježbe: meditaciju, adoraciju, a božanski je oficij molio uvijek imajući uza se ili Vlašićev prijevod psalama ili kakvi drugi priručnik o psalmima: „Da razumijem, što molim!“ – govorio bi. Matutin je anticipirao, ali Laude ne. To je molio uvijek ujutro prije Prime. Stoga je bio neobično razdragan, kad je nedavno doznao, da je sv. Otac uzakonio tu njegovu praksu.

Jednako je nastojao, da i narod razumije, što svećenik radi kod oltara: zato nije samo od oltara poučavao narod, a djecu u školi, nego je on kod nas bio među prvima, koji su uvodili tzv. Recitiranu misu, gdje su za to bile prilike, kao npr. ovdje u Kostajnici. Pjevanje kod službe Božje moralo je biti izvedeno najsavršenije, stoga je on svoj mješoviti crkveni zbor znao „gnjaviti“ do kasno u noć, dok ga nije doveo do željenog efekta. Imao je svoj osebujan način interpretacije glazbe: „Pjevaj, kako se govori!“ to je bilo teško i riskantno provesti u praksu, ali on je uspio, iako je u tom ostao osamljen, bez nasljednika, bolje reći bez sljedbenika. Njegov je zbor briljirao, gdje god je nastupao.

Samodisciplina bila mu je „hobby“. „Ne gledam ja, što volim, nego što mi koristi“ – znao bi više puta reći. Poslije ručka ne bi dugo ostajao u društvu,

nego bi redovito išao svaki dan na šetnju, da se na taj način osvježi i odmori u Božjoj prirodi. Po danu ne bi čak ni u bolesti spavao, već je to zamjenjivao šetnjom ili kakvim drugim korisnim poslom. Vina nije pio gotovo nikako. „Sportom“ se pušenja nije bavio. A ipak je uvijek bio veseljak, mnogo tražen u svakom društvu, duhovit i mnogo cijenjen. Spavao bi uvijek na tvrdom. A poznat je nadaleko svojim receptom kiselog mlijeka, koje je uzimao obavezno ujutro i navečer svaki dan. Zbog toga je bio predmet mnogih viceva, ali on se nije na to obazirao, uvjeren, da kiselom mlijeku ima zahvaliti, što je živio 16 godina iznad prosjeka u svojoj bližoj i daljnjoj obitelji.

Disciplinu i red je tražio i od drugih, a to je postizao bez mnoge muke. Djeca su u školi spontano zašutjela, kad je k njima dolazio, iako je inače svojim šalama i doskočicama bio bliži djeci od ijednog drugog nastavnika. Djeca su znala, da sve ima svoje vrijeme. Jedini on u školi nije imao nikada muke s disciplinom kod djece i mladeži, koja je kod njega uvijek nalazila na otvoreno srce, pun razumijevanja i ljubavi. U ocjenjivanju je bio dosta strog, ali pravedan. Djeca su znala, da kod njega nema poklonjenih ocjena, da nagradu, plaću dobiva onaj, tko radi. Tako ih je i u tom spremio za život.

Znao se snaći u svakoj situaciji. Znao je tepati maloj djeci, ali i ozbiljno razgovarati sa svakim intelektualcem, jer je bio živa enciklopedija znanja. Bio je, kako se kaže „schlagfertig“ u konverzaciji, ali je uvijek pazio, da mu riječi budu ispravne i postavljene na pravo mjesto. Zato bi u školi na neka „škakljiva“ pitanja đaka zgodnim načinom odgovor odgodio za drugi sat, bojeći se, da ne bi s jedne strane povrijedio đake, a s druge strane ogriješio se o istinu.

U podizanju vanjskih akcija bio je dosta spor. Zato su ga i prozvali „Pater Langsam“ ili „

Conctator“. On se nije zbog toga sekirao: „Treba prije dobro promisliti!“ Studirao bi, kombinirao, pitao mišljenja svih upućenih, uzimao bi u obzir sve pozitivne i negativne elemente. Ali kad bi odluku stvorio, onda ju je proveo u djelo, bilo to ne znam kako teško; npr. popravak tornja, koji je u ratu stradao. Ili kod nabave zvona između dva rata: „Nitko nas nije toliko gnjavio kao Vi!“ – rekao mu je u šali majstor u Mariboru. Ali je ta njegova gnjavaža imala plod: plakao je od dragosti, kad je prvi puta čuo njihov milozvučni ton u našem samostanskom tornju. A imao je savršen sluh! Drugi puta je bolno zaplakao, kad su ta zvona na sam Uskrs 1941. stradala zajedno sa tornjem kao prve žrtve rata kod nas u Kostajnici.

Ta njegova sporost, zapravo oprez u odlukama, išla je mnogima i na živce. No njega je spasila u posljednjem ratu. Nije naglio s tzv. „prekrštavanjem“. Vidio je, koji ciljevi vode to nesretnike. A htio ih je ipak spasiti. Našao je izlaz: davao im je potvrdu, da su se prijavili za pristup u našu vjeru i da pohađaju pouku, ali primio nije nikoga. Time je spasio mnoge, a nije nikoga povrijedio. Zato je i kod inovjeraca stekao poštovanje, a možda time spasio i glavu. Što više, ostao je i nakon rata predsjednikom Crvenog križa...

Prije 5 godina (u proljeće 1956.) doživio je prvi napadaj srčane kapi. Bio je to samo „šegrt“, pa se relativno brzo oporavio. No uvidio je, da ne može savjesno izvršivati poglavarske i župničke dužnosti, pa se zahvalio. Ni sada, kad je bio riješen dužnosti, nije nikada bio besposlen. Radio je i fizičke poslove, koliko je mogao, sjekao granje, prebiraو klipove kukuruza, sređivao daske itd... K oltaru je išao pomoću ministranta. A kasnije, kad ga je bolest prisilila i osudila na krevet i trajni boravak među četiri zida – zadržao bi ustaljeni način života: najprvo brevijar, razmatranje i krunica, onda duhovno štivo, a tek onda novine (živo je pratio sva zbivanja) i drugi glasnici, a u krevetu je uvijek nešto slagao, sređivao. Nikada nije htio biti besposlen.

Svoju bolest i starost strpljivo je podnosio, potpuno odan volji Božjoj. Umro je s brevijarom u rukama.

Unatoč tomu što je ostao posljednji nereformirani franjevac pod nazivom *posljednji mohikanac* bivše Kapistranske provincije, bio je marquantna ličnost Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda.

U Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (2014.), za 3. siječanj 1961. godine i s mjestom preminuća u Kostajnici, stoji zapisano: o. Feliks August Gretschl iz Vukovara, predstojnik, upravitelj župe Bosanska Kostajnica, senior Provincije, čvar samostanskog muzeja, posljednji nereformirani franjevac, umro u 85. godini života, 68. redovništva i 63. svećeništva.

LUTROVIĆ, fra Zvonimir

Rodio se 24. ožujka 1950. u Vukovaru od oca Mate i majke Jelke rođ. Bukovac.

Osnovnu školu pohađao je u Vukovaru. Bio je ministrant u samostanskoj crkvi gdje je pred imao sobom uzorne franjevce te je i on odlučio postati franjevac i stoga odlazi u Franjevačko sjemenište u

Samobor koje je još uvijek bilo u starom samostanu. Nakon dvije godine klasične gimnazije, 13. kolovoza 1967., stupa u Red manje braće kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda oblačenjem ili primanjem redovničkog odijela u novicijatu. Prve redovničke zavjete položio je 15. kolovoza 1968. godine u Cerniku.

Nakon novicijata u Cerniku služio je vojni rok u Našicama i Sarajevu. Nakon vojske nastavio je klasičnu gimnaziju u novoizgrađenom franjevačkom sjemeništu i gimnaziji „Mater et Magistra“ u Samoboru.

Studij filozofije pohađao je na provincijskom filozofskom učilištu u Rijeci na Trsatu, a studij teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu.

Za svećenika je zaređen 27. lipnja 1976. u zagrebačkoj katedrali, a taj događaj ređenja bilježi i samostanska *Kronika* u Vukovaru: *Danas je u Zagrebu zaređen naš župljanin, bivši ministrant o. Zvonko Lutrović za svećenika.*

Njegovo svećeničko služenje bilo je vrlo plodonosno u više samostana i župa, a također i na razini provincijskih službi. Prvo njegovo svećeničko služenje u službi kapelana bilo je u Našicama (1977. – 1984.), odakle je otišao za župnika u Zapolje (1984. – 1990.). Iz Zapolja dolazi na službu gvardijana i župnika u Viroviticu (1990. – 1999.) gdje će ostaviti zapaženi utisak u samostanu i među ljudima. To je bilo vrijeme Domovinskog rata i srbijanske ideja i plana o Velikoj Srbiji čija bi se granica protezala na liniji Virovitica – Karlovac – Karlobag. Hrabri branitelji branili su hrvatsku granicu. I virovitički svećenici postali su službeni i neslužbeni vojni kapelani jer je bojišnica bila nedaleko od grada. U vrijeme napada i okupacije na Vukovar njegovi roditelji Mato i Jelka prešli su iz obiteljske kuće u samostan gdje su bili zajedno s franjevcima i časnim sestrama. Nakon okupacije grada, zbog starije dobi, pušteni su na slobodu i tada ih je fra Zvonimir primio u virovitički samostan i brinuo o njima. Nažalost, povratak u svoj grad nisu dočekali jer su oboje preminuli u Viroviticu u progonstvu, a kasnije su njihovi zemni ostaci preneseni na Katoličko groblje u Starom Vukovaru.

Uz prognanike koji su dolazili iz hrvatskih mjesta fra Zvonimir brinuo je i pomagao i prognanike iz Bosne. Kao gvardijan i župnik u Viroviticu bio je vrlo angažiran i organiziran. Kad je u proljeće 1990., zajedno s demokratskim promjenama u našem društvu, započela

stručna rasprava o uvođenju vjerskog odgoja i obrazovanja u osnovne i srednje škole Republike Hrvatske, fra Zvonimir je bio uključen od samih početaka te je odmah po uputama Hrvatske biskupske konferencije angažirao braću iz samostana da započnu s vjeronaukom u osnovnim i srednjim školama na teritoriju virovitičke Župe sv. Roka.

Uz duhovno-pastoralnu skrb vodio je brigu o samostanu i crkvi i u materijalnoj obnovi. Radova je uvijek bilo, ne samo manjih nego i većih u koje je uključio arhitekta i Konzervatorski odjel, uz financijsku pomoć gradskih, županijskih i državnih institucija.

U pastoralu je podržavao mlađu braću u radu s ministrantima i mladima. Na općem planu bila je to vrlo aktivna župna zajednica. Na radijskoj postaji u Virovitici vodio je vjersku emisiju.

Za vrijeme njegova mandata osnovana je Požeška biskupija kojoj je po teritoriju pripao grad Virovitica, u kojemu je prvi požeški biskup Antun Škvorčević odmah najavio osnivanje novih župa. Fra Zvonimir je prema biskupovim uputama sve uzorno pripremio.

Nakon virovitičke devetgodišnje službe boravio je na službi kapelana u Požegi (1999. – 2002.), potom u Našicama (2002. – 2003.), a zatim je svoje župničko pastoralno djelovanje nastavio u Osijeku na Jugu II. (2003. – 2005.) gdje je bio župnik i predstojnik kuće.

Kruna njegova franjevačkog služenja bila je u službi ekonoma ili prokuratora Provincije (2005. – 2020.) koju je vršio u vrijeme dvojice provincijala kroz 15 godina, fra Željka Zeleznjaka i fra Ilije Vrdoljaka.

Kao provincijski ekonom bio je vrlo pedantan, točan i precizan. Bio je čovjek jasnoće u svim pothvatima jer za njega nepredvidljivost nikada nije bila sretna opcija. Težio je jasnom dogovoru i konkretnom razgovoru, zbog čega mu nije bilo teško voziti tisuće kilometara automobilom kako bi došao na lice mjesta i uvidio pravo stanje. Za vrijeme njegove službe ekonoma Provincije prošli su mnogi poslovi, provedeni mnogi projekti, obnovile se mnoge crkve i samostani te izgradili novi pastoralni objekti.

Nakon provincijskog kapitula 2020. određen je na službe ekonoma i župnog vikara u Našicama.

MACUT, fra Ivan

Rodio se 3. listopada 1981. u Vukovaru. Osnovnu školu započeo je u Vukovaru.

Njegova je obitelj u najtežim vukovarskim danima u Domovinskom ratu dijelila sudbinu s mnogim Vukovarcima prognanicima. Utočište su pronašli ponajprije u Dječjem Selu kod Makarske, a zatim u Imotskom, gdje je nastavio pohađati osnovnu školu. U okruženju franjevacu u Imotskom odlučuje poći u Franjevačko sjemenište gdje je ujedno pohađao i Franjevačku klasičnu gimnaziju. U Red manje braće, kao član Provincije Presvetog Otkupitelja, stupio je 2. srpnja 2000. godine na Visovcu oblačenjem franjevačkog redovničkog odijela.

Filozofsko-teološki studij pohađao je u Splitu na Katoličkom bogoslovnom fakultetu gdje je diplomirao s izvrsnim uspjehom akademske godine 2007. radom iz dogmatskoga bogoslovlja pod naslovom *Pro-mjena znanstvenih paradigmi i teologija stvaranja*, a pod vodstvom prof. dr. Nikola Bižace. Svečane je zavjete položio 10. rujna 2006. godine. Za svećenika je zaređen 24. lipnja 2007. Prvo njegovo svećeničko služenje kao župnog vikara bilo je u Župi sv. Franje u Imotskom (2007. – 2009.).

Uprava Provincije poslala ga je na poslijediplomski studij iz međureligijskog dijaloga i ekumenske teologije u Rim gdje je 2009. upisao specijalizaciju iz Fundamentalne teologije – Znanosti o religijama na Papinskom sveučilištu Lateran (*Pontificia Universitas Lateranensis*) u Rimu. Stupanj licencijata s ukupnom ocjenom cjelokupnoga studija *Summa cum laude* postigao je 24. lipnja 2011. radom pod naslovom *Cristologia coranica – Fondo apocrifo sull'immagine di Gesù Cristo nel Corano* te pod vodstvom prof. dr. Nicole Ciole i prof. dr. Bartolomea Pironea. Akademske godine 2009./2010. na Papinskom je Institutu za studij Arapskog jezika i islamistike (*Pontificio Istituto di Studi Arabi e d'Islamistica – P. I. S. A. I.*) kao slušač pohađao i studij Uvod u Islam i Arapski jezik. Od akademske godine 2011./2012. bio je doktorand na Papinskom sveučilištu Antonianum (*Pontificia Università Antonianum*) u Rimu sa specijalizacijom iz Ekumenske teologije, a ujedno je pohađao predavanja i radio istraživanja vezana uz doktorski rad na Institutu za ekumenske studije (*Istituto di Studi Ecumenici*) u Veneciji. Dana 29. svibnja 2013. obranio je doktorski rad pod naslovom *Il pensiero ecumenico di Oscar Cullmann – Indagine sulla sua opera teolo-*

gica s ukupnom ocjenom *Summa cum laude* i time stekao akademski naslov doktora teologije sa specijalizacijom u Ekumenskoj teologiji. Od akademske godine 2014./2015. bio je doktorand na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Splitu – modul Filozofija gdje je 20. studenoga 2015. godine jednoglasno obranio doktorski rad pod naslovom *Filozofija u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj* pod vodstvom mentora prof. dr. Pave Barišića te time stekao akademski naslov doktora filozofije.

Od 2013. do 2016. godine bio je dušobrižnik za Hrvate u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Berlinu.

U listopadu 2016. godine (Akademska godina 2016./2017.), prema odredbi Uprave Provincije, zaposlio se na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu, i to ponajprije u zvanju poslijedoktoranda na katedri Ekumenskog bogoslovlja. 14. prosinca 2018. godine izabran je u znanstveno zvanje kao znanstveni suradnik (humanističke znanosti – teologija). 14. veljače 2019. godine izabran je u znanstveno-nastavno zvanje docenta (Katedra ekumenskog bogoslovlja na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu). Od akademske godine 2019./2020. pročelnik je Katedre ekumenskog bogoslovlja na istom Fakultetu. Dana 13. ožujka 2020. godine izabran je u znanstveno zvanje kao znanstveni suradnik (humanističke znanosti – filozofija). Dana 25. travnja 2022. godine izabran je u znanstveno zvanje kao viši znanstveni suradnik (humanističke znanosti – teologija).

Od akademske godine 2018./2019. voditelj je Ureda za međunarodnu suradnju i Erasmus koordinator na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Splitu.

Od 2016. do 2021. godine bio je glavni i odgovorni urednik znanstvenog teološkog časopisa *Služba Božja*. Član je uredništva dvaju europskih teoloških časopisa *Edinost in Dialog* te *Carthaginensia*. Član je znanstvenog vijeća časopisa *Riječki teološki časopis* te *Obnovljeni život*.

Na 56. zasjedanju Hrvatske biskupske konferencije od 10. do 12. travnja 2018. godine u Zagrebu imenovan je članom Vijeća HBK za ekumenizam i dijalog.

Voditelj je projekata (2018. –) *Kritička obrada i objavljivanje rukopisa Znanje i vjera filozofa Stjepana Zimmermanna; Digitalizacija liturgijsko-pastoralnog časopisa Služba Božja*.

Glavni je i odgovorni urednik edicije *Umnici franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja*. Do sada je objavljeno ukupno 10 svezaka:

1. Ivan Macut – Petar Macut, *Petar Grabić. Nova revija – vjeri i nauci*, Split, 2018.
2. Dinko Aračić, *Karlo Balić*, Split, 2018.
3. Jure Brkan, *Ante Crnica*, Split, 2019.
4. Ivan Macut – Jakov Udovičić, *Mate Zoričić*, Split, 2019.
5. Stjepan Čovo – Anđelko Domazet, *Božo Vuco*, Split, 2020.
6. Jozo Grbavac, *Silvestar Kutleša*, Split, 2021.
7. Dinko Aračić – Petar Lubina, *Krsto Kržanić*, Split, 2021.
8. Stipica Grgat, *Anđelko Milanović Litre*, Split, 2022.
9. Anđelko Domazet, *Ivan Marković*, Split, 2022.
10. Stipan Trogrlić, *Ante Cikojević*, Split, 2023.

Sudjeluje na brojnim međunarodnim i domaćim teološkim i filozofskim simpozijima i skupovima.

Do sada je objavio sljedeća znanstvena i popularna djela iz teologije i filozofije:

Il pensiero ecumenico di Oscar Cullmann. Indagine sulla sua opera teologica, Roma, 2013. (doktorski rad objavljen u cijelosti)

Vodič kroz sakrament pokore i pomirenja, Franjevački samostan, Imotski, 2014.

Marija – naša majka. Propovijedi i razmišljanja o Blaženoj Djevici Mariji, Glas Koncila, Zagreb, 2014.

Jedno u Kristu. Ekumenska promišljanja i konkretni pastoralni poticaji, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2015.

Scijentološka „Crkva“, Glas Koncila, Zagreb 2015.

Ekumenizam pape Franje, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2015.

Suvremeni ekumenski pokret – Svjetske konferencije (1910. – 2013.). Pokret za život i djelovanje – Pokret za vjeru i ustrojstvo Crkve – Ekumensko vijeće crkava, Glas Koncila, Zagreb, 2017.

Petar Grabić. Nova revija – vjeri i nauci, Služba Božja, Split, 2018. (u suautorstvu s Petrom Macutom)

Filozofija u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, Školska knjiga, Zagreb, 2018.

Hrvatska filozofija od obnove Zagrebačkog sveučilišta 1874. do osnutka Nezavisne Države Hrvatske 1941., Služba Božja, Split, 2018.

Mate Zoričić, Služba Božja, Split, 2019. (u suautorstvu s Jakovom Udovičićem)

Katolička Crkva i suvremeni ekumenski pokret, Glas koncila, Zagreb, 2019.

Martin Luther, *Magnificat – Veliča*. Uvodna studija i prijevod komentara Ivan Macut – Dinko Aračić, Služba Božja, Split, 2019.

Asirska Crkva Istoka. Povijest – doktrina – ekumenizam s Katoličkom Crkvom, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2020.

Hrvatska filozofija od sloma Nezavisne Države Hrvatske 1945. do raspada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije 1991. godine, Služba Božja, Split, 2020.

Katoličko-luteranski dijalog. Izabrana pitanja, Služba Božja, Split, 2020.

Stjepan Zimmermann, *Znanje i vjera*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2020. (priredio i uvodnu studiju napisao Ivan Macut)

Istočna teologija. Izabrana pitanja, Služba Božja, Split, 2021.

Martin Luther – *Ispovijest vjere* (1528.), uvodna studija i prijevod Ivan Macut – Dinko Aračić, Služba Božja, Split, 2021.

Hrvatska filozofija u 19. stoljeću, Služba Božja, Split, 2021.

Teologija u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, Kršćanska sadašnjost – Služba Božja, Zagreb – Split, 2021.

Ogledi o teologiji pape Franje. Izabrana pitanja, Služba Božja, Split, 2022.

Časni sluga Božji Ante Antić, *Miljokazi na putu života, Pisma vjernicima laicima*, Zagreb, 2022. (uvodna studija i izbor iz pisama Ivan Macut – Dinko Aračić)

Papinsko vijeće za promicanje jedinstva kršćana i suvremeni ekumenski dijalog – Istočna sekcija, Služba Božja, Split, 2022.

Papinsko vijeće za promicanje jedinstva kršćana i suvremeni ekumenski dijalog – Zapadna sekcija I., Služba Božja, Split, 2022.

Papinsko vijeće za promicanje jedinstva kršćana i suvremeni ekumenski dijalog – Zapadna sekcija II., Služba Božja, Split, 2022.

Filozofsko stvaralaštvo franjevaca provincije Presvetoga Otkupitelja u 20. stoljeću, Služba Božja, Split, 2023.

MIHALJEVIĆ, fra Venancije

Rodio se 22. srpnja 1943. u Zagoričanima pokraj Livna. Na krštenju je dobio ime Jakov.

Zbog ratnih događanja u proljeće 1944. kao dijete je sa svojom obitelji došao u Nijemce, pa zatim 1950. godine u Vukovar, gdje upisuje prvi razred osnovne škole kod „Bečarskog križa“, a ostale razrede i gimnaziju u zgradi vukovarske gimnazije. Stanovao je u blizini franjevačke crkve koju je zavolio, a potom je i odabrao redovnički život. Bio je ministrant od prvog razreda osnovne škole. Vjeronauk su mu predavali fra Robert Batušić, fra Stanko Banić i fra Rupert Rozmarić. Bio je ministrant i pjevao je u dječjem zboru, a početkom gimnazijskog školovanja uključio se u mješoviti zbor sv. Cecilije i u Franjevački svjetovni red.

Duhovno zvanje osjećao je već od djetinjstva, a nakon što je dobro promislio, odvažio se ostvariti franjevački poziv. *Kronika Franjevačkog samostana* u 1962. godini donosi zapis: *Mihaljević Jakov, svršeni maturant, započeo s prepisivanjem matice (naših), koje su oduzete još 1948. g. a sada nam ih Državni matični ured posuđuje, da si možemo prepisivati (uz revers, dakako!).*

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je ulaskom u novicijat 25. kolovoza 1963. godine. Prve redovničke zavjete položio je 26. kolovoza 1964. u Cerniku, a svečane 8. prosinca 1969. u Vukovaru.

Studij filozofije pohađao je na domaćem filozofskom učilištu u Rijeci na Trsatu (1964. – 1966.), a studij teologije pohađao je u na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu (1966. – 1970.).

Sakrament svećeničkog reda podijelio mu je zagrebački nadbiskup Franjo Kuharić 28. lipnja 1970. u Zagrebu. Mladu misu proslavio je 1970. u Zagoričanima, Požegi, Vukovaru i Borovu naselju. Izvod iz *Kronike* za 30. kolovoza 1970. glasi: *o. Venancije Mihaljević, koji je živio i odrastao u Vukovaru služio je svoju zahvalnu mladu misu u Vukovaru i Borovu. Misa je bila prilično lijepo posjećena. Propovijedao je o.*

Stanko Banić... Navečer je imao sv. misu u Borovu, gdje je propovijedao o Marijan Mikić.

U tom periodu, što potvrđuje potreba izgradnje novoga sjemeništa u Samoboru, dolazio je lijepi broj mladića sa željom da ostvare duhovni poziv. Tako je fra Venancije bio predviđen za studij povijesti i zemljopisa, kao stručni kadar u franjevačkoj gimnaziji „Mater et Magistra“ u Samoboru. S navedenim studijem ipak nije započeo jer ga je provincijal fra Kazimir Đurman zamolio da najprije djeluje kao kapelan u Zapolju gdje je bio sve do 1973. godine. Nakon prvog pastoralnog iskustva prihvatio je prvu odgojiteljsku ulogu prefekta u Franjevačkom sjemeništu u Samoboru (1973. – 1978.). No, upravo tada započinje vrijeme kada su se mladići sve manje odazivali u sjemenište. Posljednji maturanti polazili su Gimnaziju 1977. godine. Franjevačka gimnazija više nije mogla djelovati zbog smanjenog broja sjemeništara, a taj mali broj sjemeništara nastavio je pohađati školovanje u gradskoj gimnaziji. Fra Venancije bio je prefekt do provincijskog kapitula 1978., kada su i on i ostala braća koja su djelovala kao profesori u gimnaziji premješteni na nove pastoralne dužnosti u druga mjesta.

Premješten je na novu pastoralnu službu župnika i predstojnika kuće u Kloštar Ivanić gdje će biti do sljedećeg provincijskog kapitula (1978. – 1981.). Tadašnji generalni vizitator fra Gabrijel Jurišić odmah mu je dao naslutiti povratak u odgojnu ustanovu. Došao je u Zagreb na Kaptol za rektora sjemeništa, ali s naglaskom na radu s duhovnim zvanjima, dok je prefekt sjemeništa bio fra Ivan Damiš. Nakon što je fra Ivan Damiš otišao na poslijediplomski studij u Rim, fra Venancije je 1983. godine postao i prefekt u sjemeništu, do 1987. godine.

Iz Generalne uprave Reda manje braće prema novom zakonodavstvu Reda svaka provincija mora ustanoviti novu odgojnu ustanovu koja se zove postulatura, shodno tome odgajanci se zovu postulanti, a odgojitelji magister i vicemagister postulanata. Fra Venancije tako postaje magister postulanata u Samoboru (1987. – 1990.). Potom je opet premješten za kapelana u Čakovec (1990. – 1993.) gdje je vodio Franjevački svjetovni red, bio vjeroučitelj u osnovnoj školi, te je vodio jednu skupinu mladih koja je 1992. godine prerasla u Framu. Svoje pastoralno i franjevačko djelovanje nastavio je u Požegi (1993. – 1996.), gdje je bio gvardijan, kapelan i vjeroučitelj. Zajedno s fra Smiljanom Berišićem, prema novoj demokratskoj slobodi i uputama

Hrvatske biskupske konferencije, pokrivali su osnovne i srednje škole na teritoriju Župe Duha Svetoga u Požegi. Nakon ispunjene pastoralne misije u Požegi i Čakovcu vratio se u službu koju voli i koja mu najviše daje svećeničkog oduševljenja, a to je služba odgojitelja. Njemu će uvijek na prvom mjestu biti odgoj, tako je postao magister postulanata (1996. – 2005.), zatim i gvardijan, što je također odgojiteljska služba, koju je skromno prihvatio u Samoboru. Iz postulare kroz koju su u njegovu vremenu prošle brojne generacije premještan je u Zagreb na Kaptol za vicemagistra bogoslova (2005. – 2008.) i duhovnika časnih sestara, a od 2008. godine postao je prefekt u sjemeništu gdje je bio do 2020. godine. Zajedno sa sjemeništarcima i bogoslovima i cijelim kaptolskim bratstvo proživio je veliki potresu u Zagrebu 22. ožujka 2020. godine. Tada se preselio u Samobor gdje je boravio do provincijskog kapitula u ljetu iste godine, kada je premješten za bolničkog kapelana i ispovjednika u Slavonski Brod (2020. – 2021.). Tu se nije dugo zadržao jer je prema novoj potrebi uprave Provincije, kao ponizni i poslušni manji brat, prihvatio službu gvardijana u Osijeku na Tvrđi.

Fra Venancije u svom je redovništvu gajio veliku ljubav prema franjevaštvu i djelatnu zauzetost za Provinciju, što su prepoznala i njegova braća. U trima je navratima izabran za defnitora u Upravi Reda, a većinu života služio je kao odgojitelj u različitim ustanovama. Kroz sjemenište, postulaturu i juniorat punih je 37 godina prenosio svoje znanje i duhovnost mladim članovima franjevačkog bratstva uvijek naglašavajući važnost bratstva, pokore i uvjerene pobožnosti prema Blaženoj Djevici Mariji. Strpljivost, mirnoća i blagost karakteristične su crte njegove osobnosti s kojima je pristupao odgajanicima, ali i svoj braći. Među braćom uvijek se zauzimao za mir i slogu, napose u vremenima velikih rasprava koje su potresale Crkvu i Red, a među ljudima je trajno inzistirao na zauzetoj ljubavi prema hrvatskom narodu koji se ima obnoviti ustrajnom molitvom.

Cijeli svoj život predano je posvetio odgoju i formaciji novih generacija franjevacu, najduže u Samoboru i Zagrebu. Bio je vjeroučitelj, duhovni asistent OFS-a te ispovjednik i duhovnik redovničkih zajednica, napose klarisa kroz 30 godina. Danas je na službi gvardijana u Osijeku na Tvrđi.

RUMENJAK, fra Tomo

Rodio se 8. prosinca 1940. godine u Vukovaru, a umro 16. ožujka 2022. u Varaždinu (Novom Marofu). Na krštenju je dobio ime Tomislav.

Nakon djetinjstva i osnovne škole u Vukovaru stupio je u Franjevačko sjemenište u Zagrebu. U novicijat Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, kao član iste Provincije, ušao je 1. rujna 1957. u Cerniku primanjem novog imena fra Sabin. Nakon godine novicijata, 2. rujna 1958., položio je prve redovničke zavjete. Studij teologije započeo je u Samoboru i završio u Zagrebu. Svečane redovničke zavjete položio je 17. rujna 1965. u Zagrebu, a za svećenika je zaređen 29. lipnja 1967. godine u crkvi svetog Franje na zagrebačkom Kaptolu po rukama tadašnjeg biskupa Franje Kuharića.

Kronika vukovarskog samostana donosi lijepo opisanu proslavu mlade mise 16. srpnja 1967. u Vukovaru: služio je mladu misu u Vukovaru o. Sabin Rumenjak, franjevac. Za tu zgodu došli su gosti, koji su počeli stizati već u petak, kada je stigao bivši vukovarski gvardijan o. Mladen Majnarić. U subotu su stigli mladomisnik i klerici – Vukovarci: fra Valerijan, Vinko, Natanael i Marko. Navečer su stigli o. Augustin Didović, o. Kerubin Barbarić – iz Rima, te jedan njegov kolega iz Rima, novinar, franjevac o. Evangelista del Rio. Toga dana vratio se i o. Rufin sa ferja. Na sam dan došao je o. Marijan iz Osijeka, o. Marin iz Našica, župnik iz Ilače i grkokatolički župnik iz Vukovara te o. Flavijan i Milivoj iz Borova. Svečanu mladomisničku misu pratio je svojim pjevanjem pjevački zbor „Cecilija“. Propovijedao je o. Kerubin Barbarić.

Nakon ređenja svoju svećeničku službu kao mladomisnik vršio je neko vrijeme u Franjevačkom samostanu sv. Franje u Zagrebu na Kaptolu. Godinu dana studirao je u Strasbourgu (1968. – 1969.) u Francuskoj zajedno s fra Gordanom Propađalom. Potom je boravio u Franjevačkom samostanu sv. Nikole u Čakovcu (1969. – 1978.), prvo kao kapelan i vjeroučitelj, a zatim kao gvardijan i upravitelj župe. Nakon toga se ponovno vraća u Zagreb u samostan na Kaptolu (1978. – 1981.) gdje je vršio službu vicekomisara Svete Zemlje, vjeroučitelja studenata i ekonoma. Poslije toga vršio je službu gvardijana u svetištu Majke milosti od časne nazaretske kućice na Trsatu u Rijeci (1981. – 1982.). Potom odlazi kao dušobrižnik u Hrvatsku katoličku misiju u Freudenstadt, Wildberg i Nagold (1982. – 2002.) gdje je proveo punih dvadeset godina svog redovničkog i svećeničkog

kog služenja. Po povratku u domovinu 2002. dolazi u Franjevački samostan u Karlovcu (2002. – 2018.), gdje je vršio službe župnog vikara, samostanskog kroničara, zapisničara mjesnoga kapitula, dekanatskog voditelja katekumena, kustosa Muzeja Franjevačkoga samostana Karlovac, duhovnika u Općoj bolnici Karlovac i duhovnika u Domu umirovljenika „Sv. Antun”. Iz Karlovca, zbog zdravstvenih poteškoća, odlazi na oporavak u Varaždin gdje je vršio službu ispovjednika sve do svoje smrti.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 16. ožujak 2022. godine i s mjestom preminuća u Varaždinu, stoji zapisano: *fra Tomo Rumenjak – rođen u Vukovaru. Bio je na službama u Zagrebu na Kaptolu, Čakovcu, Trsatu, Karlovcu, Varaždinu te kao dušobrižnik u Hrvatskim katoličkim misijama u Freudensstadtu, Wildbergu i Nagoldu. Bio je po naravi vedar, duhovit i srdačan. Bio je također veliki ljubitelj i propovjednik Božje riječi. Revan ispovjednik i istinski štovatelj sv. Josipa. Pokopan je u franjevačku grobnicu u Katoličkom groblju Dubovac u Karlovcu. Umro je u 82. godini života, 64. redovništva i 55. svećeništva.*

ŽIGRIĆ, fra Marin

Rodio se 24. veljače 1933. u Vukovaru, a umro 26. lipnja 1981. u Šaregradu. Na krštenju je dobio ime Domagoj.

Bilo ih je 12-ero djece u obitelji. O njegovoj obitelji i djetinjstvu piše njegova rođena sestra koja je postala časna sestra Mariangela Žigrić. Opisujući njihova oca na prvom mjestu spominje da ih je još vrlo malene vodio nedjeljom na svetu misu. Kad bi ušli u crkvu, tata je kleknuo, lice bi zakrili rukama, i u tim trenucima tata je sav sretan razgovarao s Bogom, a po tom odnosu, svjedoči s. Mariangela, *već tada sam naslutila Božju blizinu*. Nadalje, tata, koji je bio gruntovničar, upućivao nas je na ljepote prirode, na ljepote koje je Bog oko nas prosuo... Sve je stvorio Bog. Bog je prisutan u svojoj ljepoti. A onda nakon rata, 1945. godine, kao politički zatvorenik osuđen je na pet godina robije. Bio je kriv jer je djecu odgajao u katoličkom duhu i jer su franjevci zalazili u njegovu kuću te jer je poznat po tome što je kao gimnazijalac bio aktivan u Orlovskoj organizaciji, kasnije Katoličkoj akciji.

Nakon osnovne škole i djetinjstva provedenog u Vukovaru fra Marin odlazi u Franjevački kolegij u Varaždinu gdje je pohađao klasič-

nu gimnaziju. U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije, stupio je 8. rujna 1851. godine. Svečane zavjete položio je 4. listopada 1957. godine, a za svećenika je zaređen 29. lipnja 1961.

Prvo njegovo svećeničko služenje bilo je u Našicama gdje je kao kapelan djelovao punih 13 godina (1962. – 1975.). Bio je poznat svima, poštovan od svih koji su ga znali i doslovno obljubljen od onih koji su ga bolje i izbliza upoznali.

Već u bolesti, kada je prolazio kroz Jelisavec gdje je sagradio crkvu i gdje je najduže bio, mještani su mu pripremili svečani doček sa zvonjenjem zvona. Jelisavčani su se u velikom broju okupili oko svoga *patra* Marina da ga vide i da budu s njim jer su čuli za njegovo slabije zdravstveno stanje, da je ozbiljno bolestan i da je njegov život u neizvjesnosti. Bio je to dirljiv susret jer je među Jelisavčanima, nakon deset godišnje izgradnje njihove crkve, ostavio veliki trag.

Dok je boravio u našičkoj župi i samostanu uživao je opće, iskreno i duboko poštovanje svih vjernika, i ne samo njih nego i drugih s kojima se susretao i surađivao na širokom polju svoga svećeničkog rada. Bio je to plod njegova očita, ali nenametljiva čovjekoljublja oplemenjena živom vjerom i požrtvovnom kršćanskom i svećeničkom ljubavlju.

Čim je došao u Šarengrad 1978. godine, u to romantično srijemsko mjestance koje se od pamtivijeka stisnulo i sakrilo u tihu dunavsku uvalu, počeo je neumorno svjedočiti riječju i životom Riječ Božju. Bio je neumoran u crkvi, na propovjedaonici, a još posebno na vjeronauku i katehezi. Od samih početaka bila mu je i želja i briga da bude brat svakom starcu i starici, napose onima koji su bili bolesni i nemoćni, a djeci je nastojao biti otac i majka. Uz duhovnu crkvu nije zanemario ni onu materijalnu, one prastare samostanske zidine. Čuvao je i dotjerivao starinu osobitom brigom, tako da ona bude ugodno sastajalište svima koji su tu htjeli osjetiti i udisati duh sv. Franje. Tu je sadio i gradio i u ljudskim srcima i u samostanskom okolišu. Zato su ga voljeli svi njegovi župljani.

Njegova bolest počela je za oltarom kada se srušio prikazujući Gospodinu žrtvu. Od toga dana započelo je njegovo umiranje koje se dovršilo u noći ususret blagdanu Srca Isusova 1981. godine u bolnici u Zagrebu.

U *Nekrologiju* Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (2014.), za 26. lipanj 1981. godine i s mjestom preminuća u Šarengradu, stoji zapisano: *o. Marin Domagoj Žigrić iz Vukovara, župnik, dobar, blag, revan i primjieran redovnik i svećenik, graditelj filijalne crkve u Jelisavcu kod Našica, kao zdrav je šuteći radio, a kao bolestan je šuteći trpio, umro u Zagrebu u 49. godini života, 30. redovništva i 21. svećeništva.*

FRANJEVCI KOJI SU OSTAVILI ZNAMENIT TRAG U VUKOVARU

KNAUSZ, fra Edmund

LAJOŠ, fra Zorislav

PIŠPEK, fra Alojzije

POHL, David

ROZMARIĆ, fra Rupert

ŠIBALIĆ, fra Teofil

BIOGRAFSKI OPISI FRANJEVACA KOJI SU OSTAVILI ZNAMENIT TRAG U VUKOVARU

KNAUSZ, fra Edmund

Rodio se 27. rujna 1893. u Beltincima u Prekmurju (Slovenija), a umro 27. travnja 1958. godine u Vukovaru.

Iz njegova mjesta mnogo je mladića i djevojaka ostvarilo svećenički i redovnički poziv. U Hrvatskoj franjevačkoj provinciji sv. Ćirila i Metoda bilo je uz njega još pet franjevac svećenika i tri franjevca brata laika. Nakon osnovne škole došao je u Franjevačko sjemenište u Varaždinu gdje je završio srednju školu. U novicijat je stupio 16. kolovoza 1908. na Trsatu, a nakon godinu dana u redovničkom odijelu položio je prve redovničke zavjete 28. rujna 1909. te nakon tri godine i svećane zavjete (1912.).

Studij teologije pohađao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, a za svećenika je zaređen 10. rujna 1916. godine.

Kroz 41 godinu svećeništva vršio je službu po devet godina u Našicama (1916. – 1925.) i Iloku (1925. – 1933.), kraće je vrijeme bio vikar u Zagrebu i konačno je 22 godine proveo u Vukovaru (1932.

– 1958.). Bio je vjeroučitelj, a čitav se redovnički život bavio i orguljaštvom.

Bio je izvrstan službenik u župnom uredu. Osobito je u Vukovaru neprekidno radio u župnom uredu, koji je vodio s velikom revnošću i marljivošću.

Vrlo je rado ispovijedao i propovijedao. Nikada mu to nije bilo teško, pa ni posljednjih godina, kada je već bolovao na srce i imao visoki tlak te ga znala hvatati vrtoglavica. Propovijedao je kratko, jednostavno i vrlo razumljivo. Savjesno se spremao za propovijedi te su ga ljudi rado slušali. Govorio je lagano, mirno i vrlo uvjerljivo.

Glavna služba kojoj se posvetio u svojoj svećeničkoj službi bila je katehizacija. U svim trima navedenim mjestima, osim Kaptola, bio je kateheta na osnovnoj školi, a neko vrijeme i na srednjoj šegrtskoj. Za vrijeme sata znao je držati disciplinu. Tumačio je živo i zanimljivo. Znao se približiti djeci, pokazivao je prema njima mnogo ljubavi i zauzetosti, te su ga djeca volja. Kad je u posljednje vrijeme prestao predavati vjeronauk, djeca su unatoč tome sve do njegove smrti dolazila k njemu u kancelariju župnog ureda. Ostao je u kontaktu sa svojim učenicima i kad su odrasli. Rado su ga posjećivali. Većinu je od njih i vjenčao te ponovno njihovu djecu poučavao na vjeronauku. Velika većina vukovarskih vjernika od njega je primila vjersku pouku.

Budući da je bio glazbeno nadaren, poučavao je djecu u crkvenom pjevanju, a vodio je i pjevački zbor Marijine Kongregacije. I kao stariji čovjek rado je zamjenjivao orguljaše kad god je trebalo. Spremno je pomagao i surađivao s braćom u samostanu. U Iloku je naučio kuhati, pa je znao i kuhati umjesto kuhara.

Dvije značajne crte koje su ga resile kao čovjeka i svećenika bile su iskrenost i jednostavnost. Prema svakom je bio otvoren i pažljiv, a to je osobito dolazilo do izražaja u vođenju župske administracije. Iza sebe je ostavio uredne Matice koje je uzorno vodio. Njegov rukopis odiše smirenošću, ljepotom i lakoćom za čitanje, kao da i njegov rukopis govori o njegovoj iskrenosti i jednostavnosti.

Rado su dolazili k njemu na savjetovanje, a i na razgovor. Time je mnoge ljude povezao s crkvom i župom. Bio je simpatičan zbog svoje jednostavnosti. Nije volio nikakvu patetiku, svečanosti, a ni vanjsko očitavanje zahvalnosti. Sa svakim, pa i s djecom, razgovarao

je kao sa sebi jednakim. Prema tuđim nevoljama pokazivao je mnogo sućuti i razumijevanja.

Kada je iznenada preminuo, brzo se proširila vijest o njegovoj smrti. Po čitavom gradu bile su izlijepljene osmrtnice. Time je izražena njegova popularnost i obljubljenost u Vukovaru.

Ispraćaj je ostao u sjećanju mnogim Vukovarcima: duga pogrebna povorka od nekoliko tisuća vjernika, mnoštvo ministranata i djevojčica u bjelini, koje su nosile simbole svećeništva. Brojna braća i redovnici, te redovnice ispratili su ga uz laganu proljetnu kišu do groba.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 27. travanj 1972. godine i s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: *o. Edmund Franjo Knausz iz Beltinaca u Sloveniji, prokušani vjeroučitelj u miru, župni suradnik, umro od srčanog udara u 65. godini života, 49. redovništva i 42. svećeništva.*

LAJOŠ, fra Zorislav

Rodio se 27. siječnja 1921. u Širokom polju, a umro 19. kolovoza 1972. u Zagrebu.

Kao odličan učenik završio je Franjevačku gimnaziju u Varaždinu. U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je 5. rujna 1938., a svećane zavjete položio je na blagdan Rođenja BDM, 8. rujna 1942. godine. Studij teologije pohađao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Za vrijeme studija koje je bilo u vremenu II. svjetskog rata imao je vlastite zdravstvene poteškoće s plućnom tuberkulozom. Liječio se u Novom Marofu, svladao smrt i pesimizam, a nakon pobjede bolesti postao nepomirljivi optimist.

Za svećenika je zaređen 30. lipnja 1946. godine. Prvo njegovo svećeničko služenje bilo je u Vukovaru (1946. – 1953) gdje je kao mladi svećenik od samih početaka djelovao vrlo ambiciozno i plodonosno. Odlikovao se kreativnošću u vjeroučiteljskoj službi kada je od 1947. godine na nov način djelovao u vukovarskoj gimnaziji.

Nakon Vukovara odlazi u Zagreb na kaptol (1953.) gdje je djelovao sve do tragične smrti koja se dogodila na autocesti kod Popovače 19. kolovoza 1972.

Najprije je pet godina bio odgojitelj sjemeništarcima (1953. – 1958.), a zatim osam godina odgojitelj bogoslova (1958. – 1964.). Iz njegova vremena kao odgojitelja fra Sebastijan Golenić svjedoči: *Moj odgojitelj bio je Slavonac iz Širokog Polja, pater Zorislav Lajoš, čovjek koji je bio vrlo inteligentan, on je otkrio glazbeni talent u meni. Išli smo na koncerte, još prije negoli je napravljena dvorana Vatroslav Lisinski.*

Nakon odgojiteljske službe posljednjih šest godina bio je gvardijan (1966. – 1972.). Imao je primarne i odgovorne službe, ali je u svojoj širini djelovanja imao i mnoge druge koje je sam po svojoj kreativnosti nalazio. Bio je čovjek koji nije poznao umor niti tražio pravo na počinak. Bio je primjer poduzetnosti i simbol neumornosti, sinonim za nove i značajne pothvate. U periodu kada je bio član uprave Provincije kao defnitor potaknuo je obnavljanje rada naše franjevačke gimnazije 1954. godine. Bio je zagovornik otvaranja vlastitog visokoškolskog filozofskog učilišta 1960. godine. Bio je veliki zagovornik za izgradnju novog sjemeništa u Samoboru 1967. godine. Prije njegove tragične smrti bio je aktivan u svemu što se događalo na planu Provincije i Crkve u Hrvata.

Svojim nastupom, načinom djelovanja i primjernom zauzetošću, osobito u koncilskoj obnovi, stekao je poštovanje pred svećenicima i biskupima, pa je vršio službu tajnika Vijeća za kler, preuzeo je ulogu izdavača u Vijeću za katehizaciju, upravljao katehetskim izdavačkim centrom te je bio član Odbora za valorizaciju sakralnih objekata Zagrebačke nadbiskupije.

Družio se s katoličkim laicima koji su tada razumjeli da Jugoslavija mijenja svoj stav prema Crkvi i da želi ponovno uspostaviti diplomatske odnose sa Svetom Stolicom. To se očitovalo i u odnosu državnih vlasti prema Crkvi u domovini. Tada je bilo moguće pokrenuti katoličke novine, a one su pak bile neophodne za upoznavanje i razumijevanje samog Koncila.

Znao je čitati znakove vremena pa je stoga svestrano i aktivno bio angažiran na mnogim područjima Crkve. Prionuo je srcem i dušom uz liturgijsku obnovu. Prije svega, bio je stvarni pokretač i proveo je u djelo *Glas s Koncila*, kasnije *Glas Koncila*. Započeo je skromno 1962. ciklostilskim izdanjem, upravo u vrijeme početka Koncila, a nastavio i tiskom 1963. prigodom izbora pape Pavla VI. Uz potporu Provincije, dijecezanskih svećenika i drugih suradnika ista redakcija koja uređuje *Glas Koncila* nešto kasnije pokreće i list za djecu *Mali*

koncil, koji uređuje fra Gabrijel Đurak, prijeratni urednik *Andela Čuvara*. No, ne zadugo, povlači se iz te redakcije i pokreće izdanje *Ilustrirane Biblije mladih* na hrvatskom jeziku, ali i slovenskom, mađarskom, pa čak i srpskom, na ćirilici za pravoslavne kršćane. U Provinciji pokreće ideju o izgradnji nove crkve u Novom Zagrebu na Sigetu. Neizbrojivi su koraci najrazličitijih putova koje on poduzeo da bi gradnja mogla krenuti, ali, nažalost, odmah početkom tih radova doživljava prometnu nesreću.

Bio je čovjek ideja i znao je domisliti ostvarenje svojih snova. Bio je vizionar u svom vremenu, što nisu svi mogli prihvatiti ili nisu bili kadri slijediti njegov daleki pogled i brz tempo, no ipak su ga svi poštovali i voljeli.

Založio se u organizaciji hrvatskog slavlja prigodom kanonizacije Nikole Tavelića u Rimu. Bio je promicatelj Božje riječi. Dao je bratstvu i poglavarstvu potporu u izdanju Biblije.

Po svojoj prirodi, a napose po svojoj franjevačkoj duši, bio je čovjek dijaloga. Ekumenizam je bio potreba njegove vjere i ljudskosti. Od studentskih dana uspostavljao je srdačne odnose s ljudima kulture, književnosti, glazbe i umjetnosti. Ali jednako tako njegovo srce bilo milosrdno i prema tolikim ugroženima, nevoljnima i siromašnima. Zagrebački studenti, obitelji slabijeg imovinskog stanja, beskućnici uvijek su mogli do njega. Za njega nije bilo malog čovjeka. Svaki je čovjek za njega bio veličina.

Bio je zagovaratelj koncilske obnove u sakralnim prostorima. Kao kaptolski gvardijan preuredio je crkvu prema novim smjernicama Drugog vatikanskog sabora. Naručio je i postavio umjetnički vrijedne vitraje pod nazivom „Pjesma stvorenja“ autora Ive Dulčića koji je četiri godine iscrpljujućeg rada (1961. – 1964.) uložio je u golemi zahvat oslikavanja vitraja za četrnaest gotičkih prozora. Rezultat je bio još revolucionarniji i jedva da ga je itko do danas teološko-tematski i ikonografski nadmašio.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 19. kolovoz 1972. godine i s mjestom preminuća u Zagrebu, stoji zapisano: *o. Zorislav – Lucijan – Ivan Lajoš iz Širokog Polja, bivši gvardijan zagrebačkog samostana, dva puta definitor, kroz trinaest godina odgojitelj našega podmlatka u sjemeništu i juniortu, utemeljitelj Glasa Koncila, među prvim promicateljima koncilske obnove u Hrvatskoj, član različitih vjerskih institucija, sjajni organizator hodočašća u Rim pri-*

likom kanonizacije sv. Nikole Tavelića, izdavač Biblije mladih na hrvatskom, srpskom, slovenskom i mađarskom jeziku, voditelj izgradnje župnog centra sv. Križa u Novom Zagrebu na Sigetu, poginuo u prometnoj nesreći kod Popovače u 51. godini života, 33. redovništva i 26. svećeništva.

PIŠPEK, fra Alojzije

Rodio se 30. prosinca 1893. u Globočcu kod Ludbrega, a umro 14. ožujka 1945. u Vukovaru. Na krštenju je dobio imenom Baltazar.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio 1913. godine. Studij teologije pohađao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu. Za svećenika je zaređen 1921. godine, a nakon ređenja upisao je novi studij biologije u Münchenu, a studij je okrunio doktoratom *Edafske mukorineje*, obranjenim na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (1926.). Njegovo znanstveno područje obuhvaćalo je proučavanje gljiva, istraživanje edafskih mukorineja, što je područje mikologije. Svojim znanstvenim rezultatima stekao je domaći i međunarodni ugled među botaničarima.

Bio je profesor biologije i ravnatelj novoosnovane privatne Franjevačke gimnazije u Varaždinu (1925. – 1935.), a zatim se predao pastoralnom radu u Vukovaru, Cerniku i Kloštru Ivaniću gdje je bio i gvardijan i upravitelj župe, te u vukovarskom Borovu naselju, kamo je došao u kolovozu 1935., čime je u tvornici Bata intenzivirano dušobrižništvo katehizacije školske djece, dijeljenja sakramenata i propovijedanja. Obnašao je službu knjižničara u knjižnici franjevačkog samostana u Vukovaru (1935. – 1936.).

Nakon osnivanja samostalne kapelanije đakovački biskup Akšamović imenovao ga je upraviteljem župe. U svojim pastoralnim pothvatima odmah je osnovao i katoličko društvo „Zajednica sv. Josipa“ (1938.), a planirao je i gradnju crkve sv. Josipa u krugu tvornice, no rat je to omeo. Bio je i vjeroučitelj u gradskoj školi, u kojoj je uz to predavao i prirodu i higijenu. Jednako tako i u „Batinoj“ školi u pripravnim tečajevima. Naslijedio ga je fra Rufin Ruf, a poslije njega su još bili i drugi: fra Anđelko Gregić (1941.), fra Solan, fra Celestin Gsellmann kao vjeroučitelj za djecu koja pohađaju njemačku školu, fra Anđelko Gregić, a onda fra Alojzije Pišpek, a 6. kolovoza 1943. ponovno dolazi za župnika. Teško je ranjen 12. travnja 1945. u savezničkom bombardiranju. Bio je s djecom te ga je u školskom hodniku pogodila krhotina bombe. Odvezli su ga u vukovarsku bolnicu,

ali je tek drugi dan podvrgnut operaciji. U međuvremenu je iskrvario 14. ožujka 1945. godine. Pomazao ga je i opremio svetim sakramentima fra Tito Thiel. To je bilo prekasno pa je 14. travnja umro u Vukovaru, gdje je i pokopan na Katoličkom groblju u Starom Vukovaru. Novim upraviteljem župe imenovan je fra Rufin Ruf.

U Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (2014.), za 27. travanj 1972. godine i s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: o. Alojzije Baltazar Pišpek iz Globočca kod Ludbrega, doktor biologije, predstojnik i župnik u Borovu Naselju, bivši defnitor, prvi rektor Serafskog kolegija u Varaždinu, ravnatelj Gimnazije, zauzeti radnik u Gospodnjem vinogradu, dok je poučavao vjeronauk ranjen je u leđa u zračnom napadu na Borovo i nakon dva dana providen svetim sakramentima umro u Vukovarskoj bolnici u 51. godini života, 32. redovništva i 24. svećeništva.

POHL, fra David

Rodio se 4. listopada 1900. u Vrbju (Nova Gradiška), a umro 9. ožujka 1977. u Čakovcu.

Na krštenju je dobio ime Josip. Nakon završene osnovne škole u rodnom mjestu primljen je u Franjevačko sjemenište u Varaždinu gdje je završio ondašnja četiri niža razreda gimnazije.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je 16. kolovoza 1917. u novicijat na Trsatu u Rijeci. U njegovoj siromašnoj ostavštini nađena je mala bilježnica u kojoj su zabilježeni kratki, ali dragocjeni podatci iz njegova života. Te bilješke nose naslov „Historijske crtice“ i u njima piše kako su ga na Trsat otpratili otac i majka.

Svečane zavjete položio je 6. siječnja 1922., na Bogojavljenje, a za svećenika je zaređen 21. kolovoza 1927. po rukama pomoćnog zagrebačkog biskupa Dominika Premuša.

Ubrzo nakon mlade mise premješten je u Vukovar gdje je vršio službu kapelana i katehete osnovne škole.

Službovao je u više samostana: u Brodu, Samoboru i Baču gdje je bio gvardijan.

Bio je tih i skroman, marljiv i vrlo uredan. Bio je član Društva vječne krunice. Zato je uvijek uza se imao krunicu i neprestano prebiraio zrnca ponavljajući: „Sveta Marijo...“

Kao pripadnik njemačke manjine nakon II. svjetskog rata dospio je u radni logor. Tu mu je vrijeme poremetilo zdravlje. U Čakovcu, svom posljednjem boravištu, bio je u dvama navratima; prvi je put bio samo nekoliko mjeseci, a drugi mu je put bio i posljednji premještaj. Tu je proboravio posljednjih pet godina. Premda je bio bolestan, ipak je vrlo rado i neumorno odlazio u svoju ispovjedaonicu.

U Međimurje je prvi put došao 1918. godine kao bogoslov iz Varaždina na uobičajenu prošnju po međimurskim župama. Sigurno tada nije ni slutio da će mu na to isto tlo noga i posljednji puta zakoraknuti i da će mu Međimurje pružiti mjesto konačnog počinka.

Nakon njegove smrti, među osobnom ispravama, bio je jedan žuti papirić koji je uvijek nosio uza se, a na njemu piše: *Misli na to da moraš umrijeti! Želiš li dobro umrijeti, onda moli za umiruće, postani promicatelj časti Nebeske Kraljice, oboružaj se mačem sv. krunice za zaštitu bespomoćnih koji se nalaze u smrtnoj borbi!*

Zapis o njegovoj smrti donosi i vukovarska *Kronika* 9. ožujka 1977. – *Danas je u našem samostanu u Čakovcu umro o. David Pohl u 77 godini života, 60. godini redovništva i u 50. godini svećeništva. Otac David je dugi niz godina proveo u Vukovaru, neumorno je djelovao kao svećenik i redovnik i svima ostao u uspomeni kao drag čovjek. Danas smo imali svečani rekvijem za o. Davida. Crkva je bila puna. U kratkoj homiliji osvrnuo se na njegov život i djelovanje o. Božo Grđan.*

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda*, za 9. ožujak 1977. godine i s mjestom preminuća u Čakovcu, stoji zapisano: *o. David Josip Pohl iz Vrbja kod Nove Gradiške, vjeroučitelj, jubilarac; kao pripadnik njemačke nacionalne manjine odveden 1945. u radni logor gdje je mnogo pretrpio i izgubio zdravlje, umro u 77. godini života, 60. redovništva i 50. svećeništva.*

ROZMARIC, fra Rupert

Rodio se 2. travnja 1921. u Štrigovi, u Međimurju, u brojnoj i pobožnoj katoličkoj obitelji kao najstariji od dvanaestero djece, a umro je 5. prosinca 1991. u Zagrebu.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, ušao je 14. kolovoza 1939.

Studij teologije pohađao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Svečane zavjete položio je 6. siječnja 1945. Za svećenika je

zaređen 29. lipnja 1947., a mladu misu proslavio je u Varaždinu. Za mladomisničko geslo uzeo je poznatu rečenicu sv. Franje *Ljubav nije ljubljena*. Svoju svećeničku službu započinje nakon ređenja u Zagrebu, potom slijedi Koprivnica, Vukovar, Slavonski Brod, Kloštar Ivanić, Krapina, Klanjec, Čakovec, Cernik te Našice. Bio je zauzeti vjeroučitelj, apostol mladih, propovjednik, pučki misionar, ispovjednik, cijenjeni duhovni vođa, davatelj duhovnih vježbi, ali nadasve veliki apostol bolesnika.

Pripadao je onoj skupini revnih i uzornih svećenika redovnika za koje se može reći da su živjeli samo za Boga i duše. Ono što je u njegovu životu privlačilo pozornost tako da ga se toliki vjernici s ljubavlju, divljenjem i poštovanjem sjećaju bila je u prvom redu njegova duboka vjera iz koje je proizlazilo sve što je govorio, činio i svjedočio: iskrena pobožnost, revnost u širenju štovanja Srca Isusova i euharistije, pobožnost prema Majci Božjoj, promičući posvuda molitvu svete krunice. Njegova karizma revnog i uzornog katoličkog svećenika i redovnika sveta života posebno se očitovala u njegovu apostolatu za bolesnike, što je posebno razvio u Slavonskom Brodu i okolici. Tijekom mnogih godina pohodio je na tisuće bolesnika donoseći svima utjehu i snagu vjere. To mu je bila glavna služba. Ujutro bi uzeo svoj bicikl, na leđa svoj ruksak u koji je stavio litru vode i kilogram kruha, što mu je bila hrana za cijeli dan, i onda išao u obilazak bolesnika, pa čak i onih koji su i po 15 km udaljeni od samostana.

Umro je u 71. godini života na glasu svetosti i sahranjen je na Mirogoju u Zagrebu.

Povodom 25. obljetnice od njegova preminuća, 5. prosinca 2016., služena je sv. misa zadušnica.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 5. prosinac 1991. godine i s mjestom preminuća u Vukovaru, stoji zapisano: *o. Rupert Herman Rozmarić iz Štrigove, voditelj duhovnih vježbi, revan u pastoralu bolesnika, vrlo pobožan, nadasve vjeran Bogu, odan Redu i svojoj svećeničkoj službi, ustrajan i uporan u navještenju evanđelja, gorio od želje da Božje spasenje dopre do svakog čovjeka, umro za vrijeme liječenja u Zagrebu u 71. godini života, 53. redovništva i 45. svećeništva.*

ŠIBALIĆ, fra Teofil

Rodio se 30. prosinca 1924. u Nijemcima, a umro 25. srpnja 2003. u Varaždinu.

Iz svojih rodnih Nijemaca dolazi u Varaždin u Franjevačku klasičnu gimnaziju i kolegij gdje susreće i dobiva novu braću. Nakon završene gimnazije ulazi u novicijat, a službeno ulazi u Red manje braće kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda 28. rujna 1944. na Trsatu. Svečane zavjete položio je 19. listopada 1949., a za svećenika je zaređen 24. rujna 1950. u Zagrebu, gdje ostaje tri godine kao tajnik provincijala o. Damjana, njegova sumještanina, i kao voditelj ministranata koje je vodio posebnim darom i karizmom. Njegovi su nekadašnji ministranti postali vrijedni ljudi i praktični katolici, odani katoličkoj crkvi. Zakratko je služio u blizini svoga rodnog kraja, u Vukovaru (1954.), kao kapelan u Bogdanovcima.

Pokazavši se svjesnim, odgovornim i pedantnim postaje župnik u Vukovaru (1960. – 1963.), a zatim gvardijan i župnik u Iloku, vikar u Subotici i Varaždinu. Ponovno je postavljen za gvardijana u Krapinu, a nakon toga u Požegu. Na Trsatu je vršio službu vikara i odgojitelja studenata bogoslovije. Tri je godine bio gvardijan u Zagrebu, a nakon toga postaje vikar u Slavonskom brodu gdje 1983. doživljava jak moždani udar, bolest s kojom se strpljivo hrvao do kraja života.

Osim tolikih traženja svojega doma i domovine nije bio pošteđen i križa, teškoće i neugodnosti prognanika kada je zajedno s fra Jukundom Jugom zbog svakidašnjeg granatiranja i bombardiranja Broda ponovno došao u Varaždin. Zahvaljujući njegovu prijašnjem predanom i karizmatičkom radu s ministrantima, ti isti, sada već zreli ljudi, uzvratili su mu stotrukrotnom zahvalnošću okupljajući se oko bolesnog, teško pokretljivog, ali njima dragog o. Teofila.

Pokazao se veličanstvenim u svojoj bolesti. Premda u mnogom ovisan od drugih, onako uredan, osjetljiv na čistoću, dotjeran u svemu, morao je podnositi mnoge nedostatke, a nije se ni malo predavao nekoj nervozni, potištenosti, malodušnosti, nije bio bez radosti. Nije pitao zašto mora dvadeset godina tako živjeti, već je dobro znao čemu sve to. Prihvatio je to kao nešto lijepo i vrijedno. Svaki dan doživljavao je kao veliki Božji dar, veselio se svakom, i najmanjem poboljšanju koje mi nismo ni primijetili.

Resila ga je velika uljudba i istinska susretljivost. Susretao je ljude s puno poštovanja, uljudno, bez žurbe, rado je popričao i s interesom pratio događaje koji su drugi teško podnosili. Svojim držanjem, stavom, otmjenošću htio je pokazati koliko cijeni uzvišenost i vrijednost svoga svećeničkog i redovničkog poziva.

Njegova čežnja za domovinom i domom vodila ga je kroz gotovo sve samostane Provincije i spremno je preuzimao sve dužnosti i poslove koje je zahtijevao određeni trenutak.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda*, za 25. srpanj 2003. godine i s mjestom preminuća u Varaždinu, stoji zapisano: *o. Teofil Đuro Šibalić iz Nijemaca, jubilarac, vedar i nasmijan, uredan i vjeran svojim dužnostima; kao mlad svećenik vrlo je uspješno radio s djecom i mladima, vrstan voditelj ministranata, nakon moždanog udara teško se kretao, ali do kraja nije odustajao i dalje je vjerno i redovito ispovijedao, zračio je radošću što je lijepo djelovalo na vjernike, umro u 79. godini života, 59. redovništva i 53. svećeništva.*

VUKOVARSKI FRANJEVCI U DOMOVINSKOM RATU

U Domovinskom ratu vukovarski su franjevci proživjeli srpsku agresiju na Vukovar i Hrvatsku. Živi su svjedoci potpunog uništavanja života i kulture u baroknom gradu Vukovaru. Za vrijeme ratnih događanja ostali su svojim vjernicima u gradu i brinuli se duhovno i pastoralno o svim stanovnicima Vukovara, kojima su bili posebna snaga, utjeha i nada. Bili su, kao i drugi zatvorenici, psihički i fizički zlostavljani i obezvrjeđivani, a istodobno i svjetlo u tami među našim ljudima u srpskim koncentracijskim logorima. U progonstvu su bili zajedništvo, solidarnost i Caritas, a najznačajnije je to da su održavali nadu u povratak u Vukovar i obnovu crkve i grada. Nakon povratka obnavljali su duhovni i pastoralni život zajednice vjernika te ponovno obnavljali i gradili uništeno i razrušeno sakralno i kulturno blago.

Franjevci koji su ostali u samostanu za vrijeme okupacije grada u Domovinskom ratu:

KOSEC, fra Branimir – obrađen u poglavlju *Franjevci gvardijani*

PERKOVIĆ, fra Ante – obrađen u poglavlju *Franjevci predstojnici
i kapelani u Borovu naselju*

ANTUNOVIĆ, fra Slavko

BERIŠIĆ, fra Smiljan

MIKIĆ, fra Ivan

OSTROGNAJ, fra Martin – obrađen u poglavlju *Franjevci gvardijani*

BIOGRAFSKI OPISI VUKOVARSKIH FRANJEVACA U DOMOVINSKOM RATU

ANTUNOVIĆ, fra Slavko

Rodio se 22. kolovoza 1953. godine u Studenčici, Župi Solakove Kule u Bosni i Hercegovini. Njegovi su se roditelji preselili u Ilok gdje je pohađao osnovnu školu. Odlučuje postati franjevac te nakon osnovne škole odlazi u Franjevačko sjemenište gdje je pohađao franjevačku klasičnu gimnaziju „Mater et Magistra“ (1974.).

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je 25. kolovoza 1970. u Cerniku kada je obukao franjevačko redovničko odijelo. Studij filozofije pohađao je u Rijeci na Trsatu (1974. – 1976.), a studij teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu (1976. – 1980.). Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1980. u katedrali u Zagrebu polaganjem ruku zagrebačkog nadbiskupa i kardinala Franje Kuharića.

Prvo svećeničko služenje, ono kao župnog vikara, bilo je u Župi Duha Svetoga u Požegi (1980. – 1981.); potom pastoralno djeluje u Župi mučeništva sv. Ivana Krstitelja u Zapolju (1981. – 1982.), potom u Osijeku u Župi sv. Obitelji kao župni vikar (1982. – 1989.), u Župi sv. Josipa Radnika u Borovu naselju od kolovoza do listopada 1989. i u Vukovaru kao župni vikar od 1989. do 19. studenog 1991., kada je odveden u srpski logor Sremska Mitrovica. U logoru je bio 2 mjeseca (59 dana). Nakon logora bio je u Beču od 1. ožujka 1992. do 1999., a 1999. godine dekretom je određen za župnika Župe sv. Filipa i Jakova u Vukovaru (1999. – 2005.). Ponovno je premješten u Beč kao dušobrižnik za Hrvate (2005. – 2016.), a u Ludwigshafen am Rheinu od 2016. do danas voditelj je Hrvatske katoličke misije.

Početak devedesetih godina prošloga stoljeća fra Slavko je vodio i zapisivao *Kroniku Franjevačkog samostana u Vukovaru* sve do neprijateljskog zauzimanja grada Vukovara. Do 15. rujna 1991. godine zapisivao je događaje u samostansku kroniku, a od tada u posebnu bilježnicu do posljednjeg dana boravka u Vukovaru, kada su ga s drugim franjevcima 19. studenog 1991. godine neprijateljski vojnici odveli u zarobljeništvo. Te je bilješke kasnije u samostansku kroniku upisao fra Branimir Kosec, župnik i gvardijan vukovarskog samostana.

Bio je jedan od petorice franjevac koji nisu napuštali Vukovar, nego su svojom nazočnošću Vukovarcima davali potporu i bili im nada i blagoslov.

Pater Slavko Antunović svjedoči: *Ujutro, 19. studenog slavili smo misu u podrumu ne znajući da će to biti naša posljednja misa u Vukovaru (...)* Zatim smo cijelo dopodne gasili vatru na krovu crkve. Gorjele su grede. Plamen smo pogasili, ali vatra je prodrla kroz pukotine duboko u grede i skrivala se našim očima. Prije nego što smo je uspjeli posve ugasiti, dođoše oko 11 sati nekoliko vojnika i pozovu nas da svi uzmemo zimsku odjeću i pođemo s njima; prema njihovim riječima vratit ćemo se za dan ili dva. Neki od nas već su prije bili spremili najnužnije u torbu, a drugi su sada uzeli ono što im je bilo pri ruci. Fra Branimir je preuzeo brigu o pričesti, zatim je vodom ugasio vatru u peći i zaključao dvorišna vrata samostana. Bila su to jedina neoštećena vrata; ostala smo zatvorili iznutra podupirući ih pokušvom. Gvardijan je htio dati ključ od tih vrata vođi vojne jedinice kako ne bi vojska razvaljivala vrata kad bude ulazila u samostan, ali je to ovaj odbio riječima da će nam ključ trebati kad se budemo vratili. U međuvremenu će, po njegovim riječima, vojska čuvati samostan i crkvu (Vukovarski franjevci u Domovinskom ratu – ratne i uzničke zabilježbe, Zagreb, 1997., str. 128).

U srpskim logorima pretrpio je fizička i psihička zlostavljanja. Najviše je zlostavljan pri ulasku u zatvor, kada je od udaraca ostao bez svijesti. Fra Ante Perković u redu je bio iza fra Slavka i kasnije je svjedočio tomu kako su ga tukli. Usprkos svemu, u zatvoru je s drugim zatvorenicima slavio božićnu polnoćku slaveći dijete Isusa, čije je rođenje njima i u njima *rodilo* novu snagu i novu nadu. U zatvorskoj sobi br. 3 bilo je najviše zatvorenika, 146. Neke su stalno izvodili i odvodili. Dok su njegova vukovarska braća fra Branimir Kosec, fra Ante Perković i fra Ivan Mikić izbavljeni iz zatvora još prije Božića, to se njemu nije dogodilo, pa je Božić na vrlo karakterističan način slavio s Vukovarcima u logoru. Kako u zatvoru nije imao uvjete da bi služio svetu misu, a kamoli slavio katolički Božić, fra Slavko je prepričao evanđelje o Isusovu rođenju, molio je za sve zatvorenika, za njihove obitelji, za Hrvatsku, za poginule. Riječi Svetoga pisma, odnosno Služba riječi, koju je predvodio fra Slavko, bila je vjerničko, ljudsko i patriotsko ohrabrenje svim zatvorenicima. Došao je i dan njegova izbavljenja 16. siječnja 1992. godine. Nakon 59 dana oslobođen je iz zatvora u Sremskoj Mitrovici zahvaljujući snalažljivosti i upornosti fra Marka Kurolda. Po njega je došao pro-

vincijal fra Mirko Mataušić i preko Mađarske odvezao ga u Hrvatsku.

Kao živa memorija i svjedok srpske agresije na Vukovar fra Slavko, kao i drugi franjevci, piše molitvu: *Bože i Oče naš, smiluj se svima nama. Budi nam milostiv i milosrdan. Ne dopusti da mržnja i želja za osvetom nadvladaju ljubav. Oslobodi nas od misli i plana graditi budućnost na mržnji i osveti. Uvjeri nam um i srce da je praštanje izraz ljubavi, ali i put da se izmijene ljudi i jedino jamstvo da možemo izgraditi opet naš Vukovar* (Vukovarski franjevci u Domovinskom ratu – ratne i uzničke zabilježbe, Zagreb, 1997, str. 140).

Koautor je djela: Fra Branimir Kosec, fra Anto Perković, fra Ivan Mikić, fra Slavko Antunović, fra Smiljan Berišić, *Vukovarski franjevci u Domovinskom ratu. Ratne i uzničke zabilježbe*, Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, Zagreb, 1997.

BERIŠIĆ, fra Smiljan

Rodio se 16. siječnja 1966. godine u Janjevu. Njegovi su se roditelji 1971. godine iz Janjeva doselili u Vukovar, gdje je završio osnovu školu. Bio je ministrant, a kasnije kao srednjoškolac uključio se u zajednicu mladih „Susreti“ koji su djelovali u samostanu. U Vukovaru je završio i srednju medicinsku školu, a praksu je odradio u vukovarskoj bolnici, kada je i upoznao većinu liječnika i ostalog medicinskog osoblja.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je 21. rujna 1986., a svečane zavjete položio je u ruke provincijala fra Mirka Mataušića 30. rujna 1990. u crkvi svetog Franje na Kaptolu, u Zagrebu. Za đakona je zaređen 28. ožujka 1992. godine u zagrebačkoj katedrali. Za svećenika je zaređen 28. lipnja 1992., a mladu misu proslavio je na Sigetu 5. srpnja 1992. godine, dok danas obavlja službu gvardijana u franjevačkom samostanu sv. Franje u Rovinju.

Nakon završenih pet godina studija filozofije i teologije, 2. rujna 1991., nakon što je položio sve ispite, zajedno s fra Mirkom Mataušićem, provincijalom, došao je kao student u franjevački samostan u Vukovaru kako bi zbog već započetog ratnog stanja obišao braću franjevce i svoju obitelj. Istog dana kad je došao otišao je u bolnicu i javio se dr. Vesni Bosanac i dr. Jurju Njavri. Otišao je na odjel za transfuziju i dao krv. U samostanu je u prvom dijelu rujna radio na

spremanju vrijednog umjetničkog blaga, prenosio knjige iz knjižnice u donji hodnik, jer su gornje sobe i katovi već stradali od granatiranja. A kad je cijeli grad bio okružen i medicinsko osoblje više nije moglo doći, preselio se iz samostana u bolnicu te kao medicinski tehničar pomagao medicinskom osoblju u njezi ranjenika, civila i branitelja. U bolnici su liječili i njegovali svakoga bez obzira na nacionalnost, svima su jednako pomagali. Fra Smiljanu je na njezi i skrbi bio pravoslavni svećenik iz Dalja i u danim trenucima morao ga je štiti. Iz Vukovara je s medicinskim osobljem i teškim bolesnicima izišao autobusom 21. studenoga 1991. preko Negoslavaca i Bijeljine. Doveden je potom u Brčko gdje je razmijenjen te je preko Šamca došao u Đakovo.

Kako je to bilo, ispričao je Fra Smiljan u intervjuu za Bitno.net povodom Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 2019. godine: *Ujutro, u četvrtak 21. studenoga 1991., potovarili smo sve te ranjenike (njih 52) koji su htjeli ići na našu stranu... Krenuli smo prema izlazu iz bolnice, a onda je doletjela Agnell i pitala treba li nam nešto. Ja sam zamolio za cigarete, a ona se vratila s punim rukama, imala je valjda sve što je uspjela uzeti od kolega. To joj nikada neću zaboraviti. Poslije više od tjedan dana dečki su živnuli. Zapalili smo i na trenutak bili negdje gdje nije bilo ni granata ni ubijanja ni rata. Prošli smo Radićevom ulicom i tada sam vidio krovnište crkve i samostana kako gori, srce mi je zadrhtalo, zašto su ga zapalili? Ta nedavno smo ga obnovili. Park pored moje kuće nije više bio park, bilo je to groblje predivnih divljih kestenova od kojih su ostala samo debla, od kuće mojih roditelja ostao je tek zidić od jednog metra. Prošli smo Sajmištem, a onda šok – stotine i stotine topova koji su srušili naš grad. Prva je misao bila, pa kako je itko ostao živ? Je li to nešto što je itko mogao željeti – srušiti ili ubiti jedan grad i ubiti ili protjerati njegove žitelje, kakva demonska sila može to činiti ili samo htjeti? Zlo, ako hoćete – pakao, bio je za nama, svakim kilometrom sve je bilo drukčije... Prešli smo u Bosnu i u nekom selu kupio sam neke kekse i nešto cigareta s tih nešto novaca što sam imao u džepu, prvi put nakon više od dva mjeseca – nešto se moglo kupiti. I onda djeca na ulicama, nevjerica... Prva misao je bila: 'Koja je budala pustila djecu na ulice?!', a onda ispravak – pa tu još nema rata, tu djeca još idu u školu... Na razmjeni ili što je to već bilo – 'pretovaru', iz autobusa i tih sanitetskih vozila prebacili smo ranjenike u kamione i druga vozila. Mnogi su ranjenici inzistirali da ih ja prebacim ili barem da ih razuvjerim da je sve u redu i da idemo na slobodni teritorij. Bili su pomalo nesigurni, a ni mi se nismo osjećali bolje, no osjećala se neka nada. Tu sam*

nakon mjesec dana vidio sestru Agatu koja je bila trudna, zeta Ivicu zarobili su na Mitnici, vidio sam i strinu i bratića Josipa. Kad smo prešli most u Slavonskom Šamcu, bila je već noć, i kad su nam one gospođe dale sendviče i sokove bilo je to nešto nestvarno, kao da smo iz 'Zone sumraka' prebačeni u nešto drugo, još nije bila java, bio je to kao neki san. U Đakovu smo se izgubili. Dok smo završili s ranjenicima i pozdravili se s drugim dijelom konvoja (medicinski djelatnici koji su otišli dan prije nas prespavali su u autobusima u Srijemskoj Mitrovici), u isto smo vrijeme došli u Đakovo. Ja sam nekako došao do kuće časnih sestara, gdje su bile i neke moje časne Janjevke. Nešto smo popili, a onda su mi rekli da ujutro ide autobus sa starijim časnama na Krk i da mogu s njima za Zagreb. Tako je i bilo. Krenuli smo rano, stali smo u Bjelovaru, tu sam kupio novine i cigarete, ušao u autobus i suze su same išle, dobrih pola sata. Bilo me je i stid, bio sam izvan sebe. Nisam plakao cijelo vrijeme u Vukovaru, a sada plačem; koji sam ja mulac, nije me bilo strah granata i smrti, a sada me stid preplavljuje. Tek sada mi je jasno – ja sam preživio pakao u Vukovaru, prošao kroz čistište (zamislite – Bjelovar) i ostao živ, a mnogi moji kolege, prijatelji, rođaci, stric Mato, kum Nikola, rođak Tuna, majstor Andrija, njegov sin Tomislav, moji prijatelji iz „Susreta“ Saša Molnar, Zlatko Krasnik i mnogi drugi nisu, oni su ubijeni, mnogi su bili zarobljeni. (To znam sada, u ono vrijeme znao sam samo za prvu trojicu.) Zašto ja nisam? Nisam ništa bolji ni zaslužniji, a tu sam... Vozim se za Zagreb, čitam novine i imam cigarete, a njih nema... I danas me je ponekad stid zbog toga. Nema tog psihologa koji mi može pomoći. No, kao i sve drugo i to sam prihvatio od Gospodina, tu sam, pa što je Njegova volja, neka bude. Bit ću živ i raditi za dobro dokle god On to hoće. U Zagrebu sam sjeo u taksi na autobusnom kolodvoru. Taksist me je čudno gledao, a meni je sve bilo više ili manje smiješno, čudno... Kao da nikad nisam otišao iz Zagreba, a opet kao da je cijela vječnost prošla. Prva osoba koju sam susreo, na ulazu u samostan na Kaptolu, bio je fra Mirko Matušić, onaj s kojim sam i otišao u Vukovar.

Na temelju vlastitoga iskustva svjedoka i žive memorije o strahotama srpske agresije na Vukovar te nakon ratnog služenja u funkciji medicinskog tehničara u vukovarskoj bolnici, u svome pastoralnom i duhovnom djelovanju, unatoč svemu, ističe potrebu i važnost oprostta kao osnovno pravilo svakog vjerničkog i ljudskog života.

Nakon te nevjerojatne ratne avanture vratio se studiju i radu s mladima, gotovo kao da i nije bilo vanjskih promjena u svemu što je poslije činio i radio.

U ljetu 1992. godine (25. 8. – 4. 8.), zajedno sa svojom braćom fra Dragutinom Bedeničićem, fra Ivanom Matićem, fra Ivicom Jagodićem i 14 mladih pretežno iz zajednice mladih „Pomak“ sudjelovao je na Franjevačkom hodu prema Asizu i Italiji. Nakon povratka s hoda iste godine u jesen krenula su prva okupljanja mladih u duhu sv. Franje, a 14. prosinca, u prostorijama Franjevačkog samostana na Kaptolu 9, na drugom katu, ustanovljena je Franjevačka mladež pod nazivom Frama. Od tada Frama djeluje do danas. Fra Smiljan jedan je od osnivača Frame. Već sljedeće, 1993., godine organizira se prvi Franjevački hod u Hrvatskoj, od Varaždina, obilaznim putem preko sela, do Čakovca. Uprava Provincije imenuje fra Smiljana prvim duhovnim asistentom na provincijskoj razini (1993.), a po toj službi u proljeće 1994. godine, od 29. travnja do 1. svibnja, organizira Slet franjevačke mladosti na Trsatu, pa opet u ljetu II. Franjevački hod (Gorjani – Cernik, 130 km), te u jesen Duhovni kapitul Frame, počevši od onoga prvog na Sljemenu (24. rujna 1993.), gdje su bila i prva framaška Obećanja u kapeli Kraljice Hrvata na Sljemenu. Takav hodogram Frame dugo će ostati nepromijenjen. To su bili stožerni susreti Frame za pokretanje i animiranje bratstava na mjesnoj razini u kojima su se mladi okupljali kroz molitvu i pjesmu, te niz karitativnih aktivnosti.

Nakon prvog služenja u Frami na Kaptolu kroz bogoslovski i đakonski period, prvu službu kapelana i duhovnog asistenta Frame vršio je u Osijeku gdje je odmah po dolasku osnovao Framu Jug II. (1992. – 1993.), a onda postaje prvi službeni duhovni asistent u Provinciji i mjesnog bratstva Frame na Kaptolu, kada Franjevačka mladež kao pokret mladih kreće s brojnim inicijativama. Nakon Kaptola prelazi u Požegu (1994. – 1996.) gdje je ostavio veliki trag među mladima, osobito krizmanicima i srednjoškolcima kao vjeroučitelj u srednjoj školi. Zbog nedostatka vjeroučitelja držao je dvostruku stanicu. Zatim je bio kapelan s različitim službama vezanih uz mlade u Našicama (1996. – 1998.), njegova filijala bila je Klokočevci gdje je napravio novu mrtvačnicu. Potom mu se povjerava služba kapelana u Čakovcu (1998.-2000.) gdje je kao duhovni asistent vodio Framu, Framicu i krizmanike.

Iz Čakovca odabire misijsko poslanje za koje će se najprije pripremati u Rimu i Irskoj, a potom odlazi u Hong Kong gdje je imao misijske pripreme i učenje kineskog jezika te mandarin kao najpopular-

niji dijalekt. U Pekingu (2002. – 2004.) započinje svoje misije, a u Xianu (2004. – 2006.) nastavlja kao profesor engleskog jezika.

U domovinu se vraća na Siget u Zagrebu (2006. – 2008.), a potom prelazi u prekoceanske zemlje, u Australiju (2008. – 2016.). Kao dušobrižnik za naše vjernike služio je u Summer Hillu – Sydney (2008. – 2011.), zatim u St Johns Parku – Sydney, gdje je pastoralno djelovao vrlo plodonosno, kako za Hrvatski katolički centar sv. Nikole Tavelić tako i materijalno za našu Provinciju i za mnoge druge kojima je pomagao. Izradio je i realizirao veliki projekt izgradnje cijeloga naselja na Salomonskim Otocima gdje djeluju sestre milosrdnice. Organizirao je veliku zabavu za obnovu vukovarskog vodotoranja (2016.).

Nakon ostvarenog projekta na Salomonskim Otocima vraća se u domovinu u Kloštar Ivanić (2016. – 2017.), a potom pri preuzimanju samostana od Provincije sv. Jeronima određen je za dolazak u Rovinj (2017. – 2020.) i obnovu samostana koji je bio u posve derutnom i zapuštenom stanju. Dovoljno je bilo tri godine da ga u cijelosti obnovi, tako da je već sljedeći provincijski kapitul, 2020. godine, održan u Rovinju u lijepo uređenoj kapitularnoj dvorani te ostalim prostorima i sobama. Na istom kapitolu izabran je za defnitora te postavljen za gvardijana u Zagrebu na Kaptolu, gdje je samostan u potresu 22. ožujka 2020. teško stradao te mu je potrebna temeljita obnova od statike do tornja koji je jedva ostao sačuvan.

Zbog nepredviđenih okolnosti u rovinjskom samostanu često im je na ispomoći, iako je u gvardijanskom mandatu na Kaptolu.

Izvršno govori njemački, engleski, služi se talijanskim te mandarinskim jezikom (kineski dijalekt).

Izdao je svoju prvu knjigu „Ustat ću i poći svome Ocu”, 2015., Čakovec. Knjiga se temelji na predavanjima i propovijedima koje je autor imao na VI. susretu Franjevačke mladeži na Trsatu, a zapravo se čitava knjiga temelji na poznatoj Isusovoj prisposobi o izgubljenom sinu *koji bijaše mrtav i oživje, izgubljen i nađen* (Lk 15,1-32). Knjiga je predviđena za čitanje „u predahu”, dokolici.

Koautor je djela: Fra Branimir Kosec, fra Anto Perković, fra Ivan Mikić, fra Slavko Antunović, fra Smiljan Berišić, *Vukovarski franjevci u Domovinskom ratu. Ratne i uzničke zabilježbe*, Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, Zagreb, 1997.

MIKIĆ, fra Ivan

Rodio se 31. siječnja 1949. godine u Cerniku, a umro 19. veljače 2008. godine u Našicama, gdje je i sahranjen na tamošnjem gradskom groblju.

Osnovnu školu pohađao je u rodnom mjestu Cerniku (1964.). Nakon osnovne škole odlučuje poći u Franjevačko sjemenište te upisati franjevačku klasičnu gimnaziju „Mater et magistra“ u Samoboru (1970.). Nakon drugog razreda gimnazije, 21. kolovoza 1966., stupio je u Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, s oblačenjem redovničkog odijela u Cerniku, gdje je nakon godinu dana novicijata položio prve redovničke zavjete u ruke magistra fra Tomislava Tomiše 22. kolovoza 1967. godine.

Nakon novicijata nastavlja treći i četvrti razred gimnazije te potom upisuje studij filozofije na Trsatu (1970. – 1972.) te studij teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Svečane zavjete položio je 2. prosinca 1973. godine u Zagrebu u ruke provincijalova delegata fra Zdravka Slišковиća. Za svećenika je zaređen je 28. rujna 1975. godine u Zagrebu po rukama pomoćnog zagrebačkog biskupa mons. Mije Škvorca.

Svoju želju za radom s mladeži u studentskim je danima izražavao aktivnošću u bogoslovskom VIS-u „Minores“. Svoje svećeničko služenje započinje kao kapelan i vjeroučitelj u Karlovcu (1976. – 1978.), zatim je bio kapelan, vjeroučitelj i voditelj ministranata u Našicama (1978. – 1983.), a zatim vikar, kapelan, kroničar, knjižničar i voditelj ministranata u Vukovaru (1984. – 1989.). U Vukovaru se kao mladi svećenik približio karizmatskim pokretima, a upravo se iz tog iskustva u njemu i razvio smisao i zauzetost za rad s grupama, naročito mladih, kojima je nastojao prenijeti svoju živu vjeru. Snagu svoje vjere crpio je iz redovite liturgijske i osobne molitve. Nakon kratkog boravka od nekoliko mjeseci u Subotici 1990. godine vraća se u Vukovar, ali u Župu sv. Josipa Radnika u Borovu naselju. Tu ga je za vrijeme opsade Vukovara pogodila nova, neslućena i krajnja patnja, muka i stremljenje za život, koju je on skupa s još petoricom braće dijelio s vukovarskim narodom. Nakon neprijateljskog zauzimanja Vukovara s brojnim je Vukovarcima bio zatočen u srpskom koncentracijskom logoru Sremska Mitrovica. Dijelio je uzničke

dane sa svojom braćom i sa svojim narodom od 19. studenoga do 8. prosinca 1991. godine.

Fra Ivan Mikić također svjedoči:

U autobusu je bilo starih i bolesnih ljudi (...) Kad smo počeli izlaziti, policajci su zaurrali: 'Ruke na leđa! Glavu dolje!' To će biti njihove najčešće riječi koje sam slušao kroz sve zatvorske dane. Uz to su nam psovali majku, i to: hrvatsku i ustašku, a onda i Tuđmana. Prolazili smo kroz kordon policajaca i zatvorskih stražara. Bili su naoružani palicama. Udarali su nas kuda god su stigli. Nikoga nisu promašili, jer smo išli u koloni po jedan. Ispred mene je bio fra Ante, a ispred njega fra Slavko. Njega su udarali u lice i razbili mu naočale. Jedan stražar je ugledao moje žute cipele i uzviknuo: 'Gle kakve cipele ima ovaj!' Odmah sam dobio udarac nogom u trbuh (...) Svi smo u zatvorskoj sobici bili patnici. Bilo je bolesnika. Neki su bili ranjeni, neki isprebijani, bilo ih je koji su hodali na štakama (...) Bilo je i kroničnih bolesnika i njihove bolesti nisu ovisile o ratu. Bilo je srčanih bolesnika, jedan padavičar, psiholabilnih osoba. Svi su oni trebali redovito uzimati lijekove. Imali su ih u svojim torbama, a torbe su bile u hodniku, ispred sobe. No, stražari nisu dopuštali da ih ondje uzmu (...) Neizvjesnost nas je mučila. Psihičko mučenje je pratilo i dijeljenje hrane (...) Hrana je jedva zavrijedila to ime; dobivali smo komad kruha i još nešto. Za 22 dana u zatvoru izgubio sam osam kila (Vukovarski franjevci u Domovinskom ratu – ratne i uzničke zabilježbe, Zagreb, 1997., str. 121).

Nakon oslobođanja iz srpskog logora posvetio se duhovnom i pastoralnom djelovanju. Na temelju iskustva progonstva iz Vukovara, u pastoralnom i duhovnom služenju Bogu i ljudima, fra Ivan je vlastitim iskustvom svjedoka životom svjedočio i riječima propovijedao i naviještao Božju riječ, Evanđelje, pozivajući sve ljude na mir i ljubav. Kao živi svjedok snage Božje riječi u teškim, ratnim vremenima njegovi biblijski, pastoralni i duhovni nagovori posebno su imali plodonosne učinke na vjernike. Njegov biblijski interes i rad doveo ga je do toga da je čak pisao članke na biblijske teme u nekim časopisima kao što su *Biblija danas* i slični. Već stečeno iskustvo u karizmatским molitvenim grupama dovelo ga je do voditelja biblijskih grupa i seminara u čemu je bio neumoran. Održavao je i mnoge duhovne vježbe i obnove, naročito svojoj franjevačkoj braći, kao i drugim redovnicima, ali i mnogim župnim zajednicama.

Nakon povratka iz zatočeništva preuzeo je 1992. godine službu župnog vikara ponovno u Našicama (1992. – 1999.), a potom je postavljen za župnika Župe sv. Obitelji u Osijeku na Jugu II. (1999. – 2002.). I treći put dolazi, ali sada kao župnik, vikar i ekonom, u Našice (2002. – 2008.).

U Našicama je na lokalnoj radiopostaji pokrenuo vjersku emisiju uživo „Ave Marija“. Preuzeo je i emisiju „Za stol s Kristom“, u kojoj je nedjeljom u podne nastojao približiti Evandjelje i onima koji nisu mogli u crkvu, a bio je i član društva katoličkih novinara. U Našicama je ostavio veliki trag kao produhovljeni svećenik te teološki i biblijski propovjednik. Njegove su riječi bile poput sjemena koje je sadio u ljudske duše.

Zajedno s još četvoricom braće uznika o svim patnjama u Domovinskom ratu ostavio je pisano osobno svjedočanstvo. Tako je koautor djela: Fra B. Kosec, fra A. Perković, fra I. Mikić, fra S. Antunović, fra S. Berišić, *Vukovarski franjevci u Domovinskom ratu. Ratne i uzničke zabilješke*, Franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, Zagreb, 1997.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 19. veljače 2008. godine s mjestom preminuća u Našicama, stoji zapisano: *o. Ivan Mikić – rodom iz Cernika. Uz mnoge franjevačke službe najčešće je bio kapelan i župnik. Umro je kao aktualni župnik u Našicama. Bio je veliki ljubitelj Svetoga pisma, svakodnevno ga je čitao i meditirao. Njegovao je i promicao biblijski pastoral. U Domovinskom ratu je boravio u Vukovaru, zatočili su ga s ostalom braćom i odveli u srpski koncentracijski logor u Srijemskoj Mitrovici. Pet je posljednjih godina života bolovao od raka, a bolest je herojski strpljivo podnosio. Odlikovao se radinošću, odgovornošću i franjevačkom radošću. Umro je u 60. godini života, 42. redovništva i 33. svećeništva.*

FRANJEVCI SPASITELJI KULTURNE BAŠTINE U VUKOVARU

KUROLT, fra Marko

Rodio se 16. rujna 1939. u Ličkom Petrovom Selu, a umro 31. ožujka 2011. u Zemunu. Sahranjen je na Katoličkog groblju u Vukovaru. Na krštenju je dobio ime Marko.

Osnovnu školu i srednju elektrotehničku školu završio je u Vukovaru. U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je 1. kolovoza 1965. u Cerniku. Studij filozofije pohađao je na Trsatu, a studij teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu.

Svečane zavjete položio je 8. prosinca 1969. u Vukovaru. Za svećenika je zaređen u Zagrebu 27. lipnja 1971.

Kronika vukovarskog samostana opisuje njegovu mladu misu koja je bila 25. srpnja 1971. u Vukovaru: I ove godine Vukovar ima mladomisnika. To je p. Marko Kurolt koji je malo kasnije zvanje. Kao priprava za mladu misu služile su duhovne vježbe, koje su se održale tjedan dana prije toga. Na mladomisničko slavlje skupio se lijep broj braće, a prilično je i vjernika u crkvi. Mladomisničko slavlje bilo je koncelebrirana sv. misa u kojoj je uz mladomisnika sudjelovalo još 11 koncelebranata: p. gvardijan, p. Zlatko i p. Pio od domaćih, jedan kolega mladomisnik – vanjski svećenik, p. Kuzma Ivančić, također ovogodišnji mladomisnik, p. Mladen Majnarić, p. Kerubin Barbarić, p. Stipo Gelo, p. Krunoslav Kašnar, p. Venancije Mihaljević. Mladomisnika su u crkvi pratila djeca u bijelim kao i mladići i djevojke u narodnim nošnjama. Na početku su mladomisnika pozdravili jedan dječak i jedna djevojčica recitacijom, također odjeveni u narodnu nošnju. Na koncu mise otpjevana je hrvatska himna: „Lijepa naša domovino“. Ručak je bio kod majke mladomisnika. Stoloravnatelj kod ručka bio je o. Marijan Mikić. Tako je lijepo proslavljeno u Vukovaru još jedno mladomisničko slavlje.

Kao svećenik bio je na službi u Virovitici (Bušetina i Okrugljača), Krapini, Kozari Boku, Samoboru i Zemunu.

Najznačajniji doprinos dao je za vrijeme službe u Zemunu kada je u vrijeme Domovinskog rata spašavao kulturno blago grada Vukovara.

Nakon što je u studenom 1991. godine grad Vukovar u potpunosti razoren, tako da su od njega ostale samo ruševine, a njegovi preživjeli branitelji i zatečeni civili u skloništima deportirani u srpske koncentracijske logore, svoj herojski čin prema gradu i samostanu iskazat će fra Marko spašavanjem kulturnog i umjetničkog blaga. Učinit će to iz ljubavi prema svome gradu u kojem je proveo djetinjstvo i mladost te stasao u odraslog čovjeka.

U srušenom samostanu i crkvi ostalo je još puno vrijednih predmeta iz samostanske riznice: bogato liturgijsko posuđe (kaleži, pokaznice i relikvijari), sarkofag sv. Bone, relikvijar krvi sv. Bone, misna ruha, oltarne slike i kipovi te nadasve vrijedna knjižnica i arhiv koji su pod bombardiranjem i granatiranjem franjevci sklonili u prizemlje i podrume samostana, dok je iz Gradskog muzeja Vukovar u samostan prenesena bogata zbirka vrijednih umjetnina vukovarskog kolekcionara Antuna Bauera.

Fra Marko Kurolt bio je u to vrijeme na službi u franjevačkom samostanu u Zemunu. Kao Vukovarac znao je da njegova braća stoljećima čuvaju vrijedno sakralno blago jer je ondje od rane mladosti dolazio na svete mise i ministrirao. Odlučio je poći u svoj samostan u Vukovar i iznijeti sve na sigurno. Dobivši od provincijalnog ministra fra Mirka Mataušića ovlasti da može zastupati Hrvatsku franjevačku provinciju sv. Ćirila i Metoda stupio je u kontakt s Ministrom „vera“ Draganom Dragojlovićem i s generalom kontraobavještajne službe (KOS-a) Aleksandrom Vasiljevićem te se u pregovorima s njima zauzeo za oslobođenje braće franjevca i svoga nećaka Dragana Kuroлта iz logorskog zatvora, a potom i za izbavljenje sakralnog kulturnog blaga iz Vukovara. Za ostvarenje ovih ciljeva fra Marko je svojom mudrošću, hrabrošću i jednostavnošću pronalazio odgovarajuće veze i kontakte preko kojih je dospijevao do najmjerodavnijih ljudi predstavljajući se u učestalim pozivima: *Ovdje katolički svećenik, želim razgovarati...*

Tražio je način kako pomoći onim svećenicima koji su ostali u zatvoru i kako ih spasiti. Slučajno je na jednom sprovodu upoznao pukovnika Jerka Perića i u razgovoru ga upitao kako i kome bi se trebao obratiti da puste naše svećenike iz zatvora. On mu je rekao da to

može učiniti jedino general KOS-a (vojne Kontraobavještajne službe) Aco Vasiljević i dao mu broj telefona generalštaba. Potom je danima neprestano zvao generalštab u Beogradu i predstavljao se da je katolički svećenik i da bi trebao razgovarati s generalom Vasiljevićem zbog njegove braće franjevac koji su u zatvoru.

Fra Marko je kao Vukovarac opisao tragično stanje *Grada mučenika i heroja* neposredno nakon osvajanja grada i odvođenja njegovih stanovnika. Nekada grad ponos, *Atena Istočne Hrvatske*, pretvoren je u grad mrtvih i grad razvalina. Na njemu se tih dana ponovila tragična povijest razaranja iz vremena Avara i Huna, Mongola i Turaka. Kad je o. Marko prvi put nakon pada Vukovara prolazio gradom, još se osjećao zadah smrti, miris baruta i dinamita. S pravom se pitamo koliko je u tom trenutku trebalo imati hrabrosti otići u „šator“ osvajača i tražiti da se spasi neprocjenjiva baština prijašnjih generacija, od relikvija sv. Bone i drugih svetinja do knjiga i ostalih dragocjenosti. Bez toga Vukovar ne bi više bio – Vukovar. Fra Marko je hrabro i uporno zvao telefonom i slao molbe jednu za drugom. U takvim trenucima često je prihvaćao ponižavanja, sve iz ljubavi prema svome hrvatskome narodu, njegovoj Crkvi i Hrvatskoj franjevačkoj provinciji sv. Ćirila i Metoda.

Na inicijativu fra Marka, a da to ni sam odmah nije znao, nakon okupiranja Vukovara i prije njegova dolaska u Vukovaru 12. prosinca 1991. godine, JNA je počela odvoziti dio knjiga i nekoliko oltarnih slika u kasarnu na Topčider, što će on u svibnju 1992. godine prebaciti k sebi u samostan u Zemunu. Isto je tako velik dio knjiga, njih 3475, JNA pod vodstvom kapetana Dragana Kračuna prevezla u franjevački samostan u Iloku 3. siječnja 1992. godine. U pratnji prijevoza knjiga bili su i europski promatrači.

Nekoliko tjedana nakon okupacije Vukovara iz Ministarstva „vera“ ministar Dragan Dragojlović javio je fra Marku da će mu izdati propusnicu za odlazak u Vukovar uz pratnju i da je preko Vjerske komisije uspio ishoditi zatraženih šest civilnih kamiona kako bi mogao prevesti odabrane vrijednosti. Za pratnju je određeno vojno vozilo u kojem je bio kapetan Nebojša Negovanović, predstavnik Ministarstva kulture, te arhitekt iz Vlade Republike Srbije Mirko Kovačević.

Bio je to četvrtak, 12. prosinca 1991. godine. Polazak je bio dogovoren iz zemunskog gradskog parka u 6.30 ujutro. No, obećani kamioni koji su kasnili uopće nisu dolazili. Vrijeme je prolazilo, a kami-

ona nije bilo. Nakon dužeg čekanja fra Marko predlaže odlazak u Vukovar bez kamiona, a da kamioni izravno dođu u Vukovar. Put je išao preko Novog Sada, gdje se pratnji pridružio direktor Pokrajinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture Dejan Radovanović.

Fra Marko je putem gledao koliko je vojske ukopano s tehničkim naoružanjem i živom silom. Što su se više približavali Vukovaru, bilo je sve više ukopanog naoružanja i ljudstva, a napetost je sve više rasla. U Dalju se pratnji priključio ministar za prosvjetu i kulturu tzv. SAO Krajine Dušan Starević.

Ulaskom u Borovo naselje fra Marko je gledao stravične slike – crkvu Gospe Fatimske više nije vidio, srušena je. Na ostatcima kuća, osim rijetkih, još uvijek su bile bijele plahte, ručnici i slično kao znak predaje paravojnim jedinicama; bile su označene samo hrvatske kuće. Kapela sv. Josipa i kapela Gospe od Hrasta oštećene su, kuća za kućom razvaljene. Prolazio je kroz ruševine, pustoš i sablasnu tišinu grada.

Čudio se da po gradu još uvijek leže leševi i dijelovi tijela, naveliko se širio neugodan sladunjav miris sredstva kojim su bili poliveni. Mnoštvo automobila, uništeni tenkovi, razorene kuće, zatrpane ulice od bombardiranja... Strava i užas. Kao da je na djelu prava Apokalipsa. Misli su mu se vraćale na grad njegova djetinjstva. Gledao je svaku kuću sa sjećanjem na ukućane koje je poznao.

Dolaskom na Drvenu pijacu gledao je svoju kuću, ali je više nije bilo, a nije mogao ni komentirati što u sebi proživljava dok njegova pratnja razgovara o nečemu što nema veze sa životom, jer život i nije imao nikakvu cijenu u ovome gradu, što je bilo vidljivo na svakom koraku.

U samostansku ulicu nije mogao ući jer je bila zakrčena raznim materijalom, raznesenim automobilima, crijepom, ciglom, komadima građe s krova kuća. Odjednom se iz Radićeve ulice otvorio pogled na samostan obasjan suncem. Zlatna se boja odsijavala na njemu i kao da je sakrivao svoju ranjenost davao je dojam sigurnosti, čvrstoće i neuništivosti, kao da prkosi nad razvaljenim Vukovarom i Dunavom koji mirno odnosi svu gadost i zlo

U dvorište se nije moglo ući. Došli su pred glavna crkvena vrata i samostan, na prvi pogled sve je djelovalo sablasno, tužno i izazivalo sažaljenje.

Ondje ih dočekuje lokalna vojska s majorom Radivojem Radojevićem, ali još uvijek nisu došli obećani civilni kamioni iz Beograda. Sada su i vojska i pratnja krenuli u razgledavanje crkve. Štete su bile ogromne. Zvonik je bio jako oštećen, bez limenog dijela, prijetila mu je opasnost od rušenja. Prvi dojam na ulazu u crkvu bio je nesvaran, pitao se fra Marko *O Bože, što su učinili od crkve mog djetinjstva? O Bože, zar je to moguće?! Sve je bilo razvaljeno i uništeno. Pločice na podu bile su raskopane i povadene. Od velikog oltara nije ostalo ništa. Tražio je barem svetohranište, ali ni njega ne nalazi. Iznad koncilskog oltara vidjelo se otvoreno nebo u promjeru od oko 10 metara. Zid kod sv. Bone bio je probijen, a mramorni oltar Žalostne Gospe uništen i prevrnut. Ušao je u sakristiju koja nema vrata, a unutra je sve bilo spaljeno, prostorija je bila bez stropa i krova, zjapio je stravičan otvor u nebo. Građa je od napalm bombe bila izgorjelog izgleda. Vrata u lađi sv. Bone izbijena su, oltar sv. Antuna do kraja uništen, ispovjedaonice također. U samostanu je krovište velikim dijelom bilo uništeno, nutarnja strana drugog kata samostana je propala, a strana prema Dunavu najviše je stradala.*

U kvadratu je gorjela logorska vatra. Ondje je bilo puno vojnika JNA, kao i pripadnika Teritorijalne obrane. Grijali su se zajedno s teritorijalcima. Gorjeli su kipovi, slike, dijelovi oltara, knjige i sve zapaljivo. Vojnici se griju, a fra Marko doživljava sliku Isusa na Veliki petak.

Fra Marko je bio svjestan da se polagano spuštao mrak. Bilo je zimsko vrijeme i nije bilo vremena za oklijevanje. No, najprije je morao otići vidjeti podrum gdje su njegova braća proživljavala najteže trenutke svog života, svoju Kalvariju, gotovo tri mjeseca u strahu i nezvjesnosti. S dubokim strahopoštovanjem ulazi u podrum ispod blagovaonice, gdje je već bio dobar mrak. Ovo mjesto doživljavao je kao sveto, kao katakombe, kao kapelu, žrtvu i žrtvenik. Pomolio se za sve njihove želje, molitvene nakane i žrtve koje su ovdje proživljavali. Mislio je na ljubav koju su gajili prema Crkvi, samostanu, gradu Vukovaru i svojoj Provinciji. Tu su slavili i svete mise dok su još vjernici mogli dolaziti nedjeljom. Zamišljao ih je u mračnom podrumu uz ostatke svijeća. Gledao je u još nedogorjele svijeće i nekoliko načetih konzervi. Po podu su bili razbacani brevijari, misali, oltarni križ, plitice i kaleži.

Jedan vojnik molio je fra Marka da mu pokloni mali molitvenik, što je on rado i učinio. Dolaze i drugi vojnici, svima dijeli preostale molitvenike.

Fra Marku nije trebalo puno vremena da pronađe sve što treba iznijeti iz Vukovara. Na kraju mu je bio problem odabrati što uzeti, a što ostaviti jer nije sve stalo. Tako su vojnici iznijeli zbirku Antuna Bauera koja je bila u podrumu klaustara, a iz drugog podruma nekoliko sanduka u kojima su bili župni arhiv, crkveno posuđe, „ljiljan“ cvijet, relikvijar krvi sv. Bone, križevi i ostale vrijednosti.

No, šest obećanih civilnih kamiona i dalje nije bilo, dio njegove pratnje razišao se, a dan je već išao prema noći. Tada fra Marko pristupa kapetanu Radivoju Radojčiću s molbom da umjesto civilnih vozila kojih nažalost nema stvari prevezu vojnim vozilima barem do Šida. Nabraja kako zvonik opasno visi, samo što ne padne, krovšte je uništeno i crjepovi padaju na sve strane, samostan se urušio... Sve to nabraja uvjeravajući ga da će velike vrijednosti u takvim uvjetima propasti.

Vrijeme nezaustavljivo teče i prvi sumrak spušta svoju tamnu koprenu da prekrije ljudsku sramotu i strahote rata. Vojska požuruje predati grad Teritorijalnoj obrani, zapravo paravojnim jedinicama. Dobro je snimio tu situaciju i uvidio cijelu igru.

Zato nije odustao, već nakon kapetana sada nagovara vojnike da mu pomognu nositi stvari, ali ih jednako tako moli da za vrijeme vožnje do Šida stoje na nogama kako bi što više stvari moglo stati u vojna terenska vozila. Na njegovo iznenađenje pokazali su se kao dobro odgojeni i poslušni mladići koji su bili spremni stajati da se spasi što više crkvenog inventara. Zauzvrat im je obećao da će ih u Šidu častiti cigaretama, što je poslije i učinio.

Kada je pridobio vojnike za akciju, ponovno je došao do kapetana čete Radivoja, bilo je već 16 sati i spuštao se mrak, i ponovno ga molio, a kapetan mu je odgovorio: *Imamo kampanjole i vojne kamione. Možete staviti unutra što vi smatrate vrijednim i odvest ćemo gdje vi želite.*

Nitko nije bio sretniji od fra Marka te počinje odnositi u vojna vozila sve što se još moglo spasiti. Uz već pripremljenu Bauerovu zbirku slika i liturgijske predmete u sanducima, po samostanu u polumraku i u žurbi uzima preostale knjige, slike i kipove i sve što mu dolazi pod ruku. No, shvatio je da ne može sve pokupiti i ubrzo dolazi pred pre-

teški zadatak – što sačuvati, a što ostaviti, odnosno predati uništenju? Kako nema previše prostora za emocije, fra Marko odabire ono što u tom trenu smatra najvrjednijim i to odlazi u kampanjole i kamione koji su pred crkvom kod križa. Bila je to teška odluka; u ograničenom vremenu i u ograničeni prostor smjestiti sve ono najvrjednije od kulturnog, umjetničkog i povijesno vrijednog blaga vukovarskog samostana.

Za svaki slučaj fra Marko je još jednom obišao cijeli samostan i u kripti ispod crkve pronašao sarkofag sv. Bone, što je smatrao osobito dragocjenim, te započeo dogovor s vojnicima kako ga unijeti u kamion, a da se ne ošteti. Međutim, došao je komandant teritorijalne obrane Stanko Vujanović, mladić koji se predstavio kao Vukovarac iz Lušca, i obratio im se zapovjednički: *Svećeniče, mi ne damo sv. Bonu iz Vukovara. On je ovdje bio stotine godina i on nikad ne odlazi i mi ne damo da ide. Njega ne časte samo Hrvati, nego i pravoslavni i muslimani. Zato bi bila sramota da on ode.* Tada se fra Marko obraća vojsci s molbom da čuvaju sv. Bonu, ali će uzeti najveću vrijednost, a to su relikvije sv. Bone – relikvijar kriv u ampulama. Tijelo koje je balzamirano u Budimpešti još davne 1753. godine može se obnoviti, ali relikvije su autentične.

Kip Sv. obitelji prevelik je i za skidanje i za nošenje, a i zauzima veliki prostor, kip Bezgrješne isto tako. Baldahin i propovjedaonica još su čitavi, ali ih je nemoguće skinuti i preveliki su za kamion. Preveliko mu je i 14 postaja križnog puta. Za orgulje na koru mislio je da to nitko ne može odnijeti, spasit će se.

Poskidao je manje slike, kipove i križeve, osobito barokne, koji mogu stati u kamione i ipak od većih kipova uzeo kip sv. Antuna s oltara, s mišlju da je utorak njegov dan.

Sve drugo ostalo je spremljeno u teško oštećenom samostanu i crkvi sv. Filipa i Jakova, prepušteno na milost i nemilost. No, po to će kasnije, u ožujku 1996. godine, doći fra Marko Malović koji će s ljudima iz Iloka, traktorom i prikolicom, prevesti iz Vukovara u Ilok.

Već je bila noć, 18 sati, i više ništa nije mogao vidjeti što bi ponio. Tada je došla i zapovijed da se samostan predaje Teritorijalnoj obrani (TO). Potpisao se akt pod svjetlima kampanjole uz prisutnost svih oficira JNA i teritorijalaca. Vojska JNA tada je skinula svoju odgovornost, a fra Marko pregovarao je s komandantom Teritorijalne obrane Stankom Vujanovićem i teritorijalcima s bradama i brkovi-

ma, sa šubarama na glavi, automatima i bajunetima, jer su oni od tada preuzeli čuvanje samostana. Potpisali su Akt o dogovoru između JNA, TO i Katoličke Crkve 12. 12. 1991. godine. Akt su potpisali u ime JNA Radivoje Radojčić, u ime Katoličke Crkve fra Marko Kurolt te u ime TO-a Stanko Vujanović.

Akt je napisan pisačim strojem pred samom srušenom crkvom, na haubi kampanjole, a glasi ovako: *Štab TO Vukovar se obavezuje da će na sebe preuzeti odgovornost oko obezbeđenja i čuvanja SVETOG BONE. Smatrajući da SVETI BONO je zaštitnik svih građana Vukovara, kako katolika tako i pravoslavaca i ostalih vera zastupljenih na području Vukovara i Srema, te smatramo da kao takav i treba da ostane na mestu gdje je i smešten.*

Nakon potpisivanja akta fra Marko je za svaki slučaj pregledao kamione i kampanjole ako u njima slučajno još ima mjesta da nešto uzme, ali na ulazu u crkvu već su bila dvojica teritorijalca s bajunetama i više ga nisu puštali unutra. Posljednji je put molio kapetana Radojčića, ali on mu se obraća s riječima: *Nećete uspjeti, neće vas pustiti, jer mi nismo zajedno.* Bili su ondje prisutni i oficiri koji su pratili sve što se događa: kapetani Radojčić, Živković, Negovanović, Tasanović, Dragan Nikić i drugi. Tada fra Marko na kraju svima govori da se rat gubi ako se sv. Bono uništi. Slušali su ga i vojnici i oficiri.

Fra Marko je napustio samostan i crkvu u mraku i prepustio ih njihovoj sudbini. Ipak, u njemu je postojalo neko pouzdanje da „teritorijalci“ neće dati rušiti crkvu jer su čuvali sv. Bonu. Fra Marko cijelo je vrijeme bio uvjeren da se ta odanost sv. Boni odnosi na sv. Antuna, koji je doista bio svetac svih konfesija u Vukovaru, ali ih nije htio ispravljati.

Važno je bilo to da je konvoj od sedam vojnih kamiona i kampanjola s dragocjenim stvarima konačno krenuo. Vozili su prema Mitnici gdje su posljedice ratnog stradanja bile strašne. Kuće obitelji Najpar više ne postoje, vodotoranj je izbušen od raketiranja i ostao je samo kao orijentir za navođenje raketa i nanošenje više rana gradu, kao i zvonik crkve – kako bi se što više uništio grad. Slika Mitnice još je godinama ostala u sjećanju fra Marka.

Fra Marko je bio u kamionu u sredini kolone, u svojim rukama i na koljenima držao je relikvijar krvi u ampulama, a bio je obučen kao vojnik u pancir-prsluk, sa šljemom na glavi, misleći da se tako dolikuje nositi relikvije jednog viteza kao što je bio sv. Bono. Držao ih

je na koljenima cijelo vrijeme, pa i onda kada su kod Tovarnika napali kolonu i kada su svi vojnici poiskakali iz kamiona, fra Marko je ostao savijen i nije ih ispuštao sve do Šida.

U Šid su stigli oko 20 sati, u školu „Narodni front“, sada punu vojske. Tu je fra Marko morao dati izjavu televizijskoj ekipi RTS-a, gdje spretno govori da je njegova misija bila spasiti barem nešto od kulturnog i povijesnog blaga najjačeg samostana u Hrvatskoj franjevačkoj provinciji sv. Cirila i Metoda. Govorio je također da sv. Bono ostaje i da ga treba čuvati, jer ako se on uništi, izgubit će se rat. Ispričovijedao je predaju iz vremena Prvog i Drugog svjetskog rata, kada su neki htjeli skinuti prstenje s ruke sv. Bone, kako je svetac tada savio šaku, koja i sada tako stoji. Sve mu je to nekad pričala sestra Mladena. Kazuje sve to da se stišaju strasti i spriječi uništavanje relikvije.

Bilo je kasno i kapetan Radivoje Radojčić govorio je da se u Šidu ne može vršiti popis stvari. Svi kamioni bili su smješteni u hangare, na sigurnom. Tada je i fra Marko malo odahnuo. Sjetio se da mora izvršiti obećanje prema vojnicima kojima je obećao cigarete. Donio je naramak šteka cigareta Mildesorte. Jako su se razveselili. Kapetan mu je ponudio da ostane na večeri, što je prihvatio jer je bio zaista gladan. Fra Marko je prije večere rekao da se treba pomoliti i zahvaliti za današnji dan, a kapetan ga je postavio na čelo stola kao počasnog mjesta za svećenika. Ponudio mu je i noćenje u hotelu u Šidu, ali je fra Marko nazvao gvardijana fra Ivana Holetića, koji je uz veliki broj kontrola jedva uspio doći u Šid po fra Marka. Na povratku prema Zemunu fra Marko je pokazivao propusnicu da je bio u Vukovaru poradi spašavanja kulturnih vrijednosti, što je odavalo čast visoke funkcije, tako da nije imao nikakvih poteškoća na kontrolnim punktovima.

Vrijednosti prevezene iz Vukovara i odložene u školi „Narodni front“ u Šidu stajale su tamo od 12. prosinca 1991. godine do blagdana Pohoda Marijina, 31. svibnja 1992. godine, dakle punih šest mjeseci. Zbog zauzetog prostora u šidskoj školi vojska je u više navrata tražila od fra Marka da odveze vukovarske vrijednosti, ali u tome vremenu rata to više nije bilo do njega. Naime, sve je trebalo prenijeti u Hrvatsku, što UN u takvim ratnim okolnostima nije uspio ispregovarati. Budući da se sve moralo maknuti iz školskih prostora u Šidu, vojska je 31. svibnja 1992. godine zbirku Antuna Bauera, umjetničke vrijedne slike i kipove te liturgijsko posuđe i misno

ruho prevezla u Pokrajinski Zavod za zaštitu spomenika kulture u Novom Sadu, a knjižnicu i nekoliko vrijednih oltarnih slika u hangaru topčiderske kasarne u Beogradu. U znak zahvalnosti fra Marko ih je počastio rakijom.

U proljeće 1992. godine fra Marko doznaje od kapetana Tase Tasanovića da je on osobno dio knjiga, oštećen od gelera, koji je ostao u knjižnici u franjevačkom samostanu u Vukovaru pospremio u kutije „mesne industrije Šid“ te 3. siječnja 1992. godine odveo u franjevački samostan u Ilok.

Kako i inače prijateljstva dođu sasvim slučajno tako je bilo i ovo između fra Marka i kapetana Tase Tasanovića, jednim od pozadinaca i sudionika izvlačenja vukovarskih vrijednosti. Uvidjevši dobrotu i mudrost fra Marka Taso je prvi prišao fra Marku s konstatacijom da je imao pravo kada je rekao da će Srbi izgubiti rat ako unište sv. Bonu, na što mu je fra Marko odgovorio da su sv. Boni uništili samo oklop, ali da su moći svetca sačuvane jer ih je on osobno spasio svojim rukama. I još mu je k tome dodao u šali: *Papir od čokolade je uništen, ali je čokolada ostala.*

Često se sastajao sa spomenutim kapetanom u Zemunu, u restoranu Venecija, uz viljamovku. Raspravljali su o tome kako doći do knjiga kako bi ih fra Marko smjestio u svoj samostan. Knjige su velika vrijednost, kulturna i civilizacijska baština jednoga grada i naroda i bilo bi šteta da odu u reciklažu. Govorio je Tasi da su se takve stvari događale u Srednjem vijeku, da se puno toga palilo na lomači. Dogovori su išli prema tome da treba čekati pravi trenutak kad se vojska JNA transformira u Vojsku Jugoslavije, a to će biti u svibnju 1992. godine.

U nedjelju, 23. veljače 1992. godine, fra Marko je odveo kapetana Tasu na izlet u Ilok kako bi ga počastio iločkim vinom iz podruma pod nazivom *Republika Srpska Krajina*. Usput posjećuju fra Marka Malovića, što je fra Marku Kuroltu i bila osnovna zamisao.

General koji je bio zadužen za čuvanje knjiga Božjom providnošću upravo je tih dana otišao u mirovinu, a kapetan Taso zamolio je generala da se knjige spase od uništenja i da se prenesu u samostan u Zemunu, s čime se general prešutno složio. Kapetan Taso i fra Marko u potpunosti su diskreciji započeli s prebacivanjem knjiga. Dovezli su prvi kombi knjiga i dva velika kovčega; jedan pleten od šiba. Ta dva sanduka (kofera) fra Marko je prepoznao odmah jer ih je već

imao u rukama, samo s drugim sadržajem, u vukovarskom podrumu. Dogovorili su da se prijenos knjiga obavi u što većoj zaštiti od javnosti i zlih očiju. Jedan je kombi vozio kapetan Taso, a drugi jedan zastavnik Slovenac, obojica u civilu. Na kombiju su mijenjali tablice po potrebi vojne ili civilne uprave zbog blizine kasarne i Vazduhoplovne Komande koja je bila odmah do samostana. Problem je bio, kamo te knjige staviti? Koga pozvati u pomoć? U koga imati povjerenja? Trebalo je sve odvagati. Samostan je bio relativno malen, a knjige je trebalo nabrzinu skloniti od očiju znatiželjnika.

Za prvu ruku knjige je stavljao u šupu koja se nalazila u dvorištu samostana. Knjige iz topčiderskog hangara bile su mokre i vlažne. Nije se znalo koliko knjiga ima i koliko će ih uspjeti prevesti. Ni sam kapetan to nije mogao obećati. Na koncu je došlo sveukupno oko 6000 naslova. Kad su se pojavili prvi miševi u šupi, morao ih je sve, s malo ljudi, prenijeti u tavanske prostore koje je najprije trebalo urediti. Našao je dvojicu majstora koji su uredili prostore jer su stropovi bili urušeni. Sam je fra Marko od različitih materijala i vrsta drveta izrađivao stalaže i police kako bi ih sve mogao smjestiti. Kako bi stalo što više knjiga u te prostorije, slagali su ih jedne na druge. Biblioteka je bila ogromna. Ubrzo će fra Marko uvidjeti da knjige više ne mogu biti u tavanskim prostorijama jer nemaju zraka i počele su navlačiti još veću vlagu i plijesan. Zbog toga je pjevačnicu pretvorio u *Vukovarsku knjižnicu*. Od drvenih paleta napravio je police prema veličini knjiga kako bi uštedio svaki centimetar i kako bi ih što više stalo. Pomagao mu je mu Gašo Matoković. Od tada, kad god je mogao i imao priliku, poslao bi vrijedne knjige u Zagreb, jednako tako i slike, jer su uz navedene knjige iz topčiderske kasarne prevezene i oltarne slike *sv. Antuna, sv. Josipa, Našašće sv. Križa, Uznesenje B. D. Marije, sv. Alojzija, sv. Florijana i XII. postaja Križnog puta*. Sve se to odigravalo 1992. godine u strogoj privatnosti. Prenosilo se po dvorištu što je moguće neuočljivije i sa što manje svijeta u samostanu i oko samostana.

Prva pošiljka sadržavala je sliku sv. Antuna i Uznesenja B. D. Marije i poslana je u petak, 5. lipnja 1992. godine. Prenijele su je časne sestre milosrdnice koje su se selile iz Zemuna u Zagreb. S njihovim je stvarima otišla prva pošiljka knjiga, oko 500 naslova, kao i oltarna slika sv. Antuna i Uznesenja B. D. Marije. U pakiranju slika i knjiga pomogao mu je Tonio Vučemilović, koji će kasnije po uzoru na fra Marka postati franjevac.

Druga pošiljka, slika sv. Josipa, poslana je u četvrtak, 16. srpnja 1992. godine. Poslao je nekoliko stotina rijetkih knjiga hrvatskih pisaca, rukopisne knjige te sliku sv. Josipa.

Treća pošiljka, slike Našašće sv. Križa i sv. Alojzija, poslana je u petak, 28. kolovoza 1992. godine. Dobrotom sestara milosrdnica poslao je oltarnu sliku Našašća sv. Križa i sliku sv. Alojzija preko Mađarske u Zagreb, kao i nekoliko stotina vrijednih knjiga.

Četvrtu pošiljku, sliku sv. Florijana, poslao je po časnoj sestri Vjekoslavi Štrbec.

Peta pošiljka bila je slika Gospe Žalosne (najstarija oltarna slika, iz 1692.) i slika XII. postaje Križnog puta.

Šesta pošiljka išla je po prijatelju Aleksandru Skenderoviću, po kojemu je redovito slao pakete izabranih knjiga. Slao je najprije inkunabule, pa rijetke knjige, zatim knjige starih hrvatskih pisaca, rukopisne knjige i ženidbene dokumente, zatim glazbeni arhiv i vrijedne spise. Sveukupno je poslao preko 2000 naslova.

Posljednja pošiljka, preostali dio knjižnice od 3833 naslova, bio je vraćen u samostan u Vukovaru u subotu, 20. studenog 2004. godine, i to dogovorom međudržavnog Povjerenstva za povrat kulturnih dobara Srbije i Crne Gore i Povjerenstva za povrat dobara Republike Hrvatske od 19. studenog 2004. godine. U franjevačkom samostanu u Zemunu dogovor je u ime Republike Srbije potpisao Vladimir Tomčić, pomoćnik ministra kulture, i mr. sc. Branka Šulc u svojstvu predsjednice povjerenstva Republike Hrvatske.

Pošiljka iz Novog Sada, odnosno vukovarsko *blago*, koje je zahvaljujući fra Marku dospjelo u Pokrajinski zavod za zaštitu spomenika kulture u Novom Sadu 31. svibnja 1992. godine, vraćeno je u Vukovar 13. prosinca 2001. godine prigodom potpisivanja predstavnika dviju država Protokola o povratu umjetnina. O povratku vukovarskih umjetnina fra Marko je saznao iz medija. Strah i ljubav prema Crkvi i Provinciji nije bio uzaludan. Na čast svetcu i vitezu sv. Boni, kako i dolikuje, no ovaj put bez pancir-prsluka i kacige, prikazao je sv. misu zahvalnicu.

Zahvaljujući požrtvovnosti i mudrosti fra Marka sačuvane su gotovo sve knjige, od kojih izdvajamo inkunabule i velik broj unikatnih rijetkih knjiga iz 17. stoljeća. Zbog ovog herojskog podviga Kapitul Hrvatske franjevačke Provincije sv. Ćirila i Metoda na zasjedanju u travnju 2014. godine donio je odluku da se, zbog njegovih zasluga

za spašavanje knjižnoga i kulturnoga blaga vukovarskoga samostana, knjižnica u samostanu naziva: Knjižnica Franjevačkog samostana Vukovar *Fra Marko Kurolt*.

Nakon povratka kulturnog blaga u Vukovar i nakon što su sabrane knjige iz Zemuna i Iloka one su ponovno došle i našle svoje mjesto u novoobnovljenoj knjižnici s novim policama i stalažama. Braća franjevci knjižničari fra Vatroslav Frkin i fra Benko Horvat uspjeli su ih ponovno složiti i popisati, tj. katalogizirati, tako da je vukovarska knjižnica nakon progonstva opet na svome pravom mjestu.

Sve su knjige restaurirane i ponovno uvezane ili preventivno zaštićene. Nakon povratka Vukovaraca u njihov grad franjevački će samostan postati odredište mnogih posjetitelja i hodočasnika koji će donositi različite darove, a među ostalim i veliki broj knjiga. Početkom 21. stoljeća broj knjiga je prerastao prostor knjižnice, tako da je u okviru otvorenja Franjevačkog muzeja Vukovar došlo do uređenja knjižnice sa starim knjižnim fondom i do izgradnje nove knjižnice s novim knjižnim fondom. U tom uređenju sve su knjige do 1850. godine digitalizirane, a obje knjižnice katalogizirane u programu Indigo.

Knjižnica u Vukovaru nekoć je imala oko 17 000 svezaka i bila jedna od najvrjednijih samostanskih knjižnica. Uz župni pastoral franjevci su u 18. stoljeću u Vukovaru pokrenuli javno pučko školstvo pa je samostan bio provincijsko središte za studij filozofije i teologije, što je razlog zbog kojeg se knjižnica tijekom dvaju stoljeća bogatila vrijednim i rijetkim knjigama.

Nakon brojnih donacija u posljednjih 20-ak godina knjižnica danas broji oko 27 000 naslova. Obje knjižnice, stara i nova, mogu se razgledati u sklopu novootvorenog Franjevačkog muzeja Vukovar. Usred najdragocjenijeg knjižnog fonda nalazi se slika fra Marka Kuroлта kao spasitelja pisane riječi u Vukovaru.

Malo je tko znao za njegove podvige u spašavanju vukovarskog vrijednog kulturnog blaga. *Podvig nemoguć!* Ali kako Bogu ništa nije nemoguće, Bog se poslužio fra Markom, njegovim govorom i skromnim nastupom koji od neprijatelja čini prijatelja.

Nakon izvlačenja vukovarskog kulturnog blaga iz Vukovara u Šid ponovno je uspostavio vezu s generalom Acom Vasiljevićem radi puštanja na slobodu vukovarske braće franjevca. Tek 14. siječnja 1992. godine general dolazi u samostan u Zemunu. U međuvreme-

nu su već bili na slobodi fra Branimir Kosec, fra Ivan Mikić i fra Ante Perković. Za ovaj razgovor fra Marko je odmah pozvao i provincijala fra Mirka Mataušića, koji je s fra Darkom Kupresom preko Mađarske došao 11. siječnja 1992. godine. Tada je fra Mirko upoznao i vjerničku zajednicu u kojoj je bio Tonio Vučemilović, mladić koji će se kasnije odlučiti za redovničko i svećeničko zvanje. Razgovor je bio miran i opušten, a u razgovoru su tražili puštanje na slobodu fra Slavka Antunovića i fra Markova nećaka Drage Kuroлта, što je general odmah i obećao. Odmah zatim fra Mirko je tražio propusnicu da može posjetiti samostane u Vukovaru, Šarengradu i Borovu naselju, a osobito u Iloku, gdje se nalazi jedini katolički svećenik na okupiranom prostoru fra Marko Malović. Nadalje je tražio prebacivanje cijelog crkvenoga inventara u Ilok, ako već ne može u Hrvatsku, a posljednje što je tražio bilo je to da se pronađu stvari koje nisu registrirane ni u Iloku ni u Šidu. Za sve ovo navedeno general je otišao s obećanjem da će javiti svoju odluku.

O snazi pregovaračke vještine fra Marka govori i činjenica da je već 16. siječnja, samo dva dana nakon pregovora, automobilom došao kapetan I. klase N. Nenadović snabdjeven svim potrebnim propusnicama i dokumentima za odlazak u Vukovar. Kapetan je vozio fra Mirka, provincijala, fra Darka i fra Marka. Put i razgovor bili su po običaju „diplomatski“.

Preko Šida i Tovarnika došli su u Ilok na veliko zadovoljstvo fra Marka Malovića. Svi zajedno pregledali su vukovarske knjige, koje su bile pohranjene u iločkom samostanu. Susret je bio kratak i srdačan.

Slijedio je put prema Vukovaru. No, najprije su išli u Šarengrad. Do samostana je bilo nemoguće doći jer je ulica bila zatrpana. Samo su s ceste gledali samostan. Kod Ovčare su načinili znak križa nad pokojnim mučenicima. U Vukovaru... svi su ostali bez teksta, svaka riječ je bila suvišna, postojali su samo uzdasi. Dojmove s puta svaki je za sebe čuvao i o njima razmišljao. Na povratku u Zemun navratili su u Šid gdje su pogledali crkveni inventar smješten u školi te se susreli s kapetanom Radojčićem.

Po povratku u Zemun doživjeli su veliku radost. U samostanu su ih dočekali fra Slavko Antunović i nećak fra Marka Dragan Kuroлт. Tog su dana bili pušteni iz zatvora u Srijemskoj Mitrovici. Po njih

su došli dvojica oficira koje je poslao general Aleksandar Vasiljević. Dokument o prijemu potpisao je otac Ivan Holetić, gvardijan.

Dobro je reći i da je fra Marko držao do prijateljskih odnosa. Svako druženje s odgovornima i traženje informacija završavalo je uz viljamovku. Na taj način rješavali su se za mnoge gotovo nemogući problemi.

Posjeti fra Mirka Mataušića, provincijala, 15. siječnja 1992. godine, kao i posjet mons. Marina Srakića 24. ožujka 1992. godine, bili su veliko ohrabrenje fra Marku Maloviću i Hrvatima koji su ostali u Iloku.

Fra Marko svjedočio je da je 1992. godina bila puna neizvjesnosti. Gotovo svake noći uznemiravali su ga putem telefona besramnim riječima. Gotovo su mu svakodnevno stizale zamolbe roditelja iz Hrvatske da posjeti njihove najdraže u zatvoru u Srijemskoj Mitrovici. Uzimao im je redovito cigarete, donje rublje i tenisice, ono što se najviše tražilo. Sve je svoje razdijelio i više nije imao što dati. Od ljudi koji su se iseljavali u Hrvatsku tražio je da mu ostave odjeću jer nije mogao doći u posjet praznih ruku. Bilo mu je teško kada je obećao učiniti nešto za nekog zatvorenika, a znao je da ga tamo nema na popisu. Od nepoznatih ljudi znao je dobiti na maloj ceduljici drhtavom rukom zapisano samo ime i prezime.

Na sam Uskrs srušen je zid oko samostana u dužini od 15 metara. Inspekcija je bila ustanovila da se *sam* srušio, a događale su se i pucnjave. Zbog zaštite samostana na prozore su stavljene daske i debeli kartoni, a kasnije na prozore soba braće i pancir-stakla radi veće sigurnosti.

Sve se više osjećala nestašica benzina i pričalo se o uvođenju bonova.

U svibnju 1992. časnim je sestrama milosrdnicama podmetnut eksploziv pod ulazna vrata. Od eksplozije su ispala ulazna vrata i popucala sva stakla na samostanu.

Fra Marko je trpio izmišljotine koje su se objavljivale putem Studija „B“ u emisiji „Od trača do istine“. U petak, 13. ožujka 1992., Studio je objavio tipičnu propagandnu izmišljotinu, kako franjevci u Zemunu, u dvorištu, vježbaju *zengovce*. Naime, pekar iz susjedstva tužio ga je da kupuje jedanaest kilograma kruha za *zengovce*. Istina je bila da je kruh bio za siromahe koji su mu dolazili. Pravio im je sendviče i dijelio. Dolazili su čak i srpski vojnici tražiti jesti prije nego što su išli na ratište. Nekima je davao konzerve, a nekima je rekao da im

domaćica napravi palačinke i da jedu u uredu. Neki su bili suviše mladi.

Prvi susjed do samostana nadograđivao je svoju kuću pa je isključio samostanski telefon i priključio ga sebi. Fra Marko je nekoliko dana bio bez telefona misleći da je u pitanju kvar. Kako telefon i dalje nije radio, prijavio je kvar. Kako kvar nije otklonjen, išao je na poštu k upravniku žaliti se zbog telefonske linije. On mu je rekao da je linija u redu i da telefon radi. Došao je kući, a telefon ipak nije radio. Tako je bilo sve dok nije shvatio da mu je susjed ukrao telefonsku liniju. Telefonski račun bio je neočekivan, ali je prestala igra gluhih telefona.

Od kapetana Neše (Nebojše Negovanovića) čuo je da je o. Marko u Iloku maltretiran jer ga je netko prijavio da skriva oružje u samostanu, na što mu je fra Marko odgovorio da je to nemoguće. Uspio je nagovoriti kapetana da odu do fra Marka i sami se uvjere. Kapetan je već vjerovao fra Marku Maloviću, a sada pogotovo fra Marku Kuroltu.

Na Antunovo u Zemunu 1992. izostala su braća i sestre pravoslavne vjere. Prijasnjih godina dolazili su u velikom broju. Zbog rata su se zaoštrili međunacionalni odnosi, koji su se onda prenijeli i na vjersko područje.

Nedaleko od Zemuna, u Banovcima, 1992. godine podmetnuta je eksplozivna naprava koja je zapalila inventar crkve.

Kada je fra Martin Ostrognaj došao u Zemun iz zatvora u Srijemskoj Mitrovici, bio je bolestan i zapušten jer mjesecima nije ležao u krevetu, a još manje se kupao. S velikim poštovanjem i sućuti fra Marko je slušao njegove muke i jadikovke kroz koje je prolazio. Jednoga dana obazrivo je pitao bi li ga htio oprati, što je odmah prihvatio, jer je od prašine i znoja bio potreban kupanja, a to nije sam mogao učiniti zbog bolesti i starosti. Fra Martin nije krio svoju sreću i zadovoljstvo zbog bratske usluge.

Gotovo cijeli mjesec u kolovozu 1993. godine s velikom je radošću mijenjao fra Marka Malovića u Iloku. To je bilo dovoljno vremena da prođe kroz sve one nevolje kroz koje je prolazio fra Marko Malović. Noću je doživljavao zastrašivanje telefonom, javljao mu se „četnik sa Manjače” i govorio mu da će ga zaklati, kastrirati i svake nemoguće gadosti. Oslovljavao ga s Marko, misleći na fra Marka Malovića. Kako više nije mogao trpjeti te provokacije, nazvao je gene-

rala Borivoja Đurića u Karadorđevo kojega je upoznao na jednom sprovodu. On je s mirom odgovorio: *Dobro, bez brige budi, taj ti više neće pretiti* – i prijetnja je prestala.

Jednoga dana koncem travnja 1993. godine fra Marka je strašno bolio zub. Kako više to nije mogao trpjeti, odlučio je tražiti medicinsku pomoć. Požalio se kapetanu Nebojši Negovanoviću, zvanom Neši, da je to sada već neizdrživo i da ne zna kako dalje. Tada mu je Nešo odmah preporučio svoga bratića u Novom Sadu koji radi u kopnenoj mornarici kao stomatolog. Fra Marko je prihvatio njegovu preporuku, ali im je rekao da bi tada volio počastiti i njega i njegova bratića s jednim dobrim ručkom u franjevačkom samostanu u Baču. Nakon što je stomatolog izvadio zub, s velikim je olakšanjem izišao u vojni krug i ugledao kako jedan od vojnika ima zavezanu medaljicu oko vrata. Odmah je rekao kapetanu Neši da pozove tog vojnika i neka objasni odakle mu to, o on će: „Iz Vukovara“. Bile su to moći sv. Antuna izvađene iz velikog moćnika. Srećom, moći nisu bile oštećene jer su bile u pozlaćenju kutijici i zapečaćene originalnim voskom, što je potvrdilo autentičnost. Nakon izvrsnog ručka koji je pripremio fra Josip u Baču fra Marko je zahvalio stomatologu, a kapetanu Neši je rekao da je njegov zub bio samo sredstvo u Božjem naumu. Moći sv. Antuna odmah je krajem mjeseca poslao u Zagreb.

Jedan od najtežih perioda za fra Marka bio je nakon vojno-redarstvenih operacija „Bljeska“ i „Oluje“. Tada su svećenici i vjernici u Srijemu doživljavali mnoge neprilike, prijetnje, ucjene, prepade i zlostavljanja. Vjernici su iz tih razloga morali napustiti svoje domove. Fra Marko je u snazi svog franjevačkog autoriteta neke ljude ipak uspio zadržati da ih ne istjeraju iz njihovih kuća i stanova. One pak koje nije uspio zaštititi, primio je i zbrinuo u samostanu dok nije pronašao bolje rješenje. To su bili i svećenici i vjernici. Ipak, bilo je dobrih ljudi koji su prilazili fra Marku i davali mu pomoć, donosili su mu novac, hranu, pa čak i gotova jela iz restorana.

U ljetnom periodu 1995. godine na sv. misama nije bilo vjernika, pa čak ni za Veliku Gospu, jer su vojnici u punoj ratnoj opremi šetali oko crkve.

U potrazi za vukovarskim crkvenim i drugim samostanskim inventarom obilazio je po Beogradu komisijom radnje ne bi li što prepoznao.

Jedan od najzanimljivijih događaja svakako je pronalazak kipa sv. Bernardice koji se nalazio kod jednog advokata u spavaćoj sobi na noćnom ormariću. Za ovaj je kip fra Marko doznao od jednog Vukovarca Željka kojega je on krstio, a koji je po zanimanju je bio čistač tepiha po kućama. Po opisu je zaključio da bi to mogao biti kip sv. Bernardice. Fra Marko se najavio advokatu te uz svoju spretnost izmamio kip koji je doista bio kip sv. Bernardice koji je stajao na oltaru Gospe Lurdske. Advokatu je rekao da se takav kip ne drži u spavaćoj osobi već u crkvi gdje mu je i mjesto. Po dolasku u samostan odnio je kip u crkvu i stavio ispred oltara Blažene Djevice Marije.

Posljednja opasnost koju je fra Marko proživio bilo je bombardiranje SR Jugoslavije od strane NATO-a. NATO je gađao ciljane objekte, a jedan od tih ciljeva bila je i Vazduhoplovna komanda koja se nalazila svega tridesetak metara od samostana. Zbog toga je u vrijeme sirena noći provodio u dvorištu, sjedeći i drijemajući umotan u deku. Promatrao je apokaliptička svjetla na nebu. Slušao je mukli zvuk i gledao plamteće, krstareće rakete *tomahawk* koje ulijevaju strah u kosti. Bombe i rakete rušile su mostove, bolnice i druge zgrade. Na mostovima su prosvjedovali građani. I dok je to gledao, diveći se tehnicima, najedanput je došao zvuk NATO-ova aviona koji se stvorio iznad dvorišta i samostana. Noć s 4. na 5. travnja bila je najteža, tada su tri *tomahawka* proletjela iznad samostana na Vazduhoplovnu komandu. Samostan, častan starac i dostojanstven, cijeli je podrhtavao, a utroba mu se tresla od poskakivanja, no ostao je stajati mada su mu popucali mnoge kapilare – i stvorile se pukotine. Srećom, samo je jedna raketa eksplodirala, ali u samostanu nije bilo štete.

Ljudske i redovničke vrline osposobile su fra Marka da spasi kulturno blago vukovarskog samostana koje su franjevci stoljećima stvarali i skupljali, a koje se našlo na udaru bezumne osvajačke politike. No, još više su mu dale snagu da u svemu tome ostane čovjek i redovnik, svećenik koji je okrenut ponajprije ljudima, koji zna biti prijatelj i steći prijatelje, ali i neprijatelja „razoružati“ i iz njega izvući ono najbolje, tako da više i nije neprijatelj. Imao u sebi to umijeće i tu mudrost da ljude navede činiti dobro. Nije zatajio da je i na suprotnoj strani bilo dobronamjernih ljudi koji su osjetili zlo jednoga rata i koji su bili spremni pomoći i ublažiti ratna stradanja.

Fra Marko je svojim djelovanjem uklanjao argumente da su vjerske razlike uzrok sukoba među ljudima, posebno među kršćanima, jer je pokazao da je moguće privoditi ljude temeljima evanđeoske vjere. Za fra Marka kao vjernika i franjevca Evanđelje je poruka ljubavi koju zastupa i uči svaka kršćanska vjeroispovijest.

Svjedočanstvo o. Nikole Soldatovića, mladića iz Zemuna, kasnije pravoslavnog svećenika govori da je kao dječak od 11 godina i našao svoj duhovni put preko fra Marka kao duhovnoga učitelja koji ga je uputio u pravoslavnu bogosloviju i podržavao ga na putu da postane pravoslavni svećenik.

Prema svima otvoren, pun strpljenja i ljubavi, znao je privući mnoge i mnogi su mu dolazili: mladi i stariji, školovani i neškolorovani, intelektualci i radnici, i sa svakim je razgovarao svojim srdačnim i otvorenim govorom, kojemu ponekad ne razumiješ riječi, ali koji ljubavlju jednostavno razoružava i osvaja.

Spašene vrijednosti vukovarskog kulturnog blaga tek su mali djelić veličine fra Marka. Daleko je više u njemu postojala Isusova veličina i živo Evanđelje koje je uspio usaditi u srca ljudi s kojima je živo. Govorio je tiho i gotovo nečujno, ali snaga tog govora ni danas se nije izgubila.

Pisano svjedočanstvo fra Marka u njegovoj knjizi „Trebali li sve zaboraviti?!“ glasi: *Božjom providnošću i Njegovom voljom našao sam se u Zemunu, u vrijeme kada su se na prostorima sada već bivše države dešavali događaji koji su zacijelo obilježili povijest. Preživio sam ih, bio sam njihov svjedok, bio sam njihov učesnik, bio sam dio srijemskih prostora, među ljudima koji su bili tu, koji su tu dovedeni, koji su tu preživljavali svoje križne putove, koji su bili na pragovima svojih kuća u strahu i strepnji od noći koja nastaje ili sutrašnjega jutra, među njima koji su tu započinjali nove živote ili doživljavali tragedije progonstva i smrti. Bio sam tu kao svećenik i kao čovjek, kao franjevac Hrvatske franjevačke provincije Svetog Ćirila i Metoda. Vječna ljubav je odredila da sam morao biti tamo gdje je u mnogim trenucima nedostajalo ljubavi, tamo gdje je trebalo gaziti po ruševinama za koje se pobrinula ne-ljubav, tamo gdje su zajedno koraćale vojničke čizme, a u tišini i strahu živjela ljudska dobronamjernost, tamo gdje su skupa živjeli strah i nada, život i smrt. Živio sam tamo gdje se trebalo snalaziti, gdje je trebalo biti mudar da bi se doživjelo sutra, tamo gdje je bio mrak a trebalo je donijeti svjetlo, tamo gdje je ljubav bila tako željena, bio sam... Na srcu mi je bilo pomagati ljudskim dušama, poma-*

gati svojoj subraći i mojima najbližima, pomagati svojemu narodu donositi svijetlo i nadu tamo gdje ih nije bilo, donositi Njegovu ljubav i Njegovu milost i nadu tamo gdje su otvrdnjela ljudska srca, probuditi osjećaj odgovornosti da se ne čine ona djela zbog kojih će se netko morati sramiti pred Vječnim sudcem i Kraljem svega stvorenoga. Hvala Bogu, za sve ono što smo u ovim teškim vremenima njegovom milošću i dobrotom po našim rukama spasili i učinili, hvala za svaku dušu kojoj smo dali nadu i vjeru, hvala za svaki muzejski eksponat, ili vrijednu knjigu, hvala za plodove ovih, ne tako lakih dana i godina. Hvala Duhu Svetome koji me je u pogibeljima ratnog vihora svojih lahorom hladio, svojom snagom krijepio i svojom mudrošću obasipao.

Fra Marko Kurolt, kao samozatajni heroj za trajno dobro hrvatskoga naroda, napose za grad Vukovar, dobitnik je više odlikovanja i priznanja.

Za svoj predan rad u Krapini dobio je Spomenicu grada Krapine.

Predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman odlikovao ga je Redom hrvatskoga pletera 27. svibnja 1997. godine za osobit doprinos razvitku i ugledu Republike Hrvatske i dobrobiti njezinih građana.

Za doprinos u spašavanju kulturnog blaga grada Vukovara u vrijeme Domovinskog rata fra Marko je dobio Medalju grada Vukovara.

Zahvaljujemo fra Marku za ono što je učinio za našu franjevačku provinciju, vukovarski samostan i grad Vukovar, ali i za Zemun i za mnoge ljude s kojima je bio u kontaktu, kojima je bio ne samo svećenik nego i brat i prijatelj i nadahnuće za evanđeosku ljubav i dobrotu.

Franjevački samostan u Vukovaru uz pomoć Grada Vukovara, za sve zasluge koje je učinio prema svome samostanu i gradu Vukovaru, izradio je njemu na spomen biografski dokumentarni film *Fra Marko Kurolt – samozatajni heroj*.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 10. srpanj 2021. godine i s mjestom preminuća u Rovinju, stoji zapisano: *fra Marko Kurolt – odrastao u Vukovaru. U bratstvu je obavljao službe gvardijana, župnika i župnoga vikara. Najviše je boravio u Krapini i Zemunu. Zahvaljujući njemu spašene su u Domovinskome ratu knjige vukovarske samostanske knjižnice te druge vrijedne vukovarske umjetnine i svetinje. Bio je odgovoran i predan. Odlikovao se marljivi-*

vošću, hrabrošću i snalazljivošću. Umro je u 72. godini života, 46. redovništva i 40. svećeništva.

MALOVIĆ, fra Marko

Rodio se 11. listopada 1946. godine u Domašincu, u župi Dekanovec u Međimurju, a umro u 16. rujna 2018. u Slavonskom Brodu. Sahranjen je na Katoličkom groblju u Starom Vukovaru. Na krštenju je dobio ime Ignac.

Osnovnu školu završio je 1961. godine u Dekanovcu. Franjevačko sjemenište pohađao je u Zagrebu. U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je 25. kolovoza 1963. Cerniku oblačenjem redovničkog odijela i novim imenom fra Marko. Svečane redovničke zavjete položio je 8. prosinca 1969. godine u Vukovaru. Za svećenika je zaređen 25. lipnja 1972. godine u Zagrebu. Nakon ređenja mladu je misu proslavio u Vukovaru: *23. VII odslužio je svoju mladu misu u Vukovaru o. Marko Malović, koji se rodio u Međimurju u Domašincu, župi Dekanovec, ali je odrastao u Vukovaru. Na proslavi mlade mise sakupio se lijepi broj braće svećenika, kao i lijepi broj vjernika. U procesiji iz samostana pratili su mladomisnika: djevojčice u bjelini, mladići i djevojke u narodnim nošnjama, ministranti, klerici, braća te 13 koncelebranata: o. gvardijan, o. Zdravko Slišković – propovjednik, o. Mladen Majnarić, o. Antun Ament, o. Stipo Gelo, o. Sabin Rumenja, o. Flavijan Šolc, o. Venancije Mihaljević, o. Ferdo Posavec, o. Marko Kurolt, o. Željko Paurić, o. Ljubo Sesar i o. Anđelko Rakhel. Kod oltara mladomisnika su pozdravili njegovi brat i sestra te gvardijan i župnik o. Ivan Kovač. Na koncu mise čitava crkva zapjevala je hrvatsku himnu „Lijepa naša“. Mladomisničko slavlje nastavilo se u kući roditelja našega mladomisnika, u istoj kući u kojoj je prije nekih 36 godina slavio mladomisničko slavlje naš pokojni p. Sabin Štefan. Slavlje i u crkvi i kod kuće lijepo je prošlo.*

Kao svećenik bio je na službi u Zagrebu na Sigtetu (1972. – 1979.), Bjelovaru, Našicama, Virovitici, Iloku (1990. – 2005.), Bjelovaru, Virovitici, Varaždinu i Špišić Bukovici i Slavonskom Brodu.

Tijekom svojeg redovničkog i svećeničkog života obavljao je službe definitora, gvardijana, vikara, ekonoma, magistra novaka i časne braće s privremenim zavjetima, župnika, kapelana, duhovnoga asistenta OFS-a, duhovnika časnih sestara i ispovjednika.

Nadalje informacije za njegov biografski opis donosimo iz scenarija za film o fra Marku koji nosi naziv *Fra Marko Malović. Svećenik – čuvar Hrvatskog Podunavlja*. Tu je opisano njegovo životno djelo u kojem se pokazala sva njegova ljudska veličina. Sam scenarij napisan je na temelju njegova autobiografskog djela *Treba li sve zaboraviti – spašavanje vukovarskog kulturnog blaga – dnevnički zapisi, 1991. – 1999.*, Zagreb – Vukovar, 2013.

Najznačajniji doprinos dao je za vrijeme službe u Iloku, pogotovo od kolovoza 1990. godine, zatim za vrijeme cijeloga Domovinskoga rata i mirne reintegracije hrvatskoga Podunavlja, sve do 2005. godine. Početak rujna 1991. na iločkom području obilježen je zatišjem bez većih vojnih djelovanja JNA. Branitelji Iloka odlazili su pomagati obranu Tovarnika, Ilače, Slakovaca, Lovasa i drugih obližnjih mjesta, no bez sukladnog naoružanja obrana nije dugo izdržala. Padom spomenutih mjesta Ilok se našao u totalnoj cestovnoj i informacijskoj blokadi jer su bili uništeni svi obližnji odašiljači veza. Stanovništvo Šarengrada i Bapske bježi u jedino slobodno mjesto – u Ilok. U Iloku se krajem rujna stanje drastično pogoršalo. Predstavnici JNA svakodnevno su slali ultimatumе predaje oružja, pa je tako 2. listopada 1991. upućen i poziv za razgovor s predstavnicima Iloka. Tema razgovora bila je predaja kompletnog naoružanja. Dana 6. listopada 1991. osnovala se višenacionalna komisija za pregovore za iznalaženje mira, a 8. listopada 1991. u Ilok su stigli promatrači Europske zajednice. Istodobno, nadu u mirno rješenje krize dala je Mirovna konferencija u Haagu, gdje su se 8. listopada 1991. sastali predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman, predsjednik Srbije Slobodan Milošević te general JNA Veljko Kadijević. Dolaskom europskih promatrača Ilok je postao svakodnevna vijest u medijima. Dana 10. listopada dogodila se okupacija Lovasa, stravičan zločin koji je trajao narednih dana pri kojem su srpske paravojsne formacije ubile 70 mještana, opljačkale i uništile 261 kuću, zapalile mjesnu crkvu, a 1341 civila prognale iz sela.

U Iloku je u takvom okruženju dogovoreno održavanje referenduma na dan 13. listopada 1991. na kojem će se iločko stanovništvo izjasniti je li za predaju cjelokupnog naoružanja ili za zajedničko iseljenje iz mjesta. Tada je u Iloku bilo 4536 Hrvata i 490 Srba. Stanovnici su se s velikom većinom glasova (73 %) odlučili za progonoštvo umjesto života pod okupacijom JNA. Protjerivanje hrvatskog stanovništva s iločkog područja JNA je provela uz prešutnu suglas-

nost europskih promatrača, budući da su oni još od 8. listopada svakodnevno nadgledali situaciju i pratili provođenje referenduma, a bez ikakvih upozorenja srpskoj strani na nečovječna ponašanja.

Kolona prognanika, sastavljena od osobnih automobila, kombija, traktora i raznih drugih vozila, počela se skupljati od ranog jutra, noseći sa sobom samo najosnovnije potrepštine i ostavljajući za sobom kuće, imovinu i zemlju. Polazak konvoja dogovoren je za 17. listopada 1991., od mosta 25. maj, preko obilaznice, do Šida, Adaševaca te autocestom do Lipovca i hrvatske granice.

Na sam dan progona u samostanskom je dvorištu fra Marko molio i blagoslivljao sedamdeset prognanih duša koje su se sklonile u samostan, sve dok se nisu ukrcali u kamione. Sve ih je izgrlio i dao im je svu hranu iz samostana. On je pak ostao sa starijim i bolesnim svijetom kojima je bio potreban kao svećenik. Upravo u tim trenucima uoči konvoja fra Marko prima još jednu tužnu vijest, da su mu otac i brat nestali, da su ih srpske paravojne trupe odvele iz Vukovara. Ta je vijest bila dodatni razlog radi kojega je ostao u Iloku, kako bi mogao tražiti oca i brata.

Tog dana fra Marko je gledao većinu katolika iz iločkog kraja kako u velikom konvoju odlaze u dijelove Hrvatske koji nisu pod kontrolom Srba. Preteško je bilo gledati toliko ljudi koji pod prisilom napuštaju svoj dom. Te je noći s još dvama župljanima nestrpljivo sjedio i slušao Hrvatski radio, čekajući vijest da su prognani Iločani stigli na sigurno.

Jedan dio prognane kolone Iločana skrasio se na opatijskoj rivijeri, naročito u Lovranu, dok se druga, veća grupa smjestila u mjestima oko Slatine i Grubišnog Polja. Prognane Iločane, razasute po svuda, pastoralno će pohađati iločki svećenici u progona fra Flavijan Šolc i fra Ferdo Posavec.

Uz blagoslov Međunarodne zajednice provedeno je etničko čišćenje 10 000 nesrpskog stanovništva iz Iloka, Šarengrada i Bapske. Čim je kolona napustila Ilok, razne paravojne četničke formacije krenule su s pljačkanjem praznih kuća, a u mnoge su od njih do kraja 1991. useljavani Srbi iz zapadne Slavonije, a kasnije s kninskog područja.

Nakon protjerivanja stanovništva u Iloku su ostali Srbi, Slovaci te mali broj starijih Hrvata. Broj Srba koji su se useljavali u prazne hrvatske kuće dosegao je i do 2500, a ostatak Hrvata trpio je svakodnevne prijetnje i uvrede. U Iloku, u crkvi sv. Ivana Kapistrana, ostao

je jedini svećenik na okupiranom teritoriju Podunavlja – fra Marko Malović, koji će obavljati svoju svećeničku dužnost sve do mirne reintegracije, uz mnoge prijetnje smrću.

Nakon odlaska konvoja za fra Marka za započeo novi život koji se sastojao od borbe za opstanak. Započeo je život u strahu, svaki je sumrak donosio neizvjesnu noć. U strahu su se zaključavali u kuće jer su im danima i noćima upadale nepoznate maskirane grupe pljačkaša, otimala sve što je vrijedno, govoreći im da se moraju iseliti iz ovoga kraja. Takvo postupanje u Iloku i okolici karakterizirat će pljačke i razbojništva, silovanja i ubojstva koja se nitko nije usudio prijaviti jer su počinitelji prijetili ubojstvom.

Većina je hrvatskog stanovništva otišla. U Iloku je preostalo 350 župljana, od kojih je 50 redovito dolazilo na svetu misu nedjeljom, a često su bili kamenovani od strane Srba dok su se penjali stubištem do crkve. I ono malo Hrvata što je ostalo na radnim mjestima dobilo je otkaze ili im je ponuđen posao na poljima.

Iako se samostan nalazi na vrhu strmog brda ponad Dunava, okružen ogradama i među čvrstim zidinama tvrđave kralja Bosne Nikole Iločkog, fra Marko je primao bezbrojne prijetnje smrću. Telefonska mu je linija često prekidana, a odbijena mu je i dozvola za putovanje.

U srpnju 1993. velika eksplozija uništila je ulazna vrata u crkvu, ali unatoč tome fra Marko nije odustao od služenja svetih misa. Na više su mjesta samostan i crkva kao građevine teško oštećeni. Srpski vojnici pucali su iz minobacača na gotički toranj i pri tome uništili stari sat i zvono. Njihove jedinice vršile su u više navrata pretres samostana i crkve u potrazi za plijenom.

Franjevački je samostan bio mjesto gdje je fra Marko ostao za vrijeme cijeloga vrijeme rata i mirne reintegracije, ali i mjesto gdje će čuvati kulturno sakralno blago kao što su kipovi, slike, knjige među kojima hrvatske i strane rijetke knjige, rukopisi i matice. Ove zbirke spašavao je i čuvao iz svih samostana i crkava koje su pobunjeni Srbi držali pod okupacijom od 1991. godine do Daytonskog sporazuma.

Nakon uklanjanja kontrolnih točki i rampi u selima Podunavlja u preduskrsno vrijeme 1996. godine fra Marko je s petoricom Iločana (Stjepanom Tothom, Stipom Vujevićem, Vlatkom Salamonom, Vlatkom Marićem i Zlatkom Molnarom) pošao traktorom i prikolicom u akciju spašavanja preostalog crkvenog blaga u devastiranoj vukovarskoj crkvi sv. Filipa i Jakova. Uspjeli su rastaviti oltare sv.

Bone i sv. Franje, koji će u obnovi poslužiti pri rekonstrukciji istih. U kripti su našli spaljene ostatke kostiju svetog Bone, koje su danas postavljene u maleni sarkofag na štovanje ovoga svetca.

Fra Marko je dobro poznao dušu Iločana i njihovu povezanost s vinogradima. Za svega nekoliko godina naseljeni su Srbi na otetim imanjima i vinogradima zapustili ovo najvažnije iločko poljodjeljstvo. Fra Marko je gledao kako vinogradi koji nisu obrezani počinju divljati. Znao je da vinogradi ne trebaju gospodara, već slugu, koji ga kroz cijelu godinu obrađuje. Već je bio svibanj 1996. godine, a vinogradi nisu bili obrezani. Na njegovu inicijativu našao je ljude, Hrvate i Slovake, koji su prionuli obrezivati lozu koja je *plakala* jer je sok već dobro krenuo. Sve je to činio s velikom nadom da pri povratku Iločana bude i loze i vina.

U vrijeme prijelazne uprave, u kolovozu 1996. godine, fra Marko je proveo akciju uređenja groblja koje je jako zaraslo. Muškarci su kosili, a žene motikama čistile travu po stazama.

O tome kako su u tome najtežem periodu okupacije Iloka stariji vjernici cijenili i poštovali svoga svećenika govori Katica Štajfer: *On je uvijek imao više problema od nas, bio je uvijek u većoj opasnosti, ali mi smo mu se uvijek obraćali kad smo imali problema. Ne bismo mogli preživjeti bez njega. On nam je davao hrabrost i nadu. On nam je produbio vjeru u Boga, tako da nam je Crkva postala najveća snaga u životu.*

Jedan od najljepših dana za fra Marka bio je 3. prosinca 1996. godine, kada je zahvaljujući privremenom upravitelju okupiranog Podunavlja Jacquesu Paulu Kleinu, na opće iznenađenje, u Vukovar došao predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman. Tada je američki general Klein prisutnoj lokalnoj vlasti u vukovarskoj vojarni rekao: *Gospodo, pozdravite svoga Predsjednika.* Tada je fra Marko misleći na Ilok uzdahnuo rekavši: *Nema više mjesta lokalnoj paravlasti.*

Povratak prognanika bio je moguć tek nakon potpisivanja Erdutskog sporazuma i mirne reintegracije. Fra Ferdo Posavec vratio se prvi, 10. prosinca 1996., a prve skupine povratnika 1997. godine.

Unatoč svemu, fra Marko je ostao uz svoj narod u Iloku. Njegov cilj u takvim povijesnim okolnostima bio je služiti franjevačkom redu, čuvati franjevački samostan i crkvu sv. Ivana Kapistrana, spašavati ljude i kulturnu baštinu Iloka, Vukovara i svih župa u istočnom dijelu okupirane Hrvatske.

Fra Marko i Iločani imali su zavjetnu obvezu štovati svetost i osobnost sv. Ivana Kapistrana, ostaviti trajni pečat katoličanstva i franjevačkog reda na granici istoka i zapada.

Te godine, 1991., fra Marko je bio u najboljim godinama, srednjim četrdesetima. Bio je prepoznatljiv po smeđem franjevačkom habitu, po crvenim obrazima i srdačnom osmijehu. Njegova najveća vrlina bila je i ostala hrabrost kao jaka i stabilna želja za ispunjenjem svoje osobne obveze usprkos velikim opasnostima, preprekama i teškoćama koje su tada vladale u Iloku. U tim tamnim vremenima ostajao je dosljedan svjetlu i vjeri živeći misiju pastira, dajući potporu i pomoć, djelići sudbinu svoga naroda.

Bio je jedini katolički svećenik koji je ostao u istočnoj Slavoniji i Srijemu, u tom malom dijelu Hrvatske koji drže Srbi, a koji će pod uvjetima Daytonskog sporazuma biti vraćen pod hrvatsku vlast. Kroz cijelo to vrijeme bio je zaštitnik onih koji su u gradu ostali tijekom okupacije kao riječ i utjeha, no iznad svega kao nada.

Svojim Iločanima napisao je i posvetio knjigu simbolična naslova *Ostajemo u Iloku*, gdje se zatekao u vrijeme Domovinskog rata, ne napustivši grad Ilok, istočna vrata mlade Republike Hrvatske, ni u najtežim danima njegove okupacije.

Fra Marko čuvao je samostan i crkvu iz 1349. godine, posvećene sv. Ivanu Kapistranu koji je umro u Iloku 1456. godine; talijanskom franjevcu koji je pomagao obrani Beograda od Turaka. Ovaj svetac, čuvar ovih krajeva, više je puta ponavljao da mu je želja nakon smrti da mu tijelo pokopaju u Iloku, a naposljetku je rekao: *Ovo mjesto treba držati. Kad pokopate moje kosti, nemojte napuštati Ilok!*

Fra Marko Malović dobitnik je i više odlikovanja i priznanja.

Predsjednik Republike Hrvatske Dr. Franjo Tuđman 1997. godine odlikovao ga je Redom Danice Hrvatske s likom Katarine Zrinske i 1999. godine Redom Danice Hrvatske s likom Marka Marulića.

Gradsko vijeće Grada Iloka dodijelilo mu je Povelju grada Iloka kojom ga je proglasilo *Počasnim građaninom Grada Iloka* u znak „zahvalnosti za duhovnu i inu potporu građanima Iloka u vrijeme Domovinskoga rata, a potom i u danima povratka prognanih Iločana”. Park na Trgu sv. Ivana Kapistrana u Iloku smješten u staroj povijesnoj jezgri dobio je ime fra Marka Malovića 2018. godine.

Papa Ivan Pavao II. 1999. godine dodijelio mu je crkveno odlikovanje *Pro Ecclesia et Pontifice* za njegovo svećeničko i redovničko djelovanje i evanđeosko svjedočenje u teškim ratnim i poratnim godinama.

Franjevački samostan u Vukovaru uz pomoć Grada Iloka i Grada Vukovara, za sve zasluge koje je učinio prema svome samostanu i gradu Vukovaru, izradio je njemu na spomen biografski dokumentarni film *Fra Marko Malović – čuvar hrvatskog Podunavlja*.

Fra Marko za svoju je službu dobio brojna priznanja, no najveće je ono koje će ostati u srcima i sjećanju svih kojima je bio prijatelj u svakom trenutku na čast svome zvanju i ponos svojoj Domovini.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 16. rujna 2018. godine i s mjestom preminuća u Slavonskom Brodu, stoji zapisano: *fra Marko Malović – rođen u Domašincu, župa Dekanovec. Po naravi je bio miran, ugodan, stalozhen. U bratstvu je obavljao službe defnitora, gvardijana, vikara, ekonoma, magistra novaka i časne braće s privremenim zavjetima, župnika, kapelana, duhovnoga asistenta OFS-a, ispovjednika i duhovnika časnih sestara. Odlikovao se strpljivošću, ljudskom toplinom, zauzetošću i dosjetljivošću. Bio je omiljen među ljudima. Na službi je bio u Zagrebu, Bjelovaru, Našicama, Trsatu i Virovitici, a od početka velikosrpske agresije od 1990. godine za vrijeme cijeloga Domovinskog rata i mirne reintegracije hrvatskoga Podunavlja i poslije od 2005. u Iloku. Potom ponovno u Bjelovaru i Virovitici te u Varaždinu i Slavonskom Brodu. Umro je u Slavonskom Brodu u 72. godini života, 56. redovništva i 47. svećeništva. Pokopan 18. rujna 2018. na Katoličkom groblju u Starom Vukovaru.*

UMRLI I SAHRANJENI FRANJEVCI U VUKOVARU –

po *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije
sv. Ćirila i Metoda* (2014.)

i

*Nekrologiju vukovarskog samostana
(Liber mortuorum)* (18. st. – 20. st.)

SIJEČANJ

7. siječnja 1812. – fra Berard Dvorski

8. siječnja 1882. – o. Julijan Emerik Lucić iz Vukovara, propovjednik u miru, dvostruki jubilarac, umro u 74. godini života i 58. redovništva

9. siječnja 1709. – o. Nikola Kisslegin

11. siječnja 1857. – o. Samuel Kocijan iz Vukovara, lektor teologije, gimnazijski profesor u Osijeku

14. siječnja 1814. – o. Jeronim Andrašević, vikar samostana

15. siječnja 1775. – fra Karlo Knežek iz Kralove Hradec u Češkoj, umro u 66. godini života i 36. redovništva

15. siječnja 1810. – fra Udalrik Reichardt

26. siječnja 1735. – o. Antun Sandukčić, vikar

26. siječnja 1735. – o. Bonaventura Nejak

28. siječnja 1787. – o. Antun Hutter iz Đakova, umro u 59. godini života i 36. redovništva

28. siječnja 1815. – o. Blaž Ćurčić iz Đeletovaca, dugogodišnji gvardijan i dušobrižnik u Bogdanovcima, jubilarac, izdao propovijedi na hrvatskom jeziku, umro u 75. godini života i 57. redovništva

29. siječnja 1781. – o. Martin Hercegović iz Ivankova, bivši defnitor, često bio gvardijan, pobožan, umro u 60. godini života i 44. redovništva

31. siječnja 1814. – o. Josip Stojanović iz Broda, propovjednik, bivši provincijski savjetnik, umro u 68. godini života i 51. redovništva

VELJAČA

1. veljače 1797. – o. Marijan Hunger, Nijemac, propovjednik u miru, umro u 65. godini života

6. veljače 1807. – o. Martin Matijašević iz Požege, gvardijan, umro u 43. godini života

9. veljače 1855. – fra Protazije Radočaj iz Požege, vjerni i revni sakristan

10. veljače 1749. – o. Antun Bibić, bivši defnitor, često bio gvardijan, lijepo uredio gvardijanat tog samostana

11. veljače 1891. – o. Zenon Ignacije Bertić iz Mohácsa, propovjednik, umro u 46. godini života i 29. redovništva

12. veljače 1734. – o. Serafin iz Đakova

13. veljače 1764. – o. Pavao Perakić

13. veljače 1815. – o. Lovro Turoczy, lektor teologije

17. veljače 1957. – o. Placid Marko Belavić iz Karlovca, u mlađim godinama dušobrižnik hrvatskih iseljenika u Americi, cijeli život učio strane jezike, pisac pučkih publikacija iz prošlosti naših slavonskih samostana, senior Provincije, umro u 89. godini života, 68. redovništva i 65. svećeništva

20. veljače 1751. – fra Bonaventura Slipčević, bogoslov

23. veljače 1777. – o. Antun Banković, gvardijan

23. veljače 1778. – o. Antun Luster iz Tolne, gvardijan, propovjednik, umro u 38. godini života i 22. redovništva

24. veljače 1878. – o. Albert Filipović iz Bača, vikar, propovjednik, umro u 28. godini života i 13. redovništva

25. veljače 1774. – o. Marko Kovačević, propovjednik, zamjenik upravitelja tkaonica

27. veljače 1744. – o. Ilija Dragić

27. veljače 1928. – fra Grgur Lešković, brat laik, umro u dobi od 54 godine

OŽUJAK

2. ožujka 1775. – o. Rafael Planck z Cheba, gvardijan, lektor teologije, vrlo pobožan, umro u 35. godini života i 18. redovništva

3. ožujka 1707. – o. Petar Gudalić

3. ožujka 1789. – fra Josip Kresner iz Moravske, suknar, umro u 69. godini života i 37. redovništva

5. ožujka 1707. – o. Josip Matijević

9. ožujka 1756. – fra Nikola Kelešić

9. ožujka 1789. – o. Celestin Petar Valešić iz Baničevca, gvardijan, lektor teologije, umro u 46. godini života i 27. redovništva

12. ožujka 1712. – o. Bonaventura Lipovčić

14. ožujka 1945. – o. Alojzije Baltazar Pišpek iz Globočca kod Ludbrega, doktor biologije, predstojnik i župnik u Borovu naselju, bivši definator, prvi rektor Serafskog kolegija u Varaždinu, ravnatelj Gimnazije, zauzeti radnik u Gospodnjem vinogradu, dok je poučavao vjeronauk ranjen je u leđa u zračnom napadu na Borovo i nakon dva dana providen svetim sakramentima umro u vukovarskoj bolnici u 51. godini života, 32. redovništva i 24. svećeništva

15. ožujka 1809. – o. Cecilijan Ockl, Čeh iz Kulne, gvardijan, lektor teologije u miru, učen i mudar, umro u 56. godini života

16. ožujka 1727. – o. Martin Balić, dodijeljen Kapistranskoj provinciji

20. ožujka 1742. – o. Bernardin Lipljanić, gvardijan

20. ožujka 1804. – fra Alojzije Husslein, vrlo umjeren i razborit

22. ožujka 1759. – fra Aleksije Hugole

22. ožujka 1847. – o. Klement Majstorović iz Požege, vjeroučitelj u Bogdanovcima, dobar i blag, umro u 37. godini života i 21. redovništva

24. ožujka 1782. – fra Bonaventura Brajković iz Vukovara, svečano zavjetovani bogoslov, umro u 28. godini života

26. ožujka 1869. – o. Filip Mekušar, dušobrižnik u Bogdanovcima i duhovnik redovnica, propovjednik u miru, umro u 53. godini života i 37. redovništva

29. ožujka 1880. – o. Franjo Solano Juraj Krkvarić iz Osijeka, kustod, gvardijan i upravitelj župe, bivši provincijalni ministar, bivši komisar i generalni vizitator, profesor u miru, umro u 59. godini života i 41. redovništva

29. ožujka 1982. – o. Marijan Ivan Mikić iz župe Stari Jankovci, ispovjednik, profesor i ravnatelj na provincijskoj Klasičnoj gimnaziji u Zagrebu, često bio gvardijan i defnitor, generalni vizitator Provincije sv. Jeronima u Dalmaciji te Provincije Bosne Srebrene, ozbiljan i ugledan redovnik, odlikovao se učenošću i odlučnošću, imao smisla za kulturne vrijednosti, umro u 70. godini života, 51. redovništva i 46. svećeništva

30. ožujka 1739. – o. Bernard iz Požege, umro u Dalju, sahranjen u Vukovaru

30. ožujka 1969. – o. Danijel Josip Novak iz Lahovca kod Štigove, dvostruki jubilarac, umro u 84. godini života, 67. redovništva i 58. svećeništva

30. ožujka 2011. – fra Marko Kurolt – odrastao u Vukovaru. U bratstvu je obavljao službe gvardijana, župnika i župnoga vikara. Najviše je boravio u Krapini i Zemunu. Zahvaljujući njemu spašene su u Domo-vinskom ratu knjige vukovarske samostanske knjižnice te druge vrijedne vukovarske umjetnine i svetinje. Bio je odgovoran i predan. Odlikovao se marljivošću, hrabrošću i snalažljivošću. Umro je u Zemunu u 72. godini života, 46. redovništva i 40. svećeništva, a sahranjen na Katoličkom groblju u Starom Vukovaru.

TRAVANJ

1. travnja 1738. – o. Polikarp Hens

3. travnja 1762. – o. Josip Janković

3. travnja 1833. – fra Rogerije Schuchmacher, vrtlar

7. travnja 1779. – o. Serafin Sabovljević

13. travnja 1760. – o. Stjepan Novoselić, pobožan i strpljiv, jubilarac, umro u 80. godini života

18. travnja 1770. – o. Šimun Babić iz Ivanjske u Bosni, revan i dobrodušan, umro u 62. godini života i 45. redovništva

21. travnja 1762. – o. Stjepan Rožešić

24. travnja 1787. – fra Ljudevit Steidl

25. travnja 1825. – o. Tobija Pustajić, provincijski savjetnik, kroz mnoge godine revni dušobrižnik, ustrajni ispovjednik, pobožan i blag, dvostruki jubilarac, umro u 76. godini života i 56. redovništva

27. travnja 1728. – fra Antun Telarević, bogoslov

27. travnja 1958. – o. Edmund Franjo Knausz iz Beltinaca u Sloveniji, prokušani vjeroučitelj u miru, župni suradnik, umro od srčanog udara u 65. godini života, 49. redovništva i 42. svećeništva

30. travnja 1787. – o. Ivan Kapistran Glavaš iz Požege, u sedmogodišnjem Pruskom ratu kapelan Prve hrvatske topničke pukovnije, od svoje plaće koju je skupljao i čuvao ušivenu u redovničko odijelo izgradio samostan u Cuntiću gdje je kroz mnoge godine bio revni upravitelj župe, nenadmašiv u poslu, pobožan i revan svećenik, umro u 70. godini života i 52. redovništva

SVIBANJ

2. svibnja 1783. – o. Ladislav Makay iz Budima, umro u 24. godini života

3. svibnja 1898. – fra Ivan Almássy iz Derna u Mađarskoj, sakristan, umro u 55. godini života i 32. redovništva

6. svibnja 1738. – fra Dominik Hall

6. svibnja 1791. – o. Josip Dugalić iz Vukovara, umro u 36. godini života

7. svibnja 1796. – o. Antun Gaković iz Vukovara, župni suradnik u Ivankovu

9. svibnja 1840. – o. Ignacije Lovrić iz Vukovara, bivši provincijski savjetnik, umro u 64. godini života

11. svibnja 1890. – o. Gerard Leopold Edinger, rođen u Osijeku 13. kolovoza 1829., Redu pristupio 3. listopada 1848., svećane zavjete položio 4. listopada 1851., blag i marljiv u povjerenim dužnostima, kroz četrdeset godina neprekidno propovijedajući bio uzor propovjednicima i kao školski vjeroučitelj plodno djelovao, bivši definator, propovjednik

u miru, diskret, upravitelj Trećeg reda, duhovnik, dušobrižnik u Novom Vukovaru, ondje i pokopan, umro u 61. godini života i 42. redovništva

12. svibnja 1762. – fra Saturnin Schandl, poslušan i pobožan

12. svibnja 1920. – o. Norbert Robert Greči iz Pavlovaca, propovjednik, župni pomoćnik

16. svibnja 1763. – o. Ivan Popović iz Iloka, umro u 63. godini života

20. svibnja 1780. – fra Augustin Ugrinović iz Vukovara, svečano zavjetovani bogoslov

26. svibnja 1738. – fra Bernardin Petričević, bogoslov

26. svibnja 1789. – o. Marko Žličar iz Cernika, dodijeljen Kapisranskoj provinciji, jubilarac, umro u 76. godini života i 54. redovništva

28. svibnja 1807. – fra Danijel Baumann iz Langenreicha, krojač, vrlo marljiv, umro u 74. godini života i 53. redovništva

29. svibnja 1739. – fra Toma Santinhoffer, umro od kuge

29. svibnja 1781. – o. Petar Sabovljević iz Vukovara, duhovnik, umro u 60. godini života

31. svibnja 1869. – o. Bartol Kovačević iz Vukovara, vikar, propovjednik u miru, duhovnik redovnica, umro u 56. godini života i 38. redovništva

LIPANJ

2. lipnja 1761. – fra Karlo Gašparović

7. lipnja 1800. – o. Mihael Planck iz Egera, upravitelj suknare, uzoran u pobožnosti, radišan i svima drag

9. lipnja 1739. – fra Valentin, umro od kuge

18. lipnja 1722. – o. Franjo Suknović

24. lipnja 1739. – o. Bonaventura Vlaković, s velikom ljubavlju služio oboljelima od zaraznih bolesti od kojih se i sam zarazio i umro

SRPANJ

7. srpnja 1807. – o. Bartol Matijević iz Bošnjaka, umro u 59. godini života i 41. redovništva

8. srpnja 1779. – o. Franjo Filipović iz Vukovara, bivši defnitor, dvostruki jubilarac, umro u 86. godini života i 66. redovništva

10. srpnja 2021. – fra Marijan Glamočak – umro u Rovinju, sahranjen u Vukovaru. Rođen u Priluci, Župa Rođenja BDM Ljubunčić (Livno) u BiH. Bio je na službi u Herxheimu vjeroučitelj i dušobrižnik za njemačku mladež. U njemačkim župama, Schramberg–Sulegnu, Freudenstadtu i u Bietigheim–Bissingenu. Od 1985. do 1993. u Australiji u HKC-u Summer Hill. Od 1993. do 1996. župnik Župe sv. Jurja u Rijeci na Trsatu. Od 1996. do 2011. u Sydneyju, voditelj HKC-a St. John s Park. Od 2011. u Hrvatskoj, u Samoboru, Slavanskom Brodu i Vukovaru. Od 2017. u samostanu sv. Franje u Rovinju župni vikar te od 2020. župnik Župe sv. Antuna opata u Rovinjskom Selu. Obavljao je službe voditelja HKC-a i dušobrižnika hrvatskih radnika i iseljenika, vikara i ekonoma samostana, župnika, župnog vikara, duhovnog asistenta OFS-a. Umro je u 75. godini života, 57. redovništva i 49. svećeništva. Pokopan je u franjevačku grobnicu na Katoličkom groblju u Starom Vukovaru.

13. srpnja 1811. – o. Celestin de Alt, lektor teologije

14. srpnja 1868. – fra Andrija Paštrović iz Baje, bogoslov, umro u 22. godini života i 5. redovništva

30. srpnja 1707. – o. Antun Oršić, gvardijan, osjetivši znakove nenadane smrti, skrušeno se pokajao i primio generalno odrješenje

31. srpnja 1907. – o. Severin Franjo Mesiček iz Sv. Križa u Štajerskoj, propovjednik, župni suradnik, kapelan u Bogdanovcima, samostanski pokorničar, umro od vodene bolesti u 63. godini života i 34. redovništva

KOLOVOZ

2. kolovoza 1847. – fra Cezarije Lydi, bogoslov

4. kolovoza 1858. – o. Marijan Jajić iz Broda, magister teologije, lektor u miru, dvostruki bivši provincijalni ministar, bivši kustod i defnitor, umro u Budimu u 63. godini života i 46. redovništva

7. kolovoza 1956. – fra Justin Mihael Novak iz Mačkovca, svečano zavjetovani bogoslov IV. godine, utopio se u Dunavu u 25. godini života i 7. redovništva

10. kolovoza 1723. – o. Franjo iz Srebrenice, lektor teologije u miru

10. kolovoza 1770. – o. Josip Arnautović iz Sibirja, upravitelj župe u Nuštru, umro u 46. godini života i 26. redovništva

15. kolovoza 1809. – o. Filip Mihaljević iz Vukovara, upravitelj župe u Vajskoj, umro u 54. godini života

16. kolovoza 1897. – fra Kajetan Brabec, sakristan, umro u dobi od 65. godina života i 36. redovništva

21. kolovoza 1803. – o. Ivan Krstitelj Velikanović iz Broda, lektor u miru, bivši provincijalni ministar i defnitor, nekoć generalni vizitator Ladislavske provincije, jubilarac, senior Provincije, ponizan, razborit i strpljiv, izdao je više djela na hrvatskom jeziku, umro u 82. godini života i 65. redovništva

RUJAN

2. rujna 1767. – fra Bonaventura Skalić, bogoslov

7. rujna 1779. – o. Antun Zombory iz Osijeka, bivši defnitor, umro u 35. godini života i 18. redovništva

8. rujna 1764. – fra Juraj Šubarić, bogoslov

9. rujna 1783. – o. Serafin Totović iz Vukovara, umro u 32. godini života i 14. redovništva

9. rujna 1821. – fra Kristofor Herzog, umro iznenadnom smrću

10. rujna 1735. – o. Karlo Milošević

16. rujna 2018. – fra Marko Malović – umro u Slavonskom Brodu, sahranjen u Vukovaru. Rođen je u Domašincu, župa Dekanovec. Po naravi je bio miran, ugodan, staložen. U bratstvu je obavljao službe defnitora, gvardijana, vikara, ekonoma, magistra novaka i časne braće s privremenim zavjetima, župnika, kapelana, duhovnoga asistenta OFS-a, isповjednika i duhovnika časnih sestara. Odlikovao se strpljivošću, ljudskom toplinom, zauzetošću i dosjetljivošću. Bio je omiljen među ljudima. Na službi je bio u Zagrebu, Bjelovaru, Našicama, Trsatu i Virovitici, a od početka velikosrpske agresije od 1990. godine za vrijeme cijeloga Domovinskog rata i mirne reintegracije hrvatskoga Podunavlja i poslije od 2005. u Iloku. Potom ponovno u Bjelovaru i Virovitici te u Varaždinu i Slavonskom Brodu. Umro je u Slavonskom Brodu u 72. godini života, 56. redovništva i 47. svećeništva. Pokopan je 18. rujna 2018. na Katoličkom groblju u Starom Vukovaru.

19. rujna 1743. – o. Ivan iz Srijema, šestogodišnji lektor, bivši provincijalni ministar, kustod, defnitor i komisar, generalni vizitator Kapistranske provincije, uzorna života

21. rujna 1738. – o. Marko Dragojević, dodijeljen Kapistranskoj provinciji, umro u dubokoj starosti

22. rujna 1850. – o. Robert Poljaković iz Subotice, propovjednik u miru, umro u 46. godini života i 27. redovništva

24. rujna 1807. – fra Henrik Ander

LISTOPAD

7. listopada 1756. – fra Daniel Dumbser, bogoslov, pobožan i vrijedan

10. listopada 1814. – o. Martin Grgić, student teologije

13. listopada 1742. – fra Joakim Kail

14. listopada 1759. – o. Šimun iz Stražemana, dušobrižnik u Bogdanovcima

18. listopada 1765. – o. Josip Blagoje, provincijalni ministar, bivši kustod i defnitor, lektor teologije, čovjek razborit, gorljiv, vrlo spretan u povjerenim službama

19. listopada 1810. – fra Aplonar Bulkó, bogoslov, oporavljajući se u Požegi umro od sušice

25. listopada 1726. – fra Ferdinand iz Egryja

STUDENI

2. studenog 1800. – o. Hadrijan Zubanović iz Požege, doktor teologije, lektor, župni suradnik u Berku, pokopan ondje u crkvi za koju se brinuo i koju je marljivo gradio, umro u 53. godini života i 32. redovništva

4. studenog 1772. – o. Nikola Talakčić iz Požege, umro u 52. godini života i 35. redovništva

15. studenog 1826. – o. Adam Kulundžić, dodijeljen Kapistranskoj provinciji, dugogodišnji revni dušobrižnik, jubilarac, umro u 73. godini života i 54. redovništva

16. studenog 1865. – o. Ksaverije Mikelić iz Osijeka, profesor u miru, bivši tajnik Provincije, umro u Đakovu u 57. godini života i 37. redovništva

22. studenog 1738. – o. Leopold Breitenbecher, lektor filozofije

24. studenog 1851. – o. Makarije Ballogh iz Kalocsae, magister filozofije i slobodnih umijeća, lektor u miru, umro u 48. godini života i 28. redovništva

27. studenog 1776. – o. Augustin Zomborčević iz Vukovara, vikar, umro u 43. godini života i 27. redovništva

PROSINAC

7. prosinca 1770. – o. Samuel Ištoković

15. prosinca 1787. – o. Šimun Radnić iz Pečuha, umro u 30. godini života

17. prosinca 1763. – o. Benedikt Sarajlić

23. prosinca 1765. – o. Mihael Antolović, magister bogoslova

23. prosinca 1856. – fra Fridolin Wagner iz Hechingena, sakristan, vjeran i revan, umro u 59. godini života i 31. redovništva

25. prosinca 1949. – o. Jeronim Franjo Knoblehar iz Mokronoga u Sloveniji, gvardijan, lektor teologije, bibličar, nakon što se vratio iz misija u Sjevernoj Americi prešao iz Slovenske provincije Sv. Križa u našu Provinciju, uredio virovitičku samostansku knjižnicu i arhiv, umro u 80. godini života, 63. redovništva i 57. svećeništva

26. prosinca 1810. – o. Antun Rožman, upravitelj župe u Rajevu Selu

28. prosinca 1766. – o. Vid Triebel, orguljaš

**POPIS FRANJEVACA
PROVINCIJALNIH MINISTARA
NADLEŽNIH ZA VUKOVARSKI SAMOSTAN OD
NJEGOVA NASTANKA DO DANAS**

PROVINCIJALNI MINISTRI BOSNE SREBRENE

RADNIĆ, fra Mihovil (1685. – 1690.)
STANIĆ, fra Grgo (1690. – 1693.)
KAČIĆ, fra Pavao (1693. – 1696.)
BUDALIĆ, fra Franjo (1696. – 1699.)
TRAVNIČANIN, fra Franjo (1699. – 1702.)
GABRIĆ, fra Grgo (1702. – 1705.)
BULAJIĆ, fra Marko (1705. – 1708.)
EĆIMOVIĆ, fra Andrija (1708. – 1711.)
PASTIROVIĆ, fra Petar (1711. – 1714.)
LAŠVANIN, fra Petar (1714. – 1717.)
ŠURKOVIĆ, fra Filip (1717. – 1720.)
KUTJEVČANIN, fra Andrija (1720. – 1723.)
TUZLAK, fra Augustin (1723. – 1726.)
NIKOLIĆ, fra Pavao (1726. – 1727.)
TOMAŠEVIĆ, fra Šimun, vikar (1727. – 1728.)
KARAPANDŽIĆ, fra Petar, vikar (1729.)
KOPIJAREVIĆ, fra Ivan (1729. – 1732.)
MARKOVIĆ, fra Ante (1732. – 1735.)
KARAGIĆ, fra Luka (1735. – 1738.)
SRIJEMAC, fra Ivan (1738. – 1741.)

LASTRIĆ, fra Filip (1741. – 1745.)
IVANOVIĆ, fra Franjo (1745. – 1748.)
BAJANIN, fra Petar (1748. – 1751.)
JANKOVIĆ, fra Josip (1751. – 1754.)
BAČIĆ, fra Ante (1754. – 1757.)

PROVINCIJALNI MINISTRI PROVINCIJE SV. IVANA KAPISTRANA

PENIĆ, fra Filip (1757. – 1760.)
LEISNER, fra Maksimilijan (1760. – 1764.)
BLAGOJE, fra Josip (1764. – 1765.)
POŽEŽANIN, fra Jeronim (1765. – 1767.)
IZ PEČUHA, fra Emerik (1767. – 1767.)
SPATZIERER, fra Jakov (1767. – 1771.)
VELIKANOVIĆ, fra Ivan (1771. – 1774.)
SPAIĆ, fra Ladislav (1774. – 1777.)
TADIJANOVIĆ, fra Blaž (1777. – 1781.)
JAKOŠIĆ, fra Josip (1781. – 1783.)
PAVIŠEVIĆ, fra Josip (1783. – 1791.)
JESIK, fra Ladislav (1791. – 1794.)
SPATH, fra Ivan Krisostom (1794. – 1797.)
PAVIŠEVIĆ, fra Josip (1797. – 1800.)
JAKOŠIĆ, fra Josip (1800. – 1804.)
LANOSOVIĆ, fra Marijan, vikar (1804. – 1806.)
SCHNEIDER, fra Celestin (1806. – 1809.)
TOMIKOVIĆ, fra Aleksandar (1809. – 1812.)
SCHNEIDER, fra Celestin (1812. – 1815.)
BALATOVIĆ, fra Ivan (1815. – 1818.)
PUCHNER, fra József (1818. – 1821.)

ČEVAPOVIĆ, fra Grgur (1821. – 1824.)
BECKER, fra Peter (1824. – 1827.)
ČEVAPOVIĆ, fra Grgur (1827. – 1830.)
BECKER, fra Peter, provincijalni vikar (1830.)
MATZEK, fra Joseph (1830. – 1833.)
JAIĆ, fra Marijan (1833. – 1836.)
MATZEK, fra Joseph (1836. – 1839.)
KIRCHMAYER, fra Dominik (1839. – 1842.)
MATZEK, fra Joseph (1842. . – 1845.)
JAIĆ, fra Marijan (1845. – 1848.)
SCHMUTZER, fra Kalisto (1848. – 1951.)
KIRCHMAYER, fra Dominik (1851. – 1854.)
NAGY, fra Pavao (1854. – 1857.)
AGJIĆ, fra Kajo (1857. – 1860.)
NAGY, fra Pavao (1860. – 1863.)
KIRCHMAYER, fra Dominik (1863. – 1866.)
NAGY, fra Pavao (1866. – 1866.)
HANTEK, fra Mansvet, vodio kao vikar (1867. – 1869.)
AGJIĆ, fra Kajo (1869. – 1872.)
HANTEK, fra Mansvet (1872. – 1875.)
KRKVARIĆ, fra Solan (1875. – 1878.)
BRZEZOWSKY, fra Nikola (1878. – 1879.)
BRINNICH, fra Kuzma, vikar (1879. – 1881.)
RODIĆ, fra Ivo (1881. – 1884.)
AMBERGER, fra Julije (1884. – 1887.)
SIKIRČEVIĆ, fra Stjepan (1887. – 1890.)
AMBERGER, fra Julije (1890. – 1893.)
SIKIRČEVIĆ, fra Stjepan (1893. – 1896.)
TAMÁS, fra Alojys (1896. – 1899.)

**PROVINCIJALNI MINISTRI HRVATSKE FRANJEVAČKE
PROVINCIJE SV. ĆIRILA I METODA**

VOŠNJAK, fra Vendelin (1900. – 1909.)

JEREB, fra Romuald (1909. – 1912.)

RODIĆ, fra Rafael (1912. – 1918.)

TROHA, fra Mihael (1918. – 1924.)

VOŠNJAK, fra Vendelin (1924. – 1927.)

HARAPIN, fra Teofil (1827. – 1933.)

ŠLIBAR, fra Augustin (1933. – 1936.)

TROHA, fra Mihael (1936. – 1942.)

MARTINČIĆ, fra Modest (1942. – 1948.)

BRANIČKOVIĆ, fra Apolinar, provincijski vikar (1946. – 1948.)

SKUPNJAK, fra Nikola (1948. – 1954.)

DAMJANOVIĆ, fra Damjan (1954. – 1966.)

ĐURMAN, fra Kazimir (1966. – 1972.)

KAJIĆ, fra Karlo (1978. – 1981.)

GELEMANOVIĆ, fra Rajko (1981. – 1990.)

MATAUŠIĆ, fra Mirko (1990. – 1996.)

JAGEC, fra Lucije (1996. – 2005.)

ŽELEZNJAK, fra Željko (2005. – 2014.)

VRDOLJAK, fra Ilija (2014. – 2020.)

KRIŠTO, fra Milan (2020. –)

POPIS SVJETOVNIH I DUHOVNIH POGLAVARA I DUŽNOSNIKA

KRALJEVI UGARSKE, HRVATSKE, DALMACIJE I SLAVONIJE

(Reges Hungariae, Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae)

Leopold I. (1658. – 1705.)

 i Kralj Ugarske (1655. – 1705.)

 i kralj Hrvatske i Slavonije (1657. – 1705.)

 i car Svetog Rimskog Carstva (1658. – 1705.)

Josip I. (1705. – 1711.)

Karlo VI. (1711. – 1740.)

Marija Terezija (1740. – 1780.)

Josip II. (1780. – 1790.)

Leopold II. (1790. – 1972.)

Franjo II. (1792. – 1835.)

Ferdinand V. (1835. – 1848.)

Franjo Josip I. (1848. – 1916.)

Karlo I. (1916. – 1918.)

BANOVI HRVATSKE, DALMACIJE I SLAVONIJE

(Bani Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae)

Franjo grof Balassa de Gyarmáth (1785. – 1790.)

Ivan grof Erdődy (1790. – 1806.)

Ignjat grof Gyulay Maros-Németh (1806. – 1831.)

Franjo barun Vlašić (1832. – 1840.)

Juraj Haulik de Várallya– banski namjesnik (1840. – 1842.)

Franjo grof Haller de Hallerkeö (1842. – 1845.)
Josip barun Jelačić od Bužima (od 1854. grof) (1848. – 1859.)
Ivan Krstitelj grof Coronini von Cronberg (1859. – 1860.)
Josip barun Šokčević (1860. – 1867.)
Levin barun Rauch de Nyék (1868. – 1871.)
Koloman pl. Bedeković Komorski (1871. – 1872.)
Antun Vakanović (1872. – 1873.)
Ivan Mažuranić (1873. – 1880.)
Ladislav grof Pejačević (1880. – 1883.)
Dragutin grof Khuen-Héderváry (1883. – 1903.)
Teodor grof Pejačević (1903. – 1907.)
Aleksandar pl. Rakodczay (1907. – 1908.)
Pavao barun Rauch de Nyék (1908. – 1910.)
Nikola pl. Tomašić od Korane (1910. – 1912.)
Slavko pl. Cuvaj od Ivanjske (1912. – 1913.)
Ivan barun Skerlecz Lomnički (1913. – 1917.)
Antun pl. Mihalović (1917. – 1918.)

VELIKI ŽUPANI SRIJEMSKJE ŽUPANIJE

Marko Aleksandar barun Pejačević
 instaliran kao administrator 8. prosinca (1745. – 1751.)
 veliki župan (1751. – 1762.)
Franjo grof Balassa (1762. – 1785.)
Franjo grof Szécheny (1785. – 1790.)
Ivan Petar grof Szapáry (1790. – 1800.)
Josip grof Szapáry (1800. – 1808.)
Emmerich Joseph grof zu Eltz-Vukovar (1808. – 1845.)
Franjo grof Kulmer (1845. – 1849.)
Petar grof Pejačević (1861.)

Svetozar pl. Kušević de Blacko (1861. – 1874.)
Julije pl. Bubanović (1875. – 1886.)
Ervin pl. Cseh de Szent Katolna (1886. – 1899.)
Petar pl. Jurković (1899. – 1903.)
Imre pl. Hideghéthy (1903. – 1910.)
Ivan barun Adamović-Čepinski (1910. – 1913.)
Imre pl. Hideghéthy (1913. – 1916.)

Kraljevina SHS

Milan Kostić (1918. – 1920.)
Vasa Isailović (1920. – 1922.)
Posljednja dvojica od 1918. do ukidanja županije 1922. bili su namješteni i upravljali su iz Beograda.

ZAGREBAČKI BISKUPI

(Episcopi Zagradienses)

Stjepan pl. Selišćević od Gacke (1694. – 1703.)
Martin pl. Brajković (1703. – 1708.)
Emerik grof Esterhazy de Galántha (1708. – 1722.)
Juraj pl. Branjug (1723. – 1748.)
Franjo Ksaver barun Klobušický (1748. – 1751.)
Franjo Baltazar pl. Thauszy (1751. – 1769.)
Ivan Krstitelj pl. Paxy (1770. – 1771.)
Josip pl. Galjuf (1772. – 1786.)
Maksimilijan pl. Vrhovac Rakitovečki (1787. – 1827.)
Aleksandar pl. Alagović (1829. – 1837.)
Juraj Haulik de Várallya (1837. – 1853.)

Godine 1852. Zagrebačka biskupija uzdignuta je na rang nadbiskupije te je Juraj Haulik postao prvi zagrebački nadbiskup.

Nadbiskupi

Juraj Haulik de Várallya (1853. – 1869.)

Josip pl. Mihalović (1870. – 1891.)

Juraj Posilović (1894. – 1914.)

Antun Bauer (1914. – 1937.)

Alojzije Stepinac (1937. – 1960.)

Franjo Šeper (1960. – 1970.)

Franjo Kuharić (1970. – 1997.)

Josip Bozanić (1997. –)

BOSANSKI BISKUPI sa sjedištem u Đakovu

(*Episcopi Bosnenses seu Diakovenses*)

Bosanski biskup i kaptol na svojim posjedima stoluju u Đakovu od 1252. godine. Otkako su došli u Đakovo više se zapravo nikad nisu vratili u Bosnu. Bosnom su nastavili upravljati putem vikara i vikarijata koji je osnovan 1735. Tek kasnije će biti osnovana Vrhbosanska nadbiskupija 1881. godine. Bosna je pala pod osmanlijsku vlast 1463. godine, Đakovo i Slavonija 1536., i bili su pod njom sve do 1687. godine.

Pod osmanlijskom vlašću kao biskupi djeluju uglavnom franjevci. Uz Bosansku biskupiju djeluju još i Pečuška, Zagrebačka i ponovno osnovana Srijemska biskupija.

Sam naziv *bosanska* ostao je više iz tradicije, sve do 2008. godine, kad se izdvaja Srijemska biskupija i nastaje Đakovačko-osječka nadbiskupija.

Nikola Ogramić iz Olova (1669. – 1701.)

Petar Crnković (1703.)

Đuro grof Patačić (1703. – 1716.)

Petar pl. Bakić de Lak (1716. – 1749.)

Franjo Baltazar pl. Thauszy (1749. – 1751.)

Josip Franjo Antun pl. Čolnić de Colka (1751. – 1773.)

BOSANSKO-SRIJEMSKI BISKUPI

(Episcopi Bosnenses seu Diakovenses et Sirmienses)

Bosansko-srijemska biskupija sa sjedištem u Đakovu (9. srpnja 1773. ujedinjene Bosanska i Srijemska biskupija)

Matej Franjo pl. Krtica (1773. – 1805.)

Antun pl. Mandić (1806. – 1815.)

Mirko (Emerik) Karlo pl. Raffay (1816. – 1830.)

Matija Pavao pl. Sučić od Pačira
(Pavao Matija Sučić de Pacser) (1831. – 1834.)

Josip pl. Kuković (1834. – 1849.)

Josip Juraj Strossmayer (1849. – 1905.)

Ivan Krapac (1910. – 1916.)

Antun Akšamović (1920. – 1951.)

Stjepan Bauerlein (1951. – 1973.)

Đakovačka ili Bosanska i Srijemska biskupija (18. studenog 1963.)

Ćiril Kos (1974. – 1997.)

Marin Srakić (1997. – 2013.)

Đakovačko-osječka nadbiskupija (18. lipnja 2008. izdvojena Srijemska biskupija, ali ostala sufraganskom biskupijom)

Marin Srakić (1997. – 2013.)

Đuro Hranić (2013. –)

PEČUŠKI BISKUPI

(Episcopi Quinqueecclesienses)

Primopredaja i prijelaz iz Pečuške biskupije u Bosansko-srijemsku biskupiju odvijali su se 1781. godine. Tim činom primopredaje Vučkovar i okolica postaju teritorij Bosansko-srijemske biskupije.

Mátyás Ignác Radonay (1689. – 1703.)

- Franz Wilhelm grof Nesselrode (1710. – 1732.)
Anton Kasimir grof von Thurn-Valsassina (1733. – 1734.)
Juan Alvarez Cienfuegos Villazón (1735. – 1739.)
Zsigmond grof Berényi (1740. – 1748.)
György Klimo (1751. – 1777.)
Pál László grof Esterházy de Galántha (1781. – 1799.)
József Király (1808. – 1825.)
Ignác Szepesy de Négyes (1828. – 1838.)
Ján Krstiteľ Scitovszky de Nagyker (1839. – 1849.)
György Girk (1853. – 1868.)
Sigismondo Kovács (1869. – 1877.)
Nándor (Ferdinand) Dulánszky (1877. – 1896.)
Sámuel Hettyey de Eadem (1897. – 1903.)
Gyula grof Zichy (1905. – 1925.)
Ferenc Virág (1926. – 1958.)
Ferenc Rogács (1958. – 1961.)
József Cserhádi (1969. – 1989.)
Mihály Mayer (1989. – 2011.)
György Udvardy (2011. – 2019.)
László Felföldi (2020. –)

KAZALO OSOBA

A

ABRAMOVIĆ, fra Andrija
34, **92**, 94, 301
AGJIĆ, fra Kajo 35, **101**, 104,
105, 109, 232, 233, 243, 244,
250, 251, 252, 253, 254, 255,
260, 275, 297, 300, 311, 429
AMBERGER, fra Julije 109,
234, **236**, 283, 294, 429,
AMENT, fra Antun 36, **139**,
140
ANDRAŠEC, fra Dionizije
36, **131**, 133, 134
ANDRAŠEC, fra Tomislav
36, **145**, 146, 147, 148
ANTUNOVIĆ, fra Slavko
156, 158, 186, 202, 219, 228,
377, **378**, 379, 380, 384, 387,
402

B

BALIĆ, fra Martin **XXIII**,
XXIV, **XXVI**, 31, 419
BALOG, fra Makarije 234,
237, 244
BANIĆ, fra Stanko 36, **136**,
137, 138, 150, 214, 320, 357
BARIĆ, fra Matej 33, **66**, 67,
68

BARIŠIĆ, fra Andrija iz Bača
31

BAUMGARTL, fra Alojzije
233, 234, **238**, 239

BECKER, fra Peter 232, 233,
234, **239**, 240, 263, 323, 329,
334, 429

BELAVIĆ, fra Placido 117,
120, 123, 127, **307**, 308, 309,
335, 418

BENCETIĆ, fra Đuro 35,
122, 123, 124, 307

BENEŠIĆ, fra Ernest 233,
234, 307, **310**

BERIŠIĆ, fra Smiljan 156,
219, 341, 358, 377, **380**, 384,
387

BERNATOVIĆ, fra Tomo
33, 44, **45**, 46

BIBIĆ, fra Antun **XXIV**,
XXV, **XXVI**, 32, 33, 37, **41**,
42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49,
294, 302, 322, 327, 418

BLAGOJE, fra Josip 33, **57**,
58, 59, 60, 61, 74, 246, 425,
428

BLAŽEVIĆ, fra Andrija 234,
240

- BOGDANOVIĆ, fra Franjo
234, **241**, 288
- BORŠTNIK, fra Bazilije 35,
121, **124**, 125, 335
- BREITENBECHER, fra
Leopold 234, **242**, 243, 268,
426
- BRINICH, fra Kuzma 234,
243, 244
- BRKIĆ, fra Ivan 33, 49, **55**,
56, 57, 61, 234, 245
- BRKOVIĆ, fra Vinko **341**
- BRZEZOWSKY, fra Nikola
109, 234, 243, **244**, 296, 429
- C**
- CAMPION, fra Hijacint 233,
234, **245**, 246, 247, 262
- CRONFELD, fra Barnaba
234, **245**
- Č**
- ČAVČIĆ, fra Petar 34, **77**, 78
- ČEVAPOVIĆ, fra Grgur 34,
96, 99, 101, 103, 104, 111,
232, 233, 234, 238, 239, **247**,
248, 249, 250, 254, 263, 292,
298, 300, 307, 317, 318, 429
- ČURČIĆ, fra Blaž 34, **81**, 82,
417
- Ć**
- ĆIBARIĆ, fra Robert **173**
- D**
- D'ALT, fra Celestin 234, **250**,
251, 334, 423
- DAMJANOVIĆ fra Henrik
Ivan XVI, 173, **176**
- DORIĆ, fra Marcelin 232,
234, 244, **251**, 252, 260
- DRAGOJEVIĆ, fra Marko
XXIII, XXIV, XXV, XXVI,
30, 31, 32, **36**, 37, 38, 39, 40,
41, 327, 330, 425
- DUK (DULE), fra Paškal 234,
252, 253, 254
- Đ**
- ĐURĐEVIĆ, fra Lovro iz
Đakova 33, **47**, 49, 55, 259
- F**
- FERMENDŽIN, fra Euzebije
104, 109, 110, 111, 232, 234,
236, 243, 252, **253**, 254, 257,
283, 287, 294, 311, 335
- FILIĆ, fra Kuzma 34, **76**, 77,
78
- FILIPOVIĆ, fra Franjo
Vukovarac 33, **53**, 55, 307,
317, 318, 327, 423
- FILIPOVIĆ, fra Mihael 35,
106, 107, 234, 335,
- FORJAN, fra Florencije 36,
135
- FRKIN, fra Vatroslav 197,
198, 331, 332, 333, **336**, 337,
339, 340, 401
- FUHRMANN, fra Benjamin
234, **257**, 258, 276, 334
- G**
- GARZIA, fra Mijo 32, **69**

GLAMOČAK, fra Marijan
340, **342**, 345, 423

GLAVAŠ, fra Antun 33, 233,
234, **258**, 259

GLAVAŠ, fra Kapistran 34,
65, **68**, 69, 421

GRĐAN, fra Božo **146**, 148,
149, 170, 372

GRETSCHL, fra Feliks 197,
340, **345**, 350

GUŽVIĆ, fra Marko 234,
259, 260

H

HANTKEN, fra Mansvet
234, 243, 244, **260**, 261, 287,
429

HAUSNER, fra Ljudevit 234,
261

HEITZER, fra Andrija 32, **74**

HERODEK, fra Ivan Dukla
34, **87**, 88

HORVAT, fra Adam 34, **95**,
96

HORVAT, fra Benko 148,
199, 332, 336, 337, **338**, 339,
340, 401

HRABECZ, fra Anđelik 34,
88

I

IZ FOJNICE, fra Filip 33, **65**

IZ PEČUHA, Fra Filip 234,
262, 263, 426

IZ SIČE, Fra Hilarije 234,
262

IZ VALPOVA, fra Gerard 33,
62, 67

J

JAGODIĆ, fra Ivica XVII,
36, 164, **165**, 171, 175, 200,
336, 383

JAIĆ, fra Marijan XVI, 35,
90, 97, 100, 102, 107, 232,
233, 234, 244, 249, 250, **263**,
264, 265, 280, 296, 310, 317,
318, 332, 334, 429

JAKAB, fra Teofil 234, 260,
265, 266

JAKOŠIĆ, fra Josip 77, 78,
80, 82, 84, 234, **266**, 267, 268,
278, 290, 428

JANKOVIĆ, fra Ivan 33, **61**,
259

JANKOVIĆ, fra Josip 53, 56,
58, 59, 61, 63, 103, 118, 235,
242, 246, **268**, 269, 270, 271,
307, 317, 325, 328, 420, 428

JANJIĆ, fra Vjenceslav 170,
210, 212, **219**, 222, 227

JETTMÁR, fra Nepomuk
235, **271**, 272, 334

K

KARLOCI, fra Radoslav 36,
148, **149**, 150, 151

KAUK, fra Robert 104, 110,
111, 232, 252, 254, 283, 294,
298, 307, **311**, 312, 313

KEŠINA, fra Josip 173, **177**

KIMPEK, fra Anđeo 253,
272, 273, 274

KLASZ, fra Benvenut 35, **97**,
 99
 KNAUSZ, fra Edmund 133,
 137, **365**, 367, 421
 KOCIJAN, fra Samuel 235,
 244, 307, **313**, 314, 417
 KOCIJAN, fra Vjekoslav 148,
 173, **178**, 225,
 KOLAR, fra Emerik 34, **85**,
 68
 KOLB, fra Kamilo **318**, 321
 KOREN, fra Matija 172, **180**
 KOSEC, fra Branimir 36,
154, 156, 218, 219, 336, 377,
 378, 379, 380, 384, 387, 402
 KOVAČ, fra Ivan 36, **142**,
 143, 144, 198, 196, 309, 409
 KOVAČEVIĆ, fra Franjo
 235, **274**, 284, 306, 331, 334
 KOVAČIĆ, fra Marin 235,
 255, **274**, 298
 KOZAREVIĆ, fra Lovro 33,
65, 69, 252
 KRALJ, fra Teodor 34, **90**, 91
 KRKVARIĆ, fra Solan 35,
 109, **112**, 113, 233, 243, 335,
 420, 429
 KUJUNDŽIĆ, fra Radoslav
 36, **128**, 129, 145, 148
 KUROLT, fra Marko XV,
 XVI, 159, 163, 169, 332, 333,
 341, 389, 390, 396, 398, 401,
 402, 404, 408, 409, 420

L

LAJOŠ, fra Zorislav 137, 335,
 365, **367**, 368, 369
 LIPLJANIĆ, fra Bernardin
 33, 45, **49**, 50, 419
 LÖHR, fra Adrijan 235, **275**,
 276
 LUKAČEVIĆ, fra Antun 33,
 71, 72, 73, 314
 LUKAČEVIĆ, fra
 Bonaventura 34, **88**, 89, 323
 LUSTER, fra Antun 33, **75**,
 76, 163, 305, 418
 LUTROVIĆ, fra Zvonimir
 341, **350**, 351

M

MACUT, fra Ivan 340, **353**,
 355, 356
 MAJNARIĆ, fra Mladen 37,
140, 141, 142, 209, 210, 337,
 343, 360, 389, 409
 MAKAY, fra Bernard 34, **86**,
 87, 334
 MAKAY, fra Martin 34, 83,
84, 85
 MALOVIĆ, fra Marko XV,
 XVI, 159, 169, 194, 339, 340,
 395, 398, 402, 403, 404, **409**,
 410, 412, 414, 415, 424, 449
 MANDIĆ, fra Dimitrije 235,
276
 MANDIKIĆ, fra Petar 235,
 259, **277**, 278
 MARIJIĆ, fra Matija 171,
 173, **182**

MARINKOVIĆ, fra Jakov
33, **70**, 235, 260

MARINOVIĆ, fra Josip 34,
78, 79

MARUŠIĆ, fra Milivoj XVII,
141, 169, 194, 225, **445**, 451

MATANOVIĆ, fra Anđeo
33, **50**, 51

MATIJAŠEVIĆ, fra Martin
34, 83, 235, **278**, 279, 418

MATKOVIĆ, fra Bono 35,
120, 121, 335

MATOŠEVIĆ, fra Luka 235,
262, **279**, 280

MATZEK, fra Josip 35, 97,
103, 107, 232, 233, 235, 266,
280, 281, 234, 429

MIHALINEC, fra Ivan 171,
183, 184

MIHALJEVIĆ, fra Bono 72,
73, 307, **314**, 315

MIHALJEVIĆ, fra Venancije
XVI, 174, 223, 341, **357**, 389,
409, 424

MIKIĆ, fra Ivan 153, 156,
169, 219, 228, 377, 379, 380,
384, **385**, 386, 387, 389, 402,
420,

MIKLENIĆ, fra Ivan 173,
185

MIKŠIĆ, fra Ksaverije 35,
108, 109, 335

MILIĆ, fra Slavko 210, **222**

MUSTAČ, fra Vlado 151,
173, **187**

N

NEBL, fra Ivan 235, 246, **281**,
282

NINKOVIĆ, fra Stjepan 35,
96, 97,

NOVAK, fra Petar 235, **282**,
283, 294

O

OCKL, fra Cecilijan 35, 233,
235, 238, 251, **283**, 284, 307,
334, 419

OROVČANIN, fra Klement
34, 80, 92, 233, 235, **284**, 285,
306

ORŠIĆ, fra Antun **XXII**,
XXIII, 30, 31, 34, 423

ORŠIĆ, fra Stjepan 34, 235,
285, 286, 287

OSJAK, fra Aleksander 35,
115, 116, 233, 335

OSTROGNAJ, fra Martin 36,
150, 151, 152, 153, 377, 404

P

PAKLEDINAC, fra Kvirin
235, **287**

PAPAC, fra Zlatko 173, **189**,
190, 198, 225, 336

PAPUŠLIĆ, fra Antun 235,
259, **287**, 288, 289

PASTIROVIĆ, fra Petar
XXIII, **XXV**, **XXVI**, 31, 37,
39, 427

PATAFTA, fra Rikard 145,
145, 172, **190**, 226

PAUNOVIĆ, fra Mijo 32,
37, 38, **39**, 40, 41

PAVIŠEVIĆ, fra Josip 65, 67,
80, 83, 85, 87, 235, 260, 266,
272, 276, 277, 282, 283, **289**,
290, 291, 306, 428

PENIĆ, fra Filip 33, 49, 57,
62, **63**, 64, 246, 428

PERECZKY, fra Antun 235,
291

PERKOVIĆ, fra Ante 145,
148, 155, 156, 159, 186, 207,
209, 210, 212, **217**, 219, 221,
377, 379, 380, 384, 386, 402

PEŠTALIĆ, fra Juraj 34, 235,
247, **292**, 293

PETROVIĆ, fra Dominik 35,
107, 108, 335

PIETSCH, fra Odorik 235,
283, **293**, 294

PIŠPEK, fra Alojzije 208, 335,
365, **370**, 371, 419

PLANCK, fra Rafael 33, **73**,
74, 291, 314, 419

POHL, David 141, 336, 265,
371, 372

POLETO, fra Josip 36, 148,
153, **169**, 336

PORČIĆ, fra Filip 235, **294**,
295

POSAVEC, fra Ferdo 173,
193, 194, 195, 226, 409, 411,
413

PROPADALO, fra Gordan
36, **161**, 164, 165, 180, 336,
360

PUSTAIĆ, fra Tobija, 35, **91**,
92

R

RADELIĆ, fra Drago 173,
195

RAKHEL, fra Anđelko 173,
196, 198, 225, 409

RODIĆ, fra Ivo 35, **109**, 110,
111, 233, 243, 254, 283, 287,
294, 313, 335, 429

ROZMAN, fra Robert 35,
119, 120, 335

ROZMARIĆ, fra Rupert 336,
357, 365, **372**, 373

RUMENJAK, fra Tomo 341,
360, 361

S

SANDUKČIĆ, fra Antun
317, 318, **322**, 323, 417

SANGL, fra Simon 318, **328**,
329

SBÜLL, fra Siksto 36, **130**,
131, 335

SCHASSTER, fra Henrik
235, **295**

SCHILHABEL, fra Gabrijel
235, **296**,

SCHMUTZER, fra Kalisto
235, **296**, 297, 429

SCHNEIDER, fra Celestin
76, 88, 98, 103, 233, 235, 273,
297, 298, 334, 428

SCHUMACHER, fra
Rogerije XIV, 317, 318, **323**,
324, 326

SEKUTIĆ, fra Bernardin 33,
50, **51**, 52, 53

SMILJANIĆ, fra Tomislav
173, **199**

SPAČEK, fra Adjut 35, **118**,
119, 335

SPAČEK, fra Bertrand 35,
235, **298**, 300

STOJANOVIĆ, fra Josip 34,
81, **82**, 83, 84, 89, 286, 334,
418

STOJANOVIĆ, fra Tadej 34,
96, 236, 273, **299**

STRIŽAN, fra Žigmund 35,
94, 95

Š

ŠAGOVAC, fra Ivan 33, 44,
45, **46**, 47, 236

ŠIBALIĆ, fra Teofil 141, 148,
151, 197, 336, 365, **374**, 375

ŠIJAKOVIĆ, fra Oton 236,
244, 298, **300**

ŠLIBAR, fra Augustin 35,
127, 128, 430

ŠOLC, fra Flavijan 141, 150,
151, 193, 194, 209, **210**, 211,
213, 215, 344, 409, 411

ŠPEHAR, fra Zlatko 36, 156,
157, 161, 186, 202

T

TRGOVČEVIĆ, fra Klement
33, **63**, 64

THURÓCZŸ, fra Lovro 233,
236, 239, 247, **300**, 301, 334

TOMAŠEVIĆ, fra Antun 63,
236, 269, **301**, 302, 307

TOMAŠEVIĆ, fra Franjo
151, 153, 210, **312**

TOMEČEK, fra Erazmo 35,
99, 100, 101, 233, 236

TRETNJAK fra Josip 36, 133,
152, 154, 185, 336

V

VALEŠIĆ, fra Celestin 34, 79,
80, 334, 419

VELIKANOVIĆ, fra Ivan 71,
72, 81, 83, 105, 236, 289, **303**,
304, 305, 306, 307, 334, 424,
428

VEREN, fra Klement 35, **125**,
126

VLAHOVIĆ

KAPOSVÁRAC, fra Filip
271, 318, 323, **326**, 327, 328

VUJEVIĆ, fra Stjepan 15,
113, 114, 115, 233, 335, 412

VUKOJA, fra Josip 173, **201**,
228

VUKOVARAC, fra Lovro
33, 54, **55**

W

WEIDENBACH, fra Anđeo
236, **306**

Z

ZOLTNER, fra Kalasancije
35, **116**, 117, 118

ZUBAK, fra Mario 173, **203**

ZUBANOVIĆ, fra Martin

XXVIII, XXIV, 31, 37, 425

Ž

ŽAGAR, fra Petar 173, **204**,

206

ŽIGRIĆ, fra Marin 341, **361**,

363

IZVORI I LITERATURA

ARHIVSKI IZVORI

MATICA franjevačke provincije sv. Ivana Kapistrana , 18. i 19. stoljeće, (B-II-3). Arhiv Franjevačkog samostana u Slavanskom Brodu.

NECROLOGIUM conventus Vukovar (*Nekrologij Franjevačkog samostana Vukovar*) (*Liber mortuorum*), 18. - 20. stoljeće, (B-VI-1) Arhiv Franjevačkog samostana u Vukovaru.

SCHEMATISMUS Almae Provinciae S. Joannis Capistrano, Ordinis minorum S. P. Francisci regularis observantiae. Budae, Typis regiae universitatis Hungaricae. MDCCCXLVIII (1848.).

SCHEMATISMUS Almae Provinciae S. Joannis Capistrano Ordinis minorum S. P. Francisci regularis observantiae ad annum Christi MDCCCLI. Typis Antonii Schweiger, 1851.

CATALOGUS Almae Provinciae Croatiae, Ordinis fratrum minorum S. P. Francisci sub SS. Cyrilli et Methodii patrocinio. Zagrabiae, Typis C. Albrech (Marević et Dečak). Ineunte anno 1906.

CATALOGUS ordinis fratrum minorum S. P. Francisci almae provinciae Croatiae sub SS. Cyrilli et Methodii patrocinio. Typis societatis anonymae. Ineunte anno 1910.

SCHEMATISMUS Almae Provinciae Croatiae SS. Cyrilli et Methodii ordinis fratrum minorum S. P. N. Francisci. Zagreb, E typographia archiepiscopali, 1925.

SCHEMATISMUS provinciae Croatia SS. Cyrilli et Methodii ordinis Fratrum Minorum: S. P. N. Francisci. Zagreb, Typographia Franciscana, Roeno, 1940.

SCHEMATISMUS Provinciae Croatiae SS. Cyrilli et methodii Ordinis fratrum minorum S.P.N. Francisci. Zagreb, 1950.

ŠEMATIZAM Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, Franjevački provincijalat, Zagreb, 1969.

LITERATURA

BABIĆ, Stjepan (gl. ur.). *Jaićev zbornik*. Zbornik radova sa znanstvenog skupa o Marijanu Jaiću u Slavonskome Brodu 9. 10. studenoga 1995. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Hrvatski institut za povijest – Slavonski Brod, Franjevački samostan Slavonski Brod. Zagreb, 1998.

BARBARIĆ, Josip (za tisak priredio). **ARTUKOVIĆ**, Mato (glavn. i odg. ur.). **BIBER**, Egidije Stjepan (ur.). *Kronika Franjevačkog samostana u Brodu na Savi, I, (1706 – 1787)*. Zapisnik ili knjiga bilješki Samostana Presvetoga Trojstva u Brodu u Slavoniji. Slavonski Brod: Matica hrvatska, Ogranak Slavonski Brod – Franjevački samostan Slavonski Brod – Povijesni arhiv Slavonski Brod, 1995.

BARBARIĆ, Josip (latinski tekst transkribirao, na hrvatski preveo, uvodnu studiju i kazala izradio). **ARTUKOVIĆ**, Mato (glavn. i odg. ur.). **BIBER**, Egidije Stjepan (ur.). *Kronika Franjevačkog samostana u Brodu na Savi, I, (1706 – 1787)*. Zapisnik ili knjiga bilješki Samostana Presvetoga Trojstva u Brodu u Slavoniji. Slavonski Brod: Matica hrvatska, Ogranak Slavonski Brod – Franjevački samostan Slavonski Brod – Povijesni arhiv Slavonski Brod, 1995.

BARBARIĆ, Josip (latinski tekst transkribirao, na hrvatski preveo, uvodnu studiju i kazala izradio). **ARTUKOVIĆ**, Mato (glavn. i odg. ur.). **BIBER**, Egidije Stjepan (ur.). *Kronika Franjevačkog samostana u Brodu na Savi, II, (1806 – 1833)*. Zapisnik ili knjiga bilješki Samostana Presvetoga Trojstva u Brodu u Slavoniji. Slavonski Brod: Matica hrvatska, Ogranak Slavonski Brod – Hrvatski institut za povijest, Odjel za povijest Slavonije, Srijema i Baranje – Franjevački samostan Slavonski Brod – Povijesni arhiv Slavonski Brod, 1997.

BARBARIĆ, Josip (latinski tekst transkribirao, na hrvatski preveo, i kazala izradio). **ARTUKOVIĆ**, Mato (glavn. i odg. ur.). **BIBER**,

Egidije Stjepan (ur.). *Kronika Franjevačkog samostana u Brodu na Savi, IV, (1879 – 1932)*. Zapisnik ili knjiga bilješki Samostana Presvetoga Trojstva u Brodu u Slavoniji. Slavonski Brod: Hrvatski institut za povijest, Odjel za povijest Slavonije, Srijema i Baranje – Matica hrvatska, Ogranak Slavonski Brod – Hrvatski institut za povijest, Odjel za povijest Slavonije, Srijema i Baranje – Franjevački samostan Slavonski Brod – Državni arhiv Slavonski Brod, 2003.

BARBARIĆ, Josip (latinski tekst transkribirao, na hrvatski preveo, uvod napisao i kazala izradio). **ARTUKOVIĆ**, Mato (glavn. i odg. ur.). **BIBER**, Egidije Stjepan (ur.). *Kronika Franjevačkog samostana u Brodu na Savi, II, (1806 – 1833)*. Zapisnik ili knjiga bilješki Samostana Presvetoga Trojstva u Brodu u Slavoniji. Slavonski Brod: Matica hrvatska, Ogranak Slavonski Brod – Franjevački samostan Slavonski Brod – Hrvatski institut za povijest, Odjel za povijest Slavonije, Srijema i Baranje – Franjevački samostan Slavonski Brod – Državni arhiv Slavonski Brod, 1997.

BARBARIĆ, Josip (latinski tekst transkribirao, na hrvatski preveo, uvod napisao i kazala izradio). **KOLUNĐIĆ**, Marijana (glavn. i odg. ur.). **BIBER**, Egidije Stjepan (ur.). *Kronika Franjevačkog samostana u Brodu na Savi, III, (1834 – 1878)*. Zapisnik ili knjiga bilješki Samostana Presvetoga Trojstva u Brodu u Slavoniji. Slavonski Brod: Matica hrvatska, Ogranak Slavonski Brod – Franjevački samostan Slavonski Brod – Hrvatski institut za povijest, Odjel za povijest Slavonije, Srijema i Baranje – Franjevački samostan Slavonski Brod – Državni arhiv Slavonski Brod, 1998.

BARBARIĆ, Josip (latinski tekst transkribirao, na hrvatski preveo, uvod napisao i kazala izradio). **ARTUKOVIĆ**, Mato (glavn. i odg. ur.). **BIBER**, Egidije Stjepan (ur.). *Kronika Franjevačkog samostana u Brodu na Savi, III, (1879 – 1932)*. Zapisnik ili knjiga bilješki Samostana Presvetoga Trojstva u Brodu u Slavoniji. Slavonski Brod: Matica hrvatska, Ogranak Slavonski Brod – Franjevački samostan Slavonski Brod – Hrvatski institut za povijest, Odjel za povijest Slavonije, Srijema i Baranje – Franjevački samostan Slavonski Brod – Državni arhiv Slavonski Brod, 1998.

BARBARIĆ, Josip (latinski tekst transkribirao, na hrvatski preveo, uvod napisao i kazala izradio). **CVITKOVIĆ**, Budimir (glavn. i odg. ur., ur.). *Ljetopis Franjevačkog samostana u Šarengradu, I, (1683. – 1853.)*. Šarengrad: Franjevački samostan Šarengrad, 2002.

BARBARIĆ, Josip (latinski tekst transkribirao, na hrvatski preveo, uvod napisao i kazala izradio). **CVITKOVIĆ**, Budimir (glavn. i odg. ur., ur.). *Ljetopis Franjevačkog samostana u Šarengradu*, II, (1853 – 1907). Šarengrad: Franjevački samostan Šarengrad, 2006.

BAČIĆ, Slaven (gl. ur.). *Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca*. U abecednom nizu od 2004. i još izlazi. Hrvatsko akademsko društvo, Subotica.

BAN, Brankica. *Arhivska glazbena građa Vukovarskog franjevačkog samostana*. Doktorska disertacija, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, 2015.

BELAVIĆ, Placido. *Crtice iz prošlosti Vukovara*. Vukovar: Tiskara „Novo doba“, 1927.

BELAVIĆ, Placido 1928. *Povijest samostana i župe vukovarske*. Vukovar: Tiskara „Novo doba“, 1927.

BENDRA, Ivana. Doprinos vukovarskih franjevačkih visokih škola razvitku školstva do kraja 19. stoljeća. U: Živić, Dražen – Jagodić, Ivica (ur.) *Franjevci u Vukovaru – povijest, duhovnost i baština*. Vukovar – Zagreb: Franjevački samostan Vukovar – Institut društvenih znanosti Ivo Pilar – Gradski muzej Vukovar – Državni arhiv u Vukovaru, 2020., str. 277–320.

CRLENJAK, Branislav. *Vukovar – ponos Hrvatske*. Prilozi iz povijesti, kulture i književnosti. Zagreb: Poglavarstvo grada Vukovara, Nakladni zavod Globus, 1995.

CVEKAN, Paškal. *Franjevci u Vukovaru*. Povijesno-kulturni prikaz djelovanja franjevaca u Vukovaru prigodom 760 godina prvog pismenog spominjanja Vukovske županije i 250 godina postojanja franjevačkog samostana u Vukovaru. Vukovar: vlastita naklada, 1980.

CVEKAN, Paškal. *Franjevci u Iloku*. Povijesno-kulturni prikaz djelotvorne prisutnosti franjevaca u Iloku prigodom jubilarne 600. godine rođenja sv. Ivana Kapistrana (1386. – 1986.) i 530. godine njegove smrti u Iloku (1456. – 1986.). Vlastita naklada, Ilok, 1986.

CVEKAN, Paškal. *Osječki franjevci*. Povijesno-kulturni prikaz boravljenja i djelovanja franjevaca prigodom jubileja tristote obljetnice njihova dolaska u staru, rimsku Mursu a današnji grad

Osijek na Dravi (1687., 1987.) i na 50 godina boravka u današnjem samostanu (1938. – 1988.). Vlastita naklada. Osijek, 1987.

CVEKAN, Paškal. *Požeški franjevci i njihovo djelovanje*. Povijesno-kulturni prikaz sedamsto godišnjeg dolaska i djelovanja franjevaca u Slavonskoj Požegi. Vlastita naklada. Slavonska Požega, 1983.

CVEKAN, Paškal. *Franjevci u Baču*. Povijesno-kulturni prikaz djelovanja franjevaca u Baču prigodom tristote godišnjice njihova ponovnog dolaska u Bač (1688. – 1988.). Vlastita naklada. Virovitica, 1985.

CVEKAN, Paškal. *Franjevci u Abinim Našicama*. Povijesno-kulturni prikaz djelovanja franjevaca kroz 700 godina postojanja samostana i crkve sv. Antuna Padovanskog u Abinim Našicama. Vlastita naklada. Našice, 1985.

DEMO, Šime – **RUPNIK-MATASOVIĆ**, Maja – **TVRTKOVIĆ**, Tamara (prir., kritičko izdanje i prijevod). **TVRTKOVIĆ**, Tamara – **VRBANUS**, Milan (glavn. i odg. ur.). *Zapisnik Franjevačkog samostana u Našicama, knjiga I*, (1739. – 1787.). Vrbanus, Milan (prir., transkripcija, leksikon, dodaci i kazala). Našice – Slavonski Brod – Zagreb: Hrvatski institut za povijest, Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje – Zavičajni muzej Našice – Franjevački samostan sv. Antuna Padovanskog u Našicama – Grad Našice – Hrvatski institut za povijest, 2010.

DEMO, Šime – **GREGL**, Miroslav – **RUPNIK-MATASOVIĆ**, Maja – **TVRTKOVIĆ**, Tamara (prir., kritičko izdanje i prijevod). **TVRTKOVIĆ**, Tamara – **VRBANUS**, Milan (glavn. i odg. ur.). *Zapisnik Franjevačkog samostana u Našicama, knjiga II*, (1788. – 1820.). Vrbanus, Milan (prir., transkripcija, leksikon, dodaci i kazala). Našice – Slavonski Brod – Zagreb: Hrvatski institut za povijest – Hrvatski institut za povijest, Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje – Zavičajni muzej Našice – Franjevački samostan sv. Antuna Padovanskog u Našicama – Grad Našice, 2012.

DEMO, Šime – **GREGL**, Miroslav – **RUPNIK-MATASOVIĆ**, Maja – **TVRTKOVIĆ**, Tamara (prir., kritičko izdanje i prijevod). **TVRTKOVIĆ**, Tamara – **VRBANUS**, Milan (glavn. i odg. ur.). *Zapisnik Franjevačkog samostana u Našicama, knjiga III*, (1821. – 1842.). Vrbanus, Milan (prir., transkripcija, leksikon, dodatci i

kazala). Našice – Slavonski Brod – Zagreb: Hrvatski institut za povijest – Hrvatski institut za povijest, Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje – Zavičajni muzej Našice – Franjevački samostan sv. Antuna Padovanskog u Našicama – Grad Našice, 2017.

ČORKALO JEMRIĆ, Katica (gl. ur.). *Velikanovićev zbornik*. Zbornik radova sa znanstvenoga skupa o fra Ivanu Velikanoviću u Slavonskome Brodu 21. 22. studenoga 2003. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za znanstveni i umjetnički rad – Osijek, Hrvatski institut za povijest – Slavonski Brod, Franjevački samostan Slavonski Brod. Zagreb – Osijek – Slavonski Brod, 2006.

ELEZ, Petar – **JAGODIĆ**, Ivica (ur.). Dobrica, Ladislav – Posedi, Ivana (priredili i filološki obradili). Demo, Šime (stručna redakcija prijevoda). *Kronika Franjevačkog samostana u Vukovaru, knjiga I, (1722. – 1780.)*. Vukovar: Državni arhiv u Vukovaru – Franjevački samostan Vukovar – Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, 2020.

FRKIN, Vatroslav. *Opći uvod u Čevapovićev život i djelo, te biografski podaci*. U: Tadijanović, Dragutin – Vončina, Josip (ur.) (Znanstveni skup o fra Grguru Čevapoviću s izložbom njegovih djela i rukopisa, Slavonska Požega, 20. i 21. svibnja 1987.). Osijek: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za znanstveni rad Osijek – Skupština općine Slavonska Požega – Franjevački samostan Slavonska Požega, 1990., str. 67–73.

FRKIN, Vatroslav – **HOLZLEITNER**, Miljenko. *Bibliografija knjiga hrvatskih autora u knjižnicama Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (1495. – 1850.)*, Zagreb, 2008.

HOŠKO, Franjo Emanuel. Dvije osječke visoke škole u 18. stoljeću. *Kačić*, 10 (1978.), str. 135–163.

HOŠKO, Franjo Emanuel. Pastoralna formacija hrvatskih franjevaca u 19. stoljeću. *Kačić*, 14 (1982.), str. 71–104.

HOŠKO, Franjo Emanuel. Franjevci i knjiga za slavonske krajišnike. *Kačić* 16, 1984., str. 153–159.

HOŠKO, Franjo Emanuel. Filozofsko učilište u Vukovaru (1733. – 1783.), *Anali za povijest odgoja* 1, 1992., str. 13–24.

HOŠKO, Franjo, Emanuel. *Marijan Jaić – obnovitelj među preporoditeljima*. Zagreb: Katehetski salezijanski centar u Zagrebu, 1996.

HOŠKO, Franjo Emanuel. *Franjevci u kontinentalnoj Hrvatskoj kroz stoljeća*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2000.

HOŠKO, Emanuel (gl. ur.). *Franjevci Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda*. Drugi provincijski šematizam. Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, Zagreb, 1992.

HOŠKO, Franjo Emanuel. Grgur Čevapović na ugarskoj crkvenoj sinodi u Požunu 1822. *Croatica Christiana periodica*, vol. 24, br. 46., 2000., str. 77–104.

HOŠKO, Franjo Emanuel. Franjevačka bogoslovna škola u Vukovaru u 19. stoljeću. *Diacovensia IX (I)*, 2001., str. 127–167.

HOŠKO, Franjo Emanuel. *Franjevci i poslanje Crkve u kontinentalnoj Hrvatskoj*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2001.

HOŠKO, Franjo, Emanuel, 2001. Uvođenje jozefinističkog pastoralnog ustrojstva i slavonsko-podunavski franjevci. *Bogoslovska smotra* 71, str. 109–145.

HOŠKO, Franjo Emanuel. *Franjevačke visoke škole u kontinentalnoj Hrvatskoj*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2002.

HOŠKO, Franjo Emanuel. *Josip Pavišević: svjedok jozefinizma u Slavoniji i Podunavlju*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2003.

HOŠKO, Franjo Emanuel. Franjevci u Slavoniji i Podunavlju u vremenu kasnog jozefinizma. *Croatica Christiana Periodica*, 55, 2005., str. 115–161.

HOŠKO, Franjo Emanuel. *Biskup Vrhovac između baroka i liberalizma*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2007.

HOŠKO, Franjo Emanuel – **ĆOŠKOVIĆ**, Pejo – **KAPITANOVIĆ**, Vicko. *Hrvatski franjevački biografski leksikon*. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža – Vijeće franjevačkih zajednica Hrvatske i Bosne i Hercegovine, 2010.

HOŠKO, Franjo Emanuel. *Grga Čevapović: Oporavatelj ranog liberalizma*. Zagreb: Salesiana, 2011

HOŠKO, Franjo Emanuel. *Slavonska franjevačka ishodišta*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2011.

HOŠKO, Franjo Emanuel. *Slavonska franjevačka učilišta*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2011.

JAGODIĆ, I. (2011). *Crkva i vukovarski franjevci*. Vukovar: Franjevački samostan Vukovar, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar – Područni centar Vukovar.

JANČEC, Julija. *Slovenci u Međimurskoj, Varaždinskoj i Krapinskozagorskoj županiji u 20. stoljeću*. Završni rad, 2018., Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci.

JANČULA, Julije, *Povijest Cernika i cernička samostanska kronika*. Vlastita naklada. Slavonska Požega, 1980.

JANČULA, Julije, *Franjevci u Cerniku*. Vlastita naklada. Nova Gradiška, 2011.

KARAČ, Zlatko. *Arhitektonski sklop i urbano naselje. Franjevački samostan i crkva sv. Filipa i Jakoba – baština i obnova*. Gradski muzej Vukovar, 1998.

KOSEC, Branimir, **PERKOVIĆ** Anto, **MIKIĆ** Ivan, **ANTUNOVIĆ** Slavko, **BERIŠIĆ**, Smiljan, *Vukovarski franjevci u Domovinskom ratu*. Ratne i uzničke zabilježbe, Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, Zagreb, 1997.

KOSEC, Branimir i **PERKOVIĆ**, Ante. *Kronika franjevačkog samostana u Vukovaru – Godine progonstva i povratka*. Vukovar: Ogranak Matice hrvatske Vukovar, Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, 2009.

KOVAČIĆ, Anto Slavko. *Biobibliografija franjevaca Bosne Srebrene*. Prilog povijesti hrvatske književnosti i kulture. „Svjetlost“ Sarajevo, Narodna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Franjevački provincijalat „Bosne Srebrene“ Sarajevo, 1991.

KUROLT, Marko. *Treba li sve zaboraviti?! – spašavanje vukovarskog kulturnog blaga – Dnevnički zapisi, 1991. – 1999*. Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, Franjevački samostan u Vukovaru, Ogranak Matice hrvatske Vukovar, Zagreb – Vukovar, 2013.

LONČAREVIĆ, Vladimir, *Placido Belavić - prevoditelj, pripovjedač i publicist*, članak, 3. rujna 2014., *Glas Koncila*, br. 22, 29. svibnja 2011., str. 25.

MALOVIĆ, fra Marko, *Ostajemo u Iloku - Ilok u Domovinskom ratu*. Zagreb, Nakladnik Tiskara Impress, 2000.

MARIĆ, Ružica – **KARAČ**, Zlatko (ur.). *Franjevački samostan i crkva sv. Filipa i Jakova – Povratak, baština i obnova*. Vukovar: Gradski muzej Vukovar, 1998.

MARIĆ, Ružica – **LESKOVAC**, Zoran – **BLAŽEVIĆ**, Ljiljana – **JAGODIĆ**, Ivica (ur.). *Franjevački muzej Vukovar*. Vukovar: Franjevački samostan Vukovar, 2019.

MIRKOVIĆ, Marija – **HOŠKO**, Franjo Emanuel (ur.). Ladović, Joža (autor izložbenog postava). *Mir i dobro: Umjetničko i kulturno naslijeđe Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, o proslavi stote obljetnice utemeljenja* (Izložba, Galerija Klovićevi dvori, Zagreb, 12. siječnja – 23. travnja 2000.). Zagreb: Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda – Institut za povijest, Zagreb – Galerija Klovićevi dvori Zagreb – Hrvatski restauratorski zavod, Zagreb, 2000.

NEKROLOGIJ Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda. Zagreb: Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, 1998.

OBAVIJESTI Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda.

PATAFTA, Daniel. *Obnova Franjevačkog svjetovnog reda u Hrvatskoj u prvoj polovici 20. stoljeća*. Zagreb, članak, UDK 267(497.5)“1900/1950”; 271.3(497.5)“19”; Izvorni znanstveni rad.

PELAJIĆ, Zvonimir. *Posljednje djelo fra Simona Sangla*. Portal Hrvatska riječ, objavljeno 24. 9. 2010.

PERIŠIĆ, Robert (ur.). *Nekrologij Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda*. Zagreb: Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, 2014.

PERKOVIĆ, Ante. *Slikom i riječju kroz povijest župe sv. Josipa Radnika, Vukovar – Borovo Naselje 1936. - 2008*. Vukovar: Župa sv. Josipa Radnika, Vukovar – Borovo naselje. Vlastita naklada, 2008.

PINTARIĆ, Ana – **HOŠKO**, Emanuel Franjo (ur.). *Zbornik radova o fra Josipu Paviševiću* (Znanstveni skup o fra Josipu Paviševiću s izložbom njegovih djela i rukopisa, Osijek, 24. i 25. studenoga 2003.). Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet Osijek – Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, 2006.

POTREBICA, Filip (gl. ur.). *Fra Luka Ibrišimović i njegovo doba*. Znanstveni skup Fra Luka Ibrišimović i njegovo doba (1998 ; Požega), Nakladnik: Naklada Slap, 2001.

RIMAN, Barbara. *Slovenski franjevci u hrvatskoj provinciji sv. Ćirila i Metoda s posebnim naglaskom na samostan i svetište na Trsatu*, 126–149, Zgodovinski časopis Letnik 68. številka 1/2 (2014) str. 126–149.

RUMENJAK, Tomo. O. Đuro Bencetić (1881.–1940.), tješitelj karlovačke sirotinje, prigodom 130. godišnjice rođenja, Franjevački samostan Karlovac, 2011.

SEKULIĆ, Ante. *Grgur Peštalić i njegova filozofska djela*. Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine, 6 (1980.) 11 – 12, str. 165–178.

SEKULIĆ, Ante. Drevni Bač. Knjižnica zbornika „Kačić“. Split, 1978.

SKENDEROVIĆ, Robert. *Sudjelovanje slavonskih franjevaca u nacionalnom pokretu podunavskih Hrvata tijekom 19. st. i početkom 20. st.*, Scrinia Slavonica, br. 6/2006.

SKENDEROVIĆ, Robert. *Suradnja biskupa J. J. Strossmayera i Ivana Antunovića*, Croatica Christiana Periodica, sv. 59, br. svibanj 2007.

SKENDEROVIĆ, Robert. *Oblikovanje bunjevačkog političkog identiteta u Bačkoj tijekom druge polovine XIX. Stoljeća*. ĆSP, br. 1., 137–160. Slavonski Brod: Hrvatski institut za povijest, Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje.

SRŠAN, Stjepan. *Pregled povijesti franjevačkog reda u našim krajevima*. Povijest franjevačke provincije Bosne Srebrene, Zagreb, 1993.

TADIJANOVIĆ, Dragutin – **BERBER**, Đuro (ur.). *Zbornik radova o Marijanu Lanosoviću* (Znanstveni skup o Marijanu Lanosoviću s izložbom njegovih djela i rukopisa, Slavonski Brod, 19. i 20.

studenoga 1982.). Osijek: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za znanstveni rad Osijek – Zavod za jezik Instituta za filologiju i folkloristiku Zagreb – Skupština općine Slavonski Brod – Franjevački samostan Slavonski Brod – Samoupravna interesna zajednica kulture Slavonski Brod, 1985.

TADIJANOVIĆ, Dragutin – **VONČINA**, Josip (ur.). *Zbornik radova o fra Grguru Čevapoviću* (Znanstveni skup o fra Grguru Čevapoviću s izložbom njegovih djela i rukopisa, Slavonska Požega, 20. i 21. svibnja 1987.). Osijek: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za znanstveni rad Osijek – Skupština općine Slavonska Požega – Franjevački samostan Slavonska Požega, 1990.

TUMBAS LOKETIĆ, Siniša. *Djelovanje franjevaca u Bačkoj*. Diplomski rad, 2015; Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu.

VIRC, Zlatko, *Župani i arhivsko gradivo Srijemske županije*. Državni arhiv u Osijeku. Glasnik arhiva Slavonije i Baranje. Pregledni članak: UDK 353 (497.5 – 3 Vukovar) „17/18“, 2001.

ŽAGAR, Petar. *Trag svetosti župe Zavalje*, Franjevački samostan sv. Antuna Padovanskog Čuntić i Matica hrvatska u Petrinji (izdavači), urednik Vladimir Krpan. Čuntić – Petrinja, 2010. godine.

ŽIVIĆ, Dražen – **JAGODIĆ**, Ivica (ur.). *Franjevci u Vukovaru – povijest, duhovnost i baština* (Znanstveni simpozij, Franjevački samostan Vukovar, 4. svibnja 2020.). Vukovar – Zagreb: Franjevački samostan Vukovar.

POSVETA

MARUŠIĆ, fra Milivoj

Rodio se 19. veljače 1931. godine u Širokom Polju od oca Jakova i majke Cecilije rođ. Doboš. Na krštenju je dobio ime Matija. Umro je 10. srpnja 2017. u Varaždinu.

U svojoj ranoj mladosti došao je do spoznaje da je Isus za njega živa osoba, sama dobrota, učitelj, ljubav sama, što je i napisao na mladomisničkoj sličici po Pavlovoj poslanici 2 Kor 5,14: *Ljubav me Kristova obuzima*, a on je još dodao i: *kamo god idem*. Bio je uvjeren da je čovjek, Božje stvorenje, stvoren iz ljubavi i za ljubav i da ne može živjeti bez ljubavi. Život čovjekov ostaje bez smisla ako se ne iskusi ljubav. Čovjek nije u punom smislu ostvario sebe kao osobu ako nije ljubljen i ako sam ne ljubi. Zbog toga se nije bojao izabrati Isusa i u teškim okolnostima kroz koje je Crkva prolazila. Unatoč svim zabranama ateizma i komunizma nije se plašio služiti i donositi Boga koji se objavljuje povijesnom, patničkom, slabom, rubnom, ugnjetavanom hrvatskom čovjeku u Isusovu licu. Bio je prisutnost živućeg Boga u zajednici koja se oko njega okupljala diljem Provincije.

Svaki Božji poziv dolazi od ljudi i postavlja se za ljude. Kao najstariji sin Jakova i Cecilije Marušić, nakon sretnog djetinjstva u Širokom Polju s dvojicom braće Blažom i Adamom te trima sestrama Marijom, Ivkom i Anom odabrao je poći putem fra Darka (Mije) Đambića, koji mu je bio uzor i kojega je uvijek isticao kao najzaslužnijeg za ostvarenje njegova svećeničkog i redovničkog poziva.

Došao je najprije u Franjevačko sjemenište u Varaždin ratne 1943. godine gdje je pohađao Franjevačku klasičnu gimnaziju, a već 1945. godine otpušten je kući sa svim ostalim sjemeništarcima jer su komunističke vlasti zatvorili sjemenište, a zgradu oduzeli. No, fra Darko, gvardijan u Samoboru, dolazi po njega i ponovno ga vodi u novootvoreno sjemenište u Samoboru.

U Red manje braće, kao član Hrvatske franjevačke Provincije sv. Ćirila i Metoda, stupio je na svetkovinu Uznesenja BDM, 15. kolovoza 1948., u Baču gdje je boravio godinu dana u novicijatu dobivši ime fra Milivoj. Mnoge su novicijatske generacije u Kapistranskoj provinciji boravile u Baču, no u novoj, ćirilometodskoj, postojala je jedinstvena godina novicijata zbog ekonomskih uvjeta i to je bila upravo njegova generacija (1948. – 1949.).

Svečane redovničke zavjete položio je 8. prosinca 1954. godine. Pohađao je studij filozofije i teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Za vrijeme studija mnogi ga se sjećaju po lijepom pjevanju u zboru, glumi u predstavama i križnom putu, a mnogi i po brizi oko hrane.

Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1959. godine u zagrebačkoj katedrali, s još dvadeset i pet ređenika, po nadbiskupu Franji Šeperu. Mladu misu proslavio je 19. srpnja 1959. godine u Širokom Polju. Kao svećenik bio je na službi u Cerniku (1960. – 1963.), Vukovaru (1963. – 1967.), Čakovcu (1967. – 1972.), Klanjcu (1972. – 1981.), Šarengradu (1981. – 1991.), Našicama (1991. – 2006.), a od 2006. do 2017. u samostanu u Varaždinu. Tijekom svog redovničkog i svećeničkog života obavljao je službe predstojnika filijalne kuće, vikara samostana te župnika, kapelana, duhovnoga asistenta OFS-a i voditelja ministranata.

Po naravi je bio skroman, jednostavan, radostan i tih. Budući da je bio rodom iz Širokog Polja, imao je široke ruke i široko slavonsko srce. Mnogima je pomagao i činio dobro. Bio je jako marljiv, uz duhovnost i pastoral bio je vičan mnogim kućnim i poljodjelskim poslovima te je i ljude učio raditi. Bio je jako blizak siromašnima kojima je pomagao i bio im je dobar.

Najviše je djelovao na župama. Molio je za ljude, dijelio sakramente, pomagao gradnji zajedništva u župama i sve činio na duhovno i materijalno dobro ljudi i za opće dobro Crkve. Bio je franjevac, svećenik i čovjek koji je ljubio Crkvu i davao se za duše. Ljubio je svoj hrvatski narod i Domovinu.

Ljubio je čovjeka i nježno se brinuo za njegovu dušu. U svima je gledao Krista. Proživio je i teške ratne dane i godine u kojima je vjernike poticao na pouzdanje u Krista koji daje pobjedu svom narodu. Hrabrio je ljude kao otac, razvedrivao kao brat, savjetovao kao onaj komu je dana mudrost, bio uz ljude kao prijatelj. Nije si dopuštao biti formalni sveće-

nik, već svećenik među obiteljima i s Božjim narodom. Zbog toga su ga ljudi voljeli i pamtili gdje god je bio.

Bio je cijenjen kao ispovjednik. Ljudi su ga susretali s radošću, slušali, cijenili i poštovali. Osobito su ga cijenile i voljele slušati sestre karmelićanke u Šaregradu.

Povodom svećeničke godine koju je proglasio papa Benedikt XXVI. 2009. godine fra Milivoj je u rodnom Širokom Polju 9. kolovoza slavio svoju zlatnu misu povodom 50. godišnjice svećeništva. Također je istu proslavio 20. rujna u Vukovaru i Šaregradu. Želio je obilježiti svoj poziv i svoj životni put, ono što je od ranoga djetinjstva odabrao i u čemu je našao viziju i ostvarenje svog života, a to je put stalnog i trajnog poznavanja Boga. Na svojoj Zlatnoj misi izabrao je za moto riječi svoga uzora apostola Pavla: *Dobar sam boj bio, trku završio, vjeru sačuvao. Stoga, pripravljen mi je vijenac pravednosti kojim će mi u onaj dan uzvratiti Gospodin, pravedni sudac, ne samo meni, nego i svima koji s ljubavlju čekaju njegov pojavak* (2 Tim 4,7-8). Tada još uvijek nije bio njegov stvarni kraj jer je poslije u varaždinskoj crkvi po sakramentu pomirenja još mnoge priveo milosrdnom Ocu.

Od početka svoje svećeničke službe nesebično se darivao. Nema mjesta u kojem je služio, a da se ljudi ne sjećaju njegovih propovijedi. Za njih se pripremao cijeli tjedan i one su bile jasne i glasne te uvijek potkrepljene slikovitim pričama. Njegove su propovijedi upravo očitovale koliko je volio svoj poziv i koliko je bio radostan u njemu. Kristovo evanđelje propovijedao je s oduševljenjem, uvjerenjem, postojano i neumorno, zanesen i opijen Kristovom radošću, zaljubljen u Krista i Crkvu, zaljubljen u narod kojemu je bio poslan.

Takvim svojim primjerom i životom, a prije svega ljubavi prema djeci, oduševio je mladiće i djevojke za samostan. Kao takvoga pamte ga u Cerniku - mladog i zanosnog svećenika koji je stizao na sve strane, tada još uvijek motorom, i propovijedati i misionariti i graditi. Mnoge je ljude duhovno vodio i uputio u samostan. Bio je radostan da je mogao i svoga nećaka, danas fra Ivicu Jagodića, uputiti i odvesti u Franjevačko sjemenište na Kaptolu. Pratio ga je kroz njegov studij i propovijedao na njegovoj mladoj misi.

U Vukovar je doputovao 22. kolovoza 1963. i primio novu dužnost duhovnog pomoćnika. Do tada je službovao u Cerniku zadužen za filijale Opatovac, Banićevac i Podvrško. U Vukovaru ga jednako pamte

jer je imao od 150 do 200 krizmanika i prvopričesnika. Vukovar je bila njegova velika ljubav. U tom gradu prošao je potres i poplavu. Njegov zanos i njegova hrabrost bila je u očima tadašnje komunističke vlasti preočita i bilo je samo pitanje trenutka kada će smisliti način kako ga sankcionirati. Zatim, 1965. godine, u prometnoj je nesreći stradao jedan mladi liječnik koji je tražio svećenika u posljednjim trenutcima života, ali ravnatelj bolnice to nije odobrio. Kada je mladi liječnik preminuo, gvardijan samostana, zbog velike mase ljudi, nije se usudio otići na sahranu i poslao je fra Milivoja kao mladog kapelana. Sav u zanosu, preminulog mladoga liječnika istaknuo je kao uzornog i dobrog vjernika jer je tražio bolesničko pomazanje i jer je, tjedan dana prije prometne nesreće, bio kum na krštenju jednoj odrasloj osobi koja se krstila. U tom vremenu nisu svi krstili svoju djecu, a još manje svjedočili svoju vjeru, čime je htio istaknuti i potaknuti roditelje da to počnu činiti. U tom je smislu nastavio govoriti i rekao je da su svi oni koji krste djecu pravi prijatelji Božji... Bile su to riječi koje za tadašnji režim i tolike mase nisu mogle proći nezapaženo, stoga se smišljeno pripremala kriva izjava i lažni svjedoci po kojima ga je komunistička vlast osudila jer je *poticao ljude na neprijateljstvo prema državi*. Presuda je glasila: 3,5 godine zatvora u Lepoglavi, a kasnije je smanjena na 5 mjeseci. U zatvoru su mu nudili da ostavi svoju službu, da se oženi i postane špijunski saveznik, što je za njega bilo nezamislivo. Kad je trebalo trpjeti, trpio je tiho. Kad je trebalo govoriti, govorio je oduševljeno. Osluškiavao je Gospodina, svjedočanski živio posvećeni život, neumorno naviještao Kraljevstvo i vjerno koračao Franjinim putom.

U vukovarskoj samostanskoj *Kronici* zabilježen je njegov povratak iz zatvora dana 20. studenog 1966.: *Svi smo se obradovali, kad smo ujutro čuli da je došao o. Milivoj, koji je pušten uvjetno iz zatvora. Dok mu traje uvjet mora ostati u Vukovaru. Hvala Bogu da je i to prošlo. Sam je donio vijest iz Zagreba da će, dok služi u Vukovaru, pomagati župniku u Borovu i tako postaje borovski kapelan... A kad se ujutro o. Milivoj pojavio u crkvi da služi sv. misu, vjernici, koji su bili u crkvi, umalo da nisu glasno zaplakali od radosti.*

Ali već sljedeće godine, s velikom tugom, na nagovor provincijala o. Kazimira, odlazi u Čakovec gdje je obilazio filijale kao pastoralac, graditelj i poljoprivrednik. Linijom graditelja odlazi potom u Klanjec gdje ga je dočekao derutni raspucani samostan za obnavljanje od temelja do

krova. Tu je bio i vinograd i dobri i vrijedni ljudi koje je uvijek imao oko sebe.

Godine 1981. provincijal fra Rajko Gelemanović zove ga da hitno, na mjesec dana, popravi samostan u Šaregradu jer i samostan i crkva prokišnjavaju. Samostan je ubrzo popravljen, a mjesec dana trajalo je sve do Domovinskog rata. U međuvremenu su u šaregradski samostan došle sestre karmelićanke kojima je bio i otac i majka. Nije mu bilo teško svaki dan imati dvije mise, jednu za sestre, a jednu za puk.

Zbog oblika života kakav sestre karmelićanke žive po svome Pravilu fra Milivoj je izgradio novu kuću na dva kata, odmah pokraj samostana, kako bi samostan u cijelosti prepustio sestrama. Od samih početaka sudjelovao je u procesu ustanovljenja Karmela svetoga Josipa u Šaregradu, što se i dogodilo 1988. godine. Iako mu je bilo teško napustiti samostan u kojemu je održavao sve domaće, od voća i povrća, domaćih životinja i dvorišta, do vinograda i podruma, sestre karmelićanke dočekao je raširenih ruku, otvorio im vrata samostana i svojega srca i dok se nisu odvojile, molio je s njima, dijelio sakramente, pomagao da se zajednica ugradi u novu sredinu, da novi Karmel u vanjskim i nutarnjim potrebama raste za dobro opće Crkve. Radovao se s njima i plakao s njima na odlasku.

Župe hrvatskog dijela Srijema u jesen 1991. godine odjednom će se naći u blokadi i bezizlaznoj situaciji. Zbog rata u Vukovaru, koji je bio svakim danom sve žešći, i Šaregrad gubi svaku komunikaciju s ostalim dijelovima Hrvatske. Kako je koje mjesto od Vukovara prema Iloku padalo u srpske ruke, preživjeli ljudi, a s njima i župnici, dolazili su preko Šaregrada u Ilok, jer zbog linije fronte nisu mogli do slobodnog dijela teritorija Hrvatske. Župnici će sa sobom ponijeti i najvrjednije stvari iz župe: matice, kaleže, monstrance, moćnike i drugo što će fra Milivoj sa sestrama i Natašom Šantić rođ. Đipanović, današnjom vjeroučiteljicom, sve u šaregradskom samostanu pohraniti na sigurno. A odlaskom iz Iloka u „Iločkom konvoju“ 17. listopada 1991. ostavlja snoplje ključeva fra Marku Maloviću koji će kasnije doći i sve pohranjeno preuzeti, također u suradnji i uz pomoć Nataše, koja je s obitelji ostala u okupiranom Šaregradu. U egzodusu iz Šaregrada i Iloka vodio je brigu o svojim župljanima i sestrama karmelićankama koje je smjestio u iločki samostan, a onda i u konvoju na slobodno tlo u Hrvatsku. U takvom burnom vremenu bio je dobri i hrabri pastir povjerenog mu naroda kojega je branio od

grijeha i stranputica, hranio Božjom riječju i Božjim kruhom. Sve mu povjerene upućivao je stazama spasenja, a ljubav prema Domovini utkao u srca djece i mladih.

Prigodom preminuća fra Milivoja u ime sestara karmelićanki s. M. Ljiljana Prelić, priorica, iz Karmela svetog Josipa u Breznici Đakovačkoj napisala je sažalnicu iz koje izdvajamo: *Primile smo vijest da je naš pater Milivoj zakoračio na drugu Obalu. Navršila se mjera njegovih zemaljskih dana... Znale smo da dolazi čas njegova prijelaza, pa ipak primile smo ovu vijest pogođene gubitkom i tugom... jer smo ga voljele kao oca koji je uz nas bio poput svetog Josipa... Zaista, bio je svima sve, poput svetoga Pavla. Pravi redovnik, franjevac, čovjek koji je ljubio Crkvu i svega sebe dao za duše. Ljubio je svoj hrvatski narod i Domovinu. Kad je trebalo trpjeti, trpio je tiho. Kad je trebalo govoriti, govorio je smjelo. Osluškiavao je Gospodina, oduševljeno živio posvećeni život, neumorno naviještao Kraljevstvo i vjerno koraćao Franjinim putem; skroman, jednostavan, radostan i tih. Sjećamo se njegovih propovijedi, njegove nježne brige za čistoću duša. Volio je brata čovjeka. U svima je gledao Krista. U teškim danima 1991. godine, kada smo s njim boravile u franjevačkom samostanu u Iloku zajedno s našim narodom iz okolnih mjesta, poticao nas je da se pouzdamo samo u Krista koji daje pobjedu svom narodu. Uistinu, hrabrio nas je kao otac, vedrio kao brat, savjetovao kao onaj komu je dana mudrost, bio uz nas kao prijatelj. Puno nam je značila i njegova služba ispovjednika u našoj zajednici. Zahvalne smo za to milosno vrijeme kad nas je vodio čvrstom i sigurnom rukom. Susretale smo ga s radošću, slušale s oduševljenjem, cijenile ga i poštivale. Mnoge je duhovno vodio i svima će nam nedostajati. Zadnji put nas je posjetio 2014. godine. Osjećale smo i mi i on da je to naš zadnji susret ovdje na zemlji. Onima koji se u Kristu ljube biva dano osjetiti rastanak. Tada smo se s njim pozdravile sa suzama u očima. Pjevale smo, a u dubinama znale da će naš sljedeći susret biti u Nebu i da ćemo tamo zajedno pjevati vječni 'Sanctus'. Zato je za nas ovaj trenutak njegova odlaska sjećanje na tolike milosti i rastanak koji je težak. No, u vjeri znamo da Onaj kome je pater Milivoj svim srcem služio, dobro zna da je dozreo klas njegova života. Za njega zima je minula (Pj 2,11) i unutra je sve ukrašeno ljubavlju (Pj 3,10), došao je dan radosti njegova srca (Pj 3,11). Ušao je u puninu života, pred Gospodina donio zrelo zrnje predanih dana istkanih od ljubavi i služenja. Sada, vjerujemo, prima nagradu i govori nam: 'Kralj me uveo u odaje svoje' (Pj 1,4).*

Svoje progonstvo služio je u Našicama, najprije na filijali u Vukovcima i Markovcu Našičkom, a kasnije, nakon operacije srca i očiju,

postaje traženi ispovjednik i to će nastaviti raditi sve do svoje smrti u Varaždinu. Svoju starost i bolest nosio je strpljivo i tiho.

O njegovu životu i veličini najbolje svjedoči onaj koji ga je susreo, tko je po njemu doživio iskustvo Boga. Brojni su svećenici, redovnici, redovnice, vjeroučitelji i vjeroučiteljice koji su svoj put pronašli „zaslugom“ fra Milivoja. Prepoznaju se i plodovi svih svetih misa koje je odslužio tijekom svoga svećeništva, a bilo ih je, prema izračunu, kako je rekao na zlatnoj misi, oko 25 000.

Preminuo je i sahranjen je u franjevačku grobnicu u Varaždinu 10. srpnja 2017. godine, ali su 20. veljače 2018. godine (dan nakon njegova zemaljskog rođendana), njegovi zemni ostatci preneseni u franjevačku grobnicu u Našicama. Njegova je želja i oporuka bila da njegovi zemni ostatci budu položeni u franjevačku grobnicu u Našicama pokraj fra Darka (Mije) Đambića, koji mu je bio uzor i kojega je uvijek isticao kao najzaslužnijeg za ostvarenje njegova svećeničkoga i redovničkoga poziva. Fra Darko Đambić bio je misionar u dalekoj Argentini gdje je i preminuo, a fra Milivoj je pokrenuo postupak za njegovim povratkom u Hrvatsku. To je i uspio ostvariti 1998. godine. Nakon toga čina i sam je izrazio želju da i njegovo tijelo bude položeno pokraj njegova. U istoj grobnici u Našicama počiva i fra Ivan Mikić, njegov učenik koji je izabrao franjevački način života upravo po uzoru na fra Milivoja Marušića za vrijeme njegova pastoralnog djelovanja u Cerniku, a koji je preminuo, simbolično, na rođendan fra Milivoja, 19. veljače 2008. godine. Tako sva trojica počivaju zajedno u miru u voljenoj Slavoniji.

U *Nekrologiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* (2014.), za 10. srpanj 2017. godine i s mjestom preminuća u Varaždinu, stoji zapisano: *fra Milivoj Marušić – rođen u Širokom Polju. Po naravi je bio skroman, jednostavan, radostan i tih. U bratstvu je obavljao službe vikara, predstojnika kuće, župnika, kapelana, duhovnog asistenta OFS-a i voditelja ministranata. Bio je marljiv, mnogo je radio, uz duhovnost bio je vičan mnogim poslovima, te je i ljude učio raditi, blizak siromašnima. Na službi je bio u Cerniku, Vukovaru, Čakovcu, Klanjcu, Šarengradu, Našicama i Varaždinu. Umro je u Varaždinu u 87. godini života, 69. redovništva i 59. svećeništva.*

POGOVOR

(recenzije *Leksikona vukovarskih franjevaca*)

Doc. dr. sc. fra Daniel Patafta

Franjevački samostani diljem Hrvatske i Bosne i Hercegovine stoljećima su bili vidljivi znak neprekinute franjevačke prisutnosti na cijelom hrvatskom etničkom prostoru. Prisutnost i proširenost franjevaca među Hrvatima kroz osam stoljeća vidljivi je povijesni znak duboke identitetske i duhovne povezanosti braće Franje iz Asiza i Hrvata. Ove duboke i snažne veze svakom samostanu davale su kroz stoljeća važnu ulogu u oblikovanju i očuvanju vjerskog i nacionalnog identiteta, kulturnom oblikovanju sredine i promicanju umjetnosti, književnosti, glazbe, znanosti i mnogih drugih djelatnosti. U svakoj sredini gdje su postojali i još uvijek postoje franjevački samostani povijest jedne sredine neizostavno je uvijek povezana sa samostanom i njegovim franjevcima.

U novijoj hrvatskoj povijesti jedan od važnijih samostana svakako jest onaj u Vukovaru. Njegova snažna simbolika i uloga njegovih franjevaca tijekom Domovinskog rata učinila je ovaj grad simbolom hrvatskog stradanja i patnje, a njegove franjevce kao sudionike svih tih događaja obvezala na čuvanje memorije na ova sudbonosna vremena za hrvatski narod. Tijekom Domovinskog rata franjevci iz Vukovara i Borova naselja podijelili su patnju i stradanje svojih vjernika, ostajući na tragu stoljetne povezanosti koja obvezuje i danas.

Iz pera fra Ivica Jagodića izišao je ovaj impozantni *Leksikon vukovarskih franjevaca* u kojem su popisani i obrađeni svi važniji franjevci koji su kroz mnoge službe obilježili grad Vukovar i ostavili zadužbinu njegovu povijesnom hrvatskom identitetu. Autor je na više od 450 stranica sustavno obradio i predstavio niz takvih franjevaca od početaka samostana nakon oslobođenja od Osmanlija, dakle od početka 18. stoljeća, do danas. *Leksikon* je podijeljen na nekoliko povijesnih ili biografskih cjelina u kojima su smisljeno i po precizno određenom kriteriju popisani i detaljnije obrađeni franjevci iz Vukovara

i Borova naselja tijekom minulih stoljeća. Opširne i bogate biografije gvardijana, predstojnika, kapelana, profesora, predavača, glazbenika, pisaca, ali i franjevac iz vremena Domovinskog rata i onih koji su rođenjem ili djetinjstvom vezani uz grad spomenik su zahvalne sadašnjosti i podsjetnik na bogatu i slavnu, a počesto i tešku povijest grada i njegovih franjevaca. Autor je iz različitih izvora sastavio ovo djelo s opširnim biografijama stvarajući time više od samo leksikografskog priručnika. *Leksikon vukovarskih franjevaca* s obzirom na svoju strukturu, povijesne okolnosti koje su opisane i predstavljene kao uvod u poglavlja ili biografije, zatim same biografije, jest znanstveno monografsko djelo koje pred čitatelja stavlja obilje sustavno posloženih i predstavljenih podataka, a time je i trajan izvor za znanstveni, kulturni i duhovni rad. Leksikon nije samo spomenik minulim vremenima i bitnim ljudima – on je leksikografski rad koji pred čitatelja stavlja niz imena, poznatih i manje poznatih franjevaca, koji su se ugradili u povijest jedne sredine i oblikovali njezin identitet.

U vremenima kada se Crkva u Hrvata i njezini franjevci nalaze pred novim izazovima vremena obilježenog različitim procesima koji identitet, baštinu i duhovnu dimenziju sustavno potiskuju i guraju u zaborav, a kulturna i intelektualna djelatnost počinju opadati, dok kriza identiteta preuzima sve više prostora, ovakvo djelo stavlja pred čitatelja jedan povijesni mikrokozmos ljudi u određenom prostoru i vremenu koji su odolijevali izazovima vremena i ostavljali neizbrisive tragove predanosti svome pozivu i oblikovanju sredine u kojoj su živjeli, djelovali ili iz koje su ponikli. *Leksikon* kao takav jest u prvom redu znanstveno-leksikografsko djelo u užem smislu, ali u širem smislu on nadilazi ovu usko definiranu granicu jer kao takav potiče i izaziva na dublje pronicanje u povijesnu stvarnost franjevačkog identiteta koji je stoljećima na svoj specifičan, ali vrlo uspješan način, oblikovao jedan narod, njegovu povijest i kulturu, stvarao njegov identitet i čuvao njegovu vjersku i duhovnu baštinu.

Biografije svih franjevaca u *Leksikonu* jesu određeni *locus* koji donose životni putovi obrađenih vukovarskih franjevaca, ali su u isto vrijeme i poticaj da se u izazovima vremena otkrivanjem karizme hrvatskih franjevaca kroz stoljeća može izvrsno dati odgovor na probleme današnjice i otvoriti put prema budućnosti. Mnogi od obrađenih franjevaca povezuju vukovarski samostan i sam grad Vukovar s puno širom stvarnošću od lokalne, jer su svojim djelovanjem zadužili

opću crkvenu stvarnost, Crkvu u hrvatskom narodu, franjevački red i sam hrvatski narod. Bili su pojedinci koji su u određenoj većoj ili manjoj mjeri povezivali sve ove stvarnosti svojim životom i radom, pokazujući širinu svog franjevačkog poslanja i poziva koji je često njihovim zalaganjem nadilazio lokalne i nacionalne granice oblikujući kršćanski identitet u puno široj europskoj i crkvenoj stvarnosti. Time *Leksikon* postaje jedno od znanstvenih polazišta za razumijevanje širih procesa i ugrađenosti vukovarskih franjevaca u puno širi povijesno-geografski kontekst, kojim je pokazano kako pojedinci iz jedne mikrosredine vođeni univerzalnošću svoga poslanja oblikuju puno veću i širu crkvenu i europsku stvarnost, ali ostaju povijesni *locus* za razumijevanje prošlosti i sadašnjosti jednog grada i njegovih stanovnika te trajan poticaj za ponovno otkrivanje ugroženog ili izgubljenog identiteta koji su oblikovali kroz stoljeća.

Dr. sc. Robert Skenderović

Leksikon vukovarskih franjevaca fra Ivica Jagodića izuzetno je vrijedno leksikografsko djelo koje kroz biografije istaknutih redovnika pruža uvid u povijest franjevačkog djelovanja u Vukovaru i okolici. Gledajući ukupno, prikupljene biografije u ovome djelu otkrivaju kontinuirano djelovanje braće sv. Franje iz Asiza u Vukovaru od početka 18. stoljeća pa sve do danas. Poznato je da su u Slavoniji i Srijemu franjevci bili prisutni i ranije, ali osmanska osvajanja u potpunosti su uništila srednjovjekovne franjevačke samostanske zajednice, a iz tog vremena ima i malo sačuvanih izvora. Poslije oslobođanja od osmanlijske vlasti i vraćanja u okvire Habsburške Monarhije društvene se prilike sređuju, a franjevci to koriste za obnovu mreže svojih samostana u slavonsko-podunavskom prostoru. Među njima je početkom 18. stoljeća osnovan i samostan sv. Filipa i Jakova u Vukovaru, koji tada zauzima mjesto istaknutog franjevačkog središta. Samostan je rastao i razvijao se zajedno sa svojim gradom Vukovarom. Sve bogatija gradska zajednica pomagala je i bogatiji život franjevačke zajednice, a franjevci su gradu uzvraćali poticanjem razvoja duhovnosti, kulture i obrazovanja. U tom smislu samostan sv. Filipa i Jakova najbolji je primjer bogatstva društvenog, kulturnog i obrazovnog života koji su franjevački samostani u Slavoniji i Srijemu gajili tijekom više od triju stoljeća sve do danas, a i danas gaje. Vukovarski franjevci tako su stoljećima dijelili sudbinu svojih vjernika u dobru i u zlu, što se

najsnažnije iskusilo u stradanjima tijekom Domovinskog rata kada su sa svojim vjericima dijelili patnje rata i izbjeglištva.

Leksikon kao oblik leksikografskog djela u kojem je sadržaj strukturiran u obliku niza kratkih članaka, u ovome slučaju niza kratkih biografija, vrlo je lijep pristup prezentiranju bogate franjevačke baštine u Vukovaru i Borovu naselju. Nizom kratkih biografija važnih franjevaca – gvardijana, predstojnika, kapelana, profesora i pisaca koji su djelovali u samostanu sv. Filipa i Jakova – fra Jagodić omogućio je uvid u to bogatstvo zajedničkog života i uzajamne ljubavi koju su franjevci imali prema Vukovaru, ali i koju je ovaj grad na Dunavu imao prema svojim franjevcima.

Leksikon vukovarskih franjevaca otkriva fra Ivicu Jagodića kao izvrsnog poznavatelja povijesti franjevačkog reda, naročito njegova djelovanja u slavonsko-podunavskom prostoru. Uz poznavanje unutrašnjih crkvenih prilika autor je pokazao i izuzetno dobro poznavanje znanstvene literature te stoga *Leksikon vukovarskih franjevaca* predstavlja važno i relevantno znanstveno-stručno djelo koje će biti neizostavna literatura za buduća znanstvena istraživanja. Kroz biografije pojedinih redovnika otvaraju se brojne važne razine franjevačkog djelovanja i teme poput povijesti školstva, intelektualne povijesti, društvenih mreža koju su franjevci u to doba uspostavljali. Zbog toga će *Leksikon* nesumnjivo zainteresirati i širi krug čitalačke publike koju zanima povijest franjevačke prisutnosti u Vukovaru i okolici te njihovo kulturno i društveno djelovanje.

Prezentirana biografska građa obuhvaća više od 450 stranica. *Leksikon* je organiziran u više poglavlja u kojima su po svojem djelovanju podijeljeni franjevci koji su tijekom navedenog razdoblja živjeli i djelovali u Vukovaru i Borovu naselju. Naročito mjesto u ovom *Leksikonu* posvećeno je djelovanju franjevaca u Vukovaru i Borovu naselju u vrijeme Domovinskog rata: fra Slavku Antunoviću, fra Smiljanu Berišiću, fra Branimiru Kosecu, fra Ivanu Mikiću, fra Martinu Ostrognaju i fra Anti Perkoviću te franjevcima spasiteljima kulturne baštine u Vukovaru – fra Marku Kuroltu i fra Marku Maloviću. Uloga i važnost pojedinih franjevaca koji su spomenuti u dugom nizu od početka 18. stoljeća do danas nadilazi granice lokalne povijesti pa stoga objavljivanje ovog *Leksikona* ima i vrijednost na široj, nacionalnoj razini. Stoga *Leksikon vukovarskih franjevaca* predstavlja knjigu trajne vrijednosti čije objavljivanje daje trajan prinos povijesti grada heroja Vukovara i njegovih franjevaca.

